

Kav HaYashar

The Just Measure

*A DELIGHTFUL BOOK:
FOR THE BENEFIT OF
THE SOUL, THE BODY
AND THE SPIRIT*

BY
RABBI TZVI HIRSCH KAIDANOVER

VOLUME I

*TRANSLATED INTO ENGLISH BY
METSUDAH PUBLICATIONS*

RABBI AVROHOM DAVIS, EDITOR

5767

Copyright © 2007
by
Avrohom Davis

All rights reserved. No part of this book, text or artwork, may be reproduced in any manner whatever, including information storage or retrieval, in whole or in part (except for brief quotations in critical articles or reviews), without written permission from the publisher.

Distributed by
ISRAEL BOOK SHOP
Judaica Distribution Center, Inc.
501 Prospect Street #97
Lakewood, New Jersey 08701
Tel. 732/901-3009 Fax. 732/901-4012

Typography and design by
Simcha Graphics
718-854-4830

*The patrons of this magnificent edition
of the sacred seifer Kav HaYashar are*

Mr. & Mrs. Labish Kamenetsky

*This is yet another milestone in a great endeavor
to perpetuate and disseminate classic works
of traditional Torah scholarship
and authentic hashkafah.*

In dedicating this sefer, Labish remarked:

"This is their gift to Klal Yisrael."

*The entire Torah community will forever be grateful
to them for making this English edition available.*

In the zechus of the great and sainted author,

R' Tzvi Hirsch Kaidenover זצוק"ל,

*and in the zechus of dedicating this sefer in her honor,
may their daughter*

אפרת בת שפרה תניא

be granted a Refuah Shelema from Heaven

BLANK

Table of Contents

Chapter Fifty-three / 1

In which it will be explained: several things to avoid and some worthy customs to adopt with regard to Torah study; the obligation to attend the yeshivah of one's rabbi and the punishment for neglecting to do so; the importance of studying *halachah* every day; the intentions to have in mind while studying and the importance of confessing beforehand; that one should amend clear errors in a text but one must not do so on the basis of judgment alone; the importance of revealing novel insights and recording them; that one should be fluent in all four levels of interpretation — *peshat*, *remez*, *derush* and *sod*; that one must set aside fixed times for study every day; that one must avoid the study of philosophy; that one must not ask a colleague a question that he cannot answer in order not to embarrass him [including an incident from the Zohar regarding a child who was punished for this]

Chapter Fifty-four / 11

In which it will be explained: that books of Torah literature should be attractively bound; that one should see that they are not placed on the shelf upside down [including an illustrative anecdote]; that one should treat books with respect and rise before *Chumashim*; the love and awe that a student should display towards his mentor; the reward for relating good tidings to one's mentor; the palaces in Gan Eden set aside for righteous women; that a Torah scholar is likened to the Shabbos and that the mitzvah of honoring and supporting him is akin to delighting in the Shabbos.

Chapter Fifty-five / 20

In which it will be explained: that writing facilitates memory and for which reason one should record one's trans-

gressions so that one will remember to rectify them; how one should conduct oneself before going to bed; some intentions and supplications to have in mind while standing next to the *mezuzah*.

Chapter Fifty-six / 26

In which it will be explained: The severity of the punishment for swearing in vain, the blemish that it causes and a strategy for avoiding it; the prohibition against mentioning the names of angels even in the course of study; the harm caused by affirming with a handshake, which is comparable to an oath; that one must admonish the members of one's household against making vows and oaths lest they endanger themselves; the obligation to pray regarding this matter.

Chapter Fifty-seven / 36

In which it will be explained: the order to be followed upon waking up in the morning; that one who prays with closed eyes or from a prayer book merits beholding the *Shechinah* before his death; that one should pray constantly for an easy death, free from affliction, and that one's mind will be clear confess properly; that one who clings to the Torah clings to the *Shechinah* during his lifetime and after death as well.

Chapter Fifty-eight / 43

In which it will be explained that one must repair the blemishes one has imparted to the covenant of circumcision; that one who loves hearing words of Torah in this world will merit hearing them from the Holy One Blessed is He in the World to Come (including an incident from the Zohar); that one must urge one's household constantly regarding the fulfillment of Torah and mitzvos and in particular regarding matters of modesty; that women must be meticulous in covering their hair and the severity of neglectfulness in this matter.

Chapter Fifty-nine / 50

In which it will be explained: that when a person sanctifies his body and limbs the *Shechinah* settles upon him and his limbs are called the “Camp of the *Shechinah*”; that each of the 248 words of the *Shema* imparts sanctity to one of the 248 limbs of the body and heals it, with a certain proviso; the benefit of afflictions that are accepted with love; the intention one should have while reciting the portion of the sacrifices every day; the importance of reciting the portion of the incense every day and the great benefit derived therefrom (including an incident from the Zohar).

Chapter Sixty / 59

In which it will be explained: the intentions one should have when one recites the blessing, “A great love. . .,” every day; that if a person neglected to fulfill one of the commandments in this world he will have to return again to fulfill it [including an allusion to this from the *Mesorah*]; the extent of Hashem’s supervision over human beings and that the beneficiary of a miracle is often oblivious to it [including an incident from the Zohar].

Chapter Sixty-one / 71

In which it will be explained: that eating before the morning prayers is forbidden and is akin to idol worship; that the first step towards repentance is to hold back from eating despite one’s cravings; that one should not eat or drink large amounts before going to sleep at night; the punishment for slanderous, vulgar or deceptive speech and the damage that it causes; that the Creator’s supervision extends over everything and that there is no such thing as “chance”; an explanation of the verse, “For the fate of human beings is the fate of the beasts; one fate befalls them both” [including an incident from the Zohar].

Chapter Sixty-two / 86

In which it will be explained: The duty to rebuke one’s

fellow when one sees him committing a sin and the proper way to do so; that whoever fails to give rebuke transgressors will be held accountable for their sins and will be punished along with them [including an incident from the Zohar]; the prohibition for currying favor with the wicked; that one must do nothing to encourage or strengthen them even at the risk of personal injury; that the rabbis of every town are responsible for rebuking the people of the town; the reward awaiting one who gives rebuke.

Chapter Sixty-three / 97

In which it will be explained: the meaning of King Dovid's plea, "Answer me when I call out, God of my righteousness. . . Give me grace and hear my prayer"; that a person must not become proud if his prayer is fulfilled right away nor despair of praying again if it is not fulfilled; a short prayer to be recited before entering the synagogue; the idea behind raising one's arms in prayer and a caution against spreading out one's hands in vain; a number of points in the service at which one should affirm one's willingness to give one's life for the sanctification of the name of Heaven and the reward for doing so; intentions to have while donning the *tallis* and *tefillin*; the sanctity of Jewish dress and some of the things to be wary of in this regard.

Chapter Sixty-four / 109

In which it will be explained: the concept that hosting wayfarers is greater than greeting the *Shechinah*; that a commandment that has been neglected lies waiting for the one who will observe it meticulously and urge others to do likewise (including an incident from the Zohar); some admonitions and praiseworthy customs to be observed at mealtimes; that empty vessels should not be left on the table during the Grace After Meals.

Chapter Sixty-five / 123

In which it will be explained: the meaning of the statement that the world is judged “for the good,” yet everything is determined according to the abundance of deeds; that if a righteous person commits a sin when the world is half meritorious and half guilty, he will become a “righteous person with an evil lot,” because he tilted the entire world to the side of guilt, and if an evildoer performs a good deed at such a time he will be a “wicked person with a goodly lot”; the importance of honoring Torah scholars; a special prayer to recite on behalf of one’s mentors and parents; the deplorableness of pride and the praiseworthiness of humility; that when the Sages said one should have an “eighth of an eighth” of pride they really meant that one should be humble.

Chapter Sixty-six / 134

In which it will be explained: the Sages’ dictum that wherever one finds mention of Hashem’s greatness one also finds mention of His humility; the despicableness of pride, which leads to every sort of evil and transgression; that one must be wary of flattery and giving false impressions [including an incident from the Zohar illustrating the exactitude that is required in matters of honesty and integrity]; the praiseworthiness of submission to the great scholars and the acceptance of rebuke, on account of which the righteous are able to deliver a person from Gehinnom by force; the punishment for ridiculing scholars and refusing to accept correction.

Chapter Sixty-seven / 153

In which it will be explained: that a father must guide his sons to the study of Torah, to proper conduct and to good faith in business dealings; the implications of the verse, “And you shall speak of them when you sit in your house

and when you walk along the way and when you lie down and when you rise up”; that a person must be ready to confront the *Sitra Achara* with tribute, prayer and battle; the loftiness of the “battle of Torah” [including the Zohar’s description of the death of Rabbi Eliezer the Great]; that one must pray that one merits the death of the righteous.

Chapter Sixty-eight / 160

In which it will be explained: the significance of the three aspects of the soul — *nefesh*, *ruach* and *neshamah* — and the three commandments corresponding to them — the arm *tefillin*, the head *tefillin* and the *tzitzis*; the punishment for wasting seed — that one’s prayers are not accepted; the loftiness of a first born who is the product of one’s first drop of seed; that tears during prayer are a rectification for blemishes to the sign of the covenant; that joy in performing a commandment subdues the demon Machalas and her cohorts, while mourning at the proper time subdues Lilis and her cohorts; the meaning of the verse, “It is better to go to a house of mourning than to a house of feasting”; that women are also obliged to recite the bedtime *Shema*.

Chapter Sixty-nine / 171

In which it will be explained: the dangers of Machalas and Lilis, who lead astray those who do not guard their sign of the covenant (including a terrible incident that occurred in the town of Posen).

Chapter Seventy / 179

In which it will be explained: Rashi’s comment on the verse, “Command Aharon . . . This is the law of the burnt offering, this is the burnt offering”; the comment of the *Mesorah*, “It is written *hu* [הוא] but we read it *hi* [היא]”; that the evening service is intended to weaken the *Sitra Achara* that holds sway at night; why one should be careful not to throw breadcrumbs on the floor (including an incident

from the Gemara); strategies for avoiding the sin of wasting seed.

Chapter Seventy-one / 189

In which it will be explained: the reason for the custom of prostrating oneself on the grave of one's forebear on the day of his *yahrzeit* or on the graves of the righteous; that at the conclusion of every Shabbos, Yom Tov and Rosh Chodesh the dead sing songs of praise to the Holy One Blessed is He for the outpouring they receive at that time from the soul; that a person can tell when it is a favorable time to pray and when an evil decree has been issued against him, Heaven forbid [including an incident from the Zohar in which Rabbi Shimon ben Yochai protected his entire generation from a decree that was due to befall them]; that when a decree is proclaimed against Israel it is immediately heard by children, who prophesy unwittingly; various admonitions pertaining to times when judgement reigns in the world.

Chapter Seventy-two / 200

In which it will be explained: that the *Shechinah* dwells wherever children are studying Torah with their teacher and that for this reason care must be taken that the place be clean and pure and fitting for the camp of the *Shechinah*; that teaching Torah to children saves the teacher from Gehinnom [including an incident from the Zohar]; that one must pray that the Holy One Blessed is He spread His wings over the children to save them from all evil; the order of the day when a child is first brought to school; the reward for raising an orphan in one's home; that one should try to bring scholars into one's home so that it will be filled with Torah and the *Shechinah* will dwell there [including the story of how Rashi composed the *Parnas* while residing in the home of a certain wealthy man].

Chapter Seventy-three / 209

In which it will be explained: the praiseworthiness of studying Torah at night, especially at midnight [including an incident from the Zohar]; the meaning of the verse, “I will arise at midnight to acknowledge You for Your righteous laws”; the great importance of the commandment of circumcision and the order of the customs attending it [including an incident from the Zohar]; the obligation to prepare a seat for the prophet Eliyahu who attends every circumcision and then ascends to testify before the Holy One Blessed is He that Israel continues to observe the covenant of Avraham; the idea behind studying the entire night before the circumcision, known as *vach nacht*.

Chapter Seventy-four / 227

In which it will be explained: that the souls of the righteous come to the aid of every God-fearing man to save him from thoughts of sin and that conversely, one who entertains forbidden thoughts is joined by a malignant spirit that leads him to into sin [including an incident from the Zohar]; that one must not pursue the pleasures of the world even if one has the means; that one should hurry to perform a commandment that no one else is concerned about and that it will then plead on his behalf before the Heavenly court; the importance of studying Torah for pure motives and the reward accrued thereby.

Chapter Seventy-five / 235

In which it will be explained: the praiseworthiness of keeping the Shabbos meticulously and the reward for delighting in it as is fitting; some admonitions regarding certain undesirable practices that detract from the honor of the Shabbos or its proper observance, such as: drunkenness on Shabbos eve, carrying where there is no *eiruv*, engaging in mundane conversation, walking be-

yond the Shabbos boundary, partaking of non-Jewish cooking and forbidden seclusion at the time of the preparations.

Chapter Seventy-six / 243

In which it will be explained: the severity of consuming nonJewish wine [*yein nessech*] and the duty of the rabbis not to issue *kashrus* certificates to wine until they have ascertained that it was made properly; that the word *nessech* is an acronym for *nashim*, *susim*, *kesef*, and the significance of this; that the Aramaic term for wine is *chamar*, indicating that one who consumes *yein nessech* will be reincarnated as a donkey [a *chamor*].

Chapter Seventy-seven / 248

In which it will be explained: the oath that the soul must take before descending into the body and it is shown the honor the righteous enjoy in the World to Come; that every day calls to repentance are issued and that these are what cause a person to contemplate repentance; that an evildoer is delivered into the hands of the *Sitra Achara* by his wicked deeds and that the forces of evil are then authorized to bring misfortune upon him to remove him from the world [including an incident from the time of the Ari, z"l, in which a spirit entered into a woman who sang licentious songs while preparing the Shabbos meals].

Chapter Seventy-eight / 260

In which it will be explained: that from every good deed or utterance vapor is produced that ascends on high to plead on a person's behalf, and from every transgression, the converse; that one who lectures in public about the sin of Adam, the sale of Yosef and the like places himself in great danger [including an incident from the Zohar in which Adam requested from Rabbi Shimon ben Yochai not to reveal more about the sin of the Tree of Knowledge than was revealed by the Torah.].

Chapter Seventy-nine / 269

In which it will be explained: the great honor that the soul of a righteous person receives upon its arrival in the other world; that throughout the entire day of its arrival the Heavenly hosts occupy themselves with nothing other than his Torah insights; that the souls of the righteous come to visit a righteous person before his death to inform him of the great honor and delight the souls in Gan Eden enjoy, after which his soul expires joyfully; that one who is in the habit of mentioning the merits of the three Patriarchs, as well as those of Moshe, Aharon and Miriam, is precious to Hashem and that their images are engraved in the firmament to illuminate Israel with their merits [including an incident from the Zohar]; an admonition to adhere to the goodly and upright path and not to do in private what one would be ashamed to do in public.

Chapter Eighty / 283

In which it will be explained: the shame a person will suffer when he must give his reckoning before the Throne of Glory; that this can be extrapolated from the way that evildoers used to flee in shame from the Ari, ז"ל, because he could see all of their sins through Divine insight; an admonition to watch over one's children and to teach them Torah and to guide them in the fear of Heaven; that many people were saved from punishment after death only on account of the Torah and good deeds of their children; an incident from the Zohar involving wicked butcher's son who repented and saved his father from Gehinnom; an incident in which Rabbi Akiva taught the son of an evildoer to recite the *Kaddish* to improve his father's situation; the importance of reciting *Kaddish* and responding, *Amen, yehei shemeih raba* after the death of a parent; the great reward coming to one who raises an orphan in his home and teaches him Torah and the commandments.

Chapter Eighty-one / 294

In which it will be explained: the idea that the earth was cursed on account of Adam's sin; that the education of children depends entirely upon the mother, therefore she must guide them along the path of virtue and she must not take pity upon them when the teacher or her husband strikes them; the meaning of the verse, "As a father has mercy upon his children," i.e., why it does not say, "As a *mother* has mercy upon *her* children"; that any Jew who changes his religion and worships idols is clearly not of Jewish origin [including an awesome incident involving the Ramban].

Chapter Eighty-two / 302

In which it will be explained: the four things in the merit of which our forefathers were redeemed from Egypt and in the merit of which we will also be redeemed in the future; the obligation of women to dress modestly and the disgrace of those who imitate gentile fashion; the duty to teach children to speak the holy tongue and that one should not accustom them to speak foreign languages.

Chapter Eighty-three / 309

In which it will be explained: that every creature in the world, even those that are injurious to people, were created by Hashem for a purpose and should not be despised or killed without cause [including an incident from the Zohar]; that one should also not treat a tree or plant growing in a field disparagingly, for all of them were created for some benefit and purpose [including an incident from the Zohar regarding a man revealed the special powers of a certain herb]; a warning not to treat one's fellow lightly and certainly not to disparage a Torah scholar.

Chapter Eighty-four / 321

In which it will be explained: The meaning of the verse, "If

you elevate yourself like an eagle and if you place your nest among the stars, from there I will cast you down, says Hashem”; the obligation to return a greeting of “Peace!” to every man and the punishment of the wealthy who turn away to avoid responding to the greetings of the poor; that one must distance oneself from pride and conduct oneself towards every person with humility and meekness.

Chapter Eighty-five / 325

In which it will be explained: the importance of washing hands immediately upon awakening; that one should not fasten one’s garment around one’s left arm in order to show that one’s body is obliged in the mitzvah of *tefillin*; a prayer to be recited after the blessing over the *tzitzis* to be saved from jealousy, hatred and anger; the obligation to leave one’s house enwrapped in one’s *tallis* and adorned with *tefillin*; a number of special prayers to be recited upon leaving one’s house; that one must pray that one’s livelihood come through permissible means and not through forbidden means, by the hand of the Holy One Blessed is He and not by the hand of mortals [including an incident from the Zohar illustrating how scrupulous the Sages were about earning their living through the work of their hands and not through the gifts of others].

Chapter Eighty-six / 339

In which it will be explained: that through the Jewish festivals one can recognize Israel’s superiority over the nations of the world, for on their holidays they conduct themselves with abandon and drunkenness, while Israel engages in Torah study and prayer; the virtue of reciting the liturgical poems and additions to the prayers, which were composed by great scholars with the assistance of the angels [including an incident involving Rabbi Shlomo Gevirol, z”l]; the reason we remember the souls of the deceased on the final days of the festivals; that on each

festival the souls of the holy Patriarchs, accompanied by all the other righteous souls, used to enter the Heavenly Temple, whereupon the earthly Temple would move aside to be replaced by the Heavenly one, which is the explanation behind the miracle in which the worshippers in the Holy Temple were crowded when they stood but comfortably spaced when they bowed down.

Chapter Eighty-seven / 348

In which it will be explained: the idea behind giving charity on behalf of the souls of the deceased; the benefit of greeting one's Torah mentor on the festival; an admonishment to grant the poor a portion from the festival meals; that one who recites Grace After Meals with intention will merit hearing it recited by King Dovid when the Holy One Blessed is He makes a feast for the righteous in the time to come; that one should recite the Grace immediately after the final hand-washing without any interruption [including an incident involving a scholar from the time of the Ari, z"l, who was punished for interrupting with words of Torah].

Chapter Eighty-eight / 358

In which it will be explained: the idea that *Nissan* is the "king" and "head" of all the months; that during *Nissan* and *Tishrei* the holy souls of the deceased pray on behalf of the living and that for this reason we must pray for them in return; that this is the reason for the custom of going to the cemetery on the eve of Rosh HaShanah and Yom Kippur; the reason for reciting the passage of the twelve princes during the month of *Nissan* and a prayer to be said afterwards; an explanation of the Sages' dictum that one must stay far away from a black bull during the month of *Nissan* because the Satan dances between its horns, including an open rebuke to the arrogant; that in *Nissan* one should pray

that souls that have been barred from Heaven receive speedy rectification through clinging to the vegetation that begins sprouting at that time, to be consumed thereafter by the living; an incident involving Rabbeinu Yechiel, father of the Rosh; that in the month of *Nissan* one must rouse oneself to repentance and the emending of one's character just as in *Tishrei*.

Chapter Eighty-nine / 371

In which it will be explained: the idea behind the guarding of the matzah required by the Torah and the idea behind the prohibition against the slightest trace of leaven; a number of admonitions and worthy customs pertaining to the preparations for the Passover festival; the order of the water-drawing for the baking of the matzah; the reason for leaving pieces of leavened bread in ten places prior to the inspection for leaven; what one should have in mind at the time of the inspection and that one should inspect thoroughly and not just cursorily.

Chapter Ninety / 380

In which it will be explained: an admonition against eating leavened bread after the onset of the prohibition; that through the effort one exerts in honoring the Passover festival one kills the harmful spirits created by sulling one's *bris milah*; the importance of purifying oneself in honor of the festival and the concept behind this; the reason for the custom of placing one's *lulav* on the fire when burning the *chametz*; the spiritual rectifications that are made on the Seder night and the significance of recounting the story of the Exodus; an admonition to recite the *Haggadah* at an unhurried pace, with joy and intention of the heart, and the reward for doing so; some special intentions to have in mind during the recitation of the *Haggadah*.

Chapter Ninety-one / 396

In which it will be explained: that during the month of *Nissan* the souls in Gan Eden “chirp” praises and prayers on Israel’s behalf because everyone is busy at that time with mitzvos; the merit of the righteous who raised their sons to be Torah scholars; that each task one performs in anticipation of the Pesach festival is a separate mitzvah; that on Pesach a person is judged as to whether he gave sufficient charity over the past year; the obligation of charity officers to supply the poor with flour for Pesach along with all their other holiday needs [including incidents from the Talmud and Zohar illustrating reward they earn thereby]; the reason charity officers are likened to stars.

Chapter Ninety-two / 412

In which it will be explained: that the purpose of the forty-nine days of the counting of the *Omer* was to enable Israel to exit the forty-nine gates of defilement they had sunken into in Egypt and to enter the forty-nine Gates of Holiness; the secret of the festival of Shavuot on which we received our holy Torah and merited entering the fiftieth gate of holiness; the idea behind the *Omer* offering that Israel brought when they came out of Egypt; the reason this festival does not consist of seven days like the others; the obligation to recite the *Tikkun* on the two nights of Shavuot.

Chapter Ninety-three / 420

In which it will be explained: the idea that it is forbidden to fill one’s mouth with laughter in this world; the symbolic significance of the organs of the body, the heart, the liver and the spleen; the importance of mourning over the destruction of the Holy Temple and the spilling of Jewish blood [including an incident involving the pious Rabbi Avraham HaLevi, z”l, author of *Tikkunei Shabbos*, who merited to behold the *Shechinah* by the Western Wall].

Chapter Ninety-four / 433

In which it will be explained: the great love the Holy One Blessed is He has for Israel, because of which He shares in their afflictions and descends with them into exile; illustrations of this in the Egyptian and Babylonian exiles; the terrible suffering that Israel endures in their exile and the obligation to accept this suffering with love; the extent to which one must mourn over the destruction of the Holy Temple and the yoke of the exile, especially from the 17th of *Tammuz* until the 9th of *Av*.

Chapter Ninety-five / 444

In which it will be explained: the reason for the custom of Israel to begin constructing their sukkos immediately upon the conclusion of Yom Kippur; that one who fulfills the mitzvah of sukkah properly adds strength to the Heavenly hosts and nullifies the shells of impurity; the Sages' teaching that in the future the Holy One Blessed is He will order the nations of the world to fulfill the mitzvah of the sukkah but they will revile it [i.e., why will Hashem test them with this mitzvah in specific?]; the great sanctity of the *sukkah* and that the word sukkah contains within it the two Divine Names — יהו"ה and אדני; words of admonishment to those exit the sukkah immediately after reciting the blessing for sitting in it rather than remaining until the end of the meal.

Chapter Ninety-six / 454

In which it will be explained: the eight day miracle of Chanukah and that the one jug that they found was filled with anointing oil; the great sanctity of any mitzvah lamp [including an incident involving the illustrious Maharshal, z"l]; some customs regarding the lighting of the Chanukah lamps and the significance of the blessings; the sanctity of the *shamash* among the Chanukah lamps, which is comparable to the High Priest who lit the lamp in the Holy Temple.

Chapter Ninety-seven / 464

In which it will be explained: several reasons for the Fast of Esther; the great importance of reciting the penitential prayers for the Fast of Esther in a large assembly and the significance of these prayers; that the Fast of Esther is a very auspicious time for our prayers to be accepted in the merit of Mordechai and Esther and that whoever is in need of mercy regarding any matter should pray on this day and his prayers will be accepted with favor; that it is proper to immerse oneself in the subject of *kemitzah* on the 16th of *Nissan* just as Mordechai did; that the days of Purim are days of favor and love and that the Holy One Blessed is He will fulfill all our requests for the good.

Chapter Ninety-eight / 473

In which it will be explained: the reason the righteous are made to suffer for the iniquities of the generation; the meaning of the verse, “And it was contemptible in his eyes to set his hand upon Mordechai alone. . .and Haman sought to destroy all the Jews”; that Achashveirosh invited Israel to partake of his feast in order to divert the flow of abundance that pours down to Israel and to inject it with filth, so that Israel would receive their bounty through the *Sitra Achara*; a warning not to partake of the feasts of the gentiles even if the food served is kosher; the significance of the sackcloth worn by Mordechai; another reason for the fast of Esther.

Chapter Ninety-nine / 483

In which it will be explained: the obligation to read the *Megillah* word for word without hurrying, because every word and every letter possesses sanctity and harbors amazing esoteric secrets; the meaning of Esther’s exclamation, “My God, my God, why have you abandoned me?” as she went in to Achashveirosh; the importance of answering

“Amen”; that there is a supernal world that is so holy that it is revealed only once a year during the *Megillah* reading; the meaning of the blessing, “regarding the reading of the *Megillah*”; the preparations that one must make before Purim and the obligation to purify oneself in the *mikveh* before going to the synagogue; various customs regarding the Purim feast; the reason that the wicked Haman gave himself over to oppressing Israel specifically in the month of *Adar*; that one must not abolish the custom of banging at the mention of Haman’s name.

Chapter One Hundred / 498

In which it will be explained: that wholeness is the loftiest of all praiseworthy qualities and traits; the reason for the prohibitions against passing within four cubits in front of one who is praying and against praying behind one’s Torah mentor; the deeper meaning of the Sage’s dictum that the Holy One Blessed is He has nothing in His world other than the four cubits of the law; that the primary perfection of a human being is to be faithful in one’s speech and in one’s business dealings, because piety and wholeness depend mainly upon one’s conduct in financial matters [including an incident from the Zohar]; a warning not to pray longer than the congregation.

Chapter One Hundred and One / 508

In which it will be explained: the great reward of those who admonish and bring benefit to the public; the meaning of Rabbi Akiva’s statement, “I would be surprised if there is anyone in this generation who knows how to give rebuke”; the goal of this book of moral guidance and an apology from the author.

Chapter One hundred and Two / 514

In which it will be explained: the Midrash according to which it was written in Rabbi Meir’s Torah, “tunics of

light” [*or* with an *alef* [אור] rather than an *ayin*]; some amazing allusions regarding the massacres of 1648 and the concomitant destruction of the communities of Poland and Lithuania; that the spiritual awakening preceding the redemption will begin in the northern lands of Poland and Lithuania; that the burning of thousands of Torah scrolls at the time of the massacres weakened the power of the husks of impurity, which until then had handhold on the realm of holiness through the parchment of those scrolls; the plan of the Third Holy Temple, may it be rebuilt speedily and in our days.

Rova HaKav / 529

A collection of prayers and meditations from Kav HaYashar, collected by Rabbi Shmuel Albaz.

BLANK

CHAPTER 53

פרק נג

כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולם — הכל הוא לכבודו ברא. וכל שכן האדם, שהוא עולם קטן, לא נברא אלא לכבודו, כדי שיהיה האדם עבד להקדוש ברוך הוא לעבדו באימה וביראה ובאהבה. והנה בהיות האדם מלבש לבושים קדושים במעשים טובים — אז נקרא עבד ה'.

ואלו הן הדברים, שאדם משעבד גופו ונפשו לעבודת ה': אהבת התורה, כונת המצוות, כונת התפלה, קדשת שבת ויום טוב, קדשת האברים, קדשת המחשבה, קדשת המחנה, קדשת הגדרים, קדשת המדות.

The Holy One Blessed is He created everything in the world only for His honor (*Pirkei Avos* 6:11). This is especially true of the human being, who is called a “minor universe” (*Tanchuma Pekudei* 3). Man was created only in order that he should serve the Holy One Blessed is He in fear, awe and love and when a person is clothed in the holy raiment of good deeds — that is when he is known as a “servant of Hashem.”

These are the practices that binds a person's body and soul to Hashem's service: love of Torah, concentration of the heart when fulfilling the commandments, concentration in prayer, guarding the sanctity of Shabbos and Yom Tov, guarding the sanctity of his limbs, guarding the sanctity of his thoughts,

וְנִתְחִיל בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה – הוּא שְׂיָכוֹן בְּלִמּוּדוֹ לְשֵׁם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתִּיהָ, וְלֹא לְתוֹעֵלַת עֲצָמוֹ, כְּדִי
שְׂיַחְזִיק עֲצָמוֹ לְבַעַל תּוֹרָה אוֹ אֶפְלוּ שְׂיִהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַבָּא,
וְכָל הַמְּכוֹן בְּלִמּוּדוֹ לְהִנָּאוֹת עֲצָמוֹ וְלִכְבוֹדוֹ, עָלָיו נֶאֱמַר
(יִשְׁעִיָּה מ, ו): "וְכָל חֶסֶדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה".

וְהָאָדָם הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה, כִּי אֵין
הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׁמְחָה, וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת.
צָרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר לִילֵךְ לִישִׁיבָה שֶׁל הָרַב מוֹרֶה צֶדֶק
לְעֵדְתוֹ. וְכָתַב הָרַב רַבִּי יַעֲקֹב בִּירֵב זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּהּ, כִּי כְּנֹגֵד
כָּל פֶּעַם שֶׁאָדָם מוֹנֵעַ עֲצָמוֹ לָלֶכֶת לִישִׁיבָה בְּעוֹלָם הַזֶּה –

guarding the sanctity of the “camp,” guarding sanctity of rabbinical fences, guarding the sanctity of good character traits.

Let us begin with love of Torah. This means studying only for the sake of the Holy One Blessed is He and His *Shechinah* and not for personal gain such as to be considered a scholar or even to earn reward in the World to Come. Concerning the person who studies for his own benefit and honor it was stated (Yeshayahu 40:6), “And all of his lovingkindness is like the grass of the field” (*Tikkunim* 30, 73b; *Tikkunei Zohar* Chadash 117a).

One must study with joy, for the *Shechinah* settles on a person only when he is in a state of joy, not sadness (Shabbos 30b).

One must attend the yeshivah of the community’s Rav. Rabbi Yaakov Bei Rav wrote concerning this that for every day that a man refrained from attending the yeshivah in this world,

כך דוחין אותו מן ישיבה של מעלה בעולם הבא במספר ימים.

צריך לזהר בעל התורה מגאווה, כמו שהארכתי לעיל. צריך האדם ללמד הלכה בכל יום, ויכון לדיק היטב ולהסיר לפי שכלו כל הקשיות שבה, ובזה הוא מסיר מן השכינה כל הקלפות ומקשטה בקשוטין, כי אותיות הלכה הן אותיות הכלה, ולא יבוש לומר על דבר שלא שמע ולא ידע 'לא שמעתי', וילמד בכח עד שיזיע, ובזה הוא משבר הקלפות.

גם יזהר, שלא יהיה בכעס בפלפולו בישיבה, כי חכמתו

he will be denied entry into the Heavenly academy in the World to Come.

A Torah scholar must be particularly careful to avoid pride, as we have already discussed (Chapter 4).

A person must study halachah every day with objective of reading carefully and resolving every difficulty to the best of his ability. By studying in this manner he extricates the *Shechinah* from the shells of impurity and adorns it. For the letters of the word **halachah** [הלכה] are the same as the letters of the word *ba-kallah* [הכלה] ("the bride") (*Pri Eitz Chayim, Sha'ar Hanhagas HaLimud*).

Let him not be ashamed to say regarding a matter that he has not heard, "I have not heard this." Let him study until he sweats, for in this way he shatters the shells of impurity.

One must also be careful to avoid becoming angry while engaging in the give-and-take of the study hall, for this causes

מסתלקת ממנו; ואפלו על התלמידים שלא הבינו לא יהיה בכעס; וכמו שכתבתי לעיל בפרקים הקודמין.

יהיה לו חדר מיוחד לקדשת בית המדרש ממש, ואם אי אפשר להיות לו חדר מיוחד – ייחד בחדרו זווית אחד מיוחד ויקבע שם עתים לתורה.

עקר למוד ועסק התורה הוא, לעשות כסא לשכינה. ובהיות האדם מלכלך בעוון וחטא – אזי אין השכינה שורה עליו, כי כל עוון ועוון הוא קוץ מכאיב נגד השכינה, ולכן יתודה האדם קדם שילמד, כדי ליחד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו.

ספר שיש בו טעות – יתקן, ואל תשכן באהלך עולה. אין

a person's wisdom to abandon him. One must not become angry even towards students who fail to understand a matter correctly, as I have already discussed in earlier chapters.

One should set aside a special room for study, to be imbued with the sanctity of the study hall. If this is not possible, one should at least set aside a specific corner of the room for his fixed times of study.

One's main purpose in studying should be to fashion a throne for the *Shechinah*. But if a person is sullied with iniquity and sin the *Shechinah* will not settle upon him because every transgression is like a thorn pricking at the *Shechinah*. For this reason he should confess his sins before studying so that he will be able to unify the Holy One Blessed is He with His *Shechinah* in fear and love.

If one finds a text with an error in it one must emend it, as

לְהַגִּיחַ מִסִּבְרָה. וְכָתַב הָרַמְבַּ"ן, זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָּה: יָד הַמוֹחֶקֶת
בְּסִפְרִים בְּלִתִּי רְאִיָּה בְרוּרָה – תִּקְצֹץ. וְלִטְאֵי דְרַבָּנָן יִגִּיעַ
לְהֵאֵי יָדָא שְׁתִּקְצֹץ.

הִיגֵעַ בְּלִמּוּדוֹ, לֹא בְמַהֲרָה הוּא שׁוֹכֵחַ. הַלּוֹמֵד בְּבֵית
הַכְּנֶסֶת, אֵינוֹ שׁוֹכֵחַ. הַלּוֹמֵד, לְשׁוֹנוֹ יָבֵשׁ מִחֶמֶת צִמְאוֹן,
וְאֵינוֹ מִפְסִיק מִלְמוּדוֹ – נִחָשֵׁב לוֹ לְכַפֶּרֶת עֲווֹן עַל עֲווֹן
דְּבָרִים בְּטָלִים.

כְּשֶׁם שֶׁמַּחְיֵב הָאָדָם לָקִים מִצְוֹת הַגְּשֵׁמִית, כֵּן הוּא מְצִיָּה
עַל הָרוּחָנִית לְחַדֵּשׁ חֲדוּשִׁים בְּתוֹרָה. וְעַל יְדֵי כֵּן יִזְכֶּה לְאוֹר
הַתּוֹרָה. קִנָּה לֶךְ חֵבֶר – כְּמִשְׁמְעוֹ, וְגַם רִמְזָה עַל הַקּוֹלָמוֹס

it is written, “Do not allow injustice to dwell in your tent” (Iyov 11:14). Nevertheless, one must not make emendations based on judgment alone. The Ramban, ז”ל, writes (Baba Basra 134a), “The hand that erases texts without clear proofs should be cut off and the curse of the rabbis will be upon that hand so that it will be cut off.”

If one invests effort in his studies he will not soon forget them. If he studies in the synagogue, he will not forget his learning. If his tongue becomes parched while studying but he refrains from interrupting his studies to drink, it is considered atonement for the sin of speaking vanity.

Just as one is obligated to fulfill the commandment [to be fruitful and multiply] in the physical sense, so is one commanded to do so in the spiritual sense by revealing new Torah insights. Through this, one merits the Torah’s illumination.

The Sages said, “Acquire for yourself a companion” (*Pirkei Avos* 1:6). This statement is to be taken literally, but it is also a

יְהִי לְךָ חֵבֶר, שֶׁתִּכְתֹּב מֵה שֶׁתַּחֲדֹשׁ. וְזֶה סִימָן: כְּתֹב זֹאת
זְכָרוֹן – בְּסֵפֶר, וְאֵין 'זֹאת' אֶלָּא תוֹרָה, דְּכִתִּיב: וְזֹאת
הַתּוֹרָה.

וּכְתִיב: כְּתִיבֵם עַל לוח לִבְךָ – צִרִיף הָאָדָם שִׁיְהִי מְשֻׁלָּם
בְּלִמּוּדוֹ – בְּלִמּוּד פֶּשֶׁט, רִמְזוֹ, דְּרוּשׁ, סוּד. וְרֹאשֵׁי תִבּוֹת:
פֶּרֶדֶס; שָׂאֵם לֹא כֵן צִרִיף לְהַתְגַּלְגַּל אֶפְלוֹ עַל אֶחָד מֵהֶן.
הָיִי רְגִיל בְּלִמּוּד תִּרְי"ג מִצְוֹת.

יִקְבַּע עֵתִים לַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, שִׁיְהִי לּוֹ עֵת קְבוּעָה, שְׂאֵף אִם
יִרְוִיחַ מִמּוֹן רַב בְּאוֹתוֹ זְמַן – לֹא יַעֲבִירֵנוּ קְבִיעוֹת הַתּוֹרָה

hint that his pen should be one's companion. That is, one should record his insights. There is even a suggestion of this in the Torah: "Write this as a remembrance in a book" (Shemos 17:14). The word "this" alludes to the Torah (Avodah Zarah 2b), as it states, "And *this* is the Torah" (Devarim 4:44). It also states, "Write them upon the tablet of your heart" (Mishlei 7:3).

A person must be well rounded in his learning. That is, he must be fluent in all four levels of interpretation: *peshat* [the plain meaning], *remez* [hints such as numerical values], *derush* [application of the various rules of interpretation] and *sod* [the esoteric meaning]. The acronym for these four levels is the word *pardes* [the "orchard"]. If one fails to study even one of these levels one must return in another incarnation to complete the task.

One should study the 613 mitzvos regularly.

One must set aside fixed times for study every day. These times must be inviolable, so that even if he stands to make a large profit he must not forego his fixed times. [This is indeed

(וכן הוא המנהג זה בעיר ואם בישראל, קהלת קדש
 פרנקפורט דמיין). וזה – מאהבת ה' ותורתו.
 יזהר, שביום שני ויום חמישי ילמד יותר מבשאר ימים,
 ויכון למתק הדינים השולטים ביותר באותן ימים.
 ירחק מלמוד של פילוסופיה מאד, כי היא אשה זרה,
 ועליה נאמר: שחה אל מות ביתה, כל באיה לא ישובון.
 ואפלו למוד הטבעיות ירחק ממנו, וכבר הזהיר הגאון
 מורנו הרב רבי משה לנדאו זכרנו לברכה על זה.
 יזהר שילמד במקום שיש בו חלונות, ולהסתכל בכל עת
 לשמים, כי מועיל להשגה.
 אסור לומר דבר בשם תלמיד חכם אחד, שלא נאמר
 בשמו.

the custom in the holy community of Frankfort-am-Main.]
 This should be done out of love for Hashem and His Torah.

One must be careful to study more on Mondays and Thursdays than on other days, having in mind to mitigate the strict judgment that reigns on those days more than on others.

One must stay far away from the study of philosophy, for it is an alien fire. Concerning this was it written, "Her house inclines towards death. . None that go to her return" (Mishlei 2:18-19). One should even avoid natural science, as the illustrious Rabbi Moshe Landau, ז"ל, has already warned.

One should be careful to study in a room with windows and gaze frequently at the sky, for this aids comprehension.

It is forbidden to say something in the name of a particular scholar if there is no tradition that he ever said it.

יזהר שלא להוציא דברי תורה במקומות שאינם נקיים,
 וכן בבתי עבודה זרה יזהר שלא להוציא שום דברי תורה.
 אל יבוש לקבל האמת, אפלו מקטן שבקטנים.
 אם יודע בחברו שלא יודע להשיב לו על קשיתו – לא
 ישאלהו כלל, כדי שלא לביש אותו חס ושלום.
 ראה מה שכתב הזהר פרשת שלח לך: חד ינוקא – היו
 אוחרזין ביה בעלי דינים, ולא הניחו אותו לישיבה של
 מעלה. צוח האי ינוקא. אזדעזעו מקליה כל בני מתיבתא
 עלאי. אמר רב מתיבתא: מאן אנון דלא שבקין להאי ברא
 דאלהא חיא למיעל לקמן? מיד אחזו בו בההוא ינוקא
 והכניסו אותו לפני רב מתיבתא, ואז נאספו הרבה בני

One must be careful not to speak words of Torah in unclean places. Similarly, one must not speak words of Torah in houses of idolatry.

One must not be ashamed to accept the truth even from the youngest of the young.

If one knows that a colleague will be unable to answer a question he must not ask him, so that he will not be embarrassed, Heaven forbid. See what is written in this regard in the Zohar (*Parashas Shelach* 171a):

The agents of judgment held onto a certain child, denying him entry into the Heavenly yeshiva. Then the child cried out, sending a shudder through all the members of the yeshiva. The Rosh Yeshivah inquired, “Who is preventing this son of the living God from entering?”

Immediately they took hold of the child and brought

יְשִׁיבָה. אָמַר לִיה רַב מְתִיבְתָּא: פִּתַּח פּוּמָךְ וְאִימָא בְּרָא
 קִדְיָשָׁא. אָמַר הָאִי יְנוּקָא: דְּחִילָנָא, דְּאָנָא מִמְּתִיבְתָּא
 אַחֲרִיתִי וְהִלַּכְתִּי לִישִׁיבָה זֹו, וְאַחֲזוּ בִי בְּעַלֵּי דִינִים. אָמַר
 לִיה רַב מְתִיבְתָּא: לָא תִדְחַל, בְּרָא קִדְיָשָׁא. הִנֵּה תִהְיֶה שְׁבַע
 יוֹמִין וְתִסְתַּחֲי בְּכָל יוֹמָא מְטָלָא קִדְיָשָׁא, וּלְבַתֵּר יִסְלָקוֹן לָךְ
 לְגוּ מְתִיבְתָּא עֲלָאָה בֵּין יְנוּקָיָא. פִּתַּח וְאָמַר בְּכָל הַיּוֹם קִרְאִי,
 דְּהוּי רַב מְתִיבְתָּא דְרִישׁ, פִּרְשׁ הָאִי יְנוּקָא שְׁבַעָה פְּרוּשִׁין
 וְגִלָּה לְהוֹן סוּדוֹת נִפְלְאוֹת.

בְּהָאִי שְׁעָתָא נְטָלוּ לְאַבוּהִי דִיְנוּקָא וְהִכְתִּירוּ אוֹתוֹ בְּשִׁבְעִים
 כְּתָרִים וְכו', וְאָמְרוּ שֵׁם עֲנִינּוּ דְהָאִי יְנוּקָא, שְׁאַחֲזוּ בּוֹ בְּעַלֵּי

him before Rosh Yeshivah and many members of the yeshivah gathered round. "Open your mouth and recite, O holy son," the Rosh Yeshivah said.

But the child replied, "I am afraid to do so because I really belong in a different yeshivah but I came here and the agents of judgment apprehended me."

"Do not be afraid, O holy son," said the Rosh Yeshiva, "you may stay here for seven days and bathe every day in the holy dew. Afterwards they will elevate you to the yeshivah for children."

So the child began a discourse, giving seven interpretations to each of the verses that the Rosh Yeshivah had been discussing, disclosing amazing insights. At that moment they took the boy's father and crowned him with seventy crowns.

The Zohar explains that the agents of judgment detained the boy and wished to afflict him because he had shown a lack of concern for his teacher's honor. He used to ask him difficult

דינים, ורצו לדון אותו ביסורים בשביל שהיה מקשה לרבו הרבה קשיות, והיו מכסיף לרביה, שלא היה יודע להשיב ליה, ולא היה חס על כבוד רבו, ועל ידי זה חלש דעתיה דרביה, על כן באו לדונו בדינא תקיפא. ואף דשזיב רב מתיבתא יתיה והושיבו אצלו שבע יומין – אף על פי כן סביל דינא כל הני שבע יומין, כי כל שבע יומין היה צורתו חסר, והיה סובל יסורים, באשר שהיה נטרד ממקומו. ואם התינוק היה לו צער, והיו רוצין בעלי דינים ליסר אותו, מכל שכן שיש לאדם ענש גדול במתכונן לביש את חברו או רבו. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: המלבין פני חברו ברבים – אין לו חלק לעולם הבא. על כן שומר נפשו ירחק מהן שלא לביש שום אדם.

questions that the teacher was unable to answer, causing him embarrassment and depression. For this reason the agents of judgment wished to subject him to harsh punishment.

Even though the Rosh Yeshivah apparently saved him, allowing him to remain with him for seven days, this was actually a form of punishment. For throughout those seven days the boy's true form was diminished and he was alienated from his proper place, which caused him much suffering.

If even a child had to endure such suffering and the agents of judgment wished to subject him to further affliction, imagine how much greater the punishment must be for an adult who intentionally embarrasses his colleague or mentor. Thus the Sages have said (*Pirkei Avos* 3:11): One who embarrasses a colleague in public has no portion in the World to Come. Therefore, whoever values his soul will be careful not to embarrass anyone.

CHAPTER 54

פרק נד

מֵאֵהֶבֶת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְדַקְדֵּק, שֶׁיְהִי לוֹ סִפְרִים
 כְּרוּכִים נָאִים, וְהוּא בְּכָלֵל מִצְוֹת זֶה אֵלֵי
 וְאַנְוָהוּ — הַתְנַאָּה לְפָנָיו בְּמִצְוֹת. וְאֵיתָא בְּשֵׁם "סֵפֶר
 חֲסִידִים", שֶׁהוֹצִיאוּ לְחֶכֶם אֶחָד מִקְבְּרוֹ וְחָבְטוּ אוֹתוֹ
 בְּמַקְלוֹת, עַל שֶׁהָיוּ סִפְרָיו קְרוּעִים, וְלֹא נָתַן אוֹתָן לְאִמּוֹן
 לְכַרֵּךְ אוֹתָן וּלְתַקְּנָם. גַּם יִזְהַר, שֶׁלֹּא יִהְיוּ סִפְרָיו עוֹמְדִין
 מִהֶפְכִּין רֹאשׁוֹן לְמַטָּה. וּפַעַם אֶחָד אֶרֶע לְאִישׁ, שֶׁלֹּמֵד
 בְּחֹדְרוֹ אֵיזָה עֲנִין, וְהִצְרִיךְ לִקַּח גְּמָרָא לְעִין, וְאַחֵר הָעִיּוֹן
 הָעֵמִיד הִגְמָרָא לְמִקּוּמָה לְבֵין הַסִּפְרִים, וּכְשֶׁהִפֹּךְ פָּנָיו נִפְלָה

As an expression of love of Torah one should see to it that volumes of Torah literature are attractively bound. This is included in the commandment, "This is my God and I will beautify Him" (Shemos 15:2) — "Conduct yourself in a beautiful manner with regard to the commandments" (Shabbos 133b). *Seifer Chassidim* (97 and 911) relates that a certain scholar was exhumed from his grave and his corpse beaten with sticks because his books were found to be ripped and he never gave them to a bookbinder for repair.

One should also see to it that books are not set on the shelf upside down. A certain scholar was once studying in his room and had to consult a passage in the Talmud. When he finished examining the passage he returned the volume to its place among the other volumes. But when he turned away the book

הַגְמָרָא, וְקוֹל הַנִּפְלָה הָיָה בְּקוֹל גָּדוֹל. וְחָזַר הַמַּעֲיִן
וְהַעֲמִידָה פַּעַם שְׁנִית וְהִפָּךְ רֹאשָׁה לְמַטָּה, וְתִכְף שְׁהִפָּךְ פָּנָיו
נִפְלָה שְׁנִית בְּקוֹל גָּדוֹל, וְכֵן פַּעַם שְׁלִישִׁית. וְאַחֵר כֵּךְ שֶׁם
לָבוּ עַל דְּבַר זֶה לְהַעֲמִיד הַגְמָרָא כְּתִקּוּנָהּ, וְלֹא נִפְלָה עוֹד.
וְהוּא אוֹת וּמוֹפֵת, שֶׁעַל הַכֹּל יֵשׁ הַשְׁגָּחָה מִן הַשָּׁמַיִם.
חַיִּיב גָּדוֹל לְנַהֵג כְּבוֹד בְּסִפְרִים, וּכְשֶׁהִסְפִּיר פְּתוּחַ, וְאַרְע
דְּבַר טְנוּף בְּחֻדְרוֹ – יִסְגֹּר הַסֵּפֶר אוֹ יִכְסֶהוּ בְּמַטְפַּחַת.
חֲלִילָה שֶׁיְהִיוּ סִפְרִים בְּחֻדְרֵי שְׁהֶאֱשִׁי וְהֶאֱשָׁה שָׁם, אִם לֹא
שֵׁישׁ יְרִיעָה פְּרוּסָה בְּפָנֵי הַסִּפְרִים, אוֹ סָבִיב הַמַּטָּה שְׁקוֹרִין
'פִּיר הָעֵנָג'.

fell down with a large crash. So the scholar went back and stood it up again, not noticing that it was upside down.

Again, the moment he turned away the book fell down with a loud noise. This occurrence was repeated a third time. Finally he noticed that the book was upside down and immediately righted it, after which it did not fall again. This incident also illustrates the fact that Heaven supervises everything that happens.

It is a matter of great importance that books be treated with respect. Thus, for example, an open volume in a room that has been fouled with an offensive odor should be closed or covered with a cloth.

Books must not be left in the room of a married couple [when they might have marital relations], Heaven forbid, unless either the books or the bed are separated with a curtain.

לא יֵשֵׁב עַל סִפְסָל שֶׁהַסְפָּרִים עוֹמְדִין עָלָיו, אֶלָּא אִם כֵּן
הַסְפָּרִים מוֹנְחִים עַל אֵיזָה דָּבָר גְּבוּהָ מִמֶּנּוּ.

מִצָּא הַסְפָּר מִנְּחָ מְהֵרָה – יִהְיֶה כִּנּוּ וַיִּנְשָׁקֵנּוּ.

אִין לְהַנִּיחַ סֵפֶר תַּחַת סֵפֶר אַחֵר כְּשֶׁרוֹצֶה לְלַמֵּד, וְאִז עוֹשֶׂה
בְּזִיוֹן לַסֵּפֶר, מֵה שְׂיוֹכֵל לַעֲשׂוֹת בְּעֵץ אוֹ בְּאֶבֶן. וְהוּא בְּזִיוֹן
גָּדוֹל, אִם לֹא שֶׁהַסֵּפֶר הַתַּחְתּוֹן מִנְּחָ כָּבֵד שָׂרִי לְהַנִּיחַ עָלָיו.
וְכָבֵד הַזֶּהִיר עַל זֶה בְּעַל 'טוֹרֵי זָהָב', עֵין שָׁם.

צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲמֹד מִפְּנֵי חֲמָשִׁים, וְאִף כִּי רַבִּים מְקַלִּים –
טוֹב לְהַחֲמִיר. וְכֵן מְצִינוּ בַּמַּהְרִי"ל זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, כְּשֶׁהִיא
מְסַבֵּב וְהוֹלֵךְ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְתֵת מִתְּנַת יָד בְּיוֹם טוֹב,

One must not sit upon a bench on which there are books unless they are placed on top of some other item, raised up from the level of the bench.

If one finds a book lying upside down one should right it and kiss it.

One should not place a book beneath the one from which one is studying, as the *Turei Zahav* (Yoreh Deah 282:13) has already admonished. This practice degrades the lower book by using it for a function that could be fulfilled just as well by a piece of wood or stone. If, however, the bottom book was already there it is permissible to place another text on top of it.

A person should rise before a volume of *Chumash* [i.e., one of the five books of the Torah written on parchment]. And although many are lenient about this it is worthwhile to be strict. It is recorded that when the Maharil would go around the synagogue from congregant to congregant to bless them

כְּמִנְהַג אֲשֶׁכֶּנֶז, הָיָה נוֹטֵל חֲמֵשׁ בְּתוֹךְ יָדוֹ כְּדִי לְזָכוֹת בּוֹ הָרַבִּים, שְׂיִהְיֶה הַקִּיָּמָה לִפְנֵי הַחֲמֵשׁ. וְכֵן רָאִיתִי נוֹהֲגִין בְּמִדֵּינַת פּוֹלִין, שֵׁישׁ כַּמָּה רַבָּנִים שֶׁהֵן נִזְהָרִין בְּזֶה כְּשִׁיּוּצָאִים בְּיוֹם שַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹנִים מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְהִקְהֵל עוֹמְדִים לִפְנֵי הָרַב – אֲזִי לּוֹקָחִים בְּיָדָם אֵיזָה סֵפֶר.

צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת אוֹהֵב לּוֹמְדֵי תוֹרָה אֲהָבָה גְּמוּרָה, וּמִכָּל שָׁכֵן שֶׁצָּרִיךְ לְאַהֲבֹת אֶת רַבּוֹ וְצָרִיךְ לְאַהֲבֹת אֶת רַבּוֹ יוֹתֵר מֵאַהֲבַת אָבִיו. וְצָרִיךְ אָדָם לְזָהֵר, שְׂיִהְיֶה מוֹרָא רַבּוֹ עָלָיו, שֶׁלֹּא יֵשֵׁב בְּפָנָיו עַד שִׁיאֲמַר לוֹ רַבּוֹ שֶׁב, וְלֹא יֵשֵׁב בְּמָקוֹם רַבּוֹ. וּכְשֶׁהוֹלֵךְ – יֵלֵךְ לְשִׁמְאֵל רַבּוֹ, וְלַעֲשׂוֹת לוֹ כָּל שְׂרוּת.

for their Yom Tov pledges, in accordance with the custom of Ashkenaz, he would carry a volume of *Chumash* with him. That way when the people rose to receive their blessings they would be doing so in honor of the *Chumash* (*Minhagei Maharil, Hagahos LeSeder HaKriyah BePesach*).

Similarly, I observed in Poland that a number of Rabbis have the custom of carrying a volume of *Chumash* with them when they exit the synagogue ahead of the congregation on Shabbos and Yom Tov. That way when the people rise for them they will in fact be rising in honor of the *Chumash*.

A person must feel complete love for Torah scholars and above all for his own mentor. In fact, he should love him more than his own father.

One should likewise treat his mentor with awe, which means that the student may not sit until the rabbi instructs him to do so, nor may he sit in his place. When accompanying him he should walk to his left and he should attend to his needs.

וְכָל מִי שֶׁמְבַשֵּׁר אֶת רַבּוֹ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת, וְכוֹנֵן הוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם – אֵזִי שֶׁכָּרוּ הוּא גָדוֹל מְאֹד. וְכִדְאִיתָא בְּזֶהָר פְּרִשְׁתָּ שְׁלַח לָךְ: הֵיכָל אֶחָד יֵשׁ לְמַעְלָה, וְהוּא מֵיחָד לְבֵתָיָה בֵּת פְּרָעָה, וְכַמָּה רַבּוֹת וְאַלְפִים נָשִׁים צִדְקָנוֹת עִמָּה, וְלִכְל חֶדָּא – מְקוֹם מֵיחָד לְהִתְעַנֵּג בְּעֵנֵי גָדוֹל. וְשֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְכַרְיָזִים: הָא דְיוֹקְנָא דְמֹשֶׁה, נְבִיאָה מֵהִימְנָא, אֶתִּי! וְאִזּוּ יוֹצֵאת בֵּתָיָה לְמְקוֹם אַחֵר, אֲשֶׁר פְּרִכְתָּ פְרוּסָה שָׁם, וְרוֹאָה דֶּרֶךְ פְּרָגוּדָא דְיוֹקְנָא דְמֹשֶׁה וְאוֹמְרָת: זֶכְאִי חוֹלְקִי, שְׂגִדְלִתִּי נְהוּרָא דָּא! וְאַחֵר כֶּךָ חוֹזֶרֶת אֶל הַנָּשִׁים, שְׂיוֹשְׁבוֹת עִמָּה בְּחֶדֶר הַנִּזְכָּר לְעִיל עִם בְּגָדִים נָאִים, כְּמוֹ שֶׁהִיתָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּלָבוּשִׁים הַמְּאִירִים בְּאוֹר גָּדוֹל, וְנִקְרָאִים נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת.

Whoever delivers good tidings to his rabbi for pure motives will be greatly rewarded. The Zohar (*Parashas Shelach* 167b) relates:

There is a certain palace On High set aside for Basyah bas Pharaoh and thousands of other righteous women along with her. Each one has her own special place where she enjoys tremendous pleasure. Three times a day an announcement is made, "Here comes the image of the faithful prophet Moshe!" Then Basyah goes to a place partitioned off with a curtain. Through the partition she sees Moshe's image and says, "How fortunate is my lot that I raised this light!"

Then she returns to the women sitting with her in the room mentioned above. There she sits clothed in beautiful garments, just as her garments shone with a great light in this world. These are called the "women of tranquility."

וּבַהֵיכָל הַשְּׁנִי יוֹשֶׁבֶת סֶרַח בַּת אֲשֶׁר וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת
נָשִׁים צְדֻקְנִיּוֹת עֲמָה, וְשֹׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מְכַרְיָזִים: הָא
יוֹסֵף צְדִיקָא אֲתִי! וְהִיא חֲדָאת וַיֵּצֵאת גַּם כֵּן לְגוֹ פְּרָגוּדָא
דְּאִית לָהּ, וְחֻמָּאת נְהוֹרָא דְּדִיוֹקְנָא דְּיוֹסֵף וְאוֹמֶרֶת: זַכָּאי
חוּלְקֵי וְזַכָּאָה הָאִי יוֹמָא, שְׂבִשְׁרֵתִי מִהֶהוּא שׁוּפְרָא לְאַבִּי
זַקְנִי, לִיעֲקֹב! וְאַחֵר כֶּךָ חוֹזֶרֶת לְמִקְוָמָה.

בַּהֵיכָל אַחֲרָא, שָׁם יוֹכְבֵּד, אִמָּא דְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם,
וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת נָשִׁים עֲמָה, וּבְכָל יוֹם עוֹמְדוֹת
וּמְשַׁבְּחוֹת לְמַאֲרִיָּה עֲלֵמָא אִיהִי, וְכָל הַנָּשִׁים מְזַמְרוֹת
שִׁירַת הַיָּם, וְאַחֵר כֶּךָ אִיהִי בְּלַחוּדָא מְנַגֶּנֶת פִּסּוּק: וְתִקַּח
מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ, וְכַמָּה כְּתוֹת שֶׁל מְלָאכִים
שׁוֹמְעִים לְקוֹל נְעִימוֹת שְׁלֶהָן.

In the second palace sits Serach daughter of Asher and with her thousands of other righteous women. Three times a day it is announced, "Here comes the righteous Yosef!" Then she rejoices and also goes out to the partition to see the light of Yosef's image and says, "How fortunate is my lot and fortunate was the day on which I related the good tidings [that Yosef was alive] to my grandfather Yaakov!" Then she returns to her place.

In the third palace is Yocheved, mother of Moshe, Aharon and Miryam, along with thousands of other righteous women. Every day they stand and praise the Master of the Universe and she and the other women sing the Song of the Sea. Afterwards she alone sings the verse, "And Miryam the prophetess took the tambourine in her hand" (Shemos 15:20), and several bands of angels listen to their pleasant voices.

וּבְהִיכָלָא רַבִּיעִי, שֶׁם דְּבוּרָה הַנְּבִיאָה וְהַרְבֵּה נָשִׁים עָמָה,
וּמְשׁוֹרֶרֶת שִׁירַת דְּבוּרָה וּבָרַק בֶּן אַבִּינֵעָם. וְלִפְנֵים מְהִיכָלִין
אֵלִין, שֶׁם אַרְבַּעַה הִיכָלִין טְמִירִין שֶׁל שָׂרָה וְרַבֶּקָּה, רָחֵל
וְלֵאָה. וְלֹא אֶתְגַּלִּין וְלֹא חֲמָאן. וּמְהִיכָלָא דְלֵהוֹן נִפְקִין
נִשְׁמוֹת הַגֵּרִים, וְנִכְנָסִים אַחֵר כֶּךָ תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, וְאִין
רְשׁוֹת יוֹתֵר לְדַבֵּר בָּזֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֶּהר, עֵין שֶׁם.

אִם כֵּן, נִלְמַד מִהַמַּעֲשֶׂה זֶה, שֶׁזִּכְתָּה בִּתְיָה בֵּת פֶּרְעָה לְגַדֵּל
מַעַלָּה זֹאת, עֲבוּר שְׂגָדְלָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְסָרַח בֵּת אֲשֶׁר
זִכְתָּה לְגַדֵּל הַמַּעַלָּה בְּשָׁבִיל שְׂבֻשָּׁרָה בְּשׁוּרָה טוֹבָה לִיעֶקֶב
אַבִּינוּ.

מֵאֲהֶבֶת תּוֹרָה: צְרִיךְ אָדָם לִפְרֹגֵס תַּלְמִיד חֶכֶם בְּהֶסְתֵּר,
וּמִצֻּוֹת פְּרֻנְסַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הִיא שְׁקוּלָה כְּעֹנֵג שֶׁבֶת, כִּי

In the fourth palace is Devorah the prophetess, along with many other women. They sing the song of Devorah and Barak ben Avinoam.

Beyond these palaces are the four hidden palaces of Sarah, Rivkah, Rochel and Leah, which are neither revealed nor seen. From their palaces come the souls of converts. Afterwards they enter beneath the wings of the *Shechinah*, but nothing more may be said about this.

It can be seen from here that Basyah daughter of Pharaoh merited her lofty station because she raised our teacher Moshe while Serach daughter of Asher merited her station because she brought good tidings to the Patriarch Yaakov.

Another way in which one must demonstrate love of Torah is by supporting Torah scholars discretely. Supporting scholars

תלמיד חכם הוא דומה ונמשל ליום השבת: כמו שיום השבת אינו מכין לעצמו פרנסה, לפי שאין בו מלאכה, כי אם ששת ימים מכינין לו – הכי נמי תלמידי חכמים, שעוסקים בתורה ומבטלין ממלאכה, ואינם עוסקין במלאכה ובמשא ומתן כשאר העם, ההולכים לעיר וברחובות ובשווקים להמציא פרנסה. על כן שאר אנשים צריכין לראות לתן פרנסת תלמידי חכמים. וכשם שהאדם מחיב לענג את השבת, כן מחיב אדם לראות לתן דוקא בכבוד המתנה לתלמיד חכם, ולא דרך בזיון. וזה שאמר הכתוב (ישעיה נח, יג): "וקראת לשבת ענג, לקדוש ה' מכבד". ותלמיד חכם נקרא קדוש ה', וכל המכבד את התלמיד

is the equivalent of delighting in the Shabbos because scholars are likened to the Shabbos. For instance, none of the needs of Shabbos may be prepared on the Shabbos day itself because it is forbidden to do any craft. Instead everything must be prepared during the other six days.

Similarly, Torah scholars dedicate themselves to their studies to the exclusion of other labor, engaging neither in craft nor in trade like the rest of the populace who can be found making their way through the streets and markets of the city in pursuit of their livelihood. Therefore the rest of the people must ensure that the scholars are provided with an income.

Just as a person is obliged to delight in the Shabbos, so is he obliged to give his gifts to the scholars in a dignified manner and not with contempt. This is the meaning of the verse, "And you shall call the Shabbos 'delight,' to the holy one of Hashem [you shall call] 'honored'" (Yeshayahu 58:13). The "holy one of Hashem" refers to the scholar.

חֲכָמִים — אֲשֶׁר־לוֹ וְאֲשֶׁר־חֶלְקוֹ, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר: שְׂמַח
זְבוּלוֹן בְּצֵאתָהּ, וְיִשְׁשַׁכַּר בְּאֶהְלָהּ. אֲבָל הַמְצַעְרִין לְתַלְמִידֵי
חֲכָמִים — אֵלֵּי לָהֶם וְאֵלֵּי לְנַשְׁמוֹתֵיהֶן! וְהַעֲנֵשׁ שְׁלֵהֶן
תִּמְצָא בְּזֹהַר רַעֲיָא מְהִימָנָא, פְּרִשְׁתָּ בַּמִּדְבָּר בְּאַרְיִכוֹת, כִּי
קִצְרָה הִירִיעָה לְהַעֲתִיקָהּ.

עַל כֵּן יֵרָאֶה הָאָדָם לְבָלְתִּי לְהַקֵּל בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל תַּלְמִידֵי
חֲכָמִים, וְעָלֶיהֶם אֶתְמַר: לֹא תִגַּע בּוֹ יָד, כִּי סָקַל יִסְקַל. עֵינֵי
שָׁם הֵיטֵב בְּזֹהַר. וְכָל הַמְכַבֵּד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יִהְיֶה מְכַבֵּד
מִן הַשָּׁמַיִם.

Fortunate is the person who honors scholars and fortunate is his lot. Concerning him was it written, “Rejoice Zevulun in your going out and Yissachar in your tents” (Devarim 33:18).

But as for those who cause the scholars anguish, woe to them and woe to their souls! Their punishment is described in the Zohar (*Raya Meheimna, Parashas Bamidbar* 124b-125b) in too great length to cite here.

Therefore let every person take care lest he detract from the honor of the scholars, as it is written, “Let no hand touch him lest he be stoned” (Shemos 19:13). See the passage from the Zohar.

But whoever honors them will be honored by Heaven.

CHAPTER 55

פרק נה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, כְּתֹב זֶאת זִכְרוֹן בְּסֵפֶר וְשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ". הַזֵּהִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, שֶׁהָיָה רֹבֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל הַכְּתִיבָה. כִּי זֶהוּ תוֹעֵלֶת גָּדוֹל לְזִכְרוֹן. וְאִם לְמֹשֶׁה רֹבֵנוּ הַזֵּהִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – קֵל וְחֹמֶר לְשֹׂאֵר בְּנֵי אָדָם, שְׂצָרִיכִין לְהַרְהֵר תְּמִיד בְּמַעֲשֵׂים וּלְפַשְׁט בָּהֶם שְׂמָא חֲטָאוּ, אֲזִי יִכְתֹּב חֲטָאוֹ, שֶׁיְהִיָּה לוֹ לְזִכְרוֹן לְתִקּוֹן אֶת הַחֲטָא, אוֹ אִם יִמָּצָא בְּאִיזָה סֵפֶר דְּבַר תִּקּוֹן לְחֲטָאוֹ – יִרְשֵׁם עַל נֶיֶר מִיָּחָד מִיָּד, כְּדִי שֶׁיִּוָּכַל לְתִקּוֹן בְּלִי עֲכוּב מֵאִי דְאַפְשָׁר לוֹ. וְאִם נִזְכֵּר שְׂחָטָא נֶגְדַּ

It is written, "And Hashem said to Moshe, 'Write this as a remembrance in a book and put it into Yehoshua's ears'" (Shemos 17:14). In this verse the Holy One Blessed is He admonishes Moshe, Israel's teacher, concerning the need to write things down because this greatly facilitates memory. If it was necessary for God to tell this to Moshe, how much more so to the rest of us! For we must reflect on our deeds continually, examining them for traces of sin. And if a person realizes that he has indeed committed a sin he should record it so that he will remember to rectify it.

Similarly, if he discovers in some text a means of rectifying his transgressions he should record that as well so that he will be able to make amends without delay.

If a person recalls that he has sinned against his fellow by

חֲבֵרוֹ בְּדַבּוֹר קָשָׁה וְהֵצִיר לוֹ, אוֹ תָּלָה בּוֹ שׁוֹם שְׂמֵךְ דָּפִי, אוֹ שֶׁהִלְבִּין פָּנָיו בְּרָבִים – יִבְכֶּה וְיִתְחַרֵּט וְיִקְבֹּל עָלָיו מִיַּד לְמַחֲרָתוֹ לְפִיסוֹ וְלִרְצוֹתוֹ, וְזֶה יִהְיֶה לוֹ עֵסֶק רֵאשׁוֹן לְמַחֲרָתוֹ. וְאִין צָרִיךְ לֹמַר, אִם נִזְכֵּר שְׁחָטָא נֶגֶד מִי שְׂגָדוֹל מִמֶּנּוּ, יִצְטָעֵר מִיַּד וְיִבְקֵשׁ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִרְשֵׁם בְּסִפֵּר חוֹבוֹתָיו, וְיִקְבֹּל עָלָיו לְמַחֵר לְתַקֵּן מִיַּד.

וְאִם חָטָא אַחֵר לְנֶגְדוֹ בְּאוֹנָאֵת דְּבָרִים – יִמַּחֵל לוֹ מִיַּד, וְכֵה יֹאמַר: שְׂרִי לִי מָרִיָּה לְכָל מֵאֵן דְּמַצְעֵרִין לִי, וְיִקְרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ בְּכֹנֶה. וְאַחֵר כֵּךְ יִזְהַר לְקִרְאָה עֲשֻׁרַת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּפָרָשַׁת וְאַתְחֲנֹן בְּכָל לַיְלָה, כִּי עֲשֻׁרַת הַדְּבָרוֹת

speaking to him harshly, causing him anguish, or if he attributed to him some impropriety or caused him shame, let him weep and feel remorse and resolve immediately to appease him the very next day. Moreover, this should be his first order of business on the following morning.

Needless to say, if recalls that he sinned against someone of greater stature than himself he should immediately be filled with anguish and plead with God not to record the matter in his ledger of debits. And again he should resolve to rectify the matter the following morning.

If another person sinned against him by speaking to him in an oppressive manner let him forgive him instantly, declaring, “May the Master forgive anyone who has caused me anguish.” Then let him recite the bedtime *Shema* with concentration, after which he should be careful to read the Ten Commandments every night. Specifically, he should read them as they appear in *Parashas Va’eschanan*. For in *Parashas Yisro* it is

שְׁבִפְרִשְׁתָּ יְתִירוֹ שְׁכָתוֹב זְכוֹר הוּא נֶגֶד הַיּוֹם, וּבִפְרִשְׁתָּ
וְאֶתְחַנֵּן כְּתִיב בּוֹ שְׁמוֹר, וְהוּא נֶגֶד מִדַּת הַלַּיְלָה. וְעַל יָדֵי כֵךְ
יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי כְתָרִים בְּרֵאשׁוֹ: אֶחָד כְּשֶׁעוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה,
וְאַחַת לְלוֹוֹתָהּ בְּחִזְרָתָהּ לְמַטָּה. וְעַל כֵּן יֵשׁ שְׁנֵי טַעְמִים
בְּעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת: אֶחָד לְמַעְלָה, וְאֶחָד לְמַטָּה. וּבִשְׁחֲרִית
קֹדֶם יְצִיאָתוֹ מִהַבֵּית, יִטֹּל יָדָיו תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֵּךְ יָבוֹא אֶל
הַמְּזוּזָה וַיְנִיחַ יָדָיו עַל הַמְּזוּזָה, וַיַּכּוֹן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הוּא בַּעַל הַבֵּית, וְאַנְחָנוּ כָּלֵנוּ בַּבֵּית רַק אוֹרְחִים. וַיַּכּוֹן הַשֵּׁם
שְׁדֵי כְמוֹ שְׁכַתְבָתִּי בְּפֶרֶק רֵאשׁוֹן. וְאַחֵר כֵּךְ יֹאמֶר (פְּסוּק): ה'
יִשְׁמֹר צִאתִי וּבֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם —

written, “Remember [the Shabbos day]” (Shemos 20:8), reflecting the attribute of the day, while in *Va’eschanan* it is written, “Keep [the Shabbos day]” (Devarim 5:12), reflecting the attribute of the night (Zohar 1:48b and 2:138a).

Through this recitation a person attains two crowns [corresponding to “We will do” and “we will hear”]. For this reason the Ten Commandments have two sets of *ta’amim* [musical cantillation marks], one written above the letters and one written below them.

In the morning, before leaving the house one must first wash his hands. Then let him go to the *mezuzah* and place his hand upon it, reflecting that the Holy One Blessed is He is the real Master of the house, whereas we are merely his house-guests. And let him reflect on the name *Shadd-ai*, as was mentioned in the first chapter.

Afterwards he should say three times, “May Hashem guard my going out and my coming in, in life and peace from now

שֶׁלשׁ פְּעָמִים, וְאַחֵר כֵּךְ יֹאמֶר פָּסוּק: בְּכֹל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ,
וְהוּא יִישַׁר אֲרָחוֹתֶיךָ. וְהַפָּסוּק הַזֶּה הוּא כּוֹלֵל כָּל הַתּוֹרָה,
וְיֵשׁ בּוֹ עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת כְּמִנְיַן שֵׁם הַיְיָ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ
קִדְשִׁים, וּמִתְחִיל בְּאוֹת בֵּי"ת, וּמִסִּיִּם בְּאוֹת כ"ף – נֶגֶד
כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וּבְכָל פַּעַם שֶׁיֹּאמֶר פָּסוּק זֶה, יֵטֶה אֶת
רֹאשׁוֹ לְשֵׁשׁ קְצוֹת כִּסְדֹר הַזֶּה: מִזָּרֵחַ, דְּרוֹם, מַעֲרֵב, צָפוֹן,
מַעְלָה וּמַטָּה. וַיִּכּוֹן שְׁמוֹסֵר נַפְשׁוֹ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמוֹשֵׁל בְּשֵׁשׁ קְצוֹת הָעוֹלָם, וּבָזֶה הוּא מְשַׁעֲבֵד נַפְשׁוֹ
וּגּוּפוֹ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וּמִי שֶׁהוּא פָּנוּי, יֹאמֶר אֵלּוּ הַפָּסוּקִים הַמְרַמְזִים כָּל אֶחָד
עַל אֶבֶר הַמִּיָּחָד: וְאַתָּה ה' מְגִן בְּעַדִּי, כְּבוֹדִי וּמְרִים רֹאשִׁי;

on.” Then he should say, “Know Him with all your ways and He will straighten your paths” (Mishlei 3:6). This verse encompasses the entire Torah. It also contains twenty-six letters corresponding to the numerical value of Hashem’s four-letter name, which is the “Holy of Holies.” Moreover, the verse begins with the letter *beis* [the value of which is 2] and ends with a *kaf* [the value of which is 20], for a total of 22, corresponding to the twenty-two letters of the Hebrew alphabet.

Let him recite this verse six times while turning towards the six directions: East, South, West, North, up and down. And let him have in mind that he is delivering his life to the Holy One Blessed is He, Ruler of the six directions of the world. In this way he subjugates his soul and body to Hashem.

One who has time should also recite the following verses, each of which alludes to a different limb: “And as for You,

בְּשִׁרְתִּי צֶדֶק בִּקְהָל רַב, הִנֵּה שֹׁפְתִי לֹא אֶכְלָא, ה' אֶתָּה יִדְעָתָ; אֱלֹיו פִּי קָרָאתִי וְרוּמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי; פִּקּוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מִשְׁמַחֵי לֵב; מִצְוֹת ה' בָּרָא מְאִירַת עֵינַיִם; שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֱלֹיָה, בְּנִשְׁאֵי יָדַי אֶל דְּבִיר קִדְשֶׁךָ; לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהֵי חֲפָצָתִי, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מְעִי; כָּל עֲצָמוֹתֵי תִּאֲמַרְנָה ה' מִי כְמוֹךָ; אֲבָרְךָ אֶת ה' אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֵף לִילּוֹת יִסְרוּנִי כְּלִיּוֹתַי; רַגְלֵי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר, בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ ה'. וְאַחֵר כָּךְ יֵאמַר מִשְׁנָה אַחַת, שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַגּוֹף וְרֹאשׁ הָאָדָם וְתוֹכוֹ וְסוּפוֹ, וְזֶהוּ: אֵין עוֹמְדִין לְהַתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כְּבֹד

Hashem, You shield me, my soul, and lift up my **head** (Tehillim 3:4). “I proclaim righteousness among a large congregation, behold I will not refrain my **lips**; You know this, Hashem” (Tehillim 40:10). I called to Him with my **mouth** and exaltation was beneath my **tongue**” (ibid., 66:17). “Hashem’s instructions are upright, causing the **heart** to rejoice; Hashem’s commandments are pure, illuminating the **eyes**” (ibid., 19:9).

“Hear the sound of my supplication when I cry out to You, when I lift up my **hands** towards Your holy sanctuary” (ibid., 28:2). “To do Your will, my God, was my desire, and Your Torah was within my **intestines**” (ibid., 40:9). “All my **bones** will declare, Hashem, “Who is like You?” ” (ibid., 35:10). “I will bless Hashem who advised me, even at night my **kidneys** rebuke me” (ibid., 16:7). My **foot** stood upon a plain, among congregations I will bless Hashem” (ibid., 26:12).

Afterwards let him recite this Mishnah encompassing the entire body from top to bottom:

One may only stand to pray in a spirit of weighty-headedness [i.e., solemnity]. The pious of earlier times

ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קדם
שיתפללו, כדי שיכנונו את לבם למקום. אפלו המלך שואל
בשלומו, ואפלו נחש כרוך על עקבו – לא יפסיק. ואחר
כך יאמר פסוק: סוף דבר הכל נשמע, את האלהים ירא
ואת מצוותיו שמר, כי זה כל האדם – שהפסוק כולל כל
התרי"ג מצוות. וכל מי שיתנהג כך, אז טוב לו יהיה סלה.

would pause for an hour before praying in order to direct
their **hearts** towards the Omnipresent One. Even if the
king asks after his welfare and even if a snake is wrapped
around his **heel** he must not interrupt.

Afterwards let him say the verse, "The end of the matter
when everything is heard is to fear God and keep His com-
mandments, for that is the entirety of a man" (Koheles 12:13).
This verse alludes to the observance of all 613 command-
ments.

Whoever conducts himself in this manner will enjoy good
fortune, *selah*.

CHAPTER 56

פרק נו

אִמְרֵינוּ בַּגְמָרָא: חֵיהָ רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל עוֹוֹן שְׁבוּעַת שׁוּא. דַּע לָךְ, כִּי סֵתָם חֵיהָ, הַנִּזְכָּרָה בַּגְמָרָא, הִיא לִילִית הַרְשָׁעָה – אִמְהוֹן דְּשִׁדּוֹן, אֲשֶׁר הִיא מְעוֹרָרָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּמָּה גִּזְרוֹת רָעוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא תִּדְרִיר בָּאוֹתוֹ בֵּית, אֲשֶׁר שְׁבוּעַת שׁוּא מְצוּיָה שָׁם, וְהִיא דָּרָה שָׁם בָּאוֹתוֹ הַבֵּית, וְהִיא הוֹרֶגֶת יְלָדִים קִטְנִים. וּבָאוֹתוֹ הַבֵּית אוֹ עִיר אֲשֶׁר שָׁם שְׁבוּעַת שׁוּא, עֲנִיּוֹת מְצוּיָה שָׁם.

וְהִנֵּה בּוֹא וּרְאֵה גָדֹל הַפֶּגֶם עַל שְׁבוּעַת שׁוּא. דַּע, דְּאִיתָא בַּזְהַר פְּרָשַׁת יִתְרוֹ, כִּי בַשָּׁעָה שֶׁגִּזַּר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מִיָּמֵי הָעוֹלָם שֶׁיִּרְדּוּ לַתְּהוֹם – עָשָׂה לָהֶם כְּסוּי, וּבִתּוּךְ

The Gemara tells us that attacks by wild beasts are the result of vain oaths (Shabbos 33a). You should know that in general when the Talmud speaks of “wild beasts” it is referring to the wicked Lilis, mother of the demons. She is responsible for many of the evil decrees that have befallen Israel, on account of our many sins. She is also a regular visitor to houses in which vain oaths are common, often taking up residence there and causing the deaths of the small children. Poverty is also common in the house or city where such oaths are heard.

Come and see the harm that is caused by swearing in vain. The Zohar (*Parashas Yisro* 91b) relates that when the Hashem decreed that all the water covering the earth be confined to the

הַכְּסוּי הוּא כְּסוּי אַחֵר, וּבִתּוֹךְ זֶה הַכְּסוּי חֲקוּקִים וְרְשׁוּמִים שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר הֵם שׁוֹמְרִים אֶת מִי הַתְּהוֹם, שֶׁלֹּא יִגְבְּרוּ לַעֲלוֹת וּלְהִצִּיף אֶת הָעוֹלָם. וּבִשְׁעָה שֶׁאָדָם נִשְׁבַּע לִשְׁקֵר, אִזִּי הַמַּיִם מִתְּגַבְּרִים וְגוֹבְרִים אֶת הַכְּסוּי, עַד שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת וְשְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים פּוֹרְחִים וּמִסְתַּלְקִין מֵהַכְּסוּי, וַיֵּשׁ בָּאוֹתוֹ פַּעַם רְשׁוֹת לְמִי תְּהוֹם לְהִתְגַּבֵּר וּלְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם. וּבָאוֹתוֹ הַפַּעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לְמַלְאָךְ אֶחָד, וַיַּעֲזְרִיאל שְׁמִיָּה, וְהוּא מְמַנֶּה עַל שְׁבָעִים מִפְּתָחוֹת, וְחוֹקֵק מִחֻדָּשׁ שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים הַנִּזְכָּרִים לְעִיל, עַל כְּסוּי שֶׁל תְּהוֹם, וְאִזּוֹ מִי תְּהוֹם חוֹזְרִין לְאַחֲרֵיהֶן לִירֹד לְמִקְוָמָה, וְאִזּוֹ נִצּוֹל הָעוֹלָם מִשְׁטִיפַת הַמַּיִם. וַיֵּלֶךְ הָאָדָם, שֶׁגָּרַם קִצּוֹן וּפְרוּד בָּאוֹתִיּוֹת הַקְּדוּשִׁים מִמִּקְוָמָם, וְכַבֵּיכּוֹל הַטָּרִיחַ אֶת קוֹנוֹ לַצָּאָה לְחֻקֵּי מִחֻדָּשׁ שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים.

depths He made for them a covering, upon which were engraved certain Divine names to prevent the water from gushing up again and inundating the planet.

But when a person swears falsely, the water overpowers this covering and the letters of the names flee. At that moment the water has permission to well up and flood the earth. Then the Holy One Blessed is He motions to an angel named YAZRIEL, custodian over seventy keys, to engrave the holy names on the cover once again. This causes the water of the deep to return to its place and the world is saved.

Nevertheless, woe to the person who brought about the removal of those holy letters in the first place, thereby putting the Creator to the trouble, so to speak, of having to re-engrave them!

בֶּן אָדָם, בֶּן אָדָם! טֶפֶה סְרוּחָה! אֵיךְ יִטְרִיחַ אֶת קוֹנוֹ?!
וּבִדְאִי הַשְׁמוֹת מִקְלָלִין אוֹתוֹ וּמִקְטָרְגִים עָלָיו, וְלוֹלֵא הָיָה
אָדָם שׁוֹמֵעַ קְלָלָתָם וְקִטְרוּגָם – בִּדְאִי הָיָה מִכָּה אֶת
רֹאשׁוֹ בַּכֶּתֶל עַל גְּדֹל הַפָּגָם. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם
לְבִרְכָּה: כָּל הַמְזִכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבִטְלָה, נֶעְקָר מִן הָעוֹלָם,
כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ כְּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
חֲנֻם לְבִטְלָה, וּמִכָּל שָׁכֵן לִשְׂוֹא וְשָׁקֵר, חֵס וְשָׁלוֹם.

וְזֶה לֶךְ הַכָּלָל כִּי שְׁבוּעַת שָׁקֵר לֹא תִחָזֵר, עַד אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
רָשָׁם בְּגוֹפּוֹ אוֹ בְּמִמוֹנוֹ לְזִמְן קָרוֹב אוֹ רָחוֹק, וּשְׁבוּעַת שָׁקֵר
תִּשְׁיָגְהוּ בְּבֵית אוֹ בַּשָּׂדֶה, בְּהָר אוֹ בְּעִיר, בִּיבְשָׁה אוֹ בַּיָּם,
וּבִדְאִי לֹא תִחָזֵר רִיקָם. כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: כִּי לֹא יִנָּקֶה ה'

Mortal man! Mortal man! Born from a putrid drop! How dare he trouble his Maker? Undoubtedly those holy names will curse him and raise accusations against him, which if he could hear them would surely cause him to dash his head against a wall in remorse for the blemish that he brought about. The Sages have said that whoever utters the name of Heaven in vain will be uprooted from the world (*Pesikta Zuta*, Bereishis 1), because simply mentioning His name in vain is a slight to His honor. How much more so, then, is swearing in vain or falsely, Heaven forbid!

The principle to recall is that every false oath that a person makes takes its toll either from his person or from his wealth, whether at that time or in the future. Eventually his iniquity will catch up with him, whether in the home or in the field, on a mountain or in a forest, on dry land or at sea. Thus it stares, “For Hashem will not exonerate the one who bears His Name in vain” (Shemos 20:7).

אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לִשְׁוֹא. וּבִעֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה הָאָדָם
לִשְׁבַּע – יִצְיִר לִפְנֵיו כְּאִלּוּ כְּתִיב: כִּי לֹא יִנָּקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר
יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לִשְׁוֹא בְּכֶתֶב אֵשׁ שְׁחוּר עַל גְּבִי אֵשׁ לִבְנָה,
וַיִּפֹּל עָלָיו מוֹרָא וּפְחָד, וְאִזּוּ יִנָּצֵל מִשְׁבוּעַת שֶׁקֶר.

עַל כֵּן לֹא יִרְגִּיל הָאָדָם לִשְׁבַּע בְּגוֹפוֹ אוֹ בְּנִשְׁמָתוֹ, כִּי
הַנִּשְׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל. אוֹ בְּחַיֵּי בְּנָיו אוֹ בְּשֵׁאֵר
דְּבָרִים כְּדֶרֶךְ הַפּוֹחֲזִים וְרִיקִים לִשְׁבַּע בְּחִנָּם, וְנִשְׁבָּעִים: אִם
הַדָּבָר כֵּן – תָּבוֹא שְׂרָפָה לְבֵיתוֹ אוֹ שִׁיְהָרֵג. וְכָל אֱלוֹ
הַשְּׁבוּעוֹת יֵשׁ בָּהֶם סִכְנָה, שֶׁלֹּא יִקָּיָם בּוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזָה
שָׁעָה וּבְאֵיזָה מָזֶל הוּא אוֹמֵר כֵּן, וְיִקָּיָם חֵס וְשָׁלוֹם אוֹתוֹ
הָרָעָה.

When a person has the urge to swear, let him imagine that engraved before him in black fire upon white fire are the words, "For Hashem will not exonerate the one who bears His name in vain." Then awe and trepidation will overcome him and he will refrain from swearing falsely.

One must not be in the habit of swearing by one's person or one's soul, for the soul is an element of Divinity from On High. Nor should one swear by the lives of one's children or anything else, following the impetuous and empty-headed. Such people frequently swear for no good reason, saying things like, "If such-and-such is true let my house burn down" or "let me die." All such oaths place a person in tremendous danger. Who knows what astrological configurations were ascendant when he uttered those words? Perhaps the evil that he wished upon himself will come to pass!

וְהָרַב הָאֵרִי, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּהּ, הַזֶּהִיר לְתַלְמִידָיו, שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר שׁוֹם מִלֵּאָךְ בְּשֵׁמוֹ אֶפְלוּ בְלִמּוּדוֹ, כְּגוֹן: מִטְטְרוֹן – יֹאמַר רַק מִטְט, וְסַנְדְּלִפּוֹן – יֹאמַר רַק סַנְדֵּל, וְכִיּוֹצֵא בָהֶם שְׁאֵר שְׁמוֹת מִלֵּאָכִים, זוּלַת שְׁמוֹת הַמִּלֵּאָכִים, שֶׁהֵן כְּשֵׁמוֹת הָאֲנָשִׁים, כְּגוֹן: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, רִפְאֵל וְכִיּוֹצֵא בָהֶן – אֵין חֲשֵׁשׁ. וְהִטְעַם, כִּי הַכֹּל בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַרְךָ הָאָדָם. וּבִשְׁעָה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלֵּאָכִים, הִשְׁבִּיעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיְהִיוּ מְצוּיִים בְּשְׁעָה שִׁיזְכִּירָם הָאָדָם לְאִיזָה הַצֵּלָה בְּהִשְׁבָּעָה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. וּבְהִשְׁבָּעָה, כְּשֶׁמִּזְכִּיר הָאִישׁ שֵׁם הַמִּלֵּאָךְ, אֲזִי הַמִּלֵּאָךְ בָּא וּמִכָּרַח לַעֲשׂוֹת כְּפִי הַהִשְׁבָּעָה. וּכְשֶׁרוֹאֶה הַמִּלֵּאָךְ שֶׁבִּיאָתוֹ הוּא בְּחָנָם –

The Ari, ז"ל, also warned his disciples against referring to the angels by their full name (*Sha'ar HaMitzvos, Parashas Shemos* 11b). Thus in place of the name MTTRUN one should say only "Metat" and for SNDLFON one should say "Sandal." The same applies to the names of all the angels other than those that are also the names of people, such as Michael, Gavriel, Refael, etc., in which case there is need for concern.

This admonition is based on the fact that the Holy One Blessed is He created everything for the sake of human beings. Thus when He created the angels He made them swear that they would appear whenever human beings called upon them for deliverance or the like. Therefore, when someone mentions the name of an angel it is compelled by its oath to appear. If it then discovers that it has been summoned in vain it may be prompted to cause the person harm. From this one can estimate

לפַעַמִּים מִזִּיקוֹ. מִזֶּה יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם, שֶׁגָּדוֹל הוּא סִכַּנָּת שְׁבוּעַת שׁוֹא וְשָׁקֶר.

וְדַע, כִּי עֲנִין תִּקְיַעַת כֶּף הוּא כְּמוֹ שְׁבוּעָה. וְהַעֲנִין, כִּי מְקוֹר הַנֶּפֶשׁ תְּלוּי בְּכַף הָאָדָם, הֵן לְטוֹבָה וְהֵן לְרָעָה. לְטוֹבָה – בְּהִיּוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ כִּפּוּי אֶל ה' וּמַעֲוִיר רַחֲמִים, וְכֵן רַב הַמַּצּוּוֹת תְּלוּיִן בְּיַד הָאָדָם: בְּיָדוֹ הוּא כוֹרֵת בְּרִית מִלָּה, בְּיָדוֹ מְקִיִּם כָּל מִינֵי דְקָרְבָּנוֹת, תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, סֵכָה, אֲרָבָעָה מִינִים שְׁבִלּוּלָב, צִדָּקָה, תְּפִלִּין, וְהִרְבֵּה מַצּוּוֹת תְּלוּיִן בְּיָדָיו. עַל כֵּן חַיִּי הַנֶּפֶשׁ תְּלוּיִן בְּיָדָיו, וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם: נִפְשִׁי בְּכַפִּי תָמִיד, וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי. רָצָה לִּי מֶרֶץ, שְׁבַחְתִּי לִי דְרָכִים טוֹבִים שֶׁל הַיָּדָיו, וְלֹא הִהְפִּיךְ חֵס וְשְׁלוֹם.

the amount of danger a person places himself in when he swears in vain or falsely.

You should know that a handshake is also like an oath. For the soul is dependent upon the palm of the hand to its benefit as well as its detriment. It is dependent upon it to its benefit when a person raises his hands Heavenward to invoke mercy. Moreover, a high percentage of the mitzvos are performed by the hand, including: performing circumcision, offering a sacrifice, separating off the priestly and Levitical gifts, constructing a Sukkah, taking the four species, giving charity, donning *tefillin* and many others. These are just some of the ways in which the soul is dependent upon the hand.

This is what King Dovid meant when he said, “My soul is in my palm continually and I have not forgotten Your Torah” (Tehillim 119:109). That is, I have chosen to use my hands for good purposes and not the opposite, Heaven forbid.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לְאַמֵּת דְּבָרָיו – תּוֹקֵעַ כַּפָּיו כְּאֵלּוּ
 נוֹתֵן לוֹ מִשְׁכּוֹן בְּטוֹחַ, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ דִּילִיָּה, אֲשֶׁר הוּא בְּכַפּוֹ.
 וְהוּא יוֹתֵר חֲמוּר מִנִּשְׁבָּע עַל נַפְשׁוֹ, וּפּוֹגֵעַ בְּבַחֲינוּתוֹ,
 שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הָעֲלִיּוֹנָה, הַנִּקְרֶאת נֶפֶשׁ, וְהוּא שֵׁם שֶׁל אֲדָנוּת.
 וְהִנֵּה שֵׁם אֲדָנוּת בְּמִלּוּאוֹ – יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּים עָשָׂר אוֹתִיּוֹת
 כָּזֶה: אֶל"ף, דָּל"ת, נו"ן, יו"ד – וְנִמְצָא שֶׁהוּא פּוֹגֵם גַּם כֵּן
 בְּשְׁתֵּים עָשָׂר תְּבוּת שֶׁל 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה'
 אֶחָד. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵן נֶגֶד שְׁתֵּים
 עָשָׂר אוֹתִיּוֹת מִלּוּאִים שֶׁל אֲדָנוּת. וְהִנֵּה אוֹתִיּוֹת אֲמֻצָּעִים
 שֶׁל מְלוֹי שֵׁם שֶׁל אֲדָנוּת הֵן: ל, ל, ו, ו, שֶׁהֵן גִּימְטְרִיָּא
 שְׁבַעִים וּשְׁתֵּים. נִמְצָא, שֶׁפּוֹגֵם גַּם כֵּן בְּשֵׁם ע"ב, הַיּוֹצֵאִים

When a person affirms an agreement by placing his own palm within that of the other party he is symbolically delivering to him his soul as a security. Yet this form of oath is even more serious than if he actually swore by his soul because if he violates it he blemishes the aspect of the soul known as the supernal *nefesh*, corresponding to the name *Ad-n-y*.

When this name is written out in full it is comprised of twelve letters (אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד). These twelve letters correspond to the twelve words of the first line of the *Shema* and the declaration "Blessed is the name, etc." Thus one who violates a handshake also blemishes the words of the *Shema*.

Moreover, the numerical values of the middle letters of this expansion (ללו"ו) come to a total of 72. Thus he also blemishes Hashem's seventy-two letter name, derived from the three verses, "And he went, etc.," "And he came, etc.," "And he extended, etc.," (Shemos 14:19-21; see Chapter 65).

מפסוקים: וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. ואותיות שלישיות הן: פ, ת, נ, ד שהן גימטריא חמש מאות שלשים וארבע, שהם אותיות 'דת קל'. מראה, שפוגם על התורה הקדושה, שנאמר בה: מימינו אש דת למו; ואותיות 'קל' מורה, שפוגם ב'עב קל', אשר שם ה' רוכב עליו, כידוע ליודעי חן.

על כן שומר נפשו יתרחק משבועת שוא ומסתם שבועות ומתקיעות כף, ותמיד יהיה לו לזכרון גדל הפגם, שפוגם בשמות הקדושים הנזכרים. למען ה', אל יהיה עוון זה קל בעיניך, כי צורת היד העוברת על תקיעת כף, היא לפני מטתו, ועל כל אצבע עומדין כמה אלפים מזיקין, רחמנא

The values of the final letters of the expanded name (פתנ"ד) come to a total of 534, for which the usual acronym is תקל"ד. This acronym can be rearranged to form the words *das kal* ["trivial law"], indicating that he causes a blemish to the holy Torah, concerning which it is written, "From His right [He gave] them a law of fire [*esh das*]. In addition, the component *kal* hints that he blemishes the "light cloud" [*av kal*] upon which Hashem rides, as is known to the Kabbalists.

In view of all this, whoever cares about his soul will scrupulously avoid swearing in vain and will refrain from taking oaths and shaking hands in general, recalling at all times the blemishes these practices may cause to the holy names mentioned above.

For Hashem's sake let this iniquity not seem insignificant in anyone's eyes! For the image of the hand that violates a handshake goes ahead of the offender's coffin, while upon each finger are thousands of damaging angels, Heaven spare us!

לצלן, ובעת פטירתו היד ההיא מעידה עליו, שעבר על תקיעת הכף שלו.

על פן צריך האדם להזהיר את בניו ובני ביתו, שלא יהיו רגילין בשבועות ונדריים ותקיעות כף; והיירא לדבר ה' מחיב להתפלל על זה, שלא יפשל בשבועת חנם. ומכל שכן בשבועת שוא ושקר ותקיעות כף של שקר; ומי שלא נזהר, אִזִּי יתן מקום, חס ושלום, ללילית הרשעה להיות לה מדור וחלק בביתו, ויאבד את בניו הקטנים, ונפרעין ממנו וממשפחתו, ואחר כך מכריזין עליו חרמות ושמותות בכל רקיעין, ותמיד מזכירין אותו לרעה. על פן שומר נפשו

Then, when he arrives in the other world it testifies to the fact that he violated his handshake.

Therefore a person must warn his children and the members of his household not to be in the habit of swearing, vowing and shaking hands. Moreover, whoever fears Hashem's word should pray that he be saved even from swearing unnecessarily, not to mention making vain and false oaths and giving handshakes.

If a person is careless in this matter he grants an opening to the evil Lilis to take up residence and acquire a share in his home, Heaven forbid. In consequence he may lose his young children and the rest of his family may suffer as well. Afterwards bans and execrations will be proclaimed against him in all the firmaments and he will be mentioned continually for evil.

יִרְחַק מִמֶּכְשׁוֹל זֶה, וְאֵז בְּטוֹחַ תִּהְיֶה, שְׂיִמְלֵא ה' לוֹ בְּרָכוֹת
וְהַצִּלּוֹת, יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת, אָמֵן.

Therefore whoever cares about his soul will avoid this pitfall. Then he may be certain that Hashem will shower him with blessing, prosperity and salvation, amen.

CHAPTER 57

פרק נז

כתוב בטור: בבקר יתגבר אדם פארי לקום לעבודת הבורא, ויזהר לטל ידיו סמוך למטתו ולשפך מים דוקא על גבי כלי, כדי להעביר הזהמה ורוח רעה מעל ידיו, כמבאר בספרי המוסר. ולא ילך ארבע אמות בלי נטילת ידים.

ואיתא בזהר ואתחנן, כי ברקיע ממתנינים ומצפים על קימת בר ישראל, שיקום לעסק בתורה ובתפלה. והראיה: דכד בר נש קאים מערסיה לאשתדלא באורייתא – פרוזא קאים עליה ואומר: הנה ברכו את ה', כל עבדי ה', העומדים בבית ה' בלילות. ואחר כך פשעומד והולך לבי

The Tur (Chapter 1) writes: “In the morning a man must act strong as a lion to arise to the service of his Creator.” He should also try to wash his hands by his bedside — pouring the water specifically over a vessel — to remove the filth and the impure spirit from his hands, as is explained in the *mussar* literature. In any event he must not walk four cubits without washing hands.

It is implied in the Zohar (*Parashas Va'eschanan* 260a) that the hosts of Heaven look forward to the moment that a Jew will rise from his bed to engage in study and prayer. The proof to this is that when he does so a proclamation goes forth saying, “Behold, bless Hashem all servants of Hashem who stand in the House of Hashem at night” (Tehillim 134:1). Then, when he has risen and gone to the synagogue to beseech his Master they

כְּנִשְׁתָּא בְּצִלּוֹתֶיהָ קָמִיהָ מֵאֲרִיָּה, הָאִי כְּרָזָא קֶאֱרִי עָלֶיהָ:
וְנִתְּתִי לָךְ מְהֻלָּכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה. אֲכֹן כָּל זֶה הוּא
כְּשֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה, וּבִתְחִנּוּנִים יְדַבֵּר רֶשׁ. כְּמוֹ מִשָּׁה
רַבְּנוּ שְׁאָמַר: וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' וְגו'.

וְצָרִיךְ הָאָדָם שְׂתִיתֵן עֵינָיו לְמַטָּה סְגוּרוֹת, וְלִבּוֹ יִהְיֶה
לְמַעְלָה. וּמִי שֶׁהוּא רָגִיל לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַמַּחְזוֹר אוֹ מִן
הַסְּדוּר, יִרְאֶה לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַכֶּתֶב, וְלֹא יִבִּיט מִחוּץ
לְמַחְזוֹר אוֹ מִחוּץ לְסְדוּר, כִּי הַשְׂכִּינָה עוֹמֶדֶת לְנֶגְדּוֹ,
וְאִסּוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּשְׂכִּינָה. וּבִסְפָּרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא
אָמַר: מֵאֵן דְּפָקַח עֵינָיו בְּשַׁעֲתָא דְצִלּוֹתָא אוֹ מֵאֵן דְּלֹא
מֵאִיף עֵינָיו בְּאַרְעָא – מִקְדִּים עָלָיו מִלֵּאף הַמּוֹת

proclaim, "And I will grant you movement among these standing ones" (Zechariah 3:7).

All this is true, however, only if he prays with devotion, pouring out his supplications like a beggar, just as our teacher Moshe did when he said, "And I pleaded with Hashem, etc." (Devarim 3:23).

When a person prays, his eyes should be closed and directed downwards, while his heart is directed upwards (Yevamos 105b). If he is accustomed to pray from a *machzor* or prayer book let him focus on the writing and not allow his eyes to stray beyond the book, for the *Shechinah* stands before him and it is forbidden to gaze at the *Shechinah*.

The Zohar relates further:

It is stated in the book of Rav Hamnuna the Elder that one who opens his eyes while praying or who fails to lower his eyes to the ground causes the Angel of Death to

וּבֹא אֶצְלוֹ קֶדֶם מוֹתוֹ; וְכֵד תִּפּוֹק נִפְשִׁיהּ – לֹא יִסְתַּכֵּל
 בְּנִהּירוֹ דְּשְׁכִינָתָהּ, דְּכָתִיב: כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחִי.
 אֲבָל קֶדֶם מוֹתוֹ כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל זֹכֶה לִרְאוֹת אֶת
 הַשְּׁכִינָה, וּמִי שֶׁהוּא זֹכֶה הַשְּׁכִינָה מְקַדִּימָה אֶצְלוֹ. וְזֶהוּ
 סִימָן טוֹב לְבֵר נֶשׁ, שֶׁיֵּדַע שֶׁנִּשְׁמָתוֹ תֵּצֵא מִמֶּנּוּ בְּנִקְל
 וּבְנִחָת, בְּלִי שׁוּם יְסוּרִים. וְאִם אֵינוֹ זֹכֶה – לֹא
 מְקַדֶּמֶת הַשְּׁכִינָה לְבוֹא, וְהָאָדָם סוֹבֵל יְסוּרִים גְּדוֹלִים
 בְּשַׁעַת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ, עַד שֶׁיֵּרָחֵם ה' עָלָיו לִפְרֹשׁ נִהֲרוֹ
 קֶצֶת מִשְׁכִּינָה, כְּדִי שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ. אֲמָנָם זֶהוּ אַחֵר שֶׁסָּבַל
 יְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, שֶׁהַסִּימָנִים הֵן כְּאֵלוֹ נִשְׁחָטִין בְּסַכִּין
 פְּגוּמָה, וְהַבְּנֵי מַעִים מִתְּפַוְּצִין. וְעַל זֶה הַזְכִּיר הַזֹּהַר
 וְאֶתְחַנֵּן, שֶׁמִּי שֶׁהוּא מִבֵּית אָנָּה וְאָנָּה בְּתַפְלָתוֹ, וְאֵינוֹ מְאִיד

come to him prior to his death. Then when his soul
 expires he is unable to behold the *Shechinah*.

For although it is written, “No man may see Me and live”
 (Shemos 33:20), every Jew merits to behold the *Shechinah* at the
 moment of his death (Zohar 1:98a, 226a; 3:88a). If he is meritori-
 ous, the *Shechinah* arrives early. This is a good sign, for then he
 knows that his soul will depart easily and peacefully, without
 suffering.

But if he lacks merit the *Shechinah* does not arrive early.
 Consequently, he endures great suffering as the soul separates
 from him until at last Hashem has mercy upon him and shines
 a little of the *Shechinah's* light upon him so that it can depart.
 Nevertheless, this only happens after he has already endured
 terrible suffering. It is as if he were being slaughtered with a
 blemished knife. Meanwhile his intestines also convulse.

עֵינַיִם לְמִטָּה, אֲזִי לֹא יִזְכֶּה שְׁתַּקְדִּים שְׂכִינָה לְהִתְרָאוֹת
 אֱלֹהִים, כְּדִי שִׁסְבֵּל צַעַר הַגְּסִיסָה. וְעַל זֶה יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד
 אֱלֹהִים לְעֵת מָצָא, זֶה יוֹם הַמָּוֶת, שֶׁתֵּהָא מִיתָתוֹ בְּנֶקֶל בְּלִתִּי
 יְסוּרִים, לְבִלְתִּי עֲרֹבֹב הַדַּעַת, כְּדִי שִׁיּוּכֵל לוֹמַר הַיּוֹדוּי
 וְלִהְיוֹת עַל כָּל פְּשָׁעָיו וַחֲטָאָיו, וּלְסִדֵּר צְוָאָה לְבָנָיו אִיךָ
 יִתְנַהֲגוּ אַחֲרֵי מוֹתוֹ – שֶׁיִּהְיוּ מֵהוֹלְכֵי תַמִּים, וְלֹא יִשְׁחִירוּ
 פָּנָיו בְּקֶבֶר, כִּי זְכוּת גָּדוֹל הוּא לְאָדָם, אֲשֶׁר הוּא מֵת בְּשִׂכְלוֹ
 לְדַבֵּר לְפָנָי מוֹתוֹ, כִּי לֹא כָּל אָדָם זֹכֶה לָכֵךְ. וּבְעוֹדוֹ
 בְּבְרִיאוֹתוֹ יִתְפַּלֵּל הָאָדָם, שֶׁיִּזְכֶּה שְׁתַּקְדִּים אֱלֹהִים הַשְׂכִּינָה

Concerning this the Zohar warns in *Parashas Va'eschanan* that if a person gazes this way and that while praying, rather than directing his eyes downward, the *Shechinah* will not come to him early in order that he will experience the throes of death.

It is written, "Concerning this should every pious man pray to You that it should be found when the time comes" (Tehillim 32:6). According to the Sages the "time" referred to in this verse is the moment of death (Berachos 8a). The thing that the pious man is to pray for is an easy death, free of suffering, and a clear mind so that he can confess his iniquities and issue last instructions to his children regarding how they should conduct themselves after his death. Let him urge them to go in the way of the innocent so that he will not suffer shame in the grave.

It is a great privilege to die with a clear head enabling one to converse lucidly before one's death. Not everyone merits this.

While a person is still healthy let him pray that the *Shechinah* will come to him early enough to save him from a sudden or bizarre death or from extraordinary suffering. One great

לְהַצִּילוֹ מִמִּיתָה חֲטוּפָה וּמִמִּיתָה מְשֻׁנָּה וּמִמִּיתוֹת
אַכְזָרִיוֹת.

וּרְפוּאָה גְּדוֹלָה לְהִיּוֹת דְּבוּק בַּתּוֹרָה בְּחַיָּיו, כִּי עַל יְדֵי
הַתּוֹרָה יֵשׁ לוֹ דְּבִקּוֹת אֶת הַשְּׂכִינָה לִפְנֵי מוֹתוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֶּן
— לְאַחַר מוֹתוֹ. כְּדֹאִיתָא בְּזֵהר וְאַתְחַנּוּ: רַבִּי אַחָא הוּי
קָאִים עִמִּיהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. לִילֵיא חֲדָא, בְּתַר פְּלָגוֹת לִילֵיא,
הוּוּ מְשַׁתְּדְּלִיה בְּאוֹרֵיתָא. פִּתַּח רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְאָמַר: כִּי הוּא
חַיִּיד וְאֶרְךְ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ עַל הָאֲדָמָה — תָּא חֲזִי, שְׂכִינְתָּא לֹא
מְתִישְׁבַת אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁלוּמֵדִים תּוֹרָה, וּבְזָכוֹת הַתּוֹרָה
עֲלָמָא קָאִים, הֲדָא הוּא דְכָתִיב: כִּי הוּא חַיִּיד וְגו', לְשִׁבְתָּ עַל
הָאֲדָמָה. וְכִשְׂאִינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, אֲזִי נֶאֱמַר: עַל מָה
אַבְדָּה הָאָרֶץ? וַיֹּאמֶר ה': עַל עֲזָבָם אֶת תּוֹרָתִי. וְהוּא מַה

strategy for achieving this is by clinging to the Torah, for through this one clings to the *Shechinah* even during one's life. Then all the more so will one merit clinging to it after death.

Thus it is related in the Zohar (*Parashas Va'eschanan* 268a):

Rabbi Acha and Rabbi Elazar were standing together one evening after midnight engaged in study.

Rabbi Elazar began a discourse: "It is written, 'For it is your life and the length of your days that you may dwell upon the earth' (Devarim 30:20). Come and see. The *Shechinah* only settles in a place where Torah is studied and in the merit of study is the world sustained. This is the meaning of the words, 'For it is your life. . .that you may dwell upon the earth.'

"But if people fail to study it is said, 'For what was the

שָׁאֵמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵאֵן דִּיכּוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה וְאִינוּ לוֹמֵד – הָרִי הוּא כְּאָדָם, שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה צְנוּעָה וְנָעִימָה בְּמַעֲשֵׂיהָ הַטּוֹבִים, וְהַבֶּעַל עוֹזֵב אוֹתָהּ, וְאִינוּ עוֹשֶׂה עִמָּה כְּפִי הַחַיִּיב הָרְאוּי לָהּ מִן הַתּוֹרָה: שְׂאֵרָהּ, כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ. וְהָאִשָּׁה הִיא צוֹעֶקֶת עַל בֶּעַל נְעוּרֶיהָ שֶׁעֲזַב אוֹתָהּ. כְּמוֹ כֵּן הַתּוֹרָה צוֹעֶקֶת עָלָיו דִּין עַל מֶה שֶׁיְּכּוֹל לְלַמֵּד וְאִינוּ לוֹמֵד. אֲזִי פְתָאִם בָּא עָלָיו הַדִּין, רַחֲמָנָא לְצִלָּן. אֲדַהֲכִי אֶתָּא חַד גְּבָרָא וְהָוִי רַחֲשׁ בְּשִׁפּוּתֶיהָ וְכו'. פִּתַּח הָאִי גְבָרָא וְאָמַר: כְּבוֹד חֻכְמִים יִנְחֻלוּ, וְכִסְיִלִּים מֵרִים קָלוֹן – כָּל הָעוֹסֵק בִּתּוֹרָה, הוּא זוֹכֶה לְדַבֵּק בְּשִׁכְנִיתָא, דְּאִיקָרְאֵת 'כְּבוֹד', וְכָל צָבָא

land lost? And Hashem said, 'Because they abandoned My Torah' (Yirmeyahu 9:11-12)."

Then he added: "This applies to one who is able to study and does not."

Rabbi Elazar likens this to the case of a modest and pleasant woman whose husband sets aside his conjugal duties (see Shemos 21:10) and abandons her, causing her to cry out to Heaven concerning her abandonment. In the same way, if a man fails to study when he is able to do so the Torah cries out concerning its neglect. In consequence he may be stricken unexpectedly by the attribute of judgment, Heaven spare us!

While Rabbi Elazar was speaking, another man came along and began interpreting the verse, "The wise will inherit honor while fools elevate disgrace" (Mishlei 3:35). He explained that whoever engages in study merits clinging to the *Shechinah*, which is called 'honor,' and all the hosts of Heaven seek merit on his behalf.

מַעֲלָה מִלְמָדִין עָלָיו זְכוּת. מֵה שָּׂאִין כֵּן כְּשֶׁבָנִי אָדָם
הוֹלְכִים בְּדַרְכִּים הַמְקַלְקְלִים – אֲזִי בְּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים
מִתְהוּיִם וּמִתְיַלְדִּין כַּמָּה חִיצוֹנִים, וְהֵמָּה הַמְקַטְרָגִים עַל
הָאָדָם. עַל זֶה נֶאֱמַר: וְכִסִּילִים – שֶׁהֵן הָרָשָׁעִים – מֵרִים
קֶלֶוֶן. רָצָה לֹמַר: מִגְבִּיהִין אֶת הַקֶּלֶוֶן, שֶׁהֵן הַחִיצוֹנִיִּים
שְׁעוֹשִׂין קְטִגוּרִיא עַל הָאָדָם, עַד שֶׁמְבִיאִין אִיזוֹ גְזֵרָה קָשָׁה.
עַל כֵּן יֵרָאֶה כָּל אָדָם לִקְבֹּעַ עֲתִים לַתּוֹרָה, כְּדִי שֶׁתִּבּוֹא
הַשְׂכִּינָה לַתּוֹךְ בֵּיתוֹ וּלְבָרֶךְ אוֹתוֹ בְּכַמָּה בְּרָכָאן, אָמֵן.

By contrast, those who tread crooked paths create through their wicked deeds numerous malignant spirits [*chitzonim*] to accuse them. Thus the verse teaches that “fools,” i.e., the wicked, “elevate disgrace.” That is, they elevate these malignant spirits, which are called “disgrace” because they accuse a person until judgment befalls him.

Therefore let every man be sure to set aside fixed times for study so that the *Shechinah* will enter his home and shower him with blessings, Amein.

CHAPTER 58

פרק נח

צָרִיד הָאָדָם לְתַקֵּן הַפֶּגֶם, שְׁחָטָא בְּבְרִיתוֹ בְּחָטָא הוֹצֵאת שְׁפִיכוֹת זֶרַע לְבִטּוֹלָה, כְּמוֹ שְׂאֵכְתֵּב לְקִמּוֹן הַתְּקוּן הָאֲמִתִּי. עַל כֵּן צָרִיד לְמַהֵר בְּתִשּׁוּבָה. וְאַף אִם חָטָא הֶרְבֵּה פְּעָמִים – הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַךְ רַחֲמָן, וְהוּא מְקַבֵּל תְּשׁוּבַת הַשָּׂבִים בְּכָל לֵב, וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יָרָחִם. וּמוֹסִיפִין לוֹ יִרְאָה וְקִדְשָׁהּ. נִמְצָא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְעֻלּוֹת: אַחַת – שְׁעוֹנוֹתָיו מְכַפְּרִים, וְשֵׁנִית – שְׁיֹרֵשׁ עוֹלָם הָבָא, בְּאֶפֶן וּבִתְנָאִי כְּשֶׁאוֹחִז בְּתוֹרָה וְלוֹמֵד בְּהִתְמַדָּה וְיִקְבֹּעַ עֵתִים לְתוֹרָה, הֵן לְלַמֵּד בְּעַצְמוֹ וְהֵן לְלַמֵּד עִם אֲחֵרִים. וְאִם

If a man has been guilty of wasting seed he must repent without delay and remedy the blemish he imparted to the covenant of circumcision, as I will explain later (in this chapter and in Chapter 68). Even if he transgressed numerous times he should know that the Holy One Blessed is He is a merciful King who accepts the penance of those who return to him wholeheartedly, as it is written, “But he who confesses and desists (from sinning) will receive mercy” (Mishlei 28:13). Moreover, he will be granted an increase in awe and holiness.

Thus, by repenting a person accomplishes two things: First of all he receives atonement for his iniquity, and secondly he inherits the World to Come. This is only true, however, if he also clings to the Torah, immersing himself in its study with diligence. To this end he must set aside fixed times for study, on his own and with others. If he is incapable of studying on

אינו יכול בעצמו, אזי על כל פנים יקבע עתים לשמע דברי תורה, כי לאחר מיתת האדם, אם יש לו זכות – יבוא למדרגה למעלה, ושם לא יעסק באכילה ולא בשתייה ולא במשא ומתן, כי אם בעסק התורה. ומי שהוא אוהב לשמע דברי תורה בעולם הזה, יזכה לשמע דברי תורה מפי עתיק יומין לעולם הבא. מה שאין כן אם האדם ממאס לשמע דברי תורה בעולם הזה, אין לו שיכות גם בעולם הבא. ובודאי יהיה נדחה מפרגודא דיליה.

ובוא וראה מה שנאמר בזהר פרשת שמני: רבי יהודה ורבי יצחק הוי אזלי לצפורי, והוי רביא חד אזיל אבתריהו עם החמור, שהיה נושא משא כלים עם דבש. אמר רבי

his own he must at least set aside fixed times to listen to words of Torah.

For after a person dies, he is granted a position in the next world commensurate with his merit. In that world there is neither eating nor drinking nor commerce, but only Torah study. Whoever loved listening to words of Torah in this world will merit hearing them from the Ancient of Days in the World to Come. But if he reviled them in this world, he will be unable to relate to them in that world either. Moreover, he will undoubtedly be banished from his partition.

Come see what is written in the Zohar regarding this matter (*Parashas Shemini* 39a-41a):

Rabbi Yehudah and Rabbi Yitzchak were walking through the town of Tzippori while a child followed after them leading a donkey laden with containers of honey.

יצחק לרבי יהודה: נימא מלי דאורייתא וניזול. פתח רבי יצחק ואמר (שיר השירים ז, י): "וּחִכְךָ כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמִישָׁרִים, דוֹבֵב שְׁפִתַי יְשָׁנִים". וּחִכְךָ כִּיִּין הַטּוֹב – זו היא תורה, שנקראת יין טוב ממש, כי לפעמים יין לא טוב לגוף ולא טוב לנשמה, כיון כשאדם שותה הרבה יין, אזי ראשו כואב לו, ולפעמים נכשל גם כן בעברה, חס ושלום. וההפך היא התורה הקדושה: כל מה שלומד יותר – היא מרחיקה ממנו פשעיו, ולומד דרכי יראה, ונוחל עולם הזה ועולם הבא, ולא עוד אלא שיזכה למה שכתוב אחרי זה: דוֹבֵב שְׁפִתַי יְשָׁנִים – שאף שהיה ישן בקבר – שפתותיו מרחשין דברי תורה.

Rabbi Yitzchak said to Rabbi Yehudah, "Let us speak words of Torah as we walk." So he began his discourse.

Rabbi Yitzchak interpreted the verse, "And your palate is like fine wine going straight to my beloved, moving the lips of sleepers" (Shir HaShirim 7:10). He explained that the "palate" alludes to words of Torah, which are also likened to fine wine. In fact, they are better than actual wine because the latter is often injurious to body and soul. For example, excessive drink causes a person's head to hurt and sometimes leads to transgression, Heaven forbid.

By contrast, the more a person studies the holy Torah the more removed he is from sin. Moreover, he learns to fear Heaven and inherits both this world and the next. He even merits what is described in the end of the verse, "moving the lips of those who sleep." That is, even when he lies in the grave his lips will continue uttering words of Torah.

אמר האי רבא: אם כן, למה כתיב 'וחכך', דהינו למוד התורה, ש'לומד והוה בגרונו' כ'יין הטוב', משמע, ד'יין הטוב נמשל גם כן לתורה – הוה ליה למימר: 'וחכך מ'יין הטוב'? אשג'חו ביה. אמר רבי יצחק: ברי, אימא מלך, דשפיר קאמרת. אמר: דמאן דאשתדל באורייתא ודביק ביה, וכש'לומד תורה, מוציא מפיו ואומר דברי תורה בשפה ברוכה ומרים קולו כש'לומד תורה וכו' – יזכה להרים קולו כד יפוק מהאי עלמא. הולך לדודי למישורים – נשמתו תלך לדודי, להקדוש ברוך הוא, מישורים –

The Zohar continues:

The child asked, "If this is so, why does it say, 'And your palate is *like* fine wine,' implying that fine wine is comparable to Torah? Should it not have said, 'And your palate is *better* than fine wine?'"

They looked at him [realizing from his question that he knew of a deeper interpretation of the verse]. Then Rabbi Yehudah said, "My son, tell us what you have to say, for you have spoken well."

The boy said, "Whoever engages in study and clings to Torah, uttering the words of Torah distinctly and out loud. . . will merit lifting up his voice even after he leaves this world. Thus it is written, 'going straight to my beloved.' That is, his soul will go straight to the Holy One Blessed is He, impeded by none of the agents of judgment. He will then be permitted to wander about the chambers of Gan Eden [listening to the Torah of the

שֶׁלֹא יִפְגְּעוּ בּוֹ שׁוֹם בְּעַלֵּי דִינִים, וְרִשּׁוֹת יִהְיֶה לְאָדָם הַהוּא
לִילָךְ בְּחֻדְרֵי גֶן עֵדֶן. וְזֶהוּ: דּוֹבֵב שִׁפְתֵי יִשְׁנִים.

אֶתּוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ לֵיהֶם עַל רִישֵׁיהֶם וַחֲדוּ
עִמָּיהֶם. וְסֵפֶר הַתִּינוּק הַהוּא סֵדֶר הַלְמוּד שֶׁלּוֹ, וְגִלָּה לְהֵן
סוּדוֹת נִפְלְאוֹת וְסִתְרֵי תוֹרָה. אָמַר לֵיהֶם: מַה שְּׁמֶךָ? אָמַר
לֵיהֶם: יֵיסָא. אָמְרוּ לֵיהֶם: רַבִּי יֵיסָא יִהְיֶה שְׁמֶךָ. וְאַחֵר כָּךְ אָמְרֵי
לֵיהֶם: הַשֵּׁלֶךְ אֶת הַחֲמֹר אֲצִל אֲבִיךָ וְזִיל עֲמִנּוּ! אֲזַל עִמָּהֶם.
וְכֵד מָטִי הָאִי יִנוּקָא לְבֵי מִדְרָשָׁא וְעִיל לְבֵי מִדְרָשָׁא – הָוָה
קָם רַבִּי יְהוּדָה מִקְמָיָה וְצִוָּה לְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא לְאַנְהָגָא
עִמָּיהָ יָקָר וְכוּ', וְהָוָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי קָרָא עָלָיו:
בְּטָרָם אֲצֻרְךָ בְּבִטּוֹן יִדְעִיתִיד.

righteous who are resting there]. This is the meaning of
the phrase, ‘moving the lips of those who sleep.’ ”

Rabbi Yehudah and Rabbi Yitzchak went over to the
boy and kissed him on the head and rejoiced with him.
Then he related to them the order of his studies and
revealed other amazing insights.

Finally they asked him, “What is your name?”

“Yeisa,” he replied.

They said, “From now on you shall be called Rabbi
Yeisa.”

“Hand the donkey over to your father and come with
us,” they instructed him.

So the boy went with them and when he arrived at the
study hall Rabbi Yehudah rose before him, instructing all
the students of the yeshivah to treat him with honor. . .

Rabbi Shimon ben Yochai applied to him the verse,

וְהִנֵּה יִשְׁכִּיל הַנְּבוֹן, אֵיךְ הַקְדָּמוֹנִים הָיוּ פְּנוּיִם לְשִׁמְעַע דְּבָרֵי
 תּוֹרָה אֲפִלּוּ מִן הַתִּינוּק מֵאֲהֶבֶת הַתּוֹרָה כְּדִי לְקַבֵּל חֲדוּשֵׁי
 הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא אֶרֶץ יְמִינוֹ, וְהִיא אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֶת חֵן עַל
 לִוְמָדֶיהָ; וְעַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מְטַל לְאַהֲבַת הַתּוֹרָה וּלְחֻבָּב
 הַתּוֹרָה בְּפָנָיו בְּנֵי בֵיתוֹ בְּנָיו, וּלְהַזְהִירם תָּמִיד עַל קִיּוּם
 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וּבִפְרֹט יִזְהִיר בְּנָשִׁים, דְּלֹא יִתְחַזֵּי מִנְהוֹן
 שְׁעָרוֹת רֹאשׁוֹ, כִּי בְּעוֹוֹן זֶה גּוֹרֶמֶת שִׁיָּהוּ בְּנִיָּה עֲנִיִּים, וַיְהִי
 בְּזוּיִים וְנִבְזִים בֵּין הַבְּרִיּוֹת. וְכָל בֵּית, שֶׁאֵין בוֹ צְנִיעוּת –
 שֶׁם לִילִית מְצוּיָה וְהוֹרָגַת לִילָדִים קֶטְנִים, חֵס וְשָׁלוֹם,

“Before I formed you in the womb I knew you” (Yirmeyahu
 1:5).

The perceptive individual will note how earlier generations turned to listen to words of Torah even from the mouths of children. This was because in their great love of Torah they were eager to hear novel insights. For they knew that the Torah is our “length of days” (Devarim 30:20) and that it is a “beloved hind” (Mishlei 5:19), finding grace in the eyes of all who study it.

Every Jew must love the Torah and cause it to be loved by his children and household. He must admonish them continually concerning the fulfillment of the Torah and its commandments. In particular he must admonish the women not to allow their hair to be seen, for through this sin they bring poverty upon their children, causing them to be lowly and despised. Moreover, a house in which immodesty is found is frequented by the evil Lilis, who kills the small children of the household, as has already been explained in earlier chapters (24, 56).

כַּמְבֹּאֵר בַּפְּרָקִים הַקּוּדְמִים. עַל כֵּן מִי שֶׁנִּכְשֵׁל בְּעוּוֹן קָרִי,
יִהְיֶה זֶרִיז בַּדְּבָרֵי תוֹרָה וַיִּתְעַנֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים שְׁלֹשָׁה יָמִים
רְצופִים, דְּהֵינּוּ, בְּכָל תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה יָמִים, וַיִּתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה, וְאָז: וְשָׁב וּרְפָא לוֹ. וּבִרְכוֹת יְנוּחוּ עַל רִאשׁוֹ, וְכָל
אֲבָרָיו יִהְיוּ נְקִים וְטָהוֹרִים לְעַד.

Therefore let whoever has stumbled in the sin of wasting seed devote himself with diligence to Torah study and let him engage in four fasts of three days each. That is, he should fast for three days straight in each of the four seasons. Meanwhile let him engage in study. Then, “He will go back and heal him” (Yeshayahu 6:10), and blessings will descend upon his head and all his limbs will be clean and pure forever.

CHAPTER 59

פרק נט

פְּתִיב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כג, טו): "וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ". רָצָה לומר: שִׁיחָה גּוֹפּוֹ וְאַבְרָיו שֶׁל הָאָדָם בְּקִדְשָׁהּ, כִּי הָאָבְרִים שֶׁל הָאָדָם הֵן מַחֲנֶה הַשְׂכִּינָה, וְזֶה שְׁאָמַר הַפְּתוּב: וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹכָם. וְכִשְׁהוֹלֵךְ הָאָדָם חֶסֶד וְשָׁלוֹם בְּדַרְכֵים לֹא טוֹבִים, וְעוֹסֵק בְּהֶבֶל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה, אֲזִי הוּא מַחֲנֶה לְהַשְׁטָן וְלִילִית, רַחֲמָנָא לְצַלָן. וְלַעוֹלָם יֵהָא אָדָם רְגִיל לומר: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! זַכְּנִי לְהִיּוֹת אֲנִי טָהוֹר וְכֶסֶף אֶל הַשְׂכִּינָה! בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', וְכָל קָרְבִי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ.

The Torah commands us, "Your camp shall be holy" (Devarim 23:15). This means that a person must maintain his body and limbs in a state of holiness, for they are the camp of the *Shechinah*. This is the meaning of the verse, "And I will be sanctified *within* the children of Israel" (Vayikra 22:32) and the verse, "And I will dwell *within* them" (Shemos 25:8).

But if he adopts bad ways, Heaven forbid, giving himself over to the pursuit of worldly pleasures, then his body becomes the abode of the Satan and Lilis, Heaven spare us. Therefore one should be in the habit of praying: "Master of the Universe! Enable me to remain pure and to become a throne for the *Shechinah*. 'Let my soul bless Hashem and all my innards His holy Name' (Tehillim 103:1)."

וּבְהִיּוֹת כְּשִׁחוּטָאִים יִשְׂרָאֵל, אֲזִי הַשְׂכִּינָה מְסַתְּלָקֶת מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִזְ נֶאֱמַר: וְתָרַם הַתְּבָה מֵעַל הָאָרֶץ – כִּי הַשְׂכִּינָה נִקְרְאת בְּסֵפֶר הַזֹּהַר 'תְּבָה', שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'בֵּית ה' ", וְלִכְךָ רַמ"ח תְּבוֹת בְּקִרְיַת שְׁמַע נֶגֶד רַמ"ח אַבְרָם שֶׁל אָדָם, כִּי כָל תְּבָה מְקִרְיַת שְׁמַע מְשַׁפִּיעָה קִדְשָׁה בְּאָבֶר אֶחָד כְּשֶׁקוֹרָא בְּכוּנָה. וְאֵל תִּקְשָׁה: הֲלֹא כַּמָּה בְּנֵי אָדָם, שְׁקוֹרִין קִרְיַת שְׁמַע בְּדִקְדּוּק וּבְכוּנָה גְּדוּלָּה, וְאֵף עַל פִּי כֵן אַבְרָהָם הֵן חֲלוּשִׁים. דַּע בְּנִי, הָעֵנִן הוּא מְבַאֵר בְּזֹהַר שֶׁלַח לָךְ, כִּי נִשְׁמַת הָאָדָם דּוֹמָה לָנֶר, וְטֵבַע הַנֶּר, כְּשֶׁאִינוּ מְאִיר כְּרָאוּי – אֲזִי מְנַעֲנְעִים אוֹתוֹ קֶצֶת, וְעַל יְדֵי כֵן מִתְּלַהֵב

When Israel sins, the *Shechinah* abandons them and it is said, "And the Ark went up from upon the earth" (Bereishis 7:17). The *Shechinah* is referred to in the Zohar (1:68b) as the "Ark" [*teivah*] because letters of the word *teivah* [תיבה] also spell out the words *Beis H'* [בית ה'].

For this reason there are exactly 248 words in the *Shema* corresponding to the 248 limbs of the body so that when a person recites the *Shema* with concentration each word imparts sanctity to one of his limbs (Zohar Chadash 59a).

This might cause someone to wonder why it is, then, that numerous individuals recite the *Shema* with great care and intention yet their limbs remain frail nevertheless. You must know, my son, that this matter is discussed in the Zohar in *Parashas Shelach* (168a). There it is explained that the human soul resembles a lamp. When a lamp does not burn properly the usual remedy is to shake it a bit, which causes the flame to

יותר ויאיר כראוי. וזה דוקא בגר יפה. מה שאין כן בגר גרוע. אדרבה: בנענוע כבה ושוקע. כמו כן האדם בהיותו חוטא, והנשמה דיליה על ידי החטאים אינה מאירה כראוי – אז הקדוש ברוך הוא שולח עליו יסורים, המנענעים אותו ומטרידים גופו ואבריו. ובאם האדם מקבל מאהבה ובחבה היסורים, ומשים אל לבו כי לא לחנם שלח הקדוש ברוך הוא עליו היסורים, כי הקדוש ברוך הוא לא עבד דינא בלא דינא, ומתחרט על העבר ורואה לתקן מה שקלקל, ולהבא גודר עצמו בגדר היראה – אזי חוזרת הנשמה יותר להאיר ומאירה יותר. ואם האדם אינו מקבל היסורים באהבה, ומבעט ביסורים ולפי זמן הולכין היסורין מאתו, וחוזר האדם לדרכו הרעה ולמעשיו

burn more brightly and to shed light as it should. But this is only true if the lamp is of good quality, for if it is of poor quality, then on the contrary, shaking it will extinguish it!

Similarly, if a person sins, thereby preventing his soul from shedding light as it should, the Holy One Blessed is He sends him afflictions to shake him up and to agitate his body and limbs. If he accepts his afflictions with love, acknowledging that they are not without cause and that Hashem does not chastise unjustly, and if he regrets the past and resolves to make amends and establish fences for the future, then his soul will again illuminate as formerly and even more so.

However, if he does not accept them with love, rebelling against them instead, then his afflictions may abate for a time. If he returns to his evil ways and deeds, they will return with

הַמְקַלְקָלִים – אִזְ הַיְסוּרִים חוֹזְרִין וּבָאִים אֵלָיו בְּחִזְקָה, וּמַאֲבִדִין אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם, וְגַר דִּילִיָּה, שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה, כָּבֵה וְשׂוֹקֵעַ וְיוֹרֵד עִמּוֹ לְבוֹר שׁוֹחָה עֲמָקָה.

וְהִנֵּה בְּזֶמֶן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קִים, הָאָדָם הָיָה מֵבִיא קֶרְבֵּן וּמִתְוֹדֶה עָלָיו בְּצִרוּף הַתְּשׁוּבָה, וְאַחֵר כֶּךָ נִשְׁחַט הַקֶּרְבֵּן, וְנִזְרַק דָּמּוֹ שֶׁל הַקֶּרְבֵּן, וְחִלְבוֹ נִקְרַב. זֶה הָיָה תַּמּוּרַת גּוּפוֹ וְאַבְרָיו, אֲשֶׁר חָטְאוּ וְנִתְחַיְבוּ מִיתָה וְקֶרְבֵּן. זֶה הָיָה תְּקוּנָם. וְעַכְשָׁיו הָאֲמִירָה הִיא בְּמָקוֹם קֶרְבֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: וְנִשְׁלַמָּה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ. וְעַל יְדֵי זֶה כָּתַב הָרַב מֵהַר"ם הַבְּבֶלִי, שֶׁבְּאֲמִירַת פֶּרֶשֶׁת הַקֶּרְבָּנוֹת יִכּוֹן הָאָדָם, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הַכֶּתוּבוֹת לִפְנֵינוּ הֵם דְּמִיוֹן גּוֹף הַקֶּרְבֵּן.

greater force until they eliminate him from the world. Thus his “lamp,” i.e., his soul, is extinguished and descends with him to the depths of the pit.

When the Beis HaMikdosh was standing, a person would bring a sacrifice and make confession over it, at the same time repenting for his sin. Then the *kohanim* would slaughter the animal and sprinkle its blood on the altar and burn its fat. All this was in place of the sinner’s own body and limbs, which had incurred a sentence of death through his sin. Thus the sacrifice served as the rectification for his limbs.

Nowadays, however, the recitation of the sacrifices must take the place of offering them, as it is written, “And let us pay for [the offerings of] bullocks with [the prayers of] our lips” (Hoshea 14:3). Maharam the Babylonian (*Ta’amei HaMitzvos*, 64) writes that when a person recites the portion of the sacrifices he should have in mind that the letters on the page represent the

והנקדות המנענעות את התבה הוא הנפש של הקרבן, ועל ידי פן יחשב, כאלו הקריב קרבן על גבי המזבח. ואל יהא קל בעיניך אמירות פרשת הקרבן בכל יום, כי בכל יום יום בבקר מתעורר חיצוני אחד, הנקרא תולע, והוא מתחיל לקטרג על העבירות שעשו ישראל בלילה, ובהקרבת תמיד של שחרית, היו מחלישין ומתישין את כחו. ואל זה יכון באמרו פרשת תמיד: עולת תמיד, העשויה בהר סיני. (רצה לומר: 'עולת' הוא אותיות 'תולע' בהפוך אתו). וכל המתגאה, הוא נותן כח וחזק לזה החיצוני. וכל ההולך בענוה, שהוא דגמת הקרבן, כמו

body of the sacrifice, while the vowels animating them represent the soul of the sacrificial animal. In this way it is considered as if he actually offered a sacrifice on the altar.

The importance of reciting the portion of the sacrifices every day should not be underestimated. Every morning a certain malignant spirit called *Tola* is aroused (*Sha'ar HaKavanos*, *Tefilas HaShachar*, 13b; *Pri Eitz Chayim*, *Sha'ar Olam HaAsiyah*, Part III) and begins lodging accusations against Israel for the sins they committed at night. As long as the Beis HaMikdosh was standing the *kohanim* were able to weaken its power through the offering of the morning daily sacrifice. Nowadays one should instead have this in mind when reciting the portion, "A continual burnt offering ordained at Mount Sinai" (Bamidbar 28:6). For the word for "[continual] burnt offering" — *olas* [*tamid*] — is the reverse of the name *Tola*.

If a person behaves with arrogance he gives power to this malignant spirit, whereas by conducting himself with humility, in emulation of the sacrifices, he weakens it. Thus it is written,

שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב: לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. בְּתַפְלֹתוֹ
הוּא מַתִּישׁ כָּחוֹ, וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ: וְאַנְכִי תוֹלַעַת
וְלֹא אִישׁ.

וְהַכֵּל – כִּי אֲמִירַת פְּרִשְׁת הַקְּרִבָּנוֹת הִיא עֲנִין גָּדוֹל,
וּבִפְרֵט עֲנִין פְּרִשְׁת קְטֹרֶת הוּא עֲנִין גָּדוֹל וְחָשׁוּב מְאֹד, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב בַּזֹּהַר פְּרִשְׁת וִירָא: רַבִּי אַחָא הוּי אָזִיל לְכַפֵּר טְרִשָּׁא.
אֲתִי לְגַבִּי אֲשַׁפִּיזָא. לְחִישׁוֹ עָלֶיהָ כָּל בְּנֵי מִתָּא. אָמְרוּ: גְּבָרָא
רַבָּא אֲתָא לְהִכָּא – נִיזִיל לְגַבִּיָּה. אָזְלוּ וְאָמְרוּ לִיה, שְׁהֵן
בְּצָרָה גְּדוֹלָה בְּזֹאת הָעִיר, כִּי שִׁבְעָה יָמִים שְׁהַחֵל הַנֶּגֶף,
רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וּבְכָל יוֹם הַנֶּגֶף הוֹלֵךְ וְגוֹבֵר. אָמַר לָהֶם: לְמַחֵר

“God will not despise a broken and contrite heart” (Tehillim 51:19). Concerning this King Dovid wrote, “And I am a worm [tola’as] and not a man” (Tehillim 22:7).

The main point is that the recitation of the portion of the sacrifices is a matter of great importance. This is especially true of the portion of the incense. Thus the Zohar relates (*Parashas Vayeira* 101a):

Rabbi Acha went to the village of Tarsha and stopped at inn. The people of the village whispered to one another, “A great scholar had arrived. Let us go to him.” So they went to Rabbi Acha and revealed to him that their town was in a dreadful situation because for the past seven days a plague had been ravaging them, may the Merciful One protect us, and each day was worse than the one before.

Whereupon Rabbi Acha announced, “Tomorrow we will go to the synagogue and seek mercy from the Holy One Blessed is He.”

גִּיזוּל לְבֵית הַכֶּנֶסֶת וְנִבְעֵי רַחֲמֵי מִן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד
 דִּהְיוּ אֲזָלִי, אֶתוֹ וְאָמְרוּ: פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מִיתוּ, פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי
 נוֹטִים לָמוּת. אָמַר לָהֶם רַבִּי אַחָא: אֵין הָעֵת לְקִימָא הָכָא,
 דְּשַׁעְתָּא דְּחִיקָא, אֲבָל אֶפְרָשׁוּ מִנְכּוֹן אַרְבַּעִין בְּנֵי נָשָׂא מִן
 חֲסִידֵי וְצַדִּיקֵי הָעִיר, עֲשֶׂרָה עֲשֶׂרָה לְכָל חֵלֶק, שִׁיְהִיו עֲשֶׂרָה
 לַמִּזְרָח, עֲשֶׂרָה לַדְּרוֹם, עֲשֶׂרָה לַמַּעֲרָב, עֲשֶׂרָה לַצָּפוֹן, וְאַנָּא
 עִמָּכּוֹן, וְיַעֲמְדוּ עֲשֶׂרָה לְכָל זְוִית דְּמִתָּא וְיֹאמְרוּ בְּכוֹנָה
 גְּדוּלָה עֲנִינֵי קְטָרֶת בְּסִמִּין וְעֲנִין הַקְּרִבָּנוֹת. עֲבָדוּ כֵן תִּלְתָּא
 יוֹמִין. לְבַתֵּר אָמַר: גִּיזִיל לְבַתִּינוּ כִּי בְטָלָה הַגִּזְרָה, וְאַף אוֹתָן
 אֲנָשִׁים, שֶׁהָיוּ נוֹטִין לָמוּת, אֶפְרִישׁוּ מִנִּיהוּ לְבַתִּיהוֹן, וְצִוָּה
 עֲלֵיהֶן שְׂיִימְרוּן קְטָרֶת מִן 'וְיֹאמַר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן: קַח אֶת
 הַמַּחֲתָה וְשִׂים עָלֶיהָ קְטָרֶת וְכו'". וְכֵן עֲבָדוּ. וּבְטִיל מִנִּיהוּ

While they were walking, messengers arrived to inform them that two more people had died, while another two were in critical condition. Rabbi Acha responded, "Now is not the time for us to stand idle. Every moment is crucial. Select from among yourselves forty pious and righteous men and divide them into groups of ten. Then let them stand at the four corners of the city; ten shall stand to the east, ten to the south, ten to the west and ten to the north, myself included. And let them recite with great devotion the portions of the incense and the sacrifices."

They did this for three days, even dispatching messengers to the homes of the critically ill instructing them to recite the portion of the incense beginning with the verse, "And Moshe said to Aharon, 'Take the pan and

מוֹתָנָא. שְׁמַעוּ חַד קָלָא דְאַמֵּר: חֲלִין הַדְּבַר, חֲלִין הַדְּבַר. לֹא תִרְדּוּ לְכָאן, כִּי יִדְעִין לְבִטְלָה לִיה. אֲדַהֲכִי חֲלַשׁ לְבִיָּה דְרַבִּי אַחָא וְאַדְמוּד. שְׁמַע חַד קָלָא שְׁאַמֵּר: כָּשֶׁם שְׁעָשִׂיתָ זֹאת כָּאן – כֹּךְ תַּעֲשֶׂה בְעִיר אַחֶרֶת.

אַחֵר כֹּךְ הִלֵּךְ רַבִּי אַחָא לְדַרְכוֹ וְצִוָּה לְבִנֵּי מִתָּא, דְּלֹא יִבְטְלוּן מֵאוּרֵיתָא לְעוֹלָם. וְהַחֲלִיפוּ שֵׁם הָעִיר 'מִתָּא מַחְסִיָּא' עַל שֵׁם שְׁחַס הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם. לָכֵן צָרִיד הָאָדָם לִזְמַר גַּם כֵּן פֶּרֶשֶׁת קִטְרֹת וּבְרִיתָא 'פְּטוּם הַקִּטְרֹת' בְּכָל יוֹם, כִּי הוּא תוֹעֵלֶת גָּדוֹל. וְכָל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכֹנָה – תִּקְבֵּל

put upon it incense” (Bamidbar 17:11). The people complied and the plague abated, after which Rabbi Acha said, “Now let us return home, for the decree has been annulled.”

Then a voice was heard, saying, “O Pestilence! O Pestilence! Do not come here any more because they know how to nullify you!” This caused Rabbi Acha to become disheartened [over the fact that the town was spared without repenting]. But then he dozed off and in his sleep he heard a voice saying, “Just as you have done here, so shall you do in another city.”

Finally he continued on his way, admonishing the people never to neglect the study of Torah. Later on the people changed the name of their town to *Masa Machasyah* [City of Pity] because the Holy One Blessed is He had taken pity [*chas*] upon them.

In light of this, let every person recite the portion of the incense as well as the *baraisa* of the making of the incense [*Pitum HaKetores*] every day, for this is of great benefit. Whoever

תפלתו, והקדוש ברוך הוא יעשה רצונו למלאות שאלתו
הטובה, אמן.

prays with concentration is assured that his prayers will be
accepted and the Holy One Blessed is He will do his will and
fulfill his request for the good, Amein.

CHAPTER 60

פרק ס

יש רמ"ח מצוות עשה; וכל אבר מרמ"ח אברי האדם תלוי במצוה. למשל: בפה תלויין מצוות למוד התורה, בעינים תלוייה מצוות קדוש החדש ומצוות ראית ציצית, וכן במח תלויין המצוות, שצוה הקדוש ברוך הוא על ידי זכירה, כגון: זכור את אשר עשה ה' למרים, זכור את יום אשר יצאת ממצרים, זכור את יום השבת לקדשו, זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב, ולכן כתב הרב מורנו הרב רבי יצחק לוריא זכרוננו לברכה, שצריך האדם להזכיר תוך תפלות הקבועות בכל יום, שמתוך כך לא ישכחם האדם. ובאמרו בברכת 'אהבה

You should know that there are 248 positive commandments and that each of a person's 248 limbs is dependent upon one of those commandments. For example, the mouth is dependent upon Torah study and the eyes upon the sanctification of the new moon and the sight of the *tzitzis*.

The mind is dependent upon the commandments of remembrance, such as: "Remember what Hashem did to Miriam . . ." (Devarim 24:9); "Remember the day that you went out of Egypt" (Shemos 13:3); Remember what Amaleik did to you . . ." (Devarim, *ibid.*); Remember the day that you stood before Hashem your God at Choreiv" (*ibid.* 4:10). For this reason our teacher Rabbi Yitzchak Luria, z"l, wrote that one must incorporate these remembrances into the regular daily prayers. Only in this way will one not forget them (*Sha'ar*

רבה: כי אל פועל ישועות אֶתָּה, ובָּנוּ בְּחֵרֶת מְכַל עַם
וְלִשׁוֹן — יִכְּוֹן זְכִירַת יוֹם עֲמָדוֹ אֲבוֹתֵינוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינַי
לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וּבָחַר אוֹתָנוּ מְכַל עַם וְלִשׁוֹן לְתֵן לָנוּ תּוֹרָה
הַקְדוּשָׁה, וְקִרְבָּתָנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

יִכְּוֹן: זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמָלֶךְ כּו' — כִּי אֵין הַשֵּׁם
מְלֵא, עַד שְׂיִמְחָה שֵׁם עֲמָלֶךְ. וְאַחֵר מַחֲיֵית עֲמָלֶךְ יִהְיֶה
הַשֵּׁם שָׁלֵם, וְעַכְשָׁו הַשֵּׁם הוּא בְּסוֹד 'כִּי יָד עַל כֶּסֶף יָה'.

'סֵלָה בְּאַמֶּת לַהּוֹדוֹת לָךְ' — צָרִיךְ לִכְוֹן, שֶׁהִפָּה וְלִשׁוֹן

HaKavanos, Kavanos Yotzeir 19a; Pri Eitz Chaim, Part III of Sha'ar Keriyas Shema).

For instance, in the blessing “With great love” when one reaches the line, “For You are a God who brings about deliverances and You have chosen us from all the peoples and languages,” one should have in mind the remembrance of our ancestors standing at Mount Sinai to receive the Torah. That is, one should think, “You have chosen us from all the peoples and languages in order to give us the holy Torah.”

Then in the continuation of this blessing when one says the words, “And drew us close to Your great name,” one should remember what Amaleik did to us. For Hashem’s name will not be complete until the name of Amaleik has been blotted out (Tanchuma, *Parashas Ki Teitzei* 10). Until that time it is only revealed as it appears in the verse, “For a hand is raised in oath to the throne of God (*Y-ah* — i.e., half of the ineffable Name) that there shall be a war for Hashem with Amaleik from generation to generation” (Shemos 17:16).

The blessing continues, “*Selah*, in truth to acknowledge You.” While reciting these words one should have in mind that

נִבְרָאוּ כְּדִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים.
וְצָרִיךְ גַּם כֵּן לְזָכֹר, שֶׁמִּרְיָם הַנְּבִיאָה נִצְטָרְעָה עַל יְדֵי סִפּוּר
לְשׁוֹן הָרָע; עַל כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר הָאָדָם מִלְּסַפֵּר לְשׁוֹן הָרָע.
וּבִקְרִיאַת שְׁמַע יִזְכֹּר יְצִיאַת מִצְרַיִם. וּמֵאֵד צָרִיךְ לְזַהֵר בְּזֶה,
כִּי יְדוּעַ שֶׁאִם הָאָדָם מְחַסֵּר מִצְוָה אַחַת, מִכֶּרֶח הוּא
לְהִתְגַּלְגֵּל. וְעַל זֶה רָמַז בַּעַל הַמְּסוֹרָה: שְׁתֵּי פְעָמִים כְּתִיב:
וַיִּצְאָה חַנָּם אֵין כֶּסֶף, וַיִּצְאָה לְאִישׁ אֲחֵר. וּפְרוֹשׁ הַדָּבָר:

one's mouth and tongue were created only to praise the name of the King of the Kings of Kings. One should also recall that Miryam the prophetess was stricken with *tzara'as* for speaking evil gossip and that one must studiously avoid committing the same sin.

During the *Shema* itself one should recall the exodus from Egypt.

This matter should be taken very seriously, for it is well known that if a person neglected even a single commandment he will have to return to earth again to fulfill it. Thus if he omits even one of these remembrances he will be made to return.

This is hinted at by the author of the *Mesorah*, who informs us that the word *veyatzah* ("and she will go out" or "and she went out") appears twice in Scripture. It appears in the verse, "And she shall go out for free, without money" (Shemos 21:1), and again in the verse, "And she went out of his house and she went and was to another man" (Devarim 24:2).

What he is hinting at is this: On the plain level the first verse refers to a Hebrew maidservant, who goes out for free if her master does not fulfill one of three options for either

וְאִם שֶׁלֶשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה – קָאִי עַל הַנִּשְׁמָה; תּוֹרָה
נְבִיאִים וּכְתוּבִים; דִּין אֲמֶת וְשְׁלוֹם; קִדְשָׁה טְהֵרָה עֲנוּה;
יִרְאָה אֶהְבָּה זְרִיזוּת; תּוֹרָה עֲבוּדָה גְּמִילוּת חֲסָדִים – כָּל
אֱלֹהִים הֵן מְשַׁלְּשִׁים. וְאִם לֹא יִתְנַהֵג בָּהֶם, אֲזִי: וַיִּצְאָה
הַנִּשְׁמָה חֲנָם אֵין כֶּסֶף. רָצָה לֹמַר: שֶׁלֹּא תִזְכֶּה לְבוֹא
לְעֹלָמָא דְכְּסוּפִין. פְּרוּשׁ: הָעוֹלָמוֹת, הַמְּאִירִים לְצַדִּיקִים,
בְּאִשֶּׁר שֶׁלֹּא קִנּוּ שְׁלֵמוֹת, אֲזִי תִצָּא מִבֵּיתוֹ הָרְאוּי לָהּ לְהִיּוֹת
לָהּ אִם קִנְתָּה שְׁלֵמוֹת. וְעִכְשָׁו שֶׁלֹּא זָכְתָה לְבֵיתָ זֶה –
תִּצָּא לְחוּץ, וְהִלְכָה וְהִיָּתָה לְאִישׁ אַחֵר בְּגִלְגּוֹל, וְיִסָּבֵל שְׁנֵית

betrothing or releasing her. These are alluded to in the words,
“And if these three things are not done to her” (Shemos 21:11).

On a deeper level, however, this passage is speaking of the soul. The “three things” that a man must do are all of his threefold obligations: Torah, Prophets, Writings / justice, truth, peace / holiness, purity, humility / awe, love, zeal / Torah, Divine service, acts of lovingkindness. If he fails to fulfill any of these then his soul “goes out for free” from his body.

The words, “without money [*ein kasef*],” indicate that his soul does not merit entering the “world of desire” [*alma dekisufin*] where the righteous bask in illumination. This is because he failed to perfect himself while he was in this world.

On the plain level the second verse, “And she went out of his house,” is speaking of a divorcee. But on the deeper level it indicates that the soul that failed to complete its mission on earth is prevented from entering its Heavenly mansion. Instead, it must go and enter another body. This is indicated in the phrase, “and she went and was to another man.” There it

צער חבלי לידה ומיתה וחרבוט הקבר, וכל הענשים
הנזכרים בספר 'חסד לאברהם'. עין שם בחלק 'עין משפט'
על בן אדם, ראה דרכיך וחכם להיות אוהב לעצמך,
שלא תהיה נדחה מחוץ לפרגודא קדישא. אוי לאותה
בושה וחרפה לנשמה הנדחה, שלא תתקבל לפני פסא
הכבוד, מקום מחצבתה. ואומרים אל הנשמה: וי לך! איך
היית כפויית טובה מחסד, שעשה לך בוראך, והיה מיטיב
עמך במאכל ובמשתה ודי מחסורך – ואת משלמת רעה
תחת טובה!?

בוא וראה מה דאיתא בזהר פרשת בלק: רבי פנחס הוי
אתי למחמי ברתיה, אמיה של רבי אלעזר, דהות במרעא,

must endure once more the agony of birth and death, the
afflictions of the grave and all the punishments listed in the
book *Chessed LeAvraham* (*Ein Mishpat, Ma'ayan 5*).

Therefore, O mortal man, examine your ways! Have the
foresight to be kindly towards your soul so that it will not be
excluded from the holy partition. Woe to the soul that is thus
banished! Woe to it for the disgrace that it suffers when it is
prevented from coming before the Throne of Glory from
which it was excavated! Moreover, the Heavenly hosts chastise
the soul, saying, "Woe to you! How could you have shown
such ingratitude to your Creator for the lovingkindness He
bestowed upon you? For He granted you food and drink, and
fulfilled all your needs, yet you repaid good with evil!"

Come see what is written in the Zohar (*Parashas Balak*, 200b-
202b):

Rabbi Pinchas went to visit his daughter, the mother

וְהָיוּ עֲמִיּה חֲבֵרִיא. עַד דִּהְיוּ אֲזָלִי, פָּגַעִי בְּתָרִין עֲרַבָאִי. אָמַר לֹוּ: בְּחֶקֶל דָּא אֶתְעַר קָלָא מִיּוֹמִין דְּעֵלְמָא? אָמְרוּ לֵיהּ: מִיּוֹמִין דְּעֵלְמָא לִית אֲנִן יְדַעִין; מִיּוֹמָא דִּילָן אֲנִן יְדַעִין, דִּהָא יוֹמָא חַד הָיוּ אֲנִן לְסִטִּין מְקַפְּחִי אֲרַחֲיִן (רְצָה לֹוֹמַר: שׁוֹדְדֵי דְרָכִים) עֲבָרִין בְּהָאִי חֶקֶל וּפָגְעוּ בְּאֲנִן יְהוּדָאִין וְאֶתּוּ לְקַפְּחָא לְהוֹן. וְאֶשְׁתַּמַּע קוֹל דְּחִמְרָא בְּהָאִי חֶקֶל דָּא דְנִהִיק תְּרִי זְמַנִּי, וְאֶתָּא שְׁלֵהוּבָא וְאוֹקִיד לְהוֹן – וְאֶשְׁתַּזִּיב אֲנִן יְהוּדָאִין. אָמַר לְהוֹ: עֲרַבָאִי! בְּמִלָּה דָּא דְקָאֲמַרִיתוֹן, תִּשְׁתַּזְבֹּן יוֹמָא דִּין מְלַסְטִין אַחֲרִינֹן, דְקָא מְחַכָּאן לְכוּ. בְּכָה רַבִּי פִנְחָס. אָמַר: מֵאֲרִי דְעֵלְמָא! רַחֲשָׂא דְנִסָּא עֲבָדִית בְּגִינִי, וְאֶשְׁתַּזְבֹּן אֲנִן יְהוּדָאִין, וְלֹא יְדַעְנָא! פִּתַּח וְאָמַר: לְעוֹשֶׂה

of Rabbi Elazar, who was ill. He was riding upon a donkey, accompanied by his companions. Along the way they came upon two Arabs. He inquired of them, “Has any voice ever been heard coming from this field?”

They said, “We do not know about ‘ever,’ but we do know about our own time. One time some highwaymen passed through this field and spied a group of Jews. They were intent on robbing them when the sound of this donkey was heard coming from the field. It brayed twice and then a flame came and consumed them, saving the lives of those Jews.”

“O Arabs!” Rabbi Pinchas exclaimed, “In the merit of what you have related to me you shall be saved from other bandits who are lying in wait for you!”

Then Rabbi Pinchas wept, exclaiming, “Master of the Universe! You performed this miracle to save those Jews

נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבִדּוֹ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ! כִּמָּה טִיבוֹ עֲבִיד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי נֶשָׂא, וְלֹא יָדַע, אֲלֵא אִיהוּ
בְּלַחֲדוּי. בֶּרֶךְ נֶשׂ אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְלִסְטִין מַחְכָּאן לִיה
לְמַקְטְלִיה. אֲתֵי אַחֲרָא, דְּאִיתִּיהִיב כּוּפָרָא תַּחוּתִּיה, וְהוּא
אֲשִׁתִּיב, וְלֹא יָדַע הַטּוֹבָה, דְּעֲבִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמִּיה,
רַק הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִיהוּ בְּלַחֲדוּי יָדַע. וְזֶה שְׁאָמַר
הַכֶּתוּב: לְעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבִדּוֹ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס לְחִבְרִיא: הָא דְשְׁאִילָנָא לְאַנוּן עֲרַבְאִי
מִשּׁוּם דְּאַנוּן מְצוּיִין תְּדִירָא בְּחֻקְלָא כּו'. בְּתַר הֵכִי שְׁאִיל

in my merit and I was not even aware of it!” He then recited the verse, “To the One who performs great wonders alone, for His lovingkindness is forever!” (Tehillim 136:2).

“How many good things does the Holy One Blessed is He do for people, yet no one knows of them other than Him alone! A person is traveling along the road and bandits are lying in wait to kill him. Then along comes another person who has been sent to serve as ‘redemption money’ so that he may be spared. Yet he is not even aware of the goodness that the Holy One Blessed is He has performed for him. Only the Holy One Blessed is He alone knows.

“This is the meaning of the verse, ‘To the One who performs great wonders *alone*, for His lovingkindness is forever!’ ”

Rabbi Pinchas said to his companions, “I inquired of those Arabs because they are always in the field. . .” He only asked them whether they had heard any voices

רַבִּי פִּנְחָס לְעֶרְבָאִי, אִם לֹא שָׁמְעִי אֵיזָה קָלָא (שְׁלֹפִי שִׁידַע
 רַבִּי פִּנְחָס, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר יִפְקוּן
 לְקַבֵּל אֶפִּיָּה) עַד דִּהּוּי אֲזֵלִין, חֲזָרוּ אֲנֹן עֶרְבָאִי לְגַבִּי רַבִּי
 פִּנְחָס. אָמְרוּ לֵיהּ: סָבָא, סָבָא! אַנְתָּ שְׂאוּל לֹון שְׂאִילְתָּא מִן
 יוֹמָא דְעַלְמָא, וְלֹא שְׂאִילְתָּא לְנָא עַל יוֹמָא דָּא. חֲמִינָא
 תְּוָהָא עַל תְּוָהָא, דִּהּוּי יִתְבִּין חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם וְחַד סָבָא
 בְּהִדְיָהּ וְחֲמִינָא עוֹפוֹת מִתְאַסְפִּין וְקָא פְּרָשִׁין עַל רִישֵׁיהּ,
 אֵלִין אֲזֵלִין וְאֵלִין תְּבִין, וְטוּלָא לָא אֲתַעְבֵּר מַעַל רִישֵׁיהּ.
 וְהָהוּא סָבָא אָרוּם קָלִיָּה עֲלֵיהּ, וְאֲנֹן צִיתִין לֵיהּ. אָמַר
 לָהּ: זֶהוּ אֲשֶׁר רָצִיתִי לְשָׂאֵל אֶתְכֶם! תְּוָהוֹן כּו'.

אַחַר כֵּךְ הָיָה נְהִיךְ חֲמָרָא דְרַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר קָלִיָּה, וְשָׁמַע

because he was expecting Rabbi Shimon ben Yochai and his son Rabbi Elazar to come out to greet him.

After they continued along their way the Arabs returned, shouting, "Old man! Old man! You asked us about 'ever' but you did not ask us about today! This very day we beheld a wondrous sight. Five men were sitting together with an old man and then we saw birds gathering round them, spreading their wings over them. When one group of birds would leave another would come, so that the shade never departed from upon their heads. Moreover, when the old man raised his voice towards them the birds would listen!"

Rabbi Pinchas responded, "This is what I was really asking you about," and the Arabs were filled with wonder. . .

Then Rabbi Pinchas ben Yair's donkey brayed and

רבי שמעון בן יוחאי קליה דחמריה. אמר לבנו רבי אלעזר ותלמידיו: ניקום, דהא קלא דחדוה דחמריה דסבא אתער לגבן. קם רבי שמעון בן יוחאי, וקמו חבריא, פתח רבי שמעון בן יוחאי ואמר: ויפתח ה' את פי האתון של בלעם. אמרו חבריא, דפי האתון היה נברא בערב שבת בין השמשות.

אדהכי אתי רבי פנחס בן יאיר ונשקו לרבי שמעון בן יוחאי. אמר: נשקנא פי ה', דאתבשם בבסמין דגנתא דעדן דיליה. חדו פחדא ויתבו. כיון דיתבו, פרחו כל אנון עופין, דהוי עבדי טולא, ואתבדרו. אהדר רישיה רבי שמעון בן יוחאי. ורמא להון קליה ואמר לון: עופין דשמיא, לית אתון

Rabbi Shimon ben Yochai heard it. He said to his son Rabbi Elazar and his disciples, "Let us arise, for the joyous sound of the old man's donkey has come to us!" So Rabbi Shimon ben Yochai arose along with all the companions. He then began a discourse [regarding the mouth of Bilaam's donkey that was created on the eve of the Sabbath at twilight (Pirkei Avos, 5:6)].

Meanwhile Rabbi Pinchas ben Yair came and kissed Rabbi Shimon ben Yochai, saying, "I have kissed the mouth of Hashem that has been spiced with the spices of His Gan Eden!"

First they rejoiced together and then they sat down. When they were seated all the birds that had been providing them with shade flew off and dispersed. Rabbi Shimon ben Yochai turned and raised his voice towards them, saying, "Birds of the sky! Have you no concern for

מִשְׁגִּיחִין בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיכוֹן דְקִימָא הָכָא? קִימוּ וְלֹא נָטְלוּ
מְדוּכְתֵיהוּ וְלֹא קָרִיבוּ לְגַבֵּיהוּ. אָמַר רַבִּי פִנְחָס: אֵימָא לֹון,
דִּיזְלוּ עוֹפִיָא לְאוֹרְחָיָא. אֶתְבְּדְרוּן אֲנוּן עוֹפִין וְאֶזְלוּ. אֲדַהֲכִי
הָא תַלְתָּ אֵילָנִין מִתְפַּשְׁטִין בְּעֵנְפִין לְתַלְתָּ סְטְרִין עֲלֵיהוּ,
וְעִינָא דְמִיָא נִבְעָא קִמֵּיהוּ. חֲדוּ כְּלָהוּ חֲבֵרִיָא. אָמַר רַבִּי
פִנְחָס: טוֹלָא סָגִיָא הוּי מֵאֲנוּן עוֹפִין בְּקִדְמִיתָא, אָבֵל צֶעַר
גָּדוֹל הִיָּה לְבַעֲלֵי חַיִּים, וְכִתִּיב: וְרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְלֶכֶן
לֹא בְּעִינָן לִיתוּב בְּטוֹלָא דְלֵהוּן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי:
אֲנָא לֹא אֶטְרַחֲנָא לְהוּן, אָבֵל אֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַלְן
— לִית עַלְן שׁוּם חוּבָא, וְלִית אֲנִן יְכַלִּין לְמִדְחֵיָא יִתְהוּן. יִתְבִּי

the honor of your Master [i.e., the *Shechinah*] who is standing here?” But the birds remained where they were and would not approach.

Rabbi Pinchas said to Rabbi Shimon, “Tell them they may go on their way.” So the birds scattered and went on their way. In the meantime three trees spread out their branches over them and a brook flowed before them, causing all the companions to rejoice.

Rabbi Pinchas said, “Those birds provided an abundance of shade but it caused them great sorrow and it is written, “And His mercies are upon all His works” (Tehilim 145:9). For that reason I did not wish to sit in their shade.”

Rabbi Shimon ben Yochai said, “I was not the one who put them to the trouble. It was the Holy One Blessed is He who had mercy upon us. Therefore we bear no guilt, nor can we send them away.” Then they all sat together beneath the tree and drank from the water.

כְּחֵדָא תַּחֲוֹת הַהוּא אֵילָנָא וְשִׁתּוּ מִן מַיָּא. פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּן יוֹחָאִי: זִכְאָה חוֹלְקָנָא דְעֶסְקִין בְּאוּרֵיתָא, דְכָתִיב (תהלים
א:ב-ג): בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ — וְהָיָה כָעֵץ שָׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם.
וְהִנֵּה בּוֹא וּרְאָה, מַאי דְעָבִיד לוֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא: נָטַע לוֹן
אֲנוּן אֵילָנִין תִּלְתָּא וְדָא מַעֲיָנָא מֵאַתֵּר דָּא. וְעַד יוֹמָא דִּין
קִימָא אֵלִין אֵילָנִין בְּעֵנְפִין רַבְרַבִּין פְּרִישִׁין וְקִרְאוּ לְהוֹן בְּנֵי
נָשָׂא: נְצִיבוּ שְׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְרַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר.
מִן מַעֲשֶׂה זֶה נִלְמַד, אִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגִּיחַ עַל מִי
שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, אֲשֶׁר תָּמִיד עֵינֵי ה' אֵל
יִרְאִיו, לְמִיחָלִים לְחֶסֶדּוֹ, לְהוֹפִיעַ עֲלֵיהֶם רוּחַ טְהוֹרָה
וּקְדוּשָׁה, וְהוּא עוֹשֶׂה רְצוֹן יִרְאִיו.

Rabbi Shimon began a discourse: “Fortunate is our lot that we engage in study. For it is stated, ‘But only in Hashem’s Torah is his desire — he will be like a tree set into the ground near streams of water. . .’ (Tehillim 1:2,3) Come and see what the Holy One Blessed is He did for us — He planted for us those three trees and caused this brook to flow from this place!”

To this day those trees stand there with their great boughs spread wide and people refer to them as, “The plantings of Rabbi Shimon ben Yochai and Rabbi Pinchas ben Yair.”

This incident teaches us the extent to which the Holy One Blessed is He watches over those engaged in study in innocence. For His eyes are always upon those who fear Him and put their hopes in His lovingkindness, to bestow upon them the spirit of purity and holiness and to fulfill all their desires.

עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל הָאָדָם לְהִפְרִיר בְּטוֹב ה' וְחִמְלָה יִתְּרָה, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת וּבְכָל רֹגַע עִם בְּנֵי אָדָם. וְצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהִיּוֹת שָׂגָם אֲנַחְנוּ חֲסוּיִין בְּצֵל כְּנָפָיו לְהִיּוֹת הָאָדָם נִצּוֹל מִהַחֲטָא וְעוֹוֹן, שֶׁיִּתֵּן לָנוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֵב יָרָא וְחָרַד, כִּי מָה יִתְרוֹן לְחַיֵּינוּ בְּהִפְרִיד, חֵס וְשְׁלוֹם, מִהַקְדָּשָׁה, וּמָה יִתְרוֹן בְּעַמְלָנוּ, אִם נִהְיָה אֲנַחְנוּ כְּבוֹשִׁים תַּחַת יַד הַיָּצָר הָרָע?! וְכָל הַיָּרָא וְחָרַד לְדַבֵּר ה', יִתְפַּס בְּלִבּוֹ לִבְחֹר לוֹ דֶּרֶךְ נָכוֹן וַיֵּשֶׁר, וְעַל הָעֶבֶר יִתְאַנַּח בְּשִׁבְרוֹן לֵב עַל חֲטָאֵיו – וְה' יִסְלַח לוֹ, וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה כְּפוֹל וּמִכְכָּל, אָמֵן סְלָה.

Therefore one must acknowledge Hashem's benevolence and the tremendous mercies that He does for us at all times and at every moment. Moreover, one must pray that we may be granted refuge in the shadow of His wings so that we may be spared from sin and iniquity. One should also ask the Holy One Blessed is He to fill our hearts with awe and trembling. For of what benefit are our lives if we are alienated from holiness, Heaven forbid? And of what benefit to us is all our toil if we remain under the dominion of the evil inclination?

Whoever fears Hashem and trembles at His word will resolve in his heart to choose the good and straight path. He will groan with a broken heart over his past deeds and Hashem will forgive him. Then he will prosper in his end many fold. Amen, *selah*.

CHAPTER 61

פרק סא

כתיב בתורה: לא תאכלו על הדם, ולא תנחשו ולא תעוננו. ובאר הענין בזהר ויקהל, כי כבר ידוע מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: השנה הוא אחד מששים ממיתה, כי בהיות האדם ישן, נפקת מניה, ולא אשתאר ביה כי אם הנפש, אשר חיותה היא רק רביעית הדם שבלב, ועל כן הסטרא אחרא מתפשטא בגופו לשרות עליו, ובפרט בלילה, שהוא זמן שליטת החיצונים; ואף שקם בלילה ועוסק בתורה — אף על פי כן הנשמה לא מתישבת כל כך בתוך הגוף עד אחר זמן התפלה, ואז הנשמה מוכנה כראוי לשוב להגוף.

It states, “Do not eat upon the blood [i.e., before you have prayed on behalf of your blood — Berachos 10b)], do not divine and do not augur” (Vayikra 19:26). The connection between these laws is explained in the Zohar in *Parashas Vayakhel* (215b), based on the teaching in Berachos (57b) that sleep is one sixtieth of death. When a person sleeps his Divine soul [*neshamah*] exits his body leaving behind only the animal soul [*nefesh*], which is sustained by the small measure of blood contained in the heart.

Therefore while a person sleeps the *Sitra Achara* is able to spread throughout his entire body, particularly at night when the malignant spirits [*chitzonim*] reign. And even if he rises at night to toil in Torah his soul does not completely settle back into his body until after he has prayed. Only then is the soul completely prepared to return to the body.

וידוע, ששליטת הנשמה היא מצד קדשה, ושליטת הגוף והנפש הוא מצד הנחש הקדמוני; וכשיאכל האדם קדם שמתפלל בזמן שליטת הנפש השוכנת בדם, שהיא תחת ממשלת הנחש, אזי האכילה ושתיה מממש כאלו מקריב קרבן להנחש. וזה שאמר הכתוב: לא תאכלו על הדם – לשלט הנפש שבדם, בעוד שהנשמה עדין אינו אצל האדם. ולכן כתיב: לא תנחשו – לא תתן מקום לנחש הקדמוני. ומפרש שם בזהר, שהאוכל או שותה קדם שהתפלל, אף שעדין לא האיר היום, מממש כאלו עובד עבודה זרה, כנזכר.

It is well known that the soul's dominion derives from the realm of holiness, while the dominion of the body and animal soul derives from the influence of the primordial snake (Zohar, 1:79b). Before a person prays in the morning he is still under the dominion of the animal soul, which resides in the blood. This soul in turn is under the sway of the primordial snake. Therefore eating and drinking at that time is essentially the same as offering a sacrifice to the snake!

This is the meaning of the verse, “Do not eat upon the blood.” That is, do not give dominion to the animal soul dwelling in the blood while the higher soul has still not fully returned to the body. For this reason the verse continues, “nor shall you divine [*tenachashu*].” That is, do not grant a place to the primordial snake [*nachash*]. The Zohar goes on to explain that one who eats and drinks before praying, even if it is already light, is literally considered as if he worshipped idolatry!

וְהִנֵּה רְאִיתִי, שְׂכֵמָה אֲנָשִׁים בְּמַדִּינוֹת הָאֵל, אֲשֶׁר הֵם
 לְהוֹטִין אַחֵר גְּרוֹנִם, וְתִכְף כְּשֵׁי־עֲמָדוֹ קֶדֶם שִׁיאֹר הַיּוֹם
 אֵיזָה שְׁעוֹת בְּהִשְׂכָּמָה – מִדְּמִין בְּעֶצְמָן שְׁיָמוּתוֹ, אִם לֹא
 יִשְׁתּוּ יַיִן שָׂרֶף, וְהִיא לָהֶם כְּהֶתֶר גָּמוֹר לְמִלְאוֹת תַּאֲוָתָם
 וְשִׁרְיוֹת לִבָּם הָרַע. וְלִפְעָמִים שׁוֹתִין וּמִשְׁתַּכְּרִין, וְאַחֵר כִּךְ
 כְּשֵׁי־גִיעַ זְמַן הַתַּפְלָה שֶׁל שַׁחֲרִית – הַתַּפְלָה אֵינָה שְׁגוּרָה
 בְּפִיהֶם. וְזֶה חֲטָא גָדוֹל, אֲשֶׁר כָּמָה גְּדוֹלִים נִכְשָׁלִין בָּהּ.

וְהִנֵּה צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ: בְּהִיּוֹת הָאָדָם נִמְשָׁךְ אַחֵר תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף
 וְאַחֵר תַּאֲוֹת לִבּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל יְדֵי כֵן הוּא מִתְבַּטֵּל
 מִעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא – אֲזִי נִלְכָּד בְּמִצּוֹדָה רָעָה, וְאֵינוֹ זוֹכֶה
 לְקָבֵר בְּאֶרֶן כְּרָאוּי. עַיִן שֶׁם בַּזֶּהר, דְּמֵאֲרִיךְ בָּזֶה בְּסוּד יוֹסֵף
 הַצַּדִּיק, שֶׁנִּטֵּיר בְּרִית דִּילִיָּה – כְּתִיב בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית נ, כו):

I have noticed numerous people in this region who are so enslaved to their appetites that immediately upon awakening, even hours before dawn, believe they will die if they do not have a glass of schnapps. They behave as though it is perfectly permitted to indulge one's appetites and to follow the inclinations of one's corrupted mind. Sometimes they even drink to the point of intoxication. Then when the time for prayer arrives they are unable to pray properly. Even men of stature have stumbled in this terrible iniquity.

If a person is drawn after bodily pleasure and the passions of his mind, to the neglect of his Creator's service, he allows himself to be caught in an evil trap. For in consequence, he will not merit proper burial in a coffin. See the Zohar (2:214b) which elaborates on the principle exemplified by the righteous

"וַיֵּשֶׁם בְּאֶרֶן בְּמִצְרַיִם", כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֵר תַּאֲוֹת וְשִׁרְיוֹת לְבוֹ, הוּא נִכְשֵׁל בְּעוֹוֹן רְאִיתָ קָרִי. עַל כֵּן הִירָא וְחָרַד לְדַבֵּר ה', יִשְׁמַע לְקוֹל הָעֶצֶה הַטּוֹבָה, שֶׁיְהִיָּה לוֹ חֲתִיכָא דְאַסּוּרָא לֶאֱכֹל אוֹ לְטַעֵם שׁוּם דְּבַר קֹדֶם שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁחִירִית, וּבִתְפִלָּתוֹ יִזְכִּיר בְּכִי וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי ה' שֶׁיִּזְכֶּה ה' שֶׁבְּמַעַט אֶכֶל וּבְמַעַט שְׁתִּיָּה יִשְׂבַּע נַפְשׁוֹ, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהִרְבּוֹת בְּאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה. וּבִפְרָט שְׁאַנְחֵנוּ יְתִמִּי דִּיתִמִּי, שְׂאִין אָדָם בְּאַרְץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יַחֲטֹא, וְעַל כֵּן מְכַרְחִים אֲנוּ אֶל הַתְּשׁוּבָה. וְזֶהוּ הַגִּדֵּר הָרִאשׁוֹן אֶל הַתְּשׁוּבָה, שֶׁבְּתוֹךְ הַחֲשֶׁק וְחֻמַּת הָאָדָם אֶל הַמֶּאֱכֹל —

Yosef, who guarded his covenant [of circumcision] and merited that it be stated of him, "he was placed in a coffin in Egypt" (Bereishis 50:26). One who follows his appetites and heart-strings, by contrast, will inevitably stumble in the sin of wasting seed.

Therefore, let whoever fears and trembles at the word of Hashem heed this worthwhile piece of advice. Let him view eating or even tasting before praying as equivalent to consuming non-kosher food. And let him pray with weeping and supplication that Hashem enable him to be satisfied with a minimal amount of food and drink so that he will not need to engage in profuse eating and drinking.

This is especially important in this orphaned generation when there is no man on earth who does only good and does not sin and when we are so much in need of repentance. For this is the first step towards repentance — that despite the craving and desire for food a person holds himself back and refrains from eating, as is explained in the ethical literature of

יְסוֹג אַחֲזֹר וַיִּפְסִיק, כַּמְבֹאֵר בְּסִפְרֵי הַמוֹסֵר הַקּוֹדְמִים, עֵינַי
 וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי לְרִבְנֵי יִשְׁעִיָּה סֶגֶל זִכְרֵי צְדִיק לְבִרְכָּה.
 וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יָבוֹא לִיָּד בְּטוֹל עֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ מִחֲמַת רַבּוֹי
 הָאֲכִילָה וְשִׁתְיָה בְּלִילוֹת קֹדֶם הַשָּׁנָה, שָׂאֵז הוּא זְמַן לְמִסֵּר
 נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּפִקְדוֹן לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּנִקְיוֹת, וּלְעֵינַי
 בְּמַעֲשָׂיו הַיָּטִב בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אִם לֹא פָּגַם בַּיּוֹם הָעֶבֶר. וְאִם
 נִזְכֵּר שֶׁחָטָא בְּמַעֲשָׂיו הַיָּטִב בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אִם לֹא פָּגַם בַּיּוֹם
 הָעֶבֶר, וְאִם נִזְכֵּר שֶׁחָטָא יָשִׁים לְזִכְרוֹן בְּלִבּוֹ לְתִקּוֹן הַמַּעֲוֹת.
 וְכָל זֶה אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת לְהִרְהֹר וּלְהִתְבּוֹנֵן עַל כָּךְ, מֶה שְׂאִין
 כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם הוּא מְרַבֵּה בְּאֲכִילָתוֹ וְשִׁתְיָתוֹ עַד שֶׁכָּרְסוֹ הוּא
 מְלֵא יוֹתֵר מִדִּי, וְשָׁכְלוּ הוּא מְעַרְבֵּב מִרֵּב הָאֲכִילָה וְשִׁתְיָה

earlier generations (*Ba'alei HaNefesh* by the Raavad, *Sha'ar HaKedushah*; *Yesod HaTeshuvah* by Rabbeinu Yonah). See especially the holy text of Rabbeinu Yeshayah Segal, ז"ל (*Shelah, Sha'ar HaOsiyos, Kedushah, Shulchan*, par. 2).

In any event, one must not allow excessive eating and drinking in the evening to interfere with the Creator's service. For when a person goes to sleep at night he must deliver his spirit and soul to Hashem in a clean state for safekeeping. Therefore He must examine his deeds at that time to see if he has blemished any of his limbs and if he recalls a particular sin that he committed that day he must make a mental note of the need to make amends.

A person can engage in such thoughts, however, only if he has time for reflection before sleep overtakes him. But if he eats and drinks until his stomach is bursting and his mind addled he will have no time to reflect on words of Torah and awe for

— אֵיךְ יִחַשְׁבַּ בְּדַעְתּוֹ לְהִרְהֹר בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְיִרְאֶה?! שֶׁהָרִי
אֲחֵר שְׁכָרוֹתָיו יִפֹּל עַל מִטָּתוֹ כְּחִזִּיר, וְאֵיךְ תַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ
לִפְנֵי כִסֵּא הַכְּבוֹד לְקַבֵּל שְׁפָע, כְּמוֹ שֶׁאֵר הַנִּשְׁמּוֹת
הַטְּהוֹרוֹת?!

וְעֵין בְּזֶהֱר, פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לָךְ, שֶׁהָאֵרִיךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי,
זָכְרוֹנוּ לְבִרְכָּה, בַּפְּסוּק (יִשְׁעִיָּה כו, ט): "נִפְשֵׁי אֲוִיתֶיךָ בְּלִילָה,
אֵף רוּחִי בְּקֶרְבִּי אֶשְׁחָרֵךְ". תָּא חֲזִי: כִּד בַּר נָש סָלִיק עַל
עֲרִסְיָה, נִשְׁמָתִיהָ נָחִית מִנִּיהָ וְכו'. וְסִיּוּם כְּוִנַּת הַזֶּהֱר, כִּי
טוֹב לְנִשְׁמָה, אֲשֶׁר הִיא בָּאָה טְהוֹרָה, בְּלִי שׁוּם פָּגָם וְעוֹוֹן,
וְכָל דְּרָכָיו הֵן בְּחֻלְק קִדְשָׁה — אֲזִי הֵהִיא נִפְשָׁא זִכָּאָה
לְמַחְמִיָּה בְּנַעַם ה' וּלְבִקֵּר בְּהִיכְלוֹ.

וְכַשֵּׁם שֶׁהַמַּעֲשֶׂה מַעֲכֵב הַנִּשְׁמָה מִלַּעֲלוֹת אֶל הַקִּדְשָׁה, כֵּךְ

once he is intoxicated he falls upon his bed like a swine! How, then, can his soul possibly ascend before the Throne of Glory to receive its outpouring of blessing along with the other pure souls?

See what is stated in the Zohar in *Parashas Lech Lecha* (83a) regarding the verse, "With my soul I desired You at night, even with my spirit within me I sought you out" (Yeshayahu 26:9). Rabbi Shimon ben Yochai explains that when a person climbs into bed and his soul departs, it is to the soul's benefit if it is pure and free of blemish and iniquity and if all his ways are holy. For then his soul merits witnessing the pleasantness of Hashem and reflecting in His Temple.

Just as sinful deeds prevent the soul from ascending to the realm of holiness, so do slanderous and vulgar speech cause a

הַדְּבוּר הוּא פּוֹגֵם כָּל־שׁוֹן הָרַע וְדַבְּרֵי נְבוּלָה, שֶׁמַּחְרִימִין אוֹתוֹ אַרְבָּעִים מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת וּמַנְדִּין אוֹתוֹ, עַד שֶׁיִּתְחַרֵּט הָאָדָם וַיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה. עַיִן שֶׁם בְּאַרְיִכוֹת. וְכֵן מִי שֶׁמַּדְבֵּר עִם חֲבֵירוֹ אֶחָד בְּפֶה וְאֶחָד בִּלְבָב, וְחֲבֵירוֹ הוּא סוֹמֵךְ עַל דְּבוּרוֹ, שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁדְּבוּרוֹ הוּא חֲלוּק מִמַּחֲשַׁבֶּת לְבוֹ.

וְאִיתָא בְּזֹהַר פְּרָשֶׁת נֹשָׂא: הֵהִיא מֶלֶךְ שֶׁל רַמְיָה, דְּאָפִיק בֵּר נֶשׁ, סִלְקָא וּבִקַּע רְקִיעִין וְקִימָא עַד דְּעָאֵל לִילָה, וְנִשְׁמַתָּא סִלְקָא קַמִּיה מִלְּפָא קַדִּישָׁא. הֵדָא הוּא דְּכֶתִיב: מִשׁוֹכָכֶת חִיקָךְ שֶׁמֶר פֶּתַח־פִּיד. וְכֵדִין אֶתְרָשִׁים הֵהוּא מֶלֶךְ וְהֵהוּא חוֹבָה דְּבֵר נֶשׁ, וּבְגִין כֶּךָ אֲשֶׁרִי הָאָדָם, שֶׁהִנְהֻגְתִּיו הֵן בְּלִתִּי רַמָּאוֹת.

person to be placed under a ban pronounced by forty ministering angels, that is not lifted until he regrets his words and repents. See the Zohar (2:249b) where this is discussed at length.

The same applies to the person who deceives his colleague by uttering one thing with his lips while thinking something else in his mind, thereby causing his unsuspecting colleague to rely upon him. Thus Zohar relates in *Parashas Naso* (121b):

The falsehood that a person speaks ascends and pierces the firmaments, remaining there until nightfall. Then his soul ascends and takes hold of that statement and tries bringing it before the holy King. This is the meaning of the verse, “Guard the portals of your mouth from the one who lies in your embrace” (Michah 7:5). Later, both the statement and the iniquity he committed thereby are recorded. Therefore fortunate is he who conducts himself without guile.

וְאִם יִחַשְׁבֶּה הָאָדָם: הֲרִי מְצִינוּ הִרְבֵּה בְּנֵי אָדָם, שֶׁמַּעֲשִׂיהֶם
הֵם בְּעֶרְמָה, וְלַעוֹלָם אֵין פִּיהֶם וְלִבָּם שׁוֹיִם, וּמִרְמִין
הַבְּרִיּוֹת בְּדַבָּרוֹם – וְהֵן מְרִוּחִין בְּמַעֲשֵׂיהֶן?! אָבֵל דַּע, כִּי
עֲנֹשָׁן הוּא גְדוֹל, וְסוֹפֵן שֶׁיִּהְיוּ נִטְרָדִין מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
וְעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶהוּ דֶּרֶךְ הַמֵּינִים וּפּוֹקְרִים, כִּי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּעֶצְמוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל דְּבוּר – הֵן לְרָעָה וְהֵן לְטוֹבָה.
וְאֵיתָא בְּזֵהר פְּרֻשַׁת שְׁלַח: רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ אֲזָלִי
בְּאוֹרְחָא. אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי חֲזַקְיָה: חֲמִינָא בְּאַפָּךְ,
דְּהִרְהוּרָא דְּאוֹרִיתָא אֵית גִּבָּךְ. אָמַר לֵיה: הָא וְדָאֵי בְּהָאֵי
קִרְאִי אֶסְתַּכְּלָנָא בֵּיה, דְּאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (קִהְלֵת ג, יח"ט):
"כִּי מִקְרָה בְּנֵי הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה מִקְרָה אֶחָד לָהֶם,

A person may say to himself, "Are there not those whose words disagree with their thoughts and who defraud people with their speech? And do they not profit thereby?" But you should know that the punishment awaiting them is great and in the end they will be eliminated from both this world and the next because their way is heretical. For the Holy One Blessed is He personally supervises all speech, for bad and for good.

The Zohar relates in *Parashas Shelach* (157a):

Rabbi Chizkiyah and Rabbi Yeisa were traveling along a road. Rabbi Yeisa said to Rabbi Chizkiyah, "I see in your face that you are contemplating thoughts of Torah."

Rabbi Chizkiyah responded, "That is certainly true. I was contemplating what King Shlomo said, 'For the fate of man is the fate of the beast; one fate befalls them both.

כְּמוֹת זֶה בֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכָל, וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן
הַבְּהֵמָה אֵין." כִּי הַכֹּל הֶבֶל. וְאִם בֶּן יֵשׁ כָּאֵן חֵס וְשָׁלוֹם
פִּתְחוֹן פֶּה לְרָשָׁעִים, לְאֲנוֹן דִּלְאוּ מִהִמְנוּתָא אֲשֶׁתִּכַּח בְּהוּ.
אָמַר לִיה: וְדַאי יֵשׁ לְעֵין בְּהַאי קָרָא. אֲדַהֲכִי חֲזוּ בֵר נֶשׁ
אֲתָא וְשֹׁאִיל מִיָּא כּו'. אֲפִיק רַבִּי יִיסָא זְפִירָא מִלָּא מִים
וַיְהִיב לִיה, וְשָׁתָה. בְּתֵר דְּשָׁתָה, סָלִיקוּ לְטוּרָא וְאֲשַׁכְּחוּ
תַּמָּן נוֹדָא דְּמִיָּא. אָמַר לוֹן הַאי בֵר נֶשׁ: הֲשִׁתָּא שְׁאִילוּ לִי
מִלִּין דְּאוּרִיתָא – וְאַפְרֹשׁ יִתְהוֹן וְכו'. וְשֹׁאִלוּ לִיה הַפְּרוּשׁ
דְּהַאי קָרָא: כִּי מִקְרָה בְּנֵי אָדָם וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה – מִקְרָה
אֶחָד לְכֻלָּם וְכו'. אָמַר לוֹן: וְכִי אָמַר שְׁלֹמֹה פְּסוּק זֶה

As this one dies, so does the other die. There is one spirit to them all and the superiority of man over the beast is nothing, for everything is vanity' (Koheles 3:19)."

"If this is the case it provides an opening for the wicked and faithless, Heaven forbid."

Rabbi Yeisa said, "This verse certainly needs examination."

In the meantime they noticed a man coming towards them asking for water. . . Rabbi Yeisa took out a flagon full of water and gave him to drink. When he had finished they went up the mountain and found there a stream. The man said, "Now you may ask me about some point of Torah and I will explain it. . ."

So they asked him the meaning of the verse, "For the fate of man is the fate of the beast; one fate befalls them both. . ."

He said to them, "Do you think that Shlomo was

מַעֲצָמוּ?! אֵלֶּא הוּא אֶהְדָּר אֲנוֹן מְלִין דְּאִמְרֵי טַפְשָׁאֵי
 דְּעֵלְמָא בְּעֵלְמָא, וְאִדְלָעִיל קֵאִי דְכָתִיב תַּחֲלָה: אִמְרֵתִי אֲנִי
 בְּלִבִּי עַל דְּבֵרֶת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֶם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֵם
 בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם, כִּי מִקְרָה אֶחָד וְגו'. וְהִכִּי פִּרְשׁ, דְּאִמְר
 שְׁלֵמָה עַל עֲצָמוֹ: אִמְרֵתִי אֲנִי בְּלִבִּי לְהִתְבּוֹנֵן בְּעֵינֵן אֶחָד,
 וְהוּא זֶה עַל דְּבֵרֶת בְּנֵי אָדָם לְבָרֶם הָאֱלֹהִים – הַפְּרוֹשׁ הוּא
 כֶּךָ: כִּי יֵשׁ כְּתוּת רְשָׁעִים, הַמִּתְגָּאִים בְּדַעְתָּם וְאוֹמְרִים: הִנֵּה
 אֲנַחְנוּ חֲכָמִים, וְאִין כְּדָאִי לָנוּ לְהִתְחַבֵּר עִם שְׂאָרֵי בְּנֵי אָדָם,
 כִּי אוֹתָנוּ בָּרָא אֱלֹהִים שְׁנֵהִיָּה לְבִידָנוּ, בְּלִתִּי הִתְחַבְּרוֹת עִם
 בְּנֵי אָדָם, וְרוֹצִין לְהִתְגָּאוֹת עַל בְּנֵי הָאָדָם, וְעַל יְדֵי זֶה
 הִתְבּוֹנְנִתִּי וְאִרְאָה לָהֶם הָאֲמֶת שְׁכֵן הוּא, שֶׁהוּא נֶכוֹן שְׁיֵהִיו
 לְבָדִם, וְלֹא לְהִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי הָאָדָם שְׁהֵם יִרְאִים וְחֹרְדִּים,
 כִּי אִם עִם בְּנֵי אָדָם, הֵהוּלָכִים אַחֵר עֵינֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְאִין

speaking for himself? He was repeating the words of the fools of the world. This statement is connected with what precedes it, where it states, 'I reflected in my heart regarding the words of people [who think that] God has chosen them, seeing that they are beasts, unto themselves. [They say,] 'For the fate of man, etc.' (Koheles 3:18-19)."

He explained that what King Shlomo meant was as follows: "I reflected in my heart regarding the haughty who say, 'We are too intelligent to mingle with other people, for God has created us to live apart!' And when I thought about their words I realized that they are correct; they should indeed remain apart — apart from those who fear Hashem! Rather, they should be united with those who pursue worldly matters,

חושבים כלל על חלק לעולם הבא, והמה בבהמות נדמו. וזה שאמר הכתוב: ולראות שהם בהמה המה להם – לבדם, רשעים לעצמן, ולא להתחבר עם בני אדם היראים הכשרים. ומה הוא הדבור של אותן הרשעים? שרוצין לחדש דבר של שוא ושקר מלבם, שאומרים: כי מקרה אחד לאדם, ומקרה אחד לבהמה. על כן איש הישר בעיניו יעשה, כי אין מתן שכר לצדיקים, ואין ענש לרשעים, ולית דין ולית דין. אבל תפח רוחן, דאנון בהמות ואנון טפשאין מחסרי אמנה – אוי להם ולנפשיהו! ועל זה אמר שלמה אבתריה: מי יודע רוח בני אדם, העולה היא למעלה, ורוח הבהמה, היורדת היא למטה לארץ. פרוש: אנון טפשאין

giving no thought to their portion in the World to Come. Such people are truly like animals.”

This is the meaning of the words, “Seeing that they are beasts, unto themselves.” That is, they should remain by themselves and not be associated with the righteous.

And what were the words of these wicked ones that Shlomo was reflecting upon? It was their vain and false hypothesis that the same fate befalls both men and beast. On the basis of this doctrine they concluded that everyone may do as he pleases, since there is in any event no reward for the righteous and no punishment for the wicked, nor, in fact, is there any Judge or justice at all!

But may their souls expire, for they are like beasts! They are faithless fools! Woe to them and to their souls!

King Shlomo continues, “And who knows if the spirit of man ascends on High and if the spirit of a beast descends below

אֵינָן יוֹדְעִין דִּין וְדַת תּוֹרַתֵינוּ הַקְדוּשָׁה וְדַרְכֵי הַיְרָאָה,
וְאוֹחֲזִין בְּמִדַּת הַגָּאוֹה, לְמַעַן סְפוֹת הָרוּה אֶת הַצְמָאָה.
הֲלֹא יֵשׁ לָהֶם לִידַע, כִּי רוּחַ בְּנֵי אָדָם הֵם הַכְּשָׁרִים, וְדַאי
הִיא הָעוֹלָה לְמַעְלָה. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה שֶׁל אוֹתָן הִרְשָׁעִים,
הַחוֹטְאִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְנִדְמוּ כְּבְהֵמָה — הִיא יוֹרֶדֶת לְמַטָּה
לָאָרֶץ, לְהֵאֵי אֶתֶר דִּהְיוּ תַפַּח רוּחָן. עַלִּיהוּ כְּתִיב: יִהְיוּ כְּמוֹץ
לִפְנֵי רוּחַ, וּמִלֵּאָהּ ה' דּוֹחָה אוֹתוֹ.

אֶתוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יִיסָא וְנִשְׁקוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ: כָּל כֶּךָ הָיָה

to the earth?” That is to say, “who knows” among these fools who have no knowledge of our holy Torah and the ways of awe! They hold fast to the trait of arrogance “in order to join the quenched [i.e., the unintentional sinner] to the thirsty [i.e., the intentional sinner]” (Devarim 29:18).

They should be informed that the “spirit of man” — those who are worthy of being called men, that is, the faithful and innocent servants of Hashem — do indeed ascend On High. They rise to the highest levels where they bask in the supernal light and are bound up in the bond of life. As the traveler explained to Rabbi Chizkiya and Rabbi Yeisa, the word “ascend” [*olah*] hints that the spirit of the righteous resembles a flawless burnt offering [*olah*] before the King.

On the other hand, the “spirit of a beast” — that is, the souls of the wicked, against which they themselves sin by turning themselves into beasts — descends below to the earth. They descend to the place where their souls will indeed expire. Concerning them it states, “Let them be as chaff before the wind with the angel of Hashem thrusting them away” (Tehillim 35:5).

The Zohar continues:

Rabbi Chizkiyah and Rabbi Yeisa came and kissed

עמך, ואִנְחֵנוּ לֹא יִדְעֵנָא! זָכָא הֵא שְׁעֵתָא, דְּאֲרַעְנָא בְּךָ כו'! אָמְרוּ לֵיהּ: תְּבַעֵי דְנִתְחַבֵּר בְּךָ, וְתִיזִיל בְּהֶדֶן? אָמַר לְהוּ: אִי עֲבִידְנָא הָכִי – אִוְרִיתָא תִקְרָא לִי "כְּסִיל", וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְאִתְחַיְבָנָא בְּנַפְשָׁאִי. אָמְרוּ לֵיהּ: לָמָּה? אָמַר לְהוּ, דְּהָא שְׁלוּחָא אָנָּא, וְשִׁדְרוּ לִי בְשְׁלִיחוּתָא; וְשְׁלֵמָה מִלְכָּא אָמַר (מְשָׁלִי כו, ו): "מְקַצָּה רַגְלִים חֲמָס שׁוֹתָה, שְׁלַח דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל". תָּא חֲזִי: מְרַגְלִים עַל דְּלֹא אֲשִׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא וְשְׁלוּחֵי מְהִימְנוּתָא אִתְחַיְבוּ בְּנַפְשֵׁיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאִתִּי. נָשִׁיק לְהוּ וְאֲזִיל.

אֲזִיל רַבִּי יֵיסָא וְרַבִּי חֲזַקְיָה. עַד דְּהוּי אֲזִילִי, פָּגַעִי בְּאַנּוֹן בְּנֵי

him, saying, "You possessed so much content and we did not know it! Fortunate was the moment that we met you. . ."

Then they asked, "Would you like to join with us?"

He replied, "If I did so the Torah would call me a 'fool.' Moreover, I would be worthy of death!"

"But why?" they asked.

"Because I am an emissary dispatched on a mission. King Shlomo says, 'One who sends things by the hand of a fool [who will fail to complete his mission] wears out his feet [i.e., he will have to go himself] and drinks in violence [i.e., the wrath of the intended recipient]' (Mishlei 26:6). Come and see that the spies incurred guilt in this world and the next only because they were not faithful emissaries." So he kissed them and departed.

Rabbi Yeisa and Rabbi Chizkiyah continued walking. After a while they came across some people [who knew

נָשָׂא, וּשְׂאִילוּ רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יֵיסָא מַה שְּׁמִיה דְּהָאֵי גִבְרָא.
אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי חַגִּי שְׁמִיה, וְהוּא חַד דְּמִן חֲבֵרֵיא דְּהָאֵי
מִתָּא, דְּשִׁלְחוּ לֵיה חֲבֵרֵיא לְגַבִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי
לְמַנְדַּע מַלִּין מִפּוּמִּיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי וְכו'. אָמְרוּ:
זַכָּאָה אִיהוּ וְזַכָּאִין חֲבֵרֵיא דִּילֵיה, דְּשִׁלְחוּ לֵיה, דְּשִׁלְיָחָא
מִהֵימְנָא הוּא. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֶּהר.

וְלָמַד מִן הַנִּזְכָּר לַעֲיִל, שִׁירָאָה הָאָדָם בְּעֵין שְׂכָלוֹ, שְׁסוּף דְּבָר
הוּא, שְׁצָרִיד הָאָדָם לִירָא מִן הָעֵנֶשׁ, לְזָכֹר תָּמִיד הַפְּסוּק
שְׁסִים שְׁלֹמֹה בְּסוּף הַסֵּפֶר: סוּף דְּבָר – הַכֹּל נִשְׁמַע, אֶת
הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מַצְוֹתָיו שְׁמֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. וְדַע, כִּי
עַל כָּל אֵלָּה יָבוֹא הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט. וְכָל הָאוֹמֵר

the man they had met]. They inquired of them, “What was this fellow’s name?”

“His name is Chaggai,” they replied. “He is one of the scholars of our town but his colleagues sent him with an inquiry for Rabbi Shimon ben Yochai. . .”

Rabbi Yeisa and Rabbi Chizkiyah said, “Fortunate is his mother and fortunate are his colleagues who sent him, for he is a faithful emissary.

From this incident we learn that a man must perceive clearly with his mind’s eye that the end of everything is to fear punishment and to recall continually the verse with which Shlomo concludes the book of Koheles. That is: “The end of the matter, when everything is heard, is to fear God and keep His commandments, for that is the entirety of a man” (Koheles 12:13).

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַן – יִתְּרוּ לוֹ חַיֵּיו. וְיֵהִי רְצוֹן, שְׂיֵהִיו
דְּבָרִים הָאֵלֹהִי קְשׁוּרִים וְחֲתוּמִים עַל לִוַּח לִבָּנוּ, וְאִז טוֹב
יִהְיֶה לָנוּ סֵלָה.

Shlomo adds: “And know that God will bring everything to judgment” (Koheles 11:9). The Sages tell us that if a person says that the Holy One Blessed is He disregards anything, Heaven will disregard his life (Bava Kama 50a).

May these words be bound and sealed upon your heart.
Then all will be well with us, *selah*.

CHAPTER 62

פרק סב

אחד מִדְרָכֵי הַיְרָאָה הוּא לְבַלְתִּי לְשֹׂאת פָּנִים. כְּשֶׁרוֹאֶה בְּאָדָם שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה מְחִיב הַרוֹאֶה לְהוֹכִיחוֹ וְלֹא לֵאמֹר לוֹ: אָחִי, לֹא יָפָה שְׂאֵתָה עוֹשֶׂה, כִּי צָרִיךְ לַדַּעַת שְׁעֵינִי ה' מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. וּמָה תַעֲשֶׂה לְיוֹם בִּקְרָא, אֲשֶׁר מָחָר מִכָּרַח לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן?! זֶהוּ חִיּוֹב גָּדוֹל עַל הָאִישׁ הַיּוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ. אֲכֵן לֹא יוֹכִיחוּ בְּפֶרֶהֶסְיָא, כִּי אִם בְּנִסְתָּר. וְעַל זֶה כְּתִיב: הוֹכַח תּוֹכִיחַ. תַּחֲלֶה 'הוֹכַח' – בְּלִשׁוֹן נִסְתָּר. רְצָה לֹאמֹר, שִׁיּוֹכִיחוּנוּ בְּנִסְתָּר, וְאִם לֹא – אֲזִי 'תּוֹכִיחַ' – הוּא לִשׁוֹן נּוֹכַח. אֲכֵן גַּם כֵּן לֹא בְּנִגְלָה, כְּדִי שֶׁלֹּא לְבִישׁ פָּנָיו בְּרַבִּים, אֲלֵא גַם כֵּן בְּנִסְתָּר. רַק הַחֲלוּק הוּא, שֶׁבַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹן לֹא יוֹכִיחוּנוּ בְּלִשׁוֹן נּוֹכַח וְלֹא יֹאמַר

One of the ways in which one's fear of Heaven must be expressed is in the refusal to show favor towards transgressors. If one sees his fellow violating the Torah he must reproach him, saying, "My brother, what you are doing is not right. Recall that Hashem's eyes roam over the entire earth, so what will you do on the morning that you are called upon to give a reckoning?"

This is a serious obligation incumbent upon everyone who knows how to give rebuke. However, one must be sure to rebuke the sinner in private, not in public. For it is written, *hoche'ach tochiach* ["you shall surely rebuke"; literally, "rebuking you shall rebuke"]. Note that the verb first appears in an impersonal form and only then in the second person. This

לו: לא יפה אתה עושה. אלא, בוא וראה ענין חטא: כשאדם חטא, ענשו גדול – דרך ספור דברים בעלמא. ואומר לו: הנה שמעתי, שמי שעושה כן – פוגם ונפגם, ועונשו כך וכך. כדי שעל ידי כך יחשב שזה שהוא חטא חטא זה, ואולי יתקן. ואם אתה רואה בו, שאינו נותן אל לבו לעזב החטא, ועדין אינו משגיח בדבריך – אזי 'תוכיח' בלשון נוכח, ותאמר: למה תעשה כזאת למרד בה' אלקינו?! ואם עדין אינו משגיח לסור מרע מעלליו – אם ידוע לו, שעל ידי שיבישנו ברבים יהיה הבושה על פניו, ושוב לא יחטא – יכול לבישו עד שישוב ויעזב החטא,

is to suggest that one must begin by rebuking the offender in an impersonal manner.

Thus one should not immediately say, "What you are doing is not right!" Rather one should comment, as if merely relaying information: "Come and see the consequences of sin; when one commits an iniquity one incurs a terrible punishment. I have heard that doing such-and-such brings detriment to the world as well as to the doer himself. For the punishment he incurs is such-and-such." In this way perhaps the sinner will realize on his own that he has done wrong and make amends.

But if he ignores these words of rebuke and shows no sign of abandoning his transgression, one must rebuke him in the second person, although still in private to avoid humiliating him publicly. One must say to him, "Why did you rebel against Hashem our God by doing such-and-such?"

If the sinner still pays no heed and one knows that humiliating him in public will cause him to desist out of shame,

וְלֹא יִחְשַׁב ה' לוֹ עוֹוֹן לְהַמּוֹכִיחַ, עֲבוּר שְׁמַיִשׁ אֶת הַחוּטָא.
וְהַכֵּלֵל: הַחֲכָם יְכַלֵּל דְּבָרָיו וְעִנְיָנָיו בְּמִשְׁפָּט וּבְהַשְׁכֵּל, שְׁלֹא
יֵצֵא שְׂכָרוֹ בְּהִפְסְדוֹ חֵס וְשְׁלוֹם. וּבָאֵם הוּא רוֹאֶה שְׂאִין
רוֹצֶה לְקַבֵּל תּוֹכַחַתוֹ, אֲזִי טוֹב שְׁלֹא לְהוֹכִיחוֹ. וְעַל זֶה אָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה: כָּשֶׁם שֶׁמִּצְוָה לֹאמַר דְּבַר הַנִּשְׁמָע,
כִּךְ מִצְוָה שְׁלֹא לֹאמַר דְּבַר שְׂאִינוֹ נִשְׁמָע.

וְהַכֵּלֵל: הָרוֹאֶה בַּחֲבֵרוֹ אֵיזָה דְּבַר שְׂאִינוֹ מִתְקַן, וְנִשְׁתַּרֵּשׁ
בַּחֲטָא – אִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה לְהַסִּירוֹ מִחֲטָאוֹ, אוֹלִי
חֶפֶץ ה' בִּידוֹ יַעֲלֶה בִּידוֹ לְהַצְלִיחַ, אֲזִי הוּא בְּכֹל כָּל הַמִּצְוָה
אֶת הָרַבִּים אוֹ הַמִּצְוָה אֶת חֲבֵרוֹ לְדַבֵּר מִצְוָה, אֲזִי שְׂכָרוֹ
כָּפוֹל וּמְכַפֵּל. וְרֹאֶה מִזֶּהר פֶּרֶשֶׁת תַּזְרִיעַ:

one may do so with impunity until he leaves off sinning. Hashem will not consider the humiliation of the sinner in public to be a sin. The guiding principle is that the wise speak and act appropriately and with forethought so that their reward is not offset by guilt, Heaven forbid.

But if one sees that the sinner will not accept rebuke it is better not to rebuke him. Concerning this our Sages have said, “Just as it is a mitzvah to say that which will be heeded, so is it a mitzvah to refrain from saying that which will not be heeded” (Yevamos 65b).

In short, if a person sees that his colleague has fallen into sin and there is something he can do to influence him, he must make the effort. And if Hashem grants him success he will be reckoned a public benefactor or at least one who brought merit to a colleague, the reward for which is very great.

This can be seen from the following passage from the Zohar (*Parashas Tazria*, 45b):

רבי חייא ורבי יוסי הוי אזלי באורחא. פגעו בחד בר נש ואנפוי הוה מלא מכתשין. אמר ליה רבי חייא: מאן אנת? אמר ליה: יהודאי אנא. אמר לו רבי יוסי: אסתכל ביה, וחמי אנפוי סומקין באנון מכתשין (רצה לומר: פניו היה כמצרע). בודאי חטאה הוא, דאי לאו הכי — לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין, ויסורין כאלין לא מקרי יסורים של אהבה. אמר רבי חייא: הכי הוא ודאי, דיסורים של אהבה לא מקרי אלא כשהם מכסים מראית שאר בני אדם. ומנלן דאצטריך להיות תוכחת האדם הכי? נלמד מתוכחות הקדוש ברוך הוא, דמאן דאוכח לחבריה באהבה — בעי לאוכחא יתיה בסתרא כדי דלא לכסוף

Rabbi Chiya and Rabbi Yose were traveling along the road when they encountered a man whose face was filled with sores. Rabbi Chiya asked him, “Who are you?”

The man replied, “I am a Jew.”

They looked at him and saw that his face was red from the sores. Rabbi Yose said, “Surely he is a sinner, otherwise his face would not have been disfigured with these sores. Such afflictions are not called ‘afflictions of love.’”

Rabbi Chiya said, “This is certainly the case. They would be called afflictions of love only if they were hidden from the view of others. And how do we know that a person must give rebuke in private? This can be learned from the way that the Holy One Blessed is He gives rebuke. Someone who rebukes a colleague out of love

אותו בפרהסיא. הא תוכחה זו בפרהסיא אינו של אהבה. כן הקדוש ברוך הוא אוכח לבר נש בקדמיתא ומחי ליה בסתר. אי הדר ביה – מוטב, ואי לאו – מחי ליה באתגליא באנפוי בגין דאסתכלון ביה וינדעון דהוא חטאה, ולא רחיקא דמריה איהו.

והאי גברא הוי שמע כל מלין אליו. אמר להו גברא: בקוטרא דעיטא חדא ובדבור אחד אתון אמרין עלי דברים האלה? קריב לגביהון. אמר: ודאי אתון מאנון דדיורהון הוא בבית רבי שמעון בן יוחאי, דלא דחלין מכלא. אי אתון אמרין מלי אבתראי – הני מלין יקטרגו לכון, איך מליכו הכי באתגליא! (רצה לומר, שאמר להם האיש: אי יבוא המשפט לפני הקדוש ברוך הוא יעשה קטגוריא

must do so in private to spare him public humiliation. Thus public rebuke is not a sign of love.

“Similarly, the Holy One Blessed is He first rebukes a person with mercy by striking him in private. If he repents, good and well. If not, He then strikes him openly on his face so that others will look at him and know that he is a sinner and that he is not beloved of his Master.

The man listened to this entire exchange and afterwards said, “Do you say these things about me with a single mind?” Whereupon he approached them, saying, “Surely you are among those who dwell in the house of Rabbi Shimon ben Yochai who fear no one. But if you say such things behind my back your words will indict you! How can you speak so openly?”

עִמְכֶם עַל שְׁאַתֶּם מְבִישִׁים אוֹתִי בְּגִלוֹי, אִף שְׁאַנִּי חוֹטֵא
 גְּדוֹל). אָמְרוּ לִיה: בְּאוֹרֵיתָא הֵכִי כְּתוּב, דְּכָתִיב (מְשָׁלִי א, כא):
 "בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא, בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמַרְיָה
 תֹּאמַר" – אִי בְּמִלִּי דְּאוֹרֵיתָא אֲנִן דְּחָלִין מִקִּמָּךְ הָא
 נִשְׁתַּכַּח בְּכִסּוּפָא קִמִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. פִּתַּח הָאִי גְּבָרָא
 וְאָמַר: מִי אֵל כְּמוֹךְ, נוֹשֵׂא עוֹוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע וְגו'. אָרִים
 קָלִיָּה וּבְכִי. אֲדֵהֵכִי מִטֵּין בְּנוֹי. אָמַר בְּרִיָּה זְעִירָא: סִלְקָא
 דְּעֵתָךְ הֵכָא הֵכִי? פִּתַּח וְאָמַר: יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ וְגו'.
 הָאִי צָרִיךְ פְּרוּשׁ, אִיךְ יֵאבֵד הַצְדִּיק בְּצַדְקוֹ, אֱלָא הָעֲנִין כֵּן:
 כְּשֶׁרְבוּ הַחוֹטְאִים וּמִרְבִּים חֲטָאִים וּפְשָׁעִים, וְצְדִיק אֶחָד
 הוּא בִּינֵיהֶם, וְאִין מוֹכִיחַ לְהַרְשָׁעִים – הַצְדִּיק נֶעְנֵשׁ עַל

They responded, "Thus is it written of the Torah, 'She cries at the head of the busiest places, at the entrances of the gates; in the city she utters her words' (Mishlei 1:21). If we were afraid of you in matters of Torah we would be disgraced before the Holy One Blessed is He."

Then the fellow recited, "Who is a God like You, bearing iniquity and passing over transgression, etc." (Michah 7:18), and he raised his voice and wept.

In the meantime his sons arrived. The youngest one observed, "Heaven has sent my father assistance." He continued, " 'There is a righteous man who is lost on account of his righteousness, etc.' (Koheles 7:15). This needs explanation. How can a righteous man be lost on account of his righteousness?

"The explanation is this: When sinners are numerous and sin and transgression rampant and there is a single

יָדָם אִף שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר. וְאִין חוּטָא כָּלֵל. וְכֵן אָבֹא
 דְּאִתְפָּס בְּחוּבֵיהוּ דְּבִנֵּי מֵתָא, דְּהוּי כְּלָן חֲצוּפִים לְנִגְדּוֹ, וְהוּא
 לֹא הוּי מוֹכִיחַ אוֹתָן וְלֹא גָעַר בְּהוֹן בְּנִזְיָפָה לְבִישָׁם – לְכֵן
 נֶעְנָשׁ הוּא בִּיסוּרִים הָאֵלֶּה. אָמַר הָאִי בֶר נֶשׁ, דְּהוּי אָבִיו שֶׁל
 הָאִי יְנוּקָא: וְדָאִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶעֱנִישׁ לִי בְּהָא דְּהוּי
 בְּיָדִי יִכְלֹת לְמַחָא בִּידֵיהוּ, וְלֹא עֲבָדִית וְלֹא אֶכְסִיפְנָא
 לְהוּא בְּטַמִּירָא וְלֹא בְּאִתְגַּלְיָא. פְּתַח בְּרִיה אַחֲרָא וְאָמַר:
 נֶאֱלַמְתִּי דּוּמְיָה, הֶחֱשִׁיתִי מְטוֹב, וּכְאֲבִי נֶעֱכָר. רְאִיתִי עֲמָא
 דְּאִזְלִין בְּדַרְכֵי לֹא טוֹבִים – נֶאֱלַמְתִּי דּוּמְיָה, וְלֹא יִסְרֹתִי
 אוֹתָם עַל פְּנֵיהֶם. וְהֶחֱשִׁיתִי מְטוֹב – דְּבָרִים טוֹבִים,

righteous man among them, if he fails to rebuke them he will be punished on their account, even though he is perfectly righteous, never sinning at all.

“So it is with my father. He has been held accountable for the iniquities of his townsmen. For although they all behaved brazenly towards him, he failed to rebuke them and refrained from speaking harshly to them to avoid shaming them. This is why he was subjected to these afflictions.”

The boy’s father spoke up, “Clearly this is why Holy One Blessed is He punished me. For it was within my power to protest yet I refrained from doing so, shaming them neither in private nor in public.”

Then another son spoke up, “[It is stated,] ‘I was mute with silence, I did not speak of the good and my pain was stirred up’ (Tehillim 39:3). That is, I saw that people were going along reprehensible paths, yet I was ‘mute with silence.’ I refrained from rebuking them to their faces and

שְׁמִסִּירִים אֶת הָאָדָם מִדְרָכֵי הָרָעִים לְדְרָכֵי הַטּוֹבִים וְהַיִּשָּׁרִים; עַל כֵּן כָּאֲבִי נֶעְכָּר – בָּאֵין יִסּוּרִים מְכַעְרִים בְּאַתְגָּלְיָא. אֶתּוֹ רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְנִשְׁקוּהוּ וְכו'.

נִלְמַד מֵהַנֶּזְכָּר לְעֵיל: כָּל הַמִּתְיָרָא לְהוֹכִיחַ מִפְּנֵי בְּנֵי הָאָדָם, אִזּוּ יִהְיֶה בְּכִסּוּפָא קַמִּיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִף שֶׁהוּא צָדִיק, נֶעְנָשׁ עַל יָדוֹ. וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל. וּמִקּוֹר הַחַיִּים הוּא לְבַלְתִּי לְהַחֲנוּף לְאָדָם רָשָׁע לְמִי שֶׁיִּסְפִּיק בְּיָדוֹ לַעֲמוֹד לְגֹדֶד הָרָשָׁע לְהַתִּישׁ כָּחֶם שֶׁל רָשָׁעִים. וּבָאֵם שֶׁיִּדְחַל מִנְהוֹן, אִזּוּ יִהְיֶה בְּטוֹחַ, שֶׁיָּבוֹא עָלָיו יִסּוּרִים וְיִשְׁיָגוּ לוֹ חֲרָפוֹת וּבּוֹשׁוֹת בְּבִי דִּינָא רַבָּא לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

did not ‘speak of the good.’ That is, I did not speak beneficial words to turn them from the path of evil to the path of goodness and integrity. Because of this ‘my pain was stirred up’ — that is, terrible afflictions came upon me openly.”

When he finished speaking Rabbi Chiya and Rabbi Yose went and kissed him, etc.

From this incident we learn that whoever refrains from giving rebuke out of fear of human beings will be put to great shame before the Holy One Blessed is He. Moreover, even if he is personally righteous he will be punished on their account, as I have already mentioned.

The refusal to flatter the wicked is a source of life to the one who stands up to them and weakens them. By contrast, if he refrains from doing so he may be certain that afflictions will befall him and he will suffer shame and disgrace when he stands in the great court before the Holy One Blessed is He.

שָׂאוּ לַמָּרוֹם עֵינֶיכֶם וּבִטְחוּ אֶל ה', כִּי הוּא מְשִׁבֵּר זְרוּעַ רָשָׁע
וּמַהֲרֵס מִצֵּב רָשָׁעִים! חֲזַק וְאַמֵּץ לִנְגֹד הָרָשָׁע, וּבִדְאִי כָל
פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה יִהְיוּ בְּעֶזְרְךָ. וְתִרְאֶה לְהִתְאַמֵּץ בְּכָל
אֵיבָרֶיךָ וְשִׁס"ה גִּידֶיךָ לְהִתְחַמֵּם כְּנִגְדּוֹ לְבַלְתִּי צֶאֱת
מִחֲשָׁבְתּוֹ הָרָעָה אֶל הַפֶּעַל. וְאִם תַּעֲשֶׂה כֵן, אֲזִי נֶחֱשֵׁב
בְּהַדְלָקוֹת גּוֹפֶךְ לִנְגֹד הָרָשָׁע, כְּאֵלּוֹ אֲבָרֵי עוֹלָה מִנְחִים עַל
גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ. וְאִם אֵם תִּרְאֶה רָשָׁע, שֶׁבִּגְרָמָא דִּילִיָּה תוּכַל
לְבֹא לְהִזָּק מִמּוֹן, חֵס וְשָׁלוֹם, מִכָּל מְקוֹם תִּרְאֶה לַעֲשׂוֹת
פְּעֻלָּתְךָ, כִּי הִרְבֵּה שְׁלוּחִים לְמְקוֹם בְּרוּךְ הוּא. וְאִם תַּחְרִישׁ
לוֹ בְּשִׁבְלֵי הָזֶק מִמּוֹנְךָ – מִכָּל מְקוֹם לֹא תִנָּצַל מִהֶהָזֶק
בְּכַפְלִים, כִּי סוֹף הַחוּגִיף לָרָשָׁע – סוֹפוֹ לִפְלֵי בִידּוֹ. וְאִם

Lift your eyes on High and trust in Hashem, for it is He who breaks the arm of the wicked and tramples their fortifications. Be strong and brave in the face of the wicked and you may be certain that all the host of Heaven will assist you. Muster all your limbs and your three hundred and sixty-five sinews in fury against him to prevent him from bringing his evil plans to fruition. If you do this then on account of the fire that burned within you against the wicked it will be reckoned as if your limbs were offered as a burnt sacrifice upon the altar.

Even if there is a risk that one will suffer financial loss on account of a particular evildoer, Heaven forbid, one must do his duty. Hashem has many agents and if a person refrains out of concern about financial loss he will suffer the loss anyway, many times over. For whoever curries favor with an evildoer eventually falls into his hand (Sotah 41b).

תראה בדעתך, שלא תוכל לבוא בריב ומצה עם הרשע, שאתה מוכיח אותו בעבור שהשעה משחקת לו – מכל מקום אסור לתן להרשע כח ואמץ וחזוק לסיעו לדבר עברה, חלילה וחס. וגם אפלו במקום חשש נזק הגוף, חס ושלום, נראה דאסור לתן חזוק ואמוץ לרשעים, אם לא במקום שיש סכנת נפשות, אז יסתלק עצמו והשמטה שרוא. אבל סיוע – אסור לסיע לעוברי עברה.

והמצוה של 'הוכח תוכיח' הוא מטל על הרבנים גאוני ארץ ועל דיני עיר ועיר; ובמקום שאין שם רב ומורה צדק ודינים קבועים – אזי המצוה מטלת על כל ישראל להוכיח איש אחיו, ואז יהיה אהוב למעלה ואהוב למטה.

If a person sees that it is impossible to argue with the one he is rebuking because fortune is smiling upon him, nevertheless, he may not do anything to strengthen or encourage him, nor may he assist him in pursuing his transgressions, Heaven forbid. Even if a person is liable to come to physical harm, Heaven forbid, it is still forbidden for him to give aid or encouragement to the wicked, unless his life is at risk. Rather he must try to remove himself from the situation. Under such circumstances removing oneself is permitted but aiding transgressors is not.

The obligation to give rebuke falls in particular upon the rabbis, scholars and judges of every town. If there is no rabbi, Torah authority or permanent judge, then the obligation falls upon each individual Jew to rebuke his neighbor. Through this he causes himself to be beloved both On High and down

וַיִּקְרֵם בּוֹ: הוֹכַח לְחָכָם וַיֵּאָהֲבֵנּוּ. וְתִזְכֶּה לְשַׁעַר הָאַהֲבָה.
אָמֵן.

below, in fulfillment of the verse, “Rebuke the wise and he will love you” (Mishlei 9:8). He also merits entering the Gate of Love, Amein.

CHAPTER 63

פרק סג

דוד המלך עליו השלום כתב בספר תהלים (ד, ב):
 "בִּקְרָאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צְדָקִי... חַנּוּנִי וְשֹׁמֵעַ
 תַּפְלִתִּי". נראה לפרש הפסוק על פי מה שאמרו רבותינו
 זכרונם לברכה: כל המבקש רחמים בתפלתו ונענה מיד –
 אל יתגאה בתפלתו בשביל כך, לחשב בלבו שהוא צדיק
 באשר שנתקבל תפלתו מיד. אדרבה: צריך לחשב בדעתו
 שהוא מהחוטאים, ואין להקדוש ברוך הוא שום נחת רוח
 בתפלתו, כדאיתא במסכת תענית: משל למצרע, שבא
 לשלחן המלך, ואין רצון המלך שימאס הפלטרין שלו. אזי
 הוא מצוה לתן למצרע כפי בקשתו ולפטר. וזהו כונת דוד

King Dovid wrote in the book of Tehillim, "Answer me when I call out, God of my righteousness. . . , be gracious to me and hear my prayer" (4:2). I believe this verse can be understood in light of the Sages teaching that if person's prayers are answered immediately he must not become conceited and suppose it to be on account of his righteousness. On the contrary, he should consider himself a sinner from whose prayers the Holy One Blessed is He derives no pleasure at all.

Thus in Ta'anis (25b) the Sages liken this to a leper who approached the king's table with a request. Because the king did not wish for his palace to be sullied by the leper's presence he commanded that his request be granted on the spot so that he could be sent away. This is what King Dovid meant when

הַמֶּלֶךְ בְּאִמְרוֹ: בִּקְרָאִי עֲנִי, אֱלֹהֵי צְדָקָי, אֲכֵן לֹא תִכְףּ וּמִיד,
אֶלָּא: חֲנִנִי וּשְׁמִעַ תְּפִלָּתִי, וְאַחֲרֵי כֵן תֵּן וּתְמַלֵּא בְּקִשְׁתִּי.
וְכֵן יִחְשַׁב הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאִם הָאֱרִיךְ בַּתְּפִלָּתוֹ וְלֹא
נִעֲנֶה – לֹא יִתְיַאֵשׁ מִלְּהִתְפַּלֵּל עוֹד, כִּי אֲדַרְבֶּה: הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לְתַפִּלָּתוֹ כְּשֶׁהִיא בְּכוֹנֶה, דְּהִינּוּ שִׁיחָהּ
הַלֵּב יוֹדֵעַ לִכְוֹן לָמָּה שֶׁהִפָּה מְדַבֵּר. וְכִמּוֹ שֶׁהִזְהִיר הַזֹּהַר
פָּרַשַׁת בְּשַׁלַּח, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: תֵּאָנָּא: כָּל מֶאֵן דְּמַצְלִי צְלוּתִיה
קָמִיה מִלְכָּא קִדִּישָׁא, בְּעִי לְמַבְעֵי בְּעוּתָא וּלְצִלָּאָה מַעֲמָקָא
דְּלָבָא בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח לְבִיָּה שְׁלִים עִם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וַיִּכְוֶן לָבָא וּרְעוּתָא. וְלִכְּן אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: בְּכָל
לְבִי דִרְשִׁיתִּיךָ וְגו'.

he said, "Answer me when I call out, God of my righteousness." That is, he did not wish to be answered immediately. He wished first to find grace and to have his prayer heard and only afterwards to have his request fulfilled.

By the same token, a person who prays at length and is not answered should not despair of praying again. For the Holy One Blessed is He does indeed desire his prayers but He desires that they be with proper intent. That is, the heart must concentrate and know what the mouth utters. Thus the Zohar warns in *Parashas Beshalach* (63b):

We have been taught: Whoever prays before the Holy King must make his request and pray his prayer from the depths of his heart so that he is wholeheartedly with the Holy One Blessed is He. Moreover, he must concentrate his mind and will on what he is uttering. Thus said King Dovid, "I have sought You with my entire heart, etc." (Tehillim 119:10).

וְנִכּוֹן לְכָל אָדָם לְהִתְפַּלֵּל טָרָם כְּנִיסָתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת תְּפִלָּה
קֶצֶרָה זֹאת: נְדָבוֹת פִּי רָצָה נָא ה', וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי! יְהִי רָצוֹן
מִלְפָּנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי, שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתִי צְלוּלָה וְזָכָה
וּבְרוּרָה מִכָּל עֲרֻבֵיזָא הַמְּבַטְלִים כְּוָנוֹת הַתְּפִלָּה. וּמֵאֵד יִקָּר
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְבִּיחַ יָדָיו עִם אֲצַבְעוֹתָיו כְּשֶׁהוּא
מִתְפַּלֵּל מֵעֵמֶק הַלֵּב, כְּדֹאִיתָא בְּזֵהָר פְּרָשָׁת יִתְרוֹ, דִּישׁ
עֲשֶׂרָה מְלָאכִים מִמֵּנִים עַל זֶה, כְּשֶׁאָדָם מֵרִים אֶת יָדָיו
וְאֲצַבְעוֹתָיו בְּתְפִלָּה אוֹ בְּבִרְכַּת נְטִילַת יָדִים. אֲבָל אֲסוּר
לְהֵרִים אֶת יָדָיו וְאֲצַבְעוֹתָיו בְּחִנָּם, וְעַל זֶה הִזְהִיר הַזֵּהָר:
וְלֹא יֵרְאוּ פְּנֵי רִיקָם. וְכָל מֶאֵן דְּמֵרִים יָדָיו בְּחִנָּם, אֲזִי אוֹתָן
עֲשֶׂרָה מְלָאכִים הַנִּזְכָּרִים מְקַלְלִין אוֹתוֹ בְּרַמ"ח קְלָלוֹת,

It is fitting for every person to pray this short prayer before entering the synagogue: “Please accept the gifts of my mouth, Hashem, and teach me Your laws’ (Tehillim 119:108). May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that my prayer should be lucid and pure and free of any hindrance that might interfere with proper intention.”

It is very precious to the Holy One Blessed is He when a person raises his arms and fingers while praying from the bottom of his heart. Thus the Zohar relates in *Parashas Yisro* (67a) that ten angels are appointed over the one who lifts up his arms and fingers during prayer or the washing of the hands.

However, it is forbidden to raise one's hands and fingers in vain. To this the Zohar applies the verse, “Let them not appear before Me empty-handed” (Shemos 23:15). Then the ten angels mentioned above curse him with two hundred and forty-eight imprecations, Heaven spare us. A spirit of impurity immedi-

רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וּמִיד רוּחַ הַטְּמֵאָה שְׂרִיָּא עַל אֱלוֹ הַיָּדִים,
וּבִרְכָתָא לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהוֹן. וְלִכְּן כְּתִיב בְּאַבְרָהָם שְׂאָמַר:
הָרִימוּתִי יָדַי אֶל ה' אֵל עֲלִיוֹן. וְתִרְגּוּמוֹ: אָרִימַת יָדַי בְּצִלּוֹי
(פְּרוֹשׁ דְּאָמַר אַבְרָהָם דּוֹקָא בְכֹהֵן גְּדוֹל) רָצָה לוֹמַר:
כְּשֶׁהִיטִי מִתְּפִלָּל, הָרִימוּתִי יָדַי אֶל ה', וְלֹא לְמַגְנָא חֹס
וְשָׁלוֹם.

וְכֵן בְּמִשָּׁה כְּתִיב: בְּשַׁעָה שֶׁהָיָה מִתְּפִלָּל עַל מַפְלַת עַמְלֵק,
כְּתִיב: וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה אֶת יָדוֹ – וְגַבַּר יִשְׂרָאֵל.
וְדוֹקָא בְּשַׁעַת תְּפִלָּה אוֹ בְּבִרְכוֹת וְהוֹדָאוֹת – אֲזַ חֲזִיב
לְהָרִים יָדָיו וְאַצְבָּעוֹתָיו. עֵינֵי שָׁם בְּאַרְיִכוֹת.

וּמִכָּאֵן תִּרְאֶה גְּדֹל עֲנֵשׁ הַמְּרִימִים יָדֵיהֶם בְּשִׁבּוּעַת חֲנָם.
וְקִבְלָה הוּא בְּיָדָיו: כָּל הַמְּרִים יָדָיו וְאַצְבָּעוֹתָיו שְׁלֹא בְּשַׁעַת

ately settles upon his hands and no blessing is to be found in them. Thus it is written of Avraham, “I raised my hand to Hashem, God the most High” (Bereishis 14:22). The *Targum* renders, “I raised my hand in prayer.” That is, he did not raise them in vain, Heaven forbid.

Similarly, regarding Moshe’s prayer for the defeat of Amalek it is written, “And it came to pass that when Moshe raised his hand, Israel prevailed” (Shemos 17:11). However, this obligation to raise one’s hands only applies during prayer, the recitation of blessings or the expression of acknowledgement.” See the passage from the Zohar at length.

From here one can infer the enormity of the punishment that awaits those who raise their hands while swearing vain oaths. According to an oral tradition that has come down to

הַתַּפְלָה שֶׁלֹּא לְצַרְךָ, בּוֹדְאֵי יָבוֹא עָלֶיךָ אֵיזָה עֲנֹשׁ בְּקֶרֶב.
וְאִם אֵין דִּין בָּא עָלֶיךָ אֵיזָה עֲנֹשׁ – יִדְאָג יוֹתֵר, כִּי בּוֹדְאֵי
מִקְבָּצִין עָלֶיךָ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא סְאָתוֹ. לָכֵן
כָּל הַמְרָגֵל בְּחֶטָּא זֶה וּבְמַכְשׁוֹל זֶה, יִרְגִּיל עַצְמוֹ לִוְמֵר פָּסוּק
זֶה קֹדֶם הַתַּפְלָה וְקֹדֶם בְּרַפְת נְטִילַת יָדִים: שָׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ
וּבִרְכוּ אֶת ה' . אֲזִי הוּא נִיחָא קָמִיה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבּוֹדְאֵי
כַּמָּה בְּרָכוֹת וּמִתְנוֹת טוֹבוֹת בָּאִין עָלֶיךָ. אֲכֵן בְּתֵנְאֵי שְׂיָהִי
יְדֵי נְקִיִּים מְגֻזֵּל וּגְנֵבָה, מָה שְׂאִין כֵּן אִם אֵין יְדֵי נְקִיִּים
מְגֻזֵּל וּגְנֵבָה וּמַהֲשֵׁגַת גָּבוֹל – מָה יִתְרוֹן לוֹ בְּהַגְבֵּהַת יְדֵי

me, whoever raises his hands and fingers unnecessarily and other than in prayer will surely suffer some penalty for it shortly thereafter. And if this does not come to pass he should be even more concerned, for it undoubtedly means that the Heavenly court is allowing his guilt to accumulate until his measure is completely filled!

Therefore, anyone who has become habituated in this sin should erect a protective fence for himself by uttering this verse before praying or reciting the blessing over the washing of the hands: "Lift up your hands to the Sanctuary and bless Hashem!" (Tehillim 134:2). This will give the Holy One Blessed is He pleasure, on account of which He will undoubtedly bestow upon him blessings and goodly gifts.

However, this will only be true if his hands are free of robbery and theft. But if his hands are not free of robbery, theft and infringement, then of what significance is the lifting of his hands and fingers? On the contrary, it simply causes his

וּאֶצְבְּעוֹתַי! אֲדַרְבֶּה, הֵן מִזְכִּירִים עֲוֹנוֹתַי לְהַפְךָ מִדַּת
הַרְחָמִים לְמִדַּת הַדִּין.

עַל כֵּן יֵרָאֶה הָאָדָם לְהַעֲמִיד מַחֲתוֹ בְּהֶתֶר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה
בְּמַעֲוֹתָיו שׁוּם אֶבֶק אֲסוּר, כִּי מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ,
כִּי אִם בְּכַשְׁרוֹן וּבְהִכָּשָׁר מַעֲשָׂיו, שֶׁיַּעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ.
וְכַשִּׁיגִיעַ לוֹ בְּהֶתֶר – בּוֹדֵאֵי כַפִּים הָאֵלוּ, הַפְּרוֹשִׁים לְמַעַלָּה
בְּתַפְלָתוֹ, מְעוֹרְרִים עָלָיו קִדְשַׁת ה' וְרַחֲמִים וְחֲסָדִים.
וּבִפְרֹט כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְמָקוֹם אֲשֶׁר רָאוּי שֶׁם לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל
קִדְשַׁת הַשֵּׁם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַגְבִּיחַ יָדָיו וְכַפָּיו, כְּאֵלוֹ נִמְסָר עַל
קִדְשַׁת הַשֵּׁם, וְזֶהוּ יַחֲשֵׁב לוֹ כְּקָרְבָן עוֹלָה.

iniquity to be brought to mind, thereby transforming the attribute of mercy into strict judgment.

For this reason a person must see to it that he earns his livelihood through permissible means so that his money will not be tainted with even a trace of sin. For he will enjoy no profit from his labors unless his deeds and the toil he engages in under the sun are all fitting and proper. Then if he labors with his hands in a permissible manner he can be certain that when he spreads them Heavenward in prayer they will arouse Hashem's holy Name and invoke His mercy and loving-kindness.

It is especially correct for a person to raise his hands, palms upward, when he comes to those points in the service at which one must offer up one's life for the sake of Hashem's holy name. This will be accredited to him as if he offered a burnt sacrifice.

וְהִנֵּה מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם הוּא בְּקִרְיַאת שְׁמַע
 בְּאִמְרוֹ: וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ – עַד
 סוֹף הַפָּרָשָׁה. וְעוֹד: בְּאִמְרוֹ בְּסוֹף תְּפִלַּת 'וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל
 וְכו': בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאנוּ לְכַבּוֹדוֹ וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים
 – עַד סוֹף הַתְּפִלָּה – יַחֲשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁאִם הִיָּה גּוֹרְלוֹ לִהְיוֹת
 בְּתוֹךְ הָאֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, הָעוֹלָם הִיָּה חֲשׂוֹךְ
 בְּעֵדוֹ, וְאִיךָ יוֹכֵל לְשַׁלֵּם אוֹתָהּ מִתְּנָה טוֹבָה, שְׁנִיתָן לוֹ
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂהוּ כְּאֶחָד מֵהָאֲמוֹת?! וּבִדְאִי
 בְּזָכְרוֹ כָּל זֶה, יִתְּלֶהֱב לְבוֹ מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה גְדוֹלָה, וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ
 שְׂמִיחָה וְלֶהֱב הָאֲהָבָה יִדְמָה בְּעַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵשׁ לִפְנָיו,
 וְרוֹצִים לְהַעֲבִירוֹ עַל הַדֶּת, חֵס וְשָׁלוֹם, וְהוּא מִפִּיל עַצְמוֹ

The first place where when one must offer up one's soul is in the recitation of the *Shema*, from the time one says the words, "And you shall love Hashem your God with all your heart and with all your soul," until the end of the paragraph.

The next place is towards the end of the service in the prayer, "And a redeemer will come to Tziyon, etc.," as one says the words, "Blessed is our God who created us for His glory and separated us from those who stray," until the end of that prayer. Let him reflect at that juncture that if it had been his fate to be born among idolaters his world would have been very dark. How, then, can he ever repay the Holy One Blessed is He for the goodly gift of not being born into those nations?

As he brings all this to mind, his heart will surely well up with joy. Then, while he is brimming with the spirit of joy and exuberant love, let him imagine that he is confronted with a blazing pyre and that idolaters are trying to compel him to abandon his faith, Heaven forbid. In his mind's eye let him cast

בְּתוֹךְ דִּלְקַת הָאֵשׁ בְּאַהֲבָה וּבְחֶבֶד לְשֵׁם יְחִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא וּשְׂכִינְתּוֹ. וְכֵן בְּמִנְחָה בְּשֶׁבֶת בְּתַפְּלוּתוֹ כְּשֶׁאוֹמְרִים:
אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וְכו'. כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְתַבַּת 'וְעַל מְנוּחָתָם
יְקַדִּישׁוּ אֶת שִׁמְךָ' צָרִיךְ גַּם כֵּן הָאָדָם לִכְוֹן, שֶׁמַּחֲזִיב לְמִסֵּר
נַפְשׁוֹ עַל קִדְשׁ הַשֵּׁם.

וְעַנֵּן מְסִירַת נַפְשׁוֹ עַל יְחִיד קִדְשׁ הַשֵּׁם, הוּא גָדוֹל מְאֹד
בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִפְרָט בְּאִמְרוֹ בְּתַהֲלִים פָּסוּק: כִּי
עָלֶיךָ הוֹרָגְנוּ כָּל הַיּוֹם. וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֹהָר וִירָא: אָמַר רַבִּי
שְׁלוֹם בֶּר מְנוּיָמִי: אֵין לָךְ צַדִּיק וְצַדִּיק מֵאוֹתָן הָעוֹסְקִים
בְּתוֹרָה, שְׂאִין לוֹ מֵאֲתֵימ עוֹלָמוֹת דְּכִסּוּפִין. הֵדָא הוּא

himself into the midst of that inferno with love and affection
in affirmation of the unity of the Holy One Blessed is He and
His *Shechinah*.

A third point at which to offer up one's soul is in the
Shabbos afternoon service in the blessing, "You are one and
Your name is one, etc.," as one says the words, "And for their
rest they sanctify Your name."

Offering up one's soul to sanctify the name of Heaven is a
great matter in the eyes of the Holy One Blessed is He,
especially if one does so while reciting the verse, "Because for
Your sake we are killed all day long," (Tehillim 44:23). Thus it is
written in the Zohar (*Parashas Vayeira* 124b):

Rabbi Shalom bar Manyumi said: You will find no
righteous man among those engaged in Torah study who
does not possess two hundred desirable worlds. This is the

דְּכַתִּיב: וּמֵאֲתִים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיו. וְכֵן הַמוֹסֵר עֲצָמוֹ עַל
קִדְשַׁת הַשֵּׁם בְּכָל יוֹם, וּבְהֵהוּא פְּסוּקָא: כִּי עָלֶיךָ הוֹרְגָנוּ כָּל
הַיּוֹם נוֹטֵל שְׁתֵּי מֵאוֹת עוֹלָמוֹת דְּכִסּוּפִין. וְכַשִּׁיגִיעַ זְמַן קִיצוֹ
שֶׁל הָאָדָם, אֲשֶׁר מָסַר נַפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם לָמוֹת, אֲזִי
הַשֵּׁר הַמִּמָּנָה עַל הַגּוֹפּוֹת שֶׁנִּקְבְּרִים, יוֹדֵעַ גַּם כֵּן לְכַבֵּד גּוּפוֹ
שֶׁבִקְבֹּר לְפִי מַעֲשָׂיו. וְהַעֲנִין הוּא מְבֹאֵר בְּזֶהָר בְּפֶרֶשֶׁת וִירָא,
שֶׁאִין הַגּוֹף נִכְנָס בְּקֶבֶר בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים, עַד שֶׁבֹא
הַנְּשָׁמָה מִלְמַעְלָה מִגֵּן עֵדֶן, וּמֵרְאִית סִימָנִים דִּיהִבִּי לָהּ
הַכְּרוּבִים שֶׁבָּגָן עֵדֶן לְהֵרָאוֹת הַסִּימָן לְפָנֶי הַמַּלְאָךְ דּוּמָה,
כְּדִי שִׁידַע, שֶׁזֶּה הַגּוֹף הוּא גּוֹף קָדוֹשׁ. עֵין שָׁם.

meaning of the verse, “And two hundred for those who guard its fruit” (Shir HaShirim 8:12).

The same applies to those who give themselves over for the sanctification of the name every day. On account of the verse, “Because for Your sake we are killed all day long,” they inherit two hundred desirable worlds.

And when the time comes for a person who offered up his soul for the sanctification of the name to die, the angel appointed over buried bodies knows how to honor his body in the grave in accordance with his deeds.

The Zohar explains (*Parashas Vayeira* 123b) that before a body can be reckoned among those that are to be revived, the soul must return from Gan Eden and present to the angel Dumah the signs given to it by the cherubim indicating that his body was indeed holy.

וְהִנֵּה קֶשֶׁר הַדְּבָרִים הָאֵלֹוּ בְּלִבְךָ, לְבַל תִּשְׁכַּח: דְּבַר אֶחָד
מִסֵּגֶל מְאֹד לְהַלְבִּישׁ אֶת הַגּוֹף בְּלְבוּשׁ הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא:
בְּהִיּוֹתְךָ מְעֻטָּף בְּצִיצִית, יִהְיֶה כְּוֹנֵנְךָ שֶׁבְּקִדְשָׁת הַמִּצְוָה זֶה
יִתְקַדֵּשׁ הַגּוֹף לְהִיּוֹת קְדוֹשׁ לְגִדּוֹר מְכֹל מְכֹשׁוֹל עֲבֻרוֹת
וְחַטָּאִים. וּכְבָּר הַזְכַּרְתִּי בְּחֻלְק רֹאשׁוֹן פָּרָק א: בְּכָל דְּרָכֶיךָ
דַּעְהוּ – כְּשֶׁלּוּבֵשׁ בְּגָדָיו, יִכּוֹן אֲסוּר כְּלָאִים וְאֲסוּר שְׁעֵטְנִיז.
וּמְכֹל שֶׁכֵּן כְּשֶׁתַּשִּׁים תְּפִלִּין בֵּין עֵינָיָה, תִּכּוֹן לְמִצְוֹת בּוֹרְאָךְ
כְּדִי שֶׁלֹא תֵצֵא מִגְּדֵר הַקְּדוּשָׁה לַחוּץ, לְמָקוֹם הַסְטֵרָא אַחֲרָא
חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי מְלַבּוּשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כֻּלָּם הֵם מֵצֵד
הַקְּדוּשָׁה, וּבִפְרֹט לְבוּשֵׁי שַׁבָּת וַיּוֹם טוֹב יִהְיוּ מִיַּחֲדִים לְהִיּוֹת
לְבוּשׁ מִצְוָה, וּבִפְרֹט טְלִית שֶׁל צִיצִית.

Bind the following words of advice to your heart so that you will not forget them: There is one highly effective strategy for ensuring that one's body is clothed in a holy garment in the next world. That is, if he has in mind as he wraps himself in his *tzitzis* that the holiness of this commandment should cause his body to be sanctified and that he should be saved from all transgression and sin.

In Part I (chapters 2 and 24) I have already discussed the principle alluded to in the verse, "In all your ways, know Him" (Mishlei 3:6). In this vein, when donning his garments he should reflect on the prohibition against wearing mixtures of wool and linen. Even more so he should have the proper intentions when donning his *tefillin*. In this way he is protected against straying from the realm of sanctity and into the realm of the *Sitra Achara*, Heaven forbid. For Israel's garments all derive from the realm of holiness.

על כן צריך האדם להזהר שלא לילך בטלית קטן, שקורין 'סרדקיל', לבית הכסא או למקום הטנפת, אלא אם כן הוא מכסה בבגד אחר. אכן צריך האדם להזהר כשיש לו בגד של שבת ויום טוב, שלא יהיה בו שם גזל או גנבה. וכשיהיה בו איזה גזל או גנבה, נקרא נגע, ואותו בגד נקרא בגד בוגדים. ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: עתידין צדיקים לעמד בתחית המתים בלבושיהון, דהינו במלבושיהם הכשרים, הנעשין בממון של ישר. וזהו הסוד שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: כשצדיקים נפטרים מהעולם, יוצאת בת קול: בשלום ינוחו על משכבותם. כי אותיות 'בשלום' הן אותיות 'מלבוש' בהפוך אתון, שלפי

One should be especially careful that the garments he wears on Shabbos and Yom Tov have been designated for the mitzvah, in particular his *tallis*. But having done so, he must avoid wearing the small fringed garment known as a *sradkil* in an outhouse or any other foul place unless it is covered by another garment.

A person must make sure that his special Shabbos and Yom Tom garment is untainted by robbery or theft. For if it is, the stain is referred to as a "plague" and the garment as that of "traitors." Thus the Sages have said that in the future the righteous are destined to rise from the dead in their garments. By this they are referring specifically to those garments that are proper, *i.e.*, purchased with justly earned money (Kesubos 111b).

This is the meaning of the Sages' teaching (Kesubos 104a) that when the righteous pass away a Heavenly voice proclaims, "They will rest in peace upon their beds" (Yeshayahu 57b). The letters comprising the word *shalom* ["peace"] are the same as

שְׁהִצְדִּיקִים עוֹשִׂין בְּגָדִים בְּמִמּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכָל מִי שֶׁלּוֹבֵשׁ
בְּגָדִים בְּמִמּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל – בּוֹדֵאֵי תַּפְּלָתוֹ מִקְבָּלָת וְרִצּוֹנָה
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַכָּל הָעוֹלָה מִפָּרֶק זֶה: שְׂטוֹב לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל מְעַט בְּכוֹנָה
וּלְהָרִים יָדָיו וְאַצְבָּעוֹתָיו בַּתְּפִלָּה וּבִבְרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
וּבִקְרִיאַת שְׁמַע וּבַתְּפִלָּה שֶׁל "וּבֹא לְצִיּוֹן", וְיִרְחִיק עַצְמוֹ מִן
הַגָּזֵל וּמִמִּמּוֹן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל – אֲזִי אֲנִי עָרֵב בְּעֵדוֹ, שְׁחַפֵּץ
ה' יִצְלִיחַ בְּיָדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׁכָרוֹ יִהְיֶה כְּפוֹל בְּעוֹלָם הַבָּא,
כְּמֵאמֶר הַמְּשׁוֹרָר: וּמֵאֲתָיִים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ.

the letters of *malbush* ["garment"] in reverse order. For the
righteous fashion garments for themselves out of their justly-
earned wealth. And whoever's garments are fashioned from
justly earned wealth can be assured that his prayers will be
acceptable and desirable to the Holy One Blessed is He.

To summarize what we have learned in this chapter: It is
better for a person to pray for a shorter amount of time with
concentration than for a longer time without it. And let him
raise his hands and fingers whenever he prays, utters blessings,
gives thanks or recites the *Shema* or the prayer "And a redeemer
will come."

Let him distance himself from theft and from all ill-gotten
gain. Then I will be his guarantor that Providence will cause
him to prosper in this world and that his reward will be double
in the next world. As it states, "And two hundred for those
guarding its fruit" (Shir HaShirim 8:12).

CHAPTER 64

פרק סד

אָמרו רבֹותֵינוּ זְכוֹנוֹם לְבִרְכָּה: גְּדוּלָּה הִיא הַכְּנָסַת
 אוֹרְחִים יוֹתֵר מִהַקְבֵּלַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה. וּבִדְאִי
 רָמְזוּ רַבֹּותֵינוּ זְכוֹנוֹם לְבִרְכָּה בְּזֶה הָעֲנָן דְּבַר נִסְתָּר, אֲשֶׁר
 רָאוּ לומר עָלָיו: דְּבַר חָשׁוּב הוּא זֶה יוֹתֵר מִהַקְבֵּלַת פְּנֵי
 שְׂכִינָה, כְּבִיכּוֹל. וְהָעֲנָן, כִּי מַחֲוֶה זֶה שֶׁל הַכְּנָסַת אוֹרְחִים יֵשׁ
 בָּהּ שְׁתֵּי בַּחֲנוּת: הָאֶחָד – הָעֲנָן הַפְּשׁוּט בְּמַעֲלוֹת הָאָדָם,
 אֲשֶׁר לְבוֹ לֵב רָחֵב לְהַמְשִׁיךְ לְבֵיתוֹ אוֹרְחִים לְהַאֲכִילָם
 וּלְהַשְׁקוֹתָם, שֶׁהוּא מַצֵּד הַשֶּׁכֶל דְּבַר כָּשֶׁר וְטוֹב מְאֹד
 בְּגוֹמְלֵי הַחֶסֶד עִם בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁבָּאִים מִהַדְרֵךְ וְהֵם עֵיפִים
 מִטְרְדוֹת הַדְרֵךְ, וְתִדְבֵּק לְשׁוֹנָם לְחֶכֶם בְּשִׁבְלֵי הַצָּמָא. וְאִי

The Sages have said that hosting wayfarers is greater than greeting the *Shechinah* (Shabbos 127a). It is obvious that if they spoke in such terms, as if this mitzvah could actually be of more significance than greeting the *Shechinah*, they must have been alluding to some hidden meaning. The idea, then, is this:

The mitzvah of hosting wayfarers can be understood on two levels. On the plain level it refers to an act that is a reflection of good character, namely that the host's generous heart prompts him to invite wayfarers into his home and to give them food and drink. This is a deed that the intellect identifies as proper and good, for through it one performs lovingkindness with those coming in from the road, weary from the trials of the way, their tongues clinging to their palates out of thirst.

שֵׁשׁ יָכֹלֶת לְאוֹרֵחַ לְקִנּוֹת לְעֶצְמוֹ מְזֻנוֹת, וְהַבֵּעַל הַבֵּית
מֵאֲכִילוֹ וּמִשְׁקָהוּ וְנוֹתֵן כֶּרֶם וְסָדִין לְשֹׁכֵב עָלָיו, לְמַצָּא מְרֻגָּע
לְנַפְשׁוֹ לְנוֹחַ מִחֻלְשֵׁת הַדֶּרֶךְ – מֵהַ יָקָר חֲסָדָיו שֶׁל בֵּעַל
הַבֵּית מְאֹד, כְּשֶׁעוֹשֶׂה כָּל הַחֲסָדִים מְטוֹב עֵין, וְלֹא בְצָרוֹת
עֵין.

אִמָּנִם הָעֵינָן הַשָּׁנִי הוּא הָרִמָּז. אִם אֵתָה רוֹאָה, שֶׁהַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה עוֹמֶדֶת בְּרָחוֹב, וְאִין אִישׁ מְאֹסֵף אוֹתָהּ הַבֵּיתָהּ
לֹאמַר: אֶקְחָנָה לְבֵיתִי לְהִיּוֹת בֵּיתִי נִשְׁמָע בּוֹ תּוֹרָה בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה וְלִהְיוֹתָהּ לִי עֵטְרָה עַל רִאשִׁי. וְכֵן אֵיזָה מְצוּהָ שֶׁאֵתָהּ
רוֹאָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם נוֹהֲגִים קְלוֹת רֹאשׁ, וּמַעֲט דְּמַעֲט
שִׁמְקִימִין אוֹתָהּ – הִנֵּה מְצוּהָ זֹאת בְּדֹאֵי מִמְתָּנֶת וּמִצָּפָה, עַד
כִּי יִבְחַר בָּהּ אִישׁ כָּשֶׁר וַיֵּשֶׁר לְהַזְהִיר בָּהּ, וּלְעוֹרֵר עוֹד רַבִּים

Even if the wayfarer has the means to pay for his fare, nevertheless when the host offers him food and drink and a mattress and linen to lie upon to refresh his soul and recuperate from his travels, the lovingkindness that he does is very precious. This assumes, of course, that he does so generously and not grudgingly.

On another level, however, this mitzvah can be understood as an intimation of something deeper. Suppose you see the holy Torah standing on the street with no one to gather it in, no one to say, "I will take it into my home so that the sound of Torah will be heard there day and night and it will be a crown upon my head." Similarly, suppose you notice that a particular commandment is taken lightly and that few fulfill it. You can be certain that that commandment is just waiting for some honest and upright fellow to claim it for himself, to observe it

על מצוה זו לקימה באהבה לכבוד יחוד הקדוש ברוך הוא
 בודאי זו היא הכנסת אורחים, וזו גורמת יחוד לכבוד
 הקדוש ברוך הוא ושכינתיה. ודבר זה נלמד מהזהר פרשת
 תרומה, וזה לשונו: רבי יוסי ורבי חיא הוי אולי באורחא,
 והוי חד טיעא טען אבתריהו. אמר רבי יוסי: אית לן
 לאתעסק באורייתא ולאשתדלא במלוי דאורייתא, דהא
 קדשא בריך הוא אזיל ואתלוי בהדי דעסקין באורייתא.
 פתח רבי חיא ואמר: עת לעשות לה' הפרו תורתך. הכי
 פרושו: כשאפתה רואה שבני אדם עוזבים התורה או איזה
 מצוה, שנוהגין בה קלנא לבלתי לקים המצוה, ועל ידי כך

meticulously and to urge others to observe with love for the
 honor and unification of the Holy One Blessed is He.

This, too, is clearly a form of “hosting a wayfarer.” Moreover,
 it brings about the unification of the Holy One Blessed is
 He and His *Shechinah*, as can be derived from a passage in the
 Zohar (*Parashas* Terumah 155b):

Rabbi Yose and Rabbi Chiya were traveling along the
 road while a merchant was leading his donkey after them.
 Rabbi Yose said, “Let us engage in Torah study, for the
 Holy One Blessed is He accompanies those who engage in
 study. So Rabbi Chiya began a discourse, “[It is stated,] ‘It
 is a time to act for Hashem, for they have made void Your
 Torah’ (Tehillim 119:126).”

Rabbi Chiya explained the verse as follows: Suppose that
 people have become neglectful of Torah study or that they are
 remiss concerning a certain commandment, thereby causing
 the *Shechinah* to be distanced from the abode of the Holy One

הַשְׁכִּינָה נִתְרַחֶקֶה מִדִּירַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא — אִזְ הֵי־רָא
וְחִרַד לְדַבֵּר ה' יֵאָזֶר כְּגִבּוֹר חֲלָצִיו לְזַרְז בְּזִרְיוֹת רַבָּה וּלְעוֹרֵר
אֲנָשִׁים לֵאמֹר: קוּמוּ וְנַחֲזִיק בַּתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה אוֹ בְּמִצְוָה זוֹ
שֶׁאֵין לָהּ דּוֹרְשִׁים, וְנִרְמָמָה אוֹתָהּ מִרִּידָתָהּ, אֲשֶׁר עֲזָבוּהָ
בְּנֵי אָדָם זְמַן רַב, וְעִכְשָׁו נִכְוֵן לְקִיָּמָה לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׁכִינָתָהּ. אִזְ אֲשֶׁרִי הָאָדָם, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת, וְאֲשֶׁרִי
נִשְׁמָתוֹ. וְזֶהוּ: עַתָּה לַעֲשׂוֹת לָהּ' — לְתַקֵּן תִּקּוֹן שֶׁל יְחִוּד
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינָתָהּ, כְּשֶׁאֵתָּה תִּרְאֶה לְבְנֵי אָדָם
'הִפְרוּ תּוֹרָתְךָ'. וְכָל הַזְרִיז וְהַזְהִיר נִקְרָא זָרִיז וְנִשְׁכָּר.
וְהָאִי טִיעָא, דְּהוּי טַעִין אֲבִתְרִיהוּ, אָמַר לָהּ: בְּמָטוּ מְנִיכּוֹ,

Blessed is He. Whenever this is the case those who tremble at Hashem's word must summon all their strength to exhort people concerning the matter. Let them say, "Arise and take hold of the holy Torah or the neglected commandment! Raise it up from the degradation it has suffered because human beings have slighted it for so long. Let us now fulfill it for the sake of unifying the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*."

Fortunate is the one who does this and fortunate is his soul. This is the meaning of the verse, "It is a time to act for Hashem." That is, it is time to do something for the unification of the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*. When is this time? Whenever people have "made void Your Torah." Whoever proves to be eager and meticulous in this regard will be termed "the zealous one" and he will be rewarded for it.

Then the merchant who was leading his donkey after them spoke up, "With your permission, my teachers —

רבוֹתֵינוּ, בּוֹדֵאי קָרָא נִדְרָשׁ שְׁפִיר כְּדֹאמְרִיתוֹ. אֲכֵן קֶצֶת
קֶשֶׁה לְהַפְרוֹשׁ הַזֶּה. הֵיךְ לוֹ לֹמַר: יֵשׁ לַעֲשׂוֹת לֵה', הַפְרוּ
וְגו'. אוֹ הֵיךְ לוֹ לֹמַר: נַעֲשֶׂה. מֵהוּ 'עֵת'? אָמַר רַבִּי יוֹסִי:
בְּכַמָּה גֻּוּנִין אוֹרְחָא מְתַקְנָא לָן: חַד – דִּהְוִינָא תֵּרִין, וּמְכַל
שְׁכֵן הַשְׁתָּא אֲנִן תַּלְת וּשְׁכִינְתָּא אֲתַכְלִלִית בִּהְדֹן. וְתוּ –
דְּחִשְׁבִּנָּא דְלֹא הוּת אֶלָּא כְּאִילָנָא יְבֻשְׁתָּא, וְעַכְשָׁו אֲנִתָּ הוּא
כְּזִית רַעֲנָנָא. אָמַר לוֹ: פִּתַּח פּוּמְךָ וְאִימָא.

פִּתַּח הָאִי טִיעָא וְאָמַר: יֵשׁ עֵת מְצַד דְּקִדְשָׁה, וְיֵשׁ עֵת מְצַד
סְטֵרָא אַחֲרָא. עֵת מְצַד הַקְדְּשָׁה נִקְרָא 'עֵת רְצוֹן', כַּמָּה דְּאִתָּ
אָמַר: וְאֲנִי תַפְלִיתִי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן; שְׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל ה'.

surely you have interpreted this verse very well. However, there is one slight difficulty with this interpretation. According to this the verse should have said, "There is a need to act for Hashem, etc.," or, "Let us act, etc." What is meant by, "It is a *time* to act?"

Rabbi Yose responded, "In so many ways the road has been prepared before us! First, because we were two and now even more so because we are three and the *Shechinah* will surely join with us. Moreover, I had thought you were nothing but a withered tree but now I see that you are as fresh as an olive tree!" So they asked the merchant to begin his discourse.

The merchant explained that there are times that are under the influence of the realm of holiness and there are times that are under the influence of the *Sitra Achara*. A time that is under holy influence is called a "time of favor," as it is written, "And as for me, let my prayer to You, Hashem, be at a time of favor"

וּמִצַּד הַטְּמֵאָה הוּא עֵת פְּרַעֲנִיּוֹת, שֶׁהִיא מִסְטֵרָא דְלִילִית
הַרְשָׁעָה, נֶחֱשׁ הַקְדָּמוֹנִי, אֲשֶׁר מִמֶּנָּה מִתְעוֹרְרִים גְּזֵרוֹת
קִשּׁוֹת עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וְדָא הוּא עֵת פְּרַעֲנִיּוֹת. וְלָכֵן
יִשְׂרָאֵל הֵן מְזַהְרִין לְהִרְחִיק מִפֶּתַח בֵּיתָהּ שֶׁל לִילִית, מִמֶּנָּה
וּמִכָּל עֲבָדִין בִּישׁוּן דְּתַלְיָן בָּהּ וּלְהִתְקַרֵּב וּלְדַבֵּק בְּכָל מְאִי
דְּאַפְשָׁר בְּהֵוֹא עֵת רָצוֹן שֶׁהוּא בְּקֻדְשָׁהּ, אֲשֶׁר הַשְׂכִּינָה
כּוֹלֶלֶת כָּלֵל נִשְׁמוֹתֶיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן נִקְרָאת הַשְׂכִּינָה
'כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל', כִּידּוּעַ לִיּוֹדְעֵי הַח"ן. וְעַל זֶה הַזְהִירָה
הַתּוֹרָה וְאָמְרָה: וְאֵל יָבוֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. רָצָה לֹאמַר,

(Tehillim 69:14). This time is illuminated by the name *A-d-n-y* ["My Lord"].

A time that is under the influence of the *Sitra Achara* is called a "time of afflictions." These afflictions emanate from the wicked Lilis and the primordial snake. For this reason Israel has been warned to stay far from the entrance to her house and to avoid her and all the workers of evil that are dependent upon her. Instead they must draw as near as possible and cling as closely as possible to the "time of favor," which is associated with the *Shechinah*. For the *Shechinah* encompasses all the souls of Israel, for which reason it is called *Knesses Yisroel* — "the Congregation of Israel," as is known to the Kabbalists.

Regarding this the Torah warns (Koheles 3:8), "There is a *time* to love" — that is, one must love the *Shechinah* — and a *time* to hate — that is, one must hate the *Sitra Achara*, which is connected with Lilis. A proof to this can be drawn from the Torah's warning to the *Kohein Gadol* regarding his entry into the Holy of Holies to arouse mercy for Israel, "And let him not come at all *times* into the Holy Precinct" (Vayikra 16:2).

שְׁהִיָּה הַתּוֹרָה שְׂיָבוֹא הַכֹּהֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ וּבִמְחֻשְׁבֵּת קֹדֶשׁ,
וּבִפְרֹט בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהוּא עֵת רְצוֹן, שֶׁהוּא הַיּוֹם שֶׁבוֹ
הָיָה כַּפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל חֲטָא הָעֶגְלָה, וְנִקְבַּע יוֹם זֶה גַם כֵּן
לְסִלִּיחָה וּלְכַפָּרָה לְדוּרֵי דוּרוֹת. וְאִסּוּר לִכְהֵן לַכֹּהֵן לְכַנֵּס
בִּמְחֻשְׁבֵּה זָרָה מִסֻּטְרָא אַחֲרָא, חֲלִילָה.

וְהִנֵּה כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבִמְצוּוֹת, אֲזִי הַתְּקוּן הוּא
בִּימִינָא וּבְשִׁלְמוּתָא, בְּחֻדָּה בְּיַחְוָדָא חֲדָא. מַה שְּׂאִין כֵּן
כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִין מִהַתּוֹרָה וּמִתְרַשְׁלִים בְּקִיּוֹם הַמְצוּוֹת
וּגְמִילוֹת חֲסָדִים – רַק עֵינָיו הוּא צָרָה בְּחֻבְרוֹ, וְכָל מַעֲשֵׂיו
הוּא פְּעֻלַּת שׂוֹא וְשָׂקָר, וְכָל מַעֲשֵׂיו הוּא בְּעֶרְמָה, וּמַחֲלִיל
הַשֵּׁם בְּהַסְגַּת גְּבוּל. אוֹי וְאֲבוֹי כִּי אֲזִי הָאִי 'עֵת קְדִישָׁא'

In other words, the Torah adjures him to enter only with thoughts of holiness, especially on Yom Kippur, which is a time of favor. For this was the day that Israel received atonement for the sin of the Golden Calf, for which reason it was established as a day of forgiveness and atonement for all generations. Therefore it is forbidden for the *Kohein Gadol* to enter the Holy of Holies with alien thoughts emanating from the *Sitra Achara*, Heaven forbid.

Now, when Israel engages in Torah study and observes the commandments, the rectification of the world is effected through Hashem's right hand and in a complete way, with joy and unity. But this not the case when Israel slacks off in its studies and is remiss in its performance of the commandments and acts of lovingkindness, when they are jealous of one another and all their deeds are vanity and deceit, when the name of Heaven is desecrated through infringement.

בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, וְהַשְׁכִּינָה הִיא
אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת וְאֵינָה בְּנִהוּרָא רַבָּא, וְאִזְכֵּת הַפְּרָעָנוּת הִיא
מִתְגַּבֶּרֶת לְהַחֲזִיק יָד הָאֲמוֹת הָעוֹלָם, וְגוֹבְרִים יָד הָאֲמוֹת
עַל יִשְׂרָאֵל, וַיְדִי יִשְׂרָאֵל יוֹרְדִים מִטָּה מִטָּה, וְכַמָּה רָעוֹת חֹס
וְשָׁלוֹם מִתְהוּיִם מִזֶּה. וּבִהְיָא שְׁעָתָא מְכַרִּיזִים בְּשָׂמִים: מִי
הִירָא וְחָרַד לְדָבָר ה' לְאֶזֶר כְּגִבּוֹר חֲלָצִיו, לְהַחֲזִיק בְּתוֹרָתֵנוּ
הַקְּדוּשָׁה וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּלְזַרֵּז אֶת הָרַבִּים
לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת? וְעַכְשָׁו עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ לְתַקּוֹן
הַשְׁכִּינָה! עֵת לַעֲשׂוֹת לְהַבִּיָּאָה אֶל דּוּדָה! וְזֶהוּ הַסּוּד 'עֵת
לַעֲשׂוֹת לָהּ' – לְתַקּוֹן הָאִי 'עֵת רְצוֹן' לִיַּחְדָּא לְקַדְשָׁא בְּרִין
הוּא.

Then woe to them! For then the “time” of holiness sinks into the abyss, on account of our many sins. Then the *Shechinah* is no longer revealed in a whole way, nor does it radiate with great illumination. Then afflicting angels wax powerful, strengthening the hand of the other nations until they achieve dominion over Israel. Meanwhile Israel’s fortunes plummet, Heaven forbid, leading to numerous evil consequences.

At that time it is announced in Heaven: “Who is the man who trembles at the word of Hashem? Let him gird his loins like a warrior to strengthen our holy Torah, to do mitzvos and good deeds and to urge the multitude to fulfill the Torah and the commandments! For the time of singing has arrived! It is time to bedeck the *Shechinah* to bring her to her beloved!”

This is the concept of a “time to act for Hashem.” That is, one must work to rectify the “time of favor” to reunite it with the Holy One Blessed is He.

אתו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו ברישא ואמרו: אלמלא לא באנו לעולם אלא למשמע דא – דינו. זכאה דרא דרבי שמעון בן יוחאי, דאפלו ביני טוריא חכמתא אשתכח תמן! ואחר כך שאילו רבי יוסי ורבי חייא להסוחר: מה שמך? אמר להו: חנן. אמרו ליה: אלהים יחנך, בני, וישמע אלהים לקולך בשעתא דתצטרך ליה!

אמר רבי יוסי: הא נטה שמשא, והכא בתר טורא דא אית כפר קטן חד על שמך. ויתקרי 'כפר חנן'. והלכו שם בלילה ולעו באוריתא וגלו להם סודות הרבה. עין שם באריכות

[When the merchant finished his discourse] Rabbi Yose and Rabbi Chiya came and kissed him upon the head, saying, “If we had not come into the world for any reason other than to hear this, it would have been enough for us. Fortunate is the generation of Rabbi Shimon ben Yochai in which wisdom can be found even amidst the mountains!” Then they inquired, “What is your name?”

He responded, “Chanan.”

So they blessed him with the verse, “May God give you grace [*yachnecha*], my son” (Bereishis 43:29), adding, “May God hear your voice whenever you need Him.”

Rabbi Yose said, “Behold, the sun is going down. Behind this mountain there is a little village called by your name, “the village of Chanan.” So they went there fore the night.

They spent that night engaged in study, in the course of which the merchant revealed to them many secrets, as the

בְּזֶהָר. וּבִתְוֹךְ הַדְּבָרִים אָמַר, שְׂיִזְהַר הָאָדָם בָּהֶם: מֵאֵן
 דְּאִתְעֵדֵן עַל פְּתוּרָא בְּתַעֲנוּגֵי מֵאֲכָלִין – אֵית לִיה לְאִדְפָּרָא
 וְלִדְאָג עַל קִדְשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל חֲרִבּוֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשִׁיב עָלֶיהָ הָאִי עֲצִיבוּ דְאִיהוּ קָא
 מִתְעַצֵּיב, כְּאֵלּוּ בָּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכָל חֲרִבוֹת יְרוּשָׁלַיִם
 אֶתְהַדְרִין בְּבִנְיָן יָפִי, זַכָּאָה חוֹלְקִיהָ!

שְׁנִית, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה יִקְבְּלֵם בְּשִׁתֵּי יָדַיִם תְּחַלֶּה, וְיִכּוֹן כִּי
 שְׁתֵּי יָדָיו הֵן נֶגֶד אֲבִרָהֶם וְיִצְחָק: אֲבִרָהֶם הוּא סוּד יָד יְמִין
 מִסְטָרָא דְחֶסֶד, וְיִצְחָק הוּא סוּד יָד שְׂמָאל מִסְטָרָא דְגְבוּרָה,
 וְהַכּוֹס שֶׁבֵּין שְׁתֵּי יָדָיו הוּא רֶמֶז לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלּוּל מִשְׁנֵי
 אֲבוֹת, כִּידוּעַ לְיֻדְעֵי ח"ן.

Zohar relates at length. Among the things that he taught them were a number of practices that one should be careful to observe regarding mealtimes:

First, when a person indulges himself at his table let him recall the sanctity of the land of Israel and fret over the destruction of the Holy Temple. Then the Holy One Blessed is He will reckon his anguish as if he himself rebuilt the Holy Temple and restored all the ruins of Jerusalem to their former state of glory. Fortunate is his lot!

Second, let the one reciting the Grace after Meals receive the cup of blessing with both hands, having in mind that they represent the two Patriarchs, Avraham and Yitzchak. Avraham corresponds to the right hand, the side of lovingkindness and Yitzchak to the left hand, the side of restraining might. The cup that is held between them represents Yaakov, who encompasses both of his forebears, as is known to the Kabbalists.

שְׁלִישִׁית, צָרִיךְ לִתֵּן עֵינָיו בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וּיְכוֹן בוֹ, שֶׁכָּמוֹ
כֵּן יִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהַשְׁגָּחָה תְּדִירָא עַל יִשְׂרָאֵל,
עֲמָא קַדִּישָׁא, וְיִקְיָם בָּנוּ: עֵינֵי ה' אֶלֶהֶיךָ בָּה מִרְאשִׁית
הַשָּׁנָה.

רְבִיעִית, שִׁיחֵיהַ הַלֶּחֶם עֲדִין עַל הַשֻּׁלְחָן, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַשֻּׁלְחָן
רִיקָם, דִּהָא לִית בְּרַכְתָּא מְשַׁתַּכַּח בְּדוּכְתָּא רִיקְנִיָּא, וּבִפְרָט
עַל פְּתוּרָא רִיקְנִיָּא. וְזֶהוּ סוּד מֵאֲמֵר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם
לְבִרְכָה, שֶׁהֵיוּ מַעֲמִידִים כּוֹסוֹת מְלֵאִים סָבִיב כּוֹס הַבְּרָכָה.
וְלָכֵן הִזְהִיר רַבֵּנוּ שְׁלֵמָה לּוֹרִיָּא, זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָה, שֶׁלֹּא יַעֲמִיד
שׁוּם כָּלִי רִיקָם עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשַׁעַת בְּרַכַּת הַמָּזוֹן, כִּי אִם
מְלֵאִים. וְהוּאִיל וְאַתָּא לִידָן מַעֲנִינֵי כָּלִים רִיקִים, אֵימָא בִּיה

Third, one must fix one's eyes upon the cup and concentrate upon it. For in the same way does the Holy One Blessed is He continually keep watch over Israel, His holy nation. Through this we will merit the fulfillment of the verse, "The eyes of Hashem your God are upon [the land] from the beginning of the year."

Fourth, the bread must remain on the table at the time of the Grace so that the table is not empty, for blessing does not settle upon any place that is empty, especially not an empty table. This is the idea behind the custom described by the Sages in which they used to surround the cup of blessing with other full cups (Berachos 51a). For the same reason Rabbi Shlomo Luria, z"l, was careful not leave any empty vessel on the table at the time of the Grace but only full ones.

Since we have already begun speaking about empty vessels I will mention another point about them concerning which the

מִלְתָּא לְהִזְהִיר הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּדוּק וּמְנִסָּה. וְלִכֵּן שׁוֹמֵר
נִפְשׁוֹ יִרְחִיק מִמֶּנּוּ.

דַּע, כִּי הִזְהַר הַזֶּהִיר לְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִרְצוּ לִילֵךְ לְדֶרֶךְ
אוֹ לִילֵךְ לְהִשְׁרָרָה, לְהִשְׁתַּדֵּל אִיזָה דְּבַר שְׂצָרִיף לוֹ. אִם יִפְגַּע
בְּצֵאתוֹ מִבֵּיתוֹ כְּלִי רִיקָם, אֲזִי לֹא יֵלֶךְ בְּאוֹתוֹ יוֹם לְדֶרֶךְ וְלֹא
לְשִׁרְרָה. וְהִבִּיא הַזֶּהִיר רְאִיָּה מֵאֵלֶיהוּ הַנְּבִיא, שֶׁאָמַר
לְשׁוֹנֵנִמִּית: הֵיטֵב לָךְ מָה בְּבֵיתִי? וְתֹאמַר: אֶסוּף שְׁמֵן. אָמַר
הַנְּבִיא: הֵא בְּוֹדָאֵי יָחוּל עָלֶיךָ בְּרֻכָּה, מִמָּה דְּכָתִיב: כִּשְׁמֵן
הַטּוֹב שִׁיֹּרֵד עַל הָרִי צִיּוֹן, כִּי שָׁם צָוָה ה' אֶת הַבְּרֻכָּה. מֶה
שָׂאִין בֵּן עַל כְּלִי רִיקָם – תִּמָּן לִית בְּרֻכָּתָא וְכוּ'. וְלִכֵּן

public should be made aware. It is tried and true and therefore anyone who cares for his soul should observe it. I refer to the Zohar's warning that if any man or woman wishes to set out on a journey or to call on the authorities to tend to some matter and on the way out of the house he encounters an empty vessel, he should not go that day.

The Zohar (1:88a; 2:87b, 157b) cites as proof a passage from II Melachim (4:2) in which the prophet Eliyahu asked the woman of Shunam if she had anything in the house. She replied that she had only a small jug of oil. This prompted the prophet to comment [according to the Sages], "That is surely something upon which a blessing can take effect, as it is written, 'Like fine oil upon the head. . .like the dew of Chermon descending upon the mountains of Tziyon. For there Hashem has commanded the blessing, life for eternity' (Tehillim 133:2-3)."

Concerning an empty vessels, by contrast, it is said that blessing cannot settle upon it. Therefore one must remove the

צְרִיכִים גַּם כֵּן לְהַסִּיר כְּלִים רִיקִים מִהַשְׁלַחַן בְּשַׁעַת בְּרַכַּת
הַמִּזוֹן, וְדִי בְּאַזְהָרָה זֹה.

הַנִּלְמַד מִזֶּה הַפֶּרֶק הוּא, דְּהַקְבָּלַת אוֹרְחִים הוּא גְדוֹל
מִהַקְבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. וְהַשְּׁנִית, כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם אֵיזָה דְּבַר
מִצְוָה – שֶׁצָּרִיךְ לְאַזֹּר כְּגִבּוֹר חֲלָצִיו לְקִיּוּמָהּ וּלְעוֹרֵר גַּם
אַחֲרִים לְהַחֲזִיק הַמִּצְוֹת. שְׁלִישִׁית, צָרִיךְ הָאָדָם לִזְהֵר, אִם
שֶׁהוּא חָשׁוּב וְלִמְדוֹן, צָרִיךְ לְנַהֵג כְּבוֹד בְּכָל אָדָם. וְרְאִיָּה
מִרְבֵּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּא, שֶׁנִּהְגּוּ כְּבוֹד בְּהֵיוֹא טִיעָא, דִּהְיוּ שְׁמוֹ
חָנוֹן, וּלְבִסּוֹף בִּירְכוּ גַם כֵּן אוֹתוֹ, וְלֹא נִהְגּוּ גְאוּה בְּנִשְׂיאוֹתֵם.
גַּם צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהֵר בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁכְּתִבְתִּי בְּשַׁעַת
הַמִּנְהַג סְעֻדָּה, וְעַקֵּר – שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּלִי רִיקָם עַל הַשְׁלַחַן

empty vessels from the table when the Grace is recited. This should be enough of a warning.

The main lessons to be derived from this chapter are:
1) That receiving wayfarers is greater than receiving the *Shechinah*. 2) That when one sees a commandment that needs doing one must gird one's loins like a warrior to fulfill it and to urge others to do so as well. 3) That one must be careful, even if one is learned, to treat every man respectfully. The proof to this is the way that Rabbi Yose and Rabbi Chiya treated the merchant, Chanan. In the end they even blessed him and they certainly did not lord over him.

Additionally, one must be careful to observe the four practices that I mentioned in connection with meals, the most important of which being that no empty vessel should remain

בְּשַׁעַת בְּרַכַּת הַמְּזֻז, וְאֵז יִמְלֵא בְּרַכַּת ה' בְּכוֹס הַבְּרָכָה, כִּי
שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה.

on the table at the time that Grace After Meals is recited. Then Hashem's blessing will fill the cup of blessing, "For there Hashem has commanded the blessing."

CHAPTER 65

פרק סה

אִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה בְּמִסְכַּת אַבוֹת: וּבְטוֹב
הָעוֹלָם נִדּוֹן, וְהַכֹּל לְפִי רֵב הַמַּעֲשֶׂה. הַגָּאוֹן אֲדוֹנֵי
אֲבִי, הָרַב הַמְּפָרֶסֶם מוֹרְנוּ אֶהְרֹן שְׁמוּאֵל קִידְנֹאֵר זְכוֹרֵנוּ
לְבִרְכָּה, פָּרַשׁ עַל פִּי דְאִיתָא בַּגְמָרָא דְקִדּוּשִׁין: תָּנוּ רַבָּנָן:
לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאִלּוֹ חָצִי חַיִּב, וְחָצִי זָכָאִי. עֲשֵׂה
מִצְוָה אַחַת – אֲשֶׁרִי, שֶׁהַכְרִיעַ עֲצָמוֹ וְאֵת כָּל הָעוֹלָם לְכַף
זְכוּת. עָבַר עֲבָרָה אַחַת – אוֹי לוֹ, שֶׁהַכְרִיעַ אֵת עֲצָמוֹ וְאֵת
כָּל הָעוֹלָם לְכַף חוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: וְחוּטָא אֶחָד יֹאבֵד טוֹבָה
הַרְבֵּה וְכוּ'. וְהִנֵּה קֶשֶׁה בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה,

Our Sages have taught (Pirkei Avos 3:15): “The world is judged for the good but everything is determined according to the abundance [or “the majority”] of deeds.” My illustrious father, the great Rabbi Aharon Keidnover, *z”l*, explained this in his commentary on the Torah *Birkas Shmuel* (*Parashas Noach*) in the light of another teaching of the Sages. In Kiddushin (40b) the Sages say:

A man should always view himself as if he were half guilty and half meritorious. Thus, if he performs one more good deed he is fortunate, for he inclines himself and the entire world to the side of merit. If he does one more evil deed, woe to him! For he inclines himself and the entire world to the side of guilt. Thus it is written, “And one sinner causes much good to be lost” (Koheles 9:18).

The Mishnah from Pirkei Avos addresses a question that

קשיות משה רבנו עליו השלום, דהקשה: מפני מה יש צדיק וטוב לו וצדיק ורע לו, רשע וטוב לו רשע ורע לו, והיאך אמרין דבטוב העולם נדון? לזה בא בעל המאמר לתרץ קשיות משה רבנו עליו השלום, דהכל הוא אחר רב המעשה. אם כן, אפלו האדם הוא צדיק גמור, ועושה עברה בשעה שהעולם הוא מחצה על מחצה — חציו זכיות, וחציו עוונות — והוא מכריע לכף חובה, אזי הוא צדיק ורע לו. וכן להפוך: אם רשע עושה מצוה בשעה שהעולם מחצה על מחצה, ואם כן הוא מכריע את העולם לכף זכות, ומזכה את הרבים, אזי הוא רשע וטוב לו. ולכן

was asked by Moshe himself (see Berachos 7a): We see that there are righteous people who have good fortune and righteous people with bad fortune, evildoers who have good fortune and evildoers with bad fortune. How, then, can the Sages say that, “the world is judged for the good”?

In answer to this question Sage goes on to say that, “everything is determined according to the majority of deeds.” Therefore, even if a man is completely righteous, if he then commits a single transgression at a time that the world is half meritorious and half guilty — thereby inclining it to the side of guilt — he will become a “righteous person with bad fortune.”

Conversely, if a wicked person performs a single good deed at a time that the world is half-half — thereby inclining it to the side of merit and benefiting the multitude — he will become an “evildoer with good fortune.” Thus the words of the Mishnah are very precise, “everything is determined according to the *majority* of deeds.” This is clear and it illustrates principle that

דִּיקִינֵן, וְהַכֵּל הוּא לְפִי רַב הַמַּעֲשֶׂה וְקֵל לְהַבִּין. וְזֶהוּ דְּבָרֵי פִי חֲכָם חֵן.

וְלִי נִרְאָה, כִּי בַּעוֹלָם הַזֶּה נִדּוֹן לְפִי רַב הַמָּמוֹן, וְכֵמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה: רַבִּי הָיָה מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, כִּי כָּל הַכְּבוֹד הַמֵּדֻמָּה שֵׁשׁ עֶכָּשׁוּ בַּעֲתֵים הֶלְלוּ, הוּא תוֹלָה הַכֵּל בַּעֲשֶׂר. וְהַכְּסִילִים מְבִיאִים רְאִיָּה מֵרַבִּי, שֶׁהָיָה מְכַבֵּד עֲשִׁירִים, אֲבָל אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ הָיָה גַם כֵּן מְכַבֵּד לַעֲנִיִּים בַּעֲלֵי תוֹרָה, כִּי הֵמָּה בַּעֲלֵי הַמַּעֲשֶׂה. וּבַעוֹלָם הַבֹּא חוֹלְקִין כְּבוֹד לְפִי רַב הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵם הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, וְלֹא לְפִי רַב הַמָּמוֹן. וְזֶהוּ הַפְּרוֹשׁ בְּגִמְרָא: וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן, כְּנִזְכָּר לְעִיל. אֲבָל הַפְּרוֹשׁ שֶׁל 'וְהַכֵּל לְפִי רַב הַמַּעֲשֶׂה',

“the words emanating from the mouth of a wise man are pleasing” (Koheles 10:12).

However, it seems to me that there is another way to understand this Mishnah as well. In this world everything is determined according to the abundance of wealth. Thus the Sages tell us (Eiruvim 86a) that Rebbe [Rabbi Yehudah HaNasi] used to honor the rich. In other words, he would bestow upon them all the illusory honor that abounds in these times.

Fools cite Rebbe's example as a proof that the rich deserve honor. What they do not realize is that Rebbe also used to honor poor Torah scholars, for they are the “men of deeds,” and in the World to Come honor will be apportioned according to “the abundance of deeds,” i.e., and *not* according to wealth.

Thus the first statement, that the world is judged “for the good,” refers to judgment in this world according to wealth.

רצה לומר שהן התלמידי חכמים, שהם בעלי מעשה. ולכן יש התעוררות גדול לכל איש, אשר גם כן זכה ה' בעשר, והוא רב או נגיד בקהלה ובמדינה, אל יקל בשביל עשרו בכבודו של תלמידי חכמים לאנהגא בהון קלנא, חס ושלום. ויחשב תמיד שאמנות בעלי תורה הוא למעלה מכל אמנות שבעולם. וכל מי שמתכבד בקלון חברו בשביל כבודו, שמתנשא באשר שהוא ראש, ואינו מסביר פנים יפות לכל העם הנצבים עליו — על זה עתידין לתן את הדין ולהיות כבושים תחת רגליהם, ושם יתאוו לראות באור שלהם וליהנות ממנה, אבל תחשכנה עיניהם

But the second statement, that “everything is determined according to the abundance of deeds,” refers to judgment in the World to Come which is rendered according to the abundance of the deeds of the scholars, the true “men of deeds.”

This should be a great warning to all whom Heaven has blessed with wealth or with the position of rabbi or head of the community or country — let them not denigrate the honor of scholars on account of their wealth or treat them with disdain, Heaven forbid. Rather let them recall at all times that the profession of the scholar is more exalted than any other profession in the world.

If a communal leader derives honor from the disgrace of his fellows by lording over them and he fails to greet all who come before him with a pleasant countenance, he will one day be made to reckon for it and will be crushed beneath their feet. He will long to behold and bask in their radiance, but his vision will be darkened by the sight of their glory.

מראות בכבודו. והנה בכמה מקומות האדם מזהר, ודינו הוא קשה, בשביל שמבזה בעלי תורה, והכרוז מכריז בכל יום: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה!

על כן יראה האדם לחלק כבוד לתלמידי חכמים, באשר שהקדוש ברוך הוא חפץ בכבודו, ויהיה זהיר לגדל ולרומם כבודם ותפארתם של בעלי תורה, ואף אם פסא האדם הוא בין הגדולים – תשים אל לבך, שפסא של תלמידי חכמים גדול מפסאך. וכמו שמצאנו שחזקיה מלך יהודה עליו השלום, כשהיו באים אליו תלמידי חכמים, היה עומד מפסאו יוצא לנגדם, והיה מחבקם ומנשקם. ואמר לו: רבי רבי! אבי אבי! רכב ישראל! וכן היה אומר אנטונינוס קיסר לרבו הקדוש: הלואי הייתי מצע תחתך

There are numerous sources warning against the disparaging of scholars and the punishment for this iniquity is severe. For example, according to the Mishnah a proclamation goes forth every day, saying, “Woe to mankind for the disgrace of the Torah!” (Pirkei Avos 6:2). Therefore a person should be careful to treat scholars with deference since the Holy One Blessed is He desires their honor. Let him strive to increase and elevate the honor and glory of the masters of the Torah.

And even if a person's own seat is among the great let him recall that the seat of the scholars is greater than his. Thus we find that whenever a scholar came before King Chizkiyahu he would rise from his throne and step forward to greet him. Then he would embrace him and kiss him, calling him, “My teacher! My teacher! My father! My father! Chariot of Israel!” (Kesubos 103b; Makkos 24a). Similarly, the Roman Emperor Antoninus

בְּעוֹלָם הַבָּא! וּמִי שֶׁמִּנְהִיג נְשִׂאוֹתוֹ בְּרָמָה בְּשִׁבִּיל לְהַרְבוֹת
כְּבוֹדוֹ, אֲזִי רָמָה תֹּאכְלֶהוּ וְלַעֲפָר יֵרֵד כְּבוֹדוֹ.

וְהַעֲקָר, שְׁצָרִיךָ הָאָדָם לְהִזָּהֵר בְּכְבוֹד רַבּוֹ כְּמוֹ בְּכְבוֹד אָבִיו
וְאִמּוֹ. וְצָרִיךָ לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר רַבּוֹ וְעֲבוּר אָבִיו וְאִמּוֹ, וְכֵה
יֹאמַר בְּקִצְרָהּ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יְהֵא רַעּוּא מִן קִדְמָךְ, שְׁתַּתֵּן
חַיֵּי אֲרִיכִי וּמְזוֹנֵי רוּיְחִי וְסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא לְאָבִי מוֹרִי וְאִמִּי
מוֹרְתִי, וְלִרְבוֹתֵינוּ וְלִכָּל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לְאַרְיכוֹת יָמִים. יְהִיו
לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְגו'.

וְלִכֵּן צָרִיךָ הָאָדָם לְהִשְׁלִיךְ מִדַּת הַגָּאוּה וּלְהַחֲזִיק בְּמִדַּת
הָעֲנָוָה. וְאִף דָּאִמַּר רַבִּי חִיָּא בַּר רַב אֲשִׁי, אָמַר רַב: תִּלְמִיד

used to say to Rabbi, "If only I could be a carpet beneath you in the World to Come!" (Avodah Zarah 10b).

By contrast, if a leader behaves haughtily for the sake of receiving more honor, he will one day be consumed by maggots and all his honor will descend into the dust.

But the most important thing is to be as careful in honoring one's mentor as in honoring one's parents. One must also pray for the welfare of one's mentor as well as for the welfare of one's father and mother. One should recite this brief prayer: "Master of the Universe! May it be Your will to grant long life, bountiful sustenance and help from Heaven to my father my teacher, to my mother my teacher. And grant long life to all my mentors and to all the members of my family. May the words of my mouth and the meditations of my heart be acceptable to You, my Rock and my Redeemer."

One must cast aside pride and hold fast to humility. It is true that Rabbi Chiya bar Ashi said in the name of Rav that a

חכם — צריך להיות לו גאווה אחד משמינית שבשמינית, ומעטר ליה כסאסא לזבלתא. שמעתי הפרוש בשם הגאון הרב מורנו וולף, אב בית דין דקהלת קדש פוזנא זכרוננו לברכה, דאמר שפונת רבי חיה היה בזה, שאדרבה: שתלמיד חכם צריך להיות ענו. ולכן אמרו: אחד משמינית שבשמינית. דע, כי השם הקדוש של ע"ב היוצא מפסוקים: ויס"ע ויב"א וי"ט (שמות יא, יט-כא), כאשר הוא מסדר בזהר, פרשת בשלח, ברתיקא קדישא עלאה, תמצא בשורה שמינית אחד משמונה שמות, שבה תבת ענ"ו וקל לנו להבין, ושפתים ישק.

(א"ה: רש"י בסכה מה. 'אני והו' — בגימטריא: אנה ה'. ועוד משבעים ושנים שמות הן הנקובין בשלש מקראות הסמוכין בפרשת 'ויהי בשלח ויסע וגו', ויבא

scholar must possess "one part in eight of an eighth" measure of pride, which should be a crown for him "like the needles on the top of a stalk of wheat" (Sotah 5a). However, I have heard an explanation of Rabbi Chiya's dictum in the name of the illustrious Rabbi Wolf, head of the court of Posen, z"l, according to which Rabbi Chiya actually meant precisely the reverse of what people think. In fact what he meant was that a scholar must be especially humble! And they therefore said, "one part in eight of an eighth."

He explained as follows: In *Parashas Beshalach* (52a; 270a) the Zohar discusses the Divine Name, comprised of seventy-two three-letter holy Names, that is engraved upon the supernal throne. The letters that make up these names are derived from the verses of Shemos 14:19-21:

בֵּין מַחֲנֶה וְגו'. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וְגו'. וּשְׁלֹשָׁתָן בְּנֵי שְׁבָעִים
וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת. וַיִּמָּהֵן שֵׁם הַמִּפָּרֶשׁ. אוֹת הָרְאשׁוֹנָה שֶׁל
פָּסוּק רִאשׁוֹן, וְאַחֲרֶיהָ שֶׁל אֲמָצִיעִי וְרִאשׁוֹנָה שֶׁל אַחֲרֹן,
וְכֵן בְּזֶה הַסֵּדֶר כָּלֵן. הַשֵּׁם הָרִאשׁוֹן – 'וְהו'. וַי"ו שֶׁל 'וַיִּסַּע',
ה'א ד'כָּל הַלַּיְלָה', וַי"ו ד'וַיֵּט'. וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁים וְשְׁבַע הוּא
'אֲנִי' – אָל"ף ד'מֵאַחֲרֵיהֶם', וְנו"ן רִאשׁוֹן ד'הֶעֱנֹן' בַּחֲשֹׁבוֹן
שֶׁל מִפָּרֶעַ וַיּו"ד ד'רוּחַ קָדִים'.

וה"ו	יל"י	סי"ט	על"מ	מה"ש	לל"ה	אכ"א	כה"ת
הז"י	אל"ד	לא"ו	הה"ע	יז"ל	מב"ה	הר"י	הק"מ
לא"ו	כל"י	לו"ו	פה"ל	נל"ך	י"י	מל"ה	חה"ו
נת"ה	הא"א	יר"ת	שא"ה	רי"י	או"ם	לכ"ב	וש"ר
יח"ו	לה"ח	כו"ק	מנ"ד	אנ"י	חע"מ	רה"ע	י"ז

And the angel of God who went before the camp of Israel moved and went behind them and the pillar of cloud moved from before them and stood behind them. And it came between the camp of Egypt and the camp of Israel so that there was a cloud and darkness, but it illuminated the night; and this one did not come near this one all night. And Moshe stretched out his hand over the sea and Hashem led the sea with a strong east wind all that night and made the sea into dry land and the waters were divided.

The letters that make up these verses must be rearranged as in the following table (see Rashi on Sukkah 45a):

וה"ו	יל"י	סי"ט	על"מ	מה"ש	לל"ה	אכ"א	כה"ת
הז"י	אל"ד	לא"ו	הה"ע	יז"ל	מב"ה	הר"י	הק"מ
לא"ו	כל"י	לו"ו	פה"ל	נל"ך	י"י	מל"ה	חה"ו
נת"ה	הא"א	יר"ת	שא"ה	רי"י	או"ם	לכ"ב	וש"ר
יח"ו	לה"ח	כו"ק	מנ"ד	אנ"י	חע"מ	רה"ע	י"ז

הה"ה	מי"כ	וו"ל	יל"ה	סא"ל	ער"י	עש"ל	מי"ה
וה"ו	דנ"י	הח"ש	עמ"מ	ננ"א	ני"ת	מב"ה	פז"י
נמ"ם	י"ל	הר"ח	מצ"ר	ומ"ב	יה"ה	ענ"ו	מח"י
דמ"ב	מנ"ק	אי"ע	חב"ו	רא"ה	יב"מ	הי"י	מו"ם

וְהִנֵּה לִפִּי דַעְתִּי בְּמָה שְׁאֶמֶר רַבִּי חִיָּא הוּא הָעֵנִין בְּרָמָז,
שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְהִיּוֹת עֵנִי, וְלֹא אָמַר זֶה בְּפִרוּשׁ, אֶלָּא אָמַר
הַלְשׁוֹן: צָרִיךְ לְהִיּוֹת נוֹהֵג שְׂמִינִית שְׂבִשְׂמִינִית. נִרְאָה מְזֵה,
דְּבֵא לְרַמֵּז שְׁאֶפְלוּ הָכִי יָאוֹת לְתַלְמִיד חָכָם לְנֹהֵג בְּעֶצְמוֹ
קִצֵּת סִלְסוּל. וְכִדְאֵמְרִינָן: וּמַעֲטָרָא לִיהּ כְּסִיאָסָא
לְשַׁבְּלָתָא. וְעַל זֶה אָמַר רַב נַחֲמָן אַחֵר כֵּן: אֲנָא לֹא בָּעִינָא

הה"ה	מי"כ	וו"ל	יל"ה	סא"ל	ער"י	עש"ל	מי"ה
וה"ו	דנ"י	הח"ש	עמ"מ	ננ"א	ני"ת	מב"ה	פז"י
נמ"ם	י"ל	הר"ח	מצ"ר	ומ"ב	יה"ה	ענ"ו	מח"י
דמ"ב	מנ"ק	אי"ע	חב"ו	רא"ה	יב"מ	הי"י	מו"ם

It turns out that one of the eight names in the eighth row is the word *amay* — “humble.” Thus Rabbi’s Chiya’s dictum should be interpreted that a scholar must have the amount of pride that is reflected in “one of the eight [words] of the eighth [row],” that is, he should be humble! This interpretation is easy to understand, causing one’s lips to smack with delight!

Nevertheless, in my opinion it is significant that Rabbi Chiya did not say straight out that one must be humble but chose instead to express it through a riddle, saying that one must act with an “eighth of an eighth.” I believe this was to hint that a scholar should nevertheless conduct himself with a little bit of preening, which should “crown him like the needles on the top of a sheaf of wheat.”

It was to this that Rabbi Nachman responded, “I do not want any of it, nor even a part of it!” That is to say, he did not

לֹא מִנִּיה וְלֹא מִקְצִיתָהּ. פֶּרוּשׁ: אֵין אֲנִי חֲפֵץ אֶף בְּסִלְסוּל
וְנִדְנוּד שׁוּם גִּאּוֹה, אֲפִלּוּ מִעֵט מִזְעִיר. וְרַמְזוּ בְּאִמְרָתוֹ
בְּנִעְלָם שֶׁל מִנִּיה וּמִקְצִיתָהּ. רָצָה לֹאמֹר: מִהַשׁוּרָה הַשְּׁמִינִית
וּמִמִּקְצֵת מִהֵשֶׁם הַשְּׁמִינִית. וְכָל זֶה מְרַמֵּז לְמִעֵט הַגִּאּוֹה
בְּכָל אִפְשָׁרִי, אֲפִלּוּ בְּמִעֵט דְּמִעֵט, הַנִּרְמֵז בְּמִלֵּת 'לֹא מִנִּיה
וְלֹא מִקְצִיתָהּ'. וְעַל זֶה סִיִּים מֵרֶזוּטָרָא: מֵאִי דְכִתִּיב: תִּוְעֵבֶת
ה' כָּל גִּבָּה לֵב? אֲפִלּוּ כָּל דֶּהוּא מִשְׁמַע. וְהַטַּעַם הוּא
מִפְרָסִם: כָּל הַמִּתְגָּאָה, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, וְהַגִּאּוֹה
הוּא תְּקֻרֻבוֹת עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב לְקַמֹּן
בְּסִיעֵתָא דְשָׁמַיָא.

עַל כֵּן אֲנִי מִזְהִיר עַל מִדַּת הָעֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: צַלַּח

wish to engage in even a little bit of preening lest he possess even the smallest trace of pride. He used the ambiguous phrase “any of it” to allude to the eighth row of the table above while the phrase “even a part of it” refers to the eighth name in the row. Thus Rabbi Nachman indicated that he would minimize pride to the greatest extent possible, not wanting even the small part of a small part indicated by the expression “any of it or even a part of it.”

Mar Zutra then concluded, “What is meant by the verse, ‘An abomination to Hashem is *every* haughty heart’? Even the slightest trace [of haughtiness] is implied.” The reason for this is expressed in the well known dictum, “Whoever is guilty of pride is as if he worshipped idolatry” (Sotah 4b), for pride is indeed like an offering to an idol, as I will explain in later chapters (84 and 88), with the help of Heaven.

For this reason I must issue an admonishment regarding

רכב על דבר אמת וענוה צדק וגו'. פרוש: שיהיה לך ענוה של צדק, ולא ענוה של רמיה, כדי להראות פנים של ענוה בפני הבריות. הלא אלהים יחקר זאת, ואל אלהי הרוחות יבוא במשפט למי שאינו נוהג באמת בענוה, אבל מי שנוהג בענוה ובאמת — עליו נאמר: ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, אמן.

the trait of humility itself. It is written, "Mount and ride on behalf of truth and righteous humility" (Tehillim 45:5). As this verse indicates, humility must be righteous and not a deception to make an impression on others. This is a matter that God will examine, for the God of all spirits will bring to judgment anyone who fails to conduct himself with integrity and humility.

But concerning the one who does behave with integrity and humility it is written, "And those who love Him will be like the sun going forth in its strength" (Shoftim 5:31). Amen.

CHAPTER 66

פרק סו

לפי מה שכתבנו לעיל, יבאר גמרא: אמר רבי יוחנן: בכל מקום שאֵתה מוצא גדלותו של הקדוש ברוך הוא וכו'. הפרוש הוא כך לפי עניות דעתי, כי כבר כתבנו לעיל, דשם ענ"ו הוא שם שמינית שבשמינית, והנה זה הוא מבאר, שם הגדול הנקרא חסד, הוא גימטריא שבעים ושתיים. וזהו שאמר רבי יוחנן: מקום שאֵתה מוצא גדלותו של קדוש ברוך הוא, רצה לומר שם הגדול, שהוא שם המפך שהוא בחסד – בשבעים ושנים שמות – שם אֵתה מוצא ענותנותו של הקדוש

In light of what we have written in the previous chapter we can understand Rabbi Yochanan's dictum: "Wherever you find mention of the greatness of the Holy One Blessed is He, there you find mention of His humility" (Megillah 31a). I believe the explanation is this: When Hashem's four-letter name, is expanded into its constituents using the letter *yud* as the "filling" [i.e., *י"ו* *ה"י* *ו"י* *ה"י*; Tikkunei Zohar Chadash 122b] it has the numerical value 72, which is the same as the value of the word *chessed* ["lovingkindness"]. The attribute of *chessed* is also known as the attribute of "greatness."

What Rabbi Yochanan meant by Hashem's "greatness" was the translation of His great name into the *chessed* [i.e., seventy-two) names listed on the table in the previous chapter. As we saw then, *Anav* ["humble"] is one of these names. Thus where one finds Hashem's greatness [i.e., the 72 names], there one

ברוך הוא. רצה לומר: שם הוא מרמז, דהקדוש ברוך הוא הוא ענו, וקל להבין.

ועקר ענותנותו של האדם צריך להיות במתון כל מעשיו, ולהתבונן אם לא פגם חס ושלום בכבוד הקדוש ברוך הוא ובכבוד הבריות. ומדת הגאווה היא המהירות, שמרגיל האדם לדבר דברים רעים וחטאים לה'. ומדה זו עברה גוררת עברה גורם חמוד ממון, באמרו: הרבה מעלות יש בי, ועל כרחך מקים בי: אל תגעו במשיחי ולא תגע בי יד. ומכל שכן בממוני ובנכסי. וזהו אי אפשר כי אם יושב יחידי בלתי שכנות בני אדם סביביו.

finds a hint to His humility in the word *anav*. This should be easy to grasp.

A human being's humility should find its principle expression in the discretion he exercises before acting and his readiness afterwards to examine whether his deeds detracted in any way from Hashem's honor or that of any of His creatures. Pride, by contrast, is displayed in the hastiness with which a person launches into all manner of evil and iniquitous deeds.

In keeping with the dictum that "one sin leads to another" (*Pirkei Avos* 4:2), pride leads to avarice. The proud man thinks to himself, "I have so many admirable qualities, surely to me applies the verse, 'Do not touch My anointed ones' (Tehillim 105:15). Therefore no one should lay a finger on me and certainly not my wealth or property. But the only way to see that this is fulfilled is by living in isolation, apart from the company of other people.

גם עברה של גאווה הוא גורם, שְמִלְבִּין אֶת חֲבֵרוֹ בְּרָבִים, כִּי הַבֶּעַל גָּאוֹה מְדַקְדֵּק עַל כְּבוֹדוֹ כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה, וְגַם זֶה אֵי אֶפְשָׁר בְּנִגְיַעַת כְּבוֹד שֶׁל הַמִּתְגָּאָה. וּבְמַעַט מְזַעִיר מִתְרַגֵּז, וְלִבּוֹ בּוֹעֵר כָּאֵשׁ שֶׁל גִּיהֶנֶם, וּמַחְרֵף וּמַבְזֶה וּמְלַבֵּין אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְקִימָא לָן: כָּל הַמְלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרָבִים – אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. גַּם גּוֹרֵם עֲרֻבוֹב הַשָּׁכָל בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה. וַיִּמָּה נִסְפָּר בְּחִסְרוֹן מִדַּת הַגָּאוֹה? הֲלֹא קִצְרָה הִירֵיעָה. הַגָּאוֹה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר דְּבָרִים שֶׁהֵם גִּנְבוֹת דַּעַת, כְּגוֹן שֶׁאָמַר מִפְּנֵי הַגָּאוֹה לְבְרִיּוֹת: לְכַבֹּדֵךְ אֲנִי עוֹשֶׂה, כִּךְ וְכִךְ אֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְלִבּוֹ בַּל עֲמוּ.

וּבּוֹא וּרְאֵה מָה דְּאִיתָא בְּזֵהר פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא עַל דְּקְדוּק הָאֻמָּת

Pride causes a person to shame others in public because the conceited person stands on his honor to the last detail and since it is impossible for others to avoid infringing upon it he is frequently enraged, his heart burning with the fires of Gehinnom. This causes him to pour out imprecations and insults, to the mortification of his victims. Yet the Sages have warned that one who embarrasses his fellow in public has no portion in the World to Come (Baba Metzia 59a)!

Pride also causes a person's thoughts to become confused during study and prayer. What else can we say about the damage caused by this trait? The page is not long enough to relate it all! Pride causes a person to give false impressions. For example, the braggart may tell someone that he is only doing a certain act in his honor, while in his heart he knows the truth to be otherwise.

Come see what is written in the Zohar in *Parashas Vayeitzi*

וַיֵּשֶׁר: רַבִּי יִצְחָק הָיוּ יְתִיב קָמִיָּה חַד מְעַרְתָּא. אֲעֵבֵר חַד בֵּר
נָשׁ, וְתָרִין בְּנֵי עַמִּיָּה. וְהָיוּ אֲזִיל. אָמַר הֵבֵן אֶחָד לְאַחִיו: דָּא
תְּקַפָּא וְשִׁמְשָׁא מִסְטָרִיהּ דְּדָרוּם אִיהוּ. וְעֵלְמָא לֹא אֶתְקִים
אֶלָּא עַל רוּחַ, וְרוּחַ אִיהוּ קִיּוּמָא שְׁלָמָה דְּכָל סֵטֶר וְאֶלְמָלָא
רוּחַ לֹא יָכוֹל עֵלְמָא לְאַתְקִימָא וְכו'. תָּא חֲזִי: בְּשַׁעְתָּא
דִּיחֲדוּ שְׁבִטֵי יְהוָה וְאָמְרוּ 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד',
כְּדִין אֶתְחַבֵּר יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן עִם שְׁבִטֵי יְהוָה וְאָמַר: בְּרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. (רַצָּה לֹמַר: אִם בַּעַל הַנֶּפֶשׁ אֶתָּה
— תָּבִין הָעֲנִין, כִּי מִדַּת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִכְלָלָת בָּהּ מִדַּת
הַגְּבוּרָה, שֶׁהִיא תְּקַפָּא דְּשִׁמְשָׁא, וְעַל יְדֵי כֵן מִמְתִּיקִין

(148a-149a) regarding the exactitude that is expected of a person in matters of honesty and integrity:

Rabbi Yitzchak was sitting before a certain cave when a man walked by with his two sons. One son said to his brother, "The sun's intensity comes from the south and the earth is only able to survive it because of the cooling wind, bringing sustenance and perfection on every side. . .

"Come and see that when the holy tribes unified Hashem with the declaration, 'Listen Israel, Hashem is our God, Hashem is one,' their father Yaakov joined in with the reply, 'Blessed is the name of the glory of His kingdom forever and ever.'"

[If you are among the initiated you will understand that the attribute of lovingkindness (*chessed*) incorporates the attribute of restraining might (*gevurah*), represented by the intensity of the sun. Through this all the judgments (*dinnim*) contained in the attribute of might are mitigated.

הדינים שבגבורה, והכל הוא על ידי מדת האמת של יעקב).

אמר רבי יצחק: אשתתף בהדיוהו ואשמע מאי קאמרי. אזיל בהדיוהו ושמע מניהו כמה רזין דאורייתא. עין שם. בכה רבי יצחק וכו'. אמר האי בר נש לרבי יצחק: זיל לאורחיה, ואנא איזיל למתא להלולא דברי. אמר רבי יצחק: השתא אית זמנא למיהך לאורחיה לחודיה, הואיל שאומרים לי בפרוש שלא אלך עמהם, ולא זמנא לי לבי הלולא.

עאל רבי יצחק וסדר מלין אלין קמיה דרבי שמעון בן יוחאי. אמר רבי שמעון בן יוחאי: ודאי שפיר קאמרו,

And all of this is brought about by Yaakov's attribute of truth (*emes*).]

Rabbi Yitzchak said, "I will join them and hear what they are saying."

So he walked with them and heard a number of secrets of the Torah, as is related there, after which he wept with joy. Then the man said to him:

"Continue along your way, for I must enter this town to celebrate my son's wedding."

Rabbi Yitzchak said, "Now the time has come for me to continue on my way alone. For they have told me explicitly that I may not go with them and they did not invite me to the wedding." Afterwards Rabbi Yitzchak went and told over these things to Rabbi Shimon ben Yochai.

וְאֵלֵּין הֵן בְּנוֹי דְּרַבִּי צְדוֹק חֲלָשָׁא. וּמַאי טַעְמָא הָיָה נִקְרָא
 'חֲלָשָׁא'? דְּאֲרַבְעִין שָׁנִין הָוִי בְּתַעֲנִית עַל יְרוּשָׁלַּיִם, דְּלֹא
 יִתְחַרֵּב בְּיוֹמֶיהָ, וְהָוִי פָּרִישׁ עַל כָּל מַלְהָ וּמַלְהָ דְּאוֹרִיתָא רַזִּין
 עַלְאִין, וְלֹא הָוִי יוֹמֵי זַעֲרִין שְׁפָגַע רַבִּי יִצְחָק לְהַאי רַבִּי צְדוֹק
 וּבְנוֹ הִקְטָן. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: אֵן הוּא בְּרִיךְ אַחֲרָא? אָמַר
 לֵיהּ: אַעֲבִידְנָא לֵיהּ הַלּוּלָא, וְאַשְׁתָּאֵר אֶצֶל אִשְׁתִּי. אַחֲרַךְ
 שָׁאַל אוֹתוֹ: מַאי טַעְמָא לֹא זְמִינַת לִי לְהַלּוּלָא דְּבְרִיךְ? אָמַר
 לֵיהּ: חַיִּיךְ, דְּלֹא זְמִינָךְ לְהַלּוּלָא דְּבְרִי בְּגִין תְּלַת מְלִי: (א) דְּלֹא
 יִדְעָנָא בְּךָ דִּילְמָא אַנְתָּ גְּבָרָא רַבָּה וְאַפָּגַם בִּיקְרָךְ. שְׁנִית:
 דְּלְמָא אַנְתָּ אֲזִיל בְּבִהִילוֹ לְאוֹרְחָךְ, וְלֹא אֶטְרַח לָךְ. וְטַעַם

Rabbi Shimon ben Yochai said, "Surely they spoke well, for these were the sons of Rabbi Tzaddok the weak. And why is he called 'the weak'? Because for forty years he fasted to prevent Jerusalem from being destroyed in his lifetime. He used to reveal esoteric secrets in connection with every statement in the Torah."

Not long afterwards Rabbi Yitzchak ran into Rabbi Tzaddok and his younger son. He inquired, "Where is your other son?"

"I married him off," he replied, "and he remained with his wife."

Then Rabbi Yitzchak asked, "Why did you not invite me to your son's wedding?"

"I swear," he said, "that I did not invite you on account of three things: First, since I did not know you I was afraid that you might be a man of stature and that I might detract from your honor. Second, I thought you

שְׁלִישִׁי הוּא, דָּלָא תַכְסֵּף קַמֵּיה חֲבוּרָה דִּילָן, דְּכָל אֱלִין
 דְּאָנוּן אֲכָלִין בְּפִתּוּרָא דְּחֵתָן וְכָלָה, כְּלָהּ יִהְיִי מִתְּנֹת
 וּבִזְבִּזִין לְהַחֲתֹן, וְאוּלִי אֲנִי גַבְר מִסְכָּנָא. אָמַר לִיה רַבִּי
 יִצְחָק: מַאי שְׁמֶךָ? אָמַר לִיה: צְדוּק זוטא. בְּהֵוָה שְׁעִתָּא
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אוּלִיפְנָא מִנִּיה תִּרְיִסר רִזִּין דְּאוּרִיתָא. עַד
 כָּאן.

נִלְמַד מִזֶּה הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁאָמְרוּ שְׂדוּרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ
 אוֹמְרִים בְּפִיָּהֶם, כְּאֲשֶׁר הָיָה הָאֻמָּת בְּלִבָּבָם, וּמָה מְאֹד הוּא
 מְשַׁבַּח הַדָּבָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּדֹאִיתָא בְּזֵהר פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי, כִּי יֵשׁ
 מְשַׁחֲתִיתִים מִיְּחָדִים, אֲשֶׁר הֵם תַּחַת שְׁלִטוֹן שֶׁל אֵף וְחִמָּה,
 וְהֵם מְמַנִּים לְשִׁמְעַ דְּבָרִים שֶׁל כָּל אֱלִין דְּמַחֲיָכִין בְּמַלְיָן

might be in a hurry and I did not wish to burden you. And third, so that you would not be embarrassed in the presence of our company, for it is our custom that all who dine at the table of the groom and bride give presents and donations to the groom and I thought that you might be poor.”

“What is your name?” Rabbi Yitzchak inquired.

“Tzaddok the small,” the man replied.

At that moment Rabbi Yitzchak said, “I learned from this man twelve secrets of the Torah!”

From this incident we learn that earlier generations were careful to speak with their mouths only what was truly in their hearts. How praiseworthy are words spoken with integrity! Thus the *Zohar* relates in *Parashas Pekudei* (264b) that special destroying angels under the authority of “Anger and Wrath,”

דְּאוֹרֵיתָא אוּ בְּמַלִּין שֶׁל יִרְאָה וּמוֹסָר. וְכֵן הֵם מִיַּחֲדִים
 לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי כֶּת, הַמְדַּבְּרִים אֵיזָה גְנוּת חֵס וְשְׁלוֹם עַל
 תַּלְמִיד חֶכֶם אוּ עַל אֵיזָה אָדָם כָּשֶׁר. וּבְאֵלוּ הַדְּבָרִים
 גּוֹרְמִים שֶׁהַנֶּחָשִׁים מַפְשִׁיטִים מֵעֲלֵיהֶם אֶת הָעוֹר שֶׁלָּהֶם,
 וְהוּא כּוֹאֵב לָהֶם וְצוֹעֲקִים בְּקוֹל גָּדוֹל, עַד שֶׁמַּעוֹרְרִים אֶת
 הַנֶּחָשִׁים הַמְשַׁחֲתִים, הָעוֹמְדִים בְּחֻדְרֵי גֵיהֶנֶם הַנִּקְרָא בּוֹר.
 וְגַם הֵם מַפְשִׁיטִים עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם וְצוֹעֲקִים, עַד
 שֶׁמַּעוֹרְרִים לְנֶחֶשׁ סַמָּאֵל, אֲשֶׁר הוּא מְמַנֶּה עֲלֵיהֶם,
 וְקִשְׁקֶשֶׁת שֶׁלוֹ הוּא מִנַּח לִפְנָיו, וְאִזּוֹ פּוֹרְחִים וּמְשַׁחֲתִים
 וּמַחְבְּלִים הַיּוֹצְאִים מִקִּשְׁקֶשֶׁי דִּילִיָּה, וּמֵהֶם מַתְעוֹרְרִים
 גְּזֵרוֹת רָעוֹת. וְכָל זֶה הוּא עַל יְדֵי דְבוּר שֶׁל דְּפִי כְּנֻזָּכָר לְעִיל.
 וְכֵן יֵשׁ מְשַׁחֲתִים מִיַּחֲדִים, הַנִּקְרָאִים אוֹרְרֵי יוֹם, וְהֵם

are appointed to listen to all those who ridicule words of Torah or of awe and rebuke.

They are also designated to listen to whoever disparages a Torah scholar, Heaven forbid, or any upright person. For with their words they induce the snakes to shed their skins. This causes them pain on account of which they cry out loudly, awakening the destroying snakes standing in the chambers of Gehinnom that are known as “the pit.”

These, too, shed their skins and cry out, awakening the snake known as the *Samech Mem* (SME”L), the officer in charge of them all, whose scaly skin lies before him. Then destroying and damaging angels emanating from his scales fly up to invoke evil decrees. And all of this comes about solely because of an unjust statement, as mentioned above.

Other destroying angels, called “cursers of the day” (Iyov

מַמְנִים עַל מִי שֶׁמְקַלֵּל עַצְמוֹ בְּאִיזָה שְׁבוּעָה אוֹ שֶׁמְקַלֵּל
 עַצְמוֹ בְּכַעַס, וְנוֹטְלִין הָאֵי קִלְלָה וּמִקְרָבִין אוֹתָהּ אֶל נַחֲשׁ
 עֵקֶלְתוֹן, כֵּת שֶׁל סַמָּאֵל, וְעַל יְדֵי כֵךְ הוּא מְקַטְרֵג וּמַעִיר
 צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת. וְכֵן יֵשׁ מְשַׁחֲתִים עַל הַמְּגִזִּים גְּזוּמִים,
 שֶׁהֵם לֹא כֹדֶת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, אוֹ שֶׁזּוֹרֵק כְּלִי בַּחֲמָתוֹ –
 אֲזִי אוֹתָן הַמְּמַנִּים נוֹטְלִין אוֹתָן דְּבָרִים רָעִים וּמַעֲלִים אוֹתָן
 לְבֵית וְעַד שֶׁלָּהֶם וְאוֹמְרִים: דָּא קִרְבָּנָא דְּפִלְגְּנָא דְּקָרִיב לוֹן,
 וּמִכְרִיזִין כְּרוּז: וַיְהִי פִלְגְּנָא דְּאֶסְטָאָה בְּתֵר אֶל זֶר וּפְלַח
 לְאֵל נֶכֶר וְכו'.

וְרָאָה גַּם רָאָה, כִּמָּה שְׁלוּחִים וּמְמַנִּים וְהִרְפֹּתְקָאוֹת וְסִבּוֹת
 יֵשׁ עַל הָאָדָם, שֶׁיִּסּוּדוֹ הוּא מַעֲפָר, וְסוּפּוֹ לְעַפָּר. וְכָל זֶה

3:7), are assigned over people who curse themselves in anger with an oath or malediction. These angels then take that curse and bring it to the “Twisted Snake” (Yeshayahu 27:1), which also derives its power from the *Samech Mem*. This enables it to lodge accusations and to bring on many terrible sorrows (Zohar, Pekudei 266a).

Another class of destroying angels is assigned over those who make angry threats, which is also not the way of our holy Torah, or who throw vessels in their rage. Then these angels take those ill-spoken words and bring them before their council. “This is the sacrifice that So-and-so has offered to us,” they declare. “Woe to him, for he has strayed after, and worshipped, an alien god! (Zohar, Pekudei 263b).

Take note of how many angelic emissaries and officers there are and how many misadventures and consequences a mortal is subject to. This is because man was formed from the dust

יָשִׁים הָאָדָם אֶל לְבוֹ לַחֲשֹׁב אֶל הַסּוֹף וְהַתְּכָלִית, כִּי הָאָדָם
 אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה יֵלֵד יוֹם וּמָה תִּגְרָם לוֹ הַשְּׁעָה וּמָה יַפְעַל לוֹ
 הָרֶגַע, כִּי תַעֲרִיף עֵינָיו בּוֹ וְאֵינָנוּ. וְהִרְבֵּה שְׁלֹחִים לְמָקוֹם
 בְּרוּךְ הוּא, לַעֲנוֹת בּוֹ הָאָדָם, וּפָתַע פְּתָאִים נִלְכָּד בְּפֶחַ
 יוֹקְשִׁים. וְהִרְאָה מְאִיּוֹב, שֶׁהָיָה יָרָא אֱלֹהִים וְסָר מִרָע, וְאֵף
 עַל פִּי כֵן עַל חֲטָא קָטָן קִטְרַג הַשֹּׁטֵן עָלָיו, וְנִמְסָר הוּא וּבָנָיו
 בְּיַד הַשֹּׁטֵן, וְנֶאֱבַד עֲשָׂרוֹ מִמֶּנּוּ כְּהֶרֶף עֵין וּמִתּוֹ בָּנָיו. וְאַחֲרֵי
 כֵּן בָּאוּ עָלָיו יְסוּרִים, כַּמְבָּאָר בְּסֵפֶר אִיּוֹב. וּמִרְבַּ הַצָּעַר קָלָל
 אִיּוֹב אֶת יוֹמוֹ אֲשֶׁר נוֹלַד בּוֹ, וְדָבַר דְּבָרִים קָשִׁים כָּלִפִּי
 מַעֲלָה, וְעַל יָדֵי כֵּן בָּאוּ אֵלָיו חֲבָרָיו וְהוֹכִיחוּ אֶת אִיּוֹב
 וְאָמְרוּ אֵלָיו שְׁלֹא יִבְעֹט בְּיְסוּרִים, כִּי כָּל דֶּרֶךְ ה' הֵם

and is destined to return to it. Let a person take all this to heart and consider his end. For one never knows what the day will bring or what the time will cause to pass or even what the very moment has in store for him, as it is stated, "Set your eyes upon it and it is gone" (Mishlei 23:5).

The Omnipresent, blessed is He, has many agents with which to afflict a person and he may find himself caught in the trap without any warning. The proof to this is the story of Iyov. He was a God-fearing man who eschewed wrongdoing, yet on account of a minor transgression he was indicted by the Satan and delivered into his hands along with all his children. Then in the blink of an eye his wealth was gone and his children were dead, after which he was stricken with bodily afflictions, as is related in the book that bears his name (chapters 1-2).

In his sorrow, Iyov cursed the day on which he was born and spoke harshly towards Heaven. This caused his companions to come and rebuke him, warning him against repudiating

בְּמִשְׁפָּט עַל דִּרְכֵי בְּנֵי הָאָדָם. וְכִשְׁהָיָה אִיּוֹב שׁוֹמֵעַ לַעֲצַת חֲבֵרָיו הַמוֹכִיחִים אוֹתוֹ, בְּזָכוֹת זֶה אַחֲרֵיתוֹ יִשְׁגָּה מְאֹד. וְכִפֹּל כְּפָלִים נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכָרוֹ בְּעִבּוֹר שְׁשָׁמַע לְקוֹל יִרְאָה וְתוֹכָחָה.

וְהִנֵּה אֶכְתֹּב לְךָ מֵאֲמָר אֶחָד מֵהַזֶּהר פֶּרֶשֶׁת לְךָ לָךְ, הַשִּׁיף לְעֵנִין זֶה. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדוֹם אֶל אַבְרָהָם וְגו': בְּשַׁעָה שֶׁהִנֵּשְׁמָה יוֹצֵאת מֵהַגּוֹף שֶׁל צַדִּיק וְעוֹבְרָת עַל פְּתָחוֹ שֶׁל גִּיהֶנֶם, וְרוֹצָה לְקַרֵּא שֵׁם אֵל ה' בְּקוֹל תְּפִלָּה כִּי גָדוֹל כֶּחֶם שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה יִנָּתֵן לָהֶם רְשׁוּת לְהוֹצִיא רְשָׁעִים בְּחֻזְקָה מִגִּיהֶנֶם – אֲזִי עוֹמֵד שָׁר שֶׁל גִּיהֶנֶם, שֶׁהוּא

his afflictions. For Hashem's conduct towards a person is always just, in accordance with his own conduct. And when Iyov finally heeded their advice and rebuke it was reckoned a great credit, on account of which his prosperity was renewed and he was blessed with many times more bounty than he enjoyed formerly. All of this was in reward for heeding the call to fear Hashem and improve his ways.

I will cite for you here a passage from the Zohar, *Parashas Lech Lecha* (Zohar Chadash 31b) that is pertinent to this discussion:

[It is stated,] "And the king of Sedom said to Avram, etc." (Bereishis 14:21). The moment the soul leaves the body of a righteous person it passes by the entrance to Gehinnom. There it is filled with the desire to call out to Hashem. For such is the power of the righteous that through their prayers they are able to extricate the wicked from Gehinnom.

נקרא מלך סדום, עומד לנגד נשמת הצדיק, שנקראת א"ב ר"ם, שלא יתפלל על זאת, כי אם בן מה הוא אמונתו וחשיבותו שנוטלים מידו מה שכבר נמסר אצלו? ואומר המלך סדום, שהוא שר של גיהנם אל הצדיק: הנה אתה צדיק, מה לך להוציא אותן הרשעים, שלא שמעו לקול הורים ומורים והעזו פניהם לנגד תלמידי חכמים? על בן הם שלי, רשעים הם ויאבדו! אכן אף כשחטאו הרבה, ולבסוף כששמעו לקול הורים ומורים וקבלו דברי תלמידי חכמים, אף שלא עשו תשובה כלל, נקראים רכוש של הצדיק, שמחזירן במחשבתו למוטב. אותן הרשעים קח לך

Then the Prince of Gehinnom, who is also called the “King of Sedom,” confronts the soul of the righteous man, called *Av Ram* [“Exalted Father”], to prevent him from praying for this purpose. For of what use is his assignment if even those who have already been delivered to him can be taken out of his control and authority?

So the King of Sedom, the Prince of Gehinnom, says to the righteous man, “You are righteous, so what business do you have extricating the wicked who failed to heed the voices of parents and teachers and who were brazen towards the scholars? It is because of this that they belong to me, for they are wicked and deserve to be lost!

“Indeed, those who sinned profusely but eventually heeded the words of their parents and teachers, and accepted the dictates of scholars — even if they did not actually repent at all — they are called the ‘property’ of the righteous, for they caused them at least to contemplate

מִגִּיהָנָם, וְרֹאיוֹיִן הֵם לְצֹאת עַל יְדֵי תַפְלָתָן. לָכֵן כְּתִיב:
וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדוֹם שֶׁהוּא שֶׁר שֶׁל גִּיהָנָם, אֶל אַבְרָהָם שֶׁהוּא
רִמְזוֹ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק הַנִּקְרָאת אַבְרָם, שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא חֶלֶק
אֱלֹהִים מִמַּעַל, הַנִּקְרָא א"ב ר"מ וְנִשְׂאָ. תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ — רָצָה
לֹמַר: נִפְשׁוֹתַן שֶׁל הָרָשָׁעִים, שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְקוֹל הוֹרִים
וּמוֹרִים, אֲלֹא הָיוּ מַלְעִיגִים עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים וְחִידוֹתָם.
וְהִרְכּוּשׁ קַח לָךְ — רָצָה לֹמַר: אוֹתָן רָשָׁעִים אֲשֶׁר שָׁמְעוּ
לְקוֹל דְּבַר הַמוֹכִיחִים בְּשִׁמְחָה, וְלֹא הָיוּ מַלְעִיגִים, נִקְרָאִים
רְכוּשׁ שֶׁל צַדִּיקִים. קַח לָךְ וְהִצִּילָם מִדִּינָה שֶׁל גִּיהָנָם. אֲזַ
נִשְׁבַּעַת לוֹ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא לִקַּח מֵאוֹתָן הָרָשָׁעִים, שֶׁהוּ

repentance. Such wicked you may extricate from Gehinnom, for they are fitting to be saved by your prayers.”

Therefore it is stated, “And the King of Sedom” — that is, the Prince of Gehinnom. “Said to Avram” — an allusion to the soul of the righteous person. It is called *Avram*, “Exalted Father,” because it is a Divine spark from On High. “Give me the souls” — that is, the souls of the wicked who paid no heed to their parents and teachers, ridiculing the words of the Sages instead.

“And the property you may take for yourself” — that is, those wicked who listened joyfully to those rebuking them and did not ridicule them. They are the “property” of the righteous, who may take them for themselves and save them from punishment in Gehinnom.

Then the soul of the righteous man swears that he will not take those who are the portion of the Prince of Gehinnom because they failed to heed the voices of the

חֶלֶק שֶׁל שׂר גִּיהֶנָם, אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל חֲכָמִים. וְזֶה שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל מֶלֶךְ סְדוֹם: הֲרִימוֹתַי יָדַי אֶל ה', אֶל עֲלִיוֹן – בְּשִׁבּוּעָה, שֶׁלֹּא אֶתְפַּלֵּל בְּעַד אוֹתָן הָרָשָׁעִים, אֲשֶׁר הָיוּ מַלְעִיגִים עַל דְּבָרֵי תוֹרָה וְהָיוּ מְבִישִׁין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְזֶה שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: וְלֹא אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ לְאוֹתָן הָרָשָׁעִים, אֲשֶׁר הָיוּ הַמוֹכִיחִים מְכַרְיִזִּים לַפְּנִיָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁהוּא עוֹרֵרֵם וְהוֹכִיחֵם לְמוֹטָב, וּפָרְשׁוּ לָהֶם דְּרָכֵי גֵן עֵדֶן וּשְׂכַר עוֹלָם הַבָּא, וּפָרְשׁוּ גַם כֵּן מִשְׁפָּטֵי גִיהֶנָם, וְהִקְשׁוּ עֲרָפָם לְבִלְתִּי קַחַת מוֹסֵר. וְלָכֵן אָמַר: חָלִילָה לִי אִם אֶקַּח מִחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל. רַמְזוֹ גַם כֵּן בְּזֶה בְּאוֹתָן הָרָשָׁעִים, שֶׁהָיוּ מְזַלְזְלִים בְּמַצּוֹת צִיצִית וְהוֹלְכִים בְּלִי

Sages. This is the meaning of the verse, “And Avram said to the king of Sedom, ‘I raise my hand in oath to Hashem, God the Most High.’” (Bereishis 14:22). That is, he swore that he would not pray for the sake of those wicked who ridiculed the Torah and shamed the scholars.

This is the meaning of the verse, “And I will not take from all that is yours.” That is, those evildoers before whom proclamations of admonition were issued to arouse them and stir them to penitence. But they turned away from the road to Gan Eden and the World to Come and ignored the warnings of punishment in Gehinnom, choosing instead to stiffen their necks and refrain from accepting correction.

The verse continues, “[I swear that] I will not take anything from a string to a shoelace.” This is an allusion to those who disparage the commandment of *tzitzis*,

צִיצִית לְגִמְרִי. וְאִם יֵשׁ לָהֶם 'אַרְבַּע כְּנָפוֹת' בְּשַׁעַת
קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, אֵינָם יוֹצְאִים בְּזֶה, שְׂאִינוּ מְכַסֶּה
רֹאשׁוֹ וְרַב גּוּפוֹ. עַד שֶׁרוֹף נֶעַל – שְׂאִין מְדַקְדָּקִים בְּהִנָּחַת
תְּפִלִּין, שֶׁיְהִיוּ הֶרְצוּעוֹת שְׁחוּרוֹת, וְיִהְיוּ בְּלִי שׁוּם קֶשׁוּר.
וְהֶרְצוּעָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּחִתִּיכָה אַחַת, וְלֹא בְּשִׁתִּים וְשִׁלֵּשׁ
חִתִּיכוֹת. וְרִאִיתִי הָעוֹלָם מְקַלֵּין בְּזֶה, אֲבָל עֹנֵשׁ הָעוֹבְרִים
וּמְזַלְזָלִים בְּמַצּוֹת צִיצִית וּתְפִלִּין וּמַלְעִיגִין עַל דְּבָרֵי תוֹרָה
וּמְזַלְזָלִין אֶת הַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים וּלְצוֹרְבָא מֵרַבָּנּוּ, כִּי הֵם
חֶלֶק שְׁלָךְ וּמִרְשׁוֹתָךְ שֶׁל מֶלֶךְ סְדוֹם, שֶׁהוּא שׂוֹר שֶׁל גִּיהֶנָּם.

going without them entirely or for the duration of the *Shema* and *Amidah* prayers donning a four-cornered garment with which they do not fulfill their obligation because it does not cover their heads and the upper half of their bodies.

“Until a shoelace” — this alludes to those who are not meticulous regarding the commandment of *tefillin*. For example, they do not check that the straps are black and free of any connecting knot, for each strap must be made of a single piece and not of two or three pieces tied together.

I have seen that many people are lenient with regard to these matters. Yet the punishment for transgressing or denigrating the commandments of *tzitzis* and *tefillin*, or for ridiculing words of Torah or denigrating the scholars and their disciples, is that they become the portion of the King of Sedom, the Prince of Gehinnom, falling under his authority.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: זָמַנָּא חָדָא פָּגַעְתִּי סָמוּךְ לְשַׁעַר הַגִּיהֵנוֹם. שָׁמַעְתִּי קוֹל כְּרוֹז אוֹתָן הָרָשָׁעִים, שֶׁהָיוּ מְלַעֲגִים עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים, וְהָיוּ נִדְּוֹנִים בְּיָסוּרִים קָשִׁים יוֹתֵר מִכָּל הָרָשָׁעִים. וְשָׁמַעְתִּי קוֹל מֵר וּלְלָה מְאֹד וְצוֹעֲקִים: וַי, וַי! דְּבָרֵי תוֹרָה וְדְבָרֵי יְרָאָה שָׁמַעְנוּ, וְלֹא הִטִּינוּ אָזְנוֹ הַיָּטֵב וְלָשִׁים עַל לִבָּנוּ! אוֹי וְאָבוּי! דְּבָרֵי חֲכָמִים, שֶׁפָּרְשׁוּ לָנוּ שֶׁכָּר וְעָנַשׁ שָׁמַעְנוּ, וְלֹא קִיַּמְנוּ דְּבָרֵיהֶם! וּבִתְוֹךְ כֵּךְ שָׁמַעְתִּי קוֹל שְׁאוּמְרִים אֵלַי: בֵּר לְוָאִי, בֵּר לְוָאִי, לֵךְ לְאוֹרְחָךְ! וּבִאתִי כְּמִזְכִּיר אוֹתָךְ שֶׁלֹּא תִפְתַּח פִּיךָ בְּשׁוּם תַּפְלָה בְּעַד כְּתוּת הַנִּדְּוֹנִים בְּגִיהֵנוֹם וְלִילֵךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּעַדָם; הֲלֹא כְּתִיב עֲלֵיהֶם שִׁיְהִיו אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים! עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֵּהָר.

Rabbi Yehoshua ben Levi related: "Once I found myself near the entryway to Gehinnom and overheard the proclamation regarding those who ridiculed the words of the Sages. They were sentenced to more severe afflictions than any of the other evildoers. I also heard their bitter, sorrowful voices crying, 'Alas, Alas! For we heard words of Torah and awe, but we did not incline our ears well, nor take them to heart. Woe to us! We heard the words of the Sages describing the rewards and punishments for obedience and transgression, but we did not live up to them.'

"In the meantime I heard a voice say, 'Son of Levi! Son of Levi! Be on your way! I have come to remind you not to open your mouth to utter any prayer on behalf of those sentenced to punishment in Gehinnom or to pray on their behalf. For it is written concerning them that they are to be ashes beneath the feet of the righteous.'"

על כן לא יקל האדם בעיניו, ויזכר את מעמדו בעולם השפל, שהוא הבל וריק, והוא להוט אחר עסקיו ומחיתו, בכדי שישכח לגמרי עבודת בוראו יתברך שמו ברוך הוא, ולא ישים אל לבו לקבע ללמד שעור אחד בתמידות. ואם אין ביכולתו ללמד בעצמו, אזי יקבע לו זמן שישמע לקול המוכיחים אותו, או ישמע באזנו ויתחרט ושב ורפא לו. ויזכר, שסוף האדם הוא למיתה, ואי אפשר לו להפטר מהדין העליון זולת תורה ומצוות המגנים עליו. ובכל יום יום יתבונן אדם תכף בקומו במסתרים תבכה נפשו על חטאות נעוריו ופשעיו, ויאנח בשברון לב. וכתבו בעלי

Therefore let this not be a trivial matter in a person's eyes. Let him recall this scene while he is in this lowly world of vanity and emptiness. Let him not be so caught up in his affairs and in earning his livelihood that he forgets entirely about serving his Creator, Blessed is He, and does not take pains to set aside regular times for study. And if he is incapable of studying on his own let him set aside time to listen to words of rebuke, for when his ears hear them he will regret his sins and "He will go back and heal him" (Yeshayahu 6:10).

Let him also recall that a person is destined to die and that there is no way to escape Heaven's judgment other than by acquiring Torah and mitzvos to protect him. Let him introspect every day immediately upon arising and let his soul weep in private over the sins of his youth and his transgressions and let him sigh brokenheartedly.

In the works of character development [*mussar*] one finds that as a person sighs over his sins he should recite the following meditation in his heart:

מוֹסֵר: כְּשֶׁהָאָדָם נֶאֱנָח עַל חֲטָאָיו, יֹאמֶר אֶל לְבוֹ: לְבִי לְבִי,
 אֲשֶׁר הוּא קָשָׁה כְּאֶבֶן וּבִלְתִּי נִמָּס מִרֵּיךְ הַקָּשָׁה. בְּזִכְרֶךָ,
 וְאִם אִם נַעֲשִׂיתָ בְּשִׁבִּיל הַחֲטָאִים וּפְשָׁעִים כְּבִרְזֶל וְכֶאֱבָנִים,
 אִם עַל פִּי כֵן רָאוּי לָךְ לְהִפָּתַח מִרַב אֲנָחוֹתַי, הַמְשַׁבֶּרֶת הָרִי
 בְּרִזָּל וְהָרִי אֲבָנִים. הַטּוֹב לָךְ לְהִמָּתִין עַד כִּי תִפָּתַח לָךְ שׁוּחָה
 בְּמָקוֹם צָר וְאֶפֶל בְּקֶבֶר, כִּי אַז תִּזְלַע קֶטֶן יִפָּתַח מוֹרְשֵׁי
 לְבָבְךָ וַיִּבְדֶּק הַיָּטֵב כָּל חֲדָרֵי לְבָבְךָ, וַיַּחֲפֹשׂ מִזִּזְנוֹ בְּכָל קְרִבִּי
 מֵעֵד, וַיֵּצֵא יֵצֵא וַיָּשׁוּב כְּבָעַל הַבַּיִת בְּאַפְדָּנוֹ! אֲמַנָּם יוֹתֵר
 טוֹב לָךְ לְהִפָּתַח עֲתָה אֶל גְּנוּחֵי וַיִּלְלָה עַל חֲטָאֵי וּפְשָׁעֵי,
 אֲשֶׁר הִרְבִּיתִי הִלַּכְתִּי אַחֵר תֵּאוֹת לְבִי, וּמָה אֶעֱשֶׂה לְיוֹם
 הַפְּקָדָה כִּי יִבְקֹשׁ חֲשָׁבוֹנִי! וּמָה אָשִׁיב עַל עֲוֹנִי!?

O you my heart, O you my heart, as hard as stone and
 impervious to melting on account of your rebelliousness!
 When you recall these things — even if sin and iniquity
 have made you like iron and stone — nevertheless you
 should open up and melt on account of my copious sigh-
 ing. For it is sufficient to shatter even mountains of iron
 and stone!

Is it better for you to wait until you are in the confine-
 ment and darkness of the pit? For then even a small worm
 will be able to open the mansion of your heart and exam-
 ine all the chambers therein. It will seek out its livelihood
 in all of your entrails, going in and out like a lord in his
 manner!

Indeed, it is better for you to open up now to groan-
 ing and lamenting over my sins and transgressions, which
 have waxed numerous through following the passions of
 my heart. What will I do on the Day of Judgment when

וְהִנֵּה, כִּאֲשֶׁר יִחְשֹׁב הָאָדָם כֵּן וַיִּשְׁלִיךְ אֶת גִּאוֹתוֹ וַיִּשְׁמַע
 לְקוֹל הוֹרִים וּמוֹרִים, וַיִּקְבַּע עֲתִים לַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם – אֲזִי
 אֶפְלוּ שְׁלֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, יוֹכַל לְהִרְפָּא עַל יְדֵי תַּפְלַת
 וְשִׁמְתָן שֶׁל צְדִיקִים, וּמִכָּל שִׁכּוֹן כְּשִׁיתְעוֹרֵר בְּעֶצְמוֹ לִשְׁמַע
 לְדַבְּרֵי הַמוֹרִים דְּרַכֵּי צֶדֶק, וַיַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה תְּשׁוּבָה, אֲזִי
 מַעֲלֵתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד. וַיִּנָּצַל מִעֲנָשִׁים הַמְרִים וְקִשִּׁים
 הַנִּזְכָּרִים לְעִיל. זֹלַת שְׁכָרוֹ, אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵקֶב שְׁכָרוֹ. מֶה רַב
 טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנִיתָ לִירְאִיךָ! אָמֵן.

my record is examined? What will I answer I must account
 for my iniquities?

If a person will reflect on these thoughts, cast aside his
 pride and heed the admonition of his parents and teachers to
 set aside time for study every day, then even if he fails to repent
 he can still be healed through the prayers of the righteous.

And if he rouses himself further to heed those pointing out
 the ways of the just and thereby comes to repent, how much
 more so can he hope to be healed, for then he will have indeed
 attained a lofty level. Not only will he be spared all the terrible
 punishments mentioned above, he will also be rewarded, for it
 is written, “How abundant is Your goodness that You have
 hidden away for those who fear You.” Amein.

CHAPTER 67

פרק סז

כְּתִיב (דברים ו, ז): "וְשִׁנַּנְתֶּם לְבָנֵיךָ וְגו'" — אֲזַהֲרָה לָאָב, שֶׁמֶחֱבִיב לְלַמֵּד בְּעֶצְמוֹ עִם בְּנוֹ וּלְחַדֵּד אוֹתוֹ בְּפִלְפוּלָא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּנוֹ טִפֵּשׁ בַּתּוֹרָה. וְאִם הָאָב אֵינוֹ בְּעַל תּוֹרָה, אֲזִי הוּא מְצִיָּה 'וּדְבַרְתָּ בָם — שֶׁיְדַבֵּר עַל לֵב הַמְלַמְּדִים שֶׁיִּלְמְדוּ עִם בְּנָיו, וְיִדְרִיךְ בְּנָיו בְּמִשְׁאֵל וּמִתָּן וּבִדְרוֹךְ אֶרֶץ. בְּכֻלּוֹ יִדְקֶדֶק הָאָדָם הַיָּטֵב, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל הַתּוֹרָה חֵס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּמִלּוֹא נִימָה.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ — צָרִיךְ לְהִתְנַהֵּג בְּבֵיתוֹ בִּירְאָה, וּלְהִנָּהֵג בְּנֵי בֵיתוֹ שֶׁיִּהְיֶה בֵיתוֹ פֶּתוּחַ לַעֲנִיִּים, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵיתוֹ רָגִיל

It is stated, "And you shall teach them sharply to your sons, etc." (Deuteronomy 6:7). This is an admonition to fathers that they must study with their sons personally and sharpen their wits so that they do not approach the Torah in a dull manner. And if the father is not himself a scholar, he is commanded, "And you shall speak of them." That is, let him speak with teachers to persuade them to study with his sons. He must also guide his children in the ways of business and proper conduct and in all these matters he must see to it that they do not to transgress the Torah by so much as a hairsbreadth, Heaven forbid.

"When you sit in your house." — One must conduct himself at home with awe of Heaven and guide his household to be open to the poor. One must also see to it that the members of his

בְּדְבָרִים שֶׁל לִשׁוֹן הָרַע, וְלֹא יִשְׁמַע בְּבֵיתוֹ שׁוֹם קִלְלָה וּשְׁבוּעָה.

וּבְלִכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ — יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּפִי יִכְלֹתוֹ, וְיִתֵּן צְדָקָה לְפִי יִכְלֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְצִינוּ בִּיעֶקֶב אָבִינוּ שֶׁהָיָה מוֹכֵן לְדוֹרוֹן וּלְפִיוֹס וּלְמַלְחָמָה. לְדוֹרוֹן — זֶה מַתָּנוֹת עֲנִיִּים, דְּאֶקְרִי דוֹרוֹן לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כַּנִּזְכָּר בַּזֹּהַר כְּמָה פְּעָמִים. וּלְפִיוֹס — זֶה תַּפְלָה לְרִצּוֹת לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתַּפְלָה וּבַתְּחִנוּנִים. וּלְמַלְחָמָה — הֵינּוּ מַלְחָמוֹת הַתּוֹרָה, וּבִזְהָרָה מִתִּישׁ כַּח שֶׁל עֲשׂוֹ הָרָשָׁע וְשׂר סַמְאֵל. עַיִן שֶׁם בַּזֹּהַר פָּרִשְׁת וְאַתְחִינָן.

וּבְשִׁכְבּוֹ — לְהַתְנַהֵּג בְּקִדְשָׁה לִיחִיד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ

household are not in the habit of speaking slander or cursing or swearing.

“And when you walk along the way.” — One must engage in study and give charity to the extent of his abilities. Thus we find that Yaakov prepared to meet his brother with three strategies: tribute, appeasement and battle. In our case, “tribute” means giving to the poor, who the Zohar refers to in a number of places as tribute to the Holy One Blessed is He (2:129a, 198a).

“Appeasement” means prayer. That is, appeasing the Holy One Blessed is He with prayers and supplications. “Battle” refers to the “battle” of Torah study, through which one weakens the power of the wicked Eisav and his guardian angel, the *Samech Mem* (SME”L). See what is written in this regard in the Zohar in *Parashas Va’eschanan* (269a).

“And when you lie down.” — One must conduct himself

הוא בקריאת שמע על מטתו, ויקדש עצמו בשעת תשמיש.

ובקומך — להזדרז לעמד ולהתפלל ולתן שירות ותשבחות להקדוש ברוך הוא, על שהחזיר לו נשמתו, ואחר כך יעסק בטיב העולם במשא ומתן באמונה.

על כן טוב לאדם שיכין עצמו גם כן לשלשה דברים הנזכרים לעיל: לדורון ולפיוס ולמלחמה. דורון הוא מתנה לעניים קדם התפלה שהיא הפיוס, ואחר כך יקבע עתים לתורה, שהוא המלחמה.

ויש להעריך גדל מעלת מלחמת התורה, ממה שכתוב בזהר פרשת וירא, וזה לשונו: כשחלה רבי אליעזר הגדול,

with holiness and unify the name of the Holy One Blessed is He by reciting the bedtime *Shema*. Moreover, one must behave with sanctity during marital relations.

“And when you rise up.” — One must rise eagerly to pray and offer songs of praise to the Holy One Blessed is He for having restored his soul. Afterwards he may go and engage in his business, in good faith.

Thus it is fitting for a person to prepare for himself the three strategies mentioned above: tribute, appeasement and battle. “Tribute” means giving a gift to the poor before praying. Prayer itself is the “appeasement.” And afterwards let him set aside a fixed time for study, for this is the “battle.” It is fitting to elaborate on the loftiness of the “battle” of Torah, and it can be gleaned from this passage from the Zohar (*Parashas Vayeira* 98a):

האי יומא ערב שבת הִיה. ואותיב לימיניה הורקנוס בנו,
והיה מגלה ליה עמיקתא ומסתרתא. ואעלו קמיה חכמי
הדור, ואוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה. בכה רבי
עקיבא ובקש מאתו, שילמד איזה דבר עמו קדם מותו.
פתח רבי אליעזר במעשה מרכבה, ואתא אש ואסחר
לתרויהון. אמרו חכמי הדור: לית אנן חזין למשמע דא.
נפקו ועמדו בפתח החוצה וכו', והוי רבי אליעזר אולף
לרבי עקיבא שלש מאות הלכות בבִּהְרַת עֵזָה, ואחר כֵּן
אולף ליה סודות בשיר השירים. וכד הוי מטי לפסוק:
סמכוני באִשִּׁשׁוֹת, רִפְדוּנִי בַּתְּפוּחִים, כי חולת אֶהְבָּה אֲנִי.
לא הוי יכול רבי עקיבא למסבֵּל, וארים קליה בבכיה, ולא

Rabbi Eliezer the Great took ill on the eve of Shabbos.
He seated his son Horknus to his right and began reveal-
ing to him deep secrets. Then the great sages of the gener-
ation entered and he cursed them for failing to come and
learn from him. Rabbi Akiva wept and pleaded with him
to teach him something before he died. So Rabbi Eliezer
began discussing the mystic speculations of the Divine
Chariot and the two of them were surrounded by fire.

The sages of the generation said, "Apparently we are
not worthy of hearing this." So they went and stood
outside the doorway. . . .

Rabbi Eliezer taught Rabbi Akiva three hundred laws
about a stark white plague of the skin. Afterwards he
taught him some of the secrets of The Song of Songs [*Shir
HaShirim*]. When he came to the verse, "Support me with
goblets; strengthen me with apples, for I am sick with
love" (2:5), Rabbi Akiva was unable to withhold himself

הָיוּ מִמֶּלֶל מִדְּחִילוֹ דְּשְׁכִינְתָּא דְּהָיוּ תַּמָּן. וְאַחֵר כֶּךָ הִשְׁבִּיעַ
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם חֵד פְּסוּק
 מִן שִׁיר הַשִּׁירִים. כִּי הֵיכִי דְלֹא לַחֲרֹב עֲלֵמָא, כִּי הָעוֹלָם אֵין
 כֹּדָאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסוּד שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קִדְשִׁים.
 לְבַתֵּר זֶה נִפִּיק רַבִּי עֲקִיבָא וְזָלְגוּ עֵינָוְהִי דִּמְעִין וְאָמַר: וַי
 לְעֲלֵמָא, דְּאִשְׁתַּאֲר יְתוֹם מִנֶּךָ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר! וְאַחֵר כֶּךָ עָאֵלוּ
 חֲכָמֵי הַדּוֹר וְדִבְּרוּ עִמּוֹ. וְכִשְׂרָאָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא קְרוֹב
 לִיצִיאַת נִשְׁמָתוֹ, הִנִּיחַ יָדָיו עַל לְבָו וְאָמַר: עֲלֵמָא עֲלָאָה,
 נְהִירָא וּבּוֹצִינָא יִגְנֹז בֶּךָ, שְׁתֵּי תוֹרוֹת יִשְׁתַּכַּחוּ יוֹמָא דִּין מִן
 עֲלֵמָא דִּין! וּבְאוֹתוֹ הַפֶּעַם לֹא הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אֲצֵלוֹ.

any longer. He raised his voice and wept, but he did not speak out of fear of the *Shechinah* that was present.

Afterwards Rabbi Eliezer made Rabbi Akiva swear not to make practical use of any verse from *Shir HaShirim* lest the world be destroyed, for the world is unworthy of benefiting from the secrets of *Shir HaShirim*, for it is the Holy of Holies.

Afterwards Rabbi Akiva went out, his eyes streaming with tears, and declared, "Woe to the world that is orphaned of you Rabbi Eliezer! Then the sages of the generation entered and spoke with him words of Torah. And when Rabbi Eliezer saw that his soul was near to expiring he placed his hands upon his heart and said, "The supernal world, the light and the illumination will all be hidden away in you. The two Torahs will be forgotten from this world this day!"

At that time Rabbi Akiva was not with him. The sages

וּשְׁאֵלוֹ לִי חֲכָמֵי הַדּוֹר: סַנְדָּל שֶׁל יָבֵם מְקַבֵּל טְמֵאָה אוֹ לֹאוֹ? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: טָהוֹר! וַיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּטָהֳרָה. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בָּא רַבִּי עֲקִיבָא לְבַקְרוֹ וּמָצָאוּ שְׂמֵת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. קָרַע לְלְבוּשָׁיִם וּבָכָה וְכוּ', וְהָיָה צוּחַ וְאוֹמֵר: שְׂמִיָּא שְׂמִיָּא! אָמְרוּ לְשִׁמְשָׁא וּלְסַהֲרָא דְנַהֲרֵי, דַּהֲוֵי יָתִיר מִנְהוֹן הָא אֶתְחַשֵּׁד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּשַׁעָה שֶׁנִּשְׁמָת הַצַּדִּיק רוֹצָה לְצֵאת מִהַגּוֹף, אֲזִי הִיא בְּשִׁמְחָה מִחֲמַת הַבְּטָחוֹן שֶׁיִּקְבֵּל שְׂכָר בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכִשְׁרוּאָה הַשְּׂכִינָה וּמִלְאָכִין קְדִישִׁין וְנִשְׁמוֹת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים הוֹלְכִין לְקִרְאָתָהּ לְלוּוֹת אֶת הַנִּשְׁמָה –

of the generation asked him, “Is the sandal used in the releasing ceremony from the levirate marriage susceptible to defilement or not?”

Rabbi Eliezer said, “It is pure,” and his soul expired with the word “pure.”

After Shabbos Rabbi Akiva came to visit him and discovered that Rabbi Eliezer was dead. He rent his garment and wept. . . And he cried out, saying, “O Heaven! O Heaven! Tell the sun and the moon that the light that used to shine more brightly than them has been darkened.”

Rabbi Yehudah said, “When the soul of a righteous person prepares to exit the body it rejoices because of its faith that it will be rewarded in the World to Come. And when it beholds the *Shechinah*, the holy angels and the souls of the righteous coming to meet and accompany it, it flies out of the body in

אֲזִי הִיא יוֹצֵאת בְּמְרוֹצָה מִהַגּוֹף אֲשֶׁר הִיא שָׁם, וּמִשְׁתַּחֲוֶה
 אֶרְצָה נֶגֶד הַשְּׂכִינָה (עֵין שָׁם בְּמִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם וְתַמְצָא נַחֲת).
 עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה כְּשִׁיבּוֹא יוֹם קֶצֶו,
 שֶׁתָּבוֹא הַשְּׂכִינָה אֵלָיו וְיָמוּת מִיְתַת נְשִׁיקָה, מִיְתָה שֶׁל
 שִׁיבָה טוֹבָה. וְכִשֶּׁהַשְּׂכִינָה בָּאָה אֵלָיו, אֲזִי שְׁלֹשָׁה כְּתוּת
 מְלָאכִים עִמָּה. אַחַת אוֹמֶרֶת שְׁלוֹם וְכו'.

which it had been installed and bows to the ground before the *Shechinah* [see Midrash HaNe'elam, *ad loc.*, and find satisfaction].

Therefore a person should pray that when his end arrives, the *Shechinah* will come to him, too, and that he will die the death of a kiss in ripe old age. When the *Shechinah* does come, it is accompanied by three groups of angels (Kesuvos 104a). One says, "Come in peace!" One says, "Go straight ahead!" (Yeshayahu 57:2). And one says, "Let him come in peace; they shall rest upon their beds" (ibid.)

CHAPTER 68

פרק סח

כְּתִיב כְּתִיב: יָרָה ה' נִשְׁמַת אָדָם. פִּרְשׁ בְּזֶהֱרַר פְּרִשְׁתַּת מִשְׁפָּטִים, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יָרָה הוּא רֹאשִׁי תִבּוֹת נִשְׁמָה, רוּחַ, דָּאָנוֹן מְאִירִין כְּחֶדָא. וְנִשְׁמָה אִיהִי קְדִישָׁא מְאֹד, עַל כֵּן הִיא מְתַעֲטֶפֶת בְּרוּחַ דְּגִמַּת מְלָבוּשׁ. וְיֵשׁ עוֹד בְּאָדָם וְהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ, וְהוּא לְמִטָּה מֵהָרוּחַ, כִּי הַנִּשְׁמָה שְׂרוּי בַּמַּח, בְּמָקוֹם הַנִּחַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְהָרוּחַ בִּלְבָב, נֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל יָד הַשְּׂמָאלִית. וְנֶפֶשׁ הוּא בְּכַבֵּד, שְׂיֵשׁ בּוֹ רַבּוּי דָם. וּכְנֶגֶד הַנֶּפֶשׁ צֶוֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם מִצְוֹת צִיצִית, כְּדִי שֶׁיִּהְיוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִצְוֹת הַנִּזְכָּרִים מְאִירִים לְכָל

It is stated, “A lamp of Hashem is the soul of a man” (Mishlei 20:27). The Zohar (*Parashas Mishpatim* 99b) explains that *ner*, “lamp,” is an acronym for *neshamah*, *ruach*, the two aspects of the soul that shed light together. The *neshamah* is extremely holy, therefore it enwraps itself in the *ruach* like a garment. There is also a third aspect of the soul called the *nefesh*, which is a lower level than the *ruach*.

The seat of the *neshamah* is in the brain, near where the head *tefillin* are placed. The seat of the *ruach* is in the heart, across from the *tefillin* that are worn on the left arm. The seat of the *nefesh* is in the liver, which is filled with an abundance of blood. Corresponding to the *nefesh* the Holy One Blessed is He commanded us in the wearing of *tzitzis*. Thus the three commandments mentioned above illuminate all three aspects of the soul: the *nefesh*, the *ruach* and the *neshamah*.

חֶלֶק: נֶפֶשׁ, רוּחַ, נִשְׁמָה. וַיְדוּעַ מֵאֲמָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּהּ, כִּי בְּמִצְוֹת צִיצִית יֵשׁ חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת, מְשׁוּם דִּתְכַלֶּת דּוֹמָה לְרִקִּיעַ וְכו' וּלְכֶסֶּא הַכְּבוֹד. וְעַל כֵּן מִצְוֹת צִיצִית הוּא חוּט אֶחָד שֶׁל תְּכֵלֶת לְקִדְשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּכָּבֵד, וְלִכְוֹן 'כָּבֵד' הוּא חֶסֶד וְא"ו מ'כְּבוֹד' הַשָּׁמַיִם, וְכִשְׁהָאָדָם נִזְהָר בְּנִפְשׁוֹ לְבַלְתִּי לַחֲטֹא בָּהּ, הֵרִי הוּא מְשַׁעֲבֵד גַּם הַנֶּפֶשׁ תַּחַת הַקִּדְשָׁה בְּשִׁלְמוֹת. אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ, כִּי כָּל טַפֵּי דָמִים שֶׁבְּגוּף הַמָּה בְּמִנְיֵן וּבְמִשְׁקָל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל טַפֵּי דָמִים וְכָל אֲבָרָיו וְגִידָיו שֶׁל הָאָדָם הַמָּה לַעֲבֹד עֲבוֹדַת ה', כִּי יֵשׁ בָּאָדָם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת בַּשְּׂדֵּרָה, שֶׁהֵן נֶגֶד

According to the well known teaching of the Sages, the *tzitzis* contains one *techeles*-colored thread because this shade of blue resembles the firmament and reminds us of the Throne of Glory. The purpose of this thread is to sanctify the *nefesh*, located in the liver, the main site of both the body's blood and the trait of anger. The word *kaved* — "liver" — consists of the same letters as the word *kavod* — "honor" or "glory," except that it is missing the letter *vav*. This deficiency is what separates it from the "glory" of Heaven.

If a person is protective of his *nefesh* and does not sin with it, he thereby brings it, too, under the domain of holiness in a complete manner. Then fortunate is he and fortunate is his lot, for the drops of blood in a person's body are counted and weighed up before the Holy One Blessed is He. This is because every drop of a person's blood, along with every limb and sinew, was intended for the service of the Holy One Blessed is He.

Thus a person has eighteen vertebrae in his spine corre-

שְׁמוֹנֶה עָשָׂר בְּרָכוֹת בַּתְּפִלָּה שֶׁתִּקְנוּ אָנָּשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וְכָל טֶפֶת זֶרַע הַיּוֹצֵא דֶּרֶךְ שְׁמוֹנֶה עָשָׂר חֲלִיּוֹת לְבִטָּלָה, אֲזִי הָעֵנֶשׁ הָרֹאשׁוֹן שֶׁתִּפְּלֶתוּ בְּשְׁמוֹנֶה עָשָׂר בְּרָכוֹת אֵינָם מְרַצִּים וּמְקַבְּלִים אֶצֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי הַזֶּרַע הוּא בָּא מִמֶּנָּה – מִן הַמָּקוֹם שֶׁהַנֶּשְׁמָה הִטְהוֹרָה שְׂרוּיָה שָׁם. אֲזִי הוּא מוֹסֵר הַקָּדָשָׁה בְּיָדִים לַמָּקוֹם טְנֵפֶת הַסֵּטְרָא אַחֲרָא, וּמִכָּל שָׁפֶן כְּשֶׁאֵדָם מוֹצִיא זֶרַע בַּמָּקוֹם טְמֵאָה, בְּגִדָּה אוֹ בְּאַרְמִית אוֹ בְּנָשִׁים הָאֲסוּרוֹת לוֹ מִן הַתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁאֵינּוּ נִזְהָר בַּחֲטָא זֶה וּמִגֵּרָה יֵצֵר הָרַע בְּנִפְשִׁיהֶם, וּמִכָּל שָׁפֶן אוֹתָן שֶׁמִּדְּבָרִים דְּבָרֵי נִבְלוֹת בְּפִיהֶם – עָלֵיהֶם נֶאֱמַר: וְהִרְשָׁעִים

sponding to the eighteen blessings of the *Amidah* instituted by the Men of the Great Assembly. Therefore for every droplet of seed that goes to waste by way of the eighteen vertebrae there is a punishment. The first of these is that his prayers, comprised of the eighteen blessings, are neither desired nor accepted by the Holy One Blessed is He. For the seed originates in the brain, the dwelling place of the pure *neshamah*, yet he has willfully delivered this holy substance into a place dominated by the filth of the *Sitra Achara*.

The sin is even greater if he expended his seed in a place of defilement, such as in a menstruating woman, a gentile woman or someone otherwise forbidden to him by Torah law. If a man is not mindful of this sin and entices his evil inclination, especially by engaging in vulgarity, concerning him was it states, “And the wicked are like the surging sea” (Yeshayahu 57:20). For it is stated explicitly, “Er was evil in Hashem’s eyes and Hashem killed him” — because he wasted his seed.

כִּים נִגְרָשׁ. וּמִקְרָא מֵלֹא הוּא: וַיְהִי עַר רַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּמִּיתֵהוּ
ה', עַל שֶׁהוֹצִיא זֶרְעוֹ לְבִטָּלָה.

וְהִנֵּה אֶעֱתִיק לָךְ בִּקְצָרָה הַצָּרִיךְ לְעִנְיָנִנוּ, מֵה שֶׁמִּצָּאתִי
בַּסֵּפֶר "נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁחֲבֵר הָרַב מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
הָעִשִׂיל הַכֹּהֵן, בֶּן מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי שְׁלֹמֹה, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה,
מִקְרָאקָא, שֶׁהִיא אֵב בֵּית דִּין וְרֹאשׁ מְתִיבֶתָא בִּקְהֵלֶת קֹדֶשׁ
בְּאַסְקֵעוּיָא, וְאַחֵר כֶּךָ הוּא נִתְקַבֵּל לְמוֹרָה צֶדֶק בִּקְהֵלֶת
קֹדֶשׁ רַעֲכֻנִיץ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפִרְשֵׁת מִשְׁפָּטִים: מִלֶּאֱתָךְ וְדַמְעָךְ
לֹא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּנִיךְ תִּתֵּן לִי. וּפִרְשׁ רַש"י, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה:
מִלֶּאֱתָךְ – אֱלוֹ הַבְּכוֹרִים, וְדַמְעָךְ – זֹו הַתְּרוּמָה, וְאֵינִי
יֹודֵעַ מֵהוּ לְשׁוֹן דְּמַעַ. עַד כָּאן לְשׁוֹן רַש"י, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה.
וּכְדִי לִישֵׁב הַנֶּזֶכֶר לְעִיל צָרִיךְ גַּם כֵּן פְּסוּק הַקֹּדֶם. וְגַם צָרִיךְ
עִיוֹן, דְּרַשׁ"י, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה כְּתִב דְּלֹא יָדַע לְשׁוֹן דְּמַעַ וְכו',
וּבְמִסְכַּת תְּמוּרָה דף ד' פִּרְשׁ רַש"י: דַּמְעָךְ – זֶה תְּרוּמָה.

I will extract for you here that which is relevant to our topic from the text *Nachalas Yehoshua*, by Rabbi Yehoshua Heschel HaKohen, son of Rabbi Shlomo of Krakow, head of the court and dean of the yeshiva of the holy community of Boskewitz and later Rabbi of Rechnitz. He writes:

It is written in *Parashas Mishpatim*, "Do not delay bringing *melei'ascha* and your *dim'acha*; give Me the first born of your sons" (Shemos 22:28). Rashi explains that *melei'ascha* refers to the first fruits while *dim'acha* refers to the *kohain's* portion. Nevertheless, he confesses that he does not know the etymology of the word *dim'acha*.

In the tractate *Terumah* (4a), however, Rashi writes,

לפי שהיא מדמעת ועולה באחד ומאה מפיק לה קרא בלשון דמוע. ועוד לעין בתוספות: ודמעה – זה תרומה, לפי שהיא מדמעת ועולה באחד ומאה לפי פרוש רש"י, ולא נהירא דזה אינו אלא מדרבנן. והרב רבי משה מפונטיזא פרש, דלכך קרא לתרומה דמע, לפי שנוהגת בלח, ובפורים אינו אלא ביבש. עד כאן. ועל פירוש מרחק לומר דהתוספות פרשו, דלשון דמעה הוא מלשון דמעות. ועין ב'נתיב מאיר' ועין ברקנטי, דפרשו גם כן דמעה – לשון דמעות. לא תאחר – כמו הטפין היורדים מן העין. והנה איתא בש"ך פרשת כי תצא: כי תהינה לאיש שתי

“*Dim’acha* refers to the *kohein*’s portion. It is called this because it creates a forbidden mixture [*medama’as*] and is nullified by a hundred and one parts.”

Tosafos writes: “Rashi explains that *dim’acha* is the *kohein*’s portion because it creates a forbidden mixture and is nullified by a hundred and one parts. This does not seem correct, however, because that law is only of rabbinic origin. Rabbi Moshe of Ponto’iza explains that the *kohein*’s portion is called *dim’acha* because it applies to liquid produce, by contrast with the first fruits, which come only from dry produce.” Perforce, *Tosafos* derives the word *dim’acha* from the word *dima’os* — “tears.” [See *Nesiv Meir* and the *Rekanti* who also relate *dim’acha* to *dimaa’os*; “Do not delay” — just as teardrops fall from the eye.]

The *Shach* [*Sifsei Kohen* by Rabbi Mordechai HaKohen] on *Parashas Ki Teitzei* (55a) writes as follows:

נָשִׁים הָאֶחָת אֲהוּבָה וְהָאֶחָת שְׂנוּאָה וְכו'. יֵשׁ לְפָרֵשׁ פָּרֹשֶׁה
 זֶה עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם וְעַל לִילִית הָרָשָׁעָה, הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים.
 וּלְפִי שְׂאָחַד מִנִּי אֶלֶף נִצּוֹל מִחֶטָּא זֶה שֶׁל הוֹצֵאת שְׁפִיכוֹת
 זָרַע לְבִטְלָה, בָּאָה הַתּוֹרָה לְהַזְהִיר, שֶׁלִּפְחוֹת טָפָה רִאשׁוֹנָה
 יִשְׁמַר אוֹתָהּ. וְזֶהוּ: וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לְשְׂנוּאָה — כְּדִי
 שְׁבִיוֹם הַנִּחִילוֹ אֶת בְּנָיו, שֶׁהוּא יוֹם הַמִּיתָה, יִהְיֶה נִזְכָּר עַל
 אוֹתָן שֶׁדִּין וְרוּחִין וְלִילִין שְׂבָאִין מֵאוֹתָן טָפוֹת שְׁפִיכוֹת זָרַע
 לְבִטְלָה, וּקְרָאִים הַזֶּהר שֶׁהֵן הֵן נִגְעַת בְּנֵי אָדָם, וּבִעֵת קְבוּרָתוֹ
 רוֹצִים לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְאֵינָן יְכוּלִין לְפִי שְׁמַתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן בֶּן
 הַבְּכוֹר. וְזֶהוּ סוֹד הַכְּתוּב: פִּלְגֵי מַיִם יִרְדּוּ עֵינַי עַל לֹא שְׁמָרוּ

It is stated, “When a man has two wives, one beloved and the other hated, etc.” (Devarim 21:15). This passage can be explained with reference to a man’s wife and the wicked Lilis. These are the two “wives.” And since only one man in a thousand is spared the sin of wasting seed the Torah warns that a man should at least guard that first drop.

Thus the verse continues, “And the firstborn *should be* to the hated one [i.e., his real wife].” This is in order that “on the day that he bequeaths to his sons” — i.e., the day of death — he will be able to overcome all the demons, spirits and liliths born from those droplets of wasted seed, which the Zohar (1:54b) calls, the “plagues among Adam’s offspring” (II Shmuel 7:14). For when it is time for him to be buried these spirits will try to attach themselves to him but they will be unable to do so because his firstborn son will overcome them.

This is the deeper meaning of the verse, “streams of water ran down from my eyes because they did not keep

תִּוְרַתְךָ – וְלֹא אָמַר 'שְׁמַרְתִּי' אֶלָּא לֹא 'שְׁמַרוּ' תִּוְרַתְךָ.
פְּרוּשׁ: הָעֵינִים יִדְמְעוּ דִּמְעָה, מִפְּנֵי שֶׁפָּגְמוּ בְּרֵאִיָּה. הָעֵין
רוֹאֶה וְהַלֵּב חוֹמֵד וְכָל מַעֲשֵׂיךָ – הַכֹּל הִיא בְּגֵרָם רֵאִית
הָעֵין, שֶׁמִּבִּיא הָאָדָם לִידֵי קָרִי. וְהִדְמְעוֹת הֵן תִּקּוֹן קָרִי, כִּי
הִזְרַע בָּא מִמֶּנּוּ, וְגַם הִדְמְעוֹת בָּאִין מִן הַמֶּנֶּח. לָכֵן צָרִיד
הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל דּוֹקָא בְּדִמְעוֹת, וְכֵן כֶּשֶׁהוּא מִתְאַבֵּל עַל
חֲרָבֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל אָדָם כֶּשֶׁר שָׁמַת.

וְאִיתָא בְּזֹהָר וּבִכְתָּבֵי הָאָר"י, שֶׁאֻתֵּן שְׁתֵּי זִוְנוֹת שֶׁהֵיוּ בִּימֵי
שְׁלֹמֹה, הֵמָּה מַחֲלַת וְלִילִית. לְמַחֲלַת יֵשׁ לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת

Your Torah" (Tehillim 119:136). Note that the verse does not say "because *I* did not keep Your Torah," but "because *they* did not keep Your Torah." That is, a man's eyes will themselves shed tears because of the harm they caused through gazing. For the eye sees and the heart desires, such that all of a man's deeds are caused by the vision of his eyes. This is what brings him to wasting seed.

Tears, by contrast, are the rectification for wasting seed. For just as the seed originates in the brain, so do tears. Therefore a man must pray specifically with tears. He must also shed tears when he mourns for the destruction of the Holy Temple or for an upright individual who has died.

It is related in the Zohar (2:178b; 3:60b) and in the writings of the Ari, *z"l* (*Eitz Chaim, Sha'ar* 49, 113b) that the two prostitutes of Shlomo's day (I Melachim 3:16) were actually the two female demons Machalas and Lilis. Machalas is accompanied by four hundred and seventy-

שְׁבָעִים וּשְׁמוֹנֶה מַחֲנוֹת, כְּמִנְיָן 'מַחֲלַת', וְלִילִית יֵשׁ לָהּ
 אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים מַחֲנוֹת, כְּמִנְיָן 'לִילִית'. וּבְשִׁמְחָה שֶׁל
 מִצְוָה מְכַנִּיעַ הָאָדָם לְמַחֲלַת וּמַחֲנוֹתֶיהָ, וְכִשְׁמֵתֵאֱבֵל הָאָדָם
 לְצִרְף מִצְוָה, אִזּוּ הוּא מְכַנִּיעַ הַלִּילִית. וְזֶהוּ נִרְאָה לִי פֶּרוּשׁ
 הַפְּסוּקָה: טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֲבִל, מִלָּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתָּה, כִּי
 בְּאַבְלוֹת הוּא מְכַנִּיעַ שְׁתֵּי כְּתוּבֹת יוֹתֵר.

וְהִנֵּה יָדוּעַ, שֶׁבַּהֲבָאָת בְּכוֹרִים הֵיטָה שִׁמְחָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ
 שְׁאִמְרִינָן בְּמִסְכַּת בְּכוֹרִים, שֶׁהַחֲלִיל הָיָה מְכָה לַפְּנִיָּהם
 וְדִבְּרוּ הַלְלוּיִים בְּשִׁיר. וְלָזֶה נִרְאָה לֹאמֹר, דִּלְכָן אָמַר הַכְּתוּב:
 מְלֹאֲתָךְ — זֹו בְּכוֹרִים, שֶׁמִּבִּיאִים אוֹתָךְ בְּשִׁמְחָה. וְדִמְעָךְ

eight camps, the numerical value of her name, while Lilis is accompanied by four hundred and eighty camps, the numerical value of her name.

When a person rejoices in the performance of a commandment he subdues Machalas and her cohorts. And when he mourns at a time that he is commanded to do so he subdues Lilis. I believe that this is the meaning of the verse, "It is better to go to a house of mourning than to a house of feasting" (Koheles 7b), for through mourning a man subdues two more camps than he does through rejoicing.

It is well known that the bringing of the first fruits was accompanied by great rejoicing. Thus it is related in Bikkurim (3:3-4) that a flute led the procession while the Levites sang. Therefore I believe that it was for this reason that Scripture mentions *melei'acha* — the first fruits, which are brought with joy — and *dim'acha* — "tears."

— זו דמעות. ובזה הוא מכניע שתי נשים — מחלת ולילית, שלא יהיה רשות להם להחטיא. ואם כן, בכור בנך תתן לי בקדשה, שהיא טפה ראשונה. לכן סמך ליה: ואנשי קדש תהיון לי, כי מי ששומר הברית נקרא קדוש. ולכן מי שפגם בבריתו יראה להוריד דמעות בתפלות, ואז הוא מכניע הנגעי בני אדם, כי שערי דמעות לא ננעלו. וכן מצינו בדרך המלך עליו השלום שאמר: מטתי בדמעתי ערשי אמסה, ואומר: היתה לי דמעתי לחם וכו'.
הנה האר"י, זכרוננו לברכה, הזהיר גם כן לנשים לקרות

For by means of these two emotions a person subdues the two women, Machalas and Lilis, depriving them of the authority to lure him into sin.

And if one succeeds in withstanding them it said, "Give Me the firstborn of your sons." That is, one's first drop of seed will then be delivered into the realm of holiness. That is why Scripture states shortly thereafter, "And you shall be to Me men of holiness" (Shemos 22:30). For whoever guards his *sign of the covenant* is called "holy."

Therefore whoever has blemished his *sign of the covenant* should shed tears while praying. Then he will be able to subdue those "plagues among Adam's offspring." For the Gates of Tears were never locked (Berachos 32b). King David also says, "Every night I cause my bed to float with tears; I cause my couch to melt" (Tehillim 6:7). He says further, "My tears were my bread, etc." (Tehillim 42:4).

The Ari, z"l, (*Pri Eitz Chaim, Sha'ar Keriyas Shema; Sha'ar*

קריאת שמע שעל המטה, כי קריאת שמע מבטל נגעי בני האדם. וכמו שהאנשים הן מצוין על עוון קרי, שלא יהרהרו ביום כדי שלא יבואו לידי טמאה בלילה, כך הנשים מצוים לבלתי להרהר הרהורים רעים, וקריאת שמע שעל המטה הוא תקון קרי. עד כאן לשונו, וזו דברי פי חכם הן.

או יש לומר, דנוכל לפרש הכתוב: כי תהינה לאיש שתי נשים: אחת אהובה שהוא מחלת, שהיא נראית לבני אדם מקשטת, ותמיד היא במחול ובשחוק. והשנואה היא לילית הרשעה, היא תמיד מיללת ועוסקת בבכיה, לא יוכל

HaKavanos 56b) warns that women must recite the bedtime *Shema* as well. For the *Shema* nullifies the “plagues among Adam’s offspring.” And just as men are commanded, in connection with the sin of wasting seed, that they must not fantasize in the daytime so that they should not come to defile themselves at night, so women are commanded not to engage in wicked fantasies. For the recitation of the *Shema* is a rectification for wasting seed.

Of this it can be said that, “the words that emanate from a wise man’s mouth are pleasing” (Koheles 10:12).

Alternatively one can explain the verse, “When a man has two wives, one beloved, etc.,” in this way: The “beloved wife” refers to Machalas, who appears to men arrayed in finery, continually engaged in dancing and laughter. The “hated wife” refers to the evil Lilis, who is perpetually immersed in wailing and weeping.

לְבַכֵּר אֶת בֶּן הַבְּכוֹר, שֶׁהוּא נוֹלָד מֵאִשְׁתּוֹ הָרְאוּיָה לוֹ, כִּי
צָרִיךְ הָאָדָם לִזְהַר תָּמִיד עַל כָּל פְּנִים טָפָה רְאוּשׁוֹנָה שֶׁיִּדְבֹּק
בְּאִשְׁתּוֹ, וְכָל מִי שֶׁנִּכְשֵׁל חָס וְשָׁלוֹם בְּעוֹוֹן זֶה, יַעֲיִן לְעִיל
פָּרָק ב' וְלִקְמוֹן בְּפָרָק סט וּבְפָרָק ע, וַיִּמָּהֵר בְּתִשְׁבּוּבָה, וְאִז
טוֹב יִהְיֶה לוֹ אֲמִן סָלָה.

The passage continues, “He may not give preference to . . . the firstborn son who was born from his proper wife” (Devarim 21:16). (That is, if he stumbles with his first drop his son from his proper wife will not have the power to overcome the demons and spirits born from his wasted seed.) That is why one must be very careful to cling to his wife at the very least with his first drop.

If a man has already stumbled in this iniquity, Heaven forbid, he should examine what we have written in Chapter Two and later on in Chapters Sixty-nine and Seventy. Then let him be swift to repent and all will be well with him, *selah*.

CHAPTER 69

פרק סט

כְּתִיב צָרִיךְ הָאָדָם לָדַעַת, כִּי הַמַּחֲלַת הַנִּזְכָּרָה לְעִיל
בְּפָרֶק סח, הִיא וְכֵת שְׁלָה לַפְעָמִים הִיא נִרְאִית
לַפְנֵי הָאָדָם אֶף בְּהִקִּיץ, וְהִיא נִרְאִית אֵלָיו כְּאִלוּ הִיא אִשָּׁה
יָפָה וּמִרְאִית לוֹ פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, וְשׁוֹחֲקֶת עִם הָאָדָם
וּמִילָדֶת בָּנִים מִמֶּנּוּ הַנִּקְרָאִים בָּנִים זָרִים, בָּנִים מִשְׁחִיתִים,
וּלְבִסּוֹף הִיא הוֹרֶגֶת אוֹתוֹ וְאֵת זֶרְעוֹ וְכָל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ,
כְּאִשֶּׁר שְׁמַעְנוּ מִהַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה בְיָמֵינוּ: וְאָמַר לָךְ אִיזִי
גּוֹפֵא דְעֵבֶדְא כֹךְ הָיָה. כִּי בִשְׁנַת תמ"א וּתמ"ב לְאֶלֶף הַשָּׁשִׁי
הָיָה בֵּית אֶחָד שֶׁל אֲבָנִים עוֹמֵד בְּרָחוּב הַגְּדוֹל בְּקֵהֶלֶת קֹדֶשׁ
פוֹזְנָא, אִשֶּׁר הַמִּרְתָּף בְּתוֹךְ הַבַּיִת הָיָה סָגוּר וּמִסְגָּר, וְלֹא

One must know that this demon Machalas and her hosts, mentioned in the previous chapter, sometimes appear to a man even when he is awake. She comes to him in the form of a beautiful woman with a smiling countenance. She laughs with him and bears him children called, "foreign sons" (Hoshea 5:7) or "destructive sons" (Yeshayahu 1:4). And in the end she kills him along with his offspring and his entire family.

We have heard tell of just such an incident that took place in our own time. I will relate to you, my friend, how the matter fell out:

It happened during the years 5441 and 5442. On a busy street in the holy community of Posen there was a solitary stone house with a cellar that was always kept locked and no man was allowed to enter. One day a certain young man did go

הָיָה יָכוֹל לֵילֵךְ שׁוֹם אָדָם לְתוֹךְ הַמִּרְתֵּף. וַיְהִי הַיּוֹם, הַלֵּךְ לְשֵׁם בַּחֲוֹר אֶחָד לְתוֹךְ הַמִּרְתֵּף, וְכִמּוֹ רְבִיעִית שָׁעָה מְצֹאוֹהוּ אֲנָשֵׁי הַבַּיִת לְהַבְּחֹר שׁוֹכֵב עַל מִפְתֵּן הַמִּרְתֵּף מֵת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים סִבַּת מִיתָתוֹ. וְאַחֵר מִיתַת הַבְּחֹר הִנָּזֵכֶר לְעִיל, כְּמוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים בָּאוּ הַחִיצוֹנִים לְתוֹךְ הַפִּיר הוּיז שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת; וְכִשְׁהָיוּ אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם מְכִינִים מְזוֹן לְבִשָּׁל עַל הַפִּירָה, הָיוּ מוֹצְאִין בַּקִּדְרוֹת תוֹךְ הַמֶּאֱכָל עֶפֶר וְאַפֶּר, עַד שֶׁלֹּא הָיָה רְאוּי הַמֶּאֱכָל לֵאכֹל. וְאַחֵר כֵּךְ הָיָה יָד הַחִיצוֹנִים מִתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁבָּאוּ גַם כֵּן לְתוֹךְ הַדִּירָה שֶׁהָיוּ דָרִים שָׁם בְּנֵי אָדָם, וְהָיוּ לוֹקְחִין הַפְּלִים וְהַמְּנוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בַּחֲדָר תְּלוּיִים לְנוֹי, וְהָיוּ זוֹרְקִין אֶת הַפְּלִים וְהַמְּנוֹרוֹת עַל הָאָרֶץ, אָבֵל לֹא הָיוּ מְזִיקִין לְשׁוֹם אָדָם, רַק הָיוּ מְבַלְבְּלִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַדָּרִים שָׁם. וְאַחֵר כֵּךְ בָּאִים הַחִיצוֹנִים לְכָל חֲדָרֵי הַבַּיִת, עַד

in and about a quarter of an hour later the residents of the house found him lying dead on the threshold. No one could ascertain the reason for his death.

About two years after the young man's death malignant spirits [*chitzonim*] began to frequent the outbuilding where all the domestic chores were done. Whenever anyone prepared food to place on the stove they would later find filled with dirt and ashes, rendering it unfit for consumption.

With time the spirits expanded their range, entering even into the main living quarters where they would take hold of the hangings and lanterns decorating the room and throw them to the ground. Still, they never harmed the residents physically. They merely caused them consternation. Eventually they started wandering freely throughout the house. The human

שְׁנֹכְנִס אִימָתָן עַל אָנָשִׁים הַדָּרִים בַּבַּיִת, וּבַעַל כָּרְחָם
הַכָּרְחוּ לַעֲזֹב אֶת הַבַּיִת וְלַעֲקֹר דִּירָתָם מִשָּׁם, וְהִיָּתָה יִלְלָה
גְּדוֹלָה בְּקִהְלֵת קֹדֶשׁ פּוֹזְנָא. וַיִּתְּיַעְצוּ הַקָּהָל יַחַד לְהִתְנוּפֹחַ
אִיךְ וּמָה לַעֲשׂוֹת, וַעֲשׂוּ פְעֻלּוֹת מִן הַכְּמָרִים הַנִּקְרָאִים יִיע"ז
וּויט"ר, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת שׁוּם פְּעֻלָּה לְגֵרֶשׁ אֶת הַחִיצוֹנִים.
וְאַחֵר כֵּךְ שָׁלְחוּ שְׁלִיחַ מִיָּחָד אַחֵר הַבַּעַל שֵׁם הַמִּפְרָסָם
בְּדוֹרוֹ, הַנִּקְרָא מוֹרְנוּ הָרַב יוֹאֵל בַּעַל שֵׁם מְקַהֲלֵת קֹדֶשׁ
זַאמוּשֵׁט. וְהִנֵּה תִכְף אֲשֶׁר בָּא הָרַב מוֹרְנוּ יוֹאֵל זְכָרוֹנוֹ
לְבָרְכָה, הִתְחִיל לְהַשְׁבִּיעַם בְּשֵׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, שְׂיֻדִּיעוּ לוֹ
מֵאִיזָה סָבָה הֵם בָּאִים, הַחִיצוֹנִים, לְבַיִת זֶה אֲשֶׁר הִיא בַּיִת
דִּירָה לְבְנֵי אָדָם, וְהַחִיצוֹנִים אֵין לָהֶם רְשׁוֹת לְדוֹר בְּמָקוֹם
הַיָּשׁוּב, כִּי אִם בְּמָקוֹם הַטְּנוּף אוֹ בַּמִּדְבָּר. וְהַשִּׁיבוּ, שֶׁהַבַּיִת
הַזֶּה הוּא שֵׁיךְ לָהֶם לְחִלוּטִין עַל פִּי דִין וְדַת הַתּוֹרָה,

residents were so filled with fear by this point that they had no choice but to move elsewhere.

This was a source of great anguish to the holy community of Pozen and the citizenry took council together to decide on a course of action. First they tried the strategies of the gentile priests, called *yez viter*. But when that failed to dislodge the spirits from the house they sent a messenger to the famous *Ba'al Shem* ["Master of the Name"] of that generation, Rabbi Yoel Ba'al Shem of Zamusht. As soon as Rabbi Yoel arrived he placed the spirits under oath using Divine names and compelled them to reveal why they had come to that house. For the spirits are not permitted to take up residence in settled areas but only in dilapidated houses or in the wilderness.

The spirits replied that this house was rightfully theirs by

וְהִתְרָצוּ הַחִיצוֹנִים שֶׁיָּבֹאוּ לִפְנֵי בֵּית דִּין הַצֶּדֶק שֶׁבְּקֵהֶלֶת
הַקֹּדֶשׁ פּוֹזְנָא, וְאַחֵר יוֹם אֶחָד יוֹמִים הָיוּ הַדִּינִים דִּקְהֵלֶת קֹדֶשׁ
הַנֶּזְכָּר לְעִיל הוֹלְכִים עִם הָרַב רַבִּי יוֹאֵל בַּעַל שֵׁם, וְהָיוּ
יוֹשְׁבִים בְּבֵית דִּין, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל שְׁאֶחָד טוֹעֵן, אֲבָל לֹא
רָאוּ הַבֵּית דִּין שׁוֹם תְּמוּנַת צוּרָה מִהַחִיצוֹנִים. וְהִתְחִיל
אֶחָד מִן הַחִיצוֹנִים לְטַעֵן כִּי הִיא אִישׁ אֶחָד דָּר בְּבֵית,
שֶׁהַבֵּית הִיא שִׁיךְ לוֹ בְּיָמִים הַקְּדָמוֹנִים, וְשָׂמוּ הִיא כֶּךָ וְכָךְ.
וְהִיא הָאִישׁ הַנֶּזְכָּר לְעִיל צוּרָה, וְהִיא דָּר עִם שְׂדִית אַחַת,
וְהוֹלִיד בָּנִים זָרִים וּבָנִים מִשְׁחִיתִים, וְגַם הוֹלִיד מֵאֲשֶׁתּוֹ גַּם
כֶּן בָּנִים. וְהָאִישׁ צוּרָה הַנֶּזְכָּר לְעִיל הִיא לוֹ אֶהְבָּה יִתְרָה,
וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשָׁהּ שֶׁל שְׂדִית, וְלִפְעָמִים הִיא מִכְרָח
לְבַטֵּל תְּפִלָּתוֹ וְלִצְאֹת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשְּׂדִית
הַנֶּזְכָּר לְעִיל.

Torah law, but they agreed to appear before the rabbinical court of Posen to present their case. A day or two later the judges of Posen went with Rabbi Yoel Ba'al Shem and took their seats in the court.

Then a voice began addressing them, although they could not see any form. One of the spirits explained that this house formerly belonged to a man named So-and-so who was a smith. He used to cohabit with a certain female demon, who bore him "foreign sons" and "destructive sons." He had a human wife as well, who also bore him sons. But the smith was very much in love with the demon to the point that his soul was bound up with hers. Sometimes he was obliged to interrupt his prayers and leave the synagogue in order to fulfill the wishes of the demon.

וּפַעַם אַחַת הָיָה הָאִישׁ צוֹרֵף הַנִּזְכָּר לְעִיל מְסִדֵּר סֵדֶר בְּלִילָה ראשונה של פסח כסדר של היהודים בכל תפוצות ישראל, ובתוך הסעודה קם האיש הצורף מן השלחן והלך לבית הכסא, ואשתו היהודיה עשתה כמחריש לו, הלכה תכף אחריו לראות מה הוא עושה בבית הכסא, וראתה דרך החור לבית הכסא והנה היה חדר יפה עומד שם וגם שלחן היה מלא מפלים של כסף וזהב ומטה מצעת בכל מיני יפוי, ובתוך המטה היתה אשה יפיפיה מאד ערמה, והצורף הנזכר לעיל היה מדבק עמה במטה. ומרב הפחד של האשה היהודית הלכה לביתה סרה וזועפת. ואחר כך כמו רביעית שעה בא גם בעלה הצורף, והאשה היהודית לא דברה מאומה עד כעת.

למחרת הלכה האשה היהודית לבית הרב הגאון הגדול

One time the smith was leading the Seder on the first night of Passover, in accordance with Jewish custom everywhere, when suddenly he rose from the table to go to the outhouse. His wife said nothing but she immediately went after him to see what business he had there. Through a chink in the wall of the outhouse she saw that inside there was a luxurious room with a table set with vessels of silver and gold and a bed spread with beautiful coverings. In the bed she saw a beautiful naked woman to whom the smith was clinging firmly.

Filled with fright the woman went home, her mind in turmoil. About a quarter of an hour later her husband returned to the Seder and she did not say a word to him about what she had seen. The next day she went to speak to the illustrious

מורנו שעפֿטל, זכרוננו לברכה, וספרה לו כל המא־עות
הנזכרים לעיל. ושלח לה הרב אחר הצורף, והודה הצורף
שיש לו אשה זרה, אשר היא לא מזרע האדם. ואז כתב לו
הרב קמיע אחד בשמות הקדושים, עד שהכרח הצורף
לעזוב האשה הזרה ההיא מן החיצונים. וקדם מותו באה
אליו החיצונית ובכתה לפניו איך יניח אותה ובניה, ואחר
כך הראתה לו פנים שוחקות ונשקות וחבקה אותו, עד
שהתרצה לה לתן לה ולזרעה חלק בנחלה שלו, ונתן לה
המרתף אשר יש לו בבית. ואחר זמן נשתרבו מלחמות
במדינות פולין מן שנת ת"ח עד שנת תי"ח, ומת האיש
הצורף במלחמה ההיא הוא ויורשיו, ועתה אין לו שום

Rabbi Sheftel (son of the *Shelah*) and related to him everything that had transpired.

The rabbi sent for the smith who confessed that he had a foreign wife who was not of human stock. Then the rabbi composed an amulet containing holy names by which he compelled the smith to abandon his foreign wife, the malignant spirit. Sometime before the man's demise the demon came back to him weeping. "How could he abandon her and her children?" she asked. Then she smiled at him, kissing and hugging and cajoling him until he agreed to grant her and her offspring a portion in his estate, bequeathing to them the cellar.

Years later Poland was immersed in a war, lasting from 5408 until 5418. In the course of the war the smith and all his heirs were killed and there was no one left to inherit the house.

יֹרֶשׁ, וְאַנְחֵנוּ הַחִיצוֹנִים הַיּוֹרְשִׁים, וְלָנוּ יֵשׁ חֶלֶק בְּנַחֲלַת אֲבִינוּ. עַד כָּאן הִטְעָנוֹת שֶׁל הַחִיצוֹנִים.

וְהָשִׁיבוּ הָאֲנָשִׁים הַדָּרִים בְּבֵית, שֶׁאַנְחֵנוּ כֶּסֶף מְלֵא קִנְיָנוּ הַבֵּית מִן הַצּוֹרֶף וּמִיד בְּאֵי כָחוֹ, וְאַתֶּם הַחִיצוֹנִים אֵינֶם נִקְרָאִים זֶרַע בְּנֵי אָדָם. וְעוֹד, שֶׁאַמְכֶם הַשְּׂדִית הִיְתָה כּוֹפָה לְהַצּוֹרֶף בְּעַל כָּרְחוֹ לְדוֹר עֹמָה. וְיֵצֵא פֶסֶק מֵהַבֵּית דִּין, שֶׁאֵין לְהַחִיצוֹנִים שׁוֹם דִּין וּדְבָרִים וְלֹא שׁוֹם חֶלֶק בְּהַבֵּית הַנִּזְכָּר לְעִיל, כִּי עֵקֶר דִּירְתָם הוּא בְּמַדְבָּר וְלֹא בִּישׁוּב. וְאַחֵר הַפֶּסֶק הַשְּׂבִיעַ הָרַב רַבִּי יוֹאֵל בְּעַל שֵׁם לְהַחִיצוֹנִים, שֶׁהִכְרִחוּ לְצִאת מֵהַבֵּית וְאֵף מִן הַמִּרְתָּף לְמָקוֹם יַעְרוֹת וּמַדְבָּרוֹת. הָרִי לָךְ רְאִיָּה בְּרוּרָה, שֶׁהָעוֹוֹן הַזֶּה גּוֹרֵם כְּשֶׁהָאָדָם נִדְבֵּק

“Therefore,” concluded the spirit, “we spirits are the true heirs, and we have a lawful portion in our father’s estate.”

The current owners of the house responded that they purchased the structure for the full price from the smith and his representatives. Moreover, spirits do not have the legal status of offspring. Finally, their mother the demon had compelled the smith to live with her against his will!

Having heard the two sides the court handed down its ruling. Indeed, the spirits had no case, nor did they have any share in the estate because their true dwelling place is in the wilderness, not in areas of human settlement. After the ruling was delivered Rabbi Yoel bound the spirits by oath to vacate the premises, including the cellar, and return to the forest and the wilderness.

From this incident you have a clear demonstration that when a man clings to Lilis or to one of the cohorts of Machalas

בְּלִילִית אוֹ בְּשִׂדִית מִן כֶּת מַחֲלֵת, אֲזִי נֶעְקֶר הוּא מִן הָעוֹלָם
וְגַם מִשְׁפָּחָתוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם זְכוֹרֹן בְּעוֹלָם.

עַל כֵּן יִתְרַחֵק הָאָדָם מִן הַזְנוּת, כִּדִּי שְׁלֹא יָבוֹא אֵלָיו שְׂדִית
בְּדַמּוֹת אִשָּׁה, וְיִדְבֹּק חֵס וְשָׁלוֹם בּוֹ אוֹ בְּזָרְעוֹ, וְגוֹרֵם רָעָה
לְעַצְמוֹ. וְהַגּוֹדֵד עֲצָמוֹ בְּגֵדֵי עֶרְוָה וּמִדְבֵּק בְּאִשָּׁת נְעוּרָיו
שֶׁהִיא כְּגֶפֶן, אִזְּ אִשְׁרֵי לוֹ וְאִשְׁרֵי לְנִשְׁמָתוֹ שְׁלֹא נָתַן כָּחוֹ
לְזָרִים. רַק יִהְיֶה הָאָדָם נִזְהָר מִלְּהוֹצִיא זָרְעוֹ לְבִטְלָה. וְאִם
יִגִּיעַ אֵלָיו חֵס וְשָׁלוֹם חָטָא זֶה עַל יְדֵי אָנָּס, אֲזִי יִרְאֶה תִּכְף
לְתַקֵּן אֶת הַפֶּגֶם בְּתִשׁוּבָה, וְאִזְּ טוֹב לוֹ יִהְיֶה סָלָה.

he uproots himself and his entire family from the world until
no memory of him remains.

Therefore a man must distance himself from immorality
lest a demon come to him in the form of a woman and cling to
him or his offspring, Heaven forbid, so that he will cause
himself harm. Fortunate is the one who makes protective
barriers for himself and adheres to the wife of his youth, who
is likened to a grapevine. And fortunate is his soul, for he does
not deliver his strength to foreign powers.

In any event, a man must be careful not to waste his seed.
And if this sin should overtake him against his will, Heaven
forbid, let him immediately rectify the blemish through re-
pentance. Then all will be well with him, *selah*.

CHAPTER 70

פרק ע

בְּרִישׁ פְּרִשֶׁת צו כְּתִיב: "זֹאת תֹּרַת הָעוֹלָה, הִיא הָעוֹלָה עַל מִזְבֵּחַ". פֶּרֶשׁ רֶשׁ"י, זְכוּרֹנוּ לְבִרְכָּה: אֵין צו אֶלָּא לְשׁוֹן זֵרוֹז. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּיֹתֵר צָרִיךְ הַכְּתוּב לְזַרְז בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֶסֶד כִּס. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה פֶּרוֹשׁ רֶשׁ"י צָרִיךְ לְבִאוֹר, מֶה כּוֹנֵן רֶשׁ"י, זְכוּרֹנוּ לְבִרְכָּה, לְדֹרֶשׁ דְּרוֹשׁ זֶה דּוֹקָא בְּפִרְשָׁה זֹ, וְלֹא בְּשֵׁאֵר פְּרִשִׁיּוֹת שְׁבַתֹּרָה? וְהִנֵּרְאָה לְפִרְשׁ עַל פִּי הַגְּמָרָא דְּאַמְרִינֵן: תְּפִלָּה – כְּנֶגֶד קִרְבָּנוֹת תְּקִנּוּם. תְּפִלַּת שְׁחִירִית – נֶגֶד תְּמִיד שֶׁל שְׁחִירִית, מוֹסָפִים – נֶגֶד קִרְבֵּן מוֹסֵף. תְּפִלַּת מִנְחָה – נֶגֶד תְּמִיד שֶׁבִּין הָעֶרְבִים, תְּפִלַּת עֶרְבִית – כְּנֶגֶד

At the beginning of *Parashas Tzav* it is stated, "Command Aharon and his sons, saying, 'This is the law of the burnt offering, this is the burnt offering upon the fire'" (Vayikra 6:2). Rashi comments, "The word 'command' signifies nothing other than the urging of zeal, as Rabbi Shimon observed, 'It is especially necessary for Scripture to urge zeal in a place where there is financial loss.'"

This comment needs explanation. Why did Rashi cite this teaching of Rabbi Shimon specifically in connection with this verse? I believe this can be understood in light of the Gemara's teaching that the fixed prayers were established corresponding to the daily sacrifices. Thus the morning service corresponds to the morning sacrifice, the *mussaf* service to the additional festival offerings, the afternoon service to the afternoon sacrifice

אֲבָרִים וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וְנִתְפַקְעוּ מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְהַכְהִינִים לְהַחְזִיר הָאֲבָרִים וּפְדָרִים עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְלָכֵן הָיָה הָאֵשׁ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ יוֹקֵד כָּל הַלַּיְלָה. וְהַעֲנִין הוּא מְבַאֵר בְּזֶהֱרַר פְּרִשְׁתַּת תְּרוּמָה, כִּי הָעֵשֶׂן שֶׁל כָּל הַקְּרִבֹּנוֹת הָיָה עוֹלָה בְּמִישׁוֹר, מִה שָׂאִין כֹּן הָעֵשֶׂן שֶׁל אֲבָרִים וּפְדָרִים, שֶׁפָּקְעוּ מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. וְכִשְׁחֻזְרִין וּמַעֲלִין אוֹתָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ מִבְּעָרֵב, הָיָה הָעֵשֶׂן מִתְעַקֵּם וְהוֹלֵךְ לְצַד צָפוֹן, אֲשֶׁר שֵׁם דִּירַת הַסֵּטְרָא אַחְרָא, וּמִן הָעֵשֶׂן הַהוּא הֵם יוֹנְקִים. וְלֹא יוֹכְלוּ לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁהָיָה הָעֵשֶׂן הַהוּא הַנִּזְכָּר מִתְעַקֵּם

and the evening service to the burning of the limbs and fats that were not consumed during the day, having fallen from the altar. For the Torah admonishes the Kohanim to return these limbs and fats back on top of the altar, for which reason it was necessary for the fire to burn upon the altar all through the night.

The concept behind this is explained in the Zohar (*Parashas Terumah*, 130a). There it is taught that the smoke from the main body of the sacrifices used to ascend in a straight column but that rising from the limbs and fats that had fallen from the altar did not. When these limbs were returned to the altar in the evening the column of smoke would bend towards the north, the dwelling place of the *Sitra Achara*. It was from this column of smoke that the forces of impurity drew their sustenance, at which time they were unable to lodge accusations against Israel.

When this column of smoke inclined to the north it would

לְאוֹתוֹ צֵד צָפוֹן וְעָאֵל לְחַד נֹקְבָא דְבִצָּד צָפוֹן, וְכָל
הַחֲבוּרוֹת שֶׁל הַסְטֵרָא אַחֲרָא הָיוּ יוֹדְעִים מִהָעֶשֶׂן וְהָיוּ
מִתְאַסְּפִים כָּלֶם לְשֵׁם, וְרָאשׁ אֶחָד מִמֶּנָּה עַל כָּלֶם. שְׂשִׁים
אַלְף רַבּוּא מַחֲנוֹת שֶׁל קִלְפוֹת עִמָּהֶם, וְכָלֶם הֵם מִתְאַסְּפִים
יְחַד לְסֵטֶר צָפוֹן, וְקִיָּמִים עַל פֶּתַח חֲדָא דְאַקְרִי 'קְרִי', כִּי
מִהֵוּא פֶּתַח דְאַקְרִי 'קְרִי' נִפְקִין כָּל מְקַטְרָגִים עַל
יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כְּתִיב: וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קְרִי, וְהִלַּכְתִּי אִי
אֲנִי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קְרִי. וְהֵן הֵן הַקִּלְפוֹת אֲשֶׁר מֵשֶׁם נִפְקִין
וּפְרָחִין וְשֹׂאטִין בְּלִילָה, וּמִתְחַזְּזִין לְבְנֵי הָאָדָם בְּלִילָה
וְשׁוֹחֲקִין עִמָּהֶם, עַד שֶׁמוֹצִיָּאִין קְרִי. וְהֵנָּה עֶשֶׂן הַנִּזְכָּר
לְעֵיל הוּא מְזוֹן לְאוֹתָן הַמְקַטְרָגִים שִׁישְׁאָרוּ בַּמָּקוֹם, וְלֹא

enter a certain hole there. All the bands of the *Sitra Achara* knew about this smoke and would gather round. One of them was appointed over all of them and they were accompanied by sixty-thousand myriad encampments of shells of impurity. All of these would gather together in the north and stand beside a certain portal called, "Happenstance [*keri*]." It is from that opening that all the accusers of Israel would emanate.

Concerning this was it stated, "And if you walk with me by happenstance, then I will also walk with you with the wrath of happenstance" (Vayikra 26:21-28). These are the same shells of impurity that go out to fly and hover about at night, appearing to men and engaging them in levity until they have an emission of seed [*keri*].

The column of smoke mentioned above provides sustenance for these accusers so that they will stay in their place and

יִתְפַּשְׁטוּ עַל הָעוֹלָם. וְכִנְגַּד זֶה תִּקְנוּ תַּפְלַת עֲרֵבִית, בְּאֶשֶׁר
כְּתוּת הַנִּזְכָּרִים יוֹצְאִים מֵעֶרֶב רַב, וְעַל כֵּן נִקְרָאת 'תַּפְלַת
עֶרֶב' לְהַתִּישׁ כַּח הַנִּזְכָּרִים. וְצָרִיךְ הָאָדָם לִכְנוֹן הַיָּטֵב בְּתַפְלַת
עֲרֵבִית, כְּדִי לְהַתִּישׁ כַּח הַסְטֵרָא אַחֲרָא הַנִּזְכָּר לְעִיל,
וּבִיּוֹתֵר בְּפֶרֶט בְּגִלוּת הַמָּר הַזֶּה.

וְהִנֵּה צָרִיךְ אֲנִי עוֹד לְהַקְדִּים לָךְ הַקִּדְמָה אַחַת, מֵהַ
שֶׁמִּצַּאתִי בְּסֵפֶר שֶׁל"ה, דְּהַזְהִיר הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ יִשְׁעִיָּה
הוֹרִוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִזְהַר מְאֹד בְּפִירוֹ
שֶׁל פֶּת כְּדָמִיוֹן אֲבָרֵי עוֹלָה, שֶׁנִּתְפַּקְעוּ מֵעַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, כְּדִי
שֶׁלֹּא יִהְיֶה שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים נִהְיִין מִן אוֹתָן אֲבָרִים
וּפְדָרִים, רַק יִנִּיקְתָּן הִיא מִן הָעֶשֶׂן הַמִּתְעַקֵּם וְנוֹטָה לְצַד

not spread about the world. It was corresponding to this that the evening service was instituted. And since these bands of accusers come from an *eirev rav* [a "mixed multitude"], the corresponding prayer is called *tefilas erev* [the "Evening Prayer"], to weaken the above mentioned forces. Extreme concentration is required during the Evening Prayer in order to weaken the power of the *Sitra Achara*, especially during this bitter exile.

Now I must give you some additional background by way of introduction. In the work *Shmei Luchos HaBris* (*Sha'ar HaOsiyos, Kedushas Achilah*, 53a) the illustrious author Rabbi Yeshayah Horwitz, z"l, warns that a person must treat crumbs of bread with great care, by analogy with the limbs that fall from the altar. Just as the Kohanim were admonished to take care that the impure forces did not benefit from these limbs directly but only from the column of smoke inclining toward the north, so must one take care not to throw breadcrumbs on the floor.

צפון, כף הפרורי פת צריך האדם להזהר בהם שלא
ישליכם לארץ, ובפרט מפרורי שיורי המוציא, שהן דגמת
אברים של עולה ונקראים תרומת מעשר, שהוא קדש
הקדשים (עין מה שכתבתי בחבורי הגדול, הנקרא "עפר
האילים", בפרשת צו, ותמצא נחת. עין שם).

מי שאינו נזהר בפרורי פת, אזי באה לילית שהיא
גימטריא ארבע מאות ושמונים, שהיא בהפוך אתון פת
עם ת"פ כחות שלה, ושורה בבית האיש ההוא, עד
שמביאה אותו לידי עניות. ולכן נראה לי דזה פונת
המסורה: זאת תורת העולה היא העולה. כתיב: הוא
העולה. ולכאורה הוא תמוה. ולפי מה שכתבתי אתי שפיר

This is particularly true of the crumbs from the initial slice after the recitation of the blessing, *hamotzi lechem min ha'arets*. These crumbs in particular correspond to the limbs of the sacrifices. They are called *terumas ma'aser* [the *kohein*'s portion of the tithe] and are the holiest of the holy [see what I have written in my extensive work, *Ofer HaAyalim, Parashas Tzav*, and you will be gratified].

Whoever is not careful with crumbs of bread will be set upon by Lilis. The numerical value of her name is 480, the same as the value of *pas* ["bread"]. She will come with 480 of her forces and settle upon that person's house, bringing him to a state of poverty.

This is what the author of the *Mesorah* meant by his comment on the verse, "This is the law of the burnt offering, this [היא] is the burnt offering." He observes, "It is written הוא [“this” — masculine] but we read it היא [“this” — feminine].”

דהוא סוד גדול: הוא העולה — קאי על לילית הרשעה, שרוצה להנות מן פרוגי פת שהיא גימטריא ת"פ, שהוא ממנה על העניות ודלות, והוא העולה — קאי אאיברי עולה, שנתקרב על גבי המזבח. ולכן נראה לי פרוש רש"י, זכרוננו לברכה: דרוש זה של רבי שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרז במקום חסרון כיס דוקא בפרשה זו, דקשה לרש"י, זכרוננו לברכה, הקרי הוא 'היא העולה', והפתיב הוא 'הוא העולה', אלא על פרוץ צריך לומר כדפרשתי לעיל, ד'הוא העולה' קאי אקרבנות. ו'היא העולה' קאי אפרוגי פת. ולכן בא רבי שמעון לומר: ביותר צריך הכתוב

On the surface this is very surprising. However, in light of what I have written it makes perfect sense and teaches an important insight.

היא העולה ["this — feminine — is the burnt sacrifice"] refers to the wicked Lilis, who desires to benefit from the crumbs of bread [*pas*], since the acronym for the numerical value of her name is *taf* [תף the reverse of *pas* פת]. She is the one appointed over poverty and indigence.

הוא העולה ["this — masculine — is the burn sacrifice"] refers to the actual limbs of the sacrifice that were offered upon the altar.

Now we can understand why Rashi cited Rabbi Shimon's dictum specifically in connection with this verse. Rashi was also puzzled why the word "this" is written in the masculine but pronounced in the feminine. He concluded that it must be for the reason explained above. That is, the masculine הוא העולה, refers to the sacrifice, while the feminine, היא העולה, refers to the crumbs of bread. Therefore he quoted Rabbi Shimon's

להזהיר, במקום שיש חסרון כיס, לפי דלילית היא ממנה על העניות ודלות.

במעשה דהובא בחלין: אמר אביי, מריש הוי אמינא האי דכנשי נשורא משום נקיות הוא. (רצה לומר: דכנשי נשורא, שמכבדין פרורי הפת, כך פרש רש"י, זכרונו לברכה). אמר ליה מר: משום דקשה לעניות. האי גברא, דהוי מהדר עליה שד דעניותא, ולא הוי יכול ליה דקא זהיר אנשורא. (רצה לומר, שהיה הבעל הבית נזהר מאד בפרורי הפת). יומא חד כרן רפתא על פני השדה, ונפלו פרורים של הפת על גבי עשבים, ואי אפשר היה לו ללקט כל הפרורים. אמר השד דעניותא: השתא ודאי נפל בידי. בתר דאכיל, איתא מרא עקרינהו לכלא ושדא לנהרא.

teaching, that one must be more careful when there is a risk of financial loss, since Lilis is the one appointed over poverty and indigence.

This is illustrated by an episode in Chullin (105b). There Abaye remarks, "To begin with I thought that people sweep up the crumbs merely for the sake of neatness. But the master [i.e., Rabbah bar Nachmani] told me that it was because leaving them on the floor opens one up to poverty."

The Gemara relates that the Prince of Poverty once trailed a certain fellow but he was unable to overcome him because he was extremely careful about his crumbs. One day the man ate bread in the middle of a field and the crumbs fell upon the grass in a way that made it impossible to gather them up. The Prince of Poverty thought to himself, "Now he will surely fall into my hands!" But after the man finished eating he took out a trowel

(פֶּרֶשׁ רַש"י, שֶׁקֶל מָרָא, שְׁקוּרִין בִּלְשׁוֹן אֲשַׁכְנֵז שְׁאוּב"ל, וְלִקַּח הַקֶּרֶקַע עִם הָעֵשָׂבִים וְעִם הַפְּרוּרִים וְזָרַק לְמִיָּא). שָׁמַע קֵלָא, דִּהּוּ אָמַר: וי, וי, דִּאֲפָקִי לְהָאִי גִבְרָא מִבֵּיתִי! וְלִכְּן נִרְאָה לִי, דְּזֵהוּ כְּוֹנֵת רַש"י שֶׁדָּרַשׁ דְּרוּשׁ זֶה דְּוָקָא בְּמִצְוָה זֹאת בְּפֶרֶשׁת הָעוֹלָה, שֶׁהִיא קָרִי וּכְתִיב: 'הוּא הָעוֹלָה', 'הִיא הָעוֹלָה'. כִּיּוֹן דְּרַמְזִי נָמִי אֲלִילִית, שֶׁהִיא מְמַנָּה אֲעִנְיּוֹת. וְלִכְּן אָמַר: בְּיוֹתֵר צָרִיךְ הַכְּתוּב לְזַרְז בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲסָרוֹן כִּיס, שֶׁהַפְּרוּרִי פֶת כָּל מִי שֶׁלֹּא נִזְהָר בָּהֶן וְזוֹרֵקוֹן לַחוּץ, מְבִיא לִידֵי עֲנִיּוֹת וְדִלּוֹת. וְלִכְּן לֹא פֶּרֶשׁ רַש"י דְּרוּשׁ זֶה, כִּי אִם דְּוָקָא בְּמִצְוָה זֹאת. וְקָל לְהַבִּין וְנִכּוֹן הוּא. וְלִפִּי עֲנִיּוֹת דַּעְתִּי הִיא כְּוֹנָה אֲמִתִּית.

and uprooted the entire clump of grass and threw it into the river. Afterwards he heard a voice saying, "Alas, alas! He has banished me from my home!"

I believe that this is why Rashi cited Rabbi Shimon's principle in connection with this passage about the burnt offering where there is this discrepancy between the way it is written, הוא העולה, and the way it is read, היא העולה. Since the way it is read alludes to Lilis, the one appointed over poverty, he notes that it is especially necessary for Scripture to urge zeal in a place where there is a risk of financial loss. For whoever is not careful with regard to his crumbs but merely throws them away is liable to come to poverty and indigence.

Therefore Rashi cited this dictum in no context other than that of this commandment. This explanation should be easy to comprehend and is very apt, and in my humble opinion it is the true one.

וְלִכֹּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִשְׁלִיךְ פְּרוּרֵי הַפֶּת, וְכָל שֶׁכֵּן
פְּרוּרֵין שֶׁל 'הַמוֹצֵיא' שֵׁישׁ בֶּהֶן קִדְשֵׁת אֲבֵרֵי הָעוֹלָה. וְלִכֹּן
נִרְאָה לִי דְלִילִית עִם אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים מַחֲנוֹת שֶׁלֹּה
הִיא מִמֶּנָּה עַל הַקָּרִי. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁלֹּא
יָבוֹא לִיְדֵי קָרִי, וְיִתְרַחֵק מֵהַרְהוּרִים רָעִים הַמְּבִיאִים אֶת
הָאָדָם לִיְדֵי קָרִי.

וְבוֹא וִרְאֵה עֲצָה הַגּוֹנָה, שֶׁאֲתֵן לְכָל מִי שֶׁיֵּרָא וְחָרַד לְדָבָר
ה' שֶׁיִּנְצַל מֵעוֹוֹן קָרִי: עֲנִין רֵאשׁוֹן כָּבֵד כְּתִבְתִּי בְּפֶרֶק ב',
שֶׁיִּצְיֵר הָאָדָם קֶדֶם שִׁישׁוֹן בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו. עֵין שָׁם.
וּסְגֻלָּה שְׁנִית הִיא, שֶׁיַּעֲשֶׂה טִבַּעַת מִכֶּסֶף טָהוֹר וְיַחֲקֵק עָלָיו

Thus a person should be very careful not to cast away breadcrumbs, especially those from the initial slice after the recitation of the blessing. For these have the sanctity of the limbs of the sacrifices. It also seems to me, based on the above, that Lilis and her 480 camps are appointed over emissions of seed [*keri*]. Therefore a man must pray that he be spared from wasting seed. And let him flee from wicked thoughts that cause this to happen to a man.

Come and see a worthy strategy that I offer to whoever fears Hashem and trembles at his word, to be saved from the iniquity of wasting seed:

I have already mentioned one strategy in the second chapter. Namely, that before a man goes to sleep he should summon up the image of his father. A second strategy is that he should fashion for himself a ring of pure silver and engrave upon it the following holy names that I have received from the saintly

אלו השמות שקבלתי מהאיש הקדוש, מורנו יואל ב"ש,
 זכרוננו לברכה, מקהלת קדש זאמוטש, ואלו הן: שדי,
 צמדכר, אנקתם, פסתם, פספסים, דיונסים, יוהך, אדני.
 ואחר עשיה והחקיקה של הטבעת כסף יטביל הטבעת
 במקוה ארבעים סאה, ואחר כך יוכל לשאת על ידו ויוכל
 לילך בכל המקומות, ויהיה לבו בטוח שינצל מעוון זה,
 וישכן וישכב לבטח על משכבתו, בלי שום מכשול ועוון.

Rabbi Yoel Ba'al Shem of Zamusht. They are: שדי צמדכר
 אנקתם פסתם פספסים דיונסים יוהך אדני.

After he has made the ring and engraved it, let him immerse it in a mikveh of forty *seah*. Then he can bear it with him and go wherever he wishes, confident that he will be spared from this iniquity. He will dwell and lie down securely upon his bed without any mishap or sin.

CHAPTER 71

פרק עא

"וַיָּבֹא עד חֶבְרוֹן" (במדבר יג, כב). ופרש רש"י: מלמד שהלך כלב על קברי האבות להתפלל שם, שיהיה נצול מעצת מרגלים. ומכאן נתפשט המנהג יפה שבִּישְׂרָאֵל, שאֲנַחֲנוּ הולכים על קברי אבות להתפלל ביום שמת בו אביו או אמו. ואף אם הוא במקום אחר באותו הפעם ביאר־צייט, ואינו במקום ששוכב שם אביו או אמו, מכל מקום כשהולך על שאר קברי ישראל להתפלל, מכל מקום מתעוררים כל הנשמות שבגן עדן באותה התפלה. וסדנא דארעא חד הוא, שהקדוש ברוך הוא גזר כן להיות נפשות הצדיקים מצויין על הקברות לטובת ישראל, שיהיו שומעין לתחנונות ותפלות ישראל, הבאים להתפלל

It is stated, "And Calev came to Chevron" (Bamidbar 13:22).

Rashi explains that Kaleiv went to pray at the Tomb of the Patriarchs that he should be saved from the sin of the spies. Based on this incident there has spread throughout Israel the worthy custom of visiting the grave of one's forebear on the anniversary of his death. And if one is not in the vicinity of the grave at the time of the *yahrzeit* one should go to another Jewish cemetery to pray, for this causes all the souls in Gan Eden to be aroused, since the entire earth is a single unit.

For the Holy One Blessed is He has decreed for Israel's sake that the *nefesh* (the lowest aspect of the soul) of a righteous person should remain near the cemetery. This is in order that

על הקברות. וְכָל מִי שֵׁישׁ לוֹ אֵיזָה צַעַר, יָבוֹא אֶל קִבְרֵי
אֲבוֹתָיו אוֹ שְׁאֵר קִבְרוֹת וְיוֹדִיעַ צַעְרוֹ לְהַנְפְּשׁוֹת, כִּי בַעֲת
שֶׁהַנְּשָׁמוֹת וְנַפְשׁוֹת שׁוֹמְעִין תְּפִלָּתָן שֶׁל הַחַיִּים הַמִּתְפַּלְלִים
עַל צַעְרוֹ, אִזְ עוֹלִין לְרוּחוֹת שְׁבִיגֵן עֵדֶן, וְהַרוּחוֹת עוֹלִין אֶל
חֲדָרֵי גֵן עֵדֶן אֲשֶׁר שָׁם נִשְׁמָוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וּמַעֲוָרִים
הָאֲבוֹת שְׁבָאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם מִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי כֹסֵא הַכְּבוֹד
וּמִתְפַּלְלִין עַל הַחַיִּים.

אֲכַן, כְּשֶׁנִּשְׁמָה אֵינָה זֹכָה עֲדִין לְמִקְוָמָה בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן,
וְהִיא עֲדִין נִדְחִית מִחוּץ לְפֶרֶגוֹדָא קַדִּישָׁא וְנִגְדָה וְנָעָה –
אִזִּי גַם הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ נֶע וְנִד, וּבְכָל פַּעַם בָּאָה הַנֶּפֶשׁ וְרוּחַ
בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר, וְרוֹאָה הַגּוֹף מְסֻבָּב בְּתוֹלָעִים, וּפְּיוֹ פְתוּחַ

they will hear the supplications of those who come to pray at the grave site.

Thus whoever has a sorrow of any sort should go to the graves of his forebears or other righteous individuals and reveal his sorrow there. For when the *nefesh* hears the living pouring out their sorrows it ascends to the *ruach* (the second aspect of the soul) in Gan Eden (Zohar, Part II, 141b). Then the *ruach* ascends to the chamber of Gan Eden in which the holy *neshamos* (the third aspect of the soul) dwell and arouses them to come to the Land of Israel to prostrate themselves before the Throne of Glory and pray on behalf of the living.

However, if the *neshamah* did not yet merit a place in the upper Gan Eden but remains outside the holy partition, wandering back and forth, the *ruach* and *nefesh* are also condemned to wander to and fro. And every time they enter the grave and behold the body covered with worms, its mouth agape, swarm-

וְתוֹלְעִים מְקַשְׁשִׁים בוֹ, וְקִרְבֵּיו וּבְנֵי מַעְיו מִלְאִים רִמָּה
וְתוֹלְעָה, אֲזִי הַנֶּשְׁמָה מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, כִּמּוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב:
וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל. מֶה שֶׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהַגּוֹף קָדוֹשׁ וְטָהוֹר. אֲזִי
מִתְעַכֵּל הַבָּשָׂר עַל יְדֵי הָעֶפֶר, וְאֲזִי נַעֲשֶׂה גּוֹפוֹ וּבָשָׂרוֹ עֶפֶר
וְאֶפֶר תִּכָּף, וְאֵינּוּ סוֹבֵל שׁוּם צֶעַר שֶׁל תוֹלְעִים וְרִמָּה. זֶהוּ
שִׂכְרֵי גּוֹפוֹ. וְשִׂכְרֵי הַנֶּשְׁמָה בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן עוֹלָה מִיָּד, וְכֵן
הָרוּחַ לֵגֵן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן. וְכָל שַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ עוֹלָה הָרוּחַ
לֵגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, אֲשֶׁר שָׁם הִיא הַנֶּשְׁמָה, וּבִהְיוֹת אֹרֶז וְזִי
הַטָּהוֹר יוֹרֶדֶת לְמַטָּה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיּוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ,
וְאֲזִי עוֹלָה הַנֶּפֶשׁ וּמִקְבֶּלֶת גַּם כֵּן מִהָאֹרֶז וּמִהֲזִי הַטָּהוֹר
שֶׁקִּיֵּב הָרוּחַ לְמַעַל מִנֶּשְׁמָה שֶׁבְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, וְאֲזִי הַנֶּפֶשׁ

ing with worms, and the intestines filled with maggots and worms, then the *neshamah* mourns over it, as it is stated, “And his soul will mourn over him” (Iyov 14:22).

But none of this is the case if the body was holy and pure. Then the disintegration of the flesh is effected by the soil alone and it immediately turns to dust and ashes without enduring the agony caused by the worms and maggots. This is the reward of the body. As for the reward of the *neshamah*, it immediately ascends to the upper Gan Eden while the *ruach* ascends to the lower Gan Eden.

Every Shabbos and Rosh Chodesh the *ruach* ascends to the upper Gan Eden where it receives the illumination and pure radiance of the *neshamah*. With this it descends to its place at the conclusion of the day. Afterwards the *nefesh* ascends and receives some of that illumination and radiance that the *ruach* brought with it from the *neshamah* in the upper Gan Eden.

יֵרֶדְתָּ וְנִכְנַסְתָּ תוֹךְ הַקֶּבֶר וְנוֹטַלְתָּ צִיּוֹר הַגּוֹף שֶׁהָיוּ בְּחַיּוּתוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְצִיּוֹר הַזֶּה עוֹמְדִין מִמֶּשׁ בְּגוֹפּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ
 בְּחַיּוּתוֹ, וְעוֹמְדִים עַל הַקְּבָרִים וְנוֹתְנִים שִׁבַּח וְהוֹדָיָה לְאֵל
 יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, עַל גְּדֹל מַעֲלֹת אוֹר הַנִּשְׁמָה. וְזִיו פְּנֵיהֶם
 מְאִירִים בְּאוֹר גָּדוֹל. וְאֵז מְרַבֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּצִיּוֹרָן
 מִמֶּשׁ עִם הָעֲצָמוֹת מְרַקְמוֹת וּמְגַלְמוֹת כְּדִמְיוֹן הַגּוֹף. וְאֵלּוּ
 הָיָה רְשׁוּת לְבַנֵּי אָדָם לִרְאוֹתָן, הָיוּ רוֹאִים אוֹתָן בְּכָל מוֹצָאֵי
 שַׁבָּת וּמוֹצָאֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְיוֹם טוֹב בְּדִמְיוֹן גּוֹפּוֹת עַל
 הַקְּבָרִים, וְאוֹמְרִים שִׁיר וְשִׁבַּח. וְזֶה שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: כָּל
 עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרָנָה ה' מִי כְמוֹךָ. 'אוֹמְרִים' אֵין כְּתִיב כָּאֵן,

Then the *nefesh* descends and enters the grave where it takes the image of the body as it was when it was alive in this world and through this it clothes itself in a body, precisely as it was when the person was alive.

In this manner the righteous stand upon their graves uttering words of praise and acknowledgement to God, may His name be blessed, for the lofty illumination of the *neshamah*, their faces radiating with great luminance. At that time they sing many songs and praises, precisely as they originally appeared, their bones knitted together and fleshed out like an actual body. If the living were allowed to perceive them they would see them at the conclusion of every Shabbos, Rosh Chodesh and Yom Tov in bodily form, standing upon their graves reciting songs and praises.

This is the meaning of the verse, "All my bones will declare, Hashem, 'Who is like You!'" (Tehillim 35:10). Note that it is not stated that they "say" but that they "*will* say." This is an allusion

אֶלָּא 'תִּאמְרָנָה' — שְׁאוּמְרִים הַמֵּתִים שִׁירָה וְשִׁבַּח בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ.

וְגַם צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ: בְּעוֹד הָאָדָם בְּחַיִּים חַיּוּתוֹ, אִזּוֹ הַנֶּשְׁמָה מְעוֹרָרָת אֶת לְבוֹ שֶׁל אָדָם לְדַבֵּר ה', כִּי זֶה קִבְּלָהּ הִיא בְּיָדֵי מַסְפָּרִים קְדָמוֹנִים. וְדַע, כִּי בְּכָל עֵת שֶׁיָּבוֹא פֶּתָאֵם מִחֲשָׁבָה טוֹבָה בְּלֵב שֶׁל אָדָם, מִחֲשָׁבָה שֶׁל שְׂמִיחָה וְאַהֲבָה לְדַבְּרֵי תוֹרָה אוֹ מִצְוָה, אִזִּי תִּדַּע שֶׁאִזּוֹ הוּא עֵת רְצוֹן שְׁתֵּהֵיָה מִתַּפִּלָּל. וְזוֹ הַתַּפִּלָּה דְּבוּקָה תִּכְפֹּף בְּהִיכָל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְאֲשֶׁר שֵׁשׁ לְפַעְמִים עֵת וְזִמָּן, שֶׁנִּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם עֲגוּמָה עָלָיו, קְרוֹב הַדָּבָר שֵׁשׁ אֵיזָה גִּזְרָה רָעָה חֹס וְשָׁלוֹם עַל הָאָדָם אוֹ עַל קְרוֹבָיו, אוֹ גִּזְרָה רָעָה עַל כָּל

to the reciting of songs and praises by the dead at the conclusion of every Shabbos, Yom Tov and Rosh Chodesh.

It has also been passed down to us through the writings and texts of earlier generations that even while a person is still alive his *neshamah* arouses his heart regarding the word of Hashem. You should know that whenever a good thought suddenly enters a person's heart — such as joy over or love of words of Torah or a commandment — it is a favorable time for prayer. The prayer that one utters at that time will immediately enter the palace of the King of the kings of kings, the Holy One Blessed is He.

And if on occasion a person experiences a moment or period that his soul is filled with melancholy, it is very likely that some evil decree has been issued against him, Heaven forbid, or upon a member of his family or upon the entire world. In most cases when decrees are issued heralds are then

העולם, כי על פי רב כרוזים יוצאים ומעוררין לבבות האדם, כי הלב יודע מרת נפשו, אף שבאזניו לא שמע. ועל כן אם יתעצל האדם ולא יתפלל תכף, אזי הגזרה מממששת ובאה. על כן יזרז האדם עצמו ויתפלל להקדוש ברוך הוא בדמעות כפי כחו, כמבאר בזהר פרשת קדושים, דיום אחד הוי יתיב רבי שמעון בן יוחאי אתרעא דלוד. זקף עינוי וחזא שמשא דנהיר ואסתים נהורא, ואהדר נהיר ואסתים נהורא, ואהדר נהיר ואסתים נהורא. והוי כן שלש פעמים. אדהכי אתחשיך נהורא ואתחזי בשמשא אוכמי וירוקא. אמר רבי שמעון בן יוחאי לרבי אלעזר בריה: תא אבתראי ונחמי, דהא ודאי גזרה אתגזר. והקדוש

dispatched to arouse people's hearts. For a person's heart knows the bitterness of his soul, even if he does not hear anything with his ears. Therefore, if a person is slothful and fails to pray immediately, the decree becomes a reality. For this reason let him arouse himself to the best of his ability to pray with tears before the Holy One Blessed is He.

This is elaborated upon in the Zohar, *Parashas Vayikra* (15a):

One day Rabbi Shimon ben Yochai was sitting in the gate of Lod. He lifted his eyes and saw the sun shining. Then its light became blocked, after which it again shone and again was blocked and again shone and again was blocked. This recurred three times. Meanwhile the light dimmed and the sun became black and green.

Rabbi Shimon ben Yochai said to his son Rabbi Elazar, "Follow me and let us see what this means. Surely

ברוך הוא בעי לאודעא לן, דודאי שלשה יומין תליא גזרה
 דאתגזר לעילא, עד דמודיע הקדוש ברוך הוא לצדיקיא,
 הדא הוא דכתיב (עמוס ג, ז): "כי לא יעשה אלהים דבר, כי
 אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים".

עד דהו אולי, אעלו בהאי כרם. חמו חד חוּיא, דהוי אתא,
 ופומיה פתוח ומלהטא בארעא בעפרא. ואחיד ידיה
 ברישיה דחוּיא, וחמא דהוי חוּיא מרחש בלשניה (רצה
 לומר, דהנחש היה מרמז לעורר להנחש הקדמוני, שהיא
 סמאל לילית הרשעה, שיתעוררו דינים קשים על העולם).
 אמר ליה רבי שמעון בן יוחאי לחוּיא: חוּיא, זיל ואימא

an evil decree has been issued and the Holy One Blessed
 is He desires to inform us of it. For whenever a decree is
 issued On High it is suspended for three days until the
 Holy One Blessed is He has informed the righteous, as it
 is stated, "For Hashem, God does not do anything with-
 out revealing His secret to His servants the prophets"
 (Amos 3:7).

While they were walking they entered a certain vine-
 yard. There they saw a snake approaching them with his
 mouth open, moving eagerly over the ground and
 through the dust. Rabbi Shimon ben Yochai grabbed the
 head of the snake with his hands and noticed that it was
 muttering something with its tongue. [That is, it was
 signaling that the primordial snake, the *samech mem* and
 the wicked Lilis should be awakened to invoke harsh
 judgment upon the world.]

Rabbi Shimon ben Yochai addressed it, "Snake, go

לְהַאי חוּיָא, דְּאַתְקֵרִי נְחֵשׁ עָלִיוֹן, דְּהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
 בְּעֵלְמָא שְׂכִיחַ. עֵילִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְרִישִׁיָּה דְּהֵיא
 נְחֵשׁ לְחַד נִוְקְבָא דְּעַפְרָא וְאָמַר: גּוֹזְרִי בְּשֵׁם, דְּכָשֵׁם דְּתַתָּא
 אֲתַחְזִיר לְנוֹקְבָא דְּעַפְרָא, כֹּךְ עֲלָאָה יִתְחַזֵּר לְנוֹקְבָא
 דְּתַהוּמָא רַבָּא. רַחֲשֵׁי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּצִלוֹתֶיהָ עִם
 רַבִּי אֶלְעָזָר. עַד דְּהוּי מַצְלִי, שְׁמַעוּ חַד קְלָא. דְּהוּי אָמַר:
 פּוֹטְקָרָא דְּקִטְפָא עוּלוּ לְאַתְרֵיכוּ קִטְפִירִי דְּבוּרִינִי לֹא שְׂרָאָן
 בְּעֵלְמָא, דְּהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּטִיל לְהוֹן. פְּרוּשׁ: דְּהוּי
 יוֹצֵא בֵּת קוֹל עַל אוֹתָן מִמְּנִים, דִּיכוּלִּין לַעֲשׂוֹת הִזְק לְעוֹלָם,
 שְׁיֵהִיו מִכְרָחִים לְעֵיל לְמָקוֹם הָרָאוּשׁוֹן, בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
 שׁוֹכְנִים בְּמִדְבָּרוֹת, כִּיּוֹן דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הוּא עֲדִין
 קַיָּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְזִכּוּתוֹ מִגֵּן עַל כָּל הַפְּרַעַנִיּוֹת.

and tell the one who is called the Supernal Snake that Rabbi Shimon ben Yochai is in the world.” He then inserted the head of the snake into a hole in the ground and said, “I decree by the Divine Name that just as the earthly snake has returned to a hole in the ground, so shall the Supernal Snake return to the hole of the great chasm.”

Afterwards Rabbi Shimon and his son Rabbi Elazar prayed softly and while they were praying they heard a voice saying, “O heralds of the decrees, return to your places, for the gang of thugs is not to dwell in the world because Rabbi Shimon ben Yochai has annulled the decree.” [That is, they heard a Heavenly voice addressing the agents appointed to bring calamity into the world and ordering them to return to their dwelling place, i.e., the desert, because Rabbi Shimon ben Yochai was still in this world, protecting it from all affliction with his merit.]

וידע, אף שעכשו בזמן הזה אין לנו בדור כמו רבי שמעון
 בן יוחאי, שיוכל לבטל הגזרות הרעות; מכל מקום חסדי
 ה' לא תמנו על כל דור ודור, ומיד שנגזרה איזה גזרה
 למעלה, רחמנא לצלן, מיד שלוחי מעלה מכריזים
 ומשמיעים הקול והכרוז על ידי תינוק ותינוקת, והן
 מתנבאין ואינם יודעים מה מתנבאים. גם הקדוש ברוך
 הוא מעורר לב הכשרים ויראים, שיתפללו על דורם,
 והתעוררות בא מעצמותן. ובעת אשר איזה רעות
 מתעוררות, אז מלאכי דינים משוטטים ומכריזים, וחצי
 דינים נשלחים ומביאים איזה חלשה לעולם או שאר
 ענינים רעים בר מנן. ואז טוב לאדם שלא להראות כל כך
 בחוץ תדיר, כדאיתא בזהר פרשת נח: כיון שנתן רשות

Know further that even though we have no one in our generation on a par with Rabbi Shimon ben Yochai, who was able to annul evil decrees, nevertheless Hashem's mercies extend to every generation. Therefore as soon as a decree is made On High, Heaven spare us, emissaries are immediately dispatched to reveal it through the mouths of little boys and girls, who prophesy without realizing it. The Holy One Blessed is He also arouses the hearts of the upright and God-fearing to pray on behalf of their generation. This arousal comes to them from within.

The moment some evil is stirred up angels of judgment go about proclaiming it and arrows of judgment are dispersed, bringing enfeeblement or some other ill effect into the world, may we be spared. At such times a person should try to minimize the time he spends out of doors. For the Zohar

לְמַשְׁחִית, אֲזִי לְהָאֵי שְׁלוּחָא רְשׁוּת לִפְגַּע בְּאַנְשֵׁי דְמַהֲלֵכִין
תְּדִיר בְּרַחוּבוֹת וּבְשׁוּקִים חֹס וְשָׁלוֹם. וְלֵכֵן צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהַנְצִיל מִכָּל רַע כְּנֻזָּכָר לְעִיל.

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר שֶׁלֹא לְהִזְכִּיר שְׁמוֹ בְּתַפְלָתוֹ, דְּכִיּוֹן
דְּמִזְכִּיר שְׁמוֹ, אֵז מְשַׁגְּיחִין לְעֵינָיו עָלָיו בְּמַעֲשָׂיו. וְכֵן יִמָּצְאוּ
מְקַטְרָגִים דִּינִזְקִי לֵיהּ, חֹס וְשָׁלוֹם. וְהִבִּיא הִזָּהֵר רֵאזִי,
שֶׁאִמְרַת אֱלִישָׁע הִנְבִּיא לְשׁוֹנְמִית: הֵיט לָךְ לְדַבֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ?
— דָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דִּהְיוּ יוֹמָא רֵאשׁ הַשָּׁנָה הָיִי,
דְּכִדִּין אֶקְרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'מֶלֶךְ הַקְדוֹשׁ' וְ'מֶלֶךְ
הַמְּשֻׁפָּט'. וְתֹאמַר: בְּתוּךְ עַמִּי אֲנִכִּי יוֹשֶׁבֶת — לֹא בְּעֵינָא

warns in *Parashas Noach* (69a) that when license has been granted to the destroyer, its agents have permission to strike those who are found walking about the streets and markets, Heaven forbid.

Therefore one should pray to be delivered from all evil, as we have mentioned above.

A person should also refrain from mentioning his name when praying because this induces the Heavenly court take notice of him and examine his deeds and accusers may be found to cause him harm, Heaven forbid. The Zohar (ibid. 69b) brings a proof to this from what the prophet Elisha said to the Shunamis:

[Elisha asked,] “Do you have need to be spoken of to the king?” (Melachim II:4:13). This refers to the Holy One Blessed is He, for the day [that Elisha spoke to her] was Rosh HaShanah, when the Holy One Blessed is He is called the “Holy King” and “King of Judgment.”

דִּדְכֹּרֹן שְׁמִי שִׁשְׁגִּיחוֹן בִּי, אֱלֹא: בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת.
תָּא חֲזִי בְּשַׁעֲתָא דְּרַגְזָא הוּי בְּעֵלְמָא, לֹא אֲדַכֵּר שֵׁם נַח. כִּיֹּן
דְּדִינָא אֲתַעְבֵּר, כְּתִיב: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח. הַשְׁתָּא אֲדַכֵּר
שֵׁם נַח. וְכָל זֶה – לְהוֹדִיעַ כִּי הָאָדָם נִדּוֹן בְּמִשְׁקָל, וְלִכְל
מַעֲשֵׂה יֵשׁ מְלִיץ טוֹב, וְלִכְל עֲנָן רַע יֵשׁ מְקַטְרֵג.

אֲשֶׁרִי מִי שְׂאוֹהֵב אֶת נַשְׁמָתוֹ יוֹתֵר מְגוּפּוֹ, וְעוֹשֶׂה עוֹלָם
הַזֶּה טָפִל וְעוֹלָם הַבָּא עֶקֶר, וְכָל יוֹם וְיוֹם צוֹפֶה וּמַבִּיט אֶל
הַסּוֹף, שְׂסוּף אָדָם לָמוּת, וְאִזּוּ בּוֹדֵאֵי יַצְלִיחַ בְּתוֹרָתוֹ
וּבַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים, שְׂיָבוֹא לַחַיִּי עוֹלָם הַבָּא.

“And she said, ‘I dwell among my people’” That is,
[she said,] “I do not wish for you to should mention my
name, lest they examine me in particular. Rather, “I dwell
among my people.”

Come and see [a proof to this,] for all the while that
Divine wrath was in the world, Noach’s name was not
mentioned. But once the judgment was over it is stated,
“And God remembered Noach.” That is, only then did He
bring Noach’s name to mind.

From here we learn that a person is judged on a balance
scale and every good deed creates a defender while every bad
deed creates an accuser.

Fortunate is the one who loves his soul more than his body,
who treats this world as secondary and the World to Come as
principle and who has his eye on his end every day, recalling
that the end of a human being is death. He will surely succeed
through his Torah and good deeds in entering the World to
Come.

CHAPTER 72

פרק עב

אמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי העולם מתקיים על
הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. ומכאן
תראה, שגדול שכר המלמד עם התינוקות. ובכל מקום
שתינוקות לומדים אצל רבם, שם השכינה מצויה ושורה
שם, כדאיתא בזהר פרשת לך לך:

רבי שמעון בן יוחאי בד הוי אתי למחמיה עולימא בבי רב,
הוה אמר, אזלינא למחמי אפי שכינתא. ומה שדיק ואמר,
כד הוה אתי למחמי עולימא בבי רב, כי כן מנהג אנשי
מעשה: כשהיו פנוין מן המלאכה, היו הולכים אל
המלמדים כדי לקבל אפי שכינתא. ועל כן צריך אדם לזהר,

Our Sages have said that the world is sustained by the
breath of children in the school of their master
(Shabbos 119b). From this one can infer the magnitude of the
reward awaiting the teacher. Wherever children are found
studying with their master, there the *Shechinah* is to be found.
Thus it is taught in Zohar Chadash (*Parashas Lech Lecha*, 32a):
“When Rabbi Shimon came to observe the children studying
with their master he would say, ‘I have come to see the face of
the *Shechinah*.’”

The words, “When Rabbi Shimon came to observe. . .”
indicate that it was the custom of men of deeds, whenever they
were free of their business, to go to wherever the teachers were
sitting in order to greet the *Shechinah*. For this reason a person
must be circumspect whenever he goes to such a place, for

שְׁכָל הַהוֹלֵךְ לְשֵׁם לְבֵית הַמְלָמְדִים, שֶׁם הָאֵם, דְּהִיא
שְׂכִינְתָא רוֹבֶצֶת עַל הַבָּנִים וּפּוֹרֶשֶׁת בְּנֶפֶץ שְׂכִינָה עַל גְּדֵי
הַצֶּאֱן. וּבִהְבֵּל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת בּוֹקְעִים רְקִיעִים
וְאוֹיָרִים. עַל כֵּן צָרִיךְ הַמְלָמֵד לָשׁוּם אֶל לְבוֹ, שֶׁהַשְׂכִּינָה
שׁוֹכֶנֶת אֶצְלוֹ, וַיַּעֲשֶׂה מְלָאכְתּוֹ בְּאֻמוֹנָה בְּלִי רְמִיָּה, בְּאֶשֶׁר
שֶׁהוּא מְלָאכֶת שָׁמַיִם. וַיֵּרָא שֶׁיְהִיָּה הַחֹדֶר אֲשֶׁר לוֹמְדִין
שֶׁם הַתִּינוּקוֹת נָקִי וְטָהוֹר מִכָּל לִכְלוּף. וַיִּקְרָא: וְהָיָה מַחְנֶיךָ
קָדוֹשׁ. כִּי זֶה נִקְרָא מַחְנֶה שְׂכִינָה.

וְאִיתָא בְּזוֹהַר חֲדָשׁ: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי פָּגַע
בִּיה אֱלִיהוֹ, וְהָיָה אֱלִיהוֹ מִתְחַזֵּי אֵלָיו כְּדַמוֹת סָבָא, וְתִינוּק
קָטָן הוֹלֵךְ לִפְנָיו. וְהָיָה מַעְבֵּר נֶהַר גְּדוֹל לְאֶעֱבָרָא לְהַךְ גִּיסָא.

there the “mother” — i.e., the *Shechinah* — crouches upon her chicks and spreads her wings over the young of the flocks. The breath from the children’s mouths pierces the firmaments and the intervening atmospheres.

The teacher must also take it to heart that the *Shechinah* dwells with him, practicing his craft faithfully, without deception, for it is Heaven’s work. And let care be taken that the room where they sit with their students is clean and pure and free of all filth, in fulfillment of the verse, “Let your camp be holy” (Devarim 23:15), for it is called the “camp of the *Shechinah*.”

The Zohar relates (ibid.):

Rabbi Elazar son of Rabbi Shimon ben Yochai once had an encounter with Eliyahu in which the latter appeared to him in the form of an elderly man walking with a child. The man was attempting to cross a large river

אמר ליה: סבא! רמיא להאי ינוקא על כתפאי בחד גיסא, ואת – על כתפאי גם כן בהאי גיסא, ואעביר לכון מעברא דנהרא רבא הדין. אמר ליה: לא מארי דדרא את? ולא תוכל לעברנא! (רצה לומר, שאמר לו: ראיתי שאתה תלמיד חכם, ותש כחך מחמת למוד התורה, שנקראת תושיה, שמתשת כח של אדם). אמר ליה: סבא! (סבא!) אי אתפש אותך ורביא הדין בתרי ארימית יתכון פלגות מיל אחורי הנהר. ושאמרת לי שהתורה נקראת 'תושיה' ומתשת כח של אדם, והלא התורה נקראת אסותא, שנאמר (משלי ג, ח): "רפאות תהי לשרך וגו' ולכל בשרו מרפא". אף

to reach the other side. Rabbi Elazar said to him, "Old man! Put the child on one of my shoulders and you sit on the other and I will carry both of you across this wide river."

The old man replied, "Are you not the leader of the generation? Therefore you cannot carry us across the river!" [That is, "I see that you are a scholar and have therefore been weakened by your studies." For the Torah is called *tushiyah*, which means, "weakening," because it weakens a man's strength — (Sanhedrin 26b.)

Rabbi Elazar replied, "Old man! Old man! If I were to grab you and this child with my two hands I could bear you a distance of half a mile *beyond* the river! As for your observation that the Torah is called *tushiyah* because it weakens a man's strength, it is also called 'healing.' Thus is it stated, 'It shall be a healing to your stomach, etc.' (Mishlei 3:8), and it states, 'And to all his flesh a healing' (ibid. 4:20).

אֲנִי שְׁתִּיתִי מִהַתּוֹרָה יוֹמִין סְגִיאוֹן כְּמָה דְּשִׁתִּי מְלִין
 דְּאַסְוֶתָּא, וְאִישׁר חִילִי. נְטִיל לְהוֹן וְאַעֲבְרִינוֹן עַל כְּתִפּוּי.
 אָמַר לֵיהּ: סָבָא! (סָבָא!), חִילִי סְגִי בְּעֶלְמָא הָדִין וּבְעֶלְמָא
 דְּאַתִּי, וּבְגִין רַבִּיָּא הָדִין לָא אֶשְׁבֵּק לָךְ וְלֹא אֶתֵּן רְשׁוּת לְשׁוֹר
 שֶׁל גִּיהֶנָּם לְגַע בָּךְ, וְאַנָּא עֵיל לִיךְ לְעֶלְמָא דְּאַתִּי בְּתַקָּף חִילִי,
 דְּאִית לִי תַמָּן. אָמַר לִי: רַבִּי! רַבָּא חִילָךְ וְסְגִיָּא בְּעֶלְמָא
 הָדִין וּבְעֶלְמָא דְּאַתִּי, וְאַתְּ דְּמִין כְּהֵאִי שְׁמֵשָׁא וְכו'.

וּבְהִיּוֹת כִּי גָדוֹל שְׂכָר כַּח לַמּוֹד הַתִּינוּקוֹת, וְהַבֵּל פִּיהֶם
 עוֹשִׂים הַרְבֵּה פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וְהַצָּלוֹת מְגֻזְרוֹת רְעוֹת
 וְקִשּׁוֹת, כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה: הַקּוֹל קוֹל

I have imbibed of the Torah for many days as one who imbibes a tonic and my strength has been fortified thereby!"

So he carried them across on his shoulders, after which he proclaimed, "Old man! Old man! My strength is great both in this world and the next and for the sake of this child I will not abandon you. I will not allow the Prince of Gehinnom to touch you but I will bring you into the World to Come with the great power that I have there."

Then the old man said to him, "Rabbi! Rabbi! Your strength is indeed great in this world and in the World to Come. You resemble the sun, etc."

The reward for teaching children is very great and their breath has many beneficial effects, including the ability to avert terrible decree. Thus the Sages comment (Midrash Bereishis Rabbah 65:20) on the verse, "The voice is the voice of Yaakov"

יעקב – בזמן שהקול של תינוקות מצפצפים בבתי מדרשות ובבתי כנסיות של יעקב, אין הידים ידי עשו לבוא עלינו, חס ושלום, בגזרות רעות ושמדות.

על כן צריכין אנו גם כן להתפלל על התינוקות של בית רבן ועל יונקי שדים, שהקדוש ברוך הוא יסוככם בצל כנפיו וישמרם מכל עינא בישא ומכל חלי ופגעים רעים, שינצלו מן אסכרה, שבא אל התינוקות מחמת חסרון אור הלבנה. וכן כתיב מארת, חסר וי"ו.

ובהגיע הזמן לתת התינוק לבית הספר ללמד אצל המלמד, ישכים האב בבקר ויקיץ את הילד ויוליכנו

(Bereishis 27:22), that when the voices of children are heard chirping in the study halls and synagogues of Yaakov, the “hands of Eisav” cannot bring upon us evil decrees, Heaven forbid.

Therefore we must pray on behalf of the schoolchildren and babes and ask that the Holy One Blessed is He shelter them beneath His wings and protect them from every evil eye, and from every illness and mishap. And let them also be spared from the strangulating disease called *askara* that comes upon children when the light of the moon is deficient. Thus *me'oros*, the word for the “lights” in Bereishis 1:14, is abridged [i.e., missing a *vav*] so that it can be read *me'eiras*, “a curse” [indicating that when the moon’s light is deficient it brings a curse upon the children].

And when the time comes to deliver the child to the charge of the school so that he may study with his teacher, the father should rise early and awaken the child and then take him

בְּעֶצְמוֹ לְבֵית רַבּוֹ. וְאִם הָאָב הוּא זָקֵן וְגָדוֹל אוֹ פְּרָנָס וְרַב, לֹא יִהְיֶה לוֹ בּוֹשָׁה בְּזֶה שְׁמוּלִיךְ אֶת בְּנוֹ פְּעַם רִאשׁוֹנָה לְבֵית רַבּוֹ שֶׁל תִּינוּק. וְיִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂזָכָה אוֹתוֹ לְזָכוֹת אֶת בְּנוֹ לְהַכְנִיסוֹ תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה. וּמִחֻיֵּב הָאָב אוֹ הָאִם לְכַסּוֹת הַתִּינוּק תַּחַת בְּגָדוֹ בְּהִלְכָּתוֹ, שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל הַתִּינוּק בְּשׁוּם דָּבָר טָמֵא בְּעוֹלָם. וְאַחֵר שְׁמֵבִיא הַתִּינוּק לְבֵית הַמֶּלֶמֶד, יִתֵּן הָאָב הַתִּינוּק לְתוֹךְ חִיקוֹ שֶׁל מֶלֶמֶד, עַל שֵׁם הַכְּתוּב: כְּאֲשֶׁר יֵשָׁא הָאוֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק. וְאַנְכִי תִרְגְּלֹתִי לְאַפְרִים קָחָם עַל זְרוּעוֹתָיו.

מְבִיאִין הַלּוּחַ, שֶׁכְּתוּב עָלָיו הָאֶלֶף בֵּי"ת, וְיִקְרָא הַמֶּלֶמֶד לְפָנֵי הַתִּינוּק: א, ב, ג, ד, ה, ו, זכ"ו. וְאַחֵר כֶּן תִּשְׂר"ק,

personally to the teacher's house. Even if the father is elderly or a man of stature or a communal leader or rabbi, let him not be ashamed to bring his son to the teacher's house for the first time. And let him give praise and thanksgiving to the Holy One Blessed is He for granting him the merit of bringing his son under the wings of the *Shechinah*.

Along the way either the father or the mother should cover the child with his garment so that he will not gaze upon any impure creature. Then after the child has been brought to the teacher's house he should be delivered into the teacher's lap, in keeping with the verse, "As a pedagogue bears a suckling child" (Bamidbar 11:12), and the verse, "And I have accustomed Ephraim to take them upon his arms" (Hoshea 11:3).

A chart on which the alphabet has been written should be brought so that the teacher may read from it the names of the letters: *alef, beis, gimmel, daled, hei, vav*, etc. Then in reverse

צפע"ם, נמל"ך, יטח"ז, והדגב"א. ואחר כך יאמר התינוק
 כל אות ואות אחר המלמד, ואחר כך יקרא המלמד
 הפסוק: תורה צוה לנו משה וגו'. ואחר כך פסוק ראשון
 של ויקרא. והתינוק יענה אחר כל תבה ותבה. ואחר כך
 יתן מעט דבש על הלוח, וילחך התינוק הדבש שעל גבי
 האותיות, ואחר כך יקח האב התינוק וישיבנו לבית באפן
 שלא יראה התינוק שום דבר טמא. וטוב שבאותו היום לא
 תגע שום אשה נדה בהתינוק. ולכן נכון הוא להתענות בו
 ביום אביו ואמו של התינוק, ויתפללו אל אלהים
 שבשמים שיהיה הולד מצלח בתורה וביראה ובמעשים
 טובים לאריכות ימים. ולעת ערב אחר התענית יעשה

order: tav, shin, reish, kuf, tzadi, peh, ayin, samech, nun, mem, lamed, kaf, yud, tes, ches, zayin, vav, hei, daled, gimmel, beis, alef. The child should be prompted to say the names of all the letters after the teacher and the teacher should read the verse, "Moshe commanded us the Torah, etc." (Devarim 33:4). Then he should read the first verse of Vayikra while the child repeats each word after him. Finally a bit of honey should be spread upon the chart so that the child can lick the honey from the letters.

Afterwards the father should take the child home and seat him in a place from which he can see no impure creature and it is preferable that no menstruating woman touches the child that entire day. It is also proper for the child's parents to fast that day and to pray to God in Heaven that he should be successful in his Torah studies, that he should acquire awe of Heaven and perform good deeds throughout a long life.

Towards evening, when the fast is over, they should make

סַעֲדָה לַעֲנִיִּים, וַיִּתֵּן צְדָקָה לְפִי מִסֵּת יָדוֹ, וְאֵז בְּיָדָיו יִהְיֶה
 לֵב הָאֵב בְּטוֹחַ שְׂיֵרָאת ה' יִהְיֶה עַל אוֹתוֹ הַתִּינוּק, וְיִי
 בְּאִזְהָרָה זֶה.

וַיְמָה מְאֹד גָּדוֹל שְׂכָר שֶׁל אוֹתָם הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הֵם חֲשׂוֹכֵי
 בָּנִים, לְגַדֵּל יְתוּמִים בְּתוֹךְ בֵּיתָם. וַיִּשְׁגִּיחוּ עֲלֵיהֶם לְנִהְגֵם
 בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּאֵלֹהֵי יִלָּדָם. וְאִם יִכְלֹת בְּיָדוֹ לְהוֹשִׁיב לומְדֵי
 תוֹרָה בְּבֵיתוֹ וּלְפָרְנֶסָם, שְׂיִהְיֶה בֵיתוֹ מְלֵא תוֹרָה. פְּשִׁטָּא:
 אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ. וְכֵן מְצִינוּ בְּרֵשׁ"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה,
 שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ גּוֹלָה מִן גְּלוּת צָרַפֶּת, הָיָה מְתַאֲכֶסֶן בְּבֵית עֲשִׂיר
 פָּרָנֶס אֶחָד. וְהָיָה הָעֲשִׂיר הַפָּרָנֶס מְפָצִיר בּוֹ, שְׂיִתְעַכֵּב
 בְּבֵיתוֹ וַיִּלְמַד תוֹרָה. וְלִרְבּ הַפְּצָרְתוֹ וּבִקְשַׁת הָעֲשִׂיר, הָיָה

a feast for the poor and give charity in accordance with their means. Then the father can be confident that the child will be God-fearing. Let this warning be sufficient.

How great is the reward of those childless individuals who raise orphans in their homes and watch over them, guiding them in the straight path as if they had born them! If it is possible for a person to house Torah scholars in his home and support them so that his house will be filled with Torah, it goes without saying that he will be successful and fortunate will be his lot.

It is related that when Rashi left his home among the exiles of France and went into exile he stayed in the home of a certain wealthy communal leader (*Shalsheles HaKabbalah*, Rashi, 49a). His host pleaded with him to stay longer and continue his studies there and in recognition of the rich man's pleas and requests

רש"י, זכרוננו לברכה, מחבר ספר אחד, והיה נקרא הספר הנזכר לעיל על שם העשיר הפרנס, וכונת רש"י, זכרוננו לברכה, היה לגדל ולכבד את שאר בעלי גמילות חסדים. ואשרי האיש אשר בחר ובורר מקום יפה ונאה בביתו כדי ללמד שם, כי הקדוש ברוך הוא מצוי בבית שלומדים בו תורה. וגדול יהיה כבוד בית זה לעתיד, בעת שיקבצו נדחי ישראל, אז יקבצו גם כן כל בתי מדרשות ובתי כנסיות לארץ ישראל, ויהיו לצבי תפארת אמן.

Rashi composed a work that he called The *Parnas* [a term for a communal leader] in his host's honor. His intention in doing was to magnify and honor all who perform such acts of lovingkindness.

Fortunate is the man who chooses and sets aside a suitable place in his home for study, for the Holy One Blessed is He frequents a home in which Torah is studied. Great will be the honor of such a home in the future when the exiles of Israel are gathered in. For at that time all the houses of study and the synagogues will also be gathered to the Land of Israel and they shine with glorious beauty, Amein.

CHAPTER 73

פרק עג

אמרו רבותינו זכרונם לברכה: לא איברי לילה אלא לגרסא. גדול כבוד הבית, אשר קול תורה נשמע בו, כי הענין הוא כך: כשאדם ישן על מטתו, אז נשמתו נפקת מניה, ואז היא אסהדית באדם כל מה דעביד בההוא יומא, ודנין את הנשמה בין טוב לביש, כי בלילה בית דין של מעלה יושבים בדין, ובשעה ראשונה כיון שהשמש נכנסה למקומה, אז יש ממנה מכריז כרוזא דרך שנים עשר שערים, אשר הם נפתחים כשהחמה יוצאת לזרח, ונסגרים כשהחמה שוקעת כל הלילה, ואז כל אנון ממנים מלאכים, דאנון ממנים על שמירת העולם, כלם מתכנשין לעילא, והשערי רחמים ננעלו, והבתי דינים מתעוררין,

The Sages have said that, “nighttime was only created for study” (Eruvin 65a), and great is the honor of the home in which the sound of Torah study is heard. The concept is as follows: While a man sleeps his soul departs from him and testifies in the Heavenly court regarding everything that he did that day, after which it is judged for good or bad.

For the Heavenly court sits in judgment at night. Thus it is related in the Zohar (1:92a) that during the first hour of the evening, when the sun has just gone into its place, an appointed angel issues a proclamation that passes through twelve gates. These are the gates that open when the sun goes forth to shine and close when it sets, remaining closed all night. Then all the angels that are appointed to watch over the world gather On

וְעוֹמְדִין מַלְאָכִים הַמִּמָּנִים עַל הַתְּקִיעוֹת וְתוֹקְעִין. וְזֶהוּ
 סִימָן שֶׁיַּעֲמְדוּ הַמַּלְאָכִים בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה הַמִּיחָדִים לומר
 שִׁירָה, וְאִז תִּכָּף מִתְעוֹרְרִים הַמַּלְאָכִים וְעוֹמְדִין בְּאִמָּה
 וּבִירָאָה, בְּקִדְשָׁהּ וּבִטְהָרָהּ, וּמִשׁוֹרְרִים וּמִזְמָרִים קָמִיה
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִז בְּתַחֲלַת הַלַּיְלָה בְּנִי נֶשֶׂא נִימִין עַל
 עַרְסִיהוֹן, וְנִשְׁמוֹתֵיהֶן נִפְקִין וּמַעֲיִדִין עַל עוֹבְדֵיהוֹן דִּי
 בִּימָמָא וְעוֹמְדִין בְּדִין, וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֲתַעֵר רוּחַ צָפוֹן,
 רוּחַ חֶזֶק, וְקָם חַד מִמֶּנָּה וּבָטִישׁ בֵּיהּ בְּשֶׁרְבִיטָא, וְהָרוּחַ
 שְׂכִיךְ, וְכֵדִין אֲתַעֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם
 צְדִיקָיָא, הֵדָּא הוּא דְכָתִיב: הַיּוֹשֵׁבֶת בִּגְגָנִים חֲבֵרִים

High. The Gates of Mercy are sealed and the courts of judgment awaken.

The angels that are appointed over the sounding of the trumpets arise and blow their horns at midnight as a signal for all the angels to arise, for this is a time that is designated especially for singing songs of praise. The angels arise immediately and stand in fear and trepidation, in holiness and purity, singing and playing before the Holy One Blessed is He.

At the beginning of the night while people sleep, their souls leave them to testify in Heaven regarding the deeds they performed during the day and to face judgment for them.

Then at midnight a fierce wind begins blowing from the north, and an appointed angel arises and strikes it with his staff, causing it to calm down. Then the Holy One Blessed be He arouses Himself to go and delight with the righteous. This is the meaning of the verse, “She [i.e., the *Shechinah*] who sits in the gardens [as well as the] companions [i.e., the righteous] are

מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ, הַשְׁמִיעֵנִי וְגו'. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ
חוּט שֶׁל חֶסֶד עַל אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בְּלִילוֹת
לְעִבּוּדָתוֹ, וּמְשַׁמְרִים אוֹתָן מִכָּל פְּצָעִים וּפְגָעִים רָעִים,
וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר: יוֹמָם יֵצֵא ה' חֶסְדּוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עָמִי.
וּבִדְאִי יִמָּשֶׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד וְאוֹר גָּדוֹל מִנְטִיעוֹת שֶׁבִּגְן
עֶדֶן, מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, וְחֻלְקוֹ מוֹכֵן
וּמְזַמֵּן לְאַחַר מוֹתָם בַּמָּקוֹם מְנוּחָה וְשִׁמְחָה. אֲשֶׁרִי לוֹ
וְאֲשֶׁרִי חֻלְקוֹ!

עַל כֵּן אֵל יִהְיֶה קַל בְּעֵינֶיךָ לַמּוֹד הַתּוֹרָה בְּלִילָה. וְקִדְמוֹנֵינוּ
זְכוּנוֹם לְבִרְכָּה הִיוּ מִתְחַכְּמִים, וְהָיוּ עוֹשִׂים סִימָנוֹם לְכוּן
חֲצוֹת הַלַּיְלָה לָקוּם וּלְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, כְּדִי לְהַתְחַבֵּר בַּחֲדָא

listening to your voice [i.e., the sound of your Torah study], let me hear it, etc.” (Shir HaShirim 8:13).

The Holy One Blessed is He draws a thread of lovingkindness over those who arise at night to serve Him, protecting them from injury and mishap. Concerning them was it stated, “By day Hashem will command His kindness, and in the night His resting place will be with me” (Tehillim 42:9). Undoubtedly a thread of lovingkindness will be drawn over them and they will enjoy great illumination from the saplings in Gan Eden, from the place that is called, “the Ancient River” [*Nachal Kedumim*]. Their portion will be prepared and waiting for them upon their deaths in a place of repose and joy. Fortunate are they and fortunate is their lot.

Therefore do not take lightly the matter of studying at night. Our predecessors invoked ingenious strategies to know when it was midnight so that they could rise and engage in

עם צדיקים שֶׁבָּגָן עֵדֶן הַשְׁמָעִים תּוֹרָה מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, כְּדַמְצִינוּ בְּזֶהֶר: רַבִּי אָבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב הָיוּ אֶזְלוּ
מִטְבְּרִיָּה לְכַפֵּר טָרָשָׁא וְנִתְאַכְסְנוּ אֶצֶל אֲשָׁפִיזָא. כַּד בָּעֵי
לְמִשְׁכָּב, אָמַר רַבִּי אָבָא לְמַרְיָה דְּבֵיתָא: אֵית הָכָא
תְּרַנְגוּלָא? אָמַר לִיה הָאֲשָׁפִיזָא: אַמַּאי? אָמַר לִיה:
אֶצְטְרִיכְנָא לְמִיקוּם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא. אָמַר לִיה: לָא
אֶצְטְרִיכְנָא, דֶּהָא אֵית לִי סִימְנָא אַחֲרָא, דֶּהֲדִין טָקְלָא דְקָמִי
עֲרִסִי מְלִינָא מִיָּא וְנָטִיף טִיף טִיף. בְּפִלְגוֹת לִילָה מִמָּשׁ
אֲתֵרוּקֹן כָּלְהוּ מִיָּא וְאֲתַגְלָגֵל הָאִי קִטְפָא, דֶּהֲיָנוּ (טָקְלָא)
וְאֲשִׁתְּמַע קָלָא בְּכָל בֵּיתָא, וְכַדִּין הוּא פִּלְגוֹת לִילְיָא (פֶּרוּשׁ,
שְׁהִיָּה כָּלִי מִים תְּלוּי לְפָנֵי מִטָּתוֹ, וְהָוִי עָשׂוּי כְּגִלְגֵּל, וְכָלִי זֶה

study. This was in order to unite with the righteous in Gan Eden who hear Torah at that hour directly from the Holy One Blessed is He. Thus it is related in the Zohar (ibid. 92b-96b):

Rabbi Aba and Rabbi Yaakov were traveling from Tiberius to the village of Tarsha. Along the way they stopped at an inn. When they wished to go to sleep, Rabbi Aba asked the host, "Is there a rooster here?"

"Why do you ask?" he inquired.

"Because we must rise at midnight," Rabbi Aba replied.

"I do not need a rooster," the innkeeper explained. "I have another sign. I fill this balance that is beside my bed with water, which drips out slowly until precisely at midnight all the water is gone and the scale tips over, making a sound that is heard throughout the house. Then I know that it is midnight."

הָיָה נוֹטֵף טִיף טִיף, וּכְדָרָךְ שְׁעוֹשִׁין בְּמַדִּינָה זוֹ 'הָאוֹר וְעֶרְק' [א"ה: שְׁעוֹן] – עַד שְׁמוּצִיָּא כָּל הַמִּים שֶׁבְּכָלִי עַד חֲצוֹת. וְכָל זְמַן שֶׁהָיָה מִים, אֶפְלוּ מֵעַט מְזַעִיר, קָאִי אֶקְיָמִיהוּ. וּכְשֶׁנִּגְמְרוּ כָּל הַטָּפִין לְצֵאת, אֲזִי נִתְהַפֵּךְ הַגִּלְגֹּל וְנוֹפֵל לַמַּטָּה, וְנִתְהַפֵּךְ הַכָּלִי וְהָיָה מְרַעִישׁ וְצוֹעֵק, וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ, עַד שֶׁהִקִּיצוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בַּחֲדָר הַהוּא).

וְהָיָה שֶׁם בָּאוּתוֹ הַבֵּית חַד סָבָא, דִּהְוָה קָם בְּכָל פְּלָגוֹת לַיְלָא וְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיתָא, וּבִגִּין דָּא עֲבִיד הָאִי. אָמַר רַבִּי אָבָא: בְּרִיד רַחֲמָנָא, דְּשִׁדְרָנָא הֵכָא! וּבִהְגִיעַ זְמַן חֲצִי הַלַּיְלָה, קָמוּ כָּלְהוּ וְהָיוּ עֹסְקֵי בְּאוֹרֵיתָא וְכוּ'. אָמַר הָאִי לְתַרְיֵן בְּנוֹהֵי, מַהוּ עֲנִין הַשְׁכָּר דִּהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּעֲשַׁע עִם

[He had an instrument near his bed in the form of a wheel from which water dripped, just like the alarm clocks used in Europe. As long as even a little water remained, the wheel would stay in its place. But as soon as the last drop had gone out it would revolve and fall with a crash that would awaken whoever was sleeping in that room.]

There was a certain old man residing at the inn who used to rise every night at midnight to engage in study. It was for him that the innkeeper had devised this instrument.

Rabbi Aba said, "Blessed is the Merciful One who directed us to this place!" And when midnight came they all arose to study. . .

The innkeeper related to his two sons the idea mention earlier that the Holy One Blessed is He enters Gan Eden

צדיקים, ועיל בפלגות לילה לגן עדן. ולכן אמר דוד: חצות לילה אקום להודות לך. אמר רבי אבא: ודאי שפיר קאמר, אבל מנא לך הא? אמר ליה: כך למדתי מן סבא אחרא. תו הוי אמר להו: בתחלת שעתא קמיתא דלילה כל הדינים דלתתא מתערין ואזלין ושטין בלילה. בפלגות לילה ממש אתער הקדוש ברוך הוא בגן עדן, ודינין דלתתא לא משתכחין, וכל נימוסים דלעילא לא אשתכחו אלא בפלגות ליליא, דכתיב: ויחלק עליהם לילה, ויהי בחצי הלילה.

at midnight to delight with the righteous. He added, "It was with this in mind that David declared, 'I will arise at midnight to acknowledge You.'"

Rabbi Aba said, "Surely you have spoken well. But from where do you know this?"

He explained, "So did I learn from another elder."

The innkeeper also told them, "At the beginning of the first hour of the night all the accusers of the lower world awaken and go wandering about the world. Then exactly at midnight the Holy One Blessed is He arouses Himself to enter Gan Eden, at which time these accusers are not to be found.

"All the proceedings of the Heavenly court are carried out only at midnight, as it is stated [regarding Avraham's battle with the four kings], "And the night was divided against them" (Bereishis 14:15). And it is stated [regarding the striking of the first born in Egypt], "And it was at midnight" (Shemos 12:29). We find this to be the case in a

וְכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה מְצִינוּ הַכִּי. דָּוִד הַמֶּלֶךְ קָרָה לְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא 'חֲצוֹת לַיְלָה' מִמֶּשׁ (רְצָה לומר: הַיּוֹדְעִים סוֹד
 שֶׁהַנִּיּוֹקְבָא הַנִּקְרָאת 'מִדַּת לַיְלָה' יוֹצֵאת מֵאַחֲרֵי חֲדוּהִי,
 דְּהִינוּ מִמַּחְצִיתוֹ. וְעַל כֵּן דָּוִד הָיוּ קָרָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 'חֲצוֹת לַיְלָה'. וְזֶהוּ שְׂדִיק בְּזֶהָר דְּאִיהוּ חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ,
 וְזֶה סוֹד גָּדוֹל. וְאֵין מְגַלִּין אוֹתוֹ אֶלָּא לְצַנוּעִין וּלְיֹדְעֵי ח"ן.)
 וּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד נִקְרָאת 'מִדַּת לַיְלָה', וְעַל כֵּן קָם דָּוִד
 בַּחֲצוֹת לַיַּל, כְּדַכְתִּיב (תְּהִלִּים קיט, סב): "חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם
 לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטִי צְדָקָךְ". וְסוֹד 'מִשְׁפָּט וְצְדָקָה' גַּם כֵּן
 יָדוּעַ לְמַבִּין מִדַּעְתּוֹ, אוֹ לְמִי שֵׁישׁ קִבְּלָהּ בְּיָדוֹ דְּמַהֲנֵי דִּינִין

number of other places in the Torah as well. Thus King David called the Holy One Blessed is He, 'Midnight,' literally. . . ."

[The idea, for the initiated, is that *Nukba* is called "the attribute of night," and it comes out from behind the chest, which is the midpoint. Therefore David referred to the Holy One Blessed is He as "Midnight." Thus the Zohar was very careful with its words, because He is literally Midnight. This is a great secret that should not be revealed except to the circum-spect and the initiated.]

The kingship of the House of David is called "the attribute of night," therefore David used to rise at midnight, as it is stated, "I will arise at midnight to thank You for Your righteous laws." Those who are capable of understanding on their own or who have received a tradition regarding these matters will grasp the meaning of the words "law" and "righteousness."

נִפְקִין 'דינא דמלכותא דינא'. אַתִּי רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב
וְנִשְׁקוּהוּ וְכוּ'. אַדְהֵכִי אֲתִי הָאִי יְנוּקָא וְשָׂאִיל: אֲמַאי כְּתִיב
'חֲצוֹת לַיְלָה'? רָצָה לוֹמַר: מֵאַחַר דְּקָאִי אֲנוּקְבָא, דְּנִקְרֵאת
'חֲצוֹת לַיְלָה', וּמִדַּת חֲצוֹת אֵינוֹ מִשְׁמַע שֶׁהוּא מִדַּת לַיְלָה
לְגַמְרִי, אֲלֵא כִּי אִם מִחֲצוֹת שֶׁל מִדַּת לַיְלָה. אָמַר: הָא
אַתְמַר: בְּפִלְגוֹת לַיְלָה מַלְכוּת דְּשַׁמְיָא אֲתַעֵר (פְּרוּשׁ: וְאִם
כֵּן, כְּבָר מְבֹאֵר דְּמִשּׁוּם הָכִי צָרִיךְ שִׁיְהִי נִקְרֵאת חֲצוֹת
לַיְלָה, דְּאִיהוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַנִּזְכָּר לְהִרְאוֹת, דְּאִז
מִתְגַּלֶּה מַלְכוּתָא דְּשַׁמְיָא הַנִּקְרָא 'זַעִיר', וְהֵבִין). אָמַר הָאִי
יְנוּקָא: הָכִי שְׁמַעְנָא מְלָה. פֶּתַח הָאִי יְנוּקָא וְאַמַּר: מֵאַחַר

It is from here that judgments emanate. That is the allusion contained in the Sages' principle that "the law of the kingship is the law" [*Dina deMalchusa dina*].

After this Rabbi Aba and Rabbi Yaakov came and kissed him. . . .

In the meantime the innkeeper's young son came and asked, "Why is it written, 'midnight'?" [It should have been sufficient to write the word "night," since the verse is referring to *Nukba* which is called, "the attribute of night." The addition of the word "mid" makes it sound as if it is not completely the attribute of night but only half way.]

Rabbi Aba answered, "We have already learned that the kingship of Heaven is aroused at midnight." [That is, from this it should already be clear why the verse says "midnight," for the intention is to the Holy One Blessed is He who is called "Midnight," as was explained above. This is in order to inform us that at midnight the kingship of Heaven, which is called *Ze'evir* is revealed.]

דְּבַחֲצוֹת מִתְגַּלִּין הַחֲסָדִים, וְעַל כֵּן בָּאוֹתוֹ הָעֵת יֵשׁ דִּין וְרַחֲמִים, וְעַל כֵּן נִקְרָא אֵז חֲצוֹת לַיְלָה. פְּלָגוֹת דִּינָא הִיא, דְּנִהִירָא אֲנַפְהָא בְּסִטְרָא דְּחֲסֵד. קָם רַבִּי אַבָּא וְשׁוּי יָדָיו עַל רִישָׁא דְּהָאִי יְנוּקָא וּבִרְכִּיהָ. פָּתַח רַבִּי אַבָּא וּדְרַשׁ סוּדוֹת נִפְלְאוֹת בְּעֵנֵי דְּמִילָה, וְאָמַר דְּבִשְׁעָה שְׁמִכְנִיס הָאֵב אֶת בְּנוֹ לְמוֹל עֲרֻלָּתוֹ, בְּהֵיכָל שְׁעֵתָא קָרִי קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְפַמְלִיא דִּילֵיהּ וְאָמַר: חֲמוּ פַּמְלִיא דִּילִי, מַה בְּנֵי חֲבִיבִין עֲבָדִין בְּעֻלְמָא. בְּהֵיכָל רְגָעָא מְזַדְּמָן אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְטָאס עֻלְמָא בְּאַרְבַּעָה טָאסִין וְאִזְדְּמָן תַּמָּן. עַל דָּא תַנִּינָן, דְּבִיעֵי בֵּר נֶשׁ לְתַקְנָא כְּרִסְיָא לְאֱלֹהֵי, וְהוּא סָלִיק וְאַסְהִיד קָמִי

The child said, "I have heard another explanation." So the child began his discourse, "Since the influences of lovingkindness are revealed at midnight, while at the same time there is also an influence of judgment and mercy, therefore it is called "midnight." For it is only half judgment since during the second half of the night His face shines from the side of lovingkindness." Rabbi Aba stood up and placed his hands upon the child's head and blessed him.

Then Rabbi Aba began his discourse, revealing wonderful secrets regarding circumcision. Among other things he explained that when the father brings his son to have his foreskin removed the Holy One Blessed is He calls to His company, saying, "See, My company, what My beloved children are doing in the world!"

At that moment the prophet Eliyahu traverses the entire world in four swoops to attend the circumcision. For this reason it is taught that one must prepare a chair

קדשא בריך הוא, דישראל הן מקימין בריתו של אברהם אבינו וכו'.

אדהכי הוי נהורא. קמו רבי אבא ורבי יעקב ובאו למיזל. אמר ליה האי גברא: במאי דעסיקתו בחצות לילה אשתלימו. אמר: מאי הוא? אמר להו: דתחמון למחר אנפוי דמאריה קימא בעל ברית, שהוא אליהו הנביא, דהא דביתאי בעית בעותא דא מניכו על הברית מילה וגזר קימא דברא דאתילדת לי — יהיה למחר הלולא דיליה. אמר רבי אבא: בעותא דמצוה איהו ולמחמי אנפוי דשכינה ניתיב. אוריכו (פרוש: המתינו) כל ההוא יומא. בהאי לילה כנש האי גברא כל אנון רחימין, ואחר הסעודה

for Eliyahu. Then he ascends and testifies before the Holy One Blessed is He that Israel continues to fulfill the covenant of Avraham. . .

In the meantime it had become light and Rabbi Aba and Rabbi Yaakov arose and prepared to depart. But the innkeeper said to them, "You must complete the matter that you were engaged in at midnight!"

"What is that?" they inquired.

"Tomorrow you must greet the Master of the Covenant [i.e., Eliyahu], for tomorrow we celebrate the circumcision of my son and my wife requests that you remain."

Rabbi Aba said, "This is a mitzvah request and we will also merit beholding the face of the *Shechinah*! Let us remain." So they waited that entire day. That night the

הַשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵיתָא, וְלֹא הָיָה מֵאֵן דְּנָאִים. וְהוּבָא שָׁם בְּזֶהָר,
 דְּהֶעֱנִין כִּי בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה שְׁלִפְנֵי הַמִּילָה צָרִיךְ הַיֶּלֶד שְׁמִירָה
 מַעֲלָה מִן אוֹתָן הַמַּחֲבָלִין, שֶׁלֹּא יִזְיקוּ לְהַיּוֹלָדֶת וּלְהַיּוֹלֵד.
 וְעַל כֵּן הַמְּנַהֵג שְׁקוֹרִין בְּלִשׁוֹן אַחֵר 'וַיֵּן נֶאֱכַט', וּבְלִשׁוֹן
 פּוֹלִין: וְאֶכֶט נֶאֱכַט, וְלֹמְדִין כָּל הַלֵּילָה. אֲזַי מְקִים הַכְּתוּב:
 לַיהוּדִים הִיטָה אוֹרָה – זֶה תּוֹרָה; וְשָׁשׂוֹן – זֶה מִילָה; וִיקָר
 – זֶה תְּפִלִּין.

וְהַזֶּהָר הֵבִיא בְּאַרְיֵכוֹת, שֶׁהָאִישׁ הַקָּדוֹשׁ הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּנֵּס
 כָּל אוֹהֲבָיו לֹמְדֵי תּוֹרָה, שֶׁהָיוּ גּוֹרְסִין כָּל הַלֵּילָה. וְכֵן הוּא
 רְאוּי לַעֲשׂוֹת לָנוּ גַם כֵּן בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא מְגֻנָּת
 וּמִצְלָת מְכַל חֲבּוּל וּמְכַל גֶּזֶק בְּעוֹלָם. וְאַחֵר כֵּן אָמַר בְּעַל

innkeeper gathered all his companions and after the feast
 they engaged in study and no one slept.

The Zohar explains that on the night before the circumci-
 sion special guarding is required to prevent the malignant
 spirits from harming either the mother or the newborn. There-
 fore it is customary to read and study all night long. [This is
 called in Yiddish, *vein nacht*, or in Poland, *vach nacht*.]
 Through this they fulfill what is stated (Esther 8:16): “For the
 Jews there was light” — this refers to Torah; “and rejoicing” —
 this refers to circumcision; “and honor” — this refers to *tefillin*
 (Megillah 16b).

The Zohar then explains at length how the saintly innkeeper
 gathered his companions, all of whom were scholars, to spend
 the night immersed in study. We should do the same on the
 night before a circumcision, for Torah study protects and saves
 from all injury and from every type of harm in the world.

הַבְּרִית: בְּמָטוּ מְנִיכּוֹ לִימָא מְלֵא חֲדָתָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְהָיוּ
מְחַדָּשִׁין דְּבָרֵי תוֹרָה בְּעֵינֵי דְּמִלָּה, וְכֹנְנִתּוּ הָיָה שְׁדָּבְרֵי
תוֹרָה הוּא תוֹעֵלֶת גְּדוֹל לְשִׁמְיַת הַוָּלָד וְלְשִׁמְיַת הַיּוֹלָדָת.
וְעוֹד הֵבִיא הַזֹּהַר, שֶׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׁעוֹסְקִין בְּלִילָה שֶׁל
וַיֵּן-נֶאֱכָט, אֵלֶיהֶם מִתְגַּלֶּה בְּהָאֲרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן,
וְעַל יְדֵי זֶה גוֹרֵם הַרְבֵּה טוֹבוֹת וְיִשׁוּעוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וְאַחֵר כֵּךְ
אָמַר רַבִּי אָבָא לְהַבְעֵל הַבֵּית וּלְהָאִי סָבָא: מֵאַחֵר דְּאֵתוֹן
חֲכִימִין טוֹבָא, מִפְּנֵי מָה אֲתֵם יִתְבִּין הָכָא? אָמַר הַבְעֵל
הַבֵּית: אֵי צִפְרִין יִתְעַקְרוּ מֵאַתְרֵיהּ, לֹא יִדְעִין לָאן טְאִסִּין.
כְּמָה דְּאֵת אָמַר (מִשְׁלֵי כז, ח): "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּה, כֵּן אִישׁ
נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ". וְכֵן אִם אָנוּ עוֹקְרִין דִּירְתָנוּ מִכָּאן, שֶׁהוּא

Afterwards the innkeeper said, "I request that each of you reveal a novel insight." So each of them revealed a novel insight about circumcision. He made this request because he knew these words of Torah would be of great benefit in the protection of both infant and mother. The Zohar also relates that engaging in study during the night of the *vein nacht* causes Eliyahu to appear, accompanied by great lights of Divine favor, which in turn cause Israel much benefits and numerous salvations.

Afterwards Rabbi Aba said to his host and to that elder, "Since you are such great scholars, why do you remain here?"

The host said, "If the birds were to abandon their place they would not know where to go, as it is stated, "Like a bird wandering from its nest, so is a man who wanders from his place" (Mishlei 27:8). Similarly, if we were to

מקום מוכן אֶצְלָנוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה, לֹא נִדְעַ לְאַיִזָּה מְקוֹם יְהִיָּה
הַיָּשׁוּב שְׁלָנוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה, כִּי מְקוֹם זֶה הוּא מוֹכֵן וּמְסַגֵּל
אֵלֵינוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה. וְאַתָּרָא דָּא זְכִי לֹון בְּאוֹרֵיתָא, וְהָכִי אֲנִן
נוֹהֲגִין: בְּכָל פְּלָגוֹת לִילָה עֲסָקִין בְּאוֹרֵיתָא עַד צַפְרָא; וְכַד
צַפְרָא אָתִי, רִיחֵי חֲקֵלָא וְנִהְרֵי מֵיָא נִהְרֵי לֵן אוֹרֵיתָא
וְאַתִּישְׁבָּא בְּלִבָּנָא, וְגִזֵּר דִּין הוּא מְשָׁמִים דְּמַכְרָחִים אֲנוּ
לְדוֹר בְּהָאֵי אָתֵר. וְכַמָּה סִרְכִין בְּעָלֵי תְרִיסִין אֲסִתְלָקוּ הָכִי.
פִּרוּשׁ: דִּהְווּ מִתִּין בְּאוֹתָן הַיָּמִים עַל דְּלֹא עֲסָקוּ בְּאוֹרֵיתָא,
וְכַדִּין אֲשִׁתְּדָלוּתָא דִּילָן יוֹמָא וְלִילָיָא בְּתוֹרָה, וְאַתָּרָא דָּא
קָא מְסִיעַ לֵן, וְהוּי יִתְבִּין עַד דְּנִהִיר יִמְמָא. כִּיִּן דִּהְוִי הַתְּחִיל
לְנִהֵר יִמְמָא, אָמְרוּ לְאַנּוֹן דְּרִדְקִי, דִּיפְקוֹן וְיַחְמִי אִי

abandon this place, which is prepared for us to study in, we do not know where we would find a place to settle where we would be able to study. For this place is suited for us to study in and it has caused us to merit Torah.

“This is our custom. Every midnight we engage in study until the morning. Then when morning comes, the fragrance of the field and the rivers of water illuminate the Torah for us, causing it to settle in our hearts. It is a decree from Heaven that we must live in this place. How many princes of the Torah and mighty warriors [in the battle of Torah] have departed [i.e., they were stricken down by plague] because they failed to engage in study! But since that time we have toiled in nothing but Torah day and night and this place helps us.” And so they remained sitting there until dawn.

When it began to be light they told the children to go out and see if it was yet daybreak, after which each of

נְהִיר יִמָּמָא, וְאַחֵר כֵּךְ כָּל חַד לִימָא מִלָּא חֲדַתָּא. נִפְקוּ וַחֲמוּ דְהוּי נְהִיר יִמָּמָא. אָמַר חַד יְנוּקָא: זְמִין הָאִי יוּמָא אָשָׁא מִלְמַעְלָה. אָמַר יְנוּקָא אַחֲרָא: וּבִהֲךָ בֵּיתָא. אָמַר יְנוּקָא תְּלִיתָאִי: סָבָא חַד הָכָא הוּא מְזַמֵּן לְאַתּוּקְדָּא בְּנוּרָא. אָמַר רַבִּי אָבָא: רַחֲמֵנָא לְשִׁזְבֹּן. תּוֹהָא, וְלֹא יָכוֹל לְמַלְלָא. אָמַר: קוּטְרָא דְהוּרְמָנָא בְּאַרְעָא אֲתַפֵּס. (פְּרוּשׁ: קֶשֶׁר וְתַקָּה הָרְשׁוּת מִלְמַעְלָה נִתְפָּס בְּאַרְעָא). רָצָה לוֹמַר, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁיִּרְדֵּי אֵשׁ מִהַשָּׁמַיִם בְּבֵית הַהוּא. וְכֵן הָיוּ דְבַהֲהוּא יוּמָא חָמוּ חֲבֵרִיא אִפִּי דְשִׁכְיִנְתָּא וְאַסְתַּחֲרוּ בְּאַשָּׁא. (פְּרוּשׁ: הָאֵשׁ מִהַשְׁכִּינָה הִיתָה מְסַבֶּבֶת אוֹתָם, וְרַבִּי אָבָא אֲתַלְהֵט פָּנָיו בְּנוּרָא מִחֲדוּתָא דְאוּרִיתָא). תֵּאנָא: כָּל הַהוּא יוּמָא לֹא

them would expound a novel insight. So the children went out and saw that it was indeed daylight.

One of the children said, "Today fire will come down from Heaven." Another said, "It will be in this very house." A third said, "There is an elder here who is destined to be consumed by fire."

"May the Merciful One spare us!" Rabbi Aba exclaimed. But then he fell silent, unable to speak. At last he said, "The plans of the Heavenly authorities have been apprehended on earth!" [That is, the children knew that fire was destined to descend upon that house.]

And so did the matter come to be. That very day the companions beheld the face of *Shechinah* and were surrounded by fire [i.e., the fire of the *Shechinah*] and Rabbi Aba's face flashed like fire out of rejoicing in the Torah.

It was taught: That entire day none of them went out

נִפְקוּ כָּלֵהוּ מִבֵּיתָא וְאַתְקִטְר בְּקִטְרָא, וְהוּי חֲדָאִין בְּמַלִּין
 חֲדָתִין, כְּאֵלּוּ קִבְּלוּ הֵהוּא יוֹמָא אֲוִרִיתָא מְטוּרָא דְּסִינִי, וְהוּי
 שׁוּמְעִין קוֹל בְּשַׁעָה שְׁהִיו מְבִיאִין הַתִּינוּק לְבֵית הַכְּנָסֶת,
 שְׁהִיה אֱלִיהוּ הַנְּבִיא אֹמֵר פָּסוּק (תְּהִלִּים סה, ה): "אֲשֶׁרִי
 תִּבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרִיךְ, נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוֹשׁ
 הַיְכָלְךָ". וְהוּא סוּד גָּדוֹל, שֵׁישׁ בְּפָסוּק זֶה אֲרַבְעִים וּשְׁתַּיִם
 אוֹתִיּוֹת, דִּהֵן סוּד שֵׁם שֶׁל מ"ב, וְסוּדוֹ אֵין מְגִלִּין אוֹתוֹ אֶלָּא
 לְצִנוּעִין. וַיֵּשׁ בְּפָסוּק זֶה עֲשָׂרָה תְּבוּת, כְּנֻגָּד זֶה כְּתָב הַזֶּהר:
 בְּאַמִּירַת פָּסוּק זֶה בְּשַׁעַת הַמִּלָּה, מְעַטְרִים עֶשֶׂר חֲפּוֹת
 לַהַתִּינוּק הַנִּמּוּל לְעוֹלָם הַבָּא.

of the house, to which was attached a pillar of smoke. They rejoiced in the novel insights that were revealed as if they had received the Torah from Mount Sinai that very day.

As they were bringing the infant to the synagogue they heard a voice. It was that of the prophet Eliyahu reciting the verse, "Fortunate is the one whom You choose and draw close that he may dwell in Your courtyards; may we be satiated with the goodness of Your House, the holy place of Your Sanctuary" (Tehillim 65:5).

This verse contains deep esoteric allusions, for it contains forty-two letters corresponding to the forty-two letter Name, the meaning of which may only be revealed to the circumspect. It also contains ten words, corresponding to which the Zohar teaches that when it is recited at the time of a circumcision the infant is crowned with ten canopies that will await him in the World to Come.

ואחר כך פתח חד ינוקא ואמר: תאנא: כל מאן דקריב
 בריה לקרבנא – כאלו קריב כל קרבנין דעלמין קמיה
 קדשא בריך הוא, בגין כן בעי לסדרא מדבחא במאנא חד
 מליא ארעא למגזר עליה האי קימא ברית קדישא
 ואתחשב קמיה קדשא בריך הוא, כאלו אדבח עליה עולה,
 וקרבניה הוא ריח ניחוח וכו'. בין כך זכאה חולקיה מאן
 דקריב האי קרבנא בחדוה קמי קדשא בריך הוא ובעי
 למיחדיה כל האי יומא. אמר רבי אבא: זכאן אתון בעלמא
 הדין ובעלמא דאתא, ועליכון אתמר (דברים ד, ד): "ואתם
 הדבקים בה' אלהיכם, חיים כלכם היום". והוי שמחין כל
 היום בחדוה דמצוה ובחדוה דאורייתא, והאי תינוק שנוולד

Afterwards one of the children began a discourse, "It is taught: 'Whoever offers his son as a sacrifice [i.e., through circumcision] is credited as if he offered up all the sacrifices in the world to the Holy One Blessed is He.' For this reason one must prepare an altar in a vessel filled with dirt in order to perform the circumcision beside it. This is reckoned by the Holy One Blessed is He as if he offered upon it a burnt sacrifice and it gave off a savory smell. . .

"For this reason, fortunate is the lot of one who makes this offering in joy before the Holy One Blessed is He. Let him rejoice that entire day."

Rabbi Aba said, "Fortunate are you in this world and the next. Concerning you was it stated, 'And as for you who cling to Hashem your God, all of you are alive this day' (Devarim 4:4)."

So they rejoiced that entire day a rejoicing of good deeds and Torah.

הביא בזהר, שהיה רב אידי בן רבי יעקב, שהזכר התנא בגמרא. בריך ליה רבי אבא ואזיל לאורחא. כד אתי רבי אבא לגביה רבי שמעון בן יוחאי. והוי דחיל למימר דברים האלו, ששמע מהנהו חסידים מפי התינוקות הנזכרים לעיל לפני רבי שמעון בן יוחאי דלא יתענשון על ידי. (פרוש: שהיה מתירא רבי אבא לגלות זה הענין לפני רבי שמעון בן יוחאי, שלא יגזר רבי שמעון בן יוחאי עליהון שיהיו גולין למקום אחר, כדי שיתפרסם תורתם ברבים, כדי שרבים ילמדו תורה מהם). ואחר כך ספר רבי אבא לפני רבי שמעון בן יוחאי כל המעשה הנזכר לעיל. אמר רבי שמעון בן יוחאי: כל הני מלי מעליתא הוו טמירין גבך, ולא אמרת לי: גוזרני עלך, דכל תלתין יומין אלן תתנשי

The Zohar relates that the infant that was circumcised on that occasion was Rav Idi ben Yaakov, one of the Sages in the Talmud. Rabbi Aba blessed him and then departed.

When Rabbi Aba returned to Rabbi Shimon ben Yochai he was afraid to relate to him everything that he had heard from these saintly men and children mentioned above, lest he cause them to be punished. [That is, lest he decree that they be forced to leave their village so that their Torah will be more widely disseminated and the multitude will learn from them.]

When Rabbi Aba finally revealed to Rabbi Shimon ben Yochai all that had transpired he chided, "You knew so many worthwhile teachings and did not reveal them to me? I decree that for the next thirty days you will forget

הַתְּלִמּוּד מִמֶּנּוּ. וְהָא כְּתִיב: אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו כו'. עֵינַי
שָׁם בְּאַרְיֵכוֹת.

עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִזְהַר בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲבֹדֶת בּוֹרְאוֹ
וְלַעֲסֹק בַּתְּפִלָּה וּבַלְמוּד הַתּוֹרָה אִישׁ כְּפִי הַשְׁגָּתוֹ, וְלַעֲשׂוֹת
הַתּוֹרָה קֶבֶע וּמִשָּׂא וּמִתֵּן עֲרָאִי. וַיִּרְאֶה הָאָדָם כְּשִׁיזְכָּה לְבָן
זָכָר, לִנְהַג כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי לָעִיל. כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא לְהַצִּיל
נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּלְהַדְבִּיק יִשְׂרָאֵל בְּשִׁכְיָנָה, כִּמָּה דָּאֵתָ אָמַר:
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בָּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם – אֲזַ
צְדָקְתֶּם עוֹמֶדֶת לְעַד, אָמֵן.

everything you learn! For it is stated, “Do not withhold
goodness from its owners. . .” (Mishlei 3:27).

Therefore, a man must be careful to rise at midnight to
serve his Creator and to engage in prayer and study, each
according to his understanding. And let him make study his
regular occupation and business a sideline. And if he merits a
son let him conduct himself as I have written above. For it is
no small matter to save a Jewish soul and to connect Israel with
the *Shechinah*, as it is stated, “And as for you who cling to
Hashem your God, you are all alive this day!” (Devarim 4:4).
Then their righteousness will endure forever, Amein.

CHAPTER 74

פרק עד

אִיתָא בְּזֹהַר, פְּרַשְׁתָּ נַח: רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי
 אֲזָלִי מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר:
 אֶפְשָׁר דְּשִׁמְעַתָּ מִן אַבּוּךָ, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, מֵאִי
 דְּכָתִיב: וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכוֹ, וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. מֵאֵן
 אֲנוֹן הוּי? אָמַר לֵיהּ: לֹא יִדְעָנָא וְכוּ'. עַד דִּהְוִי אֲזָלִי, חֲמוּ
 חַד מְעֵרְתָּא. שְׁמַעוּ חַד קָלָא דְאָמַר: תִּרְיִן עוֹזְלִין דְּאִילָתָא
 עֲבָדוּ קֳדָמִי רַעוּתָא דְנִיחָא לִי, וְאֲנוֹן הוּי מְשֻׁרְיָתָא קְדִישָׁא,
 שְׁפָגְעוּ בִיעֵקֵב וְהִלְכוּ לְפָנָיו. אֶתְרַגֵּישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְאֶתְעַר
 בְּנַפְשִׁיהּ (לְשׁוֹן הַתַּעוֹרְרוּת וְחִרְדָּה) וְאָמַר: רַבּוֹן דְּעֵלְמָא, כִּךְ

It is related in Zohar Chadash, *Parashas* Noach (26b):

Rabbi Elazar and his father-in-law Rabbi Yose were traveling from Usha to Lud. Rabbi Yose said to Rabbi Elazar, "Did you happen to hear from your father, Rabbi Shimon ben Yochai, what is meant by the verse, 'And Yaakov went on his way and angels of God met him' (Bereishis 32:2)? Who were these angels?"

"I do not know. . .," he replied.

While they were yet traveling they noticed a certain cave and heard a voice saying, "There were two fawns of a gazelle that brought Me pleasure. They were the holy camp that met Yaakov and then went before him."

Rabbi Elazar became extremely agitated and fearful. "Master of the Universe!" he said, "Is this Your way? It

אֲוֹרָחוֹי? טַב לָן דְּלֹא נִשְׁמַע שְׁמַעְנָא דָּא וְלֹא יִדְעָנָא!
 אֲתִרְחִישׁ לְהוּ נִסָּא וְשְׁמַעוּ קְלָא דְאַמַּר: אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ.
 נִפְל רַבִּי אֶלְעָזָר עַל פָּנָיו, חֲמָא דְיוֹקְנָא דְאַבּוּי. אָמַר לִיה:
 אָנָּא שְׂאִילָנָא, מִי הָווּ הַמַּלְאָכִים, וְהַשִּׁיבּוּ לִי: אַבְרָהָם
 וַיִּצְחָק הָיוּ, שְׁהִם נִזְדַּמְנוּ לִילָד לִפְנֵי יַעֲקֹב בְּבִרְחוֹ מִפְּנֵי לְבֹן
 הָאֲרָמִי; וְאַף דִּיצְחָק הָיָה עֲדִין קַיָּם, מְכַל מְקוֹם נִשְׁמַתּוֹ
 פְּרָחָה מִמֶּנּוּ וְעָלָה לְמַעְלָה בְּשַׁעַת עֶקְדָּה וְאַתְחִיבָר עִם
 נִשְׁמַת אַבְרָהָם וְאַזְלוּ לִפְנֵי יַעֲקֹב. וְזֶה שְׁאָמַר הַפְּתוּב: אֱלֹהֵי
 אָבִי אַבְרָהָם וּפְתַח יִצְחָק הָיָה לִי. וְאַמַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן

would have been better had we not heard this, for now that we have heard it we still do not know who they were!”

Then a miracle occurred and they heard a voice saying, “They were Avraham and Yitzchak.”

Rabbi Elazar fell upon his face, whereupon he beheld the image of his father. Rabbi Elazar told him, “I asked who the angels were and they answered me that they were Avraham and Yitzchak. . .

In other words, the souls of Avraham and Yitzchak came to lead the way for Yaakov as he fled from Lavan the Aramean. And even though Yitzchak was still alive at the time, nevertheless, at the time that he was bound upon the altar his soul left him and ascended to Heaven where it became attached to the soul of Avraham. Then the two of them together went before Yaakov. This is the meaning of the verse, “The God of my father, the God of Avraham and the fear of Yitzchak, was with me” (Bereishis 31:42).

יוחאי: לא ליעקב לבד היה מזדמן נשמת צדיקים, אלא לכל ירא שמים מזדמנין לו נשמת צדיקים להצילו מן הרהורי עברה, ומכל שכן מהעברה עצמה. מה שאין כן אם אדם הוא מהרהר בהרהורים רעים, הן בעיר והן בשדה והן בבית, מזדמן אליו מזיק אחד, חנייה שמיה, והוא ממנה על זה ההולך, ובהליכתו הוא מחשב מחשבות רעות וזרות ונזוק הוא מאליו, והמזיק נזקק לו, ואינו סר ממנו עד שמביאו לידי חטא חמור, ויפגם בנשמתו בעוונותינו הרבים פגם מאד, אשר יתחרט בסוף ימיו ויהיה פסידא דלא הדר. למען תדע, כי בכל מקום שאתה הולך שם, יש מסייעין למחשבותיך, הן לרעה והן לטובה.

Rabbi Shimon then explained that Yaakov was not the only one to be joined by the souls of the righteous. In fact, they come to every God-fearing person to save him from thoughts of sin and needless to say from actual sin.

But if a man entertains wicked thoughts, whether in town, in the field or at home, a malignant spirit called ChNYH comes to him. It is appointed over all those who entertain wicked or foreign thoughts while traveling. This malignant spirit clings to the person and does not separate from him until it has led him into a serious transgression. This imparts a blemish to his soul, on account of our many sins, as a result of which he will be filled with regret until the end of his days. Nevertheless, it is a loss than cannot be made good.

Know, therefore, that wherever you go you will be joined by emissaries who will further your thoughts, whether for bad or for good.

ואחר כך שאיל רבי אלעזר לרבי שמעון בן יוחאי אביו: מה אנן לעלמא דאתי? אמר ליה: אנא ואנת נשתעשע עם דוד מלך ישראל. קם רבי אלעזר: עד דהו חמו ליה דאנפוהי נהירין כשמשא. אמרו ליה: מלתא חדתא שמעתא? אמר להם: זכאין צדיקים, שמתחברין עם צדיקים בסוד (תהלים צא, יא): "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך".

על פו בן אדם, למען ה' אלהי ישראל, ולמען נשמתך הטהורה החצובה מתחת כסא כבודו יתברך, ראה דרכיך וחכם לישר דרכיך, ושא עיניך מראות ברע ותרגיל להסתכל בדברים קדושים, כמו שכתבתי בפרק ב לעיל,

Afterwards Rabbi Elazar asked his father Rabbi Shimon, "What is our station in the World to Come?"

He replied, "I and you will delight together with David, king of Israel."

Then Rabbi Elazar arose and while he was standing there Rabbi Yose noticed that his face was beaming like the sun. "Did you hear a novel insight?" he inquired.

"No," Rabbi Elazar replied, "but fortunate are the righteous who unite with the souls of the righteous, as it is stated, "For He will command His angels on your behalf, to guard you in all your ways" (Tehillim 91:11).

Therefore, mortal man, for the sake of Hashem, God of Israel, and for the sake of your pure soul that was carved out from beneath the Throne of Glory, see to your ways and have the wisdom to mend them. Avert your eyes from beholding evil and accustom yourself to gazing upon holy things, as we have already discussed in Chapter Two.

וְלֹא תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ קִנְיָה שֶׁל אֲחֵרִים, וּבִשְׂבִיל כֵּן תִּנְצֵל מִגָּזֵל וּמִמּוֹן שְׂאִינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְתִתְּנֶהג בְּסֹדֶר נָכוֹן. אִם אֵם אֲסִפְתָּ מִמּוֹן הָרֵבָה, וְלֹא תִתְּעַנֵּג בְּמִמּוֹנְךָ הָרֵבָה, וְאַל תִּרְבֶּה בְּזוּלָלוֹת וְסוּבָאוֹת, רַק תִּמְיֹד יִהְיוּ מִחֲשָׁבוֹתֶיךָ שְׂאֵתָה צְרִיךְ לִתֵּן דִּין וְחֲשָׁבוֹן עַל מוֹצֵא שְׁפָתֶיךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן עַל מַעֲשֶׂיךָ הָרָעִים וְטוֹבִים. וְאִם תֹּאמַר, פֶּן תוּכַל לְהַעֲלִים וּלְכַחֵשׁ – הֲרֵי הָעֵדִים עוֹמְדִים. הֵן הֵן הַמַּלְכִּים הַמְּלֻוִּין לְאָדָם, בָּאִים וּמַעֲיִדִים בְּאֵיזָה יוֹם וּבְאֵיזָה מְקוֹם נַעֲשֶׂה הָעֵבֶרָה אוֹ הַמַּצּוֹה, וּבְאֵין הַמְּטַפְּחִין עַל פָּנָיו וְאוֹמְרִים לוֹ: רָשָׁע, אֵיךְ נִשְׁאַד לְבָד לְכַחֵשׁ וּלְשַׁקֵּר אֶת פָּנֶי בּוֹרְאָד?! הֲלֹא הַכֹּל גָּלוּי

And do not entertain envious thoughts about the possessions of others. Then you will be spared from theft and from ill-gotten gains. Conduct yourself according to the proper priorities even if you possess great wealth. And do not pamper yourself excessively with your means. Do not eat or drink to excess but recall at all times that you will one day be made to give an accounting for every word that comes out of your mouth and needless to say for your good and bad deeds.

If you suppose that at that time you will be able to conceal things or deny them, know that there are ready witnesses — that is, the angels that accompany a person at all times. They will come and testify regarding the exact day and location in which the iniquity or good deed was performed. Then they will come and strike him on the face, saying, “Wicked one! How dare you deny and speak falsely before your Creator? Do you not know that everything is revealed before Him? He knows all

לפניו, והוא יודע כל מחשבותיו של האדם, והוא בוחן לבבות וחוקר כליות.

על כן צריך האדם לידע בכלל, שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם בריותיו אפלו עד דבור קל, ומכל שכן על המעשה. והרבה שלוחין ודינים קשים יש להקדוש ברוך הוא להפרע ממי שאינו עושה רצונו. על כן מעשה טוב יהיה יקר בעיניו. אם הובא דרך מצוה לידך – תשמח מאשר בא לידך מציאה של אבן טוב ותתן שבח להקדוש ברוך הוא על שזכה אותך והביאך לידי איזה מצוה. ובפרט אם יזדמן לך איזה מצוה שאין לו מהדרין – תהיה מהזריזים ומהמקדימין במצוה בכל יכלתך בגופך ובמאדך ובנשמתך,

of a person's thoughts and He examines the heart and probes the kidneys!"

Therefore one must realize in general that the Holy One Blessed is He holds a person responsible even for his casual comments, not to mention for his deeds. He has many agents and many harsh punishments with which to requite those who do not live in accordance with His will.

Therefore let every good deed seem precious in a person's eyes. If the opportunity to perform a good deed comes before him, let him rejoice as if he discovered a precious jewel. Let him give praise to the Holy One Blessed is He for granting him this merit and enabling him to fulfill a commandment.

And if there should come his way a commandment that no one else is concerned over, let him be especially eager and quick to perform it to the best of his ability, with his body, his resources and his soul. For a commandment that no one takes

כִּי הָאִי מִצְוָה שְׂאִין מִתְעַסְקִים, נִקְרָאת 'מֵת מִצְוָה', שְׂאִין לוֹ מִתְעַסְקִים. וְאַתָּה תַּחֲזִיק בּוֹ וְתִזְכֶּה בּוֹ, וּבִזְה תַּגְבִּיחַ וְתִרִים קֶרֶן שֶׁל מִצְוָה זוֹ מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִרִים מֵאַשְׁפָּה עֲנִי וְאַבְיוֹן. וְאוֹתוֹ הַמִּצְוָה תִּהְיֶה לְךָ מְלִיץ וּפְרָקִלִיט יִשְׂרָאֵל בְּפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם שְׂנֵגֶזֶר עַל אוֹתוֹ הָאָדָם אֵיזָה גֶזֶר דִּין חֵס וְשְׁלוֹם. וְהַמִּצְוָה הִיא נִזְקָפֶת וְעוֹמֶדֶת לִפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, עַד שֶׁיִּבְטַל הַגֶּזֶר דִּין. וְעַל זֶה נֶאֱמָר (איוב לג, כג): "אִם יֵשׁ עָלָיו מְלָאךְ, מְלִיץ אֶחָד מִנִּי אֶלֶף לְהַגִּיד לָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'".

וְאִם עַל פִּי כֵן אִם הָאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמְחָה, שֶׁהִיא מִבְּחֶרֶת מִכָּל הַמִּצְוֹת, אֵיזִי יִהְיֶה שְׂכָרוֹ כְּפוֹל וּמִכְפָּל.

interest in is called a *meis mitzval* [the name by which the Talmud refers to a corpse that has no one to bury it and that all are required to attend to].

Take hold of it and earn merit through it. At the same time you will be restoring and elevating the esteem of that commandment in the same way that the Holy One Blessed is He lifts us the poor and needy from the dung heap. Afterwards that commandment will be your defender and a just champion on your behalf before the Holy One Blessed is He. And if Heaven has decreed that some evil is to befall him, that commandment will stand up and confront the Heavenly court and plead for him until the decree is rescinded. Concerning this it states, "If there shall be for him one defending angel in a thousand to tell of the man's uprightness" (Iyov 33:23).

And how much more does this apply if he toils in Torah for pure motives! For Torah study is the choicest of the

וּבְשַׁעַת פְּטִירָתוֹ אֶז מִטָּט, שֵׁר הַפָּנִים, וְכָל פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה
מְלוּיִן אוֹתוֹ וּמַלְבִּישִׁין אֶת הַצַּדִּיק בְּכָל מִינֵי בְּגָדִים דִּיקָר
וּמַעֲטָרִין לֵיהּ בְּעֵטָרִין. וְשֵׁר הַפָּנִים מְדַלִּיק לְפָנָיו גִּירוֹת
הָעֲשׂוּיִין מֵהוּד וְהָדָר מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה. וְעַל זֶה הַתַּפְּלִל דָּוִד
הַמֶּלֶךְ וּמִשָּׁה רַבֵּנוֹ: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאוֹר הַחַיִּים. עַל כֵּן
יִתְפַּלֵּל הָאָדָם תָּמִיד, שֶׁיֵּצִיל אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרוּךְ
רַחֲמָיו וְחֶסֶדְיוֹ מִכָּל מִינֵי עוֹוֹן וּפְשָׁע וּפְעֻלוֹת שָׂוָא. רַק
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְדַרְכּוּ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַּעַל הַרְחָמִים יִשְׁמַע לְקוֹל הַמִּתְחַנֵּן אֵלָיו בְּלֵב נִשְׁבָּר,
וַיִּתֵּן לְהָאָדָם לֵב בָּשָׂר וְכֶשֶׁר, וְחֶפֶץ ה' בְּיָדוֹ יִצְלִיחַ. אָמֵן.

commandments. Therefore his reward will be redoubled many times. And when he passes away the Prince of the Divine Countenance, the angel MITRON, along with all the hosts of Heaven will accompany him and dress him in all sorts of precious garments and crown him with crowns. Then the Prince of the Countenance will kindle before him lamps fashioned from the majesty and splendor of the *Shechinah*.

Concerning this did King David and our teacher Moshe pray when they said, I will walk before Hashem in the lands of the living” (Tehillim 116:9).

Therefore let a person pray at all times that the Holy One Blessed is He, in His abundant mercy and lovingkindness, save him from every sort of iniquity, transgression and vain deed. And may He guide him along the straight and goodly path. For the Holy One Blessed is He, the Master of Mercy, hears the voice of one who beseeches Him with a broken heart and He will grant him a heart of flesh imbued with purity. Then will “Hashem’s desire flourish in his hand” (Yeshayahu 53:10), Amein.

CHAPTER 75

פרק עה

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קיח, ב): אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה, לא היו שולטין בהם אמה ולשון. ואלמלא משמרין ישראל שתי שבתות – מיד הן נגאלין, כי מצות שבת היא שקולה כנגד כל התורה, וכל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים. והנה ראיתי מנהג בישא ברב תפוצות מדינות האלו, שהן מזלזלים בכבוד יום הקדוש, שהוא שבת. בראש ראיתי אנשים שהולכים כל ערב שבת וערב שבת בבתי אשפוזאות ואוכלין ושותין, עד שמשתכרים כשכרותו של

The Sages have said that if Israel had only kept their first Shabbos properly no nation or language could ever have had dominion over them and if they would only keep two Shabbosos they would immediately be redeemed (Shabbos 118b). This is because the commandment of the Shabbos is equal to the entire Torah (Shemos Rabbah 25:12). The Sages also say that whoever takes delight in the Shabbos is granted an unlimited inheritance (Shabbos 118b).

Yet I have observed an evil circumstance that has become widespread among the exiles of these lands, that is, the detraction from the honor of the holy Shabbos day.

To begin with, I have seen people going each and every Shabbos eve to the inns, where they eat and drink until they are as intoxicated as Lot. Only then do they make their way home.

לוט. ואחר כך באין לביתם, ומרב השכרות אין יכול לעשות קדוש היום כראוי. וקומא לן: שלשה מעידים זה על זה, ואלו הן: הקדוש ברוך הוא ושבת וישראל. וגמירי: כל המעיד, צריך להעיד מעמד. והשכור אין יכול לעמד אפלו על רגליו. הייטב בעיני ה', שיבוא שכור להעיד עליו שהוא אחד ומיוחד, ועל שבת שהוא שקול כנגד כל התרי"ג מצוות? על כן שומר נפשו ירחק מזה המכשול, כי ענשו גדול מאד.

עוד ראיתי מכשול שני, שבני הכפרים היושבים בערי הפרזי, במקומות שאין להם חומה ומחצה, והן מטלטלין מרשות היחיד לבתי ערלים ומבתי ערלים לבתיהון,

But then in their drunken stupor they are unable to make *Kiddush* properly.

The Sages have taught (Tosafos, Chagigah 3b quoting Midrash) that there are three parties that testify on behalf of one another. They are: the Holy One Blessed is He, the Shabbos and Israel. Yet we have learned (Shevuos 30a) that one must give testimony in a standing position, whereas a drunkard cannot even stand upon his legs! Can Hashem be pleased that a drunkard is testifying to His uniqueness and unity and to the fact that the Shabbos that is the equivalent of all the 613 commandments? Therefore one who cares for his soul will stay far from this pitfall, for the punishment will be very great.

A second pitfall that I have observed is that many villagers who live in open settlements with no wall or fence carry freely from their private domains to the houses of their gentile

ומורין התר לעצמן באשר שהוא יחיד בעירו, ואין ישראל
אחר דרים אצלו בקביעות – אין הגוי אוסר עליו. אבל
טועין הן, ואינן יודעים הדין על בוריו, כי קימא לן: כיון
דישראל אחד דר במקום יחידי – מתר לטלטל בכל העיר
ההיא, בעיר אשר לה חומה ודלתים ומקפת כראוי, ואז
אותה העיר היא נחשבת לו כארבע אמות, ומתיר לו
לטלטל בכל אותה העיר. מה שאין כן בערי הפרזות, ומכל
שכן בכפרים אין לשום ישראל התר לטלטל אפלו מפתח
ביתו ולחוצ, כי אסור גמור הוא. לכן כל הירא את דבר ה'
צריך להודיע את יושבי כפרים, ובפרט להארנדיס (א"ה:
פרוש: בעלי בתי מרחץ) שהוא להם חתיכא דאסורא
לטלטל שום דבר בכפרים ובערי הפרזות.

neighbors and vice versa. They rationalize that this is permitted because they are the only Jews living there on a permanent basis, therefore the presence of gentiles does not render carrying forbidden.

But in this they are in error and do not know the law clearly. For we rule that a solitary Jew living in a place may carry throughout the city *only* if it is surrounded by a proper wall and gates (*Shulchan Aruch, Orach Chayim* 382). Only then is the entire town treated as if it were his own four cubits so that he may carry throughout it. But if the settlement is unwalled, and certainly if it is an open village, there is no justification for permitting a Jew to carry outside of his doorway at all. It is absolutely forbidden.

Therefore whoever trembles at the word of Hashem must inform the villagers, especially those with an unattached dining

שְׁלִישִׁית רְאִיתִי, מְנַהֵג בְּיוֹשְׁבֵי כְּפָרִים הָרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וּבִשְׁבֻט בָּאִים לְמַנִּין עֲשֶׂרָה לְבֵית הַכִּנְסֶת לְהַתְפַּלֵּל בְּרַב עִם הַדֶּרֶת מֶלֶךְ, מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבָאִים לְבֵית הַכִּנְסֶת, וְהֵם עוֹסְקִים בְּהִבְלֵי עוֹלָם וּמִסְפָּרִים אֶחָד לַחֲבֵרוֹ אֵיךְ שֶׁקֵּנָה סוּסִים בְּמִקְחַת הַשָּׁוְהָ אֶצֶל עָרֵל אֶחָד; וְזֶה מִסְפָּר שֶׁקֵּנָה פָּרָה אַחַת וּשְׂאֵר בְּהֵמוֹת; וְכָל דְּבָרֵיהֶם הוּא בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן שֶׁל חֵל. וְקִימָא לֵן: וְדִבֵּר דָּבָר – שֶׁלֹּא יִהְיֶה דְבוּרָךְ בִּשְׁבֻט כְּשֶׁל חֵל. וּבַחֲלָל אֵין רוֹאִין אֶחָד לַשְּׁנִי, רַק בִּשְׁבֻט בָּאִים לְמַנִּין, וְהֵם עוֹסְקִים בְּכָל, בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּבְמִשְׁאֵל

hall, that if they carry anything in their villages or unwallled towns it is just as if they ate forbidden food.

A third custom I have noticed is that the residents of one village often travel to another village far away to attend services. They do this in fulfillment of the verse, “in a multitude of subjects is the glory of the king” (Mishlei 14:28), the King of the Universe, the Holy One Blessed is He.

But once they arrive they spend the entire time engaged in vanity. One of them relates how he bought a horse for a good price from a certain gentile and another how he bought a cow and other animals. Their entire conversation revolves around mundane matters. Yet the Sages have taught, based on the verse, “And honor it by refraining from doing your ways. . . or speaking of a matter” (Yeshayahu 58:13), that one’s conversation on the Shabbos should not be like that on a weekday (Shabbos 113b).

Since these villagers do not see one another throughout the week but only on Shabbos, they engage in every manner of conversation, including worldly affairs and business. In such a

וּמִתֵּן, אֲזִי טוֹב יְהִיָּה לָהֶם לְשַׁבַּת בְּבִתְיָהֶם וְלִישׁוֹן עַל מִטָּתָן,
כְּדִי שֶׁלֹּא יִדְבְּרוּ דְבָרֵי חֵל בְּשַׁבַּת. וּמִכְשׁוֹל זֶה הוּא מְצוּי
בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּרַב בְּנֵי יוֹשְׁבֵי כְּפָרִים.

וְעוֹד נִגַּע אֶחָד נִרְאָה לִי, שֶׁבִקְצַת מְקוֹמוֹת הוֹלְכִין כְּמוֹ
שְׂתֵימִם וְשִׁלֵּשׁ שָׁעוֹת מַעִיר לְעִיר לְמִנְיָן, וְאוֹמְרִין דִּישׁ תַּחֲנוּם
שַׁבַּת. וְאֲנִי יוֹדֵעַ בְּעֶצְמִי שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה תַּחֲנוּמֵי
שַׁבַּת. עַל כֵּן אֲנִי מִזְהִיר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת, אֲשֶׁר הוּא קִבְּלָה
בְּיַדִּי אֲנָשֵׁי הַיִּשׁוּבִים, שֶׁהִתִּיר לָהֶם אֵיזָה מוֹרָה צָדֵק שֶׁהוּא
מִפְּרָסָם, וּמִדָּד הָרַב בְּעֶצְמוֹ הַתַּחֲנוּם – אֲזִי מִתֵּר לִילֵךְ
בְּשַׁבַּת. אֲבָל לֹא יִסְמַךְ עַל אֵיזָה מְלַמֵּד אוֹ עַל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ
לְהוֹרוֹת אֶסוּר וְהִתֵּר, כִּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּדוֹר הַזֶּה רַבּוֹ

situation it would be better if they remained at home asleep in bed so that they would not speak of mundane matters on the Shabbos. This stumbling block is very common, on account of our many sins, and is to be found among most villagers.

A related plague that I have seen is that in some cases they walk two or three hours from one town to the next to attend services, claiming that it is within the Shabbos boundary. But I know for myself that it is often a distance of two or three times the Shabbos boundary. Therefore I admonish them that they may count on the Shabbos boundary only where there is a tradition among the residents that some well known authority measured the distance himself and permitted it for them. They must not rely on a mere schoolteacher or someone not qualified to rule in matters of prohibitions. For on account of our many sins there are many in this generation who are

הַמִּתְיָרִים עַל הָאוֹסְרִים מַחֲמַת חֲנֻפָּה, אוּ מַחֲמַת נְתִינּוֹת
 מִמּוֹן שֶׁחֵד שְׁנוֹתֵנִין לוֹ, וְהוּא מִתִּיר אֲסוּרִים אֲסוּר
 דְּאוֹרִיתָא. עַל כֵּן יֵרָאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִסִּיר הַמִּכָּשׁוּל
 מֵעַלְיוֹ, וְלֹא יֵלֶךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רְשׁוּת מִן
 הָרֶב הַמְּדִינָה שָׁלוֹ.

הַרְבֵּיעִי – רָאִיתִי מִכָּשׁוּל גָּדוֹל בְּאַנְשֵׁי יְשׁוּבִים וּבִקְצַת
 הַקְּהֵלוֹת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵן וּמִכּוֹנִין לְכַבֵּד אֶת יוֹם
 הַשַּׁבָּת בְּכָל מָה דְּאִפְשָׁר לוֹ, וְהֵמָּה שׁוֹלְחִים בֶּשֶׁר לְצִלוֹת
 לְבֵית הָאוֹפָה הָעָרִל, כְּאִשֶּׁר שָׁאִין תַּנּוּרִים מְצוּיִין בַּמְּדִינּוֹת
 הָאֵלוֹ אֲצֵל הַיְּהוּדִים. וְשִׁתִּים רְעוֹת עוֹשִׂין בְּכַבּוּד זֶה: חָדָא
 – שֶׁשׁוֹלְחִים הַבֶּשֶׁר לְצִלוֹת עַל יְדֵי בְּתוּלָה יְחִידִית לְבֵית
 הָאוֹפָה, וְעוֹבְרִים אֲסוּר יְחוּד, שֶׁאֲסוּר זֶה הוּא אֲסוּר אֶפְלוֹ

willing to permit the forbidden to ingratiate themselves with the people or for the sake of bribery. This causes them to permit even Torah prohibitions!

Therefore let every individual remove this stumbling block by refraining from traveling to any place until he has received permission from the Rabbi of the country.

A fourth stumbling block that I have seen among some communities is that holy Jews, in their desire to honor the Shabbos to the greatest extent possible, send meat to the shops of non-Jewish bakers to be roasted, since in this region Jews do not usually own ovens.

This act of “honoring” the Shabbos involves two evils: First, they send the meat in the care of an unmarried Jewish girl to the baker’s shop, where she violates the prohibition against

בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ וּשְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, עָלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, הָיוּ גּוֹזְרִים גְּזֵרָה זוֹ, וְהָיוּ אוֹסְרִים לִיַּחַד שׁוֹם זָכָר וּנְקֵבָה. עַל כֵּן הַשּׁוֹמֵר, שֶׁהִיא הַבְּתוּלָה, צָרִיכָה שְׁמִירָה מִפְּנֵי הַיַּחְוּד. וְהָאִיךְ תִּשְׁמַר הַבֶּשֶׁר דְּצָלִי? וְעוֹד אֲסוּר שְׁנֵי הוּא: כִּיּוֹן דָּאִין יִשְׂרָאֵל מְסִיעוֹ לְהַעֲרֹל, אֵין לְתַבְשִׁיל זֶה אוֹ לְצָלִי שׁוֹם הַתֵּר בְּעוֹלָם, כִּי הוּא אֲסוּר מִדְּאוּרִיתָא מְשׁוּם בְּשׁוּל גּוֹיִים. וְלֹא כָּל עֲלָמָא מֵרַב בְּרַב אֲשֵׁי נִינְהוּ, שְׂיֻדְעִין דִּין זֶה, וּמִכָּל שְׁכָן בְּנֵי הַיְּשׁוּבִים שֶׁהֵן נִכְשָׁלִים בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּעוֹוֹן זֶה, אוֹכְלִים אֲסוּר דְּאוּרִיתָא, כִּי לֹא מְצֵאתִי שׁוֹם פּוֹסֵק דְּפָסֵק הַתֵּר בְּזֶה הַדִּין, דְּבְשׁוּל גּוֹיִים הוּא אֲסוּר אֶף דִּישְׂרָאֵל עוֹמֵד

seclusion with a man. This is forbidden even with a Jew because King David and the Prophet Shmuel made an enactment prohibiting seclusion between any man and woman (Avodah Zarah 36b). Therefore the guardian of the meat, the unmarried girl, is herself in need of a guardian against seclusion. How then can she guard the meat?

Moreover, since no Jew assists the non-Jewish baker in the work, the cooked dish or roasted meat becomes forbidden forever due to the Torah prohibition against non-Jewish cooking. Not everyone is on the level of Mar bar Rav Ashi [one of the Sages] that he can be expected to know of this law. This is certainly true in the smaller communities. As a result, they are frequently guilty of this iniquity, on account of our many sins, and often end up consuming food that is forbidden by Torah law. For I have never found any authority who permits this in practice. Non-Jewish cooking is completely forbidden even if

על גביו. כיון ד'ישראל אינו מסייעהו, הוא אסור גמור. ובמכשול זה, בעוונותינו הרבים, נכשלים ברב מדינות פולין וליטא, שיש להן משרתות ערלות, והמשרתות מבשלות בלי סיוע ישראל. על כן אני מזהיר להסיר כל אחד ואחד מכשול זה מביתו, ולא ישלח אשה ובתולה ביחיד. ואם שלח לבית האופה, אזי יראה לחתות בגחלים או לשים הצלי בעצמו לבית התנור, כדי שלא יבוא לידי אסור דאורייתא חס ושלום.

וכל הנזהר בארבעה דברים שכתבתי, יהיה שכרו כפול ומכפל. ויזכה לנחלה בלי מצרים. כמה דאף אמר: והאכלתיך נחלת יעקב אביך. אמן כן יהי רצון.

a Jew stands by and supervises, unless he actually assists in the cooking.

On account of our many sins, the majority of Poland and Lithuania stumble in this matter because they employ non-Jewish servant girls who cook for them without any assistance from their Jewish employers.

Therefore I admonish every individual to remove this stumbling block from his house. Let him not send the meat with a solitary girl or woman. And if he does send meat to the baker's shop, let him be sure to at least break up the coals or place the meat upon the fire personally, lest he be guilty of violating a Torah prohibition, Heaven forbid.

Whoever is careful about the four things that I have mentioned will be rewarded many fold and merit an unlimited inheritance, as it is stated, "And I will grant you the inheritance of your father Yaakov" (Yeshayahu 58:14). Amein, so may it be His will.

CHAPTER 76

פרק עו

אסור יין נסך הוא ידוע ומפרסם, שמשה רבנו
 ושבעים זקנים שבדור גזרו על סתם יינם של
 נכרים, כדי שלא יבואו ישראל לידי זנות. כמו שחטאו
 בשטים במעשה זמרי, שנהרגו מחמת חטא זה עשרים
 וארבעה אלף מן ישראל. ובעלי המקבלים החמירו באסור
 זה, והפליגו בענש מי ששותים סתם יינם.

והנה רב מדינות הללו, במקום שעושין יין, הן מקלין
 בשתיית יין נסך, ולא עוד שהן מוכרים סתם יינם לשארי
 אנשים כשרים שבישראל במקום יין כשר, וגורמין רעה

The prohibition against consuming *yein nesech* [literally, wine poured out to idolatry] is well known. Our teacher Moshe along with seventy of the elders of his generation instituted a prohibition against drinking all non-Jewish wine, even though it was not actually used in idolatry. This was in order to prevent Jews from being led into immorality, as occurred in the incident of Zimri in Shittim, which resulted in the deaths of twenty-four thousand Israelites (Bamidbar 25). The Kabbalists speak of this prohibition with the utmost gravity, warning of the severity of the punishment awaiting those who violate it.

In most countries in this region, wherever wine is made, there is a tendency to treat this prohibition lightly. Moreover, Jewish manufacturers even sell it to upright Jews under the

גם לאחרים, וחטא הרבים תלויין באנשים החטאים האלה בנפשותם. על כן מטל על הרבנים ודינים שבמדינות לגזור בגזרות נח"ש (נדר – חרם – שבועה) על אותן האנשים, שעושים יין משעה שהתחיל היין למשך אל תוך הבור. אם יהיה שם מגע נכרי, אז היין הוא אסור גמור. על כן צריכין שמירה מעלה לבלתי להכשל בעוון זה. ועל הרבנים הוא מטל שלא לתן כתב הכשר, עד שבודאי יודע בברור שנעשה היין בהכשר.

והנה סוד יין נסך הוא אזהרה, שצוה הקדוש ברוך הוא שלש מצוות למלך, וצוה: לא ירבה לו נשים, ולא ירבה לו סוסים, ולא ירבה לו כסף, כי ראשי תבות נסך הוא: נשים, סוסים, כסף. והן הן שלשה דברים שהמלך מזהר שלא

guise of kosher wine, thereby bringing evil upon others as well, for which they bear responsibility for the sin of the multitude. Therefore it is the duty of the rabbis and judges of the land to issue a ban of excommunication against these producers.

For if wine is touched by a non-Jew any time after it begins flowing into the vat it becomes totally forbidden. For this reason careful supervision is necessary to avoid transgression. Thus rabbis must refuse to issue certifications of *kashrus* until they have ascertained clearly that the wine was made properly.

The deeper significance of *yein nessech* is tied up with the three injunctions that the Holy One Blessed is He imposed upon a Jewish king: that he may not multiply wives [*nashim*, literally, “women”], horses [*susim*] or money [*keseif*] (Devarim 17:16-17). The acronym for these three items is the word

לְהִרְבוֹת. וּמִכָּל שָׁכֵן שָׂאָר בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵן מְזַהְרִין שְׁלֹא לְהִרְבוֹת: נָשִׁים, סוֹסִים, כֶּסֶף, שֶׁהֵן רָאשֵׁי תְבוֹת נֶסֶךְ. וְהֵנָּה בַּחֲטָא נָשִׁים הִרְבָּה בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִין וְהוֹלְכִין לְנָשִׁים זָרִים. וְדַע, כִּי מִי שֶׁהוּא שׂוֹתֶה יֵין נֶסֶךְ בְּבֵית הָאֲשָׁפִיזוֹת שֶׁל עַרְלִים, הוּא נִכְשָׁל גַּם בֵּן בַּעֲוֹן נָשִׁים זָרוֹת, כִּי עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה, וְהוּא עוֹבֵר עַל לֹאוֹ 'לֹא יִרְבֶּה נָשִׁים', וְהוּא נוֹתֵן זֶרַעוֹ כְּסוֹסִים שֶׁהֵן שְׁטוּפֵי זִמָּה. כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: וְזִרְמַת סוֹסִים זִרְמָתָם; כִּי הַזָּנוּת הוּא מַעֲשֵׂה בְהֵמָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה בְּסוּטָה: הִיא עֲשֵׂתָה מַעֲשֵׂה בְהֵמָה, לְפִיכָךְ הִבִּיֵּאָה הַסּוּטָה קֶרֶבָן שֶׁל קֶמַח שְׁעוּרִים, וּשְׁעוּרִים הוּא מֵאֲכָל בְּהֵמָה. וּלְפִי זֶה רָמַז גְּדוֹל הוּא בְּמִלַּת יֵין נֶסֶךְ,

nessech. These three restrictions apply not only to a king but even more so to an ordinary person.

Many men are guilty of chasing after strange women. You must know that a man who imbibes *yein nessech* in the taverns of the gentiles will inevitably be drawn after strange women as well, because one sin leads to another (Pirkei Avos 4:6). Thus he violates the injunction against multiplying women.

At the same time, he disperses his seed like a horse, for the horse is the symbol of profligacy, as can be seen from the verse in Yechezkeil, "Their stream is like the stream of horses" (23:20). Such behavior is associated with animals. That is why a straying wife was required to bring an offering of barley flour, for barley is used for animal fodder.

It turns out, then, that the word *nessech* contains the important hint that one who partakes of *yein nessech* will also be

לרמז: מי שהוא שותה יין נסך – אזי עובר על לאו 'לא ירבה לו נשים', ולא ירבה לו זרעו כסוסים. ואחר כך יבוא לידי עניות ודלות ממש על כפר לחם ממילא, ולא ירבה לו כסף, כי נס"ך הוא ראשי תבות: נשים, סוסים, כסף. על כן יראה האדם להתרחק מעוון זה.

ושמעתי מפי מורי הגאון אבי זכרוננו לברכה, ששמע מפי הקדוש רבי יעקב תעמל"ש, זכרוננו לברכה, שכל מי שנכשל בעוון יין נסך, על כרחו אחר כך יהיה מגלגל בחמור, כי לשון נופל על לשון, כי תרגום של יין הוא חמר. על כן יראה האדם ויפריש עצמו מאסור יין נסך ומיין

guilty of multiplying women, hence multiplying his seed like that of horses. In consequence he will descend into such poverty and indigence that he will want for a loaf of bread. As Scripture warns, "For the sake of a harlot a man will come to a loaf of bread" (Mishlei 6:26). In this way he fulfills the third injunction, "He shall not multiply money." This is why *nessech* is an acronym for women [*nashim*], horses [*sussim*] and money [*kessef*]. Therefore let a man stay far from this iniquity.

I heard from my illustrious father, who heard from the saintly Rabbi Yaakov Temerlis that whoever stumbles in the sin of non-Jewish wine will be reincarnated in the form of a donkey, in fulfillment of a linguistic coincidence. For the Aramaic for "wine" is *chamar* while the word for donkey is *chamor*.

Therefore let a man distance himself from the prohibition against non-Jewish wine and also from the liquor made from

שָׂרָף, שְׁעוֹשִׁים מְשָׁמְרִים שֶׁל יַיִן נֶסֶף, שֶׁהוּא גַם כֵּן אֲסוּר
כְּמוֹ יַיִן נֶסֶף. וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲסוּר זֶה נִקְרָא קָדוֹשׁ, וְקָדוֹשׁ
יֵאמָר לוֹ.

the lees of such wine, which is included in the prohibition.
Whoever avoids this prohibition is called “holy” and it will be
said of him that he is holy.

CHAPTER 77

פרק עז

כְּתִיב בְּפָרֶשֶׁת וַיִּקְרָא: וְנָפֵשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל
 אֱלֹהִים וְגו'. פֶּסוּק זֶה נִדְרָשׁ בְּזֹהָר, פָּרֶשֶׁת וַיִּקְרָא,
 דְּקָאֵי עַל נִשְׁמַת אָדָם אֲשֶׁר טָרַם יוֹרְדֵת הַנִּשְׁמָה לַגּוֹף
 לְעוֹלָם הַזֶּה, מוֹלִיכִין אֶת הַנִּשְׁמָה בְּאֶלֶף וּשְׁמוֹנֶה עוֹלָמוֹת,
 שֶׁתִּרְאֶה יָקָר וְכְבוֹד שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעֶסְקוּ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה בְּתוֹרָה, וְלִמְדוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְכָל דְּרָכָם וְכָל עֲנִיָּנָם הֵיוּ
 לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְהָיוּ מִתְנַהֲגִים בְּמִדַּת הָעֲנוּהָ, וּמוֹשְׁבָם כְּבוֹד,
 וְאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים מְאִירִים כְּזֹהָר הָרָקִיעַ, וְעַל רֹאשָׁם חַפּוֹת
 מֵאֲבָנִים טוֹבוֹת מְאֹד. וְאִזּוֹ אוֹמְרִים לְהַנִּשְׁמָה: רְאֵה בְּכְבוֹדֶךָ
 שֶׁל צַדִּיקִים שִׁיּוֹשְׁבִים בְּגֵן עֵדֶן, אִם אַתָּה תִּנְהַג בְּטוֹב כְּמוֹ

It is stated in *Parashas Vayikra*, “And the soul that sins, having heard the voice of an adjuration, etc.” (5:1). This verse is discussed in the *Zohar* (*Parashas Vayikra* 13a). The *Zohar* says that it is speaking of the soul before it descends into an earthly body. While it is still in Heaven it is given a tour of eighteen hundred worlds to witness the honor and glory of those who toiled in Torah in this world for pure motives, who conducted all their affairs with pure motives and who behaved with humility. There they sit in honor, their faces shining with the radiance of the firmament, while above their heads are canopies made of precious stones.

After its tour the soul is told, “See how much honor the righteous enjoy in Gan Eden. If you conduct yourself properly,

אלו הצדיקים – תזכה גם כן אתה ליקר ותפארת הזה. ואחר כך מביאים הנשמה לפני הקדוש ברוך הוא, ומלבישים אותה לבוש דיקר בצורת הגוף ודיוקנא דהאי עלמא, ואז הנשמה נהנית מזיו השכינה, ומעטרין לה בכמה עטרין ואומרים לה: הננו עושין לך כל הכבוד הזה, על מנת שתהיה צדיק, ותהיה יראת ה' על פניך, ומשביעין אותה בשמא דמלכא קדישא, דלא יחטא, ומתריין בה כמה התראות. ואחר כך היא משתחוית נגד הקדוש ברוך הוא, ואחר כך יורדת לגוף לעולם הזה. ואם האדם הוא צדיק – הוא טוב; ובאם שאין אדם עושה רצונו של מקום – אזי התורה היא מתמיה על אותו הרשע ואומרת: ונפש כי

as these righteous individuals did, you will also merit such preciousness and glory.” Afterwards the soul is brought before the Holy One Blessed is He where it is dressed in a precious garment in the form of the body and visage that it will don in this world and it is allowed to enjoy the splendor of the *Shechinah*. It is also crowned with numerous crowns.

Then they say to it, “We are bestowing upon you all this honor on condition that you conduct yourself with righteousness and that the fear of Hashem is upon your countenance.” Then they cause it to swear by the name of the Holy King that it will not sin and they administer to it several warnings, after which it bows towards the Holy One Blessed is He and descends into its earthly body.

If the person behaves righteously, all is good and well. But if he fails to obey the will of the Omnipresent the Torah expresses its astonishment at that evil person, saying, “And will

תַּחֲטָא?! — בַּתְּמִיָּהּ. הֲלֹא שָׁמְעָה הַנֶּפֶשׁ קוֹל הָאֱלֹהִים
וְקוֹל הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהָיוּ מְשַׁבְּיעִין אוֹתָהּ בְּמָרוֹם קֹדֶם שִׁירְדָּה
לְגוֹף הָאָדָם?! הֲרִי הִתְרוּ בָּךְ בְּכַמָּה הִתְרָאוֹת כְּנֻזָּכָר לְעִיל.
אֲמָנָם אֵף עַל פִּי כֵן אֵל תִּתֵּיָאשׁ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, רַק רְאֵה
לְתַקֵּן מֶה שְׁאַתָּה פּוֹגֵם. וְעַל אוֹתָן הַחֲטָאִים שְׁאָדָם זֹכֵר עַל
יְדֵי רְאִיָּה, שְׁאַתָּה מְסַתֵּפֶל בָּזֶה הַחֲטָא אוֹ שְׁאַתָּה זֹכֵר אוֹ
יִדְעָתָּ. וְזֶה הַפְּרוּשׁ שֶׁל: אוֹ רְאֵה אוֹ יִדַּע — עַל כָּלָם תּוּכַל
לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתִתְּנָהּ בְּדַמְעוֹת עַל כָּל חֲטָא
וְעוֹוֹן. וְאִם לֹא יִגִּיד כָּל הַחֲטָא לְהַתְּוֹדוֹת עָלָיו קָמִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא קֹדֶם הַמִּיתָה, אִזּוֹ נִשְׂא עוֹוֹנוֹ וְתִסְבֵּל עֲנֹשׁ וְצַעַר
שֶׁל גִּיהֶנָּם וְשָׂאָר עֲנָשִׁים כְּשֶׁתִּפְּל בְּיַדֵּי אֲכָזְרִים. וְכָל זֶה

the soul sin?” [This is an alternate reading of the verse above].
Did it not hear the voice of the adjuration and oath that was
administered to it On High before it entered the body? And
was it not given numerous warnings?

Even so, the sinner must not despair of entering the World
to Come, only he must be sure to repair the damage he has
done. Thus, regarding sins that he recalls through sight, per-
ceiving the transgression, or that he remembers or knows
about, it is stated in the continuation of the verse, “or he saw
or knew.” For it is possible to do penance for them all. Just let
him confess tearfully each transgression.

The verse continues, “and he does not tell.” That is, if he
fails to confess each sin before the Holy One Blessed is He
prior to his death, then “he shall bear his iniquity.” In other
words, he will endure punishment and affliction in Gehinnom
as well as other forms of castigation at the hands of cruel
agents, all of which he brought upon himself!

גִּרְמַתְ לֶךְ בְּעֶצְמָךְ. וְה' הוּא מֶלֶךְ רַחֲמִים, וּבִרְבִּי חֲסָדָיו עַל
 בְּרִיּוֹתָיו הוּא הַעֲמִיד מִמְּנִים וּשְׁלוּחִים בְּרַקִּיעַ, הַמְכַרִּיזִים
 בְּכָל יוֹם: אֲתַעְרוּ, בְּנֵי עֲלָמָא לְקַמֵּי מַלְכָא קַדִּישָׁא! אֲתַעְרוּ
 וְחוּסוּ עַל עֲצַמְכֶם וְחוּסוּ עַל בְּנֵיכֶם! וּמִפְּנֵי כֵךְ כַּמָּה פְּעָמִים
 יָבֹוא פְּתָאִים יִרְאֶה וְחֻרְדָּה בְּלֵב הָאָדָם לְזָכַר עַל יוֹם הַמִּיתָה,
 כְּדִי שְׂיִתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂיו. וְהִירָא וְחֻרֵד לְדַבֵּר ה', מִתְגַּבֵּר
 וּמִתְחַזֵּק לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה, וְאֵז הָאָדָם בְּעֶצְמוֹ מִתְעוֹרֵר
 לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וּמִי שֵׁישׁ לוֹ יָב אֲבִיר וְקִשָּׁה עֶרְף,
 אֲזִי תִכְף אַחֲרֵי הַחֲרָטָה שָׁב אֶל קִיא צוּאָה לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת
 כְּמִנְהֶגוֹ. אֲזִי כַּמָּה חִילוֹת שֶׁל מַלְאָכֵי חֲבָלוֹת אוֹרְבִים עָלָיו
 לְהִדְבִּק בּוֹ לְהַסְטִין אוֹתוֹ, שְׁיִלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַפּוֹשְׁעִים וּמוֹרְדִים,
 וּמִבִּיאִין אוֹתוֹ לְכַמָּה מִדּוֹת רָעוֹת: לְהִיּוֹת אֲכָזֵר, וּמִלְעִיג עַל

But Hashem is a merciful King. In His abundant lovingkindness He has appointed emissaries in Heaven to proclaim daily, "Wake up, O people of the world, before the Holy King! Wake up! Have pity upon yourselves! Have pity on your children!" Consequently a person often finds his hearts suddenly filled with fear and trembling and the recollection of the day of death, which will, in turn, cause him to regret his evil deeds. If he is one who trembles at the word of Hashem he will then rededicate himself and resolve to adhere to the path of the righteousness and he will be aroused to repent completely.

But if he has a stout heart and a stiff neck, then immediately after entertaining thoughts of regret he will return to his vomit and filth, transgressing as before. In that case hosts of destructive angels lie in wait for him, ready to cling to him and lure him down the path of the wicked and rebellious, urging him to

דְּבָרִים חֲכָמִים, כָּל דִּרְכָיו בְּכַעַס, וְאִינוֹ חָס עַל כְּבוֹד
הַבְּרִיּוֹת. וְאַחֵר כִּךְ מוֹשְׁלִין הַמַּלְאָכִי חֲבָלוֹת עַל אוֹתוֹ
הָאָדָם, עַד שֶׁמִּבִּיאִים עָלָיו כָּמָה קְלָקוּלִים וּמַעֲבִירִין אוֹתוֹ
מִן הָעוֹלָם בְּעֵנֶן רָע. וּפְתָאם יָבוֹא עַל אוֹתוֹ הָאָדָם אֵיזָה
פָּגַע רָע, שֶׁכָּל רוֹאֵיו תִּמְהֵין עַל סִבָּתוֹ הָרָע. וְכָל זֶה הוּא
בְּשִׁבִיל שֶׁמִּסֵּר עֲצָמוֹ בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים בְּיַד הַסֵּטְרָא אַחֲרָא,
כִּי הַמְשַׁחֲתִים הַמִּמְנִים עַל סִבּוֹת הָרָעוֹת, אוֹרְבִים
וּמַצְפִּים מְתִי יַעֲשֶׂה הָאָדָם אֵיזָה חֲטָא וְעוֹוֹן, וְאֶפְלוּ חֲטָא
קַל, וְיִפֹּל בַּיָּדָם. כְּדִמְצִינוּ בִּימֵי הָאָרִ"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה,
שֶׁהָיָה לוֹ תִּלְמִיד זָקֵן וְגָדוֹל הַדּוֹר, הֵלֵא הוּא רַבִּי חַיִּים

adopt various evil traits. Thus he becomes cruel; he begins mocking the words of the Sages; he conducts himself angrily in all his affairs; and he fails to show any concern for the dignity of others.

Eventually the destructive angels exercise such dominion over him that they lead him into various kinds of corruption until he is taken from the world in a horrible manner. Some calamity will befall him in such an unexpected manner that all who witness it will wonder what could have brought it about. But the real reason for it is that through his evil deeds he delivered himself into the hands of the *Sitra Achara*. For the destroying angels appointed over misfortune always lie waiting for the moment that a person commits some sin or iniquity, even a minor one, causing him to fall into their hands.

Thus it is related [*Shinchei HaAri z"l*] that one of the disciples of the Ari, z"l, an elder and leader of the generation, none other than Rabbi Chayim Vital, was once in the

וַיֵּטֵאל, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה, שֶׁהָיָה פֶּעַם אַחַת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל הָאֶרֶץ, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה. הֵבִיאוּ לִפְנֵי אִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה חוֹלָה בְּחֵלִי רַע, וְהָיָה כְּדַמְיוֹן פֶּגַע רַע, וְלֹא יָדְעוּ מִהוּ הָרָעָה אֲשֶׁר פִּגְעָה בָּהּ: אִם יֵשׁ רוּחַ אֲצִלָּה אוֹ שֵׁד אוֹ שָׂאֵר מִקֶּרֶה. וְאַמְרָה הָאִשָּׁה לִפְנֵי הָאֶרֶץ, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה, שֶׁהָיְתָה בְּרִיאָה וְחִזְקָה בְּלִי כָאֵב, רַק לִפְעָמִים נִהְפָּכָה לְדַמְיוֹן אָדָם שֵׁשׁ בּוֹ פֶּגַע רַע. וְרָאָה הָאֶרֶץ, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה, הַדּוֹפֵק שָׁלָה, וְאָמַר שְׁנַתְּלִבֶּשׁ בָּהּ רוּחַ אֶחָד, בֶּר מִנּוֹן, וְשַׁלְחָה אֶל בֵּיתָהּ. וְלַעֲרֹב צוּה הָאֶרֶץ, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה, לְהִרְבּוֹ מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי חַיִּים וַיֵּטֵאל, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה, שֶׁיִּלְךְ אֶל הָאִשָּׁה וְיוֹצִיא הָרוּחַ מִמֶּנָּה. וְאָמַר לוֹ הָאֶרֶץ, זָכְרוֹנוֹ לְבָרָכָה: רְאֵה וְהִתְחַכֵּם נֶגֶד הָרוּחַ, כִּי הוּא שֶׁקֶר וְכִזְבֹּן גָּדוֹל. וְכִשְׁאַתָּה תִּשְׁאֹל לוֹ עַל

Ari's study hall when an ailing woman was ushered in. It was clear that something terrible had befallen her but no one could determine the exact cause, whether it was a spirit or a demon or something else.

The woman told the Ari that formerly she had been healthy and strong, without any pain. Then suddenly she had taken on the appearance of someone stricken with a terrible malady. The Ari examined her pulse and said that she was possessed by a spirit, Heaven spare us, and sent her home.

In the evening he instructed our teacher Rabbi Chayim Vital to go to the woman and exorcise the spirit. The Ari warned, "You must be sure to outwit it, for it is a liar and a great deceiver. When you inquire as to its name,

שְׁמוֹ, יְהִי מְשַׁקֵּר שֶׁלשׁ פְּעָמִים. וְהִגִּיד לוֹ הָאֶרֶץ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, כְּוִנַּת הַשְּׁמוֹת אֵיךְ לְהִתְנַהֵּג עִם הָרוּחַ. וְהִלֵּךְ רַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְבֵית הָרוּחַ, וְקִדְּם שְׁנַכְנֵס הָרַב רַבִּי חַיִּים הַנִּזְכָּר לְעִיל, אָמַר הָרוּחַ לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים עָלָיו: תִּרְאוּ, שְׂיָבוֹא לְכָאן הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל לְהוֹצִיא אוֹתִי מִן הָאֵשָׁה, אָבֵל אֵין אֲנִי מִתְיָרָא מִמֶּנּוּ, וְאֵין לִי פֶחַד מִמֶּנּוּ. וְדָבָר זֶה הָיָה מְדַבֵּר בְּקוֹל רֶם וּבְעֲזוֹת מִצַּח כְּדֶרֶךְ שֶׁל הָרוּחַ. וְכָל זֶה הָיָה קִדְּם בִּיאַת מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל. וְאַחֵר כֵּן, כְּשֶׁבָּא מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל, מִיד הִתְחִיל לְרַתֵּת, וְקָם לְפָנָיו, וְנָפַל מִרֵּב הַמּוֹרָא עַל פָּנָיו. וְאָמַר הָרוּחַ: רַבִּי, אֵין אֲנִי כְּדָאִי לְרֹאוֹת בְּפָנֶיךָ הַקְּדוֹשׁ. וְאַחֵר כֵּן שָׁאֵל הָרַב אֶת הָרוּחַ: מִי אַתָּה?

it will lie three times.” The Ari also revealed to Rabbi Chayim the correct thoughts he should bear in mind while using the Divine names to banish the spirit.

So Rabbi Chayim went at dusk to the house where the spirit was. But before he even entered the house the spirit told the people around him, “See here, Rav Chayim Vital is coming to chase me out of this woman, but I am not afraid of him.” He spoke these words loudly and brazenly, as is the way of such spirits.

All this took place before Rabbi Chayim arrived. But the moment the rabbi actually entered the room the spirit began to tremble. The spirit rose before him and then fell on his face terrified. “Rabbi, I am not worthy of beholding your holy countenance,” he exclaimed.

“Who are you?” the rabbi inquired.

והשיב: פלוני בן פלוני. והיה שקר בפיו. ואחר כך שאל הרב אותו פעם שנית, ושקר וכחש בו עד פעם שלישית. ובפעם הרביעית התחיל והגיד את שמו האמתי. ואז התחיל מורנו רבי חיים להזכיר איזה שמות קדושים, והתחיל הרוח לדבר קשות ובעזות מאד מאד אמר: הנני יוצא אני מיד. וכונת הרוח היה לצאת דרך בית הושט ודרך הצואר, והיה רוצה בדעתו לנקב הסימנים מן האשה, והיה רוצה לכבות כל הנרות שבאותו החדר, ולהזיק איזה נפשות שהיו בהחדר. והרב מורנו רבי חיים ויטאל הבין את כונתו ומחשבתו הרע ואמר לו: רצוני שתילך אתה דרך אצבע קטנה של הרגל שמאל של האשה. ואמר הרוח שכן יעשה. והרב מורנו רבי חיים ויטאל הבין שהוא שקר, כי כונת

“I am So-and-so son of So-and-so,” the spirit lied.

The rabbi asked him a second and a third time and he continued to lie. But the fourth time that Rabbi Chayim asked, it at last revealed his true identity. Then our teacher Rabbi Chayim Vital began uttering certain holy names and the spirit began speaking harshly and with great audacity. “I will leave immediately!” he said, intending to exit through the woman’s throat, perforating it along the way. He also intended on extinguishing the lamps in the room and harming some of the other observers as well.

But Rabbi Chayim knew his evil intentions and commanded him, “I want you to go out through the small toe of the woman’s left foot.” The spirit said that it would comply, but Rabbi Chayim could tell that he was lying,

הרוח הִיָּה דּוֹקָא לְהַמִּית לְהַאֲשָׁה. מִיָּד גָּזַר עָלָיו חֶרֶם וְנִדּוּי וְשִׁמְתָא, שְׁלֹא יֵצֵא עֲכָשׁוּ כָּלֵל. כִּי רָאָה הָרַב, שְׂאֵם יֵצֵא הָרוּחַ עֲכָשׁוּ מַחֲמַת הַהִשְׁבָּעוֹת וְשִׁמְתוֹת, אַזְּ בּוֹדֵאֵי יָמִית הַאֲשָׁה. וְהִנִּיחַ הַדָּבָר כֵּךְ וְהִלֵּךְ לְהַתְפַּלֵּל עֲרֵבִית לְבֵית הָאָרִי, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה, וְאַחֲרֵי הַתְּפִלָּה סִפֵּר מוֹרְנוּ הָרַב חַיִּים וַיִּטָּאֵל לְהָרַב הָאָרִי, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה, כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַנִּזְכָּר לְעֵיל.

וְהַשִּׁיב הָאָרִי, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה: זֶה אֶרֶע לָךְ בְּשָׁבִיל שְׁהִלְכָת בְּלִילָה אֶל הָרוּחַ, וְלֹא מִבְּעוֹד יוֹם קֶדֶם הַלִּילָה, כְּמוֹ שְׂאִמְרָתִי לָךְ. כִּי בְּלִילָה הוּא שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים וְדִינִים, וְהָרוּחוֹת מִתְּגַבְּרִים בְּאוֹתוֹ הַפַּעַם, וְאִין אוֹתוֹ זְמַן גּוֹרֵם לַפֶּעַל פְּעֻלוֹת נֶגֶד הָרוּחַ בְּלִילָה. וְאַחֲרֵי כֵךְ אָמַר הָאָרִי, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה, לְמוֹרְנוּ הָרַב חַיִּים וַיִּטָּאֵל: לָךְ לְשָׁלוֹם. וְהִלֵּךְ

for it was bent on killing the woman. So the rabbi ordered it not to leave at all, on pain of excommunication. For he knew that if the spirit left now, as a result of the oaths and curses, it would surely kill the woman.

So he let the matter stand for the time being and went to pray the evening service in the home of the Ari. After the service Rabbi Chayim related to the Ari all that had transpired.

The Ari replied, "This happened because you went to the spirit at night rather than while it was still day as I instructed you. At the night the malignant spirits [*chitzonim*] and the forces of judgment hold sway." After-

עמו מעט דרך הדלת, מה שלא היה עושה בן לשאר תלמידים. ולמחרת אחר התפלה הלך הרב מורנו הרב רבי חיים ויטאל להשביע את הרוח, והכרח הרוח לצאת דרך אצבע קטנה של רגל האשה. והיו האנשים ונשים רואין את הרוח, שנדמה להם כמו חוט של אש, והיה דולק וצועק ובוכה על מעשיו. ואחר כך שאל הרב מורנו הרב רבי חיים ויטאל את הרוח, מפני מה ארע לך כך שנעשית רוח, ומה חטא הוא בידו? והשיב, שהוא היה מסור מפרסם, והיה מוסר ממון של ישראל ביד עכו"ם. ואחר כך היה שואל, מפני מה היה לו רשות לילך לתוך האשה הזו ולנוח בתוכה, והשיב, שהממנים שלו נתנו לו רשות

wards he bid him, "Go in peace," and walked him part way to the door, which he never did with any of his other disciples.

The next day, after the morning service Rabbi Chayim went to bind the spirit with an oath compelling him to leave through the woman's small toe. The men and women who were present all saw the spirit as it came out. He appeared to them as a thread of fire, burning and shouting and crying over its deeds.

When the spirit had exited the woman Rabbi Chayim asked him what he had done to be transformed into a spirit. He answered that he had been a well known informer and had caused Jewish wealth to be delivered into the hands of the gentiles. He then inquired why it had been permitted to enter and take up residence within her. He replied that his supervisors gave him permission. He explained that

לבוא לתוך האשה, כי הוא היה שוכב על העפר שעל גבי הכירה, ומכל מקום לא היה לו רשות לבוא לתוך שום אדם, עד שפעם אחת באה האשה הזאת להכין אש ועצים לבשל מאכלים ליום השבת, והיתה האשה משוררת זמירות של נבול פה, והיה לו רשות לבוא אליה. וזה שלשה שנים רצופים אשר הוא שוכן בתוכה. עד כאן המעשה.

על כן יראה האדם ויציר בנפשו, כמה הקדוש ברוך הוא מדקדק עם הבריות: ומה המסור הזה, שלא חטא אלא בפיו ובשפתיו, שהיה מדבר דלטורין על בני ישראל – בעוון הזה נעשה רוח; ומכל שכן העושה עברה בפעל, עברות שהן חייבי כריתות או ארבע מיתות בית דין, או

formerly it had lain in the dust above the stove and had not been granted permission to enter anyone. But one day this woman came to arrange the fire in order to prepare food for the Shabbos meals and as she worked she sang to herself vulgar songs. It was then that the forces appointed over the spirit had granted it permission to enter into her and it had remained there for three years straight.

See, then, how exacting the Holy One Blessed is He is with His creatures. This informer only sinned with his mouth, slandering his fellow Jews to the authorities, yet because of this he was transformed into a spirit. Imagine, then, what punishment awaits a person who transgresses in a more tangible manner, committing crimes bearing the penalty of excision or the four types of execution, or desecrating the Shabbos in public.

הַמַּחֲלִיל שַׁבָּת בְּפִרְהָסָיָא – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! וּמָה
הָאִשָּׁה הַזֹּאת, שֶׁהִיתָה עוֹסֶקֶת בְּמִצְוֹת הַכֶּנֶת מְזוּן לְשַׁבָּת,
וְעַל יְדֵי שֶׁהִיתָה מְזַמֶּרֶת זְמֵרִים שֶׁל נְבוּל פֶּה בָּא אֵלֶיהָ הָרוּחַ
– עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מִי שֶׁחָטָא בַּפֶּעַל, אֲזִי יֵשׁ רְשׁוּת
לְהַמְזִיקִים וְהָרוּחוֹת לְהִזִּיק לוֹ.

עַל כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי קוֹנוֹ
לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִכָּל פֶּשַׁע וְעוֹוֹן, וְלֹא יִרְגִּיל אָדָם לְדַבֵּר נְבִלּוֹת
פֶּה. וּכְשִׁיגִיעַ עַת וּזְמַן שֶׁהָאָדָם מִתְעוֹרֵר בְּעֶצְמוֹ לַעֲשׂוֹת
תְּשׁוּבָה, אָף כִּי הַשָּׁעָה תִּהְיֶה עוֹבְרָת, אַל יִתְחַרֵּט עַל
הַתְּשׁוּבָה שֶׁכָּבַר עָשָׂה, רַק יַחְזִיק תָּמִיד בְּעִבּוּדַת ה', וְהִבָּא
לְטָהָר – מְסִיעִין אוֹתוֹ, וְאִזּוֹ טוֹב לוֹ יִהְיֶה סְלָה.

And as for the woman, she had been involved in the mitzvah of preparing the Shabbos meals, yet because she was singing licentious songs, a spirit had been granted permission to enter her. Imagine then what awaits one who commits a more tangible sin. Surely then the spirits will be granted permission to cause him actual harm.

Therefore let each and every Jew pray to his Maker to save him from all transgression and iniquity, and let him not accustom himself to uttering vulgarity. And if it happens that a person is inspired to repent, then even after the moment passes he must be sure not to regret the repentance he has already done. Rather let him cling to the service of Hashem, for Heaven helps those who endeavor to purify themselves. Then all will be well with him, *selah*.

CHAPTER 78

פרק עח

שלמה המלך עליו השלום כתב בקהלת: ראיתי את כל המעשים שנעשים תחת השמש, והנה הכל הבל ורעות רוח. פרוש: אותן המעשים שהבל שלהם הוא דברי שמץ ודפי – הבל כזה אינו עולה למעלה מהשמש במעלות עליונות, אלא אזיל ושט תחת השמש, כי לכל ענינים שבעולם יש הבל. וכמו שיש הבל בדבור, כן יש הבל במעשה. ואם יש הבל של מצוה, אזי מיד אותו ההבל עולה למעלה למעלה ומתעטר למעלה ויעשה סגור קמי קדשא בריך הוא. ובאם האדם מדבר דברי שוא, אזי ההבל של פעלה זו אזיל ושט בעלמא. ומיד כשתצא נשמתו של זה האדם, אזי אויז ההבל בנשמתו וזורקו כמה פרסאות

Shlomo Hamelech, peace be upon him, wrote in Koheles, “I have seen all the deeds that are done beneath the sun and indeed they are all vapor and a shattering of the spirit” (1:14). That is, if the vapor of a deed is blemished it does not ascend beyond the sun to the higher regions but floats about beneath the sun. Everything that is done in the world produces vapor. Just as speech produces vapor so do deeds. The vapor of good deeds ascends On High immediately, where it is crowned and becomes a defender for the doer before the Holy One Blessed is He.

But if a person performs vain deeds the vapor floats about in this world. Then as soon as his soul exits his body the vapor takes hold of his soul and casts it several *parsaas*, afflicting it

וּמִיִּסֵּר אוֹתוֹ מֵאֵד. וְזֶה שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: וְרֵאִיתִי אֶת כָּל
הַמַּעֲשִׂים, אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרֵעוּת
רוּחַ. פְּרוּשׁ: אוֹתֵן הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֶבֶל שָׁלָהֶם אֵינוֹ עוֹלָה
לְמַעַל מִהַשָּׁמֶשׁ בְּמַעֲלוֹת עֲלִיוֹנוֹת, אֲלָא אֲזִיל וְשֵׁט תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ – אֲזִי הוּא גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ. וּבִפְרָט מִי שֶׁהוּא
פוֹגֵם בְּדַבּוּרוֹ וְדוֹבֵר דְּבָרִים שֶׁל כְּעוֹר עַל חֲבֵרוֹ בְּחִנָּם, אֲזִי
הֶבֶל זֶה מְקַטְרֵג.

וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם מוֹצִיא דְּבָר וְדוֹרֵשׁ בְּרַבִּים, וּבָאִים לִידֵי
שְׂגִיאָה, וְדוֹרְשִׁים בְּחֻטָּא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן אוֹ בְּחֻטָּא מְכִירַת
יוֹסֵף וּבְמַעֲשֵׂה דָּוִד וּבֵת שֹׁבַע, וְהֵמָּה מְפַלְּגִים בְּחֻטָּאִים
שֶׁלֹּא כְּדִין, וְהַתּוֹרָה כִּסְהוּ – אִי אֶתָּה רֹשָׁאִי לְפָרְסֵם. אֵף
שֶׁהִדְרִשׁוֹן כּוֹן לְאַמֶּת, מִכָּל מְקוֹם עֵתִיד לִתֵּן אֶת הַדִּין. וּמִכָּל

greatly. This is what King Shlomo meant when he said, “I have seen all the deeds that are done *beneath the sun* and indeed they are all vapor and a shattering of the spirit.” That is, he saw those deeds the vapor of which does not ascend above the sun to the higher regions but floats about beneath the sun. It is then that a person brings about his own detriment, especially if he misused his faculty of speech, uttering unseemly things about his fellow without cause. The vapor of these utterances then goes and accuses him.

This is particularly true when a person speaks slanderously in a public lecture. Speakers often make the mistake of discussing openly the sin of Adam, Yosef’s sale or the incident of David and Batsheva, enlarging on these incidents unjustly. One is not permitted to make public that which the Torah concealed. And even if he hit upon the truth he will still be made to reckon for it.

שָׁכַן אִם הִדְרָשׁוֹן בּוֹדָה מְלָבוּ וּבִקֵּשׁ לְתַלּוֹת בּוֹקֵי סְרִיקֵי
בְּאָדָם הָרָאשׁוֹן, יִצִּיר כְּפִיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹ
בְּהִשְׁבָּטִים שְׁבִטֵי יְהוָה, אוֹ בְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
וּבְדוֹמִיָּהוֹן שֶׁהוּא חֲסִידֵי עֲלִיוֹן.

וְהִנֵּה אֲצִיג לָךְ מֵאֲמָר אֶחָד, מֵה שֶׁכָּתוּב בְּזֹהָר חֹדֶשׁ פְּרִשְׁת
בְּרֵאשִׁית זֶה לְשׁוֹנוֹ: תָּנוּ רַבָּנָן: כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
יוֹחָאִי, עָאֵלוּ לְגַבִּיָּה רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר וְרַבִּי חִיָּא וְרַבִּי
אַבָּהוּ. אָמְרוּ לֵיהּ: מָאן דְּהוּא קִיּוּמָא דְּעֵלְמָא שְׂכִיב?! אָמַר
לְהוּ: לֹא בֵּית דִּינָא דְּעִילָא מְעִינִין בְּדִינָאִי, דְּהָא אָנָּה חֲדָאִי
דְּלֹא אָנָּה אֲתִיָּהֵב לְמִלְאָכָא וּלְדִינָא דְּלְעִילָא, דְּאָנָּה לֹא
כְּשָׂאָר בְּנֵי נֶשָׂא, אֱלָא הָאִי דִּינָא דִּילִי — קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

But the matter is more serious still when the lecturer fabricates details, attributing unworthy behavior to Hashem's handiwork and the first human being — Adam, or to the tribes, who are known as the “Tribes of God” [*Shivtei Kah*], or to King David or other lofty saints.

I will transcribe for you here a passage from Zohar Chadash (*Parashas Bereishis* 24a):

Our Rabbis have taught: When Rabbi Shimon ben Yochai became ill, Rabbi Pinchas ben Yair, Rabbi Chiya and Rabbi Abahu came to visit him. “How can someone who is the pillar of the world possibly die?” they asked.

Rabbi Shimon responded, “It is not the Heavenly court that is examining my case. For I have seen that I will not be delivered into the hands of any angel or to the judgment of the Heavenly court, for I am not like other people. Rather the Holy One Blessed is He will decide my

דינא ליה, ולא בית דינא. והינו דאמר דוד מלכא: שפטיני
 אלהים וגו'. וכן שלמה אמר: לעשות משפט עבדו ומשפט
 עמו – משפט עבדו בלחודו, ולא אחרא, דהא תנינן:
 כשאדם שוכב, בית דינא דלעילא מסתכלין בדינו; אית
 מנהון דנטין לכף זכות, ואית מנהון דנטין לכף חובה, כיון
 דחזין חובא בבר נש. וכד דינא הוה קמיה קדשא בריה הוא,
 לא נפיק אינש למיהוי בההוא דינא בר טב. מאי טעמא?
 דהא תנינן: מכילוי (פרוש: מדות) דמלכא עלאה נטוי
 לזכותא תדיר, הוא כליה צד רחמנות, ובדו לשבקה
 לחטאין וחובין. הדא הוא דכתיב: כי עמך הסליחה – ולא

case. This is what King David meant when he wrote, 'Judge me, O God, etc.' (Tehillim 43:1). Similarly, King Shlomo said, 'To render the judgment of His servant and the judgment of His people.' That is, the judgment of His servant is rendered separately from that of other people.

"Thus have we learned: 'When a man dies and the Heavenly court considers his case, some members of the court are inclined to exonerate him while others are inclined to condemn him since they see the guilt of human beings. But if the decision is rendered in the presence of the Holy One Blessed is He it will always be for the good.' Why is this? Because we have learned: 'The attributes of the Supernal King always incline to the side of merit.' For He is entirely merciful and it is in His hands to forgive sins and iniquities.

"This is the meaning of the verse, 'For with You is forgiveness' (Tehillim 130:4). That is, with Him and with no

עם אחר, ובגין כך בעינא קמיה דהוא ידון דינאי, ואנא
 אעיל בתריסר בבי דעלמא דאתי דלא אעברו לון בר
 אבהתא, ולית מאן דימחה בידי. ועוד: דלא אתבע רשותא.
 אמר רבי שמעון בן יוחאי מלה, וחמו בבי מרעיה, דלא הוי
 תמן. תוהו, ולא יכילו למללא מדחילו רבא דהוי עליהון,
 עד דהוי יתבי, סליק לון ריחין דבסמין סגיאין, וכל חד וחד
 מנהון אתישר חיליה, עד דהוי חמו לרבי שמעון בן יוחאי
 והוי ממלל מליו, ולא הוי חמאן בר מניה. לבתר עדן אמר
 להו רבי שמעון בן יוחאי: חמיתון מידי. אמר ליה רבי
 פנחס: לא, אלא בלנו תוהין על מה דלא חמינא לך בבי

one else. For this reason I have asked Him to judge my case. At that time I will pass through twelve gates in the World to Come that no one has ever passed through other than the Patriarchs and no one will protest. Moreover, I will not need to request permission.”

Then Rabbi Shimon whispered something and suddenly they looked at his sickbed and saw that he was no longer there. They were all astonished and stricken dumb with fear. But while they were yet sitting there the fragrance of many beautiful spices wafted in, strengthening them until they could again perceive Rabbi Shimon, who was now speaking with someone, although they could see no one other than him.

After a while Rabbi Shimon asked them, “Did any of you see anything?”

Rabbi Pinchas answered, “No. But we were all astounded when we did not see you in your sickbed for a

מֵרַעַךְ זְמַן רַב. וְכֵד חֲמִינָן לָךְ. סָלִיק לִוְן רִיחִין וּבִסְמִין דְּגִן
 עֵדָן וּשְׁמַעְנָא קִלְךָ מִמֶּלֶל, וְלֹא יִדְעָנָא מִי מִמֶּלֶל עִמָּךְ. אָמַר
 לוֹן: וְלֹא שְׁמַעְתּוֹן מְלָה אַחוֹרָנוּי בַּר מִדִּידִי? אָמְרוּ לִיה: לֹא.
 אָמַר: תְּמִיהָנָא עַל רַבִּי פִּנְחָס דְּלֹא חָמָא, דְּאֵנָּא חֲמִית לִיה
 כְּעֵן בְּהָהוּא עֲלָמָא לְתַתָּא מִרְבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי. וּכְעֵן שְׁדָרוּ
 בְּדִילִי מִלְּעִילָא וְאַחֲזוֹן לִי אַתָּרָא דְּצַדִּיקָיָא לְעֲלָמָא דְּאַתִּי,
 וְלֹא אֶתִּישֵׁר בְּלִבָּאִי דּוּכְתָאִי בַּר עִם אַחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי.
 וּבְרִירָנָא דּוּכְתָאִי וְאַתִּינָא וְאַתִּי עִמִּי תִלַּת מְאוֹת נְשָׁמוֹת
 דְּצַדִּיקָיָא וְלְעִילָא מְנַהֵן אָדָם הָרֵאשׁוֹן, דְּהוּי יְתִיב גַּבְאִי
 וְהוּי מִמֶּלֶל עִמִּי וּבָעָא דְּלֹא אֶתְגַּלִּי חוּבִיָּה לְכָל עֲלָמָא בַּר

long time. Then when we finally saw you again we could detect the fragrance of the spices of Gan Eden and we heard you speaking, although we did not know with whom.”

Rabbi Shimon asked, “Did you not hear any speech other than mine?”

“No,” they replied.

“I am surprised that Rabbi Pinchas did not see anything,” said Rabbi Shimon, “for I beheld him just now in the other world seated just below my son Rabbi Elazar. They had sent for me from On High and showed me the places of the righteous in the World to Come. As for me, my heart found no place acceptable other than the one alongside Achiyah HaShiloni. So I selected my place and then returned.

“Along with me came three hundred souls of the righteous and above them all, the soul of Adam. It was he who was sitting and speaking with me. He requested that

מאי דאמרה התורה בגיניה ואתכסיא בההיא אילנא דגן עדן. ואנא אמינא ליה, דהא לחבריא גלי כבר! אמר: האי דגלית לחבריא טב ושפיר עבדית, אבל לא לשאר עלמא. מאי טעמא? דחס הקדוש ברוך הוא על יקרי, ולא בעי לפרסמא ההוא חובא אלא בההוא אילנא דאכל מניה וכו'. קריב לגביה רבי אלעזר בריה. אמר ליה: אבא, מה אנא התם? אמר ליה: זכאה חולקך ברי, זמן סגיא יהא דלא תתקבר גבאי, אבל בהאי עלמא דוכתא דידי ודוכתא דיך ברינא וכו'.

מפאן תראה, שלא טוב עושין הדרשנים, שדורשים

I refrain from revealing to the world more about his sin than the Torah had already revealed. He had covered himself with that tree from Gan Eden.”

“I explained that I had already revealed the matter to the companions, but he said that that was alright and acceptable. It was only to the rest of the world that I was not to reveal it. Why? Because the Holy One Blessed is He had pity on Adam’s honor and did not wish to reveal the nature of his iniquity but only the tree from which he ate. . .”

Then Rabbi Shimon’s son Rabbi Elazar approached him and said, “Father, what is my station in that world?”

“Fortunate is your lot, my son,” he replied. “A long time will pass before you are buried beside me but in that world your place is beside me. I have already chosen it for you. . .”

From this passage you can see that public speakers do not

בְּפִרְהֶסְיָא בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת וּבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת וְאוֹמְרִים בְּפִמְבִּי
 בְּרַבִּים, בְּפָנֵי עַמִּי הָאֲרָצוֹת, בְּדְרוֹשׁ שְׁלֵהֶם: אָדָם הָרָאשׁוֹן
 מִיֵּן הָיָה, וְעָבַר עַל עֲבוֹדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים
 וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. הִיתְכֵּן לַעֲשׂוֹת כֵּן, לוֹמַר עַל יִצִּיר כֶּפֶן שֶׁל
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הָיָה צָדִיק גָּמוּר?! וּבְאָדָם הָרָאשׁוֹן
 הָיוּ תּוֹלִין כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל דּוֹרֵי דוֹרוֹת! אוֹתָן נְשָׁמוֹת
 הָרָשָׁעִים, שֶׁהָיוּ תְלוּיִין בּוֹ בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן, אוֹ
 בְּאַחַת מֵאַבְרָיו – הֵן הָיוּ הַחוּטָאִים, וְהָיוּ נִחְפָּזִים
 וּמְמַהְרִים לַחֲטָא, אָבֵל אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיָּתָה מִיַּחְדָּת
 לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, לֹא חָטְאָה כָּלֵל, כִּי הִיא הִיָּתָה קָדֵשׁ
 קָדָשִׁים.

וּמֵבֹאֵר שֶׁם בְּזֹהֵר חֲדָשׁ, שֵׁישׁ סִכְנָה גְדוֹלָה לְבַעַל הַדְרָשׁוֹן
 כְּשֶׁיְדַרְשׁ אֵיזָה גְּנָאִי עַל אָדָם הָרָאשׁוֹן, פֶּן יִקְרִים בּוֹ: וְנִפְּל

do right when they speak openly in the synagogues and study halls before multitudes that include the ignorant and say things like, “Adam was a heretic” or that he was guilty of idolatry, immorality and bloodshed, and the like. How can one say such things about the handiwork of the Holy One Blessed is He, who was in fact a perfect saint?

All the souls of all the generations hung suspended from him and the souls of the wicked were also suspended from his soul or from one of his limbs. These are the sinners who behave rashly and are quick to sin. But the unique soul of Adam himself never sinned at all because it was the holy of holies.

As is made clear in the Zohar Chadash a lecturer places himself in great danger when he speaks disparagingly about Adam.

מִמֶּנּוּ רַב. עַל כֵּן רָאוּי לְגַעַר בְּהַעֲוִשִׁין כֵּן, כִּי אֵין הַקְדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּאֵלוֹ הַקּוֹרִים תִּגָּר עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל
 נַשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, וְהַתּוֹרָה חֲסָה עַל כְּבוֹדוֹן שֶׁל רְשָׁעִים, כְּמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה: וְאֵת הַבְּהֵמָה תִּהְרֹגוּ, שֶׁלֹּא
 יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: פְּלוֹנִי נִכְשַׁל בַּבְּהֵמָה זֹ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.
 עַל כֵּן יִרְאֶה הָאָדָם לְצַדֵּד עַל חֲטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְטוֹבָה,
 וְכֵן עַל חֲטָא הָעֶגֶל וּמִכִּירַת יוֹסֵף. וְהַאֲוִחַז בְּמִדַּת הַמַּזְכִּירִים
 לְשִׁבַּח, מֵאֲרִיךְ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. אָמֵן.

In fact, he risks becoming a fulfillment of the verse, “And many of them will perish” (Shemos 19:21), therefore it is proper to rebuke those who do this. For the Holy One Blessed is He is not pleased with those who criticize His people Israel or the souls of the righteous. The Torah displays concern even for the dignity of the wicked. Thus the Sages comment on the verse, “And you shall kill the animal” (Vayikra 20:15), that this was in order that no one would be able to say, “So-and-so committed a sin with this animal” (Sanhedrin 54a; Tanchuma, *Parashas Balak*, 9).

Therefore one should interpret Adam’s sin favorably, as well as the sin of the calf and the sale of Yosef. If one adopts the trait of always speaking in praise one will merit length of days and years, Amein.

CHAPTER 79

פרק עט

כְּתִיב: מִי יַעֲלֶה בְּהֵר ה' וּמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ? נָקִי כַפַּיִם וְגו'. זֶה דוֹר דּוֹרְשֵׁיו, מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֵלָה. וּפְרוֹשׁ הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר, שֶׁבְּזֶמֶן שֶׁצָּדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה וְהִיא קְרוּבָה לְעוֹלָמוֹת שְׁלֹפְנֵי כֶּסֶא הַכְּבוֹד, אֲזִי אוֹמֵר הַקֹּדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא לִיעֲקֹב אֲבִינוֹ: בְּנֵי חֲבִיבִי, אֲשֶׁר אַתָּה סִבַּלְתָּ יְסוּרִים בַּעֲבוּר גְּדוּל בָּנִים – הִנֵּה פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי זֶה הַצָּדִיק בָּא לְעֹלָמָא הַדִּין, וְהוּא מְהֵדָר וּמִפְאָר בְּכֶמֶה קְשׁוּטִין וּבְכֶמֶה הַדּוּרִין שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְיָאוֹת הוּא לָךְ לְצֹאת לִקְרֹאתוֹ

It is stated, “Who may ascend the mountain of Hashem and who may stand in His holy place? One with clean hands . . . This is the generation of those who seek Him, those who seek Your Presence, Yaakov, *selah*” (Tehillim 24:3-6). The meaning of this passage is explained in the Zohar (1:97a, Midrash HaNe’elam). There it is related that when a righteous person passes from this world his soul ascends higher and higher until it approaches the worlds just below the Throne of Glory.

Then the Holy One Blessed is He says to our forefather Yaakov, “O My precious son who endured the sorrows of child rearing! Behold, the righteous So-and-so son of So-and-so is arriving in this world adorned and arrayed with numerous ornaments and adornments of Torah, mitzvos and good deeds. It is fitting that you should go out to greet him with joy and

וּלְקַבֵּלוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְחֵדוֹה וּלְתֵן לוֹ שְׁלוֹם, וְאֲנִי בְּעֶצְמִי
 וּבְכַבּוֹדִי אֵלַי עִמָּךְ לְקַבֵּל פָּנִים שֶׁל פָּנִים הַמְּאִירוֹת
 וּמִסְבִּירוֹת בְּתוֹרָה וּבִירָאָה. זֶה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב: מִבְּקֵשִׁי
 פָּנֶיךָ, יַעֲקֹב, סֵלָה. ('מִבְּקֵשׁ' אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא 'מִבְּקֵשִׁי',
 דִּהְיִינוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יַעֲקֹב) וּמִי רוֹאֶה אֵלָיו יוֹצְאִים
 וְלֹא יֵצֵא לְקִרְאָתוֹ?! וְאִזּוֹ מִתְאַסְּפִים כְּמָה כְּתוּת וְיוֹצְאִים כָּל
 כֵּת וְכֵת אֶצֶל שַׁעַר אֶחָד, שְׁעוֹבֶרֶת שָׁם הַנְּשֻׁמָּה שֶׁל
 הַצַּדִּיקִים, וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם וְאוֹמְרִים: שְׁלוֹם, אֲתָה
 שְׁלוֹם וּלְתוֹרָתְךָ שְׁלוֹם, אֲשֶׁרִיךְ וְאֲשֶׁרִי יוֹלֶדֶתְךָ, לָךְ בּוֹא אֶל
 חֲדָרֶיךָ, וְחַפּוֹת נָאִים מוֹכְנִים לָךְ. וּבְכָל יוֹם מְכַרִּיזִים בְּכָל

gladness and wish him peace. Moreover, I Myself will go with you to receive his countenance, for it is a countenance radiating with Torah and awe."

This is the meaning of the phrase, "those who seek Your Presence, Yaakov, *selah*." For it does not say, "*he* who seeks out your countenance," but "*those* who seek your countenance." In other words, the Holy One Blessed is He will seek you out along with Yaakov. And who can observe these two going out and not go out with them to greet the righteous one? Therefore numerous bands gather and go out to greet him as well, each band waiting beside one of the gates that the righteous soul must pass through. Then all of them open their mouths and proclaim, "Peace! Peace upon you and upon your Torah! Fortunate is the one who bore you! Continue on to your chamber where beautiful canopies have been prepared for you."

Throughout that entire day a proclamation is issued in all

רְקִיעִין, שֶׁלֹּא יִתְעַסְקוּ בְּשׁוּם לְמוּד, כִּי אִם בְּתוֹרָה זֹאת
 שֶׁחֲדָשׁ זֶה הַצַּדִּיק בְּחַיָּיו, וּמִקְרִין לְפָנָיו כָּל חֲדוּשָׁיו כְּדָמִיוֹן
 שֶׁקּוֹרִין הַכְּתָבָה לְפָנֵי הַחֵתָן וְכֻלָּה תַּחַת הַחֻפָּה. וְנִרְאָה לִי,
 דָּזֶהוּ הַרְמָז שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה: אֲגָרָא דְּבִי
 הַלּוּלָא – מְלִי; הֵינּוּ מְלִין דְּאוֹרִיתָא דִּילֵיהּ. וְכָל רֵאשִׁי בְּנֵי
 יְשִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה נוֹטְלִין הֵנִי חֲדוּשִׁים וּמוֹדִיעִין לְשֹׁאֵר
 כְּתוּת וְחִבּוּרוֹת הַצַּדִּיקִים, וּמִזְכִּירִין שְׁמוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְכֻלָּן
 פּוֹתְחִין אֶת פִּיהֶם וְאוֹמְרִים: בְּרִיךְ מְתִידָךְ לְשָׁלוֹם. וְאַחֵר כֵּךְ
 מְבִיאִין אֲבִיו וְאִמּוֹ וּמַעֲטָרִין לְהוֹן בְּכֶמֶה עֲטָרִין בְּגִין בָּנָם
 הַצַּדִּיק. וְגַם קֵדָם יֵצִיאַת נִשְׁמָתוֹ מִקְדִּימִין גַּם כֵּן כְּתוּת
 צַדִּיקִים וּבָאִים לְקִרְאָת נִשְׁמָתוֹ בְּעוֹדוֹ בְּחַיָּיו, בָּאִין אֲצִלוֹ

the firmaments that no one may involve himself in the study of anything other than the insights revealed by this righteous man in his lifetime. Then they read out his insights before him just as the marriage document is read before the groom and bride under the wedding canopy. I believe that this is what the Sages were alluding to when they said, “The reward of the wedding feast is words” (Berachos 6b), that is, the words of the person’s own Torah.

All the chief scholars On High take those insights and make them known to other bands and groups of the righteous. Then they announce the righteous man’s name and all of them open their mouths and proclaim, “Blessed is your arrival in peace!” Afterwards they bring in his father and mother and crown them with numerous crowns on account of their righteous son.

But even before the man’s soul leaves his body, bands of the righteous come to meet him. They enter his room and gather

לְחַדְרוֹ, וּמִסַּבְּבִים הַצַּדִּיקִים אֶת מִטָּתוֹ וּמִבִּיַּאִין עִמָּהֶם
בְּסִמִּין וְרִיחִין שֶׁל גֵּן עֵדֶן, וְהוּא זֹכֶה וְרוֹאֶה אוֹתָן וְנוֹתֵן
לָהֶם שְׁלוֹם, וְהֵן מְשִׁיבִים לוֹ שְׁלוֹם וְאוֹמְרִים לוֹ: צַדִּיקָא
חֲבִיבָא, בְּרָא קִדְיָשָׁא לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל יִרְעֵ לְבַבְךָ
בְּשִׁבִיל פְּרֻדְתְּךָ מֵעוֹלָם הַזֶּה, אֲשֶׁר הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא שְׂוֹא
וְשָׁקֵר, וּבִנְפֹשׁוֹ יָבִיא לַחֲמוֹ. וְלַפְעָמִים מַחְמֶתת קִיּוֹם נַפְשׁוֹ
פּוֹגֵם בְּנִשְׁמָתוֹ, וְנִעֲשֶׂה חֲלוּל הַשֵּׁם עַל יָדוֹ. אֲבָל הָעוֹלָם
הַבֶּא בְּגֵן עֵדֶן הוּא יוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב, וְאִין צָרִיךְ לְסַכֵּן נַפְשׁוֹ,
וְאִין שׁוֹם חֲטָא בָּא עַל יָדוֹ. וְאוֹמְרִים הַצַּדִּיקִים: עֲנִינֵי
הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ, עַל כֵּן תִּכְנִין לָךְ
הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה וְהַמְּאִירָה בְּאוֹר הַבְּהִיר לְחַיֵּי עוֹלָם הַבֶּא.

round his bed, bringing with them the spices and fragrances of Gan Eden. He beholds them and wishes them peace and they with him peace in return, saying, "Dear righteous one, holy son of the Holy One Blessed is He, let it not seem evil to you that you must depart from this world. For this is a world of vanity and falsehood in which a man must imperil his very life in order to earn his bread. And sometimes in the course of sustaining his life he blemishes his soul and desecrates the Name of Heaven.

"But in the next world, in Gan Eden, it is called 'the day that is entirely good.' There is no need for him to endanger his life, nor does any sin come about through him."

They say to him further, "All the affairs of this world are vanity and a shattering of the spirit. Therefore prepare yourself for a goodly road, illuminated with the shining light of the

וְכִמָּה חַפּוֹת וְכִמָּה חֲדָרִים מְלֵאִים כָּל טוֹב מוֹכֵנִים לְכַבּוֹדָךְ.
עַל כֵּן בָּאנוּ לְהוֹדִיעַ אוֹתָךְ, כִּי לְשַׁעַה קָלָה תִּבּוֹא אֶל בֵּית
שְׂמִיחָתְךָ וְתִבּוֹא מֵאַפְלָה לְאוֹרָה, וְתַעֲמִד לִפְנֵי הַבוֹרָא
הָעוֹלָם יִתְבָּרֵךְ וְתִשָּׁב בֵּין חֲבוּרוֹת צַדִּיקִים, וְתִזְכֶּה לוֹמַר
שִׁירָה לִפְנֵי רַבּוֹן עֶלְמָא. וְאִז תִּרְאֶה, שְׂיִפָּה קוֹרֶת רוּחַ שְׁעָה
אַחַת בְּגַן עֵדֶן מְכַל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה. וְכִשְׁשׁוֹמֵעַ הַצַּדִּיק
דְּבָרִים הָאֵלֶּה, אִז הוּא בְּשִׂמְחָה וּמִקְבֵּל עָלָיו הַמִּיתָה
בְּשִׂמְחָה. עַל זֶה תִּקְנוּ לוֹמַר יְיָ רָצוֹן, שֶׁהִיא בִּמְעַמְדוֹת
בְּיוֹם שְׁנִי, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְתוֹצִיאֵנִי מִשְׁלוֹם אֶל שְׁלוֹם. כְּוִנַּת
תַּפְלָה זֹאת: שְׂאֲזֹכָה לְמִיתַת הַצַּדִּיקִים הַנִּזְכָּרִים. וְעַל זֶה

World to Come. Numerous canopies and chambers filled with every manner of goodness have been prepared in your honor.

“Therefore we have come to inform you that in a short while you will come to the house of your rejoicing where you will go from darkness to light until you stand before the Throne of Glory. There you will be seated among the bands of the righteous and you will merit singing songs of praise before the Master of the Universe. Then you will see that a moment of satisfaction in Gan Eden is better than all the pleasures of this world (Pirkei Avos 4:17).”

When the righteous man hears these things he rejoices and accepts his death happily. It was in light of this that the rabbis incorporated into the *Ma'amados* for Monday the petition, “And take me out from peace to peace.” This is a prayer that one should merit the death of the righteous described above. For it is stated, “For this, let every man of devotion pray to You, in a time when You may be found” (Tehillim 32:6). The

יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד לַעֲת מְצוּא – זֶה יוֹם הַמִּיתָה. רָצָה לוֹמַר:
 שְׂיִתְפַּלֵּל שְׂיָבֹאוּ לְקִרְאָתוֹ כְּתוּת וּמַחֲנוֹת צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים
 וּטְהוֹרִים, כְּדֵי שְׂיִלֹךְ עִמָּהֶם וְיִתְעַטֵּר בִּיְנֵיהֶם בְּשִׂמְחָה
 וּבְחֻדוֹה סְגִיאוֹן. רַק לְשֹׁטֵף מִים רַבִּים, אֱלִיו לֹא יִגִּיעוּ –
 הֵמָּה הַמִּים הַזֵּידוֹנִים – כְּתוּת הַמְּשַׁחֲתִים וּמַחֲבָלִים,
 רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, וְאֵינָם זֹכִים לְרִאשׁוֹת בְּאוֹר הַשְּׂכִינָה. מֶה
 שְׂאִין כֵּן נִשְׁמַת הַצַּדִּיק – מִי יִכּוֹל לְסַפֵּר כְּבוֹדוֹ?!

ובוא וראה מה שכתוב שם בזהר: בִּיחוד עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כִּסֵּא כְבוֹד לִיעֲקֹב אֲבִינוּ לִישֵׁב עָלָיו. בְּשַׁעֲה
 שֶׁהַצַּדִּיק בָּא לְעוֹלָם הַבָּא, וְכִשְׂרוּאָה הַנִּשְׁמָה כָּל הַכְּבוֹד
 הַזֶּה – מְבָרַכַת וּמְשַׁבַּחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְשַׁתַּחֲוִית

Sages explain: “This is the day of death” (Berachos 8a). In other words, let him pray that bands and camps of holy and pure saints come to greet him so that he may go with them to be crowned among them in great joy and happiness.

The verse continues, “. . . indeed, when mighty waters threaten, they will not reach him.” These are the “waters of the wicked” mentioned in Tehillim 124:5, that is, the bands of destroying and damaging angels, Heaven spare us, that prevent the soul of the evildoer from beholding the light of the *Shechinah*. But as for the soul of the righteous person, who can relate the honor he will enjoy?

Come and see what is stated in the continuation of the Zohar above: The Holy One Blessed is He fashioned a special throne of glory for Yaakov to sit upon as the righteous man enters the next world. Then, when the soul beholds all this honor it blesses and praises the Holy One Blessed is He and

לפָּנָיו וְנוֹתַנָּת שְׂבַח וְהוֹדָיָה עַל גְּדֹל הַיָּקָר וְכְבוֹד שְׁנַעֲשָׂה
 לָהּ, וְאֵז הַנִּשְׁמָה מִתְפַּלֶּלֶת גַּם כֵּן עַל הַגּוֹף שִׁישְׁכֵּן לְבָטָח,
 בְּלִי עֲנֹשׁ חֲבוּט הַקֶּבֶר, וְאוֹמֶרֶת מְזִמּוֹר קֹדֶ: בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת
 ה', וְכָל קֶרְבִּי אֶת שֵׁם קֹדֶשׁוֹ וְכו'. וְכִיוֹן שְׁשׁוּמְעִין שְׂאֵר
 הָאֲבוֹת, אֲבָרָהִם וַיִּצְחָק, אֵז אֵף הֵן הוֹלְכִין לְקִרְאָת הַצַּדִּיק.
 וְעַל זֶה נֶאֱמַר: וַיִּשָּׂא אֲבָרָהִם אֶת עֵינָיו, וְזֶהוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק.
 כִּי הִזְהֵר מִכְּנָה אֶת נִשְׁמַת הַצַּדִּיק בְּשֵׁם 'אֲבָרָהִם': וַיִּרְא
 אֲבָרָהִם — דָּא הִיא הַנִּשְׁמָה. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים
 עָלָיו — זֶהוּ נִשְׁמַת אֲבָרָהִם, יִצְחָק וַיִּעֲקֹב. וְכְבוֹד הַשְׂכִּינָה
 עִמָּהֶם. וּמִיָּד: וַיֵּרָץ — אֲבָרָהִם, שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה; לְקִרְאָתָם

prostrates itself before Him, giving praise and acknowledgement for the great distinction and honor it has received.

Then it prays for the body as well, asking that it, too, be allowed to rest securely without suffering the afflictions of the grave. And it recites Tehillim 103, “My soul, bless Hashem, and all that is in me [bless] His holy Name, etc.”

When the other Patriarchs, Avraham and Yitzchak, hear of this, they also go to greet the righteous soul. Concerning this was it stated, “And Avraham lifted up his eyes” (Bereishis 18:2). This actually refers to the soul of the righteous man, for the Zohar terms the soul of a righteous man with the name Avraham. “And Avraham saw” — this refers to the man’s soul. “And behold three men were standing over him” — this refers to the souls of Avraham, Yitzchak and Yaakov, along with the glory of the *Shechinah*.

Then immediately it is said that “and Avraham ran” — referring again to the man’s soul — “to greet them from the

מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה — נֶגֶד הַשְּׁכִינָה, וּמִתְפַּלֵּלָת
הַנִּשְׁמָה: וַיֹּאמֶר: אֲדֹנִי, אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ. רָצָה לוֹמַר,
שֶׁהַנִּשְׁמָה מִבִּקְשָׁת מֵאֵת הַשְּׁכִינָה, שֶׁתֵּלֵךְ הַשְּׁכִינָה עִמָּה
לְלוֹוֹת אוֹתָהּ עַד שְׁעָרֵי גֵן עֵדֶן וְלִנְטֹר וְלִשְׁמֹר לָהּ מִכָּל
הַמִּקְטָרְגִּים. עַיִן שֵׁם בִּזְהָר בְּאֲרִיכוֹת.

וְיֵמָּה מְאֹד חָבִיב בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי שֶׁרָגִיל וּמִזְכִּיר
תָּמִיד זְכוֹת שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת, וְכֵן זְכוֹתָן שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם
וְשָׂאֵר נְבִיאִים וַחֲסִידֵי עֲלִיוֹן, כִּי כָּל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל צַדִּיקִים
שֶׁמַּחִים בְּרֵאוֹתָן מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּאָדָם, וְזְכוֹתָן מֵאִיר עֲלֵינוּ
תָּמִיד. וְכִדְאִיתָא בִּזְהָר חֲדָשׁ פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית: תָּנוּ רַבָּנָן:
זִמְנָא חֲדָא הוּי אֲזִיל רַבִּי יוֹסִי בְּאוֹרְחָא. פָּגַע בִּיה

opening of the tent, and he bowed to the ground” — that is, towards the *Shechinah*. Afterwards the soul prays, “Hashem, do not depart from Your servant!” That is, it requests that the *Shechinah* accompany it until the gates of Gan Eden to protect and guard it from all its accusers. See the Zohar there at length.

How precious in the eyes of the Holy One Blessed is He is the individual who is accustomed to make regular mention of the merits of the three Patriarchs as well as those of Moshe, Aharon and Miriam and the other prophets and great saints. For all the souls of the righteous rejoice when they see good deeds in a living person and their merits shine down upon us continually. Thus it is related in the Zohar, *Parashas Bereishis* (19a):

Our Rabbis have taught: Once Rabbi Yose was traveling along the road when he met up with Rabbi Yirmeyah

רַבִּי יִרְמְיָהּ וְאֶזְלוּ כַּחֲדָא, פָּגְעוּ בְּחַד טוֹרָא, וְהָאִי טוֹרָא דְּחִיל
עָלִיהוֹן מָאד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יִרְמְיָהּ: גִּימָא מְלִין
דְּאוֹרִיתָא וְאַחַר כֵּן גִּיזוּל. פִּתַּח וְאָמַר: וְאַתָּה אַל תִּירָא,
עַבְדִּי יַעֲקֹב וְכו'.

עַד דְּהָוִי אֶזְלִי, שָׁמְעוּ חַד קֶלָא דִּינוּקָא בְּטוֹרָא, דְּהָוִי אֶזְלִי
וּבְכִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: גִּיזוּל לְגַבִּיָּה דְּלֹא מְסַתְּפִינָא, דְּהָא תַנּוּן:
שֵׁד – לְחַד מִתְּחִיָּזָה וּמִזִּיק, לְתַרִּי – אֶתְחִיזִי וְלֹא מִזִּיק.

אֶזְלוּ לְגַבִּי יְנוּקָא, כַּד מְטוּ לְגַבִּיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּנֵי דְמֵאֲרִי
עֲלָמָא אֲנִן, וְלֹא מְסַתְּפִינָא מִנָּה! כַּד שָׁמַע הָהוּא יְנוּקָא מְלֹא
דָּא, הָיָה מְשִׁיג בְּדַעְתּוֹ, דְּאוֹמְרִים כֵּן דְּחִיְשׁוּ שְׂמָא שֵׁד הוּא.

and the two of them continued on together. Eventually they came upon a certain mountain that appeared frightening.

Rabbi Yose said to Rabbi Yirmeyah, "Let us speak words of Torah and then proceed." So he began a discourse, saying, "[It is stated], 'And as for you, do not be afraid, My servant Yaakov' (Yirmeyahu 30:10). . ."

While they were yet walking they heard the sound of a child on the mountain, walking along and weeping. Rabbi Yose said, "Let us go to him, for I am not afraid. After all, we have learned, 'A demon will appear to a lone individual and harm him whereas to two people it will only appear but not harm them.'" So they went towards the child.

When they reached him Rabbi Yose said, "We are the sons of the Master of the Universe and we are not afraid of you!"

אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא: יְהוּדָאִי אָנִי, וְבַר בְּרִיָּה דְרַבִּי חִיָּא רַבָּא
אָנָּא, וְהוּי אָבִא מוֹלִיף לִי פְסוּקֵי דְשִׁיר הַשִּׁירִים וּפְסוּקֵי
בְּרֵאשִׁית, וְאָבִא מִית, וְגָנְבוּ לִי גָנָבִים, וּמִכְרַח אָנִי לְהִיּוֹת
מְשֻׁרֵת אֶצְלָם, וְאַעֲרֻקִינָא בְּהֵהוּא טוֹרָא וּבְכִינָא עַל דָּא דְּלֹא
יָדַע אָנָּא לֵילֵךְ וּלְפָנוֹת לְבֵית אֲמִי.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר: וַי! בְּרִיָּה דְרַבִּי חִיָּא רַבָּא יִיזִיל בְּלַחֲדוּי
כְּדִין?! נְטָלִין לִיה בִּידוּי וְאַזְלוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵימָא, בְּרִי,
מָה הָיִיתָ לָעִית עִם אָבִיךָ בְּפִרְשֵׁת בְּרֵאשִׁית? אָמַר לוֹ
הַתִּינוּק: בְּפִסּוּק 'יְהִי מְאֹרוֹת בְּרֻקִיעַ הַשָּׁמַיִם' הָיִינוּא לָעִי.
אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי: מָה אָמַר לְךָ אָבִיךָ בְּפִרְשָׁה דָּא? אָמַר

When the child heard this he understood that they only said it because they suspected that he might be a demon. Therefore he said, "I am a Jew, the grandson of Rabbi Chiya the Great. My father used to teach me verses from Shir HaShirim and Bereishis. But after he died I was kidnapped by bandits and compelled to labor as their servant. Therefore I fled to this mountain. And now I am crying because I do not know the way back to my mother's house."

Rabbi Yose wept and said, "Woe! Shall the grandson of Rabbi Chiya go on alone?" So they took him by the hand and went with him.

Rabbi Yose said to him, "Tell me, my son, what were you studying with your father in *Parashas Bereishis*?"

The child replied, "I was studying the verse, 'Let there be lights in the firmament of Heaven' (Bereishis 1:14)."

Rabbi Yose inquired, "What did your father tell you about this passage?"

לִיה הַתִּינוּק: כֵּן אָמַר אָבִא: שְׁלֹשָׁה רוּעִים טוֹבִים הָיוּ
 לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. בְּזָכוֹת מֹשֶׁה הָיוּ יוֹרֵד
 מִן לְיִשְׂרָאֵל, וּבְזָכוֹת אַהֲרֹן הָיוּ עֲנִי כְבוֹד, וּבְזָכוֹת מִרְיָם
 הָיָה הַבָּאָר. וְאַף לְאַחַר דְּמִיתוּ אַהֲרֹן וּמִרְיָם, זָכוּתָן הָיָה
 עוֹמֵד לְיִשְׂרָאֵל, כִּי מִגְדָּל אֶהְיֶהת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָקַק
 דְּיוֹקְנֵיהֶן שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם בְּרִקְיעַ לְאַנְהָרָא זָכוּתֵיהֶן
 עַל יִשְׂרָאֵל. וְעָלִיהֶם אֶתְמַר: וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקְיעַ
 הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. אֶתִּי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִרְמְיָהּ
 וְנִשְׁקוּהוּ וְהִלְכוּ עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה מִלִּין, וְהָיוּ נוֹשְׂאִין אוֹתוֹ עַל
 כַּתְפֵיהֶן וְקָרוּ עָלֶיהָ: וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְכו'.

עַל כֵּן צָרִיךְ לֵידַע, כִּי כָּל אֲנוֹן דְּיוֹקְנֵין קַדִּישִׁין, דְּחָקַק

The child answered, "This is what my father said: Israel had three righteous shepherds in the desert, Moshe, Aharon and Miriam. In Moshe's merit the manna fell for Israel; in Aharon's merit there were the clouds of glory; and in Miriam's merit there was the well. Even after Aharon and Miriam died their merits stood by Israel, for out of the Holy One's great love for them He engraved the images of Moshe, Aharon and Miriam upon the firmament so that their merits would shine upon Israel. Concerning them was it stated, 'And God placed them in the firmament of Heaven to shine upon the earth.'"

Rabbi Yose and Rabbi Yirmeyah came and kissed him and for the next three miles they carried him upon their shoulders, applying to him the verse, "And all your sons will be learned of Hashem, etc."

One must know that all those holy images that the Holy

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַאִיר זְכוּתוֹן עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ כֵּן
מְסַתְּפָלִין כָּל אַנּוֹן דְּיוֹקְנִין וְנוֹתְנִין הַשְּׁגָחָה עַל יִשְׂרָאֵל, אִם
יִשְׂרִים הֵם בְּמַעֲשֵׂיהֶם אוֹ לֹא, כִּי הִרְבֵּה עֲדִים וְהִתְרָאוֹת
מוֹכְנִים וְעֲרוּכִים מִפִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר לְבָבוֹת בְּנֵי
הָאָדָם, כְּדֹאִיתָא בְּזֵהָר פֶּרֶשֶׁת פְּקוּדֵי: כְּמָה אֵית לֵיה לְבַר נֶשׁ
לְמַנְדֵּע וּלְאַסְתְּכָלָא בְּאוֹרְחִיה דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא בְּכָל
יוֹמָא וְיוֹמָא קָלָא נִפִּיק וְאַכְרִיז: אֲסַתְּמְרוּ בְּנֵי עֲלָמִין, טְרִיקוּ
כּוֹי חוּבִי, פֶּן תִּלְקוּ בְּרִשְׁתָּא דְּתַפִּיס. פֶּרוּשׁ: סִגְרוּ בְּפָנֵיכֶם
שְׁעָרֵי הָעוֹנוֹת וְהִזְהָרוּ שְׁתַּרְחִיקוּ מִהַמְּצוּדָה, הַפְּרוּסָה לְבְנֵי
אָדָם מִחוּטָאִים, פֶּן תִּלְכְּדוּ בְּמִצּוּדָה רָעָה, עַד דְּלֹא יִתְפָּסוּן
רְגִלֵיכֶם בְּהֵהוּא רִשְׁתָּא. וְיִ לוֹן דְּנִפְלִין לְתַמָּן, וְלֹא יִנְהָרוּן
בְּנֵהוּרָא דְּגִנְיָזִי לְצַדִּיקָא לְעֲלָמָא דְּאַתִּי. וְעַל כָּל דְּבוּר

One Blessed is He engraved to shine their merits upon Israel also gaze upon Israel, examining whether they are upright in their conduct or not. For the Holy One Blessed is He has many witnesses and warnings ready and waiting to arouse people's hearts. Thus it is stated in the Zohar, *Parashas Pekudei* (220a):

How important it is that a person know and reflect on the ways of the Holy One Blessed is He because each and every day a voice goes out, proclaiming, "Guard yourselves, O people of the world, lest you sin any further! Close the gates of iniquity lest you be caught in the net [that has been laid to trap sinners], before your feet become entangled in it!" [In other words, rectify your sins against Hashem at the first possible moment.] "Woe to those who fall there, for they will not be illuminated by the light that has been hidden away for the righteous in the World to Come."

וּמַעֲשֵׂה אֶתְפָּקֶדֶן מִמְּנִים לְמַעַלָּה הֵן לְרָעָה וְהֵן לְטוֹבָה,
וְאֲשֶׁרִי מִי שֶׁדִּבְּרוּ מִמֶּלֶא אֲוִירָא דְעֵלְמָא בְּדִבְרֵי תוֹרָה
וּבִירָאֵת ה'.

עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִקַּח כָּל אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים וְלִשּׁוֹם אֶל לְבוֹ,
וַיַּחֲשֹׁב תָּמִיד שְׁעֵינִי ה' הִמָּה מְשׁוּטְטִים תָּמִיד בְּכָל הָאָרֶץ.
וְזֶהוּ כָּלֵל גָּדוֹל: אֵל תַּעֲשֶׂה דָּבָר בְּסֶתֶר מִה שְׁאַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ
לַעֲשׂוֹת בְּגִלּוּי. וְה' הוּא אֵל רַחוּם וְחֲנוּן, בְּרֹאוֹתוֹ שְׁכֻנָּתוֹ
לְשֵׁם שְׁמַיִם, לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכָיו
לִפְנֵי לְהַצִּילָךְ מִכָּל חֲטָא וּמִכָּל דְּבָרִים רָעִים. וְאִם יֵאָרֶע לְךָ
אִיזָה הֶזֶק אוֹ מִקְרָה – תִּקְבֵּל בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי
לַעֲלִיל. וְאִם תִּצְלִיחַ בְּמַעֲשֶׂיךָ וּבִמְשָׁא וּמִתָּן, וּפְרִנְסָה שְׁלֹךְ

Heavenly agents are appointed over every utterance and deed, whether for bad or for good. Fortunate is the one who fills the atmosphere of the world with words of Torah and fear of Hashem!

A person must take all these words to heart and recall at all times that Hashem's "eyes" roam about the entire world continually. Here is a valuable principle to adopt: Do not anything in private that you would be ashamed to do in public! Hashem is a merciful and gracious God. When He sees that your intentions are for the sake of Heaven and that you wish to adhere to the path of virtue and integrity He will send His angel before you to save you from all sin and from every evil matter. And if you do suffer any harm or mishap, accept it with love, as I have already discussed at length (Chapter 31).

If you are successful in your business ventures so that your

הוא בְּרוּחָהּ – אל תאמר: חֲכָמְתִּי עֲמָדָה לִי, כִּי צָרִיךְ לִידַע
כִּי לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם, וְכִי הַכֹּל מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא, וְעַל כָּל־
תִּתֵּן שִׁבְחַ וְהוֹדָיָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּמּוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָּהּ: בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם. וּבְכָל יוֹם תֵּן שִׁבְחַ וְהוֹדָיָה
לֹא לָפִי פִּעֲלָתוֹ – הֵן לְטוֹבָה, הֵן לְרָעָה, חֵס וְשָׁלוֹם –
וּבְגִלָּל זֶה יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן, וּבְכָל מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׁכִּיל וְתִצְלִיחַ,
אָמֵן.

income is generous, do not say, “My cleverness has stood me in good stead.” For one must know that, “Bread is not to the wise” (Koheles 9:1). Rather it is all a “gift from God” (ibid. 5:18).

Therefore give praise and acknowledgement to the Holy One Blessed is He for everything. For the Sages comment on the verse, “Blessed is Hashem day by day” (Tehillim 68:20), that one must give praise and acknowledgement to God every day for whatever He metes out, whether for good or for evil, Heaven forbid (Berachos 40a). On this account Hashem will bless you from Tziyon and you will succeed and flourish in all your endeavors, Amein.

CHAPTER 80

פרק פ

אמרו על הקדוש הארי, זכרוננו לברכה, שבמיו היה נופל פחד גדול על כל הרשעים, בעבור שכשראה אותן, היה מגיד להם כל פריטי העברות של כל אחד ואחד שהיה חוטא מזמן חמשים שנה. ואפלו אם אדם היה מהרהר עברה בלבו, היה מגיד להם. והיו הרשעים בורחים ממנו מפני הבושה, שלא יסתכל בהם ויגיד פשעם. ועל זה ישים אדם אל לבו: אם כן, יש בושה וכלמה מפני ילוד אשה, אשר רוח הקדש שורה עליו ומכיר חטאיו, על אחת כמה וכמה שצריך בושה בעת בואו לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולפני כסא כבודו,

It is said concerning the holy Ari, ז"ל (*Emek HeMelech*, Intro. III, Chapter 4, 11b) that in his lifetime the wicked lived in terror because whenever he saw them he would reveal to them every detail of the transgressions that each of them had committed over the past fifty years. And even if someone merely contemplated sin in his heart the Ari would reveal it. For this reason the wicked would flee from him in shame so that he would not gaze at them and reveal their guilt.

A person should take to this to heart. For if such is the disgrace the sinner feels in the presence of a mere human who uncovers his sins through Divine insight, how much greater will be his shame when he comes before the King of the Universe, the Holy One Blessed is He and His Throne of Glory!

וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגִּיד לוֹ מַה שְּׁיֵיחֹ, וְעֵדִים מְעִידִים עָלָיו, וַיְדִי אָדָם בְּעֶצְמוֹ כּוֹתֵבִין כָּל מַעֲשָׂיו. מַה יַּעֲשֶׂה הָאָדָם בַּיּוֹם פְּקֻדּוֹ? וּמִי יוֹדֵעַ, אִם יִזְכֶּה לָבוֹא לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ יִתְבָּרֵךְ, כֵּן יִפְלֵ בְיָדֵי אַכְזָרִים. בְּצֵאת נִשְׁמָתוֹ יָבוֹא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּמָקוֹם אֲפֹל וְעֵמֶק, שֶׁלֹּא יֵרָאֶה עוֹד עַד שֶׁתְּעוֹרֵר עָלָיו אֵיזָה פֶּרֶקְלִיט שֶׁל זְכוּת אוֹ מִיּוֹצְאֵי חֲלָצִיו, שְׂיֵהִיו עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כְּדִמְצִינוֹ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא נִצּוּלוֹ מִיַּד הַמַּשְׁחִיתִים, בַּר מִנּוֹ, כִּי אִם בָּזָה הַזְכוּת. וְכִדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לָךְ: גִּבְרָא חַד אֲזִיל לְבֵי טוֹרֵי קַרְדִּינָא (פֶּרוּשׁ: הָרִי אֲרָרֹט) הוּא וְתַרְיִן חֲכִימִין עֲמִיָּה, וְחָמוּ גָמִין בְּקִיעִין וְאַשָּׁא וְתַנְנָא נִפִּיק מִן גָּמִין. וְשָׁמְעוּ חַד גִּבְרָא דְאָמַר: וַי, וַי! אָמְרוּ:

For the Holy One Blessed is He will reveal his every utterance and will even summon witnesses. Moreover, the person's own hand will record his deeds. What, then, will he do on the day of his judgment?

But who knows whether he will even merit appearing before his blessed Creator? Perhaps his soul will fall into the hands of cruel angels upon expiration and will be brought to a deep, dark place with no illumination, to remain there until a defender is finds some merit in him or in a descendant who studies Torah. For we find that many sinners were only saved from the destroyers, may Heaven spare us, through such merit. It is related, for example, in Midrash HaNe'elam, *Parashas Lech Lecha* (Zohar Chadash, 60a):

A certain man went to the mountains of Ararat along with two other sages. They saw there openings in the ground from which fire and smoke were pouring forth and they heard the voice of a man crying, "Woe! Woe!"

וַדַּאי אֶתֶר דָּא מְדוּכָתִיָּה דְּגִיְהִנָּם הוּא. יִתְבִּי תַמָּן וְאֲדַמוּךְ, וְשִׁמְעִין קוֹל אֲנָחָה מִן חַד גְּבַר, דְּהוּי מְאַסָּף קוֹצִים חֲבִילוֹת גְּדוּלוֹת, וְהָיָה נוֹשֵׂא עַל כְּתָפָיו, וּשְׁנֵי מַמְנִים מִן גִּיְהִנָּם הוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְהָיוּ מְדַלִּיקִין הַחֲבִילוֹת בְּאֵשׁ וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְּהִלְכָתוֹ, וְהָיָה גְבָרָא הוּי צוּעֵק בְּקוֹל מַר: וַי, וַי! וְהַמְמָנִים הָיוּ מְשִׁיבִין אוֹתוֹ: אִם הָיִיתָ מְשֻׁגָּח עַל חֶסֶד שְׁעֶשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּךְ, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם שְׂאֵר צַדִּיקִים, שְׁנוֹתֶנּוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶם שְׁנֵי מַלְאָכִים לְשֹׁמֵר אוֹתָם, כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר: כִּי מִלֵּאכְיוּ יֵצֵה לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ — אַזְ הָיִיתָ נֹצוֹל מִהֶעֱנֵשׁ הַזֶּה. וְאַתָּה עֲזַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא שָׁמַרְתָּ אֶת הַתּוֹרָה, וְעָשִׂיתָ

“Surely this place is a part of Gehinnom,” they surmised. Then they sat down there and dozed off.

In their sleep they heard the groans of a man who was gathering large bundles of thistles, which he carried upon his shoulders. Two officers from Gehinnom followed after him, igniting the bundles with fire and burning him as he went.

“Woe! Woe!” the man cried.

But the officers responded, “If only you had taken note of the lovingkindness that the Holy One Blessed is He did for you as He does with the rest of the righteous, granting them two angels to guard them, as it states, ‘He will command His angels to guard you in all your ways’ (Tehillim 91:11). For then you would have been spared this punishment. But you abandoned Hashem your God and did not keep the Torah. Instead you heeded the evil

אֶת רְצוֹן יֵצֶר הָרַע וְנִתְחַבְּרָתָ עִם כְּתוּת שֶׁל רָשָׁעִים,
הַנִּקְרָאִים 'קוֹצִים כְּסוּחִים', וּבְקוֹצִין כְּאֵלוֹ הֵן שׁוֹרְפִין
אוֹתָךְ.

אָמַר הָאִי גִבְרָא יְהוּדָאִי לְהֵהוּא חִיבָא: מָאן אַנְתָּ? אָמַר
לֵיהּ: יְהוּדָאִי אָנִי. וְהִרְבֵּה חֲטָאִים וּפְשָׁעִים עָשִׂיתִי, וְשָׁכַחְתִּי
שְׁמִי, וּמִמְנֵים דְּגִיּהָנָם אֵין רוֹצִין לְגַלוֹת לִי אֶת שְׁמִי. וְגַם
אָנִי שָׁכַחְתִּי אֶת שְׁמִי מִתּוֹךְ הַיִּסּוּרִים קָשִׁים מְרִים וְרָעִים,
וְחִמְשָׁה פְּעָמִים דְּנִים אוֹתִי בְּשֹׁרֶפָה, בְּכָל יוֹם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
וּבְכָל לַיְלָה שְׁתֵּי פְּעָמִים, לְפִי שֶׁעֲבַרְתִּי עַל חֲמֵשׁ עֲרִיּוֹת
שֶׁבִּתּוּרָה. וְאַחֵר כֵּךְ שָׁאֵל אוֹתוֹ הָאִי גִבְרָא מְאִיזָה מְקוֹם
הוּא, וְהִשִּׁיב שֶׁהוּא מְגַלִּיל הָעֲלִיוֹן שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהִנִּיחַ
בֶּן קָטָן בְּמְקוֹם אֶחָד בְּגַלִּיל הָעֲלִיוֹן. וְאַחֵר כֵּךְ אָמַר לוֹ:

inclination and joined with the company of the wicked known as, 'cut down thistles' (Yeshayahu 33:12). It is these thistles that are now burning you."

The Jewish traveler asked the man, "Who are you?"

"I am a Jew," he replied, "and I committed many sins and iniquities. I have forgotten my name and the officers of Gehinnom refuse to reveal it to me. I have forgotten it on account of the terrible, bitter and evil afflictions that I am made to suffer. Five times a day I am condemned to be burned, three times during the day and twice at night. This is because I indulged in five types of intimate relations forbidden by the Torah."

Afterwards the traveler asked him from where he came. He replied that he was from the Upper Galilee in the Land of Israel and that he had left behind him a young son. Then he said:

הַרְבֵּה חָטָאתִי, וּמִלֶּאֶךָ אֶחָד מִתַּחֲלָה הָיָה דֵּן אוֹתִי בְּיָסוּרִים
קָשִׁים וּמָרִים יוֹתֵר מִשְׁרָפָה זֹו, וּמִלֶּאֶךָ הַמִּמְנָה עַל הַקְּבָרוֹת
אָמַר לִי בִשְׁעַת הַדִּין: אוֹי לָמִי שֶׁנִּשְׁבַּע עַל הַתּוֹרָה לְקַיֵּם
אוֹתָהּ וְלֹא קִיָּם! אוֹי לְיָדַי שֶׁשָּׁמְשׁוּ בַּדְּבָרִים הָאִסּוּרִים! אוֹי
לְרַגְלָי שֶׁהֵלְכוּ לְדְבָרִים אִסּוּרִים! וּבִשְׁעַת הַהִפָּאָה שֶׁהָיוּ
מִכֵּין בִּי בְּאַכְזָרִיוֹת, הָיוּ אוֹמְרִים לִפְנֵי כָּל פְּרִטִי חָטָאִים
שָׁעֲשִׂיתִי, וְגַם אֲנִי אָמַרְתִּי: אָמֵת, כֶּךָ וְכֶךָ עָשִׂיתִי, כִּי לֹא
יָכַלְתִּי לְשַׁקֵּר, כִּי נִשְׁמָתִי וּמִלֶּאכֶים הַמִּמְנִים עַל נִשְׁמָתִי הָיוּ
עוֹמְדִים, וּבִידָם כְּתָבִים, וְשֵׁם נִרְשָׁם כָּל פְּרִטִי דְּבָרִים וּפְרִטִי
עֲבֵרוֹת שָׁעֲשִׂיתִי, וְיָדִי הִיא חֲתוּמָה תַּחַת הַכְּתָבִים.
אֲזִיל הָאִי יְהוּדָאִי לַגָּלִיל הָעֵלְיוֹן וְשָׂאִיל בְּכָל אֶתֶר: אֵת

“I sinned greatly and the angel in charge of graves said to me at the time of my judgment, ‘Woe to the one who swore to keep the Torah but failed to do so! Woe to the hands that manipulated forbidden items! Woe to the legs that went to perform forbidden deeds!’

“Then as they cruelly administered my lashes they recounted in detail each of my sins. I also was compelled to admit that I did indeed do such-and-such. I was unable to tell lies because the angels appointed over my soul were standing there with documents in their hands, upon which were recorded the details of all the transgressions I committed and my own signature was inscribed beneath the writing.”

Afterwards the Jew went from place to place in the Upper

הָכָא גִבֵּר דְּמִית מְקֻרֹב וְשָׁבִיק חַד יְנוּקָא? אָמְרוּ לֵיהּ: אֵין.
 יְנוּקָא דָּא אָזִיל בְּבֵית מְטַבְּחָא, וְאִיהוּ רָשָׁע כְּאַבוּהִי. אָזִיל
 הָאִי גִבְרָא לְבֵית מְטַבְּחִים וְאַשְׁגַּח בְּהֵוָּא יְנוּקָא וְחָזִי לֵיהּ,
 דְּהוּי מְצַחֵק עִם הַנְּעָרִים בְּבֵית מְטַבְּחִים. אָמַר לֵיהּ הָאִי
 יְהוּדָאִי: בְּנִי, זֵיל עִמָּדִי, אָזִיל עִמִּיהּ וְאַלְבִּישׁ יִתְיָה וְיָהִיב
 לֵיהּ לָרֵב אֶחָד, דְּהוּא אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרִיתָא. וְלִמַּד הֲרִבָּה עִם
 הַנְּעָר, עַד דְּהוּי בְּחוּר חָשׁוּב שְׁבַתְלָמִידִים. וְאַחֲרָךְ הָיָה
 לוֹמַד עִמּוֹ הַהִפְטָרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל עִם
 הַצְּבוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאַחֲרָךְ כֶּךָ נִתְחַכֵּם עוֹד, עַד שֶׁהָיוּ
 קוֹרִין לוֹ 'רַבִּי'. וְאַחֲרָךְ כֶּךָ בָּא אוֹתוֹ רָשָׁע בְּחִלּוֹם לְהָאִי
 יְהוּדָאִי וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִנָּחֵם אוֹתָךְ כְּאַשְׁרִי

Galilee inquiring whether anyone had recently died leaving a young son. Finally in a certain place he received a positive response and was informed that the child had gone to the slaughterhouse and that he was as evil as his father. So the man went to the slaughterhouse and contemplated the child, who was playing with the youths who were there.

The Jew said to him, "My son, come with me." So he came with him and the man provided him with clothes and found him a teacher to teach him Torah. The teacher taught him a great deal until he became one of the most promising of the students. Then he taught him to read from the [Book of] Prophets in the Synagogue and to pray with the congregation. The young man grew even more learned until eventually people began to call him "Rabbi."

At that point the evildoer appeared to the Jew in a dream and said to him, "Rabbi, may the Holy One Blessed is He

נחמתני. כי בשעתא דאמר ברי הפטרה בקהל, פטרו לי מן דינא קשיא, ובשעתא דהוי מתפלל ואמר קדיש, קרעו גזר דיני מכל וכל. ובשעתא דאתחכם ברי, וקרין ליה 'רבי', אתעטרו לי בכתרא דצדיקיא, ובשבילך זכינא להאי יקר. זכא חולקך דאיתת יתי לחיי עולם הבא; זכא חולקך בעולם הזה, וזכא חולקך בעולם הבא!

וכן מצינו גם כן מעשה ברבי עקיבא, שפגע באדם רשע, והיו משחיתים דנין אותו הרשע ביסורים, עד ששאל רבי עקיבא אותו אם יש לו בן, והשיב שיש לו במקום פלוני. והלך רבי עקיבא לאותו המקום ולמד עם בנו קדיש, ואחר כך 'אמן יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא'. מיד

console you as you have consoled me. For when my son read from the Prophets in the synagogue they exempted me from harsh judgment. And when he led the prayers and recited *Kaddish* they tore up my sentence in Gehinnom altogether.

"And when my son grew more learned and they began calling him "Rabbi," I was crowned with the crown of the righteous. It was only because of you that I earned all this merit. Fortunate is your lot, for you have brought me into the World to Come. Fortunate is your lot in this world and fortunate is your lot in the World to Come!"

We find a similar incident in Kallah Rabbasi (Chapter 2) in which Rabbi Akiva encountered an evildoer to whom the destroying angels were administering punishment. Rabbi Akiva asked him if he had a son, to which he replied that he did. He also told him where the boy lived. So Rabbi Akiva went to that place and taught the boy to recite the *Kaddish*. Then the

נִחַלַּץ אוֹתוֹ הַרְשָׁע מִהַצָּרָה. וְנִתְגַּלָּה לְרַבִּי עֲקִיבָא, וְגָלָה כִּי הֵתֵר הוּא מִיִּסּוּרִים דִּילֵיהּ. פִּתַּח רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר: ה', זְכָרְךָ לְדוֹר וָדוֹר. וּמִזֶּה הוּא הַתְּעוּרָרוֹת אֶל הָאָדָם, שְׂיִשִּׁים עֵינוֹ וְהִשְׁגָּחְתּוּ הַגְּדוּלָּה עַל בְּנָיו לְלַמֶּדֶם בְּתוֹרַת ה' וּלְהַדְרִיכֵם בְּיִרְאַת ה', כִּי בָּרָא מִזֶּכֶה אָבָא. וּמִי שְׂמַת לוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ — יִזְהַר אוֹתוֹ הֵבֵן לוֹמַר קִדִּישׁ וְ'אָמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא' בְּכָל כַּחוֹ, כִּי בְּאַמִּירְתּוֹ הוּא מְבִיא לְמַעַלָּה נְשֻׁמַּת אָבִיו לְגַן עֵדֶן הָעֶלְיוֹן. וְלֹא כֵּשׁ הַמִּקְלִין בְּקִדְּשִׁים, שֶׁהוּא בְּעֵינֵיהֶם כְּאֲחוּכֵי וּטְלוּלִי, וּמִמָּשׁ הֵן מְלַגְלִין עַל אֲמִירַת הַקִּדִּישׁ, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי שְׁמִים וְאַרְץ תְּלוּיִין בְּאַמִּירַת הַקִּדִּישׁ, כִּי 'אָמֵן יְהֵא שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמָא וְלְעַלְמֵיָא' הֵם עֹשִׂים

boy responded, *Amein, yehei shemeih raba mevorach le'olam ulolmei olmayo*, and the evildoer was immediately released from his suffering. Afterwards he appeared to Rabbi Akiva and informed him that he had been freed from his afflictions. Rabbi Akiva then recited the verse, "Hashem, Your remembrance endures throughout the generations!" (Tehillim 135:13).

This should awaken a person to watch over his children carefully and to teach them Torah and guide them in awe of Hashem because a son can bring his father merit. By the same token, one whose father or mother has passed away must be scrupulous in reciting the *Kaddish* and responding, *Amein, yehei shemeih raba*, with all his might. For through this he elevates his father's soul to the upper Gan Eden.

Let him not emulate those who take the *Kaddish* lightly, treating it as a kind of joke and actually making sport of its recital. They do not realize that Heaven and earth depend on the *Kaddish*. The response, *Amein, yehei shemeih raba*, contains

ושמונה אותיות. כנגד זה יש עשרים ושמונה אותיות
בפרק ראשון שבתורה: בראשית ברא אלהים את השמים
ואת הארץ — בסוד 'כח מעשיו הגיד לעמו'. וכן פסוק
ראשון שבששת הדברות הן עשרים ושמונה אותיות
'וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר'. ולכן היה
מצוה רבנו יהודה חסיד: כשמתחיל השליח צבור קדיש,
יאמרו הקהל פסוק 'וידבר אלהים וגו'', ואחר כך — 'אמן'
יהא שמייה רבא' וסודו מבאר בספר 'מגלה עמקות', אפן
ריב, עין שם.

על פן צריך האדם האומר קדיש אחר אביו ואמו, לומר
בכוונה גדולה הקדיש, וגם מחיב האבל לומר גם כן: אמן

twenty-eight letters, corresponding to the twenty-eight letters in the first verse of the Torah, "In the beginning God created the Heaven and the earth" (Bereishis 1:1). This is an allusion to what is stated in Tehillim, "The power of His deeds He has declared to His people" (111:6). For the numerical value of the word "power" — *koach* — is twenty-eight.

The first verse of the Ten Commandments also contains twenty-eight letters: "And God spoke all these things, saying" (Shemos 20:1). Therefore our teacher Rabbi Yehudah Chassid used to instruct the congregation to recite the first verse of Bereishis, followed by the one from the Ten Commandments and afterwards, *Amein, yehei shemeih raba*. The esoteric meaning of this custom is explained in *Megaleh Amukos* (Ofen 212).

In light of this a mourner reciting *Kaddish* for a parent should be careful to recite it with great concentration. It is

יְהִי שְׁמִיהּ רַבָּא כּו'. וְלֹא כִּישׁ עַמִּי הָאֲרָצוֹת, שְׂאוּמְרִים רַק
 'וְאָמְרוּ אָמֵן' וְאַחֲרֵי כֵן מִתְחִילִין תַּכְף 'יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח',
 אֲלֵא צְרִיךְ הָאָבֵל לומר גַּם כֵּן 'יְהִי שְׁמִיהּ רַבָּה' כִּי עֵקֶר
 הַקִּדִּישׁ הוּא בְּאֻמְרַת 'אָמֵן' יְהִי שְׁמִיהּ רַבָּה'. וּבְזֶה הוּא
 עוֹשֶׂה נְחֻת רֹחַ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ. וּמִי
 שְׂאִין לוֹ בָּנִים, עָלָיו לְגַדֵּל יְתוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּלְגַדְלוֹ לְתוֹרָה
 וּלְעִבּוּדַת ה', כִּי פֶן וְאוֹלֵי אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁל הַיְתוֹם הֵיוּ
 רָשָׁעִים, וְעַל יְדֵי בָנוּ הַיְתוֹם מְזַכֶּה אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ. אֲזִי יֵשׁ
 לְהַמְגִיד שְׂכָר הַרְבֵּה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אָבֵל מִי
 שֶׁמְגַדֵּל יְתוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ עֶבֶד, לֹא דִי שְׂאִינוֹ
 מְקַבֵּל שְׂכָר עַל מַצּוּה זוֹ, אֲלֵא אֶפְלוּ עָנְשׁוּ מְרַבָּה, כִּי כִשֵּׁם

important that the one reciting *Kaddish* also respond, *Amein, yehei shemeih raba*. Let him not emulate the ignorant who stop at the words, "And say Amein" [*ve'imru Amein*] and then continue with the words "May the name be blessed and praised" [*yisborach veyishtabach*]. Rather, he must also say, *Amein, yehei shemeih raba* because that is the most essential part of the *Kaddish*. In this way he brings pleasure to the Holy One Blessed is He as well as to his father and mother.

If a person has no sons let him take an orphan into his home and raise him in the study of Torah and the service of Hashem. For perhaps the father and mother of the orphan were wicked and now their son will bring them merit. Then the one who raised him will have earned a great reward in this world and the next.

On the other hand, if someone raises an orphan in his home only in order that he should serve him, then not only does he

שְׁבִירָא טָבָא מְזִכָּה אָבָא, כִּךְ בְּרָא בִישָׁא הוּא גִוְרָם דְּמַעֲנָשִׁין
אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ, וְכָל זְמַן שְׁאָבִיו וְאִמּוֹ קִיָּמִים, וְלֹא הָיוּ
מוֹכִיחִין אֶת בְּנֵם, לְכֵן עֲוֹן בְּנִים פּוֹקֵד עַל אָבוֹת. אָבֵל מִי
שְׁמַנִּיחַ בֶּן קָטָן, וְאַחֵר מְגַדֵּל אוֹתוֹ – אִזִּי אֵין מַעֲנָשִׁין אֶת
אָבִיו, כִּי אִם אֶת הָאִישׁ הַמְּגַדֵּל, וְעַל זֶה נֶאֱמָר: אִישׁ בְּחָטָאוֹ
יוֹמָתוֹ.

עַל כֵּן אֶצִּיג לְךָ פֶּרֶק מִיַּחַד, שְׁמַדְבֵּר בְּעֲנֵן גְּדוֹל בְּנִים, שְׁהָאֵב
מְצִיגָה עַל בְּנוֹ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ, וְהֵבֵן הוּא מְצִיגָה לְקִיָּם דְּבָרֵי
אָבִיו, כִּדִּי שְׁלֹא יֵאמְרוּ בְּשִׁבְלֵוֹ: אָרוּר שְׂזָה יְלָדוֹ, אָרוּר שְׂזָה
גְּדִלּוֹ – וְאִזִּי יִלְךְ בְּלִי כְּסוּפָא לְעוֹלָם הַבָּא. אָמֵן.

receive no reward, he is severely punished. For just as a virtuous son brings merit to his father, so does a wicked son cause his parents to be punished because they failed to rebuke him while they were alive. It is for this reason that the sin of the son is visit upon his parents. But if the deceased left a young son and someone else raised him, then they do not punish the father but the one who raised him. Concerning this was it stated, “Each man for his own sin shall they be killed” (Devarim 24:16).

Therefore I will now present you with a chapter devoted to the subject of raising children. There it will be noted that a father is commanded to rebuke his son while the son is commanded to fulfill his father’s words. This is in order that people will not say of him, “Cursed is the one who bore him; cursed is the one who raised him” (Sanhedrin 52a). Then he will be able to go to the next world without shame, Amein.

CHAPTER 81

פרק פא

אִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרָשֶׁת בְּרֵאשִׁית: כְּשֶׁחָטָא אָדָם
הָרָאוּשׁוֹן בְּחָטָא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, נִתְקַלְלוּ
הַנָּחֶשׁ וְחַוָּה, וְהָאָדָמָה נִתְקַלְלָה עֲבוּר הָאָדָם הָרָאוּשׁוֹן,
בְּדִכְתִּיב: אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֵבוּרָךְ – לְפִי שֶׁאָדָם הָרָאוּשׁוֹן
נִבְרָא מִן הָאָדָמָה.

מִשָּׁל לְבֵן שִׁיוֹצָא לְתַרְבוּת רָעָה, אֲזִי הַבְּרִיּוֹת מְקַלְלִין אֶת
הַשָּׂדִים שֶׁהִתִּינוּק יוֹנֵק מֵהֶן, וְאִמְרִין: לִיט בִּיזְיָא דְהֵדִין
מְנִיקְתָּא. וְהִנֵּה יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּזֶה הַדְּרָשׁ: הֲלֹא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן
נִבְרָא גַם כֵּן מִהָעֲלִיּוֹנִים, וְלָמָּה נִתְקַלְלָה הָאָדָמָה לְבֵד שֶׁהִיא
מִהַתְחַתּוֹנִים? וְלָמָּה לֹא נִתְקַלְלוּ הָעֲלִיּוֹנִים גַּם כֵּן בְּחָטָא

It is related in Midrash Rabbah, *Parashas Bereishis* (5:9) that
when Adam committed the sin of eating from the Tree
of Knowledge both the snake and Chavah were personally
cursed, whereas for Adam's sin the earth was cursed. As the
verse states, "The earth shall be cursed on account of you"
(Bereishis 3:17). This is because Adam was created from the
earth. The Midrash compares this to a son who turned to evil
ways and the people cursed the breasts from which he had
nursed as an infant, saying, "Cursed be the breasts that nursed
this one."

Regarding this Midrash one can ask as follows: Since Adam
was created from the upper world as well as the lower world
(Bereishis Rabbah 12:8), why was only the earth cursed on ac-
count of Adam's sin but not the heavens? I believe the answer

אָדָם הָרָאשׁוֹן? וְהִנֵּרָאָה בְּעֵינֵי לְתָרֵץ, כִּי עֲנִין בְּרִיאַת הָאָדָם
הָרָאשׁוֹן הָיָה עַל יְדֵי דְכָר וְנוֹקְבָא, כִּי הָאָרֶץ מְסֻרָא
דְּנוֹקְבָא, וְהַנְּשָׂמָה בְּתוֹךְ הָאָדָם הוּא מְסֻרָא דְּדוֹכְרָא, כִּי
הַנְּשָׂמָה אֵינָה מְסִיתָה לְאָדָם שְׂיִחָטָא, כִּי אִם הַחֹמֶר שֶׁנִּבְרָא
מִן הָאֲדָמָה, הוּא הַמְּסִית וּמְדִיחַ לְהַחֲטִיא. אָדָם הוּא הָעֶפֶר
מִן הָאֲדָמָה, וְלָכֵן נִתְקַלְלָה הָאֲדָמָה שֶׁהִיא מִן הַתַּחְתּוֹנִים.
וְלֹא נִתְקַלְלוּ הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁבָּא הַנְּשָׂמָה מֵהֶם, כִּי הַנְּשָׂמָה
אֵינָה חוֹטֵאת כָּלָל. וְזֶהוּ שֶׁהַבְּרִיּוֹת אֲמָרִין: לִיטָא הֵדִין בִּיזִיא
דְּהֵדִין מְנִיקְתָּא, וְלֹא מְקַלְלִין הָאֵב כִּי אִם הָאֵם, כִּי זֶה הוּא
כָּלָל גָּדוֹל: כָּל אִשָּׁה שֶׁהִיא צְנוּעָה בְּמַעֲשֶׂיהָ וּבְמַחֲשַׁבּוֹתֶיהָ,
זִכְתָּה שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנָּה נְבִיאִים וְחֲסִידִים וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֶׂה. וְרָאִיָּה

is that the creation of Adam came about also through the contributions of male and female aspects (see the Zohar 1:49a and Zohar Chadash, Bereishis 21a). Thus, the earth derives from the female aspect while the soul that was imbued in the human being derives from the male aspect.

The soul does not lure a person into sin. It is only the physical body created from the earth that tempts and urges him to sin. For this reason the earth, representing the lower world, was cursed, whereas the upper world was not cursed. For only the soul originated in the upper world, and the soul does not sin.

This is the reason that people say, "Cursed be the breasts that nursed this one." Notice that they do not curse the father but only the mother. This is because of the Sages' great principle that every woman who is modest in her conduct and her thoughts will merit to be the progenitor of prophets, saints

מתמר. וְכָל אִשָּׁה אֲשֶׁר אֵינָנָה צְנוּעָה בְּמַעֲשֶׂיהָ אוֹ שֵׁישׁ לָהּ
מִחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרוֹת, אֲזִי יוֹצְאִי חֲלָצִיהָ הוֹלְכִים אַחֲרֶיהָ,
כִּי רָחֵלָא בְּתַר רָחֵלָא אֲזִלִּי.

וְלִכֵּן נִרְאָה לִי, דְּמַחֲמַת זֶה כְּתוּב בְּתוֹרָה: כָּרַחַם אָב עַל
בָּנָיו. וְלָמָּה לֹא כְּתִיב: כָּרַחַם הָאִם עַל הַבָּנִים? כִּי טָבַע
הַזָּכָר, אֲשֶׁר הוּא אוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, הוּא מִיִּסְרָהּ. כְּמוֹ שֶׁאָמַר
הַכְּתוּב: חוֹשֵׁךְ שִׁבְטוֹ – שׁוֹנֵא בְנוֹ, וְאוֹהֵב שֶׁחָרוּ מוֹסֵר. כִּי
כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִיֶסֶר אֶת בְּנוֹ, הוּא אוֹהֵב לְבָנוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיף
בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, פָּרַשְׁתַּ שְׁמוֹת, עֵין שָׁם. מֶה שֶׁאֵין בֶּן הָאִשָּׁה
הִיא רֶכֶת לֵב, וְאֵינָה רוֹצָה שֶׁהָאָב יִכֶּה אֶת בְּנוֹ אוֹ הַמְלַמֵּד,

and men of good deeds (Megillah 10b). An example of this is Tamar. Conversely, every woman who is not modest in her conduct or who harbors evil and alien thoughts will have offspring who follow in her ways, for as the Sages say, “one ewe follows another ewe” (Kesuvos 63a).

It seems to me that this is why Scripture says, “As a father has mercy upon his children” (Tehillim 103:13). Why is it not stated, “As a *mother* has mercy upon *her* children”? The answer is that it is the nature of a father who loves his children to discipline them, as it is stated, “One who spares the rod hates his son, but the one who loves him disciplines him every morning” (Mishlei 13:24). Every man who disciplines his son demonstrates thereby that he loves him, as is elaborated on in Midrash Rabbah, *Parashas Shemos* (1:1).

A woman, on the other hand, is soft-hearted and does not wish for the father or teacher to strike the child. Moreover, while he is yet small the mother fulfills his every wish, granting

וּבְעוֹד שֶׁהִתְיַנּוֹק קָטָן, אָמַר נֹתֶנֶת לוֹ כָּל חֶפְצוֹ וְכָל מְשָׁלוֹת לֵב, וְאַחֵר כֵּךְ כְּשִׁיגְדָל הַנֶּעַר הוּא מְבַקֵּשׁ לְמוֹדוֹ, וְאַחֵר כֵּךְ יוֹצֵא לְתַרְבוֹת רָעָה, וְהַכֹּל הוּא בְּגִרְמָא דְּאִשָּׁה.

וְרֵאִיָּה שִׁמְעֵתִי מַעֲשֵׂה נִפְלָא, שֶׁהֲרַמְבַּ"ן זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה כָּתַב בְּסִפְרוֹ דְּרוֹשׁ אֶחָד וְאָמַר: כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל שֶׁהִמִּיר דָּתוֹ, וְעוֹבֵד אִיזָה עֲבוּדָה זָרָה מִן הָאֲמוֹת – אִזִּי צָרִיךְ לִידַע, שֶׁאִתּוֹ הֵבִן אִינוֹ מְזַרַע יִשְׂרָאֵל הוּא, כִּי בּוֹדָאִי הוּא מְזַרַע הָאֲמוֹת אוֹ בֶּן תַּמּוּרָה. וְלֹא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִים עַד שֶׁהִמִּיר בֶּן אֶחָד מִבְּנֵי הֲרַמְבַּ"ן אֶת דָּתוֹ. וְאִזְּ שָׁלַח הָאֲפִיפִיּוֹר אַחֵר הֲרַמְבַּ"ן וְאָמַר: רֵאֵה הַדְּרוֹשׁ שֶׁלָּךְ שֶׁנִּדְפַס מְקֻרֵּב, וְעַתָּה נִכְשֵׁל זֶרַעַךְ בְּדַבְרֶיךָ. וְאִזְּ הֵלֵךְ הָרַב הֲרַמְבַּ"ן זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה סָר וְזָעַף.

him all his heart's desires. Then when he becomes a youth he seeks out what he is accustomed to and eventually turns to evil ways. And all of this is caused by the woman.

A proof to this is an amazing episode that I heard involving the Ramban. In an essay in one of his books the Ramban writes that if a Jew exchanges his religion for one of the idolatrous faiths, one may be certain that he is not really of Jewish seed. Rather he is of the seed of the other nations or else of intended adulterous relationship [that is, his father believed that he was with another woman when he was actually with his wife].

A short time after he wrote these words one of his own sons apostatized. The ruler summoned the Ramban and said, "Look at what you have recently published, and now your own offspring has been tripped up by your words!"

All the way home the Ramban was filled with turmoil and

וּכְשָׁבָא לְבֵיתוֹ, הָיָה יוֹשֵׁב וּבּוֹכָה עַל הָאָרֶץ וְהָיָה מְסַגֵּף
 בְּסִגּוּפִים גְּדוֹלִים, וְהָיָה יוֹתֵר מַצְעֵר עַל הַדְּרוֹשׁ שֶׁהִדְפִּיס,
 יוֹתֵר מַצְעֵר בְּנוֹ שֶׁהִמִּיר דָּתוֹ. וְלֹא הָיָה אוֹכֵל וְשׁוֹתָה כִּמָּה
 יָמִים, עַד שֶׁבָּאָה אִשְׁתּוֹ אֵלָיו וְהִיָּתָה מְדַבֶּרֶת עַל לִבּוֹ, שֶׁלֹּא
 יְהִיָּה בְּצֵעַר, כִּי פַעַם אַחַת הִיָּתָה הוֹלֶכֶת לְבֵית הַטְּבִילָה,
 שֶׁהָיָה רְחוֹק מִבֵּיתָהּ. כְּשֶׁהָיָה לִילָה, הִיָּתָה רוֹצָה לִילֹךְ לְבֵית
 בַּעֲלָהּ, אֲזַי רָאָה שֶׁר אֶחָד אֶת הוֹד יָפִיָּה וְצוּהָ הַשֶּׁר לַעֲבָדוֹ,
 שִׁיקְחוּ הָאִשָּׁה לְבֵיתוֹ, וְהָיָה הַשֶּׁר אוֹנֵס אוֹתָהּ, וּמִמֶּנּוּ
 הִתְעַבְּרָה. וְאִם לֹא תֵאֱמִינוּ לִי, הֲרִי יֵשׁ אֶצְבֶּע שְׁלוֹ עֲדִין
 בְּיָדִי, שֶׁגָּרַסְתִּי בְּשָׁנִי אֶת הָאֶצְבֶּע שְׁלוֹ.

וּכְשֶׁשָּׁמַע הָרַב הַרַמְבַּ"ן זְכוֹרֹנוּ לְבִרְכָּה אֶת דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ, אֲזַי

when he arrived he sat on the floor weeping and scourging himself. He was more disturbed on account of the sermon he had published than on account of his son who had abandoned his religion. He refused to eat or drink for several days until at last his wife came to console him and to assure that there was no need for him to be distraught.

She then explained that one night when she was on her way back from the *mikveh* [ritual bath], which was far from their home, a certain nobleman noticed her beauty and ordered his servants to seize her and bring her to his house. The nobleman then [sexually] abused her and it was from him that she had conceived the boy. She added, "And if you do not believe me, see that I still have the finger that I bit from his hand with my teeth."

When the Ramban heard his wife's story he rose from the

קם מהארץ והיה שמח שמחה גדולה, ואמר לאשתו:
 נחמתני! אז תכף אזור כגבר חלציו והלך להאפיפּיור וספר
 לו דברים האלה, ותכף שלח האפיפּיור לאותו השר ובא
 אליו. והיה על ידו בית היד, שקורין 'הענטשיך'. וצוה
 האפיפּיור להסיר ההענטשיך מעל ידו, ולא רצה השר. ואז
 צוה האפיפּיור לעבדיו להסיר בית היד, שקורין 'הענטשיך'
 בחזקה מעל ידו. אז ראה האפיפּיור שחסר אצבע אחד
 מידי, ושאל אותו: מה טיבה של אצבע זו? אז הודה השר,
 שפעם אחת היה אונס אשת איש אחת מבני ישראל,
 והיתה האשה גורסת את אצבעו בשניה. אז אמר הרמב"ן:
 ראה, שהתורה שלנו אמת, ודברי חכמים ודברי ה' הן
 אמת!

ground with great rejoicing. "You have consoled me!" he exclaimed. Right away he set out and went to the ruler to related to him what his wife had revealed. The ruler immediately summoned the nobleman who soon arrived. He was wearing a glove on his hand and the ruler ordered him to remove it. When the nobleman refused the ruler ordered his servants to remove it from his hand by force. Then they saw that he was indeed missing a finger on that hand.

"What happened to you finger?" the ruler inquired. The nobleman confessed that one time he had abused a Jewish woman and she had bitten it off with her teeth.

The Ramban spoke up, "So you see that our Torah is true as are the words of our Sages and our God!"

על כן מן המעשה הזה נלמד, שהכל תלוי באשה. כי לפעמים יש אדם רשע, ויש לו אשה צנועה – יהיו לו בנים טובים, צדיקים וישרים. ולפעמים יש אדם צדיק, ויש לו אשה רעה – ויש לו בנים רשעים.

על כן צריכה כל אשה לראות להדריך את בניה בדרך טובים, ולא לחוס על בניה כשהמלמד או בעלה מכה את בנה. וכל אשה צריכה לקח ראיה מן בת שבע, אשת דוד המלך, אמו של שלמה המלך עליה השלום, שהיתה בעצמה מכה את שלמה המלך בנה, כשהיה ישן פעם אחת שלש שעות ביום, והיו מפתחות של בית המקדש נתונים תחת מראשותיו, כמאמר הכתוב: דברי למואל, אשר יסרתו אמו. ואשרי האיש והאשה, אשר מדריכין את

From this story we learn that everything depends upon the mother. For sometimes an evil man has a modest wife and they produce virtuous and upright children. And sometimes a righteous man is married to a wicked woman and they produce wicked offspring.

Therefore a mother must be sure to guide her children along the path of virtue, and let her not have pity on them when the teacher or her husband strikes them. Let every woman learn from Batsheva, wife of King David and mother of King Shlomo. Batsheva beat her son King Shlomo personally after he once overslept until the third hour of the day with the keys to the Holy Temple beneath his head (Vayikra Rabbah, 12:5). This is alluded to in the verse, “The words of Lemuel who was chastised by his mother” (Mishlei 31:1).

בְּנֵיהֶם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב, וְאֵז יֵרָאוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמְחוּ בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

Fortunate are the husband and wife who guide their children along the straight and virtuous path. Then they will merit upright offspring and will have cause to rejoice in this world and the next.

CHAPTER 82

פרק פב

אמרו רבותינו זכרונם לברכה: בשביל ארבעה דברים נגאלו אבותינו ממצרים: בזכות נשים צדקניות, ובשביל שלא שנו את שמם, ובשביל שלא שנו את לשונם, ובשביל שהיו תולין בטחונם בהקדוש ברוך הוא. וכמו שהיתה גאלה ראשונה, כן תהיה גאלה אחרונה. ואם כן, הרי לפניך שבזכות נשים תהיה גם כן הגאלה אחרונה. על כן צריכים הנשים להיות צנועין יותר מן האנשים, ולא ילכו אחר שרירות לבם בהליכה במלבושיהן כחקת הערלים, כמו שראיתי עכשו בזמן קצר חדשים מקרוב באו, רבו המתפרצים, שהולכין במלבושיהן כמו בנות

Our Sages have said that in the merit of four things were our forefathers redeemed from Egypt: in the merit of the righteous women, in the merit of not changing their names, in the merit of not changing their language and in the merit of their exclusive trust in the Holy One Blessed is He (Sotah 11b; Vayikra Rabbah 32:5; Yalkut Hoshea 519). And just as it was in our first redemption, so will it be in our final one. Thus the final redemption will also take place in the merit of the righteous women.

This is why women must be more modest than men and refrain from following their heartstrings in imitating the fashions of the nations. I have observed in recent times, for example, that the ranks of the rebellious pursuing the fashions of the gentiles have swelled until there is no longer any distinction

הָעֲרָלִים, וְאִין שׁוּם הָפֶר בֵּין יְהוּדִית לְעֲרָלִית, וְגוֹרְמִין
הָרַבָּה רָעָה בְּעוֹלָם: אֶחָד – שְׂמִכְשִׁילִים אֶת רַב בְּנֵי אָדָם
לִתֵּן עֵינֵיהֶם בָּהֶן וּבִלְבוּשֵׁיהֶן. וְקִימָא לֹן, דְּאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל
אֶפְלוּ בְּבִגְדֵי צְבָעוֹנִים שֶׁל אִשָּׁה. שְׁנִית, שְׂמִטִּילִין קְנָאָה
וְשִׁנְאָת הָאֲמוֹת, אֲשֶׁר נוֹשְׂאִין עֵין בָּנוּ בְּשָׁבִיל שְׁהוֹלְכִין
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּיתֵּר חֲשִׁיבוֹת מִשְׂרֵי הָאֲמוֹת. וְאֶנְחֲנוּ בְּגָלוֹת
הַמֶּר, אֲשֶׁר עַל פִּי הַדִּין רָאוּי לָנוּ לִילֵךְ שְׁחוּרִים וּלְהִתְעַטֵּף
שְׁחוּרִים, וּלְהִתְאַבֵּל עַל אֲרִיכוֹת הַגָּלוֹת וְעַל חֲרָבֵן בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וְעַל אֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַנִּתּוֹנִים בְּצָרָה וּבִשְׁבִיָּה.
וְלֹא דֵי שְׂאִין אָנוּ מִתְאַבְּלִים, אֲלֹא מוֹסִיפִים חֹטָא עַל פֶּשַׁע,
שְׁהוֹלְכוֹת נְטוּיוֹת גָּרוֹן וְעֶרֶם עַד בֵּית דִּדְיָהוֹן. מִי יוֹכֵל לִסְפֹּר

between Jewess and gentile. Through this they bring much evil into the world.

One evil is that they cause the multitude to sin through gazing at them and their garments. For we rule that it is forbidden to gaze even at a woman's colored garments (Avodah Zarah 20b).

A second evil is that they provoke the jealousy and hatred of the gentiles. For they fix their eyes upon us, noticing that Jewish women appear even more aristocratic than the noblewomen of the nations. The truth is that we are in the midst of a bitter exile. Therefore it would be more fitting for us to dress in black to show our grief over the length of the exile and the destruction of the Holy Temple, and over the plight of our Jewish brethren immersed oppression and captivity.

However, not only do we fail to mourn, we actually add to our sins, for the women go about with their necks outstretched,

גֹּדֵל הָעֶנֶשׁ שְׁלָהֶם, אֲשֶׁר הֵמָּה מְעַכְבוֹת הַגָּאֻלָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ
הַרְבִּים!

שְׁלִישִׁית, הֵמָּה גּוֹרְמִים לְבַעֲלֵיהֶם רָעָה, לְמִי שֶׁאֵין יָדוֹ
מִשְׁגָּת לְהַלְבִּישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ כִּמּוֹ הַחֲבֵרָה שְׁלָה, הָאִשָּׁה
מִלָּלֶת וּמִקְלָלֶת אֶת בַּעְלָהּ, עַד שֶׁצָּרִיךְ בַּעְלָהּ לִקַּח בַּהֲקָפָה
אוֹ לַעֲשׂוֹת שְׂאֵר אִסּוּר בְּמִמּוֹן חֲבֵרוֹ, עַד שֶׁהִכָּרַח לַעֲשׂוֹת
לְאִשְׁתּוֹ גַּם כֵּן בְּגָדִים נָאִים שֶׁל פְּרִיצוֹת כִּמּוֹ לְאַחֲרֵת. וְאַחֵר
כֵּן, כְּשֶׁאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת לְשֵׁלֶם, אֲזִי נִתְפָּס בַּעְלָהּ אוֹ בָּא לְיָדֵי
שְׂאֵר חֲרָפוֹת וּבְזוּי. עַל כֵּן צָרִיכָה כָּל אִשָּׁה הַכֹּשֶׁרָה וְצָנוּעָה
בְּיִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת לַהֲיוֹת הַלּוֹכָה בְּצִנִּיעוּת, וְלֹא בַּפְּרִיצוֹת,
כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה זֹכָה לְצִאֲת מִמֶּנָּה נְבִיאִים וְחֹסִידִים.

הַזְכוּת הַשֵּׁנִי שֶׁנִּגָּאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרִים: שֶׁלֹּא שָׁנוּ אֶת

bare down to their breasts. Who can relate the terrible punishment awaiting them? For they impede the redemption, on account of our many sins.

A third evil is what they do to their husbands. For if a man cannot afford to clothe his wife in the way her friends dress, she curses him and complains until he is compelled to borrow money or even to commit a financial injustice towards his fellow to gain more funds. In the end he is forced to provide his wife with beautiful and immodest garments like those of her companions. Then when he is unable to pay, either he is arrested or else he endures some other indignity.

Therefore a proper and modest woman of Israel must be sure to conduct herself modestly rather than licentiously, so that from her will come forth prophets and saints.

The second merit on account of which our forefathers were

שָׁמָּה. וְעָכְשָׁו וּבִדּוּר הִזָּה רָאִיתִי אֶת הַמִּתְפָּרְצִים בָּעַם, שֶׁהוֹלְכִין בְּמַלְבוּשֵׁיהוֹן כְּחֻקֹּת הָאֻמוֹת, וְגוֹרְמִים עוֹד רָעָה לְגִלָּח אֶת זָקָנָם וְעוֹבְרִים עַל חֻמָּשָׁה לְאוֹיֵן, כִּי חֻמָּשָׁה פְּאוֹת הֵן בְּזִקְן הָאָדָם, וְעַל כָּל פֶּאֶה וּפֶאֶה חַיֵּב בְּפָנָיו עֲצָמוֹ. וְעַל יָדֵי זֶה לִפְעָמִים אֵין מְכִירִין אוֹתוֹ שֶׁהוּא יְהוּדִי. וְכִשְׁשׂוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֶה שְׁמוֹ, הוּא מְכַנֶּה שְׁמוֹ בְּשֵׁם אֶחָד מִשְּׁמוֹת הָאֻמוֹת. וְלִפְעָמִים כִּשְׁהוּא הוֹלֵךְ עִם אִיזָה שָׂרִים בְּדֶרֶךְ שְׂאִין מְכִירִין אוֹתוֹ, אִזִּי נִכְשָׁל גַּם כֵּן בְּאַכִּילוֹת טְרֵפוֹת וּבִשְׁתִּיּוֹת יַיִן נֶסֶךְ, כִּי עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה, וּמִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה. וְלֹא דִי שֶׁהוּא גּוֹרֵם רָעָה לְגוֹפוֹ וּלְנַשְׁמָתוֹ, אֲלֵא הוּא גּוֹרֵם רָעָה לְכָלל בְּנֵי

redeemed from Egypt was that they did not change their names. In our generation, on the other hand, I have observed that the rebellious of the nations, the same ones who go about dressed after the fashion of the nations, commit the further evil of shaving off their beards, by which they trespass five prohibitions. For there are five corners to the beard, each one of which is a separate transgression (Makkos 20a; Toras Kohanim 19:74).

Moreover, on account of this it is often impossible to discern that he is a Jew. Then, when someone asks him his name he introduces himself by a gentile name. Sometimes he goes traveling with gentile aristocrats to places where he is not known and while he is there he allows himself to eat carrion and drink forbidden wine, for one sin leads to another, just as one good deed leads to another (Pirkei Avos 4:2).

When a person changes his name, not only does he harm his own body and soul, but he also does an injustice to the

יִשְׂרָאֵל, לְפִי שְׁשֹׁנָה אֶת שְׁמוֹ. עַל כֵּן עֲתִיד לִתֵּן הַדִּין מִי שְׁעוֹשֶׂה כֵּן, וְעָנְשׁוֹ הוּא מְרַבָּה.

הַזְכוּת הַשְּׁלִישִׁית הִיא, שְׁנִגְאָלוֹ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, בְּזִכּוֹת שֶׁלֹּא שָׁנוּ אֶת לְשׁוֹנָם. וְעָכְשׁוּ רְאִיתִי מְכָשׁוֹל גָּדוֹל, אֲשֶׁר צָפוֹן בְּרֵב הַמְּדִינָה, אֲשֶׁר בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הִרְבֵּה בְּנֵי אָדָם עוֹשִׂים שֶׁלֹּא כַּהֲגֹן, וְהוּא זֶה כִּיּוֹן דְּקִימָא לָן, שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לִלְמַד עִם בְּנָיו כְּשֶׁהֵן קֹטְנִים כָּל דְּבַר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּדִי שְׂיָבֹא בְּנוֹ וְיִרְגִּיל עֲצָמוֹ בְּקִדְשָׁהּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְחֻדָּשִׁים מְקֻרָבִים בָּאוּ, שְׁמִרְגִּילִין הַקֹּטְנִים לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן צִרְפָּת וּבִשְׂאֲרֵי לְשׁוֹנוֹת. וְכַשִּׁיגִדֵּל הַנַּעַר, אֵין אָבִיו שֶׁם עַל לֵב שְׂיִלֵּךְ בְּנוֹ לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ, כִּי אִם הַשְּׁגָחְתּוֹ הוּא לִילֵךְ לְבֵית הַלְמוּד לְשׁוֹן צִרְפָּתִי וּשְׂאֵר לְשׁוֹנוֹת. אֵף דְּקִימָא לָן,

entire Jewish people. Therefore, one day he will be made to reckon for it and his punishment will be great.

The third merit is that our ancestors did not change their language. Nowadays, however, on account of our many sins, many people have adopted an improper course. For we rule that when one's children are young one must study all things with them in the holy tongue (Sifri, Eikev 46). That way when they grow up they will become accustomed to the holy practice of conversing in the holy language.

But in recent times people have begun accustoming their young children to conversing in French and other languages. Moreover, when they grow older, instead of sending them to the study hall, their father insists that they attend an academy for the study of French and other languages. This is a terrible stumbling block.

דְּסִנְהֶדְרִין הָיוּ יְכוּלִין לְדַבֵּר שְׁבַעִים לָשׁוֹן, מִכָּל מָקוֹם הָיוּ
לּוֹמְדִים הַלְשׁוֹנוֹת דֶּרֶךְ עֲרָאִי, וְלֹא דֶּרֶךְ קִבְעִי. מִה שֶּׁאִין כֵּן
עֹכְשׁוֹ – עוֹשִׂין הַלָּשׁוֹן צָרֶפֶת וְלוֹעֵז עֶקֶר, וְהִלְמוּד הַתּוֹרָה
עֲרָאִי.

הַזְכוּת הָרְבִיעִי שֶׁנִּגָּאֵלוּ אֲבוֹתֵינוּ הִיא, שֶׁהָיוּ תּוֹלִין בְּטַחוֹנָם
בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֹכְשׁוֹ אֲנִי רוֹאֶה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים,
שֶׁאֶחָד מִן הָאֱלֹף הוּא תּוֹלָה בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי
רַב הָעוֹלָם תּוֹלִין בְּטַחוֹנָם בְּמִמּוֹן וּבִבְנֵי אָדָם, שֶׁאִין לוֹ
תְּשׁוּעָה. וְזֶה הַגֶּרֶם שָׂרוּאִין אֶת הָעֲנִיִּים, שֶׁהֵמָּה בְּתַכְלִית
הַשְּׁפָלוּת, וְעֹשִׂירִים נוֹטְלִים שְׂרָרָה לְעַצְמָן, וְהָעֲנִי הוּא
כְּקוֹץ בְּעֵינָיו, וְעַל יְדֵי זֶה אֵין אִישׁ שֶׁם בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ

Although it is true that the members of the *Sanhedrin* were able to speak seventy languages (*Sanhedrin* 17a), they studied them only on the side, not as a main course of study. But now these people make French and other tongues their principle subject and study Torah on the side!

The fourth merit is that our ancestors placed all their trust in the Holy One Blessed is He. But now I see that, on account of our many sins, only one in a thousand places his trust in the Holy One Blessed is He, while most people in the world place their trust in wealth or in mortals who have no power to save. That is why we see that the poor have plummeted to such depths. Meanwhile the wealthy, who have taken all the authority for themselves, consider the poor to be a nuisance.

As a result of this situation no one places his trust in the

ברוך הוא, כי אם כֵּת הַחֲנֻפָּה היא גּוֹבֶרֶת, שְׁתוּלִין בְּטַחוֹנָם
 בְּעֲשִׂירִים, וּמִכָּל שָׁכֵן אֵין מִזְכִּירִין חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגִלּוֹת
 הַמֶּר וְאֲרִיכוֹת הַגִּלּוֹת, וְאֵין שָׁם עַל לֵב לְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, וְאֵלוֹ
 הִיָּה שָׁם בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִיָּה תָמִיד לִנְגֹד עֵינָיו
 לְהִתְאַבֵּל עַל חֲרָבָנוּ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל אֲרִיכוֹת הַגִּלּוֹת.
 עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשָּׁיג בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹא לַעֲכֹב הַגָּאֻלָּה,
 וְלִתְלוֹת בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָל הַזֹּהִיר בְּאַרְבָּעָה
 דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לַעֲיִל שֶׁנִּגְאָלוּ אֲבוֹתֵינוּ, יִזְכֶּה לְמַהֵר וּלְקָרֵב
 אֶת גְּאֻלָּתָנוּ. כְּגֹאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה תִּהְיֶה גְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה,
 שֶׁבְּזִכּוֹת אַרְבָּעָה דְּבָרִים הָאֵלֶּה תִּהְיֶה הַגָּאֻלָּה בְּמַהֲרָה
 בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

Holy One Blessed is He. Instead, the sycophants, who put their trust in the rich, are on the increase.

It goes without saying that they do not recall the destruction of the Holy Temple or the bitterness of the exile or its length, nor does it occur to them to pray regarding these things. Whereas if they placed their trust in the Holy One Blessed is He, mourning over the destruction of the Holy Temple and the length of the exile would always be in the forefront of their minds.

Therefore a person must resolve in his mind not to delay the redemption but to place his trust only in the Holy One Blessed is He. Whoever is conscientious regarding the four things mentioned above, on account of which our forefathers were redeemed, will merit hastening our redemption. For the final redemption will resemble the first redemption, in that it will also come about in the merit of these four things. May it occur speedily in our days, Amein.

CHAPTER 83

פרק פג

אחד מִדְרָכֵי הַיְרָאָה הוּא דְלֹא לְאַנְהָגָא קִלְנָא בְּשׁוּם
 בְּרִיָּה בְּעוֹלָם עַל חֲנָם, וְכִמּוֹ שְׂמִזְהִיר עַל זֶה בְּזֵהָר
 פֶּרֶשֶׁת יִתְרוֹ, שֶׁכָּל הַנְּבִרָאִים הֵן מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלֶן הֵן צִרְכֵי הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן לֹא יִהְרֹג אָדָם שׁוּם
 בְּרִיָּה עַל חֲנָם, וְאַפְּלוּ דְבַר הַמְּזִיק לַבְּרִיּוֹת, כְּגוֹן נָחֵשׁ
 וְשִׁמְמִית, אִם אֵינוֹ רוֹדֵף אֶתְרֵיו לְהַזִּיקוֹ. (וְעֵינִי לְעִיל בְּחֻלְק
 רִאשׁוֹן מֵה שֶׁכְּתִבְתִּי בַּפֶּרֶק יח).

וּבּוֹא וִירָאָה מֵה דְאִיתָא שֶׁם בְּזֵהָר פֶּרֶשֶׁת יִתְרוֹ: רַבִּי אֶלְעָזָר
 הָיִי אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, וְהָיִי אֲזִיל עֲמִיָּה רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי חִיָּא.
 חָמוּ חֵד חוּיָא. קָם רַבִּי חִיָּא וּבָעִי לְמַקְטִילָהּ. אָמַר לִיה רַבִּי
 אֶלְעָזָר לְרַבִּי חֲזַקְיָה: שְׁבוּק לִיה, לֹא תִקְטְלִינָהּ. אָמַר לִיה:

It is one of the ways of awe to refrain from disparaging any creature in the world without cause. Thus the Zohar warns in *Parashas Yisro* (68b) that all the creatures in the world are the handiwork of the Holy One Blessed is He and all are needed. Therefore one should never kill any creature without cause. Even those that are dangerous like the snake or the spider should not be killed unless they are chasing after a person to harm him [see what I wrote in Part I, Chapter 18].

Come see what is stated in the Zohar in *Parashas Yisro*:

Rabbi Elazar was traveling along the road accompanied by Rabbi Chizkiyah when they saw a snake. Rabbi Chizkiyah arose intending to kill it but Rabbi Elazar said to him, “Leave it alone and do not kill it.”

והלא מלא בישא איהו, דקטיל בגי נשא? אמר ליה רבי
 אלעזר: והא כתיב: אם ישך הנחש בלא לחש, ומה יתרון
 לבעל הלשון? לא נשיך חוץ לבר נש עד דלחשין מלעילא
 ואמרין: זיל קטיל ליה לפלגיא. ומה דנשיך וממית לפעמים,
 הוא על פי צווי של הקדוש ברוך הוא. וכן לפעמים
 אתרחיש נסא אף על ידי נחש לבגי נשא, וכלהו בידי
 דקדשא בריך הוא תליא, וכלהו אינהו עובדי ידוי, ואצטרך
 עלמא בהו, ואי לא דאצטרך לון לעלמא, לא עביד הקדוש
 ברוך הוא להון, ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא קלנא במלי
 דעלמא, שאלו הבריות עובדיהון דהקדוש ברוך הוא. ועל
 כן בודאי עתידין לתן את הדין אותן בגי אדם, המורים
 חצים ובליסטראות (שקורין ביקסין) אחר עופות וחיות

“But it is an evil creature that kills people!” Rabbi Chizkiyah observed.

Rabbi Elazar replied, “It is stated, ‘A snake does not bite without a whisper and there is no benefit to the master of the tongue’ (Koheles 10:11). A snake never bites a person unless it receives a whisper from On High, saying, ‘Go kill So-and-so!’

“And just as it receives a whisper and kills in accordance with the command of the Holy One Blessed is He, so too it is sometimes the agent through which a miracle is performed on someone’s behalf. It is all in the hands of the Holy One Blessed is He. For all creatures are His handiwork and if they were not all needed He would not have created them. Therefore a person should not disparage any of the creatures in the world or any of the handiwork of the Holy One Blessed is He.”

Therefore those who shoot arrows and bullets at non-

טמאות שלא לצורך כלל, כי אם ללמד קשת גבורים, והורגים בעלי חיים חנם. ואין מדרכי ישראל עדת קדש לעשות רעה לשום ברירה חנם, ולא לדבר שיש בו חיות לבד, אלא אפלו גם לאילנות ועשבים ושאר גדולי קרקע, שכלן נבראו לצורך, ולכן אין לנהג בהם בזיון שלא לצורך.

ובוא וראה מה שכתב הזהר פרשת יתרו: תניא אמר רבי יוסי: זמנא חדא אזילנא באורחא, והוי רבי חיא ברי עמי. עד דהוי אזילנא, אשפחנא חד גבר דהוי לקיט עשבים בחקלא. קריבנא לגביה. אמינא להאי בר נש: למה לך הני קשרין דעשבים האלו? לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא שנית ושאינא ליה, ולא אמר מידי. אמינא לרבי

kosher birds and animals for no reason other than to practice their shooting skills, thereby killing living creatures in vain, will one day give reckoning for it. This is not the way of Israel, the holy community. Their way is never to harm any creature in vain.

This is true not only of animate creatures but also of trees and herbs and other types of foliage. All were created for a purpose; therefore one must not treat any of them disdainfully without cause.

Come and see what is stated in the Zohar in *Parashas Yisro* (80a):

Rabbi Yose said: One time I was walking with my son Rabbi Chiya, when we came across a man gathering herbs in the field. We approached him and I inquired, "Of what use are these bundles of herbs to you?" But the man did not raise his head, nor did he say anything.

חַיָּא: בְּרִי, הָאִי אֵינֶשׁ שְׁטִיָּא הוּא אוֹ חֵרֶשׁ אוֹ חֲכִימָא מִנָּן.
 יְתִיבְנָא גְבִיָּה וְחֲמִינָא לִיה, וּבִתֵּר דְּלָקִיט עֲשָׁבִין, כְּסִי
 הָעֲשָׁבִים בְּעָלִי גִפְנִים. אָמַר הָאִי גִבְרָא: חֲמִינָא דְּגִבְרִין
 דִּיהוּדָאִין אַתּוֹן. וִיהוּדָאִין אֲמָרִין, דְּאַנּוֹן חֲכִימִין יְתִיר
 מִשְׁאָר בְּנֵי נָשָׂא. אִי לֹא דִּהוּינָא חִיס עָלִיכוּ הַשְׁתָּא, הוּיתוֹן
 רְחִיקִין מִבְּנֵי נָשָׂא כְּמִסְאַבָּא דְּרַחֲקִין לִיה מְכַלָּא. (רְצָה
 לוֹמַר, דִּהוּיָתוֹן כְּמִצְרָע מַחְלָט וּמִסְגָּר) דְּחֲמִינָא חַד עֲשָׁבָא,
 דִּהוּי קָרִיב לְגַפִּיכוֹן אָעִיל לְגוּפִיכוֹן, וְתִהְיוּן מְצַרְעִים תְּלַתָּא
 יוֹמִין, וְהַשְׁתָּא אָנִי אוֹמֵר לָכוֹן רְפוּאָה: אָכִילוּ אֵלִין תּוֹמִי
 בְּרָא, הַגְדֵּל בְּשַׂדָּה זֶה, וְתִתְרַפְּאוּ. עַבְדִּי הֵכִי וְאֲכָלִין הֵנִי
 תּוֹמִי בְּרָא, דִּהוּי שְׂכִיחֵי תִמָּן, וְאַחֵר כֶּף אֲדַמְכָנָא אָנִי וּבְרִי,

So I returned and asked him again, but again he said nothing. Then I said to my son Rabbi Chiya, "This man is either an imbecile or deaf, or else he is wiser than us."

We sat down beside him and observed that after he gathered the herbs he covered them with grape leaves. Then he said to us, "I see that you are Jews. They say that Jews are cleverer than other people. If I did not have mercy upon you now you would have be separated from others like lepers who are avoided by all. For I see that the fumes of a certain herb that you passed by have entered into your bodies and would have caused you to become leprous for three days. But I will tell you a remedy for it. Eat some of the wild garlic growing in this field and you will be healed!"

So we did as he said. We ate the wild garlic that we found there and afterwards my son and I fell asleep. For

וְהוּי זַעָה יוֹצֵאת מִנֶּן כָּמָה שָׁעוֹת, וּלְבַתֵּר אֶתְעַרְנָא. אָמַר
לְהוֹן הָאִי גִבְרָא: אֶלְהֶכוֹן עִמָּכוֹן, דְּאִשְׁפַּחְתוֹן יְתִי, וְאִנִּי
אֲזַמִּין לָכוֹן וְאֶגִּיד לָכוֹן, דְּהָא אִסְוֹתָא דְּגוּפִיכוֹן עַל יְדֵי
אִשְׁתָּלִים.

וְהוּינָא אֲזֵלִין עִמִּיהָ. אָמַר לְהוֹן הָאִי בֵּר נָשׁ: חֲמִיתוֹן, דְּלֹא
זְקִיפְנָא עֵינֵי וְלֹא רִישָׁאִי וְלֹא מְלִילָנָא בְּהַדִּיכוֹ? מְשׁוּם
דְּאָבָא חֲכִים בַּעֲשָׁבִין מְכַל בְּנֵי דָרָא, וְאוּלִּיפְנָא מֵאֲבוּי
אוֹרְחוּי דְּכָל עֲשָׁבִין, וְאִנָּא בְּכָל שְׁתָּא מְדוּרָאִי בִּינִיָּהּ. וְהָאִי
(עֲשָׁבִים) דְּחֲמִיתוֹן, שְׁכַסִּיתִי הָעֲשָׁבִים בַּעֲלֵי גְפָנִים, בְּאֶשֶׁר
שֵׁישׁ בַּעֲשָׁבִים עֲשָׁב, וְהָאִי עֲשָׁב קָרִיב הָיָה לְגִבִּיכוֹן, הָיִיתִי
נָסִיב מִנְהוֹן, בְּאֶשֶׁר שְׁבַבִּיתִי מְקוֹם חַד וְהוּא לְצַד צָפוֹן,
וְשֵׁם מַעֲיָן חַד, וְרַחֲיָא שָׁם. מִהֶהוּא רַחֲיָא נָפִיק חַד גִּבְרָ

several hours sweat poured from us until at last we awoke. The man told us, "Your God was been with you and caused you to meet me. Therefore I invite you to come with me and I will teach you, for your bodies have been healed by me."

So we went with him and he said to us, "You noticed that I did not raise my eyes or my head, nor did I speak with you. This is because with regard to herbs I am the most knowledgeable person of the generation. I learned the ways of all the herbs from my father and I live all year along among them. As for this plant that you saw me cover with grape leaves — there is one herb that is unique among all others and it was very near to where you were sitting. I wished to take some of it because in a place near my house to the north, there is a spring and a mill. Every

בְּתָרִין רִישֵׁין, וְחָרְבוּ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, וּבְכָל יוֹמָא קָא מְצַעֵר לָן,
וְאַנָּא לְקִיטְנָא הָאִי עֲשָׁבָא וְגו'. וְזִילוּ אֲבַתְרָאִי.

עַד דְּהוּינָא אֲזִלִּי בְּאוֹרְחִי, מְאִיף לְחַד נֹקְבָא בְּעַפְרָא. וְשׁוּי
מֵהָאִי עֲשָׁבִין לְנֹקְבָא. נְפִיק חַד חוּיָא, וְרִישִׁיָּה דִּילִיָּה סָגִיא.
נְטִיל חַד סַנְדָּרָא (פְּרוּשׁ: חֶבֶל) וְקִטִּיר לִיָּה לְהַנְחֵשׁ כְּחַד
גְּדִיָּא. דְּחִילָנָא. אָמַר לָן: זִילוּ אֲבַתְרָאִי. עַד דְּמִטְינָא
לְבִיתִיָּה. חֲמִינָא הֵהוּא אֶתֶר בְּחֶשְׁכָא בְּתֵר חַד כּוֹתְלָא. נְטִיל
חַד שְׂרָגָא וְדָלִיק דְּלָקָה סְבִיב הֵהוּא רַחֲיָא. אָמַר לָן: מִמָּאִי
דְּתַחֲמוֹן לָא תִדְחַלּוֹן וְלֹא תִשְׁתַּעֲוֹן מִיָּדִי. אֲדַהֲכִי שְׂאֲרֵי
חוּיָא מְקִטְרוּי. פְּרוּשׁ: רָצָה לֹמֵר: הִתִּיר הַנָּחֵשׁ מִקְשָׁרֵיו,
שֶׁקֶשֶׁר אוֹתוֹ, וְקִטִּיר בְּקִסְטָרָא מֵהֵהוּא עֲשָׁבָא וְשׁוּיָה
בְּרִישִׁיָּה דְּחוּיָא. עָאֵל חוּיָא בְּחַד עֵינָא דְּרַחֲיָא וְשִׁמְעֵנָא

day a man with two heads comes out from the mill with a sword in his hand and he harries us. It was on account of this that I gathered the herb. Now follow me.”

While we were on the road he bent down over a hole in the earth and placed some of the herb into the hole and a snake with a large head emerged. He took a rope and bound the snake just as one binds a young goat. We were afraid but he said to us, “Follow me.” So we followed him until we came to his house. In the dark we saw there the place of which he had spoken. It was behind a wall. He took a lamp and lit a fire all around the mill, warning us, “Do not be frightened by what you see and do not say anything.”

In the meantime he released the snake from its bonds and ground some of the herb in a mortar and put it on the

קלא, דכל אתר מזדעזעי. בעינא למפק. אחיד האי גברא
 בידנא ואמר לן: לא תדחלון, קריבו גבאי. אדהכי נפיק
 חוץ ושתית דמא. נקט האי גברא מההוא עשבא ושויא
 ברישיה כקדמיתא. עאל בההוא עינא דרחיא, ולשעה
 מועטת חמינא דנפקין מההוא עינא חד גברא בתרין
 ראשין, וחויא שרי סביב הערף, והוי האי גברא בתרין
 ראשין ואמר: זקיטא! זקיטא! (פרוש: דהוי קרי לבריה קלה
 זקיטה שמיה, והאי בריה קלה קטיל לחויא.) ואחר כך אמר
 לרע מזלו שהיה נולד במקום הזה, שאינו יכול לעשות
 כלום מחמת שגבר עליו יד של בעל הבית, שהיה בקי
 בעשבים, וצוח: וי, וי לאמא, דלההוא אתר אוביל

head of the snake. The snake entered an opening in the mill and we heard a sound that caused the entire place to shudder. We wanted to leave but the man held onto our hands and said to us, "Do not be afraid. Keep close to me."

In the meantime the snake came out dripping with blood. Again the man took some of the herb and placed it on the head of the snake. The snake once again entered the opening of the mill and in a short while we saw the man with two heads appear from the opening with the snake wrapped around his neck. The man with two heads called out, "*Zekita! Zekita!*" [This is the name of a small creature that kills snakes.] Afterwards he lamented that it was his misfortune to be born in this place, for here he could do nothing since the owner of the house was such an expert in herbs. Then he cried out, "Woe! Woe to my mother who brought me to this place!"

לִיה. אֲדַהֲכִי אֶתְעַקֵּר רַחֲמֵי מֵאֲתָרֶיהָ וְנִפְקוּ גְבֵרָא בְּתָרִין
רֵאשִׁין וְהָהוּא חֲוָא, וְנִפְלוּ תַרְוִיּהּ וּמִיתוּ. אָמַר לֹון הָאִי
גְבֵרָא: דָּא הָוִי חֵילָא דְעֵשְׂבָא, דְּאָנָא לְקִיטְנָא קְמִיכוּ, וּבְגִין
כֶּךָ לָא אֶשְׁתַּעֲינָא בְּהִדִּיכוּ וְלָא נְקִיטְנָא וְזַקְפָּנָא רִישָׁאִי
בְּשַׁעֲתָא דְקָרִיבְתוּ גְבָאִי.

אָמַר הָאִי גְבֵרָא: אֱלוֹ הָוִי יִדְעִין בְּנֵי נָשָׂא כָּל מָה דְנִטְע
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְעָא, וְכָל מָה דְאֶשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא,
יִשְׁתַּמּוּדְעוֹן חֵילָא דְמֵאֲרִיּהוֹן בְּחֻכְמָתָא סְגִי, אָבֵל לָא טְמִיר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֻכְמָתָא דָּא מִבְּנֵי נָשָׂא אֱלָא בְּגִין דְּלָא
סְטֹן מֵאוֹרְחִיָּה, וְלָא יְהִיו רַחֲמֵי בְּהָהוּא חֻכְמָתָא וְיִנְשׁוּן
לִיה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם.

וּמִכָּל זֶה יִלְמַד הָאָדָם וְיִתְבּוֹנֵן, אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים שֶׁכָּל וְדַעַת

In the meantime the mill was uprooted from its place and both the man with two heads as well as the snake came out and fell dead. The man said to us, "This is the power of the herb that I picked in front of you. That is why I neither spoke with you nor raised my head when you approached."

He said further, "If people only knew of all the things that the Holy One Blessed is He has planted upon the earth and all that is to be found in the world they would appreciate the power of their Master in His great wisdom. But the Holy One Blessed is He concealed this knowledge from people lest they stray from His ways and rely upon their wisdom, forgetting all about Him, Heaven forbid!"

A person whom God has blessed with insight and under-

בְּלִבּוֹ, אִם כֵּן הָאֲזָהָרָה שֶׁלֹּא לְצַעַר שׁוֹם בְּרִיָּה, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא
 לְהַקְל בַּעֲשָׂבִים וּבְצִמְחִים, שְׂאִין בָּהֶם חַיּוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה
 וְכַמָּה שֶׁלֹּא לְנַהֵג בְּזִיוֹן אָדָם בְּחִבְרוֹ, שֶׁהוּא בְּנֵי אֲבֹרָהֶם יִצְחָק
 וְיַעֲקֹב. וְאִם אֵם נָתַן אֱלֹהִים לְאָדָם עֶשֶׂר וּנְכָסִים וּמִמְשָׁלָה
 – יִזְהַר בְּיוֹתֵר דָּלָא יִנְהִיג חֵס וְשָׁלוֹם בְּשִׁבִּיל כֵּן בְּזִיוֹן
 בַּעֲדַת ה', צֹאן קִדְשִׁים, כִּי כָל דְּבוּר אֲשֶׁר יִדְבֵּר הָאָדָם
 בְּגִאָּוָה וּבִזּוּ נֶגֶד שׁוֹם יִשְׂרָאֵל – אוֹתוֹ הַדְּבוּר כְּתוּב וְרָשׁוּם
 מִיָּד בַּפְּנִקֶס שֶׁל מַעֲלָה, וְעוֹוֹן זֶה חֲקוּק וְשִׁמּוּר, עַד שֶׁצָּרִיךְ
 הָאָדָם לִסְבֹּל דִּין הַקָּשָׁה. וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁמִּבְּזֶה לְתַלְמִידֵי
 חֲכָמִים, אֲזִי עֲנִשׁוֹ הוּא כָּפוּל וּמְכַפָּל, כְּדֹאִיתָא בְּזִהַר פְּרֻשְׁתִּי
 פְּקוּדֵי, דְּאֵלּוּ הַמְּלָאכִים, הַנִּקְרָאִים שְׂרָפִים, הֵם מְמַנִּים

standing must learn from all this and take it as a warning not to cause pain to any creature, nor even to take lightly the inanimate herbs and plants. And how much more so must one refrain from disparaging one's fellow Jew, the descendants of Avraham, Yitzchak and Yaakov.

And even if God has blessed a person with wealth, property and position let him take great care not to conduct himself haughtily, Heaven forbid, towards the congregation of Hashem, His holy flock. Every arrogant or disdainful word that a person utters towards a Jew is immediately inscribed and recorded in a ledger On High. The iniquity remains engraved and preserved there until the time comes that he will be made to suffer severe afflictions on account of it.

How much more so must one refrain from denigrating Torah scholars, the punishment for which is many times greater. It is related in the Zohar in *Parashas Pekudei* (247b) that the angels called *serafim* are appointed to punish and afflict

לְעַנֹּשׁ וּלְיַסֹּר הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וּבִפְרָט אִם
 אָדָם מְבִישׁ לְבַר נֶשׁ, דְּאוֹלִיף מַנִּיהַ אֶפְלוּ מֶלֶךְ חֲדָא
 דְּאוֹרִיתָא, וְאֵינוּ נוֹהֵג בּוֹ כְּבוֹד וִיקָר. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהַמְּלָאכִים
 מְעַנְּשִׁין לְמִי שֶׁעָשָׂה אֵיזָה שְׂרוּת בְּתַלְמִיד חֶכֶם, אִם לֹא
 שִׁידַע בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּחַל הַתַּלְמִיד חֶכֶם עַל כְּבוֹדוֹ. וְכָל אָדָם
 צָרִיךְ לִקַּח רְאִיָּה מִן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא מְלַךְ מַלְכֵי
 הַמְּלָכִים, וּבַחֲר בָּנוּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן וְקָרָא לָן 'בְּנֵי בְכוּרֵי
 יִשְׂרָאֵל', 'עַם סִגְלָה', 'עֵדֶת יִשְׂרָאֵל'. וְאִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין
 עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וְהוֹלְכִין אַחֵר שְׂרִירוֹת לָבֶם, וְתַמִּיד
 עוֹסְקִין בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן וּבִהְנָאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה – מַה יַּעֲשֶׂה
 הָאָדָם נַחַת רוּחַ בָּזָה לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ?! וְלֹא עוֹד אֶף

a person in this world and the next, especially if he shamed someone from whom he learned even one word of Torah, rather than showing him honor and respect. How much more severely, then, will they punish someone who made personal use of a Torah scholar, unless he knew for certain that the scholar had forgiven his honor!

One must learn from the example of the Holy One Blessed is He. For He is the King of the Kings of Kings, yet He chose us out of all the peoples and tongues and called us “My first-born son Israel” (Shemos 4:22), “the treasured people” (Devarim 7:6) and “Yeshurun” [a straight and honest people] (Devarim 32:15, Yeshayahu 44:2).

However, if the children of Israel ignore the will of the Omnipresent, and follow their heart’s desire to engage in commerce and worldly pleasures, what satisfaction can the blessed Creator derive from them? Moreover, even if a person

לפַעַמִּים הוּא מְתַפַּלל וּמְנִיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית וּמְתַפַּלל
בְּמַהֲרֵי רַךְ הָעֲבֶרֶת פֶּה, וּבְלִבּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זְרוֹת, וְתַכָּף
אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה הוּא לְהוֹט אַחֲרֵי אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, וְעַל אָדָם כָּזֶה
אָמַר הַכֶּתוּב: הָרָה עֵמֶל וְיָלַד שָׁקֶר. וּפְתָאם הַמּוֹת בָּא, וְאִין
צִידָה וּמִזּוֹן לִפְנֵיו.

אָבֵל מִי שֶׁמְבַלֶּה זְמָנוֹ בְּגִמְלוֹת חֲסִדִּים וּבִלְמוּד הַתּוֹרָה –
אֲזִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: הֵבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם, אִם יָלַד
שְׁעִשׂוּעִים? כִּי מִדֵּי דִבְרֵי בּוֹ, זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד. וְאִם כֵּן, אִם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַצַּדִּיקִים וְקָרָא אוֹתָן 'בָּנִים

prays and dons *tefillin* and *tzitzis* on occasion, he prays hurriedly, giving only lip service to Hashem, while his heart is preoccupied with foreign thoughts. Then immediately after he finishes praying he runs to eat and drink. Concerning such a one the verse declares, "He labors with iniquity and brings forth falsehood" (Tehillim 7:15). Then, one day death suddenly strikes and the person discovers that he has prepared no provisions for the journey that lies before him.

On the other hand, if a person spends his time involved in acts of lovingkindness and Torah study the Holy One Blessed is He displays His love for him in this world and the next. Thus is it stated, "Is Efrayim not a precious son to me; a child of delight! Even while I speak of him I remember him further!" (Yirmeyahu 31:19). Thus the Holy One Blessed is He loves the righteous, saying of them, "You are sons to Hashem your God" (Devarim 14:1).

אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם, מִכָּל שָׂכָן שְׂבִי אָדָם צְרִיכִין לְאַהֲבָא אֶת
הַצְּדִיקִים, וְאֵז שְׂכָרָן יִהְיֶה כְּפֹל וּמִכְפֹּל. אָמֵן.

How much more so, then, should human beings love the
righteous. Then they will be rewarded many fold, Amein.

CHAPTER 84

פרק פד

כְּתִיב (עובדיה א, ד): "אם תִּגְבֶּיהַ כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים קִנָּה, מִשָּׁם אֲוִירֶיךָ נֵאֵם ה' וְגו'". על דרך הַלְצָה יֵשׁ לַפֶּרֶשׁ הַפְּסוּק, רַק נִקְדִּים גִּמְרָא דְּבִרְכוֹת (מד, ב): "וְאַתֶּם בְּעֶרְתֶּם הַכָּרִם, גִּזְלַת הָעֲנִי בְּבִתְיָכֶם" – כִּיֹּן שֶׁהוּא עֲנִי, הֵיאֵךְ יְכוּלִין לְגַזֵּל אֶת הָעֲנִי? כִּיֹּן שֶׁאֵין לָעֲנִי שׁוּם דְּבָר! אָמַר רַבִּי חֵלְבּוֹ: אָמַר רַב הוֹנָא: כִּיֹּן שֶׁהָעֲנִי נוֹתֵן שְׁלוֹם, וְלֹא הַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם, נִקְרָא גִזְלָן. עֵין שָׁם.

וְהִנֵּה הָעוֹוֹן זֶה רְאִיתִי שְׂרָבִים נִכְשָׁלִים בּוֹ: כְּשֶׁאָדָם בִּינוֹנִי נוֹתֵן שְׁלוֹם לָעֲשִׂיר, אֲזִי הָעֲשִׂיר הוּא מַחֲזִיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ,

It is stated, "If you elevate yourself like an eagle and if you place your nest among the stars, from there I will cast you down, says Hashem" (Ovadyah 1:4). I would like to explain this verse homiletically, but first I must preface with a passage from the Talmud (Berachos 6b):

What is meant by the verse, "But you have burnt the vineyard; the theft of the poor is in your houses" (Yeshayahu 3:14)? If someone is poor, what can one steal from him? After all, he is lacking for everything!

Rabbi Chalbo said in the name of Rav Huna, "When a poor man greets someone with 'Peace!' and the latter does not respond likewise, he is called a thief.

I have observed that many people are negligent in this area. When someone of modest means greets a wealthy person, the

וּמִכָּל שֶׁכֶּן כְּשֶׁעָנִי הוּא נוֹתֵן שְׁלוֹם – אֲזִי אֵינוֹ רוֹצֶה
 לְהִבִּיט בְּפָנָיו שֶׁל הָעָנִי, וְעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ עֵינוֹ אֵינָה
 רוֹאֶה, וְאֵזְנוֹ אֵינָה שׁוֹמֵעַת. וְאִם כֵּן, לִפִּי הַגִּמְרָא הַנִּזְכָּרֶת
 לְעֵיל נִקְרָא גִזְלָן. וְכָל זֶה הוּא מִפְּנֵי גֵאוּהָ יִתְרָה שֵׁישׁ לוֹ
 לְאָדָם, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשָּׁיב לְאָדָם בִּינוּנִי, וּמִכָּל שֶׁכֶּן לְאָדָם
 עָנִי וְאֲבִיוֹן. וּמִרְבֵּי הַגֵּאוּהָ שֶׁל הָעָשִׁיר הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד אֲחֵר,
 וּמִחֲמַת זֶה הָעָנִי הוּא מִבִּישׁ וְהוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד אֲחֵר. וְדוֹמָה
 הַדָּבָר בְּעֵינֵי כְּאִלוֹ הֵן נֶשֶׁר, שֵׁישׁ לוֹ שְׁנֵי רָאשִׁים: רֹאשׁוֹ אֶחָד
 מִהֶפֶךְ פָּנָיו לְצַד אֶחָד, וְרֹאשׁ הַשְּׁנַי מִהֶפֶךְ פָּנָיו לְצַד אֲחֵר,
 וְעַל אָדָם בַּעַל גֵּאוּהָ כֵּזֶה נֶאֱמַר: אִם תִּגְבֶּיהָ כְּנֶשֶׁר – מִשָּׁם
 אוֹרִידָךְ נֶאֱמַר ה' וְגו' . כִּי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְבוּהָ מֵעַל

latter turns away and it goes without saying if the one who greeted him was poor. For he does not wish even to look upon the face of a poor man, therefore he behaves as if he neither saw nor heard him. Consequently according to the passage above he is called a thief.

All this is the result of excessive pride. Because the rich man does not wish to respond to one of modest means, let alone a poor person, he turns his face to the side. This causes shame to the poor person who then turns his own face to the other side. Thus it seems to me that they can be likened to a two-headed eagle, with one head turned this way and one turned the other way. Perhaps it is concerning such a situation that Scripture warns, "If you elevate yourself like an eagle . . . from there I will cast you down, says Hashem."

For the Holy One Blessed is He is exalted above all else and knows every hidden matter and He will humble the wealthy

גְבוּהִים וַיִּדַּע כָּל הַנִּסְתָּרוֹת, הוּא מְשַׁפִּיל הָעֲשִׂירִים
שְׁעוֹשִׂים בֶּן, וּמַגְבִּיהַ שְׁפָלִים – הֵן הָעֲנִיִּים. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה סִלְמוֹת: זֶה הָעֲנִי יִהְיֶה בְּקֶרֶב יָמִים עֲשִׂיר,
וְהָעֲשִׂיר – עֲנִי.

עַל כֵּן אֲנִי מִזְהִיר לְכָל בֶּר דַּעַת לְהִסִּיר מִכְשׁוֹל זֶה מֵעַל פָּנָיו,
לְהַשִּׁיב לְכָל אָדָם כְּשִׁנוּתוֹ לֹא שְׁלוֹם, יַחֲזִיר וַיִּתֵּן לוֹ שְׁלוֹם.
אֲזִי הַלְבָבוֹת יִהְיוּ קְרוֹבוֹת. מֶה שָּׂאִין בֶּן כְּשֶׁהָעֲשִׂיר אֵינוֹ שֵׁם
לְבוֹ לַפְּנוֹת אֶל הָעֲנִי, אֲזִי צָעֵק יִצְעֵק הָעֲנִי בְּמַר לְבוֹ אֶל ה',
וּבִדְאִי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹל הָעֲנִי, כִּי חֲנוּן הוּא.

וְהִנֵּה רְאִיתִי, שֵׁשׁ בְּנֵי אָדָם עֲשִׂירִים, וּמַחֲמַת עֶשְׂרֵן הוּא
בְּעַל גֵּאָוָה. וְהִנֵּה בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵן חֲכָמִים גְּדוֹלִים, וּמַחֲמַת

who behave in this manner. At the same time, He will elevate the lowly — that is, the poor. Thus the Holy One Blessed is He fashions a sort of “ladder,” by means of which, over time, the poor become rich, while the rich man becomes poor.

Therefore I admonish anyone with sense to remove this stumbling block from before his feet by responding to every man's greeting. If someone greets him with “Peace!” let him respond likewise. This will cause our hearts to draw closer to one another. By contrast, if the rich man does not take the trouble to respond to the poor man the latter cries out to Hashem bitterly in his heart and Hashem surely hears his voice because He is a gracious God.

But there is something else that I have witnessed that is even more despicable than this. If a rich man becomes arrogant on account of his wealth or the clever man on account of his

חֲכָמָתוֹ שֶׁעֲמָדָה לוֹ הוּא בַּעַל גִּאּוֹה. מִכָּל מְקוֹם, עַל אוֹתָן
אֲנָשִׁים יֵשׁ לִי לְלַמֵּד זְכוּת, שֵׁישׁ לָהֶם קִצָּת גִּאּוֹה מִחֲמַת
עֲשָׂרָם אוֹ מִחֲמַת חֲכָמָתָם. אֲבָל אֲנִי כוֹעֵס עַל אוֹתָן אֲנָשִׁים
שֶׁאֵינָם מִיַּחְסִים, וְאֵין לָהֶם תּוֹרָה וְחֲכָמָה, וְאֵין לָהֶם עֲשָׂר
— לָמָּה וְעַל מָה יִהְיֶה לָהֶם הַגִּאּוֹה?!

עַל כֵּן, אַחֵי וְרַעִי, סוּרוּ סוּרוֹ מִן דַּרְכֵי הַגִּאּוֹה וְתִרְאוּ לְדַבֵּר
עִם כָּל אָדָם וּלְקַרֵּב הָעֲנִיִּים, וּבִפְרֹט שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּים שְׁלוֹם
לְעֲנִיִּים, וּמִכָּל שָׂכָן מְחֻיָּב לְהַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם, וְאִז עוֹשֶׂה
שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.
אָמֵן.

intelligence, one can rationalize on their behalf to some degree because their pride was brought about by their wealth or wisdom. I am more disturbed, however, by those who have nothing to their credit — neither Torah and wisdom nor even material wealth. What is the basis, then, for their pride?

Therefore, my brother and friend, turn away! Turn away from the path of pride and be sure to speak to every man and draw the poor near to you. Be especially careful to greet the poor and certainly to return their greetings, for then the One who makes peace On High will bestow peace upon us and upon all Israel, Amein.

CHAPTER 85

פרק פה

בְּחֵמֶלֶת ה' יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ עַל הָאָדָם, אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרֵּךְ
 מִחֲזִיר הַנֶּשְׁמוֹת לִבְנֵי הָאָדָם לְגוֹפָם,
 אֲשֶׁר בְּלִילָה הָאָדָם יֵשֶׁן עֵינָיו וְיִגַּע וְדוֹמָה לְפָגַר מֵת, וְהַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּרַב חֶסֶדָיו מְשַׁלֵּיךְ שָׁנָה וְתִרְדָּמָה כְּדִי לְהַפִּיג עַל
 יְדֵי הַשָּׁנָה יְגִיעוֹת הַגּוֹף וְטִרְדַּת הָאֲבָרִים וְכֹשֶׁל הַמֶּתְנִיִּם,
 וְאֲבָרָיו וְעֲצָמוֹתָיו יַחֲלֹץ לְזִרְזוּי גְרָמִיָּה. וּבֹדֵאֵי אֵין כְּוֹנֵת
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי לְזַרְזֹת אֶת הַגּוֹף לַעֲבֹרָה, חֵס וְשָׁלוֹם,
 אֵלֶּא לַעֲבֹדֶת ה' יִתְבַּרֵּךְ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן גַּם הָאָדָם יִבִּין
 וְיִשְׁכִּיל לְמַלְאוֹת רְצוֹן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתִכְףּ וּמִיד בְּקוֹמוֹ
 יִטְהַר וְיִקְדֹּשׁ יָדָיו וּפָנָיו בְּנִטְיָלָה, וְלֹא יֵלֶךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֹא

One of the acts of mercy that Hashem performs on behalf of people is the returning of their souls to their bodies. A person collapses at night exhausted and weary, resembling a corpse. Then the Holy One Blessed is He in His abundant lovingkindness grants him sleep and repose to soothe him of the weariness of his body, the toil of his limbs and the faltering of his loins, thereby relaxing his limbs and bones and restoring his zeal.

Obviously the Holy One Blessed is He does not do this in order that the body will be more zealous in sinning, Heaven forbid, but that it will be more zealous in serving Him. Therefore a person must also appreciate this and seek to fulfill His will. Thus, immediately upon awakening he must purify and sanctify his hands and face. He must not walk four cubits without washing his hands.

נְטִילַת יָדִים. וְאַחַר כֵּן, כְּשֶׁלֹּבֵשׁ אֶת בְּגָדָיו, יִזְהַר לְהִנָּיֵחַ
בֵּית זְרוּעַ שֶׁל יָד שְׂמָאל לְבִלְתִּי לְקַשֵּׁר אֶת בְּגָדוֹ וּכְתַנֵּת שֶׁלֹּ
סָבִיב בֵּית הַיָּד בְּחוּטִים אוֹ בְּשִׁלְבוֹת אוֹ בְּקֶרְסִיו. וְהִטָּעַם:
כִּדִּי לְהִרְאוֹת שְׁעָבוֹד שֶׁל יָד שְׂמָאל לְמַצּוֹת תְּפִלִּין. וְכָבֵר
הַזְכָּרְתִּי לְעֵיל, שֵׁשׁ זְמַן וְעַת רָצוֹן, בְּשַׁעַת שֶׁלֹּבֵשׁ בְּגָד שֶׁל
צִיצִית, לְהִתְפַּלֵּל עַל הַצֵּלַת קִנְיָה וְשִׁנְיָה וְכַעַס. עַל כֵּן
רִשְׁמַתִּי כָּאֵן אֵיזָה פְּסוּקִים, אֲשֶׁר הֵם קִבְּלָה בְּיָדֵי מִן מוֹרֵנוּ
וְרַבֵּנוּ, הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי יוֹסֵף, בֶּן הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי
יֹדֵל, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה, שֶׁפְּסוּקִים אֵלֹו הֵמָּה מְסַגְּלִים לוֹמֵר
אוֹתָם דֶּרֶךְ תְּפִלָּה אַחֲרֵי בִרְכַּת צִיצִית, וְאֵלֹו הֵן:

קִרְאתִי בְּכָל לֵב, עֲנֵנִי ה' חֲקִיד אֶצְרָה.
נְדָבוֹת פִּי רָצָה נָא ה', וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי.

And when he dons his clothing he should take care to draw on his left sleeve without binding the garment or undergarment around his arm by means of strings, laces or hooks. This is in order to show that his left arm is obliged in the mitzvah of *tefillin*.

As I have already mentioned, while one dons his *tzitzis* it is a favorable time to pray to be saved from jealousy, hatred and anger. Therefore I have listed here some verses that are effective when recited after the blessing over the *tzitzis*. I received this list from our teacher and mentor, the illustrious Rabbi Yosef, son of the illustrious Rabbi Yudel, z"l:

"I called with all my heart; answer me Hashem, I will treasure Your statutes" (Tehillim 119:145).

"I beseech You Hashem, be pleased with the offerings of my mouth and teach me Your mandates" (Ibid. 119:108).

אגורה באהלִיךְ עולמים, אַחֶסֶה בְּסִתְּךָ כְּנִפְיֶךָ סֵלָה.
הַצִּילֵנִי מִדְּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי, תִּרְנֶנּוּ לְשׁוֹנֵי צִדְקָתְךָ.
שׁוֹיֵתִי ה' לְנִגְדֵי תָמִיד, כִּי מִימֵנִי בַל אָמוּט.
נוֹדַע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים, בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ.
אֲשָׂא כְּנָפֵי שָׁחַר, אֲשַׁכְנֶה בְּאַחֲרִית יָם.
תְּהִי יָדְךָ לְעֶזְרִנִּי, כִּי פִקּוּדֶיךָ בְּחֶרֶתִּי.
חֲסֹדְךָ ה' מְלֵאָה הָאָרֶץ, חֲקִיךָ לְמַדְּנִי.
נְאוֹר אֶתָּה אֲדִיר מִהַרְרֵי טָרֶף.
מִכָּל פֶּשַׁעִי הַצִּילֵנִי, חֲרַפְתָּ נָבֵל אֶל תְּשִׁימֵנִי.

“I will dwell in Your tent forever; I will take refuge in the shelter of Your wings, *selah*” (Ibid. 61:5).

“Save me from bloodshed, God, God of my salvation; my tongue will sing of Your righteousness” (Ibid. 51:16).

“I have placed Hashem before me continually; for He is by my right hand so that I will not falter” (Ibid. 16:8).

“God is known among Judah; His name is great among Israel” (Ibid. 76:2).

“I will ascend upon the wings of the dawn; I will dwell beyond the sea” (Ibid. 139:9).

“Let Your hand come to my aid, for I have chosen Your commands” (Ibid. 119:173).

“Your lovingkindness, Hashem, fills the earth; teach me Your statutes” (Ibid. 119:64).

“You are illumination, mightier than the mountains of prey” (Ibid. 76:5).

“Save me from all my transgressions; do not attribute to me the shame of an ingrate” (Ibid. 39:9).

כְּחֶסֶדְךָ חַיִּינִי, וְאַשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיד.
 עֵינַי תָּמִיד אֶל ה', כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשַׁת רַגְלִי.
 סַעֲדֵנִי וְאַוְשְׁעָה, וְאַשְׁעָה בְּחֻקֶּיךָ תָּמִיד.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁלֹּא אֶכְעַס וְלֹא
 אֶכְעִיסְךָ, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! זִכְנִי לְמִדַּת עֲנוּה וּלְמִדַּת הַכְּנָעָה,
 וְדַרְךְ שֶׁקֶר הֵסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרַתְךָ חֲנִנִי! הִדְרִיכֵנִי בְּאַמְתְּךָ וַיְחַד
 לִבִּי לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל, הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, בְּכָל
 לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי וּמַאֲדִי! וְתַפְּלָה זֹו סִגְלָתָהּ לְהַתְּפַלֵּל תִּכְף
 אַחֲרֵי לְבִישַׁת הַטְּלִית קָטָן, וּמוֹעֶלֶת לְהַנְצִיל מִכַּעַס וּמִקְנָאָה

“Grant me life according to Your lovingkindness and I will keep the testimonies of Your mouth” (Ibid. 119:88).

“My eyes are constantly upon Hashem, for He will extricate my feet from the net” (Ibid. 25:15).

“Support me and I will be saved and I will speak of your statutes continually” (Ibid. 119:117).

“May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that I should neither become angry nor cause You to become angry. Master of the Universe, grant me the attributes of humility and submission. Save me from the way of falsehood and bestow upon me Your Torah. Guide me in the way of Your truth and unify my heart to love and fear Your great, mighty and awesome name with all my heart, soul and resources.”

This supplication is appropriate to recite immediately upon donning one's *tallis katan*. It is of benefit in saving a person from anger, jealousy and baseless hatred, the three evil traits

וּמִשְׁנֵאתָ חָנָם. וְהֶרְמֵז נֶרְמֵז בְּרָאשֵׁי הַתְּבוּת שֶׁל הַפְּסוּקִים הַנִּזְכָּרִים.

וְהַפְּנִיָּה שֶׁל לְבִישַׁת צִיצִית וְתַפְלִין, הֵלֵא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל סֵפֶר הַיֵּשֶׁר, הוּא סֵפֶר הַזֹּהַר פְּרִשְׁת שֶׁלַח לָךְ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי שֶׁכָּלוּ יוֹכֵל לִכְוֹן כְּרָאוּי. וְנִכּוֹן וְיָפָה לְנֶהֱג כֵּן. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהִנִּיחַ צִיצִית וְתַפְלִין בְּבֵיתוֹ, כְּדִי שֶׁיֵּצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ מִשְׁלָם וּמַעֲטָר בְּצִיצִית וְתַפְלִין. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁהוּת, יַעֲמֵד אֶצֶל הַמְּזוּזָה וְיִכְוֹן לְהַשְׁלִים פְּרִשְׁת צִיצִית הַמְּחֻסָּר בְּמְזוּזָה, וְאַחֵר כֵּךְ יִנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה, וְיַעֲבִיר יָדוֹ עַל עֵינָיו וְיִתְפַּלֵּל: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! הֲסֵר מִמֶּנִּי הִרְהוּרִים, וְאַנְצִל הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מִחֻטָּא וּפְשָׁע בְּזָכוֹת שְׁלֹשָׁה מְצוּוֹת הָאֵלוֹ,

that are alluded to in the acronym formed by the initial letters of all the verses listed above.

The significance behind the wearing of *tzitzis* and *tefillin* is mentioned in the Zohar, *Parashas Shelach Lecha* (174b). Every individual can reflect on these intentions in accordance with his intellect and it is correct for him to do so. A man must don his *tzitzis* and *tefillin* at home so that he will leave the door of his home completed and crowned with *tzitzis* and *tefillin*. One who has the time should stop beside the *mezuzah* in order to make up for the mention of *tzitzis* [i.e., the third paragraph of the *Shema*] that is absent from the text of the *mezuzah* [a *mezuzah* only contains the first two paragraphs of the *Shema*].

Afterwards he should place his hand upon the *mezuzah* and then pass his hand over his eyes and recite this meditation: “Master of the Universe, save me from evil thoughts and let me be spared this day and every day from sin and transgression in

אֲשֶׁר הֵן שְׁלֹשָׁתָן יַחַד, וְהֵן: מְזוּזָה וּתְפִלִּין וְצִיצִית. וְאֵנָּצִל
מֵעֵין הָרַע וּמִכָּל כְּשׁוּף. וְכֵן יֹאמַר בְּעֶמְדוֹ אֶצֶל פֶּתַח הַמְּזוּזָה
בְּטִלִית וּתְפִלִּין: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד. יַחֲדָה
וּמִיָּחָד, יַחַד לְבָבִי לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שֵׁם הַגָּדוֹל, הַגָּבוֹר
וְהַנּוֹרָא, בְּכָל לְבָבִי וּבְכָל נַפְשִׁי! וְאַחֵר כֵּן יֹאמַר שְׁמוֹנֶה
הֵהי"ן שֶׁבְּ'אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דָרֶךְ', וְאַחֵר כֵּן יֹאמַר פְּסוּק: מְגִדוֹל
עַז שֵׁם ה', בּוֹ יְרוּץ צָדִיק וְנִשְׁגָּב. שְׁבֹטִי יְהִי עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וְלִכֵּן אוֹמְרִים פְּסוּקִים הֵהי"ן שֶׁבְּתִמְנִיא
אִפִּי, לְפִי שֶׁהֵן מִתְחִילִין בָּאוֹת ה"א וּמְסִימִים בָּאוֹת יו"ד,
וְהֵן אוֹתִיּוֹת 'יָהּ', כִּי אוֹתִיּוֹת 'יָהּ' הֵן עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן:

the merit of these three commandments that are now joined together. They are the commandments of *mezuzah*, *tefillin* and *tzitzis*. And let me be saved from the evil eye and from sorcery.”

Then he should recite as he stands by the doorway beside the *mezuzah* in his *tallis* and *tefillin*: “Hear, O Israel, Hashem is our God, Hashem is one. O Unique and Unitary One, unify my heart to love and fear Your great, mighty and awesome Name with all my heart and soul.” Afterwards he should recite the eight verse beginning with the letter *hei* in Tehillim, Chapter 119 (verses 33-40). Then he should recite Mishlei 18:10, “The name of Hashem is a mighty tower, the righteous man runs into it and is protected.” And Tehillim 122:4: “The tribes of God, as a testimony for Israel to give thanks the Name of Hashem.”

You recite eight verses of Tehillim 119 because they begin with the letter *hei* and end with the letter *yud*, spelling out the Name *Y-h*, which is the Name that served as testimony to the

הָרְאוּבֵנִי. וְאַחֵר כֵּךְ יֹאמֶר: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הֲצִילָנִי וּמַלִּטָּנִי
וּפָדָנִי מִכָּל חַטָּא וּפָשַׁע וְעוֹן בְּזָכוֹת שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת
הַנִּזְכָּרִים: בֵּךְ ה' חֲסִיתִי, אֵל אֲבוֹשָׁה לְעוֹלָם, בְּצַדִּיקְתְּךָ
פָּלִטָנִי. וַיִּכְּנֹן בְּזֶה הַפָּסוּק שְׁמֵתָחִיל בָּאוֹת בִּי"ת, וּמִסִּים
בָּאוֹת יו"ד, שֶׁהֵן רִמְזוֹ לִי"ב שְׁבָטִים, וַיֹּאמֶר: רְבוּנוֹ שֶׁל
עוֹלָם! בְּזָכוֹת י"ב שְׁבָטִים שְׁמַרְנִי וְהֲצִילָנִי מִכָּל חַטָּא וּמִכָּל
עֵין הָרָע, שְׁלֹא יִשְׁלַט בִּי וְלֹא בְּזָרְעִי וְזָרַע זָרְעִי עַד עוֹלָם;
וְלֹא יִשְׁלַט עֵין הָרָע לֹא בְּמַאֲדָנוּ וְלֹא בְּגוּפָנוּ. ה' יִשְׁמַר

purity of the tribes of Israel in Egypt, as it is stated *HaReuveiny* (Bamidbar 26:7). [That is, when the families of Israel are listed in that passage a *hei* is appended to the beginning of each name and a *yud* to the end of each name, indicating that Hashem Himself attested to their purity].

Afterwards he should recite: "Master of the Universe, save me, deliver me and give me succor from all sin, transgression and iniquity in the merit of the three commandments mention above. 'I have placed my trust in You; let me not be ashamed forever; spare me in Your righteousness' (Tehillim 31:2)." While reciting this verse one should have in mind that it begins with a *beis* and ends with a *yud*, for a numerical value of twelve, an allusion to the twelve tribes.

Then he should say: "Master of the Universe, in the merit of the twelve tribes guard me and save me from every sin and from every form of the evil eye. Let them have no dominion over me or my offspring or their offspring forever. And do not allow the evil eye to have dominion over my belongings or my body. Hashem, guard my going out and my coming in. Let them be towards life and peace from now and forever.

צאתי ובואי לחיים ולשלום מעתה ועד עולם. ה' צלי על
יד ימיני. גִּדְעָה וְנִגְדְּפָה לְדַעַת אֶת ה'. נִכּוֹן כְּשֶׁחָר מוֹצֵאוֹ.
לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם. פְּחָדְכֶם וּמִוְרָאָכֶם יִתֵּן ה' אֱלֹהֵיכֶם
עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר תִּדְרֹכוּ בָּהּ, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם.
מִכְשָׁפָה לֹא תַחֲיָהּ. וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יַחֲרִץ כֶּלֶב לְשׁוֹנוֹ.
אֲתָה הָרֵאתָ לְדַעַת, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ.
וְאַחֵר כִּדְּ כְּשִׁילָךְ לְרָחוֹב, יִכּוֹן לְהִרְהֹר תָּמִיד בְּמִצְוֹת אֲשֶׁר
כָּתַבְתִּי לְעִיל בְּפָרֶק שְׁנִי. וְאַפְּלוּ כְּשִׁרְוָאָה הַשְּׁלֵג, יַחֲשֹׁב
שֶׁהוּא אֶחָד מֵאַרְבַּע מְרֹאוֹת נִגְעִים. וּמִכָּל שֶׁכֶּן כְּשִׁפְגָּע
בְּבַעֲלֵי חַיִּים, יִנְהַג כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם. עֵין שָׁם פָּרֶק שְׁנִי.

“Hashem is my refuge upon my right hand. Let us know and run to know Hashem as clearly as the dawn when it has gone forth (Hoshea 6:3). No man shall stand up before you; Hashem your God will put fear and awe of you over all the land upon which you tread as He has promised you (Devarim 11:25). Do not allow a sorceress to live (Shemos 22:17). No dog will wag its tongue towards any of the children of Israel (Shemos 11:7). You have been shown that you may know that Hashem is God, there is no other beside Him (Devarim 4:35).”

Afterwards, when a man goes out to the street, his intention should be to meditate continually upon the mitzvos, as I have written above in Chapter Two. Even if he should happen to see snow he should reflect that it is one of the four shades of skin plagues. And especially if he should encounter an animal he should conduct himself according to the way I explained in that chapter.

וּתְפִלָּה זוֹ מוֹעֵלֶת לְהַנְצִיל מִרוּחוֹת רָעוֹת וּמִכַּשְׁפִּים וּמוֹעִיל
עַל גִּדְּל הַהֲצִלָּה מִשָּׂא וּמִתָּן, וּתְפִלָּתוֹ הִיא עוֹלָה לְמַעַלָּה
תַּחַת כֹּסֶא הַכְּבוֹד, וּשְׁנֵי מַלְאָכִין קְדִישִׁין מוֹכְנִים לְלוֹוֹת
לְמֵאן דְּנָפִיק מִתַּרְע בֵּיתָא מְעַטָּף בְּצִיצִית וּתְפִלִּין בְּרִישִׁיָּה,
וְהֵנִי מַלְאָכִין מְבָרְכִין לִיה, וְלֹא יִהְיֶין רְשׁוֹת לְמַקְטָרְגָא,
דְּאִיהוּ קָאִים אֶפְתָּחָא דְלֹא יָכוֹל לְאַתְנַזְקָא. וְאַחֲרֵ כֵךְ יֵאמֹר:
זֶה הַשַּׁעַר לָהּ, צְדִיקִים יָבוֹאוּ בּוֹ. וְאַחֲרֵ כֵךְ יֵלֶךְ לְבֵית
הַכְּנָסֶת וְיִתְפַּלֵּל לָאֵל, שְׁיִהְיֶה לוֹ פְּרִנְסָתוֹ בְּרוּחַ וְלֹא בְּאֶסּוּר,
וְיִהְיֶה מִתַּחַת יַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִהְיוּ מְסוּרִים בְּיַד
בָּשָׂר וָדָם.

בּוֹא וּרְאֵה מֶה שֶׁכָּתַב הַזֹּהַר פֶּרֶשֶׁת לֶךְ: רַבִּי אֶלְעָזָר הַיּוֹי אֲזִיל

This prayer is of benefit in saving a person from evil spirits and sorcerers and it can help one succeed in business. His prayer will ascend On High to a place beneath the Throne of Glory. Two holy angels are appointed to accompany the man who goes out of his house wrapped in his *tallis* and with *tefillin* upon his head (Zohar, 3:301a). These angels bless him and the accuser who waits by the door is denied permission to speak or to cause him any harm.

Afterwards he should say, "This gate is Hashem's, the righteous shall enter it" (Tehillim 118:20). Then he should go to the synagogue and pray to God that He grant him a generous income, not through any prohibited means but only from the hand of the Holy One Blessed is He. And let him pray not to be delivered into the hand of flesh and blood.

Come see what is stated in the Zohar, *Parashas Lech Lecha* (86b-88a):

לְרַבִּי חֲמוּהִי, וְהוּי אֶזִּיל עֲמִיה רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הָא חֲמִינָא, דְּאִין הִתְעוֹרְרוּת מְלַמְעָלָה אֵלָא עַל יְדֵי הִתְעוֹרְרוּת דִּלְתַתָּא. וְהַכּוֹנֵה, לְהִתְחִיל בְּעֶסְקֵי מְצוֹת בְּחֻבָּה, וְאֵז תְּבוֹא הַשְׂכִּינָה לְפָרֵשׁ גְּדַפְהָא עֲלֵיהּ. וְהוּי עֶסְקֵי בְּאוֹרֵיתָא, עַד דְּהוּי אֶזְלִי, אֶעְרַע בְּהוֹן רַבִּי יֵיסָא, וְחַד יְהוּדָאִי גְבִיָּה. פִּתַּח הָאִי יְהוּדָאִי: לְדוֹד, אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֶשָּׂא. אֲמַאי לֹא כְּתִיב: מִזְמוֹר לְדוֹד? אֵלָא בְּגִין דְּרָגִיָּה קֶאֱמַר, שְׁכֻנָּתוֹ הִיא לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתוֹ אֶל מְקוֹם קִדְשָׁהּ עֲלִיוֹנָה, אֲשֶׁר שָׁרְשׁוֹ מִשָּׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי

Rabbi Elazar went to visit his father-in-law, accompanied by Rabbi Chiya, Rabbi Yose and Rabbi Chizkiyah. Rabbi Elazar said, "I see that there is never an arousal from above without an arousal from below." What he meant was that they must begin by engrossing themselves in the commandments with affection and then the *Shechinah* would come and spread its wings over them. Therefore they immersed themselves in a discussion of Torah.

While they were walking they encountered Rabbi Yeisa, accompanied by another Jew. The Jew began a discourse, "It is stated, 'Of David, to You, Hashem, I lift up my soul' (Tehillim 25:1). Why is it not stated, 'A *song* of David'? It is because he was actually referring to the spiritual level known as 'David.' His intention was to elevate his soul to the place of supernal holiness that is its source."

Rabbi Elazar said to Rabbi Yeisa, "I see that you have come accompanied by the *Shechinah* . . ."

יֵיסָא: חֲמִינָא, דְּשְׂכִינְתָא קֶאֱתִית וְאֶתְחַבְרָנָא וְכוּ'. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר: מָה שְּׁמֶךָ? אָמַר לֵיהּ: יוֹעֶזֶר. אָמַר לֵיהּ: יוֹעֶזֶר
וְאֶלְיָעֶזֶר – חָדָא מְלָה הוּא. יְתִבּוּ בְּחָדָא גַבִּי חַד טִינְרָא
וְחֵדֶשׁ הָאִי יוֹעֶזֶר כַּמָּה חֲדוּשִׁין וְרִזִּין דְּאוּרִיתָא. אָמַר לֵיהּ:
מָה עֲבֻדְתָּךְ? אָמַר לֵיהּ: מְקָרִי דְרִדְקִי אָנָּא בְּאַתְרָאִי,
וְהִשְׁתָּא אַתָּא רַבִּי יֵיסָא דְכֶפֶר חָנָן לְדוּכְתִּי, וְסָלִיקוּ לִי
הַנְּעָרִים מִגַּבְּאִי וְאוֹתִיבּוּ לֹון לְגַבִּי, וְהוּי יְהִיבִין לִי בְנֵי מִתָּא
אֲגָרָא כְּהָאִי זְמָנָא דְרִדְקִי הוּי גַבְּאִי וְאַסְתַּכְּלָנָא בְּנַפְשָׁאִי,
דְּלֹא אֶתְחַזִּי לִי לְאַתְהֵנִי מִנִּיהּ לְמַגְנָא וְאַגִּירָנָא גְרַמְאִי בְּהֵדִי
הָאִי חֲכִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּרַכָּאן דְּאַבָּא אֲצִטְרְכוּ הָכָא. קָמוּ כְּלָהּ

Rabbi Elazar asked the Jew, “What is your name?”

“Yo’ezer,” he replied.

“The names ‘Yo’ezer’ and ‘Elazar’ have the same meaning,” Rabbi Elazar observed.

They sat down together beside a boulder and the fellow named Yo’ezer revealed to them a number of Torah insights. Then Rabbi Elazar said, “What is your trade?”

“I was a teacher of children in my town, but now Rabbi Yeisa from the village of Chanan has come to my town and they took the youths away from me and seated them with him. The people of my town continued to give me my salary just as in the time that the children were with me but I reflected that it was not fitting for me to receive this benefit for nothing. So I hired myself out to accompany this scholar.”

Rabbi Elazar said, “The blessings of my father are

וּבָאוּ לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וְהָיוּ לְעֵין בְּאוּרֵיתָא קָמִי
 רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי. יוֹמָא חַד הָווּ עֲסָקִי בְּנֻטִּילַת יָדִים.
 אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: כָּל מָאן דְּלֹא נָטִיל יָדָיו כְּדָקָא
 יָאוּת — אִף עַל גַּב דְּאִתְעַנְשׂוּ לְעֵילָא, אִתְעַנְשׂוּ גַם כֵּן
 לְתַתָּא. עֲנִשָּׂא דְלִתְתָּא דְגָרִים לִיה מִסְכְּנוּתָא. וּמָאן דְּנָטִיל
 יָדָיו כְּדָקָא יָאוּת, גָּרִים לְגִרְמִיה בִּרְכָאִין דְּלְעֵילָא, דְּשָׂרָאן עַל
 יְדָיו וְאִתְבְּרָךְ בְּעֶשְׂרָא. לְבִתְר אַקְדִּים רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי
 וְחָמִי לִיה לְהֵהוּא יוֹעֶזֶר, דְּנָטִל יְדָיו בְּמִיָּא כְּדָקָא יָאוּת וְנָטִיל
 בְּשַׁעוּרָא סְגִיָּא בְּמִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי דִּרְךְ
 תְּפִלָּה: מְלֵא יָדֶיךָ מִבְּרָכוֹתֶיךָ — וְכֵךְ הָיוּ: מֵהֵהוּא יוֹמָא
 וּלְהֵלָּא אֲשַׁכַּח סִימָא (פְּרוּשׁ: אוֹצָר) וְהָיוּ לְעֵי בְּאוּרֵיתָא כָּל

needed here. So they all got up and went to Rabbi Shimon ben Yochai, and engaged in study in his presence.

One day while they were studying the laws of the washing of the hands Rabbi Shimon said, “Whoever does not wash his hands properly is punished here below in addition to being punished On High. The punishment here below is that he becomes impoverished. One who washes properly, on the other hand, receives blessings from above that settle upon his hands, causing him to be blessed with wealth.”

Sometime later Rabbi Shimon ben Yochai went and observed that this fellow Yo’ezer indeed washed his hands properly, with a generous amount of water. So Rabbi Shimon prayed, “Let his hands be filled with Your blessings!” And so did it come to pass. The man discovered a treasure and from that day on he sat and studied all day

יוֹמָא, וְהוּי יְהִיב מִן סִימָא צְדָקָה לְעֵנִיִּים פְּרִנְסָה בְּסִבְר
פְּנִים יְפוֹת. קָרִי עָלֶיהָ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: וְאַתָּה תְּגִיל
בָּהּ, בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל.

נִלְמַד מִזֶּה הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְדַקְדֵּק בְּשֹׂכֶר טְרָחָא
דִּילֵיהּ, שֶׁיְהִיָּה שֹׂכְרוֹ בְּעֵלְמָא דִּין לֹא עַל חֲנָם, שֶׁהָרִי הַחֲסִיד
הַנִּזְכָּר, יוֹעֶזֶר שְׁמוֹ, הוּי יְהִיב לֵיהּ מָמוֹן מַעֲצָמָם, וְאַפְלוּ הָכִי
לֹא רָצָה לְהֵנוֹת לְמַגְנָא מֵהֶם, כִּי רָצָה לְהֵנוֹת מִיָּגִיעַ כְּפוֹ
דְּוָקָא בְּמָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת שֶׁלֹּא
לְהֵנוֹת מִמָּמוֹן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְגַם צָרִיךְ כָּל אָדָם לִזְהַר
בְּנִטְיִלַת יָדַיִם — הֵן בְּמִים רְאוּשׁוֹנִים וְהֵן בְּמִים אַחֲרוֹנִים

long. From the treasure he distributed charity and sustenance to the poor with a pleasant countenance. Rabbi Shimon applied to him the verse, “And you shall rejoice in Hashem; you shall glory in the Holy One of Israel” (Yeshayahu 41:16).

From this incident we learn that a man must be exacting about the wages he takes for his labors to see that they are justified. For the people of the village were willing to pay the pious Yo’ezer of their own accord. Even so he was unwilling to receive the money from them for nothing because he wished to benefit only from the fruits of his labor, that is, from money that was earned honestly.

Therefore let every man ensure that he does not benefit from money that was earned dishonestly. And let him also be meticulous in the washing of the hands, both before and after the meal. Then Rabbi Shimon’s words, “Let his hands be filled

— וְאֵז יִקְיָם בּוֹ: מִלֵּא יָדָיו מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ, וַיִּשְׁלַח בְּרָכָה
וְהִצְלָחָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, וּבְכָל אֲשֶׁר יַפְנֶה יִצְלִיחַ.

with Your blessings,” will apply to him, as well, and blessing
and prosperity settle upon the work of his hands and he will
succeed in all that he does.

CHAPTER 86

פרק פו

"כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט" (תהלים עה, ג).
 דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר כֵּן, עֲבוֹר
 שְׂרָאָה שֶׁלֹּא דִרְכָּנוּ כְּדִרְכֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא מִנְהַגֵּנוּ
 כְּמִנְהַגֵּם – שֶׁבִּיּוֹם חֲגִיָּהֶם אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּמִשְׁתַּכְּרִין
 וְעוֹסְקִים בְּמַחּוֹלוֹת בְּבֵתִי אֲשַׁפִּיזָאֹת וּפּוֹעֲלִין פְּעֻלוֹת לֹא
 טוֹבוֹת. מָה שָׂאִין כֵּן יִשְׂרָאֵל: אֵף עַל פִּי שְׂאוֹכְלִין, שׁוֹתִין
 וְשִׁמְחִין בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה – הֵם עוֹסְקִים חֲצִי הַיּוֹם
 בַּתְּפִלָּה וּמֵאֲרִיכִין בְּפִיּוּטִים, וְאַחֵר כֵּךְ לוֹמְדִין תּוֹרָה. וְזֶהוּ
 נִרְמָז בְּתֵבַת 'מִיִּשְׂרָאֵל'. לָכֵן דָּוִד אָמַר: אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט.
 מ"ם שֶׁל 'מִיִּשְׂרָאֵל' רוֹמֵז לְאַרְבָּעִים יוֹם שְׁנֵתָנָה הַתּוֹרָה.

It is stated, "When I celebrate the appointed Festival; I will judge [its theme] with fairness" (Tehillim 75:3). King Dovid was prompted to write these words because he recognized that our way is not that of the nations of the world, nor is our custom like theirs. For on their festive days they eat and drink to intoxication and go dancing in their public houses and commit other undesirable acts. But this is not the case with Israel, for although they also eat and drink and rejoice in the performance of the commandments, they are careful to spend half the day in prayer, expanding the service with special liturgies, after which they engage in study.

All this is hinted at in the word "uprightly" [*meisharim*], as King Dovid said, "I will judge uprightly." The *mem* [the numerical value of which is 40] of *meisharim* alludes to the

וְאִףּ שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים גַּם כֵּן בְּשִׁמְחַת שַׁבָּת וּבְשִׁמְחַת יָמִים
טוֹבִים — אֵינָם מְבַטְלִין שְׁלֹשׁ תַּפְלוֹת: שַׁחֲרִית, מְנַחָה,
עֶרְבִית. וְעַלֵּיהֶם רוֹמֵז אוֹת שִׁי"ן שֶׁל 'מִישָׁרִים'. וְלַפְעָמִים
כּוֹתֵבִין הַשִּׁי"ן בְּאַרְבָּעָה רִאשִׁין, כֵּזֶה: [??] שֶׁהוּא רֹמֵז לְאַרְבַּע
תַּפְלוֹת: שַׁחֲרִית, מוֹסֵף, מְנַחָה, עֶרְבִית. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שֶׁאֲנוּ מוֹסִיפִים פִּיּוּטִים וְשִׁירוֹת שֶׁל קְרוֹב"ץ, שֶׁהוּא רֹמֵז
תַּבּוֹת קוֹל רְנָה וְיִשׁוּעָה בְּאַהֲלֵי צַדִּיקִים. וְזֶהוּ נִרְמֵז
בְּאוֹתֵיּוֹת רִי"ש וְיו"ד שֶׁל מִישָׁרִים, שֶׁהוּא רְנָה וְיִשׁוּעָה,
וַיִּמ"ם סְתוּמָה שֶׁל מִישָׁרִים מְרַמֶּזֶת עַל הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה,

forty days during which the Torah was given. And although Israel also rejoices on the Shabbos and Yom Tov, they do not neglect the three prayer services, morning, afternoon and evening. These are hinted at in the *shi'en* of *meisharim* [a *shi'en* is comprised of three vertical lines connected at the bottom]. And sometimes a *shi'en* is written with four heads [a four-headed *shin* appears on the side of the head *tefillin*]. This hints at the four prayers that are said on the festivals: morning, additional [*mussaf*], afternoon and evening.

Moreover, we extend our prayers with additional poems and with the liturgical verses of the *Krovetz* [interspersed with the blessings of the *Amidah* on special occasions]. The word *Krovetz* itself is an acronym for the verse, *Kol rinah viyshuah be'ohalei tzaddikim* — “The voice of rejoicing and salvation in the tents of the righteous” (Tehillim 118:15). This is hinted at in the letters *reish* and *yud* of the word *meisharim*, which stand for *rinah* and *yeshuah* — “rejoicing and salvation.”

The final *mem* of *meisharim* hints at the future redemption, which is alluded to in the phrase, *lemarbei hamisrah* — “for the

שְׁנֵרֶמֶז בְּמִ"ם סְתוּמָה שֶׁל "לְמַרְבֵּה הַמְּשֻׁרָה" (ישעיה ט, ו).
 לומר לך, שְׁאֵפְלוּ שְׁאֲנוּ שְׂמִיחִים וְשָׂשִׁים בְּחֻגֵּינוּ – אף על
 פי כֵּן אֲנוּ מִתְפַּלְלִים עַל הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה, שִׁיְהִי שְׂמִיחָה
 שְׁלָמָה, כְּשִׁישְׂמַח הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

וְאֵיתָא בְּזֵהר פְּרָשַׁת אָמַר: כְּשִׁישְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִין תְּחִלָּה
 לְהַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַשְׁבְּחוֹת וּבְזִמְרוֹת בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת
 וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְאַחַר כֵּן בָּאִים לְבֵיתָם וּמְסַדְרִים בְּתֵיחֶם
 וְשֹׁלְחֵן שְׁלֵהֶם, וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל לְכָבוֹד שֶׁבֶת וְלְכָבוֹד יוֹם
 טוֹב – אִזּוּ פּוֹתְחִין מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִי הָעַם
 שֶׁכָּכָה לוֹ!

עַל כֵּן לֹא יִהְיֶה קֹל בְּעֵינֶיךָ אֲמִירַת פִּיּוּטִים שֶׁל קְרוֹב"ץ.
 וְחִיּוּב עַל כָּל אָדָם לומר הַפִּיּוּטִים בְּשִׂמְחָה וּבְכֻנּוּת הַלֵּב

increase of the realm" (Yeshayahu 9:6; the *mem* of *lemarbei* is uncharacteristically a final *mem*). This is to tell you that although we are filled with gladness and rejoicing on our festivals, nevertheless we pray for the promised redemption. For our happiness will only be complete when the Holy One Blessed is He rejoices with Tziyon and Yerushalayim.

It is stated in the Zohar (*Parashas Emor*, 94a) that when Israel first lauds the Holy One Blessed is He with songs of praise in their synagogues and study halls and afterwards come home to arrange their houses and tables in honor of Shabbos and Yom Tov, the angels proclaim, "Fortunate is the people whose lot is thus!" (Tehillim 144:15).

Therefore let not the recitation of the *Krovetz* seem unimportant in a person's eyes. Rather let him recite them with

בְּשֹׁפָה בְּרוּרָה, כִּי בְּכָל פִּיּוּט וּפִיּוּט יֵשׁ סוּדוֹת נִפְלְאִין. וְלֹא
 יִהְיוּ הַפִּיּוּטִין דּוֹמִין עֲלֵיךְ כְּמִשָּׂא, כִּי הַפִּיּוּטִים נִתְחַבְּרוּ עַל
 פִּי עֲצַת מְלָאכֵי מַעְלָה, שֶׁנִּגְלוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּלִּירִי, שֶׁסִּידֵר
 הַפִּיּוּטִים עַל פִּי א, ב, ג, ד וְעַל פִּי תִשְׁרִ"ק, כִּי כֵן מְזַמְּרִין
 וּמְשַׁבְּחִין לְמַעְלָה. וְקִבְּלָה בְּיָדֵי מִפִּי זִקְנִים וּמִפִּי חֲסִידִים:
 מִי שֶׁמִּקֵּל בְּאַמִּירַת קְרוֹב"ץ וְאוֹמֵר שְׁאִינוּ חַיִּיב כָּל כָּךְ
 לְאָמְרָם – אִינוּ מְאָרִיךְ יָמִים, חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי כָּל הַיְּחִידִים
 שֶׁחִבְּרוּ הַפִּיּוּטִים, הָיוּ גְדוֹלֵי הַדּוֹר וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה, אֲשֶׁר
 נַעֲשָׂה לָהֶם כָּמָה נִסִּים בְּחַיֵּיהֶן וּבְמִיתָתָן. וְכַדְמְצִינוּ בְּגִדּוֹל
 הַדּוֹר אֶחָד, הַנִּקְרָא רַבִּי שְׁלֹמָה גְבִירוֹל, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה,

joy, with concentration of the heart and with careful diction, because each of these liturgical hymns is filled with awesome esoteric allusions. Let them not seem burdensome to him, for they were composed with the assistance of angels from heaven who appeared to Rabbi Eliezer HaKalir. In fact he arranged them alphabetically, *alef* to *tav* and *tav* to *alef*, because that is how the angels sing and utter praise On High.

The elders and the pious of the generation have passed on to me an oral tradition that if a person belittles the recitation of the *Krovetz* and downplays the obligation to say it, he will not live out his years, Heaven forbid. For all the unique individuals who composed these poems were leaders of the generation and men of great deeds, for whom numerous miracles were performed both in their lifetimes and after their deaths.

For example, we find the following incident recorded (*Shalsheles HaKabbalah*, 89a; *Seder HaDoros* 4830) regarding one leader of the generation by the name of Rabbi Shlomo Gevirol, ז"ל.

שְׁהִיָּה בְּקִי בְּחִכְמַת הַקְּבֵלָה וּבְדַקְדּוּק וְחִבֵּר הַרְבֵּה פְּיוּטִים,
 מֵרַב חֲכָמָתוֹ נִתְקַנְּאוּ בּוֹ שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַרְבַּע עָלִיו
 יִשְׁמַעְאֵל אֶחָד וְהִרְגוּ וּקְבְּרוּ בְּגֵן שְׁלֹו אֶצֶל אֵילָן תְּאֵנָה,
 וְהַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פָּגִיָּה קֶדֶם זְמַנָּה וְעֲשֵׂתָה פְּרוֹת תְּאֵנִים
 גְּדוֹלִים וְיָפִים מְאֹד. וַיִּתְּמָהּ כָּל יוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְהִדְבֵּר בָּא אֶל
 מֶלֶךְ הַיִּשְׁמַעְאֵלִים, וַיֵּרָא הַמֶּלֶךְ הַפְּרוֹת, וַיִּתְּמָהּ. וַיִּשְׁלַח
 הַמֶּלֶךְ אַחֵר הַיִּשְׁמַעְאֵלִי הַנִּזְכָּר לָעִיל, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ אֵיךְ
 הִתְחַכֵּם לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה לְבָשֵׁל הַפְּרוֹת קֶדֶם זְמַנָּם. וּמֵרַב
 פֶּחַד לֹא יָכוֹל הַיִּשְׁמַעְאֵל לְהַשִּׁיב אֶל הַמֶּלֶךְ, כִּי הִיָּתָה הַסִּפָּה
 מֵאֵת ה' . וְהָיָה מִצְוָה הַמֶּלֶךְ לִיָּסֵר אוֹתוֹ בְּיִסּוּרִים קָשִׁים
 וּמָרִים, עַד שֶׁהִכָּרַח הַיִּשְׁמַעְאֵלִי לְהוֹדוֹת. וְהוֹדָה, שֶׁמֵּאוֹתוֹ
 הַיּוֹם שֶׁהִרְגָּ אֶת הַיְּהוּדִי רַבִּי שְׁלֹמֹה גְּבִירוֹל, הִתְחִיל הָאֵילָן

He was a master of the esoteric tradition and also of grammar and composed a great number of liturgical poems. But the enemies of Israel were jealous of his vast wisdom, so one day an Ishmaelite lay in wait and murdered him, burying him in his garden beside a fig tree.

From that time on this fig tree would always blossom before its time, producing giant and beautiful figs, which was a source of amazement to the entire town. Eventually word of the matter reached the king, who sent for the Ishmaelite and inquired from where he had learned the secret of causing fruit to ripen before its time. Out of his great fear the Ishmaelite was unable to respond, which was the hand of Providence.

The king commanded that the man be tortured with harsh and bitter torments until at last he was compelled to confess that from the day that he murdered the Jew, Rabbi Shlomo

לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת קֶדֶם זְמַנּוֹ, וְצִוָּה הַמֶּלֶךְ לַתְּלוֹת אֶת
הַיִּשְׁמַעְאֵלִי הַרוֹצֵחַ עַל אוֹתוֹ הָאֵילָן.

הַכָּלָל הָעוֹלָה – כִּי כָּל הָעֵדָה, עֲדַת ה', כָּלָם קְדוֹשִׁים
וְגִדּוּלֵי הַדּוֹר תִּקְנוּ הַפְּיוּטִים. וְלִכֵּן טוֹב לִכְוֹן אֶל הַרְמֵז שֶׁם
הַמַּחְבֵּר הַפְּיוּט אוֹ הַמַּחְבֵּר אֶת הַסְּלִיחָה, וַיִּכְוֶן שְׂיַעֲמַד
זְכוּתוֹ, שְׂיַעֲלֶה לְרִצּוֹן אֲמִירַת שְׁבַח הַמַּחְבֵּר, כִּי יֵשׁ נַחַת רוּחַ
לְאוֹתוֹ הַמַּחְבֵּר כְּשֶׁאוֹמְרִים פְּיוּטוֹ אוֹ סְלִיחָה שְׁלוֹ בְּכוּנָה,
וּבִפְרָט בְּשַׁבָּת וַיּוֹם טוֹב, שְׂאֵז הַנְּשָׁמוֹת עוֹלִין עִם תְּפִלָּתוֹ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאֲזִין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
וְזֶה הַטַּעַם שֶׁל הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת בְּשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, כִּי

Gevirah, the tree had begun producing fruit before its time.
Upon hearing this the king ordered that the murderer be hung
from that very tree.

The point to remember is that the entire congregation of
Hashem is holy and the leaders of the generation were the ones
who composed these poems. For this reason it is a good
practice to take note of the name of the author of the liturgical
or penitential poem one is reciting, as it is recorded in the
acrostic. Pray that his merit should stand by you and that the
recitation of his words of praise should be acceptable. For the
author's soul receives satisfaction when people recite his litur-
gical or penitential poems with proper concentration. This is
especially the case on Shabbos and Yom Tov when the ascend-
ing souls bear Israel's prayers On High and the Holy One
Blessed is He hearkens to them.

This is the reason that we remember the souls of deceased
family members on Shabbos and Yom Tov. These are favorable

הוא עת רצון לנדר בשבת ויום טוב לצדקה בעד הזכרת נשמות ולהזכירם ולהתפלל עליהם, שיהיו נפשותן צרורות בצרור החיים. ומנהג יפה הוא להזכיר נשמות ולהתפלל עליהם, ובפרט שצריך להזכיר נשמות אבותיו ורבותיו בעבור שהרביצו תורה בישראל והעמידו תלמידים הרבה. ולא יאמר: בעבור שאני נודר צדקה בעד הזכרת נשמתם, שמא, חס ושלום, יעכב בתשלומי הנדר שנדר, ואז תהפך אליו אותה הנשמה, שנדר צדקה בעבורה למקטרג.

מצאתי כתוב בשם מהרי"ל, זכרוננו לברכה, ושמעתי טעם הגון, למה מזכירין נשמות במדינות פולין באחרון של

times for pledging charity in their memory, mentioning their names and praying that they be bound up in the bond of life and it is a fitting custom to mention them and pray for them. It is especially important to mention the merit that the souls of one's ancestors and Torah mentors deserve for having disseminated Torah among Israel and for establishing many disciples.

But a person should not say that he is praying "in the merit of the charity that I vow to give for the remembering of their souls," lest he delay in fulfilling his vow, Heaven forbid. For then the soul on whose behalf he pledged the donation will turn against him and become his accuser. Thus did I find it written in the name of the Maharil, ז"ל (*Minhagei Maharil*, glosses on the laws of Yom Kippur).

I have also heard a fitting explanation as to why the custom in Poland is to remember the souls of the deceased on the last

ימים טובים: דע, כי אחת מעשרה נסים שהיו במקדש הוא, שכל ישראל היו נכנסים לבית המקדש שלש פעמים בשנה: בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות. והיו עומדים צופים ומשתחוים רוחים. וזהו היה נגד הטבע. והענין כך – כי כל רגל ורגל היו באים נשמת אברהם, יצחק ויעקב לבית המקדש של מעלה עם כל נשמות הצדיקים, והמקדש של מטה היה מסתלק, והיה הבית המקדש של מעלה יורד למטה. ומקדש של מעלה הוא רוחני, ולכן היה יכול לקבל כל כלל ישראל. ולכן עכשו, שחרב הבית בעונינו, צריכין אנו להזכיר נשמות אבותינו

day of Yom Tov. You must know that one of the ten miracles that occurred regularly in the Holy Temple was that three times a year the entire nation was able to enter it, on the festival of Matzos, the festival of Weeks [*Shavuot*] and the festival of *Sukkos*. And although the people were crowded together when they stood upright, when they prostrated themselves on the ground there was ample room for all (*Avos* 5:5), a situation that flew in the face of natural law.

The explanation behind this miracle is as follows: On each festival the souls of Avraham, Yitzchak and Yaakov used to visit the heavenly Temple accompanied by the souls of all the righteous. At that time the earthly Temple would move aside and the heavenly Temple would descend to earth to take its place. And since the heavenly Temple was a spiritual edifice it was capable of holding all of Israel.

And now that the Holy Temple has been destroyed, on account of our sins, we recall the souls of our holy ancestors on

הַקְדוּשִׁים בְּכָל רֶגֶל וְרֶגֶל, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה זְכוּתָם עוֹמֶדֶת לָנוּ
וּלְזַרְעֵנוּ עַד עוֹלָם. אָמֵן.

every festival so that their merits will stand by us and our
offspring forever, Amein. — Based on the words of my teacher
and mentor, Rabbi Yosef, ז"ל (*Yesod Yosef*, Chapter 87).

CHAPTER 87

פרק פז

אִיתָא בְּ"סֵפֶר רַזִּיאל": הַרְשָׁעִים – אִף בְּפִתְחוֹ שֶׁל
 גִּיהֶנֶם אֵינָם חוֹזְרִים, וִיכוּלִין לַחֲטָא וּלְהַעֲנִשׁ
 כְּעִנְיָן שֶׁל רוּחַ נְבוֹת הַיִּזְרְעָאֵלִי. לָכֵן נוֹתְנִין צְדָקָה בְּעַד
 נִשְׁמוֹת הַמֵּתִים הֵם פֶּרֶק־לִיטִים גְּדוּלִים, כְּשֶׁמְקַיִם אָדָם אֶת
 הַנֶּדֶר שֶׁנֶּדֶר בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתוֹ, וְאִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה הַחַיִּים. וְכָל זֶה הוּא אִם לֹא יֵאָחֵר וְלֹא
 יַעֲכֹב נִדְרוֹ. וְאַחֵר יֵצִיאֵת בֵּית הַכְּנֻסֶת טוֹב לְאָדָם לְהַקְבִּיל
 פָּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלֵי, וְהוּא כְּאֵלוֹ מְקַבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה. וְעַל יְדֵי קְבֻלַּת
 פָּנִים שֶׁמְקַבֵּל פָּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלֵי, אִזּוּ בָּאָה לוֹ הָאָרָה שֶׁל נִיצוּץ

It is recorded in *Sefer Raziel* that the wicked do not repent even at the entrance to Gehinnom but may continue to sin and incur punishment as in the case of Navos the Yizre'elite. This is why we give charity on behalf of the souls of the dead. Then when the living have fulfilled the vows that they made on behalf of those souls they become powerful advocates for the living and on account of this the Holy One Blessed is He bestows His blessing upon all their endeavors. But all this comes to pass only if they neither procrastinate nor delay in fulfilling their vows.

After a person leaves the synagogue it is praiseworthy for him to fulfill the mitzvah of greeting his Torah mentor on the festival, which is reckoned as if he received the countenance of the Divine Presence (*Mechilta, Parashas Yisro* 18:12). For when he beholds his mentor's countenance at that time he receives the

קִדְשָׁה כְּדַמְיוֹן נִשְׁמָה יִתְרָה. וְאַחַר כֵּן יֵלֶךְ לְבֵיתוֹ לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמַח עִם אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו.

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְחַלֵּק מְנוֹת יְפוֹת לְעֲנִיִּים. וְדַע, שְׂמִצָּאתִי
כְּתוּב בַּזֹּהַר, פֶּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית: רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כָּל מֵאֵן
דְּחָדִי בְּמוֹעֲדָא, וְלֹא יְהִיב חוֹלְקִיהָ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא –
הֵהוּא "רַע עֵין" אֶקְרִי, וְהִשְׁטֵן שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, וְתִכְף בָּא הִשְׁטֵן
וּמְקַטְרֵג עָלָיו וְסָלִיק לִיה מַעֲלָמָא וְכַמָּה אֶעְקוּ עַל אֶעְקוּ
מְסַבֵּב לִיה, בְּגִין דְּהִנְהוּ מְסַכְנֵי הֵן חוֹלְקִיהָ דְּהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעִי לְמַחְדֵּי לְמַסְכְּנֵי וְסָלִיק הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹמֵי אֵלֵין לְמַחְמֵי לְאַנוֹן מְאֵינִין תְּבִירִין דִּילִיה.
וְאִם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָמָא, דְּלִית לִיה לְמַסְכְּנָא לְמַחְדֵּי,

light from a spark of holiness, akin to an extra soul. Afterwards
he should go home to eat and drink and rejoice with his wife
and children.

One must also distribute generous portions to the poor.
You should be aware of what I have found written in the Zohar
(Introduction 10b):

Rabbi Shimon said: Whoever rejoices on the festivals
and does not give a portion to the Holy One, Blessed is
He, is called "evil-eyed," and he is hated by the Satan, who
immediately comes to accuse him and remove him from
the world. How many troubles upon troubles does he
cause him! This is because the poor are the portion of the
Holy One Blessed is He, who wishes them to rejoice.

During these days the Holy One Blessed is He goes up
to look in on His shattered vessels. And if He sees that the
poor person has nothing with which to rejoice, then the

אֲזִי בּוֹכָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבָעִי לְמַחֲרֵב עֲלֵמָא: וְאִזּוּ בָּאִין
כָּל פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִמְרִין: רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם! רַחוּם וְחַנוּן אֶתְקַרֵּית; יִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמֶיךָ עַל בְּנֵיךָ!
אִמַּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶן: וְכִי לֹא עַל חֶסֶד אֶתְבְּרִיאת
עֲלֵמָא? דְּכַתִּיב: עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. וְאִין אֲנִי רוֹאֶה שׁוּם חֶסֶד
שְׁנַעֲשִׂית בְּעֲלֵמָא! אִמְרוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׁרֵת: הֵא קִשְׁטָא דֵּהֲאִי
פְּלוּנִי וּפְלוּנִי, דְּאֶכְלִי וְרוּי וְהוּי יְכִילִי לְמַעַבְדַּ טוֹבָא עִם
מִסְכְּנָא, וְלֹא יְהִיב לוֹן מִיָּדִי. מִיָּד אֶתִּי הֲאִי מְקַטְרֵג וְתִבַּע
רְשׁוֹת לְרִדְף אֲבִתְרִיָּה, וּבְכָל סַעְדָּה דְּחֲדִי בֵּר נֶשׁ, הֲאִי
מְקַטְרֵג אֶתָּא וְחֵמָא: אִי הֲאִי בֵּר נֶשׁ אֶקְדִּים טִיבוּ לְמִסְכְּנָא

Holy One Blessed is He weeps and desires to destroy the world. At that time all the Heavenly Hosts come before Him, saying, “Master of the Universe! You are called merciful and gracious, so let Your mercies be poured out upon Your children!”

The Holy One Blessed is He responds: “Did I not establish the world upon lovingkindness, as it states, ‘A world of lovingkindness You did build’ (Tehillim 89:3)? Yet I do not see any lovingkindness being performed in the world!”

Then the ministering angels say: “It is true that So-and-so is eating and drinking and while he was capable of doing lovingkindness towards the poor, he did not, in fact, give them anything.”

Instantly the accuser comes and asks for permission to pursue the man. The accuser comes to observe every meal that the person enjoys. If the man is quick to do lovingkindness towards the poor or if there are poor people

או יש מסכנא בביתא, אז האי מקטרג אתפרש מהאי ביתא, ולא עאל תמן. ואי לא – אעיל תמן, וחמא ערבוביא דחדון בלא מסכנא – אזי סליק לעילא ומקטרג עליו. הרי לך התעוררות גדולה בזה.

ועל פי הרב מתהוים ריבות וקטטות בסעודות, אף שהן סעודות של מצוה, במקום שאין שם דברי תורה ובמקום שאין שם עניים. כי מה יש נחת רוח להקדוש ברוך הוא במסבות של אכילה ושתייה, ואין בתוכם שמחה של מצוה?! ועל אחת כמה וכמה כשהשמחה היא מערבבת בהרהורים רעים, כגון שבמסבה אחת יושבים אנשים ונשים, בחורים ובתולות, בחדר אחד, ועל ידי כן באים מכשולים גדולים, ובמחולות רוקדים אנשים עם נשים ביחד, ואינם יודעים שהשטן עם הרבה מזיקים רוקדים לפניהם, ולשמחה כזו מה זו עושה?! ועוון זה הוא מצוי,

in the house, the accuser goes away and does not enter. But if not, then he enters and if he sees a tumult of rejoicing without the poor, he ascends On High and indicts him.

In most cases, even at a mitzvah feast, if no words of Torah are spoken and there are no poor people present, quarreling and strife break out. For what pleasure does the Holy One, Blessed is He, derive from an affair of eating and drinking that is devoid of the rejoicing of a mitzvah? And how much more so if the rejoicing is mixed with thoughts of sin, for instance, when men and women, and teenage boys and girls sit together! Great pitfalls are thus created. Men and women dance in circles together, not realizing that the Satan, with many demons are dancing in front of them. What is the value of such rejoicing?

בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בָּרַב מְדִינוֹת פּוֹלִין וְלִיטָא. עַל כֵּן, כָּל אִישׁ הֵיִרָא אֶת דְּבַר ה', יִרְאֶה לִישֵׁב אַנְשִׁים בְּפָנָי עֲצָמָם כְּדִי לְהִתְרַחֵק מִהֶעֱבְרָה, וְכִדִּי שֶׁלֹא יַעֲרֹבֵב הַשָּׁטָן אֶת הַשְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה. וְכָתִיב: בְּשִׂמְחָתָנוּ עַל יִתְעָרֵב זָר. (וּפְרוֹשׁ כִּי 'זָר' — הוּא הַשָּׁטָן. כִּמָּה דָּאֵת אָמַר: לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל זָר, שֶׁהוּא שָׁטָן) וְיִרְאֶה מִכָּל סְעֻדַת מִצְוָה לִתֵּן חֶלֶק לַעֲנִיִּים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִיל בְּאַרְיכוֹת בְּפָרֶק י, עֵין שָׁם). וְיִחַשֵּׁב כָּל אָדָם בְּלִבּוֹ: הֲלֹא סוֹף אָדָם לָמוּת, וּבָעֵת פְּרִדַת הַנֶּשֶׁמָה מִהַגּוֹף, אֲשֶׁר הַגּוֹף צָמוּק וְיָבֵשׁ, וְצָפֵד עוֹרוֹ עַל בְּשָׂרוֹ, וְעֲצָמָיו עֲשֻׁשׁוּ, וְהַתּוֹלְעִים שׁוֹלְטִים בְּהַגּוֹף — אִזּוֹ יִחַשֵּׁב אֵיךְ הִתְעַנּוּגִים וְהַעֲדוּנִים, שֶׁהִתְעַדֵּן בְּשָׂרוֹ מֵהֶם? — הֵיוּ

Yet this iniquity has become very common, on account of our many sins, throughout the lands of Poland and Lithuania.

Therefore let every man who fears the word of Hashem be careful to seat the men and women separately in order to distance himself from transgression and in order that the Satan will not mix up the joy of the mitzvah. For it is stated, "In our rejoicing let no stranger mix in" (Mishlei 14:10). [The "stranger" is the Satan, as it is stated, "Do not bow down to a strange god" — Shemos 34:14 — again referring to the Satan.] And let him be sure to grant a portion of every feast to the poor [as I have discussed at length in Chapter Ten].

And let every person reflect in his heart that in the end, everyone must die. And when the soul leaves the body it shrivels and dries, the skin clings to the flesh and bones and worms dominate it. Then let him ponder what becomes of all the dainties and delights with which he pampered his flesh. It

כֹּלֵא הִיוּ, וְלֹא נִשְׁאַר שׁוּם לַחֲלוּחִית שֶׁל רֵב אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה, וַיֵּבֶשׁ הָיָה כְּעֵץ. וְהָעוֹן – מֵרֵב אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מִצְוָה נִשְׁאַר חֲקוּק, וְנִרְשָׁם בַּגּוֹף מֵה שֶׁקִּלְקַל עַל יְדֵי שְׂרִירוֹת לִבּוֹ וְנִפְשׁוֹ אַחֲרֵ תַּאֲוֹת לִבּוֹ, וּמֵרֵב הָאֲכִילָה מִחֲשִׁבְתּוֹ אֵינָה זָכָה וְצָלוּלָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ אֶת בְּרַכַּת הַמָּזוֹן בְּכּוֹנֶנָה, וְזֶהוּ הַפֶּסֶד גָּדוֹל, כִּשְׁהוּא מְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמָּזוֹן בִּלְא כּוֹנֶנָה.

בּוֹא וּרְאֵה מֵה שֶׁכְּתוּב בַּזֹּהַר: כָּל מֵאֵן דְּמְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמָּזוֹן כְּדָקָא יָאוֹת בְּחֻדָּה, בְּרַעֲיוּתָא דְלִבָּא – כִּד סָלִיק לְהֵהוּא עֲלֵמָא, אַתְרֵ אֲתַתְקַנָּא לִיָּה בְּגוֹ רִזִּין עֲלֵאִין בְּהִיכְלִין קוֹדִישִׁין, וְעוֹד. כִּי מְבַאֵר בְּכֻמָּה דּוֹכְתִּין בַּזֹּהַר, כִּי הַסְטֵרָא אַחֲרָא

is as if they never were and nothing remains of all the moisture he took in with his eating and drinking. His body becomes as dry as a piece of wood.

But the iniquity of all that eating and drinking that was not for the sake of a mitzvah remains engraved and the harm that he caused by following his heart's desire and his desires is indelibly impressed upon his body and his bones. Moreover, because of his excessive consumption his thoughts are muddled and he is unable to recite the Birkas HaMazon with proper concentration. This is a tremendous loss. Come see what is written about this in the Zohar, *Parashas Vayakheil* (218b):

When a person recites Birkas HaMazon properly, with joy and with concentration, then when he ascends from this world a place is prepared for him in the midst of the supernal secrets in the holy palaces.

קאים על שלחנא דבר נש. וצריך לתן לו חלק במים
אחרונים. על כן צריך לזהר מאד, שלא יהיה שם הסטרא
אחרא כשמתחילין לברך ברכת המזון. וכשאומרים: הב לן
ונברך – אזיל הסטרא אחרא. על כן הזהירו חכמינו
זכרונם לברכה תכף לנטילת ידים – ברכה. דקאי אזהרה
זו, שאין צריך להפסיק בין נטילת ידים מים ראשונים
לברכת המוציא. וכן אין מפסיקין בין נטילת מים אחרונים
לברכת המזון. ואפלו ללמד תורה הזהיר האר"י זכרוננו
לברכה, שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון.
ופעם אחת היה חכם אחד, איש קדוש מתלמידי רבי משה

In a number of places in the Zohar (2:154b, 266b; 3:186b, 191b) it is explained that the *Sitra Achara* stands beside a person's table and one must grant him his portion from the water of the final hand-washing. Therefore one must be very careful that the *Sitra Achara* does not remain there after one begins to recite the Grace.

When one declares, "Let us prepare to bless!" that is when the *Sitra Achara* departs. For this reason the Sages warned that immediately upon washing, one must bless (Berachos 42a). This means that one must not allow any interruption between the final hand-washing and the recitation of Birkas HaMazon. The Ari, z"l, even warned against studying Torah at that time in order that there should be no interruption at all between the final hand-washing and the Birkas HaMazon (*Sha'ar HaMitzvos*, *Parashas Eikev*, 45a).

One time a certain Torah scholar came to visit the holy Ari

קורדובירו, אצל הקדוש האר"י, זכרוננו לברכה, והאר"י, זכרוננו לברכה, קבל אותו בסבר פנים יפות. ובשעת הסעדה השגיח האר"י, זכרוננו לברכה, עליו שאינו אוכל כדרך הבריאים, וראה בו שהיה לו כאב באחד מאבריו. ושאל הרב האר"י, זכרוננו לברכה, לאותו האורח, למה אינו אוכל, והשיב לו האורח כי זה ימים רבים אשר הכתף שלו כואב לו ביותר. ואז הסתכל בו האר"י, זכרוננו לברכה, ואמר לו: בודאי אתה היית מפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון. אמר לו: כן הוא, שרגיל היה ללמד פרק משניות בין הנטילה לברכת המזון, והוי סבירא ליה, דדברי תורה צריך סעדה הוא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל שלחן שאין אומרים עליו דברי תורה – כאלו

z"l. He was one of the holy disciples of Rabbi Moshe Cordovero and the Ari received him graciously. During the meal the Ari noticed that the man did not eat like a healthy person and that one of his limbs seemed to be causing him pain. The Ari asked his guest why he was not eating and the man replied that for several days his shoulder had been bothering him.

Then the Ari peered at him and said, "Undoubtedly you are in the habit of interrupting between the final hand-washing and the Birkas HaMazon."

The man acknowledged that this was indeed the case. He was accustomed to study a chapter of Mishnah between the hand-washing and the Birkas HaMazon. This was because he believed that words of Torah were a necessary part of the meal, in keeping with the Sages' dictum that, "Any meal at which

אָכלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. אָמַר לִיה הָאֶרֶץ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה: לָכֵן
בָּא אֵלֶיךָ הַפֶּאֶב דּוֹקָא בְּכַתְּף, שְׁעִבְרַתְּ עַל דְּבָרֵי חֻכְמִים,
שְׁאָמְרוּ: תִּכְּף לְנִטִּילַת יָדַיִם – בְּרָכָה. וְתִכְּף הוּא אוֹתִיּוֹת
כְּתָף. וְנָתַן הָאֶרֶץ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, עֲצָה לְהַחֲסִיד, שְׂיִקְבֵּל
עָלָיו שְׁלֹא לְהַפְסִיק בְּנִטְיָלָה, אֲזִי יִרְפָּא מִהַחֲלִי. עַד כָּאֵן.

הָרִי לָךְ, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְכָל
מַעֲשָׂיו הוּא בְּחֻשְׁבּוֹן, בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל. וְהוּא הַדָּבָר שֶׁזְכוּרֵנוּ:
כָּל מִי שֶׁלֹּא בִּרְךָ בְּרֶכֶת הַמָּזוֹן בְּכוֹנָה – הָרִי דֹר סְטָרָא
אַחֲרָא עַל שְׁלַחְנוֹ. וְכָל מָקוֹם שֶׁמְבָרֵךְ בְּכוֹנָה, יִזְכֶּה לִשְׁמַע
בְּרֶכֶת הַמָּזוֹן לְעֵתִיד לָבוֹא מִפִּי דּוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,

words of Torah are not spoken is reckoned as if they had eaten
of the sacrifices of the dead [i.e., idolatry]” (Avos 3:3).

The Ari explained to the man that it was because of this
custom that he had received a pain specifically in the shoulder.
For it was in violation of the rule that, “Immediately after the
hand-washing must come the blessing,” and the word for
“immediately” — *tekef* [תִּכְּף] — is comprised of the same letters
as the word for shoulder — *katef* [כְּתָף]. So the Ari advised the
pious scholar to resolve not to interrupt after washing and then
he would be healed of his ailment.

You can see from here how exacting the Holy One Blessed
is He is with each and every individual and that all of His
actions are calculated, measured and weighed.

This incident is in keeping with what we have already
mentioned — that whoever fails to recite Birkas HaMazon
with devotion lives with the *Sitra Achara* at his table. One who
does recite it with devotion, on the other hand, will merit

כְּשִׁיעֶשֶׁה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲרִיסְטוֹן לְצִדִּיקִים לְעֵתִיד
 לָבוֹא, כִּי אֵין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכָר שׁוֹם בְּרִיָּה,
 אֲפִלּוּ שְׂכָר שִׂיחָה נָאָה. וְכֵן מְצִינוּ בַּזֶּהר פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה: כָּל
 מִי שֶׁאָמַר שִׁירַת הַיָּם בְּכֹנֶה, זֹכֶה לְרֵאוֹת פְּנֵי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
 מְעֻטָּר בְּהָאֵי כְתָרָא, דְּאִתְעֻטָּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעָה
 שְׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם, וְזָכוּ לְשַׂבְחָא הֵיא שִׁירָה תַּמָּן.
 וְיֵהָא רַעְיוֹא קַמִּיה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבִגִּין שִׁירְתָּא קֹדִישָׁא,
 דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּהֵנִי שְׁנֵי יָמִים סִיּוּמָא דְּפִסְחָא, נִזְכֶּה לְרֵאוֹת
 פְּנֵי מֶלְכֵנוּ מְעֻטָּר בְּכְתָרָא, הָאָמּוֹר לְעִיל, וְנִזְכֶּה לְשׁוּרְרָא
 הֵהוּא שִׁירְתָּא בְּעֵדַת צִדִּיקִים בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. אָמֵן.

hearing it recited by King Dovid, peace be upon him, when the Holy One Blessed is He makes a feast for the righteous in the time to come (Pesachim 119b).

For the Holy One Blessed is He does not withhold the reward of any creature, even for a pleasant turn of speech (Nazir 23b). Thus we find it written in the Zohar, *Parashas Terumah* (132a), “Whoever recites the Song of the Sea [*Shirat HaYam*] with devotion merits to see the face of the Moshiach adorned with the crown that the Holy One Blessed is He placed upon him when Israel traversed the sea and merited reciting that song [for the first time].”

May it be the will of the Holy One Blessed is He that in the merit of this holy song, which is recited by Israel on the last two days of Pesach, we will be worthy of seeing the face of our king adorned with the crown mentioned above. And may we merit singing that song in the congregation of the righteous, speedily and in our days, Amein. [— Based on the words of my teacher and mentor, Rabbi Yosef, ז”ל (*Yesod Yosef*, Chapter 87).]

CHAPTER 88

פרק פח

"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה הוּא לָכֶם" — לָכֶם אוֹתִיּוֹת מֶלֶךְ; לְרִמּוֹז שְׁחֹדֶשׁ נִסָּן הוּא מֶלֶךְ וְרֹאשׁ לְכָל הַחֹדָשִׁים. וַיֵּשׁ לַתָּנ טַעַם, כִּי שְׁנַיִם עָשָׂר צְרוּפֵי הַוָּה הֵן, וְעַל כָּל חֹדֶשׁ מְאִיר נִיצוֹץ צְרוּף הַוָּה, וְעַל חֹדֶשׁ נִסָּן מְאִיר שֵׁם הַוָּה כְּפֶשׁוּטוֹ וְכִכְתָּבוֹ: יְהו"ה. וְכִשְׁמַתְחֵלָף לְצְרוּפָיו, הוּא מוֹרָה עַל קִצֵּת מְנִיעוֹת רַחֲמִים גְּמוּרִים. מֵה שְּׂאִין בֵּן שֵׁם יְהו"ה בְּיֶשֶׁר וְכִסְדֹּר, אִזּוּ הוּא מוֹרָה עַל רַחֲמִים גְּמוּרִים. וּבְשִׁבִיל כֵּן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים מִתְּפַלְּלִים בְּחֹדֶשׁ נִסָּן עַל הַחַיִּים, כְּדִי שֶׁהַשֵּׁם הַוָּה יִהְיֶה מְאִיר עַל יִשְׂרָאֵל בְּהַשְׁקָפָה שֶׁל רַחֲמִים.

It is stated, "This month shall be for you [the head of the months]" (Shemos 12:2). The word *lachem* [לכם] — "for you" — is comprised of the same letters as the word *melech* [מלך] — "king," which is a hint that the month of *Nissan* is the "king" and "head" of all the months. One reason for this is that the twelve months correspond to the twelve permutations of the letters of the Divine Name, so that each month is illuminated by one permutation, whereas the entire month of *Nissan* is illuminated by the name according to its usual spelling — יְהוֹוָה.

When the order of the letters is altered to form one of the permutations it indicates a slight withholding of Hashem's total mercy, but when the letters are arranged in their proper order it indicates the sway of total mercy. For this reason the holy souls of the deceased pray for the living in the month of *Nissan* so that the Divine Name will shine upon Israel with a disposition of mercy.

וְכֵן בַּחֲדָשׁ תִּשְׁרִי מִתְפַּלְלִים עַל הַמֵּתִים וְעַל הַחַיִּים, אֵף עַל
 פִּי שְׂאֵז מֵאִיר שֶׁם אֶחָד מִשְׁנִים עֶשֶׂר צְרוּפִים עַל חֲדָשׁ
 תִּשְׁרִי, שְׂאִינוּ מְעוֹרֵר רַחֲמִים גְּמוּרִים. מְכַל מְקוֹם עַל יְדֵי
 קוֹל הַשּׁוֹפָר מְעוֹרֵר רַחֲמִים. וּבִמָּה שְׂאִינוּ מְבָרְכִים וְאוֹמְרִים:
 בָּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים,
 וּבִאֲשֶׁר כִּי מִדָּה בְּמִדָּה לֹא בִטְלָה לְעוֹלָם – מִטַּל עָלֵינוּ
 לַעֲשׂוֹת חֲטִיבָה מוֹל חֲטִיבָה לְהַתְפַּלֵּל גַּם כֵּן עַל הַנִּשְׁמוֹת
 הַקְּדוּשׁוֹת, כְּמוֹ כֵּן הַנִּשְׁמוֹת מִתְפַּלְלוֹת עָלֵינוּ. וְהִנֵּה בַּחֲדָשׁ
 תִּשְׁרִי חִיּוֹב זֶה מִטַּל עָלֵינוּ, שְׂאִינוּ הוֹלְכִים בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה וְעֶרֶב יוֹם הַכְּפוּרִים עַל הַקְּבָרִים לְהַתְפַּלֵּל, וְנוֹתְנִין
 צְדָקָה עֲבוּר הַחַיִּים וְעֲבוּר שׁוֹכְנֵי עֵפֶר. אֲכֵן בַּחֲדָשׁ נִיסָן,

The dead pray for the living during the month of *Tishrei* as well, for although the permutation reigning at that time is not one that evokes total mercy, nevertheless, mercy is aroused by means of the shofar instead. Thus we recite [in the *Mussaf* service of Rosh HaShanah], “Blessed are You, Hashem, who hears the sound of the [shofar] blast of His people Israel *in mercy*.”

And because the principle of “measure for measure” applies at all times, we must conduct ourselves towards those holy souls as one company towards another company by praying for them just as they pray for us. Thus in the month of *Tishrei* when this obligation is upon us, and in particular on the eve of Rosh HaShanah and Yom Kippur, we go to the cemetery to pray and give charity on behalf of the living as well as those lying in the earth.

בַּעֲבוּר הַיּוֹת שֶׁם יְהוָה מֵאִיר בַּחֹדֶשׁ נִסָּן בְּרַחֲמִים
 גְּמוּלָּרִים, עַל כֵּן אָסוּר בְּנִסָּן לְהִתְעַנּוֹת, אֲבָל אֵין הַמְּנַהֵג
 בְּנִסָּן לִילֵךְ עַל בֵּית הַחַיִּים, לְהִתְפַּלֵּל עַל הַקְּבָרִים וְלֹאמַר
 תְּחַנּוּנִים כָּמוֹ בְּשָׁאָר יָמִים, כְּדִי שִׁיְהִי הַחֹדֶשׁ נִסָּן כָּלוֹ
 קֹדֶשׁ, וּבִזְזָה נַעֲשִׂים חֲטִיבָה מוֹל חֲטִיבָה לְנִשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
 הַנִּזְכָּרִים. עַל כֵּן נִכּוֹן מְאֹד לְקַיֵּם דְּבָרֵי פֶה קָדוֹשׁ, מוֹרְנוּ הָרַב
 רַבִּי יִשְׁעִיָּהוּ סֵגַל, בְּעַל סֵפֶר "שְׁנֵי לִוְחוֹת הַבְּרִית" לְקִרְוֹת
 מִיּוֹם רֵאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ נִשְׂאִי אֶחָד מִשְׁנֵי
 עֶשֶׂר נִשְׂאִיִּם שֶׁל חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, הַכְּתוּבָה בַּפְּרָשָׁת נִשְׂאִי.
 וְאַחֵר שִׁיקְרָא בְּכָל יוֹם נִשְׂאִי שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, יֹאמַר תְּפִלָּה
 קְצָרָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהִי אֲבוֹתֵינוּ,

In *Nissan*, on the other hand, although the Divine Name shines with total mercy, which is why it is forbidden to fast, it is not customary to go to the cemetery to pray beside the graves and recite supplications. This is in order to lend special sanctity to this entire month. How then can we conduct ourselves towards those holy souls as one company towards another, as mentioned above?

To this end it is fitting that one adopt the custom of our holy teacher Rabbi Yeshayahu Segal, author of *Shenei Luchos HaBris* (Part II, beginning of Pesachim). He recommended that from the first of *Nissan* one should read every day the verses of the inauguration offerings of the twelve leaders as recorded in *Parashas Naso* (Bamidbar, Chapter 7-8), one prince each day. Then after one has recited the verses pertaining to that day's offering, he should recite this brief supplication:

May it be Your will, Hashem our God and God of our

שְׁתֵּאִיר הַיּוֹם בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל עַל נִשְׁמָתַיִן קְדִישִׁין,
 דְּמִתְחַדָּשִׁין כְּצִפְרִים וּמְצַפְּצִפִּין בְּשִׁבְחִין וּמְצַלְאִין עַל עֲמָא
 קְדִישָׁא יִשְׂרָאֵל. רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! תִּכְנִיס וּתְעִיל הֵנָּה צִפְרִים
 קְדִישִׁין לְאַתֵּר קְדִישָׁא, דְּאַתְמַר עֲלֵיהּ: עֵין לֹא רָאִתָּה
 אֱלֹהִים זֹלָתָךְ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי,
 שֶׁבָּאֵם אֲנִי עֲבָדְךָ מְשֻׁבֵּט פְּלוֹנִי, שֶׁקָּרָאתִי בְּתוֹרָתְךָ פֶּרֶשֶׁה
 שֶׁל הַנָּשִׂיא הַיּוֹם, אֲזִי יֵאִירוּ נָא עָלַי כָּל נִיצוּצֵין קְדִישִׁין וְכָל
 הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַכּוֹלִלוֹת בְּקִדְשֶׁת זֶה הַשָּׁבֵט, וְאֶהְיֶה
 מְלֻבָּשׁ בְּקִדְשֶׁת זֶה הַשָּׁבֵט לְהִבִּין וּלְהַשְׁכִּיל בְּתוֹרָתְךָ
 וּבִירְאָתְךָ, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ כָּל יְמֵי חַיִּי, אֲנִי וְזֶרְעִי וְזֶרַע זֶרְעִי

fathers, to shed light this day in Your abundant mercy upon the holy souls that are renewed like the birds, chirping their praises and praying on behalf of Your holy people Israel.

Master of the Universe, allow those holy birds to enter the sacred place concerning which it is stated, "No eye has beheld it other than You."

May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that if I, Your servant, am descended from the tribe of Such-and-such, about whose leader I have read this day from the Torah, then please cause to shine upon me all the holy sparks and lights that are intermingled with the sanctity of this tribe. And let me be arrayed in the sanctity of this tribe so that I may have understanding and insight into Your Torah and Your awe to perform Your will all my days, myself and my offspring and their offspring from this time forth forever.

מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. וְכֵה יֹאמֶר דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהוּא מְנַהֵג
כְּשֶׁר וְיִשָּׁר, וְנִכּוֹן הוּא.

וּבְהִיּוֹת כִּי הִצְדָּקָה הִיא תְּבָלִין לְכָל הַתְּפִלוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַתְּבָלִין
הוּא טוֹב לְכָל מֵאֲכָל לְהַמְתִּיק אֶת הַמֵּאֲכָל, כִּךְ הִצְדָּקָה הוּא
טוֹב קֹדֶם הַתְּפִלָּה, שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת
כְּאִמּוֹר, וּבִלְבָד שִׁיתֵּן אָדָם צְדָקָה עֲבוּר הַנִּשְׁמוֹת. עַל כֵּן
קֹדֶם שִׁיתְחִיל לְקִרְוֹת פְּרֻשֵׁת הַנָּשִׂיא שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, מִן
רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן וְאַיִלָּךְ עַד יוֹם י"ב בְּנִסָּן, יִתֵּן אוֹ יִדַּר אֵיזָה
דְּבַר כֶּפֶי הַשָּׂגַת יְדוֹ לְצְדָקָה, וּבְצְדָקָה זֶה הוּא מְזַכֵּיר כָּל אוֹתוֹ
הַשֶּׁבֶט.

וְעוֹד יֵשׁ לִתֵּן טַעַם לְשִׁבַּח עַל מֶה שֶׁכָּתַבְתִּי, שֶׁמִּתְפַּלֵּלִין
הַנִּשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת בְּחֹדֶשׁ נִסָּן דּוֹקֵא עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם, כִּי

One should do this every day, for it is an upright custom that is fitting to adopt.

Charity is a "spice" that embellishes every prayer just as an ordinary spice embellishes a dish, improving its taste. Thus it is proper to give charity before praying for those holy souls as mentioned above, provided that one gives his donation in their merit. Therefore, before a person begins reading the portion of each day's prince from the first of *Nissan* until the twelfth, let him give or pledge to charity a sum commensurate with his means and with this he will bring merit to that entire tribe.

There is another fitting explanation for what I have told you — that the holy souls of the deceased pray for the living specifically in the month of *Nissan*. According to a well known

ידוע מה שכתבו רבותינו זכרונם לברכה: מרחיקין מן שור
 שחור בחדש ניסן, מטעם שהשטן מרקד בין קרניו. והענין
 הוא – כתב הרב האר"י, זכרוננו לברכה – כי בימי ניסן
 מתחילין הדשאים להצמיח ולפרח בארץ, שיוכל השור
 לאכל ממנו. ובהיום, בעונותינו הרבים, רב העולם
 נכשלים בחטאים ובפשעים, קצתם נכשלים בדברים דברי
 לשון הרע וליצנות, וקצתם במחשבות רעות, וקצתם
 חוטאים בגופן. והנה יש שלשה מיני עוונות: עוון, פשע,
 חטאה. ובכל יום חדשים לבקרים מתחדשים לחובה,
 ועוונות מכריעין הזכיות, ובעבור כן הנשמות, היוצאים
 מן בני אדם במוותם, נדחים הן מחוץ לפרגודא קדישא,

dictum of the Sages one should keep his distance from a black ox in the month of *Nissan* because at that time the Satan dances between his horns. The idea behind this is as follows:

The Ari, z"l, writes (*Sha'ar HaGilgulim*, Introduction 22, 22b; *Sefer HaLikkutim*, *Parashas* Bechukosai) that in the month of *Nissan* the herbs begin sprouting and budding throughout the land, making it possible for the cattle to beginning consuming them. Now, in our times, on account of our many sins, most people in the world are guilty of numerous transgressions. Some are guilty of speaking slander and mockery, some of harboring sinful thoughts and some of sins of action.

All sin can be divided into three general categories: Knowing transgression [*avon*], transgression with intent to rebel [*pasha*] and negligence [*cheit*]. Each day a person accumulates more and more of them until at last his iniquities outweigh his merits. As a result, when his soul departs at the time of death it is barred from entering into the holy partition

וְיִוְרְדִים מִטָּה וְסִגְוִרִים בְּקֶרֶקַע הָעוֹלָם. וְכֹאשֶׁר הִדְשָׁאִים
וְהַעֲשָׂבִים מִתְחִילִין לִצָּאת מִן הָאָרֶץ, אֲזִי נִשְׁמֹת הָרָשָׁעִים
מִדְּבָקִין בְּהַעֲשָׂבִים, כְּדִי שְׂיֵאכְלוּם בְּעָלֵי חַיִּים, וְאַחֲרֵי כֵן
כְּשִׂיאֲכֹל הָאָדָם אֶת הַבָּשָׂר אוֹ אֶת הַעֲשָׂבִים, אִם הוּא כָשֶׁר
— עַל יְדוֹ הוּא מִתְקֵן אוֹתָהּ הַנֶּשְׁמָה, שֶׁהִיא מְגֻלְגֶּלֶת בְּעֵשֶׂב
אוֹ בַּבָּשָׂר, וּמְקַרְבִּין אֶת הַנֶּשְׁמָה לְקִדְשָׁה עַל יְדֵי בְרָכָה, וְאֲזִי
הַנֶּשְׁמֹת הַנִּדְחִין יוֹצְאִין מֵאֶפְלָה לְאוֹר גָּדוֹל.

וְהֵנָּה טֵבַע הַשּׁוֹר שֶׁהוּא אוֹכֵל דְּשָׁאִים הָרַבָּה, וְאֲזִי מִתְכַּנְסִין
בְּקֶרְבוֹ אֵלּוֹ הַנֶּשְׁמֹת הַדְּחוּיִין. וּבְזֶמֶן הַיּוֹתֵם מְסֻגְרִים
בְּאָרֶץ, נִתּוֹסֵף בַּשּׁוֹר עֲנוּת וּגְבוּרָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחְרָא, וְאֲזִי

On High, but is instead sent back to earth to be locked in the ground. Then, when the herbs begin sprouting, the souls of the wicked cling to them in order to be consumed by living creatures.

Eventually the flesh of those creatures, or the herbs themselves, are eaten by human beings. If a particular plant or piece of flesh is consumed by a righteous individual, the souls incarnate in it receive their rectification and are elevated to the realm of holiness by means of his blessing. In this way the souls that were formerly rejected are enabled to go from darkness to great light.

Now it is the nature of an ox to consume vast quantities of vegetation, causing a large number of rejected souls to accumulate within him. But while they were locked in the ground they absorbed more and more of the foulness and filth of the *Sitra Achara*. This subsequently finds expression in the increased boldness and ferocity of the ox, creating in him a

הוא מועד להזיק, ובפרט שור שחור. כיון שהשחרות מורה בלאו הכי על ההזק. ולכן נכון הוא להתפלל על אותן הנשמות הנדחות, ובפרט על אותן הנשמות שמדבקין בעשבים, שאין עולין מהרה למקום הראוי למצא להם מנוחה נכונה.

ולכן צריך האדם להתפלל בכל חדש ניסן באמרו 'המאיר לארץ ולדירים עליה ברחמים', יהרהר שיאיר עליהם הקדוש ברוך הוא ברחמים להעלותם עם הנשמות הנדחים, הנרמזים בתבת אור, כמו שכתב הרב האר"י, זכרוננו לברכה, בפסוק: ויאמר אלהים יהי אור. והנה לא

predisposition to cause damage. This is especially true of a black ox because his blackness indicates that he had a tendency in this direction to begin with.

Therefore it is fitting to pray for these rejected souls, especially those clinging to species of herbs that do not readily make their way to the kinds of places where they will be able to find the repose that they seek. The time to do this is during the month of *Nissan* as one recites the words, "Who sheds light upon the earth and those who dwell upon it" [the blessing *Yotzeir Ohr* in the morning service]. A person should request in his heart that the Holy One Blessed is He in His mercy should shed light upon the world to elevate us along with the rejected souls. These are alluded to in the word "light," as the Ari has stated (*Likkutei Torah*, Bereishis 6a; *Sefer HaLikkutim*, Bereishis 1b) in connection with the verse, "And God said, 'Let there be light'" (Bereishis 1:3).

בְּחֻמֵּי הַשָּׁטָן מְרַקֵּד בֵּין קַרְנָיו שֶׁל הַשּׁוֹר, כִּי עֵקֶר גְּאוּת הַשּׁוֹר הוּא בְּקַרְנָיו, כְּמוֹ הַתְּרַנְגּוֹל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּאוּה בְּכַרְבָּלָתוֹ. וְלִכְן מֵצֵא הַשָּׁטָן שָׁם מְקוֹם לְחִנּוּתוֹ, מְקוֹם הַגְּאוּה. וְזֶהוּ תוֹכַחַה מְגֵלָה עַל כָּל בְּעָלֵי גְאוּה, הַמִּתְגָּאִים בְּשִׁבִּיל עֲשָׂרָם אוֹ בְּשִׁבִּיל חֻמָּתָם אוֹ בְּשִׁבִּיל יְחוּסָם אוֹ בְּשִׁבִּיל לְמוּדָם, יִהְיֶה מֶה שִׁיְהֶיָּה. אֵף אִם הֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, מְכַל מְקוֹם אִם יֵשׁ בָּהֶם מִדַּת הַגְּאוּה, אֲזִי הֵם מְרַכְּבִים לְסִטְרָא אַחֲרָא. וְזֶהוּ הָאוֹת מֶה שֶׁנִּזְכָּר, שֶׁהַשָּׁטָן מְרַקֵּד בֵּין קַרְנָיו שֶׁל שּׁוֹר שְׁחוֹר, שֶׁשָּׁם מְקוֹם הַגְּאוּה.

וְעַל פִּי זֶה נִרְאָה לִי, שֶׁמִּפְּנֵי כֵךְ אֵיתָא בְּפִרְק שִׁירָה, שֶׁהַשּׁוֹר אוֹמֵר שִׁירָה בְּכָל יוֹם: שִׁירוּ לָהּ כִּי גְאָה גְאָה וְגו'. רָצָה לוֹמֵר, שֶׁהוּא מוֹדֶה וּמִשְׁבַּח לָהּ, כִּי לוֹ נָאָה הַגְּאוּה וְהַגְּדָלָה,

It is not by chance that the Satan “dances” between the horns of the ox, for that is the main place where its pride is displayed, just as a rooster’s pride is displayed in its comb. Thus the Satan takes up residence there because it is a center of pride. This should serve as an open rebuke to those who glory in their wealth, cleverness, lineage, learning or whatever it might be. For even if they also engage in study, as long as they are guilty of pride, they act as thrones for the *Sitra Achara*. This follows from what we have explained — that the Satan dances between the horns of a black ox because they are the locus of his pride.

In light of the above I believe we can now understand the statement in *Perek Shirah* (Chapter 5) that the song recited daily by the ox is the refrain, “I will sing to Hashem because He has exalted Himself over the exalted, etc.” (Shemos 15:1). In other

וְלֹא לַבְּנֵי אָדָם. וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב: ה' מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבֶשׁ. וּבְהִיּוֹת שְׂכָל הַחֹדֶשׁ נִסָּן הוּא יְמֵי רְצוֹן, עַל כֵּן מְקַדִּימִין הַנִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְהַתְפַּלֵּל בְּעֵדְנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב (תְּהִלִּים טז, ג): "לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, וְאֲדִירֵי כָּל חִפְצֵי בָם". וְתָמִיד הַנִּשְׁמוֹת מְצַטְעָרִים בְּצָרוֹת בְּנֵי אָדָם. וְכִשְׁאִיזָה גְזֵרָה נִגְזְרָה, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲזִי הֵן מְקַדִּימִים לְתַפְּלָה, אֶךְ שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְגִלוֹת וּלְהַגִּיד בְּפִרוּשׁ לַבְּנֵי אָדָם, רַק לְפַעֲמִים בָּאִים בַּחֲלוּם וּלְהַגִּיד בְּרֶמֶז וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. וְכִמּוֹ שֶׁמְצִינוּ בְּרַבְּנֵנוּ יַחֲיָאֵל, אָבִיו שֶׁל רַבְּנֵנוּ אֲשֶׁר, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, שֶׁהָיָה לוֹ חֵבֶר בְּעִירוֹ, וְהָיָה גַם כֵּן חֲסִיד גָּדוֹל, וְהָיָה

words, the essence of the ox's acknowledgement and praise of Hashem is that pride and grandeur are fitting only to Him, but not to human beings, as it states, "Hashem has begun His reign, He has clothed Himself with majesty" (Tehillim 93:1).

Since the entire month of *Nissan* is a time of favor, the holy souls make no delay in praying on our behalf. Thus it states, "Due to the holy ones who are in the earth and the mighty, all my desires are [fulfilled] through them" (Tehillim 16:3). They demonstrate their concern for the woes of human beings at all times. For instance, whenever an evil decree is issued, Heaven forbid, they are quick to pray for its rescission. In general, however, they are not permitted to reveal the matter explicitly to human beings. Only on occasion do they come to someone in a dream and reveal it through hints and the like.

Thus we find (*Shalshelos HaKabbalah*, p. 139) that Rabbeinu Yechiel, father of Rabbeinu Asher, had a pious companion whom he loved very much. Both men were elders of the

אוֹהֲבִים מְאֹד זֶה לָזֶה. וְהָיוּ זִקְנִים וְאֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה מַפְלָגִים בְּתוֹרָה וּבַחֲסִידוּת. וְנִשְׁבְּעוּ יַחַד, שֶׁהָרֹאשׁוֹן שְׂבִינֵיהֶם שְׂיָמוּת תַּחֲלָה, יָבוֹא בַּחֲלוּם לַחֲבֵרוֹ לְהַגִּיד לוֹ דְּרָכֵי מִיתָה וְהַלּוּךְ הַנֶּשְׁמָה. וַיְהִי הַיּוֹם, נִפְטַר חֲבֵרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ יְחִיאֵל, וּבְהִיּוֹתָם בְּבֵית הַחַיִּים קֹדֶם הַקְּבוּרָה, עָמַד רַבֵּנוּ יְחִיאֵל וְאָמַר אֶל הַקָּהָל: שְׁמָעוּ, רַבּוֹתִי, כִּי כָךְ וְכָךְ נִשְׁבַּעְנוּ יַחַד אֲנִי וְחֲבֵרִי, הַמָּטֵל עֲכָשׁוֹ לַפְּגִינוֹ מֵת, וְלִכְּנֹן אֲנִי מִזְכִּיר לוֹ בַּפְּנִיכֶם שְׂיָקִים אֶת שְׂבוּעָתוֹ. וְאִזּוֹ רָאוּ כָּל הָאֲנָשִׁים, שֶׁאֲרוֹנוֹ שֶׁל הַמֵּת הָיָה מְזֻדְעָזָע מְעַט. וַיִּפְתָּחוּ אֶת אֲרוֹנוֹ, כִּי סְבוּרִין הָיוּ שֶׁהַחַיָּה הַמֵּת הִנָּזְכָּר לְעִיל, וְאִזּוֹ רָאוּ רַק עֲפַעֲפֵיו מִתְנוֹדְדִים. וְאָמְרוּ כָּלֶם פֶּה אֶחָד, שֶׁזֶּהוּ סִמָּן בְּקִרְיַת עֵינוֹ, שֶׁאֵין יָכוֹל

community and both were renowned for their great deeds and their exceptional learning and piety. They swore to one another that whichever of them died first would come to the survivor in a dream and inform him of the ways of death and the subsequent journeys of the soul.

The day finally came and Rabbeinu Yechiel's companion passed away. While the community was assembled in the cemetery prior to the interment Rabbeinu Yechiel addressed them, "Listen to me, my teachers, this is what we swore to one another, myself and my companion now lying before me dead. Therefore I wish to remind him in your presence to fulfill his oath."

At that moment all those present witnessed the deceased's casket move slightly. They quickly opened it up, supposing that the dead man had come alive. But they beheld only the fluttering of his eyelids, which they took as a sign from him

לְהַגִּיד לוֹ מְאוּמָה. וְאָף עַל פִּי כֵן לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בָּא
הַחֲסִיד הַמֵּת, וְנִרְאָה לוֹ בְּחִלּוֹם לָרֹב רִבְנוּ יַחִיאֵל, וּבִקְשׁ
מִמֶּנּוּ שְׂיִמְחֵל לוֹ עַל שְׁבוּעָתוֹ, כִּי אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַגִּיד
מְאוּמָה עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה.

הַכֹּלל הָעוֹלָה, כִּי בַּחֲדָשׁ נִיסָן צָרִיכִים אָנוּ לְהִתְעוֹרֵר כְּמוֹ
בַּחֲדָשׁ תְּשֻׁרִי. וְעַל זֶה כָּתִיב: מִשְׁכּוֹ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן וְגוֹמֵר.
וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָּה: מִשְׁכּוֹ יְדִיכֶם מִעֲבוּדָה זָרָה,
וּמִשְׁאָר מִדּוֹת הָרָעוֹת, שֶׁהֵן דּוֹמִים לְעֲבוּדָה זָרָה. וְאֵלוֹ הֵן:
מִדּוֹת הַגָּאוּה, וְגִסּוֹת רוּחַ, וּמַעֲלִים עֵינָיו מִן הַצִּדְקָה וּלְשׁוֹן
שָׁקֶר. הָעֲבִירוֹת הָאֵלוֹ הֵן נִחְשָׁבִים כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה.
עַל כֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ מֵרֵת נַפְשׁוֹ וּמִדּוֹתָיו הָרָעוֹת,

that he could not tell them anything. Thirty days later the pious man appeared to Rabbeinu Yechiel pleading to be released from his oath because it was indeed true that he was not permitted to reveal anything.

The thing to remember is that in the month of *Nissan* we must arouse ourselves to repentance, just as in the month of *Tishrei*. For it is stated, “Draw and take for yourselves sheep, etc.” (Shemos 12:21), which the Sages interpret (*Mechilta, Parashas Bo*, 11:74), “Withdraw your hands from idolatry.” This applies not only to actual idolatry but to all the evil characteristics that are said to resemble idolatry as well. These include: pride and arrogance, turning a blind eye to charity and speaking falsehood. All these transgressions are all considered akin to idolatry.

Therefore, since every person knows his own shortcomings, let each one remove these stumbling blocks before the

צָרִיף לְהַסִּיר הַמְכָּשׁוּל מֵעַלְיוֹ קֵדָם בִּיָּאת חַג הַפֶּסַח. כָּבֵר
אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה, שְׁצָרִיף כָּל אָדָם לְטָהֵר עֲצָמוֹ
בְּרָגֶל בְּטָהֳרַת הַגּוֹף וּבְטָהֳרַת הַנֶּשְׁמָה. וּבְזָכוֹת זֶה נִזְכָּה כָּלֵנוּ
לְטָהֳרָה וּלְבִיָּאת מְשִׁיחֵנוּ וְאַלְיָהוּ הַנָּבִיא אָמֵן. מוֹרֵי וְרַבִּי,
מוֹרֵנוּ הָרַב יוֹסֵף, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה.

arrival of the Passover season. For our Sages have declared that a person must purify himself on the festival (Rosh HaShanah 16b). This includes purification of the soul as well as the body. And in this merit may we be granted purification and the coming of our Moshiach and the prophet Eliyahu, Amein. — Based on the words of my teacher and mentor, Rabbi Yosef, z”l (*Yesod Yosef*, Chapter 83).

CHAPTER 89

פרק פט

"ושמרתם" את המצות". ראוי להתבונן, למה אמרה התורה במצוה זו לשון שמירה, כי לשון שמירה נופל על ענין הצריך שמירה מפני לסטים או גנבים. אמנם דע, כי בהוציא ה' את עמו ישראל בנסים גדולים ונפלאים, והפיל תחלה השר של מצרים עם שאר שרי האמות, כדי שלא יוכלו השרי אמות העולם לקטרג, ועדין יד שרי אמות העולם עומדים עלינו בקטרוגיהם, וחורקין האמות שניהם עלינו. אבל בהגיע החג הקדוש, הוא חג הפסח, מתנוצצים ומתעוררים עלינו לקטרג, ומבקשים לגרם רעה על עמא קדישא. אבל הקדוש ברוך

[It is stated,] "You shall guard the matzos" (Shemos 12:17). It is worth considering why the Torah expressed this commandment in the form "guarding," because the term "guarding" is usually employed in connection with an item that must be protected from theft. However, you must know that Hashem took His people Israel out of Egypt with great miracles and wonders, after first casting down the guardian angel of Egypt as well as those of the other nations to prevent them from lodging accusations against Israel.

The guardian angels of the nations of the world still stand with their accusations in hand, gnashing their teeth against us. And when the holy Yom Tov of Pesach arrives, they are aroused to lodge their accusations in the hope of causing harm to the holy people. But the Holy One Blessed is He commanded and

הוא צוה לנו באזהרה אכילת מצה, והמצוה ההיא מכרעת הסטרא אחרא והמקטרגים, שלא יכלו לקטרג עלינו, דמיון מזוזה שבבית ושם שד"י כתוב עליו מבחוץ. והואיל והדבר כן, צריכה עסה של המצות שמירה גדולה מפני הסטרא אחרא, שלא יהיה להחיצונים שום דבקות חס ושלוש. וכמו שנאמר בתורה: חמץ מרמז על סטרא אחרא, והיכי דכתיב "מחמצת" — מרמז על נוקבא בישא של סטרא אחרא, דהיא לילית הרשעה וסמאל. ולכן צריכין אנו לשמר את המצות משום חמוץ, ונופל על זה לשון שמירה: ושמרתם את המצות, כמו שהכרח אדם לשמר

admonished us concerning the eating of matzah and it is that commandment that tips the scales against the *Sitra Achara* and all our accusers, preventing them from making their indictments against us. This is similar to the concept of the *mezuzah* affixed to the house with the name *Shadd-ai* — "Almighty" — inscribed upon it on the outside.

And since this is so, the dough of the matzos must be guarded well against the *Sitra Achara* lest the malignant spirits [*chitzonim*] have any hold upon it, Heaven forbid. For wherever the word *chametz* — "leavened bread" — appears in the Torah it is an allusion to the *Sitra Achara*, while the word *machmetzes* — "leaven" — alludes to the wicked female consort of the *Sitra Achara*, the evil Lilis and the *Samech Mem* SME"l. Therefore we must guard the matzos to prevent them from leavening.

The "guarding" that is mentioned here — "You shall guard the matzos" — is entirely analogous to the guarding that a

עצמו מפני הגזלנים וחמסנים, הבאים אליו להרגו ולקחת את נפשו וכל אשר לו, כי היא קלפה תקיפה. זהו סוד חמץ ומחמצת. ועל האי קלפה נאמר: וכל הרשעה כלה כעשן תכלה וכו'. וחלילה להיות להם דבקות בקדשה העליונה אפלו כמלא נימא, כמו שאמר הכתוב: ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ולכן אסור חמץ הוא במשהו. ונכון ללמד את ישראל בהיותם מגעילין ומלבנין את הפלים מפני החמץ, שיכוננו, שכמו כן יבער הקדוש ברוך הוא יצר הרע והרשעה, שהיא הלילית, מן הארץ. ובטוחים אנו בהקדוש ברוך הוא להעביר גלולים מהארץ. ומנהגן של

person must do to protect himself against bandits and brigands that come to kill him and take his possessions, for leaven is a powerful shell of impurity. This is the esoteric significance of *chametz* and *machmetzes*. Regarding this impure shell, we declare [in the Rosh Hashanah prayer service], "And all evil will vanish like smoke, etc." Heaven forbid that these forces should have any hold, even the slightest, in the realm of the highest holiness. Thus it is stated, "Let no trace of the banned property cling to your hand" (Devarim 13:18). This is also why even the smallest amount of leaven bread is forbidden.

It is proper to instruct the women of Israel that while they are purifying their vessels of leaven through boiling or scorching they should pray that the Holy One Blessed is He should eradicate the evil impulse and the wicked Lilis from the earth. For we are confident that one day the Holy One, Blessed is He, will uproot the abomination of idolatry from the world.

יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הִיא, לְגֵרֵד שְׁלַחֲנוֹת וְסַפְסָלִים וְכִתְלִים מִפְּנֵי
חֶשֶׁשׁ חֲמוּץ. וְה' יִתְבָּרַךְ עֵינָיו פְּקוּחוֹת עַל כָּל מַעֲשֵׂה בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, עַדֹת סִגְלָתוֹ, קְדוּשִׁים בְּנֵי קְדוּשִׁים, אֲשֶׁר כָּל
טְרַחְתָּם הוּא לְבַעוֹר חֲמֵץ בְּכָל יְמֵי חֹדֶשׁ נִיסָן. וְכִמוֹ כֵּן יִגְרֹד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַנִּגְעִים הַבָּאִים מִסֻּטְרָא אַחֲרָא
וּמִקְטָרְגִּים, וּמִכַּח זֶה אָנוּ סוֹבְלִים גְּלוֹת הַמֶּר הַזֶּה. וּבִהְיוֹת
כִּי כָּל עֲנִיָּי טָרַח שֶׁל חֵג הַמִּצּוֹת הַקְדוּשׁ הוּא בְּאַהֲבָה
וּבְשִׂמְחָה, וְלִכֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשָׁמֹר עֲצָמָן מִלֵּב רָגֵז, וּמִכָּל
שָׂכָן שְׁלֹא יִהְיֶה רִיב וּמִצָּה וּמַחְלָקֶת בֵּינֵיהֶם. וְכָל מֶה שִׁיקְנָה
לְצַרְךָ בֵּיתוֹ, יֹאמֶר בְּפִיו שְׁאֲנִי קוֹנֶה זֹאת לְצַרְךָ הַחֵג הַקְדוּשׁ
הַזֶּה. וּמִכָּל שָׂכָן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַזְהֵר, שְׁלֹא יִהְיֶה בְּמַעוֹתָיו

The customs of the Jewish people have the status of Torah and it is their custom to scrape the tables, benches and walls to eliminate any trace of leaven. Hashem's eyes take in everything that is done by the children of Israel, His treasured community, holy ones descended from holy ones. He notices all the effort they go to in the eradication of leaven throughout the month of *Nissan* and in return He scrapes away the plagues brought on by *Sitra Achara* and the accusers, on account of which we must bear the burden of this bitter exile.

And since all the labor of preparing for the holy Yom Tov Pesach must be done with love and joy, Israel must guard themselves against anger and certainly against quarreling, squabbling and faction making.

When purchasing goods for one's household he should declare out loud, "I am purchasing this for the holy Yom Tov." Needless to say one must be careful that the money with which

מה שיקנה לצורך החג הקדוש שום גזל או פרוטה משאר אסורים, כי אם לאו נותן כח לסטרא אחרא, שיהיה להם חלק בקדשה. וקימא לן, דחמץ אוסר במשהו.

ובהגיע העת לילך אל המים לשאב מים של מצה או מים של מצוה, אף שהוא רב ופרנס ונגיד בישראל, לא יקפיד על כבודו מלמנע לילך בעצמו לשאב מי מצה. ומכל שכן מים של מצוה. וכל אחד מישראל יזדרז בשמחה של מצוה, שיזכהו הקדוש ברוך הוא בחיים לשאיבת מים של מצה ומצוה לשנה הבאה, ולשאב מים בששון ממעיני הישועה, כשנזכה לראות בעינינו מים חיים מבארה של מרים הנביאה. ויבחר כלים נקיים, שלא יהא בהם שום

he makes purchases for the Yom Tov is free of theft or even a penny's worth of any prohibition. For otherwise one strengthens the *Sitra Achara*, granting it a portion in the realm of holiness, whereas the law is that even the smallest amount of "leaven" is forbidden (Pesachim 30a).

When the time comes to draw the water to make the matzah, in particular for the mitzvah (i.e., for the *Pesach Seder*), even a rabbi, a communal leader or a leader of Israel must not allow concern for honor to prevent him from going himself to perform the mitzvah. Every member of Israel must urge himself on in the joy of the mitzvah and in return the Holy One Blessed is He will grant him added life so that he is able to draw water for the matzah and the mitzvah the following year as well. He will also grant him the privilege of drawing water in exultation from the spring of salvation when we merit witnessing with our own eyes the living waters of the well of Miriam the prophetess.

לכלוך, לשאב בהם מי מצוה. ויקח שני כלים לשני לילות, לכל לילה כלי מיוחד, כמו שנהג החסיד מהרי"ל, זכרונו לברכה. וגם ראיתי נוהגין להרבה גדולי ישראל, כשהיו שואבים מים, היו לוקחים כלי קטן, והיו סופרים בכל פעם שישפך המים: א, ב, ג, ד, ה, ו — עד שהיו סופרים כל עשרים ושתים אותיות שבתורה, כדי להמשיך קדשת אותיות של התורה אל תוך המים. וכן יעשה לתוך כלי שני מי מצוה, השיך לליל השני. ואם הוא איש זקן, או שיש לו איזה חלי, ואינו יכול לילך בעצמו לשאב מים, אזי ימתין וישמר על פתח ביתו, כשרואה שנושאין מים של מי מצות ירוץ לקראתם ויקחם וישאם לביתו. וכן נהגו הרבה

One must select perfectly clean vessels with which to draw the water for the mitzvah. One should take two vessels so that one can draw the water for each of the first two nights in separate vessels. This was the custom of the pious Maharil (*Minhagei Maharil, Pesach, Hilchos Mayim DeMitzvah*). I have also observed that many great scholars use a small jug to draw the water and then as they pour it [into the larger container] they count — *alef, beis, gimmel, daled, heb, vav* — until they have counted all the twenty-two letters of the Torah. This is in order to draw the sanctity of the Torah into the water. One should do the same with the second vessel for the mitzvah water of the second night.

A person who is elderly or infirm and unable to go himself to draw the water should wait by the entrance of his home. Then, when he sees them coming with the water for the mitzvah, let him run to greet them and carry the water into the house. Many great scholars conducted themselves in this way.

גֹּאֲוֹנִים: כְּשֶׁהָיוּ רוֹאִים שְׂמֵבִיאים לְבֵיתָם מִים שֶׁל מִצְוָה, הָיוּ רָצִים לְקִרְאת הַמִּים הַקְּדוּשִׁים, וְהָיוּ נוֹשְׂאִים עַל כַּתְפֵיהֶם וְהַכְנִיסוּ לְבֵיתָם, וְהָיוּ נֹזְהָרִין לְהַעֲמִיד הַמִּים בְּמָקוֹם נָקִי, שְׂאִין שָׁם לְכָלוֹף וְסִרְחוֹן. וְטוֹב מְאֹד שֶׁלֹא תִגַּע בְּמִים אֲשֶׁה נָדָה, וְיִהְיוּ הַמִּים מְכֻסִּים בְּמַטְפַּחַת נְקִיָּה, בְּלִי שׁוּם לְכָלוֹף, כִּי הַגְּלוּי הוּא אָסוּר מִצַּד הַנֶּחֱ"שׁ וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא. וְכִשְׁהוּא הוֹלֵךְ לְשֹׂאֵב מִים לְמִצְוָה, וְכֵן בַּחֲזָרְתּוֹ עִם הַמִּים שְׂאוּבִים – לֹא יִדְבֵּר עִם שׁוּם אָדָם, כִּי אִם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלָיו בְּכַתֵּף יִשְׂאוֹ. וְקִדְּם שִׂישְׂאָב מִים, יִרְחַץ יָדָיו תַּחֲלָה, וְאַחֲרַי כֶּךָ יִבְרַךְ עַל בְּדִיקַת חֻמֶּץ. וְקִבְּלָהּ הִיא בְּיָדֶי מִן רַבּוּתָּהּ, שֶׁהָיוּ מְצוּיִם לְהַנִּיחַ חֻמֶּץ

When they saw the people coming with the water for the mitzvah they would run towards the holy water and then carry it into their homes upon their shoulders. They were also careful to place it in a clean spot.

It is very desirable that no menstruating woman be allowed to touch the water. The water should also be covered with a clean cloth. Leaving the water exposed is forbidden because of a concern about snakes [or the primordial Snake] and the *Sitra Achara*. When one goes to draw the water, as well as on the way back, he should speak to no one in any language other than in the holy tongue, because he is bearing a sacred charge. Before one goes to draw the water he should wash one's hands, and afterwards he should recite the blessing for the search for leaven [*chametz*].

We have an oral tradition that our mentors used to order that leaven bread be left in ten places. This corresponds to the

בַּעֲשָׂרָה מְקוֹמוֹת, נִגַּד עֲשָׂרָה מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא על הַמִּצְרִים, וְכִנְגַּד עֲשָׂרָה דִּינִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא
עֲתִיד לִבְעַר וּלְנַעַר וּלְכַרֹּת וּלְהַמִּם, לְהַרְס וּלְעַקֵּר וּלְנַתֵּן
וּלְנַתֵּשׁ וּלְכַלּוֹת וּלְקַעֲקַע בִּיצְתָם שֶׁל מִצְרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכִנְגַּד
זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא מְקַדֵּשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּעֲשֵׂר
קִדְשוֹת, כְּדֹאִיתָא בְּפָרָק קָמָא דְּמִסְכַּת כָּלִים. וְצָרִיךְ שֶׁיִּבְדֹּק
בְּעִיּוֹן רַב, וְלֹא בְּדֶרֶךְ עֲרָאִי. וְכִמוֹ שֶׁחֹפֵשׁ וְגוֹרֵר חֲמֵץ
מִחוֹרִים וּסְדָקִים עַל יְדֵי אֹר הַיָּר שֶׁל שַׁעוֹה שֶׁבִידוֹ, כֵּן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא יִבְעַר כָּל זִהְמַת סִטְרָא אַחֲרָא, אֲשֶׁר עֲתִיד
הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהַטְמִין וּלְהַחֲבֹא מִפְּנֵי אֹר הַשְּׁכִינָה, אֲשֶׁר

ten plagues that the Holy One Blessed is He brought upon the Egyptians as well as the ten judgments with which He will one day punish those who oppressed Israel. That is, He will 1) eradicate them, 2) shake them out, 3) cut them off, 4) confound them, 5) destroy them, 6) uproot them, 7) shatter them, 8) abandon them, 9) finish them off and 10) uproot their testicles.

Corresponding to this the Holy One Blessed is He will sanctify Israel with ten levels of holiness, as related in the first chapter of Keilim (Mishnah 6).

One must conduct the search for leaven with great diligence and not perfunctorily. During the search one should scrape the leaven from the holes and cracks with the help of a wax candle held in his hand. In the same way the Holy One Blessed is He will one day eradicate all the filth of the *Sitra Achara*. It will try to bury and hide it from the light of the Divine Presence, but the Holy One Blessed is He will search

יֹפִיעַ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַפֵּשׂ יְרוּשָׁלַיִם בְּנֵרוֹת, וְאֵז
יִתְבַטֵּל וְיִתְבַּעַר הַיֵּצֶר הָרָע וְכָל הַסְטֵרָא אַחֲרָא מִן הָעוֹלָם,
וְיִטְהַר כָּל הָאָרֶץ בְּעֶשֶׂר קְדָשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
אָמֵן. מוֹרֵי וְרַבֵּי, מוֹרְנוּ הָרַב יוֹסֵף, זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה.

out Yerushalayim with lamps. Then the evil inclination will be nullified and eradicated from the world along with all the *Sitra Achara* and the entire land will be purified with ten levels of supernal holiness, speedily in our days, Amein. — Based on the words of my teacher and mentor Rabbi Yosef, z”l (*Yēsod Yōsef*, Chapter 84).

CHAPTER 90

פרק צ

בְּעֶרְב פֶּסַח, שֶׁהוּא אַרְבַּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן, יִשְׁכִּים בְּהִשְׁכָּמָה, כְּדִי שֶׁלֹא יִהְיֶה נִכְשָׁל, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּאַכִּילַת חֶמֶץ אַחֵר אַרְבַּע שָׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם. וְהִתְחַלַּת הַיּוֹם הוּא מַעֲמוֹד הַשַּׁחַר. וְעַמּוּד הַשַּׁחַר הוּא כְּשֶׁהֲרָקִיעַ הִתְחִיל לְהֵאִיר בְּקוֹל לֵבָן מֵצַד מְזָרְחַ מְתוּחַ לְאַרְכּוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְזֶהוּ עַמּוּד הַשַּׁחַר. (כֵּן הוּא מְבֹאֵר בְּרַמְבַּ"ם וּבַפְּרוּשׁ בַּעַל תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְכֵן עֵקֶר). וְרַבִּים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מְקַלִּים מְאֹד, שְׂאוּכָלִין חֶמֶץ אַחֵר אַרְבַּע שָׁעוֹת. אוֹי וְאֲבוֹי עַל חֶטָּא גָּדוֹל כֵּזֶה, שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּמִזִּיד, וְהֵם, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּכָלֵל 'פּוֹרֵץ גֶּדֶר יִשְׁכְּנוּ נָחֵשׁ', וּבַחֲנָם מְכַנִּיסִין

On the eve of Pesach, that is, the fourteenth of *Nissan*, a person should rise early in order that he should not err, Heaven forbid, in the eating of leaven bread after the fourth hour of the day. The day begins at dawn, when the sky begins to lighten, showing a white line stretched along the eastern horizon from north to south [as explained by the Rambam in his commentary on Berachos 1:1 and in *Tosafos Yom Tov* there; this is the main opinion].

On account of our many sins many people have become very lenient about this matter, consuming leaven even after the fourth hour. Woe to them for committing such a grievous sin and willfully violating the words of the Sages! To them applies the verse, "One who breaches a fence shall be bitten by a snake" (Koheles 10:8). They bring upon themselves a tremendous punishment for no reason!

אֶת עֲצֻמָּן לְעֹנֵשׁ גָּדוֹל כָּזֶה. וְזֶהוּ בְּדוּק וּמִנְסָה, וְהוּא קִבְּלָה בְּיָדֵי מִן רַבּוֹתַי: מִי שֶׁמָּקֵל לֶאֱכֹל חֶמֶץ אַחֵר אַרְבַּע שָׁעוֹת, לֹא יִפְטֹר מִסִּבָּה גְּדוֹלָה בְּאוֹתָהּ שָׁנָה. וְאִם לֹא יַעֲבֹר עָלָיו שׁוּם סִבָּה בְּזֶה הַשָּׁנָה, אֲזִי יֵשׁ לוֹ לְדַאֵג יוֹתֵר, שֶׁבּוֹדָאֵי מְאֻסָּפִים עָלָיו עֲנָשִׁים קָשִׁים לְהֶאֱבִידוֹ בְּפַעַם אַחַת מִהָעוֹלָם בְּאִיזָה סִבָּה רָעָה.

עַל כֵּן כָּל הָאִישׁ, הַיָּרֵא וְחָרֵד לְדַבָּר ה', יִזְהַר בְּאִסּוּר זֶה. בְּאִשֶּׁר שֶׁכָּל דְּבָרֵי חֻמּוֹת זְכוּרֹנָם לְבִרְכָּה הֵן כְּגִחְלֵי אֵשׁ. וְרֵאִיתִי רַבִּים אֲשֶׁר הֵם לְהוֹטִים אַחֵר גְּרוֹנִים, וּמְמַלְאִים כָּרֶסָם בְּרַבּוּי מַאֲכָלִים בְּשַׁחְרִית בְּעָרֵב פֶּסַח, וְאַחֵר כֶּף שׁוֹתִין עַד שֶׁמִּשְׁתַּכְּרִין, בְּעֵבוּר זֶה בְּהִגִּיעַ הַזְּמַן לְאַפִּית

Experience has shown, and my mentors have also passed on to me, that one who is lenient in consuming leaven after the fourth hour will not escape without some major consequence that very year. And if no consequence befalls him he should be even more concerned, for it is clear that Heaven is allowing his guilt to accumulate in order to remove him from the world suddenly through some terrible misfortune. Therefore, every person who fears Hashem and trembles at His word should guard himself against violating this prohibition. For all the words of the Sages are like coals of fire.

I have observed that many people are so absorbed with satiating their throats that they fill their stomachs with excessive amounts of food on the morning before Pesach and then drink to intoxication. Because of this, when the time comes to bake the matzos for the mitzvah they arrive in an inebriated

מצות של מצוה, באים שכורים לעזור לאפית מצה ואפית המצוה, ואין דעתם מתישבת עליהם לתת לבם אל קדשת המצות. וזולת זה הן נכשלים, שמוכרין חמץ לערלים, שאינן מוכרין החמץ כראוי, ואין מכירתו שוה כלום. וכל זה הוא בגרם שהם להוטים אחר גרונם ושרירות לבם.

ולכן צריך להיות מנהג ישראל הכשרים, עדת עם קדש, שכל ענינם וכל מעשיהם צריכין להיות בצדק ובהשכל ובדעת, בקדשה וטהרה ובאימה וביראה, לטהר את הנשמה. ולא יכון להנאת הגוף. ובפרט בעסק מצות החג הזה, אשר המה עסוקים ויש בו אסור כרת. ויש קבלה בידי: כל טרח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יום טוב של

state to assist with the baking of the matzah and the mitzvah and their minds are not clear enough to keep in mind the sanctity of the matzos. Besides this they err in the sale of the leaven to the gentiles. And because they fail to transact it properly, their sale ends up being of no value. All of this comes about simply because they are so absorbed with satiating their throats and pursuing their heart's desire.

This is not the way of Israel, the congregation of the holy people. Rather, all their affairs and deeds must be tended to justly, with insight and understanding, with purity, fear and awe, for the sake of purifying the soul and not for the pleasure of the body. This is especially true with regard to the mitzvos of the festival with which they are involved at this time, some of which carry the penalty of excision.

An oral tradition has been handed down to me that through all the effort that a person exerts in honoring of the

פֶּסַח, וְהוּא עֵיף וְיִגַע בְּהִטְרֵחַ – אֲזִי בְעֵסֶק זֶה הוּא הוֹרֵג
כָּל הַמְזִיקִים הַנִּקְרָאִים "נִגְעֵי בְנֵי אָדָם". וְהַעוֹסֵק בְּטִרְדַּת
הַמְצוּה שֶׁל יְמֵי הַפֶּסַח, הוּא מְתַקֵּן הַתְקוּן שֶׁל הוֹצֵאת
שְׁכֵבֶת זָרַע לְבִטְלָה. וְהֵלֵב יוֹדֵעַ מֶרֶת נַפְשׁוֹ, שֶׁכִּמְעַט אֶחָד
מֵאֲתָנּוּ לֹא נִצּוֹל מִחֻטָּא זֶה. עַל כֵּן מְטֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל לְתַקֵּן מֵאֵי דְאַפָּשָׁר, וְה' בְּרַב רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו יִקְבֹּל
מַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, וַיִּמָּהֵר עֲלֵינוּ לְגַאֲלָנוּ.

וְחֵיב כָּל אָדָם לְטַהֵר עֲצָמוֹ בְּרִגְלָה. זֶהוּ וּדְאִי אֵין הַפְּרוּשׁ
שִׁיטְהַר עֲצָמוֹ בְּרִגְלָה מִמֶּשׁ דּוֹקָא, אֶלָּא צָרִיךְ לְטַהֵר עֲצָמוֹ
קֹדֶם כְּנִיסַת הָרִגְלָה, כְּדִי שִׁיקְבֹּל הָרִגְלָה בְּקִדְשָׁהּ וּבִטְהָרָה.
וְסוּד הָרִגְלָה הוּא קִדְשַׁת הַשֵּׁם הַיְּהוּיָה בְּמִלּוּאוֹ עוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן

Yom Tov of Pesach and the weariness and exhaustion it causes, he kills the harmful spirits called the "plagues of men." Thus, one who immerses himself in the preparations for the days of the Yom Tov of Pesach repairs the harm caused by the spilling of seed. Every heart knows its own failings and there is almost no one among us who is free of this sin. Therefore it is incumbent upon every man of Israel to remedy what he is able. Then, Hashem in His abundant mercy and lovingkindness will accept the good intentions of His people Israel and expedite our redemption.

Every person is obligated to purify himself on the Yom Tov (Rosh HaShanah 16b). This clearly does not mean literally *on* Yom Tov. Rather he must purify himself *before* the onset of Yom Tov so that he may greet Yom Tov in holiness and purity. The esoteric significance of a festival is that it embodies the sanctity of the two Divine names, אֱהִיָּה and הוִיָּה, spelled out in full,

שְׁבָעִים וּשְׁתַּיִם כָּזֶה: יו"ד, ה"א, ו"יו, ה"א. וְשֵׁם 'אֶהְיֶה'
בְּמִלּוֹאָה עוֹלָה בְּמִסְפָּר מֵאָה שָׁשִׁים וְאַחַת, וּמֵאָה שָׁשִׁים
וְאַחַת וּשְׁבָעִים וּשְׁתַּיִם הֵן גִּימְטְרִיא 'רָגֶל'. וְזֶהוּ הַסּוּד
שֵׁטֶהר שְׁנֵי שְׁמוֹת קְדוּשִׁים, שֶׁהֵן קְדֻשַׁת הָרָגֶל. וְהִרְבּ
הָאֶר"י, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה, כָּתַב שֶׁבִשְׁעַת הַטְּבִילָה יִכּוֹן לְקַבֵּל
הָאֲרוֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת אֶהְיֶה הָיִי"ה, כִּי זֶהוּ הַסּוּד שֶׁחֵיב אָדָם
לְטַהֵר עַצְמוֹ בְּרָגֶל. וְאִם הוּא זָקֵן אוֹ חֵלֶשׁ אוֹ חוֹלָה — לֹא
יִסְכֵּן נַפְשׁוֹ בְּמִצְוָה זוֹ, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ
שִׁיבֹאוּ בְּנֵי אָדָם לְיַד סִכְנָה, אֲלָא יוֹכֵל לְטַהֵר עַצְמוֹ
בְּתַשְׁעָה קָבִין בְּמִים שְׁאוּבִין, אוֹ יֶרֶחַץ גּוּפוֹ מִחֲגוּרָה
וּלְמַטָּה, וְגַם זֶה יִקַּבֵּל בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

like this: אל"ף ה"י יו"ד [20+15+22+15=72 and ה"י ו"יו ה"י [111+15+20+15=161]. The total [72+161] comes to 233, which is equal to the value of the word *regel* [רגל] — “festival.” Thus when a person purifies himself for Yom Tov he should have in mind that he is drawing upon himself the sanctity of these two names.

The Ari, ז"ל, writes (*Sha'ar HaKavanos*, 78a) that while one is ritually immersing himself one should have in mind to accept the illumination of the two names, אֶהְיֶה and הוּי"ה, since this is the significance of the mitzvah of purifying oneself on the *regel*. But if he is elderly, weak or infirm he should not endanger himself for the sake of the mitzvah because the Holy One Blessed is He does not wish for people to endanger themselves. Rather, he should purify himself by pouring over his body nine *kav* of water drawn in a bucket or he should simply bathe his body from the waist down, and this too will be accepted with favor by the Holy One Blessed is He. Afterwards one should

ואחר כך יראה האדם לעסק בהלכות הפסח בתורה מאי דאפשר. והרב הגאון מורנו הרב רבי ישעיה סגל, בספר של"ה כתב: קדם הטבילה מצוה לרחץ גופו בחמין. ובכל ערב יום טוב נכון לעשות כן, ובפרט בערב פסח, כי בהיות זה הענין מבאר בזהר ויקרא, שביום ארבעה עשר בניסן כשמבערים החמץ בשרפה, יכון, כי אז הוא בן חורין, והוא יצא משעבוד היצר הרע, שהוא השטן המושל עלינו בגלות המר הזה. ועתה, בשרפת החמץ, מורה שיבער גם היצר הרע מהעולם. ואנחנו כלם קדושים, ובתוכנו ה', וכל הקלפות והרשעה כלה יתבטלו מהעולם, ואז יהיה ה' אחד

study as much as possible the laws of Pesach appearing in the Torah.

Our teacher the illustrious Rabbi Yeshayah Segal writes in the *Shelah*: Before immersion it is praiseworthy to wash one's body in hot water. Although this is true on the eve of every Yom Tov, it is especially important on the eve of Pesach. The reason for this is clear in light of what is explained in the Zohar, *Parashas Vayikra* (95b). There it is taught that on the fourteenth of Nissan while the *chametz* is being purged by fire, a person should have in mind that at that very moment he is becoming a free man. For he is leaving the bondage of the evil inclination, which is identical with the Satan who rules over us in this bitter exile.

The burning of the *chametz* indicates that the evil inclination will also be eliminated from the world, after which we will all be holy and Hashem will dwell in our midst. At that time all the shells of impurity and all wickedness will disappear

וּשְׁמוֹ אֶחָד. וְלֹכֵן הַבְּעוֹר חֲמֵץ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן, שְׂאֵז
הַלֵּבָנָה בְּמִלּוּאָהּ, וְאֵין לְקַלְפוֹת שׁוּם שְׁלִיטָה עַל הַתִּינוּקוֹת,
שְׂרוּצִין הַקַּלְפוֹת לְעוֹרֵר דִּין עֲלֵיהֶם בְּחִלִּי הַנִּכְפָּה, בַּר מִנּוֹ,
כִּיּוֹן שֶׁהַלֵּבָנָה הִיא בְּמִלּוּי. מֶה שְׂאֵין כֵּן כְּשֶׁהַלֵּבָנָה הִיא
בְּחִסְרוֹנָה, אֲזִי יֵשׁ שְׁלִיטַת הַקַּלְפוֹת לְהַצִּיר לַתִּינוּקוֹת בְּחִלִּי
הַנִּזְכָּר לְעִיל, וְלֹכֵן כְּתִיב: יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ – חֶסֶד וִי"ו,
וְלֹא כְּתִיב מְאֹרֶת – בְּוִי"ו. וְלֹכֵן צָרִיד הָאָדָם לִכְנוֹ בְּשַׁעַת
הַבְּעוֹר, שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה בְּכַח גָּמוּר וְגוֹבֵר עַל הַקַּלְפוֹת.
וְלֹכֵן רָאִיתִי מִנְהֵג יָפָה לָשִׁים עֲצֵי הַהוֹשָׁעֲנָא עַל הָאֵשׁ,

from the earth and "Hashem will be one and His Name will be one" (Zechariah 14:9).

This is why the destroying of the *chametz* takes place specifically on the fourteenth of *Nissan*, because that is when the moon is full and the shells of impurity have no dominion over the children. For the shells of impurity would like to invoke judgments against them and cause them to be afflicted with epilepsy, Heaven spare us. But they cannot do so when the moon is full. When it is not full, however, they do have the ability to afflict the children with the disease mentioned above. This is alluded to in the verse, "Let there be lights [*me'oros*] in the firmament" (Bereishis 1:14). The word *me'oros* is missing the letter *vav*, so that it can also be read, *me'eras* which means "a curse."

Therefore, before burning one's *chametz* he should have in mind that the process be carried out thoroughly, in order that the shells of impurity will be purged.

In keeping with this, I have witnessed a worthy custom according to which the *lulav* branches are placed with the

שְׁשׂוּרְפִין בּוֹ הַחֶמֶץ, וַיֵּשׁ בּוֹ טַעַם כָּמוֹס. וְטַעַם הַנִּגְלָה הוּא
כָּמוֹ שֶׁפָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: הוֹאִיל וְאִתְעַבִּיד
בְּהוּ מַצָּה חֲדָא, נִעְבִּיד בּוֹ מַצָּה אַחֲרִיתִי. הַכֹּלֵל הָעוֹלָה –
כִּי בַעוֹר חֶמֶץ מוֹרָה עַל הַחֲרוּת מִסֵּטְרָא אַחֲרָא, וְאִם כֵּן
חַיִּיב גָּדוֹל בְּאוֹתוֹ הַפֶּעַם שְׁצָרִיךְ לְרַחֵץ בְּחֻמִּין, כְּדֶרֶךְ
הַשְּׁבוּיִים הַיּוֹצְאִים מִבֵּית הַשָּׂבִי: מְרַחֵצִין אוֹתוֹ בְּחֻמִּין,
וְאַחֲרֵי כֵן יִתְעַסֵּק בַּעֲשִׂיּוֹת וּבְאַפִּיּוֹת הַמִּצּוֹת כְּדִי לְהַכְנִיס
עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה הָעֲלִיוֹנָה. וַיַּעֲשֶׂה בְשִׁמְחָה וּבְחֻדוֹה הַמִּצּוֹת
שֶׁל מַצָּה לְצֶרֶךְ סֵדֶר שְׁנֵי לֵילוֹת, וְזֶה יַחֲוֶה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, כְּדֹאִיתָא בַּזֶּהַר וַיִּקְרָא שָׁם, וְזֶהוּ לְשׁוֹנוֹ:
בְּגִין כֵּן יִשְׂרָאֵל קִדִּישִׁין מִתְקַנִּין לְיַחֲוֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

chametz in the fire. Although there is an esoteric reason for this, the one mentioned frequently by the authorities is that since they were used for one mitzvah, let them be used for another mitzvah.

The point to remember is that the elimination of the *chametz* symbolizes liberation from the *Sitra Achara*. Therefore it is very important to immerse oneself in hot water at that time, just as it is the way of freed captives to bathe themselves in hot water. Afterwards one should engage in the fashioning and baking of the matzos, through which one immerses himself in an activity of the highest sanctity. The matzos for the two *Seder* nights should be made with joy and happiness, for this is a unification of the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*, as is mentioned in the Zohar, *Parashas Emor* (95b):

Because of this, the holy people Israel prepare [a house] for the unification of the Holy One Blessed is He

ושְׁכִינְתִּיה וְכו'. דָּהָא בְּהוּא לַיְלָה זְווגָא עֲלָאָה קַדִּישָׁא
 אֲתַעֲר וְאַשְׁתַּכַּח. הָדָא הוּא דְכְּתִיב: הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה –
 בְּהַצָּעַת הַשְּׁלֶחַן וְהַסֵּבָה שְׁעוֹשִׁין, שְׁמֻצִּירִין וּמִפִּין הַהִסָּבָה
 כְּדָרָךְ כָּל מְנַהֵג יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים. עָקֵר כְּוֹנֵה צָרִיךְ לְתַקֵּן
 הַהִסָּבָה לְכַבּוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיה, וְעַל כֵּן חָלִילָה
 וְחָלִילָה לְתַקֵּן הַהִסָּבָה עַל יְדֵי שְׁפָחָה נְכָרִית, כִּי אִם דּוֹקָא
 יִשְׂרָאֵלִית. וּמָה טוֹב מְאֹד עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵלִית הַטְּהוֹרָה
 מְטַמְּאָת הַנָּדָה, וּמִכָּל שְׁכֵן שְׂוִיתָר טוֹב עַל יְדֵי בְּתוּלָה
 יִשְׂרָאֵלִית, שֶׁלֹּא רָאָתָה נָדָה עֲדִין, פְּשִׁיטָא שֶׁהוּא טוֹב
 וּמִשְׁבַּח יוֹתֵר.

and His *Shechinah* the entire day of the fourteenth. . . For
 on that night there is aroused a holy supernal joining. This
 is the meaning of the verse, “This is a guarded night for
 Hashem” (Shemos 12:42). Why is the word “guarded” writ-
 ten in the plural (*shimurim*)? To indicate a combining. . .

Regarding the covering the table and the custom of
 decorating and beautifying the cushion for reclining, they are
 like all the customs of the holy people of Israel. The main
 intent is to prepare a place of reclining in honor of the Holy
 One Blessed is He and His *Shechinah*. For this reason the
 cushion should not be prepared, Heaven forbid, by a non-
 Jewish maidservant but by a Jewish woman. How fitting it
 would be if it could be done by a woman who is free of
 menstrual defilement. And if it could be done by a young girl
 who has never menstruated, obviously this would be the best
 and most praiseworthy of all.

וְאִתָּא בְּזֶהֱרַ פְּרַשְׁתָּ וַיִּקְרָא, דְּבַעֲי לְמַחְדֵּי בְּהֵהוּא לֵילָה בְּגִין
 דְּחֻדְוֹתָא מְשַׁתְּכַח לְעִילָא וְתַתָּא. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִזְמַר שִׁירֹת
 וְתַשְׁבְּחוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַלֵּילָה בְּשִׁמְחָה וּבְגִילָה, וְלֹא לְהִרְאוֹת
 שׁוֹם לֵב רַגֵּז. וְכֵן מְזַהֵר הַזֶּהֱרַ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, דְּחִיּוּבָא הוּא
 עַל בַּר נֶשׁ לֹא שְׁתַּעֲי בִּיצִיאת מִצְרַיִם. וּבְהֵהוּא סְפוּרָא כּוֹנֵס
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל פְּמִלְיָא דִּילֵיהּ וְאוֹמֵר לָהּ: זִילוּ
 וְשִׁמְעוּ סְפוּרָא דְּשִׁבְחָא דְּקָא חֲדָאן בְּרָזָא דְּפִרְקָנָא
 דְּמֵאֲרִיהוֹן כְּדִין אֲתִין וְאוֹדִין לֵיהּ, לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל
 כָּל אוֹתָן נִסִּין וּגְבוּרוֹת, וְכָל פְּמִלְיָא דְּלְעִילָא אוֹדָאן לֵיהּ עַל
 עֲמָא קְדִישָׁא, דְּאִית לֵיהּ בְּאַרְעָא דְּחֻדְוֹתָא בְּחֻדְוֹתָא דְּפִרְקָנֵיהּ

It states in the Zohar, *Parashas Vayikra* (ibid.):

One must rejoice on that night because there is rejoicing On High as well as down below.

Therefore one must recite the songs and praises of the night in joy and exultation and refrain from any display of anger. The Zohar warns in a number of places (2:40b, 202b):

It is incumbent upon a person to recount the Exodus from Egypt. And at the time of the recounting the Holy One Blessed is He gathers all His hosts and says to them, "Come and hear the relating of praise, in which they rejoice in the secret of their Master's redemption."

Then they come and give thanks to the Holy One Blessed is He for all those miracles and mighty deeds. Meanwhile all the hosts of Heaven give acknowledgement to the Holy One Blessed is He regarding the holy people that He possesses on earth, who rejoice in the joy of their Creator's redemption.

דְּמַאֲרִיהוֹן. כְּדִין אֶתוֹסִיף חֵילָא וּגְבוּרָתָא לְעִילָא, וַיִּשְׂרָאֵל
בְּהֵהוּא סְפוּרָא יַהֲבִין חֵילָא לְמַאֲרִיהוֹן וְכָל הָעוֹלָמוֹת דְּחָלִין
מִקְמִיָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַנֶּךְ רוֹאֶה גָדֹל הַשֶּׁבַח שֶׁל סְפוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם. עַל כֵּן יִרְאֶה
לְאֹמֵר הַהֲגָדָה בְּמִתּוֹן, וְלֹא לְאֹמְרוּ בְּמַהֲרֹת. וְאֵל יִהְיֶה
דוֹמָה עָלָיו לְמִשְׁאֵל, חֶסֶד וְשָׁלוֹם. וְדַע לָךְ, כִּי מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן
הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן תָּמִיד כָּל יְמֵי
חַיָּיו, הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם וְלְנֹו.
וּבְהִגִּיעַ יוֹם זֶה, מְחַיֵּב לְסַפֵּר חֲסִדֵי ה' לְבָנָיו. כִּמוֹ שֶׁאָמַר
הַכָּתוּב: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא וְגו'. וְעַל זֶה בָּא עָלֵינוּ
הַמִּצְוָה שֶׁל סְפוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל דּוֹר

Then the power and might of Heaven are augmented,
while Israel, through their recounting, lend power to their
Master. And all the worlds are filled with fear of the Holy
One Blessed is He.

So you can see the tremendous significance of the recounting of the story of the Exodus. Therefore one must take care to recite the *Haggadah* at an unhurried pace. One must not view it as a burden, Heaven forbid. You must know that there is a positive Scriptural injunction for each and every Jew to recall continuously throughout his life the miracles that the Holy One Blessed is He did for our forefathers and for us. And when this day arrives he must recount Hashem's kindnesses to his children, as it is stated, "And you shall say to your children on that day, etc." (Shemos 13:8).

This is the essence of the mitzvah of recounting the story of the Exodus every year and in every generation on Pesach

וְדוֹר בְּלִיל פֶּסַח, כִּי בְּזָכוֹת זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו
 תָּמִיד עָלֵינוּ לְהַצִּיל אוֹתָנוּ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וּבְכָל הַדְּרָכִים,
 וַיַּעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת. אֲבָל מִי שֶׁהִגְדָּה דוֹמָה עָלָיו
 לְמִשָּׂא, וְאוֹמֵר בְּעַל כָּרְחוּ אוֹ בְּעַצְלוֹת וּבְלִי שְׂמִיחָה וְכוּנָת
 הַלֵּב, אֲזַי אֵינוּ זֹכָה שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ נִס כְּשֶׁהוּא בַּמְּקוֹם סִפְנָה.
 וְהִנֵּה קִצְרֹתַי בְּעֵינַי זֶה. וְעַיִן בְּאַרְיכוֹת בְּסִפְר 'שָׁל"ה'.
 וּבִהְגִיעַ לוֹמַר: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִי עֲקִיבָא, יָכוֹן לָמָּה
 שִׁכְתָּב הָאֵר", זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, שֵׁישׁ לְמַעְלָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
 וְשִׁבְעִים נְהוּרִין, הַבָּאִים מִשְׁנֵי שְׁמוֹת הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל 'מִי אֵל
 כְּמוֹד, נוֹשֵׂא עוֹוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע וְגו', וְשֶׁל 'ה' אֵל רַחוּם

night. In merit of this the Holy One Blessed is He will spread His wings over us continually to save us in every place and on every road and will continue performing miracles and wonders on our behalf.

But if a person views the recitation of the *Haggadah* as a burden to be fulfilled reluctantly or listlessly, without joy and intention of the heart, he will not merit having miracles performed on his behalf in times of danger.

I have abbreviated the matter. See the full discussion in *Shenei Luchos HaBris* (Part II, Pesachim).

When one comes to the part of the *Haggadah* that reads, "An incident [*ma'aseh*] involving Rabbi Eliezer and Rabbi Akiva," one should have in mind what the Ari, *z"l*, says about it (*Pri Eitz Chayim, Sha'ar, Sha'ar Chag HaMatzos*, Chapter 7). He explains that there are 370 lights On High, emanating from the two holy names appearing in the verses, "Who is a G-d [*E-l*] like You, bearing iniquity and passing over transgression, etc." (Michah 7:18), and "Hashem, a merciful and gracious G-d [*E-l*]"

וְחֲנוּן, כִּי שְׁתֵּי פְעָמִים 'אֵל' כָּזֶה: אֶל"ף, לָמַ"ד בְּמִלּוּאִים הֵן
 גִּימְטְרִיא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים. וְשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים
 נְהוּרִין אֵלּוּ מִקְבָּלִין נְשָׁמוֹת בְּעָלֵי תוֹרָה, שְׁלוּמִדִּין תּוֹרָה
 לְשֵׁם שְׁמַיִם וְהֵם בְּעָלֵי יִרְאָה, וְאֵז מְאִירִים עַל רֹאשָׁם שְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת וְשִׁבְעִים נְהוּרִין הַנִּזְכָּרִים וְעוֹד אַרְבָּעִים וְחֲמִשׁ כְּמִנִּין
 שֵׁם הַזֶּה בְּמִלּוּאָה כָּזֶה: יו"ד, ה"א, וּא"ו, ה"א. וְאַרְבָּעִים
 וְחֲמִשָּׁה נְהוּרִין בָּאִין לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִצַּד הִירְאָה שְׁלֵהֶם,
 וּבִדְאֵי תִנְאִים וְאַמּוֹרָאִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מְשַׁלְּמִים בְּתוֹרָה
 וּבִירְאָה. וְאֵל זֶה מְרִמֵּז תְּבוּת 'מֵה', 'שֶׁע', שֶׁהֵן בְּהַפּוּךְ אֶתְּוֹן
 'מַעֲשֶׂה' בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרְבִי עֲקִיבָא וְכו'. כִּי 'מַעֲשֶׂה' הֵן

(Shemos 34:6). For when the name *E-l* is spelled out in full —
 אֶל"ף לָמַ"ד — its numerical value is 185. The numerical value of
 the two names in the verses thus totals 370.

These 370 lights receive the souls of the Torah scholars
 who study with pure motives and are filled with awe of
 Heaven. Then the 370 lights shine down upon their heads
 along with another 45. For this is the value of the four letter
 Name when it is spelled out like this: יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. These 45
 lights are granted to the scholars in the merit of their awe.

Now, since the scholars of the Mishnah and the Talmud
 were undoubtedly flawless in their Torah and awe of Heaven,
 they earned the illuminations of these two sets of lights, indi-
 cated by the acronyms 370 [ש"ע] and 45 [מ"ה]. When these
 letters are rearranged they spell out the word *ma'aseh* [מַעֲשֶׂה] —
 “an incident,” as in the line from the *Haggadah*, “An incident
 involving Rabbi Eliezer and Rabbi Akiva, etc.” For the letters
 of the word *ma'aseh* allude to the 370 and 45 lights and we

אותיות 'מה', 'שע' נהורין שיאירו עלינו בזכות התנאים
ואמוראים.

ודע, ענין גדול כתב האר"י, זכרוננו לברכה: כשמגיע
באמירת ההגדה 'והיא שעמדה לאבותינו וכו'" עד תבת
'והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם', יגביה הכוס כשיתחיל
לומר 'והיא שעמדה', דתיבת 'והיא' קאי אשכינה, שהיא
תמיד עמנו בגלות, ואמות העולם והשטן עומדים
לכלותינו בגזרות קשות, והשכינה עמנו לבלתי להיות
כלים, חס ושלום, על ידי צרות וגזרות שמבקשין לעשות
רעה עמנו.

ועוד דע, ענין נכון לפי דעתנו, כי לפי הנראה, בעת שהרג

mention them in order that they will shine upon us in the merit
of the scholars of the Mishnah and Talmud.

You should be aware of an important insight taught by the
Ari (*Siddur Rabbi Asher* 370a) regarding the passage beginning
with the words, "And this [*Vē'hi*] is what stood by our forefa-
thers, etc.," and continuing on until the words, "And the Holy
One Blessed is He delivers us from their hand." He writes that
one should raise one's cup and hold it aloft beginning with the
words, "And this is what stood by," because the word "And
this" — *Vē'hi* — alludes to the *Shechinah*, who remains with us
at all times while we are in exile. The nations of the world and
the Satan rise up to destroy us with harsh decrees, Heaven
forbid, but the *Shechinah* stands by us, delivering us from the
utter destruction that they wish to wreak upon us with their
oppressions and decrees.

Another insight to be aware of, and which I believe to be

מֹשֶׁה רָבֵנוּ אֶת הַמִּצְרִי, זֶה הָיָה הַתְּחִלַּת מַפְלָה וּנְפִילַת מִצְרַיִם, וּמֵאֲזֵ הַתְּחִיל לְהַתִּישׁ כַּח שֹׁר שֶׁל מִצְרַיִם, כִּי הָרַב הָאֶרֶ"י, זְכוּרֵנוּ לְבָרָכָה כָּתַב בְּכַתְּבֵיו, דְּמִשָּׁה רָבֵנוּ עָלֵיו הַשְּׁלוֹם הָרַג לְמִצְרִי בִשֵּׁם אֶחָד מִן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שִׁמּוֹת, וְהוּא שֵׁם הַנִּקְרָא 'יִכְש' וְיוֹצֵא מִפְּסוּק: מִי שֶׁמֶךְ לְאִישׁ שֹׁר וְשׁוֹפֵט? כִּי הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא מְשַׁפֵּיל וְנוֹקֵם עַל מִצְרַיִם, וְעַל שֵׁם זֶה רָמַז דּוֹד הַמֶּלֶךְ: שְׁפָטְנִי, יְהוֹ"ה, כְּצִדְקִי — הָרוֹמַז בְּרֵאשֵׁי תְבוֹת שֶׁל 'יִכְש'.

וּבְהִיּוֹת כִּי עָלִינוּ חַיִּיב לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, עַל כֵּן נִרְאָה לִי דָשֵׁם זֶה הוּא מְרָמַז בְּרֵאשֵׁי תְבוֹת שֶׁל 'לֵיל שְׁמוּרִים',

correct, is that when our teacher Moshe killed the Egyptian it seems to have been the beginning of Egypt's downfall and from that time forth their guardian angel seems to have been on the wane. For the Ari writes (*Likkutei Torah*, 55a; *Sha'ar HaPesukim*, 26a) that Moshe killed the Egyptian with the Divine Name Y-CH-SH [יכ"ש], which is one of the components of the forty-two part Name. This name derives from the verse, "Who appointed you to be an officer or judge?" — *Miy samcha le'ish sar veshofeit* (Shemos 2:14).

For this Name had the power to subdue the Egyptians and to wreak vengeance upon them. King Dovid alludes to it in the verse, "Judge me, Hashem, according to my righteousness" — *Shafteini Y-H-V-H ketzidki* (Tehillim 7:9), the acronym of which also spells out this Name.

In view of our obligation to relate the story of the Exodus it seems to me that a hint to the Divine Name mentioned above can also be seen in the acronym of the phrase, "a night of

שֶׁהוּא גִּמְטְרִיא שֶׁל 'יכש'. וְלֵיל זֶה נִקְרָא 'לֵיל שְׁמוּרִים' לְפִי שֶׁהוּא מְשֹׁמֵר מִן הַמְּזִיקִים, וְלִכֵּן אֵין אָנוּ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֵיל זֶה, לְהִרְאוֹת שְׁאָנוּ מְאֻמִּינִים בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יִשְׁמֹר אוֹתָנוּ מִכָּל הַמְּזִיקִים וּפִגְעִים בְּשָׁנֵי לֵילוֹת דְּפֶסַח, בְּאֶשֶׁר שֶׁהַשֵּׁם הַנִּזְכָּר לְעִיל הוּא מְכַנִּיעַ כָּל עוֹשֶׂה רָשָׁעָה. וְלִכֵּן חַיִּיב עָלֵינוּ רַק לְהִרְבוֹת בְּסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְּרַבֶּה לְסִפּוּר, הֵרִי זֶה מְשַׁבַּח. מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבֵּי יוֹסֵף, זְכוּרָנוּ לְבָרְכָה.

guarding” — *leil shimurim* (Shemos 12:42). For the value of the letters ל”ש [330] is equal to that of the Name יכ”ש [330]. This night is called a “night of guarding” because throughout the night we are protected from harmful spirits (Pesachim 109b). In acknowledge of this we refrain from reciting the [bedtime] *Shema* on this night in order to demonstrate our faith that the Holy One Blessed is He will protect us from all harmful spirits and other agents of misfortune on the two nights of Passover.

For the name mentioned above will vanquish all evildoers. Therefore our duty is to elaborate on the story of the Exodus and whoever does so at greater length is worthy of praise. — Based on the words of my teacher and mentor Rav Yosef (*Yesod Yosef*, Chaps. 84-85).

CHAPTER 91

פרק צא

דוד המלך אמר: "גם צפור מצאה בית, ודרור – קן לה וגו'". בודאי לא לחנם אמר דוד בן, ולא על סתם צפור אמר הכי, דמאי רבותא אכא, שצפור מצאה בית, וצפור דרור מצאה קן לה? אבל הענין הוא מבאר בזהר פרשת בלק, כי העולמות וחדרים שיש למעלה בגן עדן, אשר הצדיקים יושבים שם מסדרים בתלת שורין, ובהנף שורין יש חדרים והיכלות מלאים צדיקים, אשר עליהם נאמר: עין לא ראתה אלהים זולתך. והצדיקים יושבים ביקר וגדלה, ועטרתיהן בראשיהם,

King Dovid said, "Even the bird has found a house, and the swallow, a nest for itself" (Tehillim 84:4).

Surely Dovid did not write these words in vain, nor was he referring to an ordinary bird. For what would be novel in the fact that a bird found a home and a swallow, a nest? Rather, the true meaning of this verse is explained in the Zohar, *Parashas Balak* (196b):

The worlds and chambers On High in Gan Eden where the righteous dwell are arranged in three rows. In these rows are numerous chambers and palaces filled with the souls of righteous and concerning them it is stated, "No eye has beheld it, O God, other than You" (Yeshayahu 64:3). The righteous dwell there in honor and distinction, their crowns upon their heads.

ובין הני שורות, שם מטיילין נשמות הצדיקים, אשר עדין לא זכו כל כך כמו אותן הצדיקים, שהם יושבים על מקומם. אכן, גם הטיול, אשר מטיילין בין השורות, הוא להם לענג גדול, ויש להם נחת רוח, ועליהם נאמר: גם צפור מצאה בית. אף שהן בין השורות – אפלו הכי מצאו גם שבחדש ניסן הצפרים מתחילין לצפצף, כן בגן עדן הנשמות מתלבשים בדמות צפרים בחדש ניסן, ובכל בקר ובקר הם מצפצפים כצפרים. והאי צפצופא שבחא דקדשא בריך הוא וצלותא על חיי בני נשא, בגין דאלין יומין ישראל כלהו מתעסקין במצוות ועבדין פקודין דמארי עלמא, ואנון צדיקים דיתבי לגו בהיכלין טמירין,

Between the rows stroll those righteous souls with less merit than the ones who dwell in a fixed place. But strolling among the rows is also a delight from which they derive great satisfaction. Concerning them was it stated, “Even the bird has found a home.” That is, although they remain between the rows, even there they are able to find a home and a place of rest in which to enjoy the delight they are experiencing.

Dovid refers to them as “birds” because in the month of *Nissan* the birds begin chirping. Similarly, in the month of *Nissan* the souls in Gan Eden don the form of birds and each and each morning they chirp like birds.

This chirping consists of the praises of the Holy One Blessed is He and prayers for the living, because at this time of year all Israel are engaged in mitzvos and the fulfillment of the instructions of the Master of the Universe. Those righteous souls who dwell within hidden

דַּאֲתֹאמֶר עֲלֵיהֶם 'עֵין לֹא רָאָתָה' וְנִקְרְאִים 'דְּרוֹר', דַּאֲתִּי
לְהוֹן דְּרוֹר וְחֵרוֹת מְכֻלָּא, וְאַנּוֹן 'קֹן לָהּ' מִיַּחַד לְבוֹא לְמִדּוֹר
כְּמוֹ קֹן מִתְקֵן וּמוֹכֵן הַיֵּטֵב.

וְאִי תִימָא: בְּמֵאֵי זָכִין אַנּוֹן צְדִיקִים, דִּיתְבִּין לְגוּ בְּהִיכְלִין
טְמִירִין יוֹתֵר מְאֹנּוֹן צְדִיקִים שְׂבִין הַשּׁוֹרוֹת? לָזֶה אָמַר:
אֲשֶׁר שָׂתָה אֶפְרוּחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ, ה' צָבָאוֹת. פְּרוּשׁ:
אַנּוֹן דְּבְּהִיכְלִין טְמִירִין – גֶּרֶם לָהֶם אֲשֶׁר זָכוּ לְהַעֲמִיד
בָּנִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שְׂבִכְתָּב וּבַתּוֹרָה
שְׂבַעַל פֶּה, שֶׁהוּא נֶגֶד שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת שְׂבִמְקֻדָּשׁ, וְתֵלֶת זְמָנִין
בְּשִׁתָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהֵנָּךְ צְדִיקָיָא,

palaces, concerning which it is stated, "No eye has beheld it," are called *dror* [which means a "swallow" but also "freedom"] because they have attained freedom and liberty from everything. It is also said of them that they have "a nest," that is, a unique dwelling place, resembling a well fashioned and well prepared nest.

You may ask, In what way were those who dwell within the concealed palaces more deserving than those between the rows? The answer is that it states, "Where she places her fledglings on the ruins of Your altars, Hashem of Hosts" (Tehillim 84:4). That is to say, those dwelling in the concealed palaces merited this because they raised their sons to be Torah scholars, toiling in both the Written and the Oral Torah, corresponding to the two altars in the Beis HaMikdosh.

Three times a year the Holy One Blessed is He desires to take delight in these righteous ones. Therefore He

וּפְתַחִין לְהוּ הִיכְלָא חַד, דְּתַמָּן עוֹשִׁין עֲטָרוֹת לְעֵטֵר בָּהֶם
מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ לְעֵתִיד לְבוֹא.

וְהִנֵּה נִזְכָּר לְעִיל, בְּחֹדֶשׁ זֶה כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּמִצְוֹת:
לְבַעַר חֻמֵּץ וְהַגְעֵלָה וּלְבוֹן וְהַדָּחָה וְעֲרוּי וּבְדִיקוֹת חֲטִין
בְּנִפְּהָ, וְהִטְחִינָה וְהַלִּישָׁה וְהַעֲרִיכָה וְהַרְקוּד וְהַאֲפִיָּה וְהַסֵּק
הַתָּנוּר – כָּל עֵסֶק נִחָשֵׁב לְמִצְוָה מִיַּחַדָּת, וְעַל כֵּן יִשָּׂר וְכֻשָּׁר
שָׁלֵא לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה מְמַלְאכּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת עַל יְדֵי
עֲרָלִים, כִּי אִם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵלִים. וּבִהְיוֹת כֵּן, רְאוּי לְהִדָּר
אַחֵר עֲשִׂית הַמִּצְוֹת בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה. וְכָל הַיָּרָא לְדַבֵּר ה' יִחָשֵׁב
בְּעֵין שְׂכָלוֹ, אִיךָ לְחֹדֶשׁ אֵיזָה דְּבַר תּוֹרָה, כִּי גַם זֶה נִכְלָל

opens for them a certain palace in which crowns are fashioned, and they will be placed upon the head of our righteous Moshiach in the time to come.

We mentioned earlier that in this month all Israel are busy with mitzvos — eliminating leavened products, purifying their vessels through boiling, scorching, rinsing and pouring hot water, inspecting the grain in a sifter, sifting the flour, grinding it, kneading it, arranging the loaves, stoking the oven and baking. Each of these tasks is reckoned as a separate mitzvah. Therefore it is fitting and proper that none of them should be performed by gentiles but only by Jews. This being so, it is also fitting for a person to actively seek out mitzvos to perform during this month.

Let everyone who fears the word of Hashem consider what new mitzvah practice he can adopt, for this, too, is included within the holy words of the passage above that in this month

בְּדַבְרֵי קְדוּשִׁים שֶׁל מֵאֵמֶר הַנִּזְכָּר, שֶׁבְּחֹדֶשׁ זֶה מִתְעַסְקִים
בְּמִצְוָה. וְשֶׁפִּיר מִתְפָּרֵשׁ הַכְּתוּב: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם – לְטַהֵר
נַפְשׁוֹתֵיכֶם. וְצָרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה וּפְרִנָּסָה לַעֲנִיִּים, כִּי בַּפֶּסַח
נְדוּנִים עַל הַתְּבוּאָה. וְאֵיתָא בְּזֵהָר חֹדֶשׁ פָּרֹשֶׁת בְּרֹאשִׁית:
בַּפֶּסַח נְדוּנִים עַל הַתְּבוּאָה. וּפְרִיָּךְ: מֵאֵי קָא מְשַׁמֵּעַ לָן?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עַל הַתְּבוּאָה מִמֶּשׁ. דָּאֵמַר רַבִּי יִצְחָק:
בְּשָׁנָה שֶׁעֲבָרָה נִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה כְּדִי
סְפוּקָא לְעֵלְמָא, וְהִנֵּה כְּשֶׁרוּאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהַבְּרִיּוֹת לֹא יֵצְאוּ יְדֵי חוּבָתָן בַּעֲשִׂית הַצְּדָקָה, נֶגֶד הַשֹּׁפֵעַ
טוֹבָה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתְּבוּאָה, וְהַבְּרִיּוֹת לֹא
נִתְּנוּ מֵעֶשֶׂר כֶּהֱגֹן, וְלֹא יִהְיֶי מִנִּיה לְמִסְכָּנָא כֶּהֱגֹן וּלְיִתְמֵי

all Israel are busy with mitzvot. Thus the words, “This month shall be for you” (Shemos 12:2), can be interpreted very beautifully, “to purify your souls.”

One must also give charity and sustenance to the poor. For the Talmud teaches that Pesach is the time when Heaven renders judgment regarding our crops (Rosh HaShanah 16a) and Zohar Chadash, *Parashas Bereishis* (18b) elaborates:

“On Pesach they are judged regarding their produce.”

What is this coming to teach us?

Rabbi Yitzchak said: It refers to actual produce.

For Rabbi Yitzchak said: Last year the Holy One Blessed is He gave them sufficient produce to satisfy the world. . .

But then He saw that they fell short in giving to charity relative to the abundance that He bestowed upon them and that they failed to tithe or to give sufficiently to the poor, the

וּלְאֶלְמָנָה, כִּד אֶתִּי פֶסַח, דָּאִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל עָלְמָא
עַל הָהוּא תְּבוּאָה, דִּיהִיב לָהּ בִּשְׁתָּא דְעֵבְרָה.

עַל פֶּן יִתְבוֹנֵן הָאָדָם הַיָּטֵב בְּכָל חֹדֶשׁ נִיסָן, אִם יֵצֵא יָדִי
חוֹבְתוֹ הַיָּטֵב בְּמִצּוֹה שֶׁל צְדָקָה נֶגֶד הַהִשְׁפָּעָה, שֶׁקִּבֵּל
מִהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מְטֵל עַל רֹאשִׁי
עֵדֶת עִם קֹדֶשׁ לְהִתְבוֹנֵן הַיָּטֵב עַל הַשָּׁנָה שֶׁעֲבָרָה, וּמִכָּל שָׁכֵן
עַל שָׁנָה הַבָּאָה, בְּפֶרֶט לְצַרְךָ חֵג הַגָּדוֹל הַקְדוֹשׁ כָּמוֹ חֵג
הַפֶּסַח, שֶׁצָּרָכִי הָעוֹלָם הֵן מְרַבִּין, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹיִם הֵן
בְּתִקְוָה הַיֵּס – עָנִי וְעָשִׁיר יַחְדָּו, מְחִיבִים בְּמִצּוֹת מְרֹד
וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת וּשְׁאָר צָרָכֵי יוֹם טוֹב.

וּבּוֹא וּרְאֵה מָה שֶׁכָּתֵב הַזֶּהר פְּרִשְׁת בְּשַׁלַּח, עַל הַתְּעוֹרְרוֹת

orphaned and the widowed. Therefore, when Pesach comes He judges them regarding the past years crop. It follows, then, that a person must consider well, throughout the month of *Nissan*, whether he has fulfilled his obligation of charity relative to the bounty he received from the Holy One Blessed is He during the past year.

It is even more important that the leaders of this holy people make a reckoning concerning the past year and especially concerning the year to come, particularly when it comes to such a great and holy festival, for people's needs at this time are many. All Jews are equal with respect to the magnitude of the miracles they experienced. Therefore poor and rich alike require matzos, bitter herbs, four cups of wine and the rest of the holiday supplies.

Come and see what is stated in the Zohar, *Parashas*

הַשְּׁגָחַת עֲנִיִּים וְאַבְיוֹנִים: אָמַר רַבִּי חִיָּא: תִּמְהֵנָּה עַל הָאִי קָרָא (תהלים סט, לד): "כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אַבְיוֹנִים ה'". וְכִי אֶל אַבְיוֹנִים שׁוֹמֵעַ, וְלֹא לְאַחֲרָא? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּגִין דְּאַבְיוֹנִים קְרוּבִין הֵן יוֹתֵר לְמַלְכָּא, דְּכֹתִיב: "לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְּכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה". וְלִית לֶךְ בְּעֵלְמָא דְּאִיהוּ תָּבִיר לְבִיָּה כְּמִסְכָּנָא. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: תָּא חֲזִי, כָּל אֲנוֹן בְּנֵי עֵלְמָא אֶתְחַזִּין קַמִּיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגוּפָא וְנַפְשָׁא, וּמִסְכָּנָא לֹא אֶתְחַזִּי אֶלָּא בְּנַפְשָׁא בְּלַחֲדוּי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרִיב לְנַפְשָׁא יְתִיר.

וּמִסְכָּנָא חַד הוּי בְּשִׁבְבוּתִיהָ דְּרַבִּי יֵיסָא, וְלֹא הוּי מֵאֵן

Beshalach (61a) regarding the special concern Providence shows towards the poor and the needy:

Rabbi Chiya said, "I am very perplexed by the verse, 'For Hashem hears the needy' (Tehillim 69:34). Does He hear only the needy and not others?"

Rabbi Shimon said, "It is because the needy are closer to the king. For it is stated, 'God will not despise a heart that is broken and contrite' (Tehillim 51:19), and there is no one in the world more broken hearted than the poor."

Rabbi Shimon ben Yochai said further, "Come and see. All the inhabitants of the world appear before the Holy One Blessed is He in body and soul, whereas the poor man appears before Him in soul alone. And the Holy One Blessed is He is closer to the soul than to the body."

There was a poor man in the neighborhood of Rabbi Yeisa to whom no one gave any thought and who was

דאָשגח ביה, והוא הוי אכסיוף (רצה לומר, שהיה בישן גדול). יומא חדא חלש האי מסכנא מחמת הדחק, עאל לגביה רבי ייסא. שמע חד קלא מן השמים דאמר: טילקא, טילקא. (פרוש: כי הגלגל הוא טילקא. רצה לומר, שהעניות הוא גלגל החוזר בעולם). והנה בזה המקום, אשר שמה גלגל הנשמות, הפורחות מאותו המקום, יצאה בת קול ואמרה כן: הא נפשא פרחת גבאי, ולא מטא יומא. וי, לביני נשא, דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה. אז שדא רבי ייסא בפומיה, דהאי מסכנא מיא דגרוגרין אפוטא דקונטא. (פרשו המפרשים, שנתן לו מים, שנתבשל בו גרוגרות ועוד עשבים של רפואות, שהשותה מים שנתבשלו בהם אלו השרשים עם הגרוגרות, גורמים

very bashful. One day the poor man became weak and fell ill. Rabbi Yeisa came to visit him. While he was there he heard a voice from Heaven declare, "Wheel! Wheel!" [The Gemara in Shabbos 151b likens poverty to a wheel making its rounds among the inhabitants of the world.]

This voice emanated from the "potter's wheel" where the souls go immediately after leaving the body. The voice continued:

"This soul is ascending to Me before its time has come! Woe! Woe to mankind because there is no one to restore this man's soul to him!"

Then Rabbi Yeisa poured into the pauper's mouth some water in which he had cooked some dried figs and medicinal herbs [which cause the patient to sweat and

שְׁהַחֲוִלָּה מִזֵּיעַ וְנִתְרַפָּא). אֶתְבַּקֵּעַ זַעַה בְּאַנְפֵי וְתַב רֹחִיָּה
 לְגַבִּיָּה. לְבַתֵּר אֶתָּא וְשְׂאִיל לִיָּה. אָמַר: חַיִּיד, רַבִּי, נִפְשִׁי
 נִפְקַת מִנִּי, וּמָטוּ לְנִפְשָׁאִי קָמִיָּה כְּרִסִּיָּה דְּמַלְכָּא וּבְעִיתִי
 לְמַהֲוִי תַּמּוֹן, אֶלָּא דְּבַעֵי הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכָּאָה לָךְ
 וְאַכְרִיזוּ עֲלֶיךָ: זְמִין הוּא רַבִּי יֵיסָא לְסַלְקָא רֹחִיָּה
 וּלְאַתְקַשְׁרָא בְּחַד אֲדָרָא קִדִּישָׁא, דְּזְמִין חֲבֵרְיָא לְאַתְעָרָא
 תַּמּוֹן, וְהָא אֶתְקִינוּ תִּלְת כְּרִסִּיָּא, דְּקִיָּמִין לָךְ וּלְחֲבֵרְךָ.
 מַהֲהוּא יוֹמָא הָוִי מְשֻׁגְיָחִין בֵּיָּה בְּנֵי נָשָׂא וְנִתְּנוּ לוֹ כְּדִי צָרְכוּ.
 וְתוֹ: מְסַכְנָא אַחֲרָא אַעֲבֵר קָמִי דְּרַבִּי יִצְחָק, וְהָוִי פִּלְג מָעָה
 כְּסָף בִּידוּי. אָמַר לִיָּה לְרַבִּי יוֹסִי: הַשְׁלֵם לִי וּלְבָנִי וּלְבִתִּי

then to be healed]. A sweat broke out on his face and his soul returned to him.

Afterwards Rabbi Yeisa asked the man what had happened to him. He answered, “By your life, rabbi, my soul indeed fled from me and ascended all the way to the throne of the King. It wanted to remain there but the King wished to grant you merit. For they proclaimed about you that, ‘One day Rabbi Yeisa will elevate his soul, connecting it with a certain holy chamber from which the companions of Rabbi Shimon are destined to cause an awakening on earth.’ They then prepared three thrones for you and your companions.”

From that day forward people cared for the poor man and provided him with his needs.

And further: Another poor man came before Rabbi Yitzchak carrying a half *ma'ab* coin in his hand. He said to

נִפְשָׁאִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: הָאֵיךְ אֲשָׁלִים נַפְשִׁיכּוֹ, דֵּהָא לֹא
 אֲשַׁתְּכַח גְּבָאִי רַק פֶּלַג מָעָה? אָמַר לֵיהּ הָאִי מִסְכָּנָא: הֲדָא
 אֲשָׁלִימָנָא בְּפֶלַג אַחְרָא דְּאִית לִי. אֶפְקִיָּה וְיִהִיב לֵיהּ.
 אֲתַחֲזִיאוּ לְרַבִּי יִצְחָק בְּחִלְמָא, דֵּהוּא אַעֲבֵר בְּשַׁפְתָּא דִּימָא
 רַבָּא וּבָעָאן לְמַשְׁדִּיָּה בְּגוּיָה וְיִהִיב יְדִיָּה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 יוֹחָאי, דֵּהוּא אוֹשִׁיט יָדּוֹ לְקַבְלֵיהּ, וְאֵתִי הָאִי מִסְכָּנָא
 וְאַפְקִיָּה וְאֲשַׁתְּזִיב. כִּד אֲתַעֲר נָפַל בְּפוּמִיָּה הָאִי קָרָא: אֲשָׁרִי
 מִשְׁכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'.

הָרִי לָךְ כַּמָּה אֲזֵהָרוֹת, שְׁצָרִיכִין לְהַזְהֵר בְּעֵנִיִּים. וּבִפְרֹט
 גְּבָאִי צָדָקָה צָרִיכִין לְרֹאוֹת לְקִנּוֹת חֲטִיִּים וְלִטְחוֹן וְלִשְׁלַח

Rabbi Yitzchak, "Make my soul and those of my sons and daughters whole."

Rabbi Yitzchak replied, "How can I make your souls whole when I have only a half *ma'ah* coin on me?"

The poor man answered, "I will complete your coin with the half *ma'ah* coin that I already have." So Rabbi Yitzchak took out his coin out and gave it to him.

Then Rabbi Yitzchak was shown a dream in which he was walking along the shore of the ocean and someone was trying to throw him in. He reached for the outstretched hand of Rabbi Shimon ben Yochai but just then the poor man came along and saved him. When he awoke, this is the verse that came into his mouth, "Fortunate is the one who understands [the needs of] the lowly, on a day of evil Hashem will preserve him" (Tehillim 41:2).

Here you have a number of warnings to be mindful of the poor. This is especially important for charity officers. They

הַקֶּמַח לַעֲנִיִּים, שְׁאֵז הִנָּאֲתָן קְרוֹבָה. וַיּוֹתֵר שְׂכָר יֵשׁ לְהַגְבִּאי
כְּשִׁשׁוּלָּחִים קֶמַח וּבֶשֶׂר לַעֲנִיִּים, וְכַדְמְצִינוּ בְּאַבָּא חִלְקִיה
בְּגִמְרָא דְּמִסְכָּת תַּעֲנִית (כג, ב), דִּהְוִי צְרִיכִין עֲלָמָא לְמִטְרָא.
שְׂדָרוּ רַבָּנָן לְגַבִּיה. אָמַר לְדַבֵּיתָהוּ: סָלִיק לְאַגְרָא לְמַבְעֵי
רַחֲמִי, אֶפְשָׁר שְׂתִירְצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵתִי מִטְרָא,
וְלֹא נַחְזִיק טִיבוֹתָא לְנַפְשָׁאִין. סָלִיקוּ לְאַגְרָא. קָא אִיהוּ
בְּחָדָא זְוִית וּבָעוּ רַחֲמִי. סָלִיקוּ קָדִים עֲנִי מְזוֹיִת דְּדַבֵּיתָהוּ,
וּבְאוֹתוֹ הַפֶּעַם אָתוּ רַבָּנָן לְבִקֵּשׁ לוֹ, שְׂתִירְפִּלֵּל עַל מִטְרָא. וְכִי
נָחִית מֵאַגְרָא, אָמְרוּ: יִדְעָנָא, דְּמִטְרָא מַחֲמַת מֵר הוּא
דְּאֵתָא אֲכָן מְאִי טַעֲמָא קָדִים סָלִיק עֲנָנָא הֵאִי מְזוֹיִת

must be sure to purchase grain and then grind it, so that they may send flour to the poor. For then the poor are able to benefit more readily.

The charity officers also receive greater reward by sending flour and meat to the poor. Thus we find in the third chapter of *Ta'anis* (23a) that when the world was in need of rain the rabbis sent a delegation to Aba Chilkiyah. He said to his wife [before the rabbis arrived], "Let us go up to the roof and pray for mercy. Perhaps the Holy One Blessed is He will be appeased and rain will come, so that we will not have to take credit for ourselves." So they went up to the roof. Then Aba Chilkiyah stood in one corner while his wife stood in another corner and they prayed for mercy. A cloud appeared over where his wife stood first.

At that moment the rabbis arrived to ask him to pray for rain. When he came down from the roof they said, "We know

דְּבִיתָהּ הָיִיתָ עוֹמֶדֶת? אָמַר לָהּ: מִשּׁוֹם דָּאֲתָתָא שְׂכִיחָא
בְּמִתָּא וּבְבִיתָא, וּמִקְרַב הַנִּיתָא לְעֵנִי. (וּפְרַשׁ רַשִׁ"י: דְּמִקְרַב
הַנִּיתָא כּו' – שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לְעֵנִי לֶחֶם וְקִטְנִית וְכִיּוֹצֵא
בָּהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְעֵנִי טֶרַח בָּהֶם. אָבֵל אָמַר אָבֵא
חִלְקִיָּה: אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם מַעוֹת).

הָרִי לָהּ, שֶׁכָּל כַּמָּה דְּנוֹתָנִין לְעֵנִי מַעוֹת, אֵין זְכוּתוֹ גָּדוֹל כָּל
כֶּךָ כִּמּוֹ שֶׁהוּא נוֹתֵן לְעֵנִי לֶחֶם וּבֶשֶׂר וַיֵּין, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה
טֶרַח לְקִנּוּת, וְיִהְיֶה מִקְרַב הַנָּאֲתוֹ. עַל כֵּן מְנַהֵג הַטּוֹב לְחַלֵּק
קֶמַח לְעֵנִיִּים, וְאֵף שֶׁהֵטֵרַח הוּא יוֹתֵר עַל הַגָּבְאִים בְּשֶׁבִיל
כֵּן, הַשָּׂכָר יוֹתֵר. וְהֵלֵא כָּבֶד אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָם לְבִרְכָּה:
וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכּוֹכְבִּים לְעוֹלָם וָעֶד – אֱלוֹ הַגָּבְאִי צָדָקָה.

that the rain came on account of you. But why did the cloud first appear on the side where your wife was standing?"

He replied, "Because a woman can be found both in town and at home, thus she enables the poor to benefit more readily." As Rashi explains, a housewife gives the supplicants bread and beans and the like, which they are able to enjoy without any further effort. "Whereas I," said Aba Chilkiyah, "merely give them money."

From here we see that one who gives the poor money does not receive as much merit as one who gives them bread, meat and wine, thereby sparing them the need to go and purchase these things and enabling them to benefit more readily. For this reason the ideal custom is to distribute flour to the poor. Although this overtaxes the charity officers, they receive more reward as a result. Moreover, our Rabbis have said of the verse, "And those who lead the many to righteousness are like stars

וְהִנֵּרְאָה לְפִי שְׂכָלִי, לָמָּה נִמְשָׁלוּ הַגְּבָאִי צְדָקָה לְכוֹכְבִּים? כִּי עֲנִין הַכוֹכְבִּים הוּא לְהָאִיר בַּלַּיְלָה, וְלֹא בַּיּוֹם, כִּי שְׂרָגָא בְּטֹהֲרָא לֹא מֵהֵנִי. וְכֵן הַגְּבָאִים מִיַּחֲדִים לְהָאִיר בַּמְּקוֹמוֹת הָאֶפְלוֹת, וְזֶהוּ מְקוֹם הָעֲנִיּוֹת וְדִלוֹת, וּבְאוֹתָן הַמְּקוֹמוֹת יֵרְאוּ הַגְּבָאִים לִתֵּן אוֹר וְהַשְׁגָּחָה בְּשִׁמְתָּ עֵין וּבְעֵין פְּקוּחָה לְטוֹבָה, וְאֵיךְ וּמָה לַעֲשׂוֹת. וְאֲשֶׁרִי הַגְּבָאִי צְדָקָה שְׁעוֹסָקִין בְּעֶצְמָן בְּעֶסֶק מִצְוֶה רַבָּה לְקִנּוּת חֲטִים מִהַמְּבַחֵר וְהַטּוֹב, כִּי חֶלֶק עֲנִיִּים הוּא חֶלֶק גְּבוּהָ. וְזֶהוּ הַסּוּד: וְכָל מְבַחֵר נִדְרִיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לָהּ (וַיִּפְרֹשׁ רַשִׁי פֶּרֶשֶׁת רֹאֵה: מְלִמֵּד, שְׂיִתֵּן

forever and ever” (Daniel 12:3), — “This refers to the charity officers” (Baba Basra 8a).

Why are charity officers likened to the stars? In my opinion it is because the stars shed their light at night, rather than in the daytime, in keeping with the dictum, “Of what benefit is a candle at noon?” (Chullin 60b). In the same way, the special task of charity officers is to shed light in dark places of poverty and indigence. It is in such places that the officers must shine their light and exercise their supervision, examining the situation well to determine how and what should be done to accomplish the most good.

Fortunate are those charity officers who tend personally to the great mitzvah of purchasing choice fine flour, for the portion of the poor is Heaven’s portion. This is the deeper significance of the verse, “And all your choicest vows that you vow to Hashem” (Devarim 11:12). As Rashi explains, “This teaches that one must give the poor their portion from the choicest part.” For the portion of the poor is Hashem’s

לְהַעֲנִיִּים חֶלֶק הַמִּבְחָר, כִּי חֶלֶק הָעֲנִי הוּא חֶלֶק ה'". וְכֵמוֹ
 שֶׁאֶמַר כְּמָה פְּעָמִים בְּפָרָקִים הַקּוֹדְמִים, עֵינֵי שָׁם.
 וְהִנֵּה רָאִיתִי מְכָשׁוּל גָּדוֹל בְּמַדִּינוֹת פּוֹלִין בֵּין הַגִּבְעָאִים, שְׁכָל
 אֶחָד מִחֲזִיק חֹדֶשׁ, וּמֵיָדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ יֵשׁ גִּבְעָאִי אֲחֵר,
 וּבִהְגִיעַ חֹדֶשׁ נִיסָן וְחֹדֶשׁ תִּשְׁרִי, אֲשֶׁר צָרָכִי הָעֲנִיִּים הֵם
 מְרַבִּים, מוֹצִיאִים שָׂאֵר הַגִּבְעָאִים אֶת רֹאשָׁם מֵעֶסֶק
 הַגִּבְעָאוֹת, וְאוֹמְרִים לְהַעֲנִיִּים הַבָּאִים לִפְנֵיהֶם: מַה לָּכֶם
 אֵלַי?! הֲלֹא יֵשׁ גִּבְעָאִי הַחֹדֶשׁ לִפְנֵיךָ, וְעָלִיו הוּא מְטִל לְצִאֲתָא
 יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּחֹדֶשׁ זֶה! וְהַעוֹשָׂה כֵּן הוּא מְכַעֵר מְאֹד, וְהֲלֹא
 עַל כָּל הַגִּבְעָאִים הַדּוֹבֵר מְטִל לְעַבְדַּת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, בְּכֶסֶף"ף

portion, as I have mentioned several times in earlier chapters (7, 10). Look there.

I have seen a tremendous stumbling block among the charity officers of the Polish provinces. The system in those lands is that each officer serves for only a single month, to be relieved by another officer the following month. Then when the months of *Nissan* and *Tishrei* arrive, at which time the needs of the poor are particularly great, each of the officers excuses himself from the task, telling the supplicants who come before them, "What do you want with me? Here is the officer of the month. It is his responsibility to fulfill his obligation this month!"

Such conduct is very unworthy, for in fact it is incumbent upon all the officers to carry out this holy task. *Bekasef yisa'u* — "Let them bear the burden of the money!" [this is a play on the words of the verse in Bamidbar 7:9, "They (the holy vessels) bear upon the shoulder," which is pronounced the same in

יִשְׂאוּ – וּמָה יַעֲשֶׂה הַגִּבְאִי חֹדֶשׁ? לַפְעָמִים אֵין יְכַלֵּת בְּיָדוֹ
 לְהַלוֹת מִכִּסּוֹ לַמַּעוֹת צְדָקָה, וְאֵין לוֹ שׁוּם מַעוֹת בְּכִיס שֶׁל
 צְדָקָה. וְאִם כֵּן, וְהָרִי עֲבוּדָה זֹ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ הוּא, נַחֲשֹׁב
 בְּעֲבוּדַת מֶלֶךְ בְּשָׂר וְדָם, הַמָּטִל עַל אִישׁ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ
 וְשִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ וְחֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ, וְאֵין אוֹתוֹ אִישׁ יוֹכֵל לֹמַר:
 הָרִי פָטוּר אֲנִי בְּחֹדֶשׁ זֶה, וְעָלִי הַמְּלָאכָה לְגֹמֵר בְּחֹדֶשׁ אֲחֵר,
 וְלָמָּה יַעֲשֶׂה כֵּן, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּעֲבוּדַת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

עַל כֵּן צְרִיכִים כָּל הַגִּבְאִים לַעֲשׂוֹת אֲסִפָּה וְלַפְקֹחַ וּלְעֵינִי
 הֵיטֵב בְּצִרְכֵי הָעֲנִיִּים וְהָאֲבִיוֹנִים, וּבְגִלְלַת הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרָךְ ה'
 אוֹתָם בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, וְיִזְכּוּ לִרְאוֹת בְּנֵי צִיּוֹן

Hebrew]. What is the officer of the month supposed to do? Sometimes he lacks the resources to lend the money for the distribution out of his own pocket, but neither is there enough money in the charity fund. This holy task should be treated as of no less importance than the service of a human king, which is incumbent upon his subjects every day, week and month. No one would think of saying to a human king, "I am exempt this month. I am responsible for a different month." Why, then, should one speak this way regarding the service of the King of the kings of kings, the Holy One Blessed is He, Heaven forbid?

Therefore all the charity officers should gather to examine the situation well in order to determine the needs of the poor and needy. On this account Hashem will bless the labor of their hands and they will merit witnessing the rebuilding of Tziyon

יְרוּשָׁלַיִם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי
יוֹסֵף, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה.

and Yerushalayim, Amein, so may it be Heaven's will. — Based
on the words of my teacher and mentor Rabbi Yosef, ז"ל (*Yesod*
Yosef, Chapter 86).

CHAPTER 92

פרק צב

מֵאֵהֶבֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל צִוָּה לְסַפֵּר
תְּשַׁעַה וָאַרְבָּעִים יוֹם מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח עַד חַג
הַשְּׁבֹעוֹת, שֶׁהוּא יוֹם מִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים.
וְהִטַּעַם הוּא מִבְּאֹר, כִּי כָשְׁהוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת מִצְרַיִם,
נִשְׁתַּקְּעוּ בִּקְלָפָה בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁעָרֵי טְמָאָה, וְאַלְמָל
הָיוּ יִשְׂרָאֵל שָׁם עוֹד יוֹם אֶחָד אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן, 'הָרִי
אֲנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעַבְדִּים הָיִינוּ לְפָרְעָה'. וְהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו וּבִרְבַּח חֶסֶדּוֹ הוֹצִיאָנוּ לְחֵירוֹת וְנָתַן לָנוּ
הַתּוֹרָה אַחֲרֵי מִסְפַּר חֲמִשִּׁים יוֹם, דְּהֵינּוּ שָׁהוּ יִשְׂרָאֵל
סוֹפְרִים אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם, חוּץ מִיּוֹם שְׁנִתְּנָהּ בּוֹ הַתּוֹרָה
הַקְדוּשָׁה. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם בָּאֲנוּ מִמִּדְרָגָה לְמִדְרָגָה בְּאַרְבָּעִים

The Holy One Blessed is He in His great love for Israel
commanded them to count forty-nine
days from the day after Pesach until the Yom Tov of Shavuot,
the day of the giving of the Torah, which is the fiftieth day. As
is explained in the Zohar (3:97a), when Israel was in exile in
Egypt they sank into the shells impurity until the forty-ninth
gate of defilement. Had they remained there for even one day
beyond the fifteenth of *Nissan* then we, our children and our
grandchildren would still be enslaved to Pharaoh.

But the Holy One Blessed is He in His abundant mercy
and lovingkindness took us out to freedom and gave us the
Torah fifty days later. That is, Israel was required to count
forty-nine days, excluding the day of the giving of the Torah,

וְתִשָּׁעַה שְׁעָרֵי הַקִּדְשָׁה, שֶׁהֵן שְׁעָרֵי בִינָה, וְלִכֵּן צִוָּה הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְסַפֵּר לָנוּ שְׁבַעַת שְׁבוּעוֹת כְּדִין אִשָּׁה נִדָּה,
שִׁסּוּפֶרֶת שְׁבַעַת יָמֵי נִקְיִים לְנִדְתָּהּ, וְאַחֲרַיִךְ כִּךְ הִיא טְהוֹרָה
לְבַעֲלָהּ. כִּךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שֶׁהָיָה לָהֶם דִּין טְמֵאָת
הַנִּדָּה מְקַלְפוֹת מִצָּרִים, וְהָיוּ מִכְרָחִים לְסַפֵּר שְׁבַעַת
שְׁבוּעוֹת תְּמִימוֹת.

וְאֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה: כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'תְּמִים' אוֹ
'תְּמִימִים' — הַשְּׁלִים לַמִּדּוֹת שְׁבוּעוֹת שְׁבַעַת, שֶׁהֵן
אַרְבָּעִים וְתִשָּׁעַת יוֹם; וְשִׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם מִתֵּן תּוֹרָה הָיָה
הַגְבָּלָה, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְטַהֲרִין אֶת עֲצָמָן כְּמוֹ אִשָּׁה הַמְטַהֲרֶת

and on each day they ascended to the next of the forty-nine Gates of Holiness, also known as the forty-nine “Gates of Understanding.”

Because of this the Holy One Blessed is He has commanded us to count seven weeks, parallel to the seven clean days that a menstruating woman must count before she becomes purified and permitted to her husband. For in the desert Israel also had the status of a menstruating woman as a result of their contact with the husks of defilement of Egypt. Therefore they were required to count seven complete weeks. In Midrash Rabbah (Bereishis 30:8) it is taught that every individual to whom the term *tamim* — “flawless” or *tamimus* — “completion” applies, completed a unit of seven “weeks,” corresponding to the forty-nine days.

Three days prior to the giving of the Torah Israel was commanded in the mitzvah of “separation” [*hagballah*], at which time they purified themselves like a woman purifying herself for her husband after menstruation.

לְבַעֲלָה אַחֵר עֵת נִדְתָּהּ. וּבַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיס
 בְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל שַׁעֲרֵי בִינָה, וְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים נִקְרָא 'עֵץ
 הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן'. וְאִם כִּי יֵשׁ שְׁנֵי דַעוֹת פְּלוּגָתָא רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אִי בְּנִיסָן נִבְרָא הָעוֹלָם אוֹ בְּתִשְׁרִי
 נִבְרָא הָעוֹלָם. וּבֵין לְמַר וּבֵין לְמַר סְבִירָא לֵיהּ, דְּבִפְעַל בְּנִיסָן
 נִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִתְחִילִין אָנוּ לְמִנּוֹת הַחֲדָשִׁים מִן רֹאשׁ
 חֲדָשׁ נִיסָן, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְחֲדָשִׁים. וְאִם כֵּן, פָּסַח הוּא חֵג
 הָרִאשׁוֹן, וְחֵג שְׁבוּעוֹת הוּא חֵג הָאֶמְצָעִי, וְחֵג הַסְּכוֹת הוּא
 חֵג הָאַחֲרוֹן. וְאִם כֵּן לָכֵן נִקְרָא שְׁבוּעוֹת 'עֵץ הַחַיִּים שְׁבַתוֹךְ
 הַגֶּן'. וְלָכֵן נִרְאָה לִי, דָּעַל זֶה כָּתַב הַזֹּהַר פְּרִשְׁתָּ אָמַר,

On the fiftieth day Israel merited to enter the last of the fifty Gates of Understanding, which is called the "Tree of Life that is in the midst of the garden" (Bereishis 2:9). Although there is a dispute between Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua (Rosh HaShanah 11a) regarding whether the world was created in *Nissan* or *Tishrei*, both agree that it was not actualized until *Nissan*. Therefore it is from the first of this month that we number the months. Thus *Nissan* is called the "first [lit. head] of the months."

It follows, then, that Pesach is the first of the *Chagim*, Shavuot, the second *Chag* and Sukkot the final *Chag*. That is why Shavuot is called the "Tree of Life that is *in the midst* of the garden" (Zohar, 3:96a), because it is the middle *Chag* [i.e., sandwiched between Pesach and Sukkot]. The Zohar also refers to Shavuot as the "praise of the Torah," which is highest praise of all. That is why the Torah was given on this day, since the Torah is also called the "Tree of Life that is in the midst of the garden."

זֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבִיּוֹם הַבְּכוּרִים, בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשָׁבוּעוֹתֵיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח: אֲזִי יִרְנְנוּ עַצִּי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה', כִּי בָא לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ. וְקֹשֶׁה, לְכַאוֹרָה, לָמָּה דָרַשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הַמִּקְרָא הַזֶּה כָּאן? אֲלָא נִרְאָה לִי, דְּשִׁפִּיר דָּרִישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי 'אֲזִי יִרְנְנוּ כָּל עַצִּי הַיַּעַר', דְּכָל עַצִּי הַיַּעַר הִלְבִּנוֹן נִקְשָׁרִים בְּעֵץ הַחַיִּים שְׁבַתוֹךְ הָגֹן, וְכִמּוֹ שְׁכַתְבְּתִי לְעִיל. וְהִנֵּה הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְהַרְאוֹת חֲבַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶגֶד כָּל הָאֲמוֹת וְהַאֲכִילֵנוּ אֶת הַמֶּן בַּמִּדְבָּר, כְּמוֹ שְׁאֹמֵר הַכְּתוּב: הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וְצֹוֶה אוֹתָנוּ לְהַקְרִיב שְׁעוּרִים לְקָרְבָן בַּחֹג

I believe that it was with reference to this that the Zohar states (ibid.):

“And on the Day of the First Fruits when you sacrifice a new offering to Hashem in your weeks, there shall be for you a holy convocation” (Bamidbar 28:26).

Rabbi Shimon began his address, “Then the trees of the forest will exult before Hashem, for He comes to judge the earth” (Divrei HaYamim 16:23) . . .

On the surface it is not clear why Rabbi Shimon chose to elaborate on this verse from Divrei HaYamim in this context. I believe that it is because all the trees of the forest of Levanon are bound to the “Tree of Life in the midst of the garden,” as I have already explained.

In order to demonstrate His affection for Israel before all the nations the Holy One Blessed is He sustained us with manna in the desert. Thus is it stated, “Behold I will rain upon you bread from Heaven” (Shemos 16:4). He also commanded us

השבועות. זכאה חולקיה דישׂראל, דקדשא בריך הוא
 בדיק לון בקרבן שעורים כדין סוטה, שהביאה קרבנה
 מאכל בהמה, כך צוה הקדוש ברוך הוא להביא קרבן
 שעורים. אבל האי שעטא אקדימו ישׂראל 'נעשה'
 ל'נשמע' ואשתכחו כלן זכאין, כמה דאת אמר: כלך יפה,
 רעיתי, ומום אין בך. ואתמר עליה: אשת חיל מי ימצא?
 ואשת חיל היא עטרת בעלה. ולכן קרא הזהר המנחה
 חדשה 'מנחת קנאות', ולכן נקראת 'מנחת חדשה',
 וחדושה – שנעשין ישׂראל בריה חדשה ביום מתן תורה
 כאשה סוטה, דהיא טהורה, ונקתה ונזרעה זרע, וטהורה

to bring an offering of barley flour on the Yom Tov of Shavuot.
 Concerning this the Zohar (ibid.) teaches, "Meritorious is Israel's lot, for the Holy One Blessed is He tests them with a barley offering, like a straying wife who must bring an offering of animal fodder. So, too, the Holy One Blessed is He commanded them to bring an offering of barley flour.

But at that very moment Israel declared, 'We will do' before 'We will hear' (Shemos 24:7) and all of them were shown to be righteous, as it is stated, "You are entirely beautiful, my beloved, and there is no flaw in you" (Shir HaShirim 4:7). And it is also said of them, "Who can find a woman of valor" (Mishlei 31:10) and, "A woman of valor is a crown for her husband" (Mishlei 12:4).

Therefore the Zohar (ibid., 96b) refers to the flour offering of Shavuot as a "jealousy offering" (Bamidbar 5:18). It is also called a "new flour offering" (Vayikra 23:16) because Israel was as if created anew the day the Torah was given. Thus they resembled a straying wife who is discovered to be unsullied, of

היא – כִּךְ הָיָה יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִין אַחֵר מַעֲשֵׂה הַקֶּרֶבֶן שֶׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת.

וְלִכֵּן חַג הַשְּׁבוּעוֹת יוֹם אֶחָד, לְרִמְזָה שֶׁהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא הוּא אֶחָד, וְיִשְׂרָאֵל הֵן גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ, לְרִמְזָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל תְּלוּיִין בְּאַחֲדוּתוֹ, לְרִמְזָה עַל עֵץ חַיִּים, דְּמִיחָד לְכֻלָּהוּ אֵילָנֵי דְגֵן עַדן לְקִשְׁרָא בִּיחודָא שְׁלִים.

וְלִכֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר פְּרֻשָׁת אֱמֶר וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְסִפְּרָתֶם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה. כִּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְהוּוּ אֶחָדוּ בְּמִסְאָבוּתָא, כְּאַתְתָּא דְּאִתְבַּת בְּיוֹמֵי דְּמִסְאָבוּתָא. בְּתַר דְּאַתְגַּזְרוּ בְּמִצְרַיִם, עָאֵלוּ בְּחוּלְקָא דְּקִדְשָׁה דְּאַתְקַרִי

whom it is stated, “She shall be exonerated and seed shall be sown and she shall be pure” (Bamidbar 5:28). And so did Israel become pure after they brought the Shavuot offering.

The Yom Tov of Shavuot consists of only one day to symbolize the Oneness of the Holy One Blessed is He is. Similarly, Israel is called “one nation in the land” to symbolize the fact that they are bound to His unity. It is an allusion to the Tree of Life, which unifies all the trees of Gan Eden and binds them in a total unity.

Therefore it is stated in the Zohar (*Parashas Emor*, 97a):

“And you shall count for yourselves from the day after Shabbos, from the day you bring the sheaf [*omer*] of the wave offering.” When Israel was in Egypt they were under another domain, attached to the realm of impurity like a woman sitting out her days of impurity. But when they underwent circumcision in Egypt they entered into the

‘בְּרִית’, וּפָסִיק מְנִיָּהּ מִסָּאָבוּתָא, כְּדָא אֲתֵתָא, דְּפִסְקָה מְנָה
 מִסָּאָבוּתָא. בְּתֵר דְּאֲתִפְסְקוּ מְנִיָּהּ, מַה כְּתִיב? וּסְפִרְתֶּם
 לָכֶם וְגו’ כִּמּוֹ שְׁכָתוּב גִּבִּיָּה אֵשָׁה: וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעָה יָמִים.
 כֵּן אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: מִכָּאֵן וּלְהִלָּאָה
 חֲשֻׁבָנָא: וּסְפִרְתֶּם לָכֶם – לָכֶם, דִּיקָא – לְעֲצֻמְכֶם, כְּדִי
 שְׁיִהְיוּ תְּמִימוֹת בְּטָהֳרָה בְּנֵי אֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה יוֹמֵי נֶגֶד
 אֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה שָׁעִרִים דִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל בְּטִמְאָה,
 בְּמִסָּאָבוּתָא דְּעִבּוּדָה זָרָה שֶׁל מִצְרַיִם, וּבִיּוֹם הַחֲמִשִּׁים פָּסַק
 יִשְׂרָאֵל זְהֻמָּתוֹ, וְנִכְנָסוּ לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא סוּד
 חֲמִשִּׁים שָׁעִרֵי בִּינָה, וְהָיוּ כָּלֵן טְהוֹרִים. וְהָיוּ יוֹמָא, שֶׁהוּא

holy portion called “covenant” and became freed of their impurity like a woman cleansed of her impurity.

What is stated after their impurity ended? “And you shall count, etc.” This is parallel to what is stated regarding the woman, “And she shall count seven days.” Thus did the Holy One Blessed is He tell Israel that their reckoning begins from now. “You shall count for yourselves” — specifically “for you,” that is, for your own sakes in order that these forty-nine days should be flawless in their purity corresponding to the forty-nine gates into which Israel had fallen in the defilement, through their association with the idolatry of Egypt.

And on the fiftieth day Israel became cleansed of their filth and entered the last of the fifty gates of understanding, all of which are pure. That fiftieth day was holy and pure and on that very day Israel was granted freedom from the angel of death and the enslavement of the nations.

יום חמשים הִזָּה — יום קדוש וטהור, ובו ביום יצאו ישראל לחרות מן המלֶאךָ המִּטָּה ומן המלְכִיּוֹת.
 על כֵּן רָאוּ וְנִכְּחוּ לְכָל אִישׁ הִירָא וְחִרַד דְּבַר ה', שִׁילְמַד כָּל הַלֵּילָה שֶׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת, כְּפִי הַתְּקוּן שֶׁחִבְרוּ תַלְמִידֵי הָאֲר"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, וַיַּעֲסִקוּ בַתּוֹרָה וּבִנְבִיאִים וּבִכְתוּבִים וּבְמִשְׁנֵיּוֹת וּקְצַת מֵאֲמֵרֵי הַזֹּהַר. יַעֲשֶׂה כְּזֹאת, וּבַהֲתַעֲוֲרוֹת דִּלְתַּתָּא הוּא מְעוֹרֵר קִדְשָׁת עֲלִיוֹן לְאַתְחִבְרָא יְחִיד עֲלִיוֹן בְּאוֹרוֹ בְּשַׁפַּע גָּדוֹל, וּבְזִכּוֹת זֶה יִשְׁפִּיעַ הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא גַם כֵּן עָלֵינוּ אוֹר חֲדָשׁ, וְנִזְכֶּה כָּלֵנוּ לְאוֹרוֹ. אָמֵן.

Therefore it is fitting for everyone who fears Hashem and trembles at His word to study all night long on the Yom Tov of Shavuot, reciting the *Tikkun* [a text comprised of passages from all the various sections of the Torah] composed by the disciples of the Ari, ז"ל. And to toil in the Torah, the Prophets, the Writings, the Mishnah and selected passages from the Zohar.

Some recite the *Tikkun* on both nights of Shavuot and fortunate is the one who does so. For through the arousal from below one arouses a unification On High, resulting in a tremendous outpouring of holiness. In this merit may the Holy One Blessed is He pour down upon us a new light and may we all merit its illumination, Amein.

CHAPTER 93

פרק צג

אמר רבי יוחנן: אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר (תהלים קכו, ב): "אז ימלא שחוק פינו". אמרו עליו, על רבי שמעון בן לקיש, שלא מלא שחוק פיו מכי שמע מרבי יוחנן רביה.

והענין הוא, שה' יתברך ברא באדם לב וכבד וטחול: הלב הוא למעלה, והכבד — מתחתיו באמצע מצד ימין, והטחול מתחתיו מצד שמאל. הכבד הוא מרמז על שרש של עשו הנקרא 'אדום', לפי שהכבד כלו דם, ולכן נקרא עשו 'אדום', ותבשילו אדם, והשר שלו הוא אדם, וכלו

Rabbi Yochanan said (Berachos 31a): "It is forbidden to fill one's mouth with laughter in this world, as it is stated, '*Then* [in the future] our mouth will be fill with laughter' (Tehillim 126:2)." The Rabbis said of Rabbi Shimon ben Lakish that from the moment he heard this from Rabbi Yochanan he never again filled his mouth with laughter.

The idea behind this is that Hashem created the human being with a heart, a liver and a spleen. The heart is in the upper part of the body and towards the middle, the liver is below it and to the right while the spleen is below and to the left. The liver symbolizes Eisav's spiritual source, which is called "Edom" because the liver is entirely saturated with blood [*dam*]. For this reason Eisav himself is also referred to as Edom. Moreover, his food was red [*adom*], his guardian angel

דין. והטחול מרמז על לילית הרשעה, והלב מרמז על ישראל, עם קדוש, כי קדושים הם לאלהיהם, ועל כן לא נטל כל כך דמים, כי אם הברור והזך והטהור ומבחין בין דם לדם, בין דם נדה לדם טהור. מה שאין כך הכבד – שואב לגביה כל דם טמא, ואינו מבחין בין דם לדם. והכבד הוא תמיד בכעס, ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל הפועס, כאלו עובד עבודה זרה. כי כבר כתבתי, כי הפעס הוא מצד הכבד, כי הוא כח של סמאל, שנקרא 'אלהים אחרים', והטחול הוא מצד לילית, שדרכה להתראות לבני

is Adom and his character is permeated with the attribute of judgment.

The spleen symbolizes the wicked Lilis and the heart symbolizes the holy people Israel who are holy to their God. For this reason the heart receives only the most refined and pure portion of the blood, distinguishing between one type of blood and another, that is, between menstrual blood and blood that is pure.

The liver, by contrast, draws towards it all the impure blood and makes no difference between one type and another. The liver is always in a state of anger. Therefore the Sages have said (Zohar, 1:27b; Part 3:179a) that whoever becomes angry is deemed as if he worshipped idols. For I have already noted (Chapter 68) that anger derives from the liver and that it represents the influence of the *Samech Mem* (SME"l) who is referred to as, "other gods."

The spleen represents the influence of the Lilis, whose strategy is to appear to a man at night in a dream and in the

אָדם בַּלִּילָה בַּחֲלוֹם וּבְהִקִּיץ כְּדִמוֹת אִשָּׁה, עַד שְׁגוֹרֶמֶת
שִׁיצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע לְבִטָּלָה, וְלָכֵן הַטָּחוּל שׁוֹחֵק.

וּבְהִיּוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּם, אָזִי הָיָה מֵאִיר לְיִשְׂרָאֵל שְׁנֵי
אוֹרוֹת מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁעֲלִיָּהֶם נֶאֱמָר: "יְהִי אוֹר
וַיְהִי אוֹר". וּמִשְׁרַשׁ הָעוֹלָמוֹת הָאֵלּוּ הֵן נִשְׁמוֹת הָאֲמָהוֹת
רַחֵל וְלֵאָה, אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶן בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּבָם הָיוּ מְכַנְיָעִים
אֶת הַסַּמָּאֵל וְזוּגָתוֹ לִילִית, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שׁוּם שְׁלִיטָה
לַעֲשׂוֹת רָעָה לְיִשְׂרָאֵל. וּשְׁנֵי פְעָמִים 'אוֹר' גִּימְטְרִיא
'שׁוֹחֵק', מֵה שְׂאִין כֵּן כֶּאֱשֶׁר נִחְרַב הַבַּיִת, גָּרְמוּ הָעוֹוֹנוֹת
שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁל מַעֲלָה נִסְתַּלְקוּ, וְאִזּוֹ גָּבְרוּ שְׁתֵּי הַקְּלָפוֹת

daytime in the form of a woman until she succeeds in causing him to spill his seed. For this reason the spleen is also the source of laughter (Berachos 61b).

While the Holy Temple was standing two lights emanating from two supernal worlds shed their illumination upon Israel. Concerning these it is stated, "Let there be light and there was light" (Bereishis 1:3). From the same two supernal worlds derive the souls of the Matriarchs Rochel and Leah, both of whom contributed to the building of the Jewish nation. They also caused the *Samech Mem* and his consort Lilis to be humbled, depriving them of the power to cause Israel any harm. The numerical value of "light" — אוֹר — is 207. Thus two "lights" equal 414, identical with the numerical value of laughter" — שׁוֹחֵק.

But after the Holy Temple was destroyed our iniquities caused these supernal lights to depart. Then the two shells of impurity mentioned above gained dominion. From that time

הנזכרות, אזי היא שוחקת בנו בעוונותינו הרבים. ולכן אין שמחה ושחוק בעולם הזה. וכשבא משיחנו – אז ימלא שחוק פינו. ומכאן צריך האדם לדעת איך לרצות הבורא יתברך, שלא להראות שום פנים שוחקות עכשו בשעת החרבון, כי אסור לנו לשחק. ואם האדם אינו נזהר בזה, אזי הוא נותן כח לטחול לשחק, ומתגברין השתי קלפות הנזכרות לעיל. ולא מלוי שחוק לבד אסור, אלא גם שאר שמחות שאינן של מצוה אסורות, ואפלו שמחה של מצוה אין להרבות בהם כלל.

וכמבאר בדברי חכמינו זכרונם לברכה, ראה מה שכתב הזהר פרשת תזריע: רבי חיא ורבי יוסי הוי אזלי באורחא.

forth the evil Lilis laughs at us, on account of our many sins. Therefore we are not to rejoice or laugh in this world. But when our Moshiach arrives, “then our mouth will be filled with laughter.”

A person must realize, then, that if he wishes to appease his Creator he must not display any jocularity at all as long as the Temple lies in ruins, for it is forbidden for us to laugh. Whoever is careless about this lends power to the spleen and causes the two shells of impurity mentioned above to wax in strength.

But it is not only filling one's mouth with laughter that is forbidden. All forms of rejoicing other than those connected with a mitzvah are forbidden. And in connection with a mitzvah one should not rejoice excessively, as our Sages have intimated. See, for example, what is stated in the Zohar, *Parashas Tazria* (45b):

כַּד מָטוּ חַד חֶקֶל, חָמוּ חַד דְּפִטְרָא דְקִטְפָא (פִּרוּשׁ: עֵץ שֶׁל אֶפְרַסְמוֹן) שֶׁהָיָה בַּדֶּרֶךְ לְצַד יָמִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עֲטִיפָא עֲטִיפָא דְקִטְרָא, דְּעֵינִי שְׂכִיחַ (פִּרוּשׁ: כְּסוּי עֵשֶׂן שֶׁל שְׂרֵפֶת אֵשׁ חֲרֹבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׂכִיחַ לִפְנֵי עֵינֵי צַדִּיקִים, הַזֹּכְרִים תָּמִיד אֶת חֲרֹבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ). וְלָכֵן אֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בְּשׁוֹם שְׂמֻחָה מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

רְאֵה, כִּמָּה גָדֹל הַחֵיּוֹב לְהִתְאַבֵּל עַל חֲרֹבַן הַבַּיִת מְקֻדָּשׁ וְעַל שְׂפִיכַת דָּמֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ הָאָדָם לֹאמַר 'עַל נִהְרֹת בָּבֶל' וְלִשְׁפֹךְ דָּמָעוֹת עַל חֲרֹבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְ'שִׁיר מִזְמוֹר לְאַסָּף' סִימָן פוּ בְּתֵהֱלִים, עַל הָרִיגַת הַצַּדִּיקִים, כִּי שְׁעָרֵי דָמָעוֹת לֹא נִנְעָלוּ וְאֵין נִמְחָקִים לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ בָּרְקִיעַ מִמֶּנָּה

Rabbi Chiya and Rabbi Yose were traveling along a road. They came to a certain field and saw a balsam tree on the right side of the road. Rabbi Yose said, "A covering, a covering of smoke is in our eyes."

In other words, a film of smoke from the burning of the Holy Temple covers the eyes of the righteous who constantly reflect on its destruction. Therefore from that day onward it has been forbidden to look upon at any scene of rejoicing.

See how great is the obligation to mourn over the destruction of the Holy Temple and the spilling of Israel's blood. Therefore one must recite the Psalm, "By the rivers of Babylon" (Tehillim 137) and pour out tears over the destruction. One must also recite Tehillim 83 over the slaughter of the righteous. For the gates of tears were never sealed (Berachos 32b), nor are tears ever erased.

אֶחָד, שֶׁמְקַבֵּל אוֹתָן דְּמָעוֹת, וְהוּא גַם כֵּן מְמַנֶּה עַל הַתְּפִלוֹת
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן בְּדְמָעוֹת, וְהוּא מְלַאֵךְ מִן שְׂרֵי הָאוֹפָנִים,
 וְשֵׁמוֹ יִרְחֲמִיאֵל, וְהוּא שׁוֹלֵט עַל שֵׁשׁ מֵאוֹת חִיּוֹת, וְאֲנוֹן
 דְּמָעִין אַחֲרֵינֵין הוּא אוֹתָן דְּמָעוֹת 'הֵן אֲרָאֵלִם צִעְקוּ חֲצָה,
 מְלֶאכִי שְׁלוֹם מֵר יִבְכּוּן'. וְאֲנוֹן דְּמָעִין דִּישְׁדוֹן עַל זִכָּאִין כֹּד
 מִסְתַּלְקִין מֵעֲלָמִין, כְּלָהוֹן נְטִילֵי לֹון רְתִיכִין עֲלָאִין וּמְעַרְבֵי
 לֹון בְּאֲנוֹן דְּמָעִין דְּאוֹשְׁדֹן עַל חֲרָבֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל דָּא
 כְּתִיב: וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמָעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. מֵאֵן אֲנוֹן
 פָּנִים? אֲנוֹן אֵילִין רְתִיכִין קְדִישִׁין עֲלָאִין, וּבִתְרָא כֹון: וְחֲרַפְתָּ
 עִמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ, כִּי פִי ה' דִּבֶּר.

In Heaven there is an angel especially appointed to receive tears. The same angel is also in charge of receiving the prayers of Israel that are accompanied by tears. He holds command over the *Ofanim* called YRChMYEL [ירחמיאל] (Zohar, 2:245b), and has charge over six hundred *Chayos*.

Nevertheless, says the Zohar, there is another category of tears, concerning which it is stated, “Behold, the mighty ones cry outside; emissaries of peace weep bitterly” (Yeshayahu 33:7):

When the righteous leave this world all the tears they shed are taken by the supernal chariots who mix them with those shed over the destruction of the Temple. Concerning this was it stated, “And Hashem God will wipe the tear from upon every face” (Yeshayahu 25:8). Whose “face” does this refer to? It is a reference to the holy supernal chariots.” Afterwards, “He will remove the disgrace of His people from upon the entire earth, for the mouth of Hashem has spoken” (ibid.).

הַכָּלֵל, כִּי תִדִּיר צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר בְּלֵב מֵרַע עַל גְּלוּת הַשְּׁכִינָה, וּלְהִתְאַנֵּחַ עַל אֲרִיכוֹת הַגְּלוּת הַזֶּה, וְלִשֵּׁם אֶל לְבוֹ, כִּי בְהִיּוֹתָנוּ עַל אֲדָמָתָנוּ, וְהַשְּׁכִינָה הִיָּתָה שׁוֹרָה בֵּין הַכְּרוּבִים, הֵיִינוּ מְקַבְּלִים הָאָרָה בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים 'עַם קָדוֹשׁ לַה'', וְהֵיִינוּ קְרוּבִים אֶל הַשְּׁכִינָה וְאֶל הַקְּדוּשָׁה, וְהַקְּלָפוֹת הָיוּ נִחְבָּאִים וְדַחוּפִים בְּעַמְקֵי תְהוֹם. מֵה שָׂאִין בֶּן עֶכְשָׁיו: יִשְׂרָאֵל הֵן נִדְחָפִים וְנִסְחָפִים וּמִפְזָרִים בְּכָל פְּנוֹת וְקִצְוֹת הָאָרֶץ וּמִכְנִיעִים עֲצָמָם בַּגְּלוּת בְּהַכְנָעָה גְדוֹלָה נֶגֶד כָּל אִמָּה וְלִשׁוֹן, וְחוֹלְקִין לָהֶם כָּל הַכְּבוֹד, וְהַלִּילִית הִיא מְחִיכֶת וְשׁוֹחֶקֶת, וַיֵּשׁ לָהּ הַנָּאָה גְדוֹלָה, בְּרִאוֹתָהּ שִׁישְׂרָאֵל הֵן מִכְנִיעִין עֲצָמָן נֶגֶד הָאֲמוֹת, אֲשֶׁר

The conclusion to be reached from all this is that a person must rouse himself to mourn with a bitter heart over the exile of the *Shechinah* and to moan over the length of this bitter exile. He must reflect in his heart that as long as we were living upon our land and the *Shechinah* rested between the two angels on the cover of the Ark, we received daily illumination. Israel was called, "A people that is holy to Hashem" (Devarim 26:19), and we were close to the *Shechinah* and to holiness. Meanwhile the shells of defilement hid themselves and were banished to the nethermost regions of the deep.

But now, by contrast, Israel is pushed and pulled and scattered into every corner and to the very ends of the earth. In their exile they debase themselves greatly before every nation and tongue, treating them with every honor. Meanwhile, Lilis smiles and laughs, deriving great joy from seeing the people of Israel humble themselves before the nations. This is a literal

מִמֶּשׁ מְקִיִּם בָּנוּ: כִּי שָׁחָה לְעַפָּר נַפְשֵׁנוּ. וּמִמֶּשׁ אֲנַחְנוּ
 לְמֶרְמֶס תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיהֶם, וְאֲנַחְנוּ לָהֶם לְעַבְדִּים
 וְלִשְׁפָחוֹת. וְכָל טָרְחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַיִּגִּיעַ כָּפֹן נוֹשָׂאִים עֵין
 קֶצֶת מִן אַמּוֹת הָעוֹלָם בְּיִשְׂרָאֵל, וְלוֹקְחִים בְּיַד חֲזָקָה מִיָּדָם.
 וְאֲנַחְנוּ, בֵּית יִשְׂרָאֵל, מַכִּים וְנִהְרָגִים וְנִשְׁחָטִים וְנִשְׂרָפִים
 עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם. וְהֵיכָן לֹא יֵשִׁים אָדָם אֶל לְבוֹ כָּל מִי
 שִׁירָאת אֱלֹהִים נוֹגֵעַ בְּלִבּוֹ, לִכְנוֹן בְּתַפְלָתוֹ בְּמִקְוֹמוֹת
 הַשִּׁיכִים לְגֹאֲלֵת יִשְׂרָאֵל, שִׁיגְאֲלֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיָּדֵי
 אַמּוֹת הָעוֹלָם לְמַעַן שְׂכִינֵת כְּבוֹדוֹ! וְקִבְלָה אֲמִתִּית הִיא
 בְּיָדֵי: כָּל מִי שֶׁבִּלְבוֹ תִּדְּוֵר צָעַר עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה – זֹכָה
 לְכֶתֶר תּוֹרָה.

fulfillment of the verse, “For our soul bowed down to the dust”
 (Tehillim 44:26).

We are literally trampled beneath their feet. We are their slaves and maidservants. The fruits of Israel’s endeavors and labors inevitably attract the notice of one nation or another, who then come and take it from them by force. Meanwhile we are beaten, killed, slaughtered, and burned for the sanctification of the name of Heaven.

How, then, can any God-fearing person not summon all his concentration, whenever the redemption is mentioned in our prayers, to beseech the Holy One Blessed is He to redeem us from nations of the world for His name’s sake? For an authentic tradition has come down to me that whoever constantly grieves over the exile of the *Shechinah* will merit the crown of Torah.

וְדַע, מֵה שֶׁכָּתַב הָאֲרִי זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּהּ, עַל מוֹרֵנוּ הַרְבֵּי רַבִּי
 אֲבִרָהֶם הַלֵּוִי, שֶׁחֲבַר הַתְּקוּנֵי שִׁבְתָּ, שֶׁהָיָה דִּירְתוֹ בְּצַפָּת,
 תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וּבְכָל חֲצוֹת לַיְלָה הָיָה קָם
 וְסוּבֵב בְּכָל הָרְחוּבוֹת שֶׁל יְהוּדִים, וְנָתַן קוֹלוֹ בְּקוֹל מֶר
 וְאָמַר: אַחֲיָנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא יָדוּעַ לָכֶם, שֶׁהַשְׂכִּינָה
 בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּגָלוֹת, וּבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ הָיָה לְשִׁרְפָת אֵשׁ,
 וְיִשְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוֹת הַמֶּר וְסוּבְלִים יְסוּרִים, עֲנוּיִים קָשִׁים
 וּמָרִים, וְנִהְרָגוּ כַּמָּה חֲסִידִים וְחֲסִידוֹת, בַּחוּרִים וּבְתוֹלוֹת,
 זִקְנִים עִם נְעָרִים, בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין. וְנִתְּלִין וְנִדְּוִנִין
 בְּמִיתוֹת קָשׁוֹת וּמִשְׁנׁוֹת, וְאַתֶּם שׁוֹכְבִין עַל מִטּוֹתֵיכֶם
 בְּהַשְׁקָט וּבִטָּח? קוּמוּ וְנִצְעֶק אֵל ה' אֱלֹהֵינוּ, שֶׁהוּא מִלֵּךְ

Hear what the Ari, z"l, writes (*Or Tzaddikim, Amud HaAvodah*, Chapter 17) concerning our teacher Rabbi Avraham HaLevi, author of *Tikkunei Shabbos*, who lived in Safed, may it be built up and strengthened speedily in our days. Every evening Rabbi Avraham would arise at midnight and make the rounds of all the streets of the Jews calling out bitterly, "Our brethren of the House of Israel! You all know that on account of our many sins the Shechinah is in exile, our Holy Temple has been burnt with fire and Israel is immersed in a bitter exile where they are subjected to terrible afflictions and bitter tortures.

"Countless pious men and women and boys and girls, the elderly along with the young, have been killed with all four of types of execution. They are hung and sentenced to harsh and unusual deaths. How, then, can you lie upon your beds in tranquility and confidence? Rise and cry out to Hashem our God, who is a merciful and gracious King. Perhaps He will

רחום וחנון, אולי ישמע ה' אל קול תפלתנו, וירחם על עמו שארית פליטת ישראל. והיה החסיד צועק, ולא נתן מנוחה לכל בני העיר. והיו קמים כלם בשעה חדא לבתי מדרשות, והיו אומרים התקון חצות, ואחר כך היו לומדין איש איש כפי השגתו: יש מהן היו עוסקין בדברי קבלה ובזהר, ויש מהן היו עוסקים בגמרא ובמשניות, ויש מהן היו עוסקים בתורה ונביאים וכתובים. ואחר כך היו אומרים פזמונים ובקשות עד אור היום, והיו מעוררים רחמים.

והרב האר"י, זכרונו לברכה, היה מפליג בחסידות, ואמר על החסיד רבי אברהם הלוי, זכרונו לברכה, שהוא היה גלגול של ירמיהו הנביא. ופעם אחת אמר לו האר"י,

hear the sound of your prayers and have mercy upon His people, the remainder of Israel."

Thus did this saintly man continue his harangue, refusing to give the people the city any rest until all of them arose to go to the study hall and recite *Tikkun Chatzos* [the midnight prayers over the destruction]. Afterwards they would engage in study, each one according to his understanding. Some would immerse themselves in Kabbalah and the Zohar, others in Talmud and Mishnah and still others in the Torah, the Prophets and the Writings. Then they would recite songs of supplication and prayers until daybreak. In this way they would arouse Heaven's mercy.

The Ari, ז"ל, used to speak with enthusiasm about Rabbi Avraham's piety, saying that he was reincarnation of the prophet Yirmeyahu. One time the Ari said to him, "You must

זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּה: דַּע, כִּי שְׁלֹמוֹ יָמֶיךָ, וְהִגִּיעוּ יָמֶיךָ לְמוֹת, אִם
 לֹא שְׁתַּעֲשֶׂה תִּקְנָה אַחַת שְׁאֵלְמֶדֶךָ. וְאִם תַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ
 תִּקְנָה זוֹ, אֲזִי תַחֲיֶה עוֹד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים. וְזוֹ הִיא
 הַתִּקְנָה שְׁלֹךְ: שְׁתִּלַּךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְשֵׁם תִּלַּךְ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
 כְּתֹל הַמַּעֲרָבִי, וְתִשָּׁפֶךְ תְּחִנָּתְךָ, וְתִזְכֶּה לְרֹאוֹת הַשְּׂכִינָה. וְאִז
 הִלַּךְ הַחֲסִיד לְבֵיתוֹ וְסָגַר עֲצָמוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת
 בְּתַעֲנִית שֶׁק וְאַפֶּר, וְאַחֲרֵ כֵךְ הִלַּךְ הַחֲסִיד לִירוּשָׁלַיִם וּבֹא
 לִפְנֵי כְּתֹל הַמַּעֲרָבִי בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים וּבִבְכָּיָה גְדוֹלָה.
 וְאַחֲרֵ כֵךְ רָאָה עַל גִּבִּי הַכְּתֹל צוּרָה דֹּגְמַת אִשָּׁה מְלַבֶּשֶׁת
 שְׁחוּרִים, וְתִכְף מֵרֵב פָּחָדוֹ נָפַל עַל פָּנָיו אֶרְצָה, וְהָיָה צוֹעֵק
 וּבוֹכָה בְּבִכֵּי גְדוֹל, וְאָמַר: אוֹי לִי שְׂרָאִיתִיךָ בְּכֵךְ! אוֹי! אָהָה
 עַל נַפְשִׁי! וְהָיָה מֵאֲרִיךְ בִּבְכָיָה וּזְעָקוֹת. וְהָיָה מִמָּרֹט שִׁעְרוֹת

know that your days are completed and the time has come for you to die unless you perform the rectification procedure that I will teach you. But if you do perform it, then you will live for another twenty-two years. Your rectification is to go to Jerusalem to pray by the Western Wall and pour out your supplications. Then you will merit to behold the *Shechinah*.”

So the pious Rabbi Avraham went home and secluded himself for three days and nights, immersed in fasting and wearing sackcloth and ashes. Afterwards he traveled to Jerusalem and arrived at the Western Wall, where he prayed with supplications and with great weeping. Then he observed on the wall, the figure of a woman all dressed in black. Immediately he fell upon his face out of fear, crying out and weeping loudly, “Woe to me! Woe to me that I have seen You thus! O woe! Alas for my soul!”

ראשו עד שנתעלף ונרדם, ואז ראה בחלום, שבאה אליו השכינה בבגדים נאים ואמר: התנחם, בני אברהם, כי יש תקוה לאחריתך, וישבו הבנים לגבולם, כי אשיב את שבותם ורחמתי אותם. וייקץ וישא את רגליו וחרז לצפת, ובא אל האר"י, זכרונו לברכה. ותכף אמר לו האר"י, זכרונו לברכה: אני רואה בך, שזכית לראות פני השכינה, ומעתה תהיה בטוח, שתחיה עוד עשרים ושנים. וכן הוי, שהחסיד היה חי אחר זה המעשה עשרים ושנים.

ומהחסיד הנזכר לעיל יראה כל אדם לעשות כן: לקום בחצות הלילה או קדם אור הבקר, ולהתאבל על חרבן בית

He continued this weeping and crying out and the tearing of his hair until at last he fainted and fell asleep. Then the *Shechinah* came to him in a dream dressed in beautiful garments, saying, "Be consoled, Rabbi Avraham my son, for there is hope for your end and the children will return to their borders. For I will return their captivity and have mercy upon them."

After he awoke, he returned to Safed and went to see the Ari. The Ari immediately said to him, "I see upon you that you have merited to see the countenance of the *Shechinah*. Now you may be assured that you will live another twenty-two years." And so did it transpire that the pious man lived for another twenty-two years after this incident.

From the deeds of the pious man mentioned above one learns the importance of rising at midnight or before dawn to

הַמִּקְדָּשׁ וְעַל הַרִיגַת הַקְּדוֹשִׁים. וְאַחַד הַמְּרֻבָּה וְאַחַד
הַמִּמְעִיט, וּבִלְבַד שְׂיִכּוֹן לְבוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְלֹא יַעֲשֶׂה זֹאת
שְׂתִתְפָּאֵר בְּפָנֵי הַבְּרִיּוֹת, כְּדִי שְׂיִשְׁבְּחוּ אוֹתוֹ הַבְּרִיּוֹת, שֶׁלֹּא
דִּי שֶׁהוּא לֹא מְקַבֵּל שָׂכָר עַל זֶה, אֲלֵא גַם מְקַבֵּל עֲנֹשׁ גָּדוֹל.
וּמִי שֶׁהוּא מְכֻוֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֲזִי עָלָיו הַכְּתוּב הוּא אוֹמֵר:
(קֹהֶלֶת ח, ה): שׁוּמֵר מִצְוָה לֹא יִדַּע דְּבַר רָע, וַיִּזְכֶּה לִרְאוֹת
בְּבִנְיָן צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, אָמֵן. מוֹרֵי וְרַבִּי, מוֹרֵנוּ הַרְבֵּי יוֹסֵף,
זְכְּרוֹנוֹ לְבִרְכָּה.

mourn over the destruction of the Holy Temple and the slaughter of the righteous. It is immaterial whether a person does a little more or a little less, as long as his intentions are for the sake of Heaven (Berachos 5b). But let him not do this in order to receive acclaim, for then not only does he receive no reward, but he will even be punished.

If his intentions are for the sake of Heaven, however, it states concerning him, “One who keeps a commandment will experience no misfortune” (Koheles 8:5). Moreover he will merit witnessing the rebuilding of Tziyon and Yerushalayim, Amein. — Based on the words of my teacher and mentor Rabbi Yosef, z”l.

CHAPTER 94

פרק צד

כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה מִג, יד): "כֹּה אָמַר ה': לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבִלָּה, וְהוֹרַדְתִּי בְּרִיחִים". בְּפֶסוּק זֶה נִתְבָּאָר גְּדֹל אֱהָבַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּשְׁתַּתֵּף בְּצָרְתָּן וַיֵּרֶד עִמָּהֶם לַגָּלוּת. וְכֵמוֹ שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, דְּכְתִיב: הִבֵּאתִי מִצְרַיִמָּה אֶת יַעֲקֹב. אֶת – לְרַבּוֹת הַשְּׂכִינָה. וּבִסּוּד שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב: אֲנִכִּי אֵרֶד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה, וְאֲנִכִּי אֵעֲלֶךְ. וּבְגָלוּת בָּבֶל כְּתִיב: לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבִלָּה. וּבְכָל צָרְתָם לוֹ צָר – שֶׁבְּכָל גָּלוּת הוּא קָשָׁה יוֹתֵר מִגָּלוּת מִצְרַיִם.

It states, "Thus said Hashem, for your sake I have sent you into Babylon and I have sent them all down in boats" (Yeshayahu 43:14). [The Zohar comments (*Parashas Shemos* 2b), "I have sent you into Babylon" — This alludes to the Holy One Blessed is He."] This illustrates the great love of the Holy One Blessed is He for Israel, on account of which He shares in their afflictions and descends with them into exile.

Similarly, regarding the descent into Egypt it is stated, "These are the names of the children of Israel who came to Egypt with [es] Yaakov" (Shemos 1:1). Wherever the word **אֵת** appears it includes something not mentioned in the verse. In this case it includes the *Shechinah*, which went down with Yaakov into Egypt, in keeping with the verse, "I will descend with you into Egypt and I will bring you up" (Bereishis 46:4).

Regarding the Babylonian exile, however, not only does it state, "For your sake I have sent you into Babylon," but, "In all their afflictions He is afflicted" (Yeshayahu 63:9). The succeeding exiles were more difficult to bear than the Egyptian exile.

וּבְזֶהֱרָ אֵיתָא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי: מֵאֵן דְּמַרְגִּיל
 עֲצָמוּ בְּצַעְרָא דְשְׁכִינְתָּא, דָּאֵף עַל פִּי דְבָא עָלְיוּ צַעַר, יִסְבֵּל
 מִשְׂאֵי הָזָה, וְלֹא חֵישׁ. אָבֵל מֵאֵן דְּלֹא מַרְגִּיל עֲצָמוּ בְּצַעְרָא
 דְשְׁכִינְתָּא וְצַעְרָא דְיִשְׂרָאֵל, רַק כָּל יוֹמִין הוּא בְּתַפְנוּקִין
 וְעִדּוּנִין שֶׁל הָעוֹלָם הָזֶה – כִּיּוֹן דְּאֵתָא עָלְיוּ אֵיזָה צַעַר –
 דָּא אֵיהּ צַעַר שְׁלִים. וְעַל דָּא אֲצַטְרִיךְ כָּל אֶחָד לְמַבְכֵּי כֹד
 יִשְׂרָאֵל הֵן בְּצַעְרָא בְּגִלוּתָא. וְהֵנָּה בְּגִלוּת בְּבָל הוּי צַעְרָא
 שְׁלִים, דְּהוּי יִשְׂרָאֵל בְּתַפְנוּקִין, כְּדַכְתִּיב: בְּנֵי צִיּוֹן הִיקָרִים,
 הַמְּסֻלָּאִים בְּפֹז וְגו'. וְהִשְׁתָּא הוּי נַחֲתִין בְּגִלוּתָא, וְרַחֲמִים עַל
 צוּרֵיהוֹן, וִידִיהוֹן מִהֲדַקִּין לְאַחֲרֵיהֶן. וְכֹד הוּי אֲזִיל בְּגִלוּתָא,

In the Zohar (2:2b) it is taught:

Rabbi Shimon ben Yochai said: If a person accustoms himself to identify with the suffering of the *Shechinah*, even if he encounters suffering he will bear the burden and not worry. But if he does not accustom himself to identify with the suffering of the *Shechinah* and of Israel, but spends all his days enjoying the pleasures and delights of this world, when some suffering does befall him it will cause him complete distress. Therefore every individual must weep while Israel suffers in the exile.

Indeed, in Babylon the suffering was complete, because Israel had become accustomed to a life of pleasure. Thus it states, “The precious sons of Tziyon who were comparable to fine gold, etc.” (Eichah 4:2). But then they went into exile with a millstone upon their necks and their hands fastened behind them. And as they went into exile the Holy One Blessed is He called to all His hosts and

קרא קדשא בריך הוא לכל פמליא דיליה ואמר: למה בני בגלותא, ואתון הכא?! קומו חותו כלכן, ואנא עמכון! הדא הוא דכתיב: כה אמר ה': למענכם שלחתי בבבלה והורדתי בריחים כלם. מאן בריחים? אלן כל רתיכין ומשרין עלאין. וכד נחתו, אתמתחו ושריאת רוח הקדש על יחזקאל הנביא. אמר להו לישראל: הא מאריכון הכא, וכל חילא שמיא ורתיכוי דאתיא לדור עמכון. ולא המנוהו ישראל, עד דאמר להו יחזקאל כל מאן דחמי בנבואה, שנאמר: וארא והנה רוח וגו'. אמר רבי שמעון בן יוחאי: בהאי שעתא חדו ישראל חדותא שלמה, שראו דהקדוש

said to them, "Why are My children in exile while you remain here? Set out and go down, all of you, and I will accompany you."

This is the meaning of the verse, "Thus said Hashem, for your sake I have sent you into Babylon and sent them all down in boats." Who are those in the "boats"? They are the Heavenly chariots and encampments. And as they were on their way down the Heavens opened up and the spirit of prophecy settled upon the prophet Yechezkeil, who said to Israel, "Behold, your Master is here along with all the hosts and chariots of Heaven, who have come to sojourn with you!"

But Israel did not believe it until Yechezkeil told them everything that he saw in his vision. Thus is it stated, "And I saw and behold there was a wind, etc." (Yechezkeil 1:4). . . .

Rabbi Shimon ben Yochai said: At that moment Israel's joy was total because they saw that the Holy One Blessed is He was with them.

ברוך הוא הוא עמהון. עד כאן לשונו. עין שם פרשת
בראשית.

והנה בכל דור יש צדיקים שמקבלים עליהם באהבה רבה
למסור נפשם על קדשת השם. אמר רבי יהודה: אלמלא
יודעים ישראל חביבותא דישאל, דרחים הקדוש ברוך
הוא יתהון, הוי שואגים כפפירים לרדף אחריו. על כן
צריך כל בר ישראל לקבל עליו על הגלות באהבה ובחבה,
ובפרט בגלות המר הזה, אשר כמה נפשות היו יושבים
בביתם, ואינם יודעים דבר מה, ופתאם בא עליהם
עלילות שקרים, מה שמעלילין עליהם עלילות שקר,
ונלקח האיש מאשתו ומבניו ובנותיו ומבית אביו, ונשלח
למקום אפל בין נחשים ועקרבים, והאמה הרשעה

Now, in every generation there are righteous people who accept upon themselves with great love to sacrifice their lives for the sanctification of the Name of Heaven. Thus Rabbi Yehudah said, "If only Israel knew the great love that the Holy One Blessed is He has for them they would roar like young lions and pursue Him" (Zohar 2:5b). Hence, every Jew must accept upon himself the yoke of the exile with love and affection.

This is particularly relevant in this bitter exile in which it has often happened that a person sat at home oblivious to everything and suddenly was set upon with false accusations. He would then be taken from his wife, his sons and daughters and his father's house to be sent to a dark place where he was thrown among the snakes and scorpions. Meanwhile members of the wicked nation engaged false witnesses to testify against

מַעֲמִידֵין עֲדוֹת שְׁקָרִים לְהַעֲיד, וְיוֹשְׁבֵי מִשְׁפָּט מִצּוּיִם לְדוֹן
 אֶת הַיְּהוּדִים בְּעֲנוּיִם קָשִׁים וּמָרִים. וְאַשְׁתּוֹ וּבָנָיו, כְּשֶׁהָן
 שׁוֹמְעִין אֶת הַצֶּעַר, אֲזִי בּוֹכִים וְצוֹעֲקִים אֶל ה' וְאֶל הַקֹּהֶל,
 אוֹלֵי יוֹכְלוּ בְּהַשְׁתַּדְּלוֹת לִפְטוֹר אֶת הַתְּפוּסִים. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 עִם קֹדֶשׁ הֵם, זֶרַע רַחֲמָנִים פּוֹשְׁטִין אֶת מַלְבוּשֵׁיהֶם
 וְנוֹתְנִים מַעוֹת לַפְּדוֹת נַפְשוֹת הָאֲבִיוֹנִים מִמִּיתָה קָשָׁה
 וְחִמּוּרָה. וְלִפְעָמִים כָּל הוֹן לֹא יוֹעִיל. וְכָל הָעַם בּוֹכִים
 לְמִשְׁפַּחוֹתָם בְּשִׁמְעָם מִשְׁפָּט הַחֲמוּר וְהָעֲנוּיִים הַקָּשִׁים:
 שְׂרָפָה, גִּפְרִית וְאֵשׁ עַל לֶבָם שֶׁל קְדוּשִׁים. וְקֹדֶם הַמִּיתָה
 מַעֲנִין אוֹתָן בְּמִסְמְרוֹת תְּקוּעִים תַּחַת הַצַּפְרָנִים וּמִנְעָלִים
 שֶׁל בְּרָזֶל. אוֹי! מִי יוֹכַל לְסַפֵּר גְּדֹל הָעֲנוּיִים! וְלִפְעָמִים

him, and those who sat in judgment ordered that the Jew be punished with harsh and bitter tortures.

When the man's wife and children heard this terrible news they would weep and cry out to Hashem and also turn to the community in the hope that they would be able to free the accused through private negotiations. Then the children of Israel, Hashem's holy people, the merciful seed, would take even the shirts from their backs to contribute funds for the redemption of that poor soul from a horrible death.

But sometimes all the money in the world was of no avail and the entire nation would weep, family by family, at the news of the grim trial and tremendous suffering caused by the sulfur and fire that were ignited upon the chests of the holy martyrs. And before the condemned man was executed they would torture him with nails forced up under his fingernails, and weigh him down with iron shoes.

חֹתֶכֶּיךָ הַלְשׁוֹן מֵאַחֲרֵי הַצֹּאֵר וְחֹתֶכֶּיךָ הַבֶּרֶת קֹדֶשׁ
 בְּעוֹדְנֵי בְּחַיִּים. וְאַחֵר כֶּךָ חֹתֶכֶּיךָ הַבֶּטֶן וְלֹקֶחֶיךָ הַלֵּב וְהַכֶּבֶד
 וְהָרֵאָה, וְאַחֵר כֶּךָ חֹתֶכֶּיךָ אוֹתוֹ לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים. וְאֵף עַל
 פִּי כֵן הַקְדוּשִׁים סוֹבְלִין יְסוּרִין כָּאֵלוֹ, וְאֵף עַל פִּי כֵן אֵינָם
 רֹצִים לְהַמִּיר דָּתָם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל הַצֹּרֶה מִן
 הַקְדוּשִׁים וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַפְּרוֹפִירָא שְׁלוֹ, כְּדִי שְׂיִנָּקֶם לְעֵתִיד
 נִקְמַת דָּם עֲבָדָיו הַשְּׁפוּף בְּחִנָּם, שְׁנוּטְלִין הָאֲמוֹת הַנִּשְׁמוֹת
 מִן הַקְדוּשִׁים בְּעֲלִילוֹת שְׁקָרִים.

וְעַל כָּל הַצָּעַר הַזֶּה יָדוּוּ כָּל הַדּוֹוִים, וְכָל בֶּרֶשׁ יִשְׂרָאֵל מְחִיב
 לְקַבֵּל עָלָיו בְּאַהֲבָה, בְּאֵם שְׂיִזְדַּמֵּן לוֹ חֵס וְשְׁלוֹם סְבָה כְּזוֹ.
 וְעַל צָעַר כְּזֶה הַשְּׂכִינָה מִיִּלְלָתָהּ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁל מַעְלָה

Who can relate the enormity of the suffering? And sometimes they would cut out the person's tongue from his throat or else they would cut off his male organ while he was yet alive. Then they would cut open the martyr's stomach and tear out his heart and liver and lungs, and then cut his body into quarters.

But the martyrs would endure all this and still refuse to exchange their religion. And the Holy One Blessed is He would take the image of these martyrs and impress it upon His cloak in order so that one day He can avenge the blood of His servants that was spilled in vain. For the nations took souls of these holy ones through libelous accusations.

Every feeling person must weep over all this suffering. Nevertheless, every Jew must also be will to accept it with love should the like ever befall him, Heaven forbid. The *Shechinah* wails over all such tragedy and the supernal worlds are filled

מֵלֵאִים בְּכִיּוֹת וְאַנְחוֹת עַל נַפְשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵן דְּגַמַּת קָרְבָּן לַה' וְרֵיחַ נִיחּוֹחַ, בְּאֶשֶׁר שֶׁהֵן מִיַּחַדִּים אֶת לַבָּם לְאֲבֵיהֶם שְׂבִשְׁמִים, וּמוֹסְרִים עֲצָמָן עַל קְדֻשַׁת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לִיְחִוּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ.

וְתִדַּע, דְּאֵיתָא בְּזֹהַר פְּרָשַׁת בְּרָאשִׁית, כִּי בִּהְיָה הָרְבִיעִי מִשְׁבָּעָה הֵיכְלוֹת דְּלִמְעָלָה, שֶׁם יוֹשְׁבֵינָן אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל הַהֲרוּגִים, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וּבִהְיָה הַשְּׁנִי יֵשׁ מִחֲצָה לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִמְשִׁיחַ, וְשֶׁם יֵשׁ בְּכִיָּה גְדוֹלָה עַל חֲרָבֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם וְהַרְיָגַת הַצַּדִּיקִים. וּמְשִׁיחַ צִדְקָנוּ נָחִית לְהֵיכַל הָרְבִיעִי, וְשֶׁם מֵתְחִיל לְהַזְכִּיר בְּפִרוּטוֹט כָּל הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם לָמוֹת עַל קְדֻשַׁת

with weeping and sighing over the souls of the holy martyrs. For they are like sacrifices and a sweet savory smell to Hashem because they unified their hearts towards their Heavenly Father and gave their lives for the sanctification of His great Name and for the unification of the Holy One Blessed is He, and His *Shechinah*.

Know that it states in the Zohar in *Parashas Bereishis* (38b) that in the fourth of the seven Heavenly palaces there sit the mourners of Zion and Jerusalem along with the souls of all the murdered who gave their lives for the sanctification of the Name of Heaven. And in the second palace there is a partition for the Holy One Blessed is He and the Moshiach. In that place there is great weeping over the destruction of the Holy Temple and Jerusalem and the slaughter of the righteous.

At a certain point our righteous Moshiach descends to the fourth palace and begins recounting in detail all the holy ones

השם. ומתחיל משיח לבכות בבכיה גדולה, ומתקבצין שם כל נשיאים מזרע בית דוד, ואוחזין אותו ומנחמין אותו, והוא מתחיל לבכות עוד פעם שנית בקול גדול. והוא קלא סליק למעלה למעלה ומתעכב שם עד ראש חדש. ואז נחית ההוא קלא, ונחתין עמיה כמה נהורין, דמאירין לכל ההיכלות. והרבה מיני רפואות יורדים עם הקול להני קטולין ובני מרעין ומכאובין דסבלי יסורים. וכדין לביש משיח האי פורפירא, דחקיקין ורשימין תמן כל אלן קטולין וסליק עם האי פורפירא למידן ית הרצחנים וגזלנים, וקדשא בריך הוא זמין למלבש ההוא לבישא דפורפירא לעתיד, דכתיב: ידין בגוים מלא גויות, עד דאתא ונחים לו ונחתין עמיה נהורין ועדונים. וכמה

who gave their lives for the sanctification of Hashem's Name. Then he himself begins weeping profusely and all the princes of the house of David gather to embrace and console him, after which he begins to weep for a second time.

The sound of this weeping ascends to a very lofty place where it remains until the beginning of the new month, at which time it descends, accompanied by numerous lights which light up all the palaces. Various types of healing remedies also descend along with that sound to heal the murdered, the sick, the infirm and the suffering.

Then Moshiach dons the cloak upon which are engraved and impressed all the names of all the murdered and he goes arrayed in this cloak to judge the murderers and thieves. One day the Holy One Blessed is He will also don that cloak, as it is stated, "He will render judgment

מִלְאָכִים וּרְתִיכִין עֲמִיָּה, וְכָל מִלְאָךְ וּמִלְאָךְ עֲתִידִים לִלְבֹּשׁ
כְּמוֹ הָאִי פּוֹרְפִירָא, דְּאִית בְּהוֹן דִּיּוֹקְנִיה דִּהְרוּגִין. וְאַחֲרֵי כֵן
הוֹלֵךְ מְשִׁיחַ עִם רַבִּי עֲקִיבָא וְחֻבְרִיו לְאַתֵּר, דְּאִין עֵין יוֹכֵל
לִרְאוֹת זוּלַת אֱלֹהִים, וְתִמְנָן מִרְאָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִדֹּל
הַשֶּׁכֶר שֶׁל הַקְדוּשִׁים שֶׁמָסְרוּ נַפְשָׁם. וּמְשִׁיחַ מְקַבֵּל
תִּנְחוּמִין.

עַל כֵּן רָאוּ לְכָל אִישׁ מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל לְהִתְאוּנוֹן וּלְבָכוֹת עַל
גִּדְּל הַחֲרָבָן וְעַל גִּדְּל עַל הַגָּלוּת. וַיְמָה מְאֹד יָפָה לְכָל אִישׁ
לְהִתְאַבֵּל וּלְהִתְפַּלֵּל עַל הָאָרֶץ בְּעֶפֶר וְאַפֶּר, וּבִפְרֹט מִיּוֹם
שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְאֵילָף, שֶׁהָיוּ יְמֵי הָאֲבִלוֹת שְׁצָרִיכִים אָנוּ

upon the nations that are filled with corpses” (Tehillim 110:6). Until, at last, the Moshiach comes to comfort those souls, accompanied by lights and delights and numerous angels and chariots. And one day each and every angel will also don a cloak like this one, impressed with the images of the slaughtered.

Following this, the Moshiach will go with Rabbi Akiva and his colleagues to a place that no eye is able to behold other than that of God. There the Holy One Blessed is He will reveal to him the great reward awaiting the holy ones who sacrificed their lives and then the Moshiach will be consoled.

Therefore it is fitting for every person of the seed of Israel to lament and weep over the magnitude of the destruction and the yoke of the exile. Moreover, how fitting it would be if they would all mourn and cast themselves upon the ground to wallow in the dust and ashes. This is especially appropriate from the seventeenth of *Tammuz* onward, for that is a period

לְהִתְאַבֵּל. וּמִכָּל שָׁכַן בַּיּוֹם שֶׁל תַּשְׁעָה בָּאָב, שֶׁהוּא יוֹם
מְבוּכָה וַיּוֹם צָעַר. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רָאִיתִי מִכְשׁוֹל גָּדוֹל
בְּרַב מְדִינֹת, שֶׁבָּאִים אֲנָשִׁים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְלֹא דִי שָׂאִין
אוֹמְרִים קִינּוֹת בְּבִכִי וּבִקּוֹל מֶרֶ, אֲלֹא עוֹסְקִים בְּשִׁחּוּק
וְקִלּוֹת רֹאשׁ וּשְׂמֵחִים וְשׁוֹחֲקִים בְּפֶה מָלֵא, כְּאִלוּ הֵם
שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, וְאִין זֹכְרִים אַחֲרֵיתָם שֶׁיִּהְיֶה מָרָה,
וְעֵנָשׁ גָּדוֹל, וְכָל אוֹתָן הָאֲנָשִׁים לֹא יִזְכּוּ לִרְאוֹת בְּנַחֲמוֹת
יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחֵנוּ. וְעַל הָרַבָּנִים וּפְרָנְסֵי הַדּוֹר וְדִינֵי
יִשְׂרָאֵל מֵטֵל עֲלֵיהֶם לְמַחֹת בְּיַד פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, הַשְּׂמֵחִים
אֶל גִּיל בַּיּוֹם צָרָה וּמְבוּכָה, וְצָרִיכִין לְקַנֵּס אוֹתָם בְּקִנְסוֹת
וּרְאוּי לְהַחֲרִים אוֹתָם. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְאַבֵּל תָּמִיד עַל הַחֲרָב

of sadness during which we are obliged to mourn, and all the more so on [the last day of that period,] the Ninth of Av, which is a day for weeping and sorrow.

But in many countries, on account of our many sins, I have seen a great breach on the part of those who come to the synagogue. Not only do they neglect to recite the elegies with weeping and bitterness, but they actually engage in jocularities and levity, rejoicing out loud and conducting themselves as if it were [the festival of] *Simchas Torah*! They have forgotten that their end will be very bitter and their punishment very great. None of those people will merit witnessing the consolation of Israel when our Moshiach arrives. It is the responsibility of the rabbis and leaders of the generation and the judges of Israel to rebuke these sinners who rejoice on a day of suffering and weeping. They must be fined and it is even appropriate to subject them to ostracism.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֲרִיכוֹת הַגָּלוּת וּמִצַּעַר עֲצָמוֹ בְּצַעֲרָן שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, יִזְכֶּה לִּרְאוֹת הַנְּחֻמָּה בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ וְלִרְאוֹת
 קִנְיַת ה' צְבָאוֹת, וְלִשְׂמֹחַ בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבִירוּשָׁלַיִם
 עִיר הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב: שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוּשׁ כָּל
 הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיךָ. אָמֵן. מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יוֹסֵף,
 זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה.

But if a person mourns continually over the destruction of the Holy Temple and the length of the exile and experiences pain over the suffering of Israel, he will merit witnessing their consolation when our Moshiach arrives. He will also witness the vengeance of Hashem of Hosts and will rejoice in the rebuilding of the Temple and the holy city of Jerusalem. For it states, "Rejoice with her in gladness, all who mourned over her" (Yeshayahu 66:10). Amein. — Based upon the words of my teacher and mentor, Rabbi Yosef, z"l.

CHAPTER 95

פרק צה

"ויעקב נסע ספּתָה, ויבן לוּ בַּיִת, וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סִכָּת. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סִכּוֹת" (בְּרַאשִׁית לג, יז). מִנְהֵגֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הִיא, מֵה שְּׂאֲנוּ נוֹהֲגִים בְּבוֹאֵנוּ לְבִתְּנוּ תַּכָּף אַחֲרֵי יְצִיאָתָנוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֲרֵי יוֹם כְּפוּר, אָנוּ עוֹסְקִין בְּמִצְוֹת סִכָּה דְּוָקָא תַּכָּף וּמִיד. מִצְּאֵתִי טַעַם הֶגוֹן בְּדִרְשׁוֹת שֶׁל הָרַב רַבִּי שְׁלֵמָה מוֹלֶכֶה, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה, שֶׁכָּתַב טַעַם הֶגוֹן, לָמָּה יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים דְּוָקָא בְּמִצְוָה זֹאת תַּכָּף אַחֲרֵי יוֹם כְּפוּר וְלֹא בְּמִצְוָה אַחֶרֶת. וַיִּפְרֹשׁ הָרַב הַנִּזְכָּר לְעִיל, דְּהֶעֱנִין הוּא כָּךְ: לְפִי שְׂצוּהָ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיוֹם הַכְּפוּרִים שְׂעִיר אֶחָד לֵה', וְשְׂעִיר אֶחָד לְעִזָּאִיל,

"And Yaakov traveled to Sukkos and he built for himself a house and for his livestock he made shelters [*sukkos*] therefore he called the name of the place Sukkos" (Bereishis 33:17). All of Israel's customs are Torah and it is our custom that as soon as we come home from the synagogue at the conclusion of Yom Kippur we immediately immerse ourselves in the mitzvah of building the sukkah. I have found a fitting explanation for this among the essays of Rabbi Shelomo Molcho, ז"ל (*Sefer HaMefo'ar*, p. 168), where he discusses why it is that Israel engages specifically in this mitzvah at the conclusion of Yom Kippur as opposed to any other.

His explanation is as follows: The Holy One Blessed is He commanded that on Yom Kippur one goat be offered up to

והכהן הגדול היה מתודה על השעיר ששלח לעזאזל, את כל עוונותם ופשעיהם, כמו שאמר הכתוב: ונשא השעיר עליו את כל עוונותם, ובזה היה כפרה גדולה לישראל. וכמעשה שארעו לאבותינו ירשו הבנים כנגדן איזה מצוה, כי האבות הקדושים היו סימן לבניהם. ומה כתיב למעלה מהענין? וישב עשו לדרך שעירה. ואחר כך כתיב: ויעקב נסע סכתה. באה תורה לרמז: מאחר שעשו, שהוא היה איש שעיר, נסע לדרך לשעיר לטל חלקו מקרבן השעיר שנשלח לעזאזל, ויעקב נסע לסכות ועסק במצוה — אף אנחנו אחר יום הכפורים ששלחנו שעיר לעזאזל, אנו עוסקים במצות סכה דוקא, ולא בשום מצוה אחרת. ודברי פי חכם חן.

Hashem while a second be sent to Azazel. The *Kohein Gadol* would first confess all the iniquities and transgressions of Israel over the one that was to be sent to Azazel, as it is stated, “And the goat shall bear upon it all their iniquities” (Vayikra 16:22). Through this Israel achieved tremendous atonement.

This is an example of the principle that everything that befell the Patriarchs was a foreshadowing of what was to befall their descendants, for in the ritual of the scapegoat Israel inherited a mitzvah recalling an incident from the time of their forefathers. As it is stated, “And Eisav returned along his way to (the land of) Se’ir” (Bereishis 33:16). Then it states, “And Yaakov traveled to Sukkos” (ibid. 17). In other words, after Eisav, who was a hairy man [*ish se’ir*], had gone on his way to Se’ir — i.e., to receive his portion in the form of the goat [*se’ir*] that was sent to Azazel — Yaakov went on to Sukkos — i.e., to engage in the mitzvah of sukkah.

וְאֵנִי אוֹסִיף בָּה טַעַם לְשַׁבַּח, כִּי זֶה הוּא יָדוּעַ, שֶׁהַשָּׁטָן
וְלִילִית וְהָאֲמוֹת שֶׁשׁוֹלְטִין עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִקְטָרִגִּים
תָּמִיד עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ, וּמִבְקָשִׁים תָּמִיד לְהַרְע וּלְהַצֵּר
לְיִשְׂרָאֵל. וְלִילִית, שֶׁהִיא גִּימְטְרִיָּא אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים,
בְּאֲשֶׁר שֵׁשׁ לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים מַחְנוֹת, שֶׁהֵן
מִקְטָרִגִּים עַל יִשְׂרָאֵל. וְיָדוּעַ לְכָל, שֶׁבְּיוֹם הַכְּפוּרִים אֵין
לַשָּׁטָן (וְלִילִית) שׁוּם שְׁלִיטָה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
זְכוּרָנָם לְבָרָכָה: הַשָּׁטָן – גִּימְטְרִיָּא שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים
וְאַרְבַּע. וּבִשְׁנָה הוּא שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וַחֲמֵשֶׁה יָמִים. הוּא
רָמַז שֶׁהַשָּׁטָן אֵין לוֹ שְׁלִיטָה בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, כִּי אִם שֶׁלֹּשׁ

In this passage the Torah intimates that we must emulate our ancestor by engaging specifically in the mitzvah of sukkah, rather than any other, after we have sent off the scapegoat on Yom Kippur. This is Rabbi Shelomo Molcho's explanation and the words of the wise are pleasing.

But I would like to add another fitting explanation of my own. It is well known that the Satan, the Lilis and the nations have dominion in this world and that they continually find fault with the holy people Israel and are always on the lookout for ways to harm and oppress them.

Now, the name "Lilis" has a numerical value of 480, indicating that she has four hundred and eighty hosts who are Israel's accusers. And as everyone knows, on Yom Kippur neither the Satan nor Lilis has any power over Israel. Thus the Sages note that the name *HaSatan* [הַשָּׁטָן] has a numerical value of 364 whereas the year has three hundred and sixty-five days. This is to indicate that the Satan has no dominion on

מאות ששים וארבע יום, שהוא שאר ימות השנה. וכנגד זה צוה לנו הקדוש ברוך הוא מצות סכה, ולכן כתיב: בחמשה עשר יום לחדש השביעי הוא חג הסוכות שבעת ימים לה'. 'סכת' – כתיב חסר וי"ו, כי 'סכת' הוא גימטריא ארבע מאות ושמונים, שהוא בקדשה, כי 'סכת' מכניע לקלפת לילית, שהיא גימטריא ארבע מאות ושמונים. וכל המקיים מצות סכה כראוי, הוא מבטל כח וממשלה של לילית הרשעה. ולכן נראה לי, כיון דביום כפור אין להשטן ולילית שום שליטה על ישראל, ותכף אחר יום כפור מתחיל לקטרג מחדש על ישראל, לכן ישראל קדושים הם עוסקים במצות 'סכות', שהוא גימטריא ארבע מאות ושמונים, ותכף אחר יום כפור כדי

Yom Kippur but only on the other three hundred and sixty-four days.

Correspondingly, the Holy One Blessed is He has commanded us regarding the mitzvah of sukkah, as it is stated, "On the fifteenth day of this seventh month shall be the Yom Tov of Sukkos for seven days to Hashem" (Vayikra 23:34). The word "Sukkos," which is written without a letter *nun*, [סכת] has a value of 480 to indicate that whoever fulfills this mitzvah fully, nullifies the power and dominion of the wicked Lilis.

Therefore it seems to me that on Yom Kippur neither Satan nor Lilis has any power over Israel, but immediately after Yom Kippur they begin accusing them afresh, it is for this reason that the holy people Israel immerse themselves in the mitzvah of sukkah, with a numerical value of 480, immediately after

לְבַטֵּל הַקְטָרוֹג שֶׁל לַיְלִית הַרְשָׁעָה, כִּי כָּל מִצְוָה שֶׁהוּא
 גִּימְטְרִיָּה אַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים, מְבַטֵּל הַקְלָפוֹת לַיְלִית.
 כִּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב גְּלָאֲנְטִי עַל הַפְּסוּק בִּישְׁעֶיהָ: מְלֹאֲתֵי
 מִשְׁפָּט וְעֵתָה מְרַצְחִים: דַּע, שֶׁהָיוּ בִירוּשָׁלַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת
 וּשְׁמוֹנִים בָּתֵּי כְּנִסְיֹת, וְעַם הַבַּיִת מְקֻדָּשׁ הָיוּ אַרְבַּע מֵאוֹת
 וּשְׁמוֹנִים וְאַחַד, כְּמִנְיֵן 'מְלֹאֲתֵי'. וְאַחֵר כֵּן, כְּשֶׁחָרְבָה
 יְרוּשָׁלַיִם, נִתְגַּבְּרָה הַלַּיְלִית וּמַחְנוּתֶיהָ, וְהִיתָה הוֹרָגַת
 בִּישְׁרָאֵל, עִם כָּחֹל הַיָּם, וְלָכֵן נִתְקַיֵּם 'וְעֵתָה מְרַצְחִים',
 בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים.

עַל כֵּן מִצְוַת סֶכֶּה אֵל יִהְיֶה קַל בְּעֵינֶיהָ, כִּי סֶכֶּה כּוֹלֵל שְׁנֵי
 שְׁמוֹת: ה"ס, כ"ו. ה"ס – גִּימְטְרִיָּא אֲדָנִי. וּכ"ו –

Yom Kippur, to counteract the accusations of the evil Lilis. For every mitzvah that has a value of 480 has the power to nullify the impure shell of Lilis.

Rav Galanti writes concerning the verse, "She [i.e., Jerusalem] was filled with justice but now, murderers" (Yeshayahu 1:21), that in Jerusalem there were four hundred and eighty synagogues (Midrash Eichah Rabbah, Pesikta 12; 2:4) and together with the Holy Temple they totaled 481, the value of the word 'filled' [*melei'asi*]. But then when Jerusalem was destroyed, Lilis and her cohorts grew stronger so that she was then able to kill a multitude of Israel like the sand of the sea. This was in fulfillment of the words, 'but now, murderers,' on account of our many sins."

Therefore one must not take the mitzvah of the sukkah lightly, for the word sukkah alludes to two Divine names (Introduction to Tikkunei Zohar 2b; *Tikkun* 13, 29a). That is, the letters

גִּימְטְרִיָּא שֵׁם הוֹיָה. וּבִמְצוֹת סִכָּה שְׁמִקְיָמִין יִשְׂרָאֵל כָּרְאוּי
 וּכְהִלְכוּתֶיהָ, הֵם נוֹתְנִים כַּח וּגְבוּרָה לְפִמְלִיָּא שֶׁל מַעֲלָה, כִּי
 'סִכָּה' גִּימְטְרִיָּא תִּשְׁעִים וָאַחַת, כְּמִנּוּן 'מִלָּאךְ'. וְלִכּוֹן אָנוּ
 מִתְפַּלְלִים: וּפָרַס עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמָךְ. כִּי בְּזִכּוֹת הַסִּכָּה,
 שְׁאָנוּ מְקִיָּמִין אוֹתָהּ, יְהִיָּה הַשֵּׁם שָׁלֵם, וְכִסָּא הַכְּבוֹד יְהִיָּה
 שָׁלֵם. מֶה שְׁאִין כֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִין הַשֵּׁם שָׁלֵם. כְּדִכְתִּיב:
 כִּי יָד עַל כֶּסֶּי. וְאִין הַכִּסֵּא שָׁלֵם. מֶה שְׁאִין כֵּן לְעֵתִיד, יְהִיָּה
 הַשֵּׁם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם.

heh, samech have a value of 65, which is the numerical value of the name אֲדֹנָי, while the letters *kaf, vav* have a value of 26, which is the value of the name יְהוּ"ה.

Thus, when a Jew fulfills the mitzvah of the sukkah properly and in accordance with all its laws, he lends power and strength to the Heavenly host. For the value of the word סוכה is 91, which is equal to that of the word מלאך — “angel.” For this reason we pray [during a blessing in the Evening service], “And spread over us Your tabernacle [sukkah] of peace.” For in the merit of our observance of the commandment of the sukkah Hashem’s Name will be complete and His Throne of Glory will be complete, whereas in this world they are not complete.

This is alluded to in the verse, “A hand is upon the Throne of God” (Shemos 17:16). [Note that in this verse the word for “throne” — כִּסֵּא — is written in the abbreviated form כֶּסֶּ, while in place of the four letter Name יְהוּ"ה, only the two letter Name י"ה is used.] But in the time to come both the Name and the Throne will be complete.

וְלִכְּנֹן יִצְוֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֵתִיד, כְּשִׁיבֹאוּ הָאֲמוֹת
וַיֹּאמְרוּ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּנּוּ לָנוּ גַם כֵּן הַתּוֹרָה, וַאֲנַחְנוּ
מִקִּימִין אוֹתָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה מְשִׁיב לָהֶם: מִצְוַה
קֵלָה יֵשׁ לִי וְסִכָּה שְׂמָה, לְפִי שְׂאִין בָּהּ חֲסָרוֹן כִּיס. מִיד כָּל
אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה סִכָּתוֹ וְכו'. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּיר
הַחֲמָה עֲלֵיהֶם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבַּעַט וַיּוֹצֵא. וְעַל אוֹתָהּ
שָׁעָה כְּתִיב: יוֹשֵׁב בְּשָׂמִים יִשְׁחָק. וְאִין שְׁחֹק לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא כְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁנֹאֲמַר: יוֹשֵׁב בְּשָׂמִים יִשְׁחָק. (עֵין
בְּאַרְיִכוֹת מִסֻּכַּת עֲבוּדָה זָרָה). וְהִנֵּה קָשָׁה, לָמָּה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה מִצְוֶה לְאֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׂיִקְיֵמוּ דִּוְקָא מִצְוֹת
סִכָּה, וְלֹא מִצְוֶה אַחֲרָת. אֲבָל לְפִי מָה שֶׁכְּתִבְתִּי לְעִיל, אֲתִיָּא

This is why when the nations come in the future and say to the Holy One Blessed is He, “Give us Torah as well and we will fulfill it,” He will reply to them, “I have an easy mitzvah called ‘sukkah.’ ” [This mitzvah is called easy because it does not require any monetary outlay].” Instantly they will all go and make sukkos for themselves. But then the Holy One Blessed is He will cause the sun to beat down upon them each one of them will kick down his sukkah and run out. Concerning that moment it is stated, “The One who dwells in Heaven will laugh” (Tehillim 2:4), for the Holy One Blessed is He will laugh on that day as He has laughed on no other occasion. See the Avodah Zarah 3a for the rest of this episode.

On the surface it seems puzzling why the Holy One Blessed is He would instruct the nations to fulfill the mitzvah of sukkah specifically, rather than any other mitzvah. However, in light of what I have written above it is very understandable. For

שפיר, דכיון דאף על פי שמצות סכה היא קלה בעיני
הבריות, אבל בעיני הקדוש ברוך הוא הוא גדול מאד, כי
'סכות' היא גימטריא ארבע מאות ושמונים, ומצוה זו היא
מכניעה הקלפה של לילית, שהיא גימטריא ארבע מאות
ושמונים. ולעתיד הקדוש ברוך הוא יעביר את הגלולים מן
הארץ, שהיא לילית וכל המחנות שלה, והקדוש ברוך הוא
יהיה מכניע אותן על ידי מצות סכה דוקא, ואז יהיה שם
הויה שלם, וכסאו יהיה שלם. ולכן אנו מתפללים: ופרס
עלינו סכת שלום. כי סכת שלם יהיה עוד הפעם שיהיה
ארבע מאות ושמונים בתי כנסיות בירושלים, ועם
המקדש שיהיה לעתיד יהיה ארבע מאות ושמונים ואחד,

although people take the mitzvah of sukkah lightly, in the eyes
of the Holy One Blessed is He it is of great significance,
because it has a numerical value of 480 and therefore has the
power to humble the impure shell of Lilis, whose numerical
value is also 480.

Now, in the future the Holy One Blessed is He will
eradicate from the earth all forms of idolatry, which also derive
from Lilis and her cohorts. And He will humble them specif-
ically through the mitzvah of sukkah, after which His name
will be complete and His Throne will be complete. This is
why we pray, "And spread over us Your tabernacle of peace
[*sukkas shelomecha*]," because at that time there will again be a
complete [in the sense of whole] tabernacle [*sukkas shaleim*].
For once again there will be four hundred and eighty syna-
gogues in Jerusalem and together with the rebuilt Temple
there will be a total of four hundred and eighty-one, the value

כַּמְנִין 'מִלֵּאתִי' מִשְׁפָּט, וּבִיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

לִכֵּן צָרִיכִין אֲנַחְנוּ לְהִזָּהֵר בְּקִדְשֵׁת סֻכָּה, שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת שְׁתֵּי שְׁמוֹת: הוֹיָה וְאֲדֹנִי. וּבִפְרָט שְׁכַל זְמַן שֶׁהַסֻּכָּה הִיא נֶעֱשִׂית כְּהִלְכָתָהּ וּבִטְהָרָה, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ בְּמָקוֹם מְטָנָף, אֲזִי הַסֻּכָּה הִיא מְרַכֶּבֶה לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ. וְסֻכָּה הִיא בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מֵעַט, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִקְרָא 'סֻכַּת שָׁלֹם'. וְלֹא כִדְעַת הַמְּקִילִין בַּסֻּכָּה, שֵׁשׁ עָלֶיהֶן מִצְוֹת סֻכָּה כַּמִּשְׁאֵל גָּדוֹל, וְהֵן בָּאִים לַסֻּכָּה וּמְבָרְכִין בְּרַפְּת הַמוֹצֵא וּבְרַפְּת הַסֻּכָּה בְּמַהֲרֵי עֵל וּבְמַרוּצָה, וְאַחֵר כֶּךָ הוֹלְכִין חוּץ לַסֻּכָּה. וְדוֹמִין הַכֶּתֶה הַזֶּה לְהֶאֱמוּת,

of the word, “filled [*melei’asi*] with justice.” Then, on that day, “Hashem will be one and His Name will be one” (Zechariah 14:9).

Therefore one must be very careful regarding the sanctity of the sukkah, for it is comprised of the two names, יהו"ה and אדני. In particular, once the sukkah has been constructed in accordance with all its laws and in purity, one must not degrade it because it is a throne for the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*. Thus the sukkah fulfills the role of a minor “temple,” just as the Holy Temple was called the “Completed Tabernacle [Sukkah].”

This is in stark contrast with the attitude of those who treat the sukkah lightly and consider this commandment to be a great burden. They enter the sukkah and recite the blessings over the bread and the sukkah hurriedly and impatiently, and then leave. In this respect they resemble the members of the other nations who revile the sukkah and run out.

שִׁיְהִיו לַעֲתִיד מְבַעֲטִין בְּסֻכָּה, וְלֹא עוֹד שֶׁהֵן מְבָרְכִין בְּרֶפֶת
הַסֻּכָּה לְבִטְלָה, שֶׁהֵן מְבָרְכִין 'לִישֵׁב בְּסֻכָּה', הֵן סוֹבְרִים
שִׁיּוֹשְׁבֵין בְּסֻכָּה מְעַט, וְאַחֵר כֵּךְ יֵשׁ רְשׁוּת לָהֶן שִׁילְכוּ מִחוּץ
לְסֻכָּה. אֲבָל בְּאַמֶּת טוֹעִין הֵן בְּדַעְתָּם, שֶׁפָּרוּשׁ 'לִישֵׁב בְּסֻכָּה'
הוּא עֲכֹב, כְּמוֹ שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י: אֵין יְשִׁיבָה אֶלָּא לְשׁוֹן עֲכָבָה.
לִכֵּן אֲנִי מְזַהֵר לְכָל בֵּר דַּעַת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִכְשֵׁל בְּעוֹוֹן זֶה,
כְּשִׁיבּוֹא לְסֻכָּה לֶאֱכֹל, אֲזִי יִרְאֶה לִישֵׁב שָׁם עַד אַחֵר אֲכִילָה,
כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְרָכָה לְבִטְלָה. וְלֹא יִהְיֶה בְּכָלֵל מְבַעֵט
בְּמִצְוָה זֹ, וְאִזְ אֲנַחֲנוּ נִהְיֶה זֹכִין לְסֻכָּה שֶׁל לוֹיִתָּו, כְּמוֹ
שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יִסְתִּירֵנוּ בְּצֵל כְּנָפָיו בְּסֻכַּת שְׁלוֹם לְעוֹלָמִים. אָמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן.

Moreover, their blessing over the sukkah is in vain because the text of the blessing is "to sit [*leisheiv*] in the sukkah." They believe that this means that they must sit there for a short while, after which they may leave. But they are in error because the expression, "to sit in the sukkah," actually means to tarry there. Thus Rashi explains that the term "sitting" [*yeshivah*] means nothing other than "tarrying" (Vayikra 12:4; Devarim 9:9).

Therefore I admonish every understanding person not to fall into this iniquity. Rather, when he enters the sukkah to eat, let him remain there until he has finished eating so that his blessing will not be in vain and so that he will not be reckoned among the revilers of the mitzvah. Then we will all merit to take shelter beneath the sukkah of the Leviasan, as it is stated, "And a sukkah will be for shade by day" (Yeshayahu 4:6). And the Holy One Blessed is He will cover us with the shade of His wings in the Completed Tabernacle [Sukkah] forever. Amein, so may it be His will.

CHAPTER 96

פרק צו

להודות ולהלל יתברך שמו הקדוש והגדול על הנס הגדול, שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו בימים ההם, בימי אנטיוכוס הרשע, מלך יון, שעשה כמה רעות לעם ישראל, וה' ברחמיו וברב חסדיו אשר בכל עת לבש בגדי נקם (עין לעיל פרק צד) ועל ידי חשמונאי ובניו נהרגו שני שרי צבאות של יון: האחד נקרא שמו 'בגרוס', והשני – 'נקנור', וכל חיליו של מלך יון נמסרו בידי ישראל. וכן יאבדו כל אויבי ה'.

ואחר כך באו בני חשמונאי לבית המקדש, ולא מצאו כי אם צלוחית אחת של שמן, אשר היתה חתומה בטבעת

We are commanded to acknowledge and praise Hashem's holy and magnificent Name for the great miracle that He performed for our ancestors in the days of the wicked Greek king Antiochus. The latter did numerous evils to the Jewish people but Hashem, in His constant mercy and abundant lovingkindness, dressed Himself in garments of vengeance (see Chapter 94) and caused two Greek officers to be killed through the Chashmona'i and his sons. These officers were Bagris and Nikanor and in that episode all the troops of the Greek king were delivered into Israel's hands. So may all the enemies of Hashem be lost.

Afterwards the sons of the Chashmona'i entered the Beis HaMikdosh where they found only a single flask of oil stamped with the seal of the *Kohein Gadol*. This was the flask from which

שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, אֲשֶׁר בָּאוּתוֹ צְלוּחִית הָיוּ מוֹשְׁחִין בּוֹ הַמֶּלֶכִּי
יִשְׂרָאֵל. וְכָל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה טָעוֹן מְשִׁיחָה, נִמְשַׁח בָּאוּתוֹ
פֶּךָ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהָיָה בָּהּ כִּי אִם כְּשֶׁעוֹר הַדִּלְקָת יוֹם
אֶחָד. וְאֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר שָׁכַן שָׁמּוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, עָשָׂה גַם,
שֶׁהָיָה הַשֶּׁמֶן הַהוּא דוֹלֵק שְׁמוֹנֶה יָמִים, עַד שֶׁהִצְרָכּוֹ
הַכֹּהֲנִים לְטַהֵר עֲצָמָן שִׁבְעָה יָמִים. וְאַחֲרֵי כֵן בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
הִצְרָכּוֹ לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן, שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה בְּטַהֲרָה. עַל כֵּן הִכְרַח
הַשֶּׁמֶן, שֶׁהָיָה עַל פִּי הַגֵּס, לְהַדְלִיק שְׁמוֹנֶה יָמִים עַד עַתָּה
הַטַּהֲרָה.

עַל כֵּן לְזִכְרוֹן הַגֵּס הַזֶּה לֹא יִמוּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר
לַעֲשׂוֹת שְׁמוֹנֶה יָמִים חֲנֻכָּה וּלְהַדְלִיק גִּירוֹת, שֶׁהֵן גִּירוֹת שֶׁל
מִצְוָה. וּבְהִרְבֵּה מְקוֹמוֹת מְצִינוּ, שֶׁחֲבִיבִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ

they would anoint the kings of Israel. Every *Kohein Gadol* who required anointing was also anointed from that same flask.

In this flask was sufficient oil to kindle the lamp for only a single day, but the God of Heaven, who caused His Name to dwell in the Beis HaMikdosh, allowed it to burn miraculously for eight days. This enabled the *kohanim* to purify themselves for seven days and then to prepare new oil in purity on the eighth day. This is why it was necessary for the oil to burn miraculously for eight days — in order that the *kohanim* would be able to purify themselves.

In commemoration of this miracle the Jews of every generation must observe the festival of Chanukah for eight days during which they must also kindle lamps. These lamps have the status of mitzvah lamps. In many places we find that

בְּרוּךְ הוּא יְרֹות שֶׁל מִצְוָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (ישעיה כד, טו):
 "בְּאוֹרִים כְּבֹדוֹ ה'". וְכָל הַנֵּר, הַדְּלוּק לְדַבֵּר מִצְוָה — יֵשׁ בּוֹ
 קִדְשָׁה נִפְלְאָה גְדוּלָּה אֵין שְׁעוֹר. וְאֵלּוּ הָיִינוּ זֹכִים לְהַשְׁגוֹת
 רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הָיִינוּ מְבָרְכִים וּמְבִינִים וּמְשִׁיגִים עַל יְדֵי מִצְוֹת
 הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל מִצְוָה עֲתִידוֹת, דֶּהֱנֵר שֶׁל מִצְוָה מִתְנַבֵּא
 כְּמוֹ נְבִיא, הַמִּתְנַבֵּא עַל פִּי ה'.

וְהָרַב הַגָּאוֹן מֵהַרְ"שׁ ל', זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה, כָּתַב בְּהַקְדַּמַּת סִפְרוֹ,
 הַנִּקְרָא 'יָם שֶׁל שְׁלֵמָה', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: פֶּעַם אֶחָד בָּא לְיָדִי עַל
 יְדֵי נֵר שֶׁל מִצְוָה כָּאֵלּוּ הָרָאוּ לִי מִן הַשָּׁמַיִם, וְנִתְּנוּ לִי
 הַרְמָנָא וְאַמִּיץ כַּח מְרַקִיעַ, וּפְתַחוּ לִי שַׁעְרֵי אוֹרָה. עַד כָּאֵן.

such lamps are very precious in the eyes of the Holy One
 Blessed is He. Thus it states, "Honor Hashem with lights"
 (Yeshayahu 24:15).

Any lamp that is lit for the sake of a mitzvah has wondrous
 and immeasurable sanctity. If we merited the spirit of prophecy
 we would recite the blessings over them and immediately
 attain understanding and insight into the future by means of
 the kindling of the lamps. For a mitzvah lamp causes an
 outpouring of prophecy completely analogous to that of a
 prophet prophesying by the command of Hashem.

The illustrious Maharshal (Rabbi Shlomo Luria), *z"l*, writes in
 the introduction to his work, *Yam Shel Shlomo*:

One time it happened that through a mitzvah lamp I
 received as if a sign from Heaven granting me authority
 and encouragement from the firmament and they opened
 up for me the Gates of Light.

וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי מוֹרֵי עַל פִּי קִבְלָה, שֶׁהֶעֱנִין הוּא כָּךְ: כְּשֶׁהָיָה
הָרַב רַבִּי שְׁלֹמֹה לִוְרִיא, זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּה, לֹמֵד, וְחֹבֵר
הַסְּפָרִים "יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה", אֲרַע לוֹ שֶׁהָיָה לוֹ רַק גֵּר קֶטָן
וְדוֹלֵק לְפָנָיו, וְהָיָה זָמַן קָרוֹב לְהִכָּבֹת, וְהָיָה דוֹלֵק כַּמָּה
שָׁעוֹת יוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעָה גֵּרוֹת שְׁלֵמִים. וְזֶה הָעִידוֹ
עָלָיו תִּלְמִידוֹ וְנִכְדּוֹ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בַּעַל הַיָּס הַכִּיר בְּגִירוֹ וּבְנִסּוֹ,
כִּי ה' עִמּוֹ. עַד כָּאן. וְזֶה אֲרַע לְהַגָּאוֹן הַנִּזְכָּר לְעֵיל, גַּם מִמֶּשׁ
כִּינֹס שֶׁל שָׁמֶן הַקֹּדֶשׁ שֶׁבִּצְלוּחִית הַקְּדוּשָׁה שֶׁבִּבֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
זְכוּתוֹ יַעֲמֵד לָנוּ. אֲשֶׁרִי לוֹ וְאֲשֶׁרִי יוֹלֵדָתוֹ!

הַכֹּלֵל הָעוֹלָה: בְּכֹל גֵּר שֶׁל מִצְוָה נִמְשָׁךְ בּוֹ קְדֻשָּׁה עֲלִיוֹנָה,
וּמַעֲוִיר לְמַעַל הַדִּלְקָת בּוֹצִינִין קְדִישִׁין. וְכֵן מְצִינוּ בַּזֶּהר

I received from my mentor a tradition regarding the incident the Maharshal refers to. When Rabbi Shlomo was researching and composing his work, *Yam Shel Shlomo*, it once occurred that there was only a small candle burning before him, that was on the verge of expiry. Nevertheless it burnt for several hours more than three or four complete candles would have done.

His disciple and grandson had this to say about the matter, "The owner of the candle recognized through the miracle of his candle that Hashem was with him." Thus the illustrious scholar mentioned above experienced a miracle that was literally a repeat of the miracle of the holy oil in the holy flask in the Beis HaMikdosh. May his merit stand by us. Fortunate is he and fortunate is she who bore him.

The point to remember is that every mitzvah lamp draws down an aura of sanctity from above and arouses the kindling

וּבִתְקוּנֵי, דְּקָאֵי אֵלֵיהּ אַחֲרֵי כְּתִלֵי שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אָמַר: לִיקוּם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וַיִּדְלִק בּוֹצִינִין קְדִישִׁין דְּלַעִילָא. וְעַל כֵּן מְנַהֵג הַמִּדְקָדְקִים, שֶׁנֶּר הַדּוֹלֵק לְשֵׁם מִצְוָה וְנִשְׁאַר מִמֶּנּוּ – מְצַנִּיעִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ דְּבַר חוּל, כִּי אִם דּוֹקָא דְּבַר מִצְוָה. וּבִפְרָט נֶר הַדּוֹלֵק לְלַמֵּד בּוֹ תוֹרָה. וַיֵּשׁ הַרְבֵּה עֲנִינִים תּוֹעֵלֶת לְנִשְׁמָה עַל יְדֵי גֵרוֹת שֶׁל מִצְוָה.

וְהִנֵּה בְּגֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה, הַבָּאִים לְזִכְרוֹן תִּקְוָה הַנֵּס הַגָּדוֹל, שֶׁהֵן גֵּרוֹת קְדוּשִׁים, וּמְקִדִּישִׁין בְּקִדְשָׁהּ עֲלָאָה וּמֵרָאִין עַל גֵּרוֹת וּמִדּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, אֲשֶׁר הֵם מְתַעוֹרְרִים וּמְתַלְהֵבִים בְּגִבּוּרָה לַפֶּעַל דִּין בְּהִרְשָׁעִים, וְעַל כֵּן כָּתַב הָרַב מֵהַר"י סֵגַל,

of the holy lamps On High. Thus we find in the Zohar (*Tikkun* 29, p. 73a) that Eliyahu stood behind the walls of the study hall of Rabbi Shimon ben Yochai and declared, “Arise, O holy lamp, and kindle the holy lamps On High.” For this reason it is the custom of the meticulous that if a lamp was kindled for the sake of a mitzvah, whatever remains of it is put away in order that it will not be used for any mundane function but only for another mitzvah. This is especially important in the case of lamps that are lit for the sake of Torah study. Mitzvah lamps bring about many forms of benefit for the soul.

The Chanukah lamps, which are meant to recall the tremendous miracle that occurred, are imbued with the highest sanctity. They represent the Heavenly lamps and the attributes that are aroused and enflamed with might to execute judgment against the wicked. For this reason Maharil Segal (*Minhagim, Hilchos Bedikas Chametz*) writes that it is proper to wash one’s

שְׁנֵכֹן הוּא לְטַל יָדָיו קֶדֶם שְׂיִבְרֹךְ עַל הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, אֲךָ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יִחָשֵׁב כִּי־הֵרָא, עַל כֵּן כָּתְבוּ הָאֲחֵרוֹנִים שְׂרָאוּי הוּא לְהִבְיָא עֲצָמוֹ לְיָדֵי חַיִּיב נְטִילָה, כְּדֵי שְׂיִטַּל יָדָיו אַחֵר כֶּךָ קֶדֶם הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת.

וְיָדוּעַ, כִּי כָתְבְתִּי לְעִיל פָּרָק יָד, שֶׁבְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה, נוֹלָדִים וְנִבְרָאִים מִלְּאָכִים קְדוֹשִׁים מִמֶּנָּה, וְלֹכֵל מִצְוָה שְׁנִבְרָאִים מִמֶּנָּה מִלְּאָכִים, הֵן נִקְרָאִים מִחֻנָּה שֶׁל מִצְוָה זוֹ. וְזֶהוּ פָּשׁוּט, שֶׁבְּכָל מִצְוָה שְׂמִבְרָכִין עָלֶיהָ, מִתְכַּנְּשִׁין אֵלֶיהָ אוֹתֵן הַמִּלְּאָכִים, וְעוֹמְדִין סְבִיבוֹת הַמִּבְרָךְ, וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכָה וְעוֹנִין אָמֵן. וְרָמַז לַדְּבָר: 'מִלְּאָךְ' הוּא

hands before reciting the blessing over the kindling of the Chanukah lamp.

However, lest a person appear ostentatious about his religiosity the later authorities (*Teshuvos Maharil* 86; *Bach, Orach Chayim* 432) write that it is preferable that he cause himself to be obligated to wash his hands [by defiling them]. Then at the same time he can wash them in anticipation of the kindling of the lamps.

It is well known, as I have already mentioned in Chapter Fourteen, that from every commandment that one performs holy angels are born and created and that all the angels created from a particular commandment are called the “camp” of that commandment. Needless to say, when one recites the blessing over that commandment all those angels gather round him to hear his words and respond “Amein.” An allusion to this can be seen in the fact that the numerical value of the Hebrew word for angel, מִלְּאָךְ [91] — is identical with of the word, “Amein.”

גִּמְטְרִיא 'אֱמֵן'. וְלִכּוֹן כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹנִין בְּבִרְכָּה אוּ בְּקִדּוּשׁ
וְאוֹמְרִים 'אֱמֵן', יִכּוֹנוּ לְאוֹתָן הַמַּלְאָכִים שִׁיעֲנוּ אִמֵּן, כִּי
'אֱמֵן' גִּמְטְרִיא 'מֶלֶאךָ'.

וְהִנֵּה בְּבִרְכָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תְּבוּת, וְצָרִיךְ לִכּוֹן שֶׁהֵן מְעוֹרָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת רַחֲמִים. וְכֵן יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תְּבוּת בְּבִרְכָּה שְׁנִיָּה, שֶׁהֵן מְעוֹרָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת רַחֲמִים, וְשִׁתִּיָּהֵן יָחַד הֵן עֲשָׂרִים וְשֵׁשׁ תְּבוּת כְּנֶגֶד שֵׁם הַיְּהוָה. וְיִכּוֹן הֵיטֵב בְּבִרְכוֹת שֶׁל הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת לְאֹמְרֵם מִתּוֹךְ שְׂמֻחָה, כְּאֲשֶׁר הַמִּצְוָה הִיא חֲבִיבָה בְּשַׁעֲתָהּ לְזִמְן פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, וְלִכְבוֹד הַמַּלְאָכִים קִדִּישִׁין, הַבָּאִים לְהַבִּית בְּשִׁבִּיל מִצְוָה זוֹ, יִדְּלִיק הַנֵּרוֹת כְּשֶׁהוּא לְבוּשׁ בְּבִגְד

Thus, when a Jew responds "Amein" to a blessing or to Kid-dush he should have in mind that the angels are responding along with him.

The first blessing over the Chanukah lamp contains thirteen words. Therefore when reciting it one should have in mind to arouse Hashem's thirteen attributes of mercy. The second blessing also contains thirteen words, which also have the power to arouse the thirteen attributes of mercy. The two blessings together contain twenty-six words corresponding to the value of the name יהו"ה. A person must concentrate well when reciting the blessing over the lamps in order to say them with joy. For a mitzvah that is performed only once a year should seem very precious to him at the moment of its performance.

In honor of the holy angels that visit one's house on account of the mitzvah one should kindle the lamps while

עליון, כמו שהולך לבית הכנסת. וצריך להדליק תכף בכניסת הלילה, כי מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה. והנה מספר הנרות של חנכה הן שלשים וששה, ושמונה שמשים. ומנהגן של ישראל תורה הוא, שהמנהג לתן את השמש המדליק למעלה מהנרות של חנכה. ורמז לדבר: שרפים עומדים ממעל לו. (מצאתי כתוב בספר מהרי"ל). ואם כן לפי זה יש קדשה גדולה גם כן בנרות של השמשים, אשר הן יותר קצת גדולים מן הנר של חנכה, שהנר השמש הוא דגמת הכהן, שהיה מדליק נרות בבית המקדש ודגמת שרפי מעלה, המדליקין בוציגין קדישין,

wearing an outer garment as one does when going to the synagogue. One should light immediately at nightfall in keeping with the dictum, “when a mitzvah comes into your hands, do not let it ferment [i.e., do not delay]!” (*Mechilta, Parashas Bo*, 12:17).

The number of lamps that one kindles over the course of the Chanukah festival is thirty-six. In addition one lights another eight *shamashim* [the extra lamps that are lit so that one will not inadvertently make use of the actual Chanukah lamps]. It is the custom of Israel to place the *shamash* above the other lamps. There is a hint to this in the verse, “And fiery angels [*seraphim*] were standing above **him** [*lo*, the numerical value of which is 36]” (Yeshayahu 6:2; Maharil, *Minhagim, Hilchos Chanukah*).

This shows that there is great sanctity in the *shamash* lamps as well. In fact, their sanctity is even greater than that of the Chanukah lamps themselves, for the *shamash* is comparable to the *kohein* who kindles the lamps in the Beis HaMikdosh and

שִׂאִירוֹ פָּנֵי כֶּסֶא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמִכָּאן תִּרְאֶה הַפָּגֶם הַגָּדוֹל
 מֵהַ שִׂרְאִיתִי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁרַב הָעַם נוֹהֲגִים
 שְׁלֹק־חַיִּים נֵר הַשֹּׁמֵשׁ מִן הַנֵּרוֹת, וְעוֹשִׂין לְאוֹרוֹ עֶסְקֵי חוֹל,
 וּמִכָּל שָׁכֵן עֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין מִהָעוֹן פְּלִילִי שֶׁמִּשְׁחָקִין
 בְּאוֹר הַשֹּׁמֵשׁ בְּקִלְפִים, שְׁקוֹרִין 'קֶאֱרִטִין', אוּ בְּקִבְיָאוֹת
 שְׁקוֹרִין 'וְעֶרְפִּיל', וְאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהַשֹּׁמֵשׁ הֵם קֹדֶשֶׁה
 יִתְרֶה יוֹתֵר מִנֵּר חֲנֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַגָּאֹן מְהַרִּ"ל,
 זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה, הָרַמְזִי: שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. רָצָה
 לוֹמַר, שֶׁהַשֹּׁמֵשׁ עוֹמְדִים מִמַּעַל לַהֲל"ו נֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה.
 עַל כֵּן הַמְזַלְזֵל בְּמַצָּוָה זוֹ בּוֹדֵאֵי עֲנֻשׁוֹ יִהְיֶה קָשָׁה מְאֹד. וְכָל
 מִי שֶׁמִּדְּקֶדֶק בְּמַצָּוָה זוֹ וְאֵינוֹ מִזִּז אֶת הַשֹּׁמֵשׁ מִמְּקוֹמוֹ,

to the fiery angels who kindle the holy lamps illuminating Hashem's Throne of Glory.

From this one can understand the great harm that is caused by the practice I have observed among the majority of the populace of taking the *shamash* away from the other lamps in order to use its light for mundane purposes. An even worse iniquity, for which they will one day be made to reckon, is the custom of playing cards or dice by the light of the *shamash*. They do not realize that the *shamash* is of greater sanctity than the Chanukah lights themselves, as the Maharil notes, based on the hint in the verse, "And fiery angels were standing above him," alluding to the *shamashim* standing above the 36 lamps of Chanukah.

Therefore one who treats this mitzvah lightly will surely be subjected to harsh punishment. By contrast, one who observes it meticulously and does not allow the *shamash* to be moved

יִזְכֶּה לְרֹאוֹת גִּירוֹת הָעֵתִידִין לְהַדְלִיק בְּבֵית קֹדְשֵׁנוּ בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

from its place will merit seeing the lamps that will be kindled
in the Beis HaMikdosh, speedily and in our days, Amein.

CHAPTER 97

פרק צז

תענית אֶסְתֵּר נִקְבַּע עַל סִמְךָ דְּאִיתָא בְּגִמְרָא: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּאָדָר זְמַן קֹהֵלָה לְכָל הָיָא. וּפְרָשׁוּהָ הַמְּפָרָשִׁים, שֶׁהֶכָּל מִתְכַּנְּשִׁין לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר, וּבָאִים בְּנֵי הַכִּפָּרִים לְמַנֵּן לֹמֵר הַסְּלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, לְפִי שְׁבוּ בַּיּוֹם נִקְהָלוּ לַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם, וְהָיוּ צָרִיכִים רַחֲמִים. עַל כֵּן הִקְבַּע יוֹם זֶה לֹמֵר סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים. וּבְנֵי הַכִּפָּרִים מְחִיבִים לְהִקָּדִים וּלְבֹא לַיּוֹם הַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר, וּלְהִשְׁתַּתֵּף עִם אַחֵיהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַמִּירַת סְלִיחוֹת, כִּי כֵן הִפְרוּשׁ שֶׁל דְּבָרֵי חֲכָמִים זְכוּרֹנָם לְבִרְכָּה: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר – זְמַן קֹהֵלָה לְכָל הָיָא. וְזֶהוּ חֻבֵּיב לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּתְאַסְּפִים

The Fast of Esther was established on the basis of a statement in the Talmud (Megillah 2a) that the 13th of *Adar* is “a time of gathering for everyone.” The commentaries explain (Rosh, ad loc., sec. 1; Ran, 1b) that everyone gathers for the Fast of Esther and village dwellers come to the city to recite prayers of repentance and supplication. This is because on that day the Jews gathered to defend themselves and were in need of mercy. Therefore this day was established for the reciting of prayers of repentance and supplication.

Village dwellers are obliged to come to the city on the Fast of Esther so that they may join with their fellow Jews in the reciting of the penitential prayers, for this is the meaning of the Sages’ statement that the 13th is “a time of gathering for everyone.” The Holy One Blessed is He loves when people

הַיְחִידִים לַתּוֹף הָעִירוֹת, וּבָרַב עִם הַדֶּרֶת מֶלֶךְ, שְׁנִקְהֵלִים
לּוֹמַר סְלִיחוֹת בִּקְהָל, וְעַל יְדֵי תַפְלָה זֶה הֵן מְעוֹרְרִים רַחֲמִים
גְּדוֹלִים בַּפִּמְלִיָּא שֶׁל מַעֲלָה.

וַיֵּשׁ עוֹד טַעַם לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר גָּלָה הַמַּגִּיד לְהִרְבֵּי בֵּית
יוֹסֵף, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּהּ, וְהוּא – שֶׁהִשְׁגַּחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הוּא תָמִיד עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵן נִחְלָתוֹ וְעֵדֶת סִגְלָהּ. וְהוּא חַפֵּץ
לְהַצְדִּיקָם כִּדִּי לְהַנְחִילָן שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא. וּבִיּוֹם
שְׁמַגִּיעַ אֲרַבְעָה עָשָׂר לַהֲיוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִים וְשָׂשִׁים בּוֹ עַל
תִּקְוָה הַנֵּס, שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהֶמֶן הַרְשָׁע וּבְבָנָיו
וּבְשָׂאֵר שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, אֲזִי הִיא נִקְרָאת 'שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוָה'.
וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוּם לְבִרְכָּהּ: חֲבִיב אֵינֶנּוּ לְבִסּוּמֵי

gather in the cities to recite penitential prayers with the congregation. This is because “in a multitude of people is the glory of the king” (Mishlei 14:28). Through these prayers they arouse abundant mercy on the part of the Heavenly host.

Another reason for the Fast of Esther was revealed by the *Maggid*, the angel that used to teach the *Beis Yosef*, ז”ל (*Maggid Meisharim*, *Parashas Vayakhel*, VI). The Holy One Blessed is He watches over Israel continually because they are His inheritance and treasured community and He is desirous of bringing them merit so that He may bestow upon them a goodly reward in the World to Come. Now, when the 14th of *Adar* arrives and Israel rejoices and celebrates in gladness the great miracle that the Holy One Blessed is He performed for them in destroying Haman and His sons and Israel’s other enemies, it is called a “mitzvah celebration.” Therefore the Sages said that a man is obligated to become intoxicated on Purim (Megillah 7b).

בְּפוּרִיָּא. וְהִנֵּה יֵשׁ לַחוּשׁ, פֶּן עַל יְדֵי רַבּוּי הָאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה וּשְׁמִמָּה בְּאֵין יִשְׂרָאֵל לִיְדֵי חֲטָא. וְלִכֵּן הַקָּדִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְעַנִּית, לְפִי שֶׁהִתְעַנִּית הִיא סִגְלָה לְהִנָּצֵל עַל יְדֵי הִתְעַנִּית מִן הַחֲטָא, וְלֹא יִהְיֶה כַּח לְהִשְׁטָן וְלִילִית לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם וְלִהְבִּיאֵם לִיְדֵי חֲטָא מִחֲמַת רַבּוּי הָאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה. וְטוֹב לְכוֹן, כְּשִׂיאֲמַר פְּזֻמוֹן 'בְּמַתִּי וְכו'', וְכִשְׂאוּמָרִים 'שְׁמַע תִּפְלָה וְהַעֲבֵר תִּפְלָה וְכו'' צְרִיךְ לְכוֹן, שְׁלֹא יָבוֹאוּ לִיְדֵי חֲטָא וְעוֹז, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל יְדֵי רַבּוּי אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה וּשְׁמִמָּה פּוּרִים. וְעַל יְדֵי סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים בְּכַנוּפָּיָה — בָּזָה אָנוּ מְעוֹרְרִים זְכוֹת מְרִדְכִי וְאַסְתֵּר, כִּי בְּמְרִדְכִי כְּתִיב: וּמְרִדְכִי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו.

However, this raises the concern that in consequence of the copious eating and drinking and rejoicing, Israel may come to sin. Therefore the Holy One Blessed is He preceded this day with a fast, because fasting has the power to protect a person from sin. In this way the Satan and Lilis will not have the power to accuse them nor to cause them to sin through an excess of eating and drinking.

In the penitential prayers, when one recites the poem, "Few in number," and one reaches the line, "Hear prayer and remove vanity, etc.," it is praiseworthy to intend that we be saved from sin and iniquity through excessive eating, drinking and rejoicing on Purim, Heaven forbid.

By means of the prayers of repentance and supplication that we recite in assembly we invoke the merit of Mordechai and Esther. For regarding Mordechai it is stated, "And Mordechai knew everything that had transpired and Mordechai rent his

וְהֶעֱנִין מִבְּאֵר בְּזֹהַר בְּרָאשִׁית, כִּי שְׂאֲרֵי בְנֵי אָדָם לֹא יֵדְעִין
 רַק מֶה שֶׁעֵינֵיהֶם רוֹאוֹת, שְׂשׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ הַמֶּן
 וְחִבְרִיו, מִבְּקָשִׁין לַעֲקֹר בִּיצְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהוֹלְכִין
 וּמִתְגַּבְּרִין וּמִתְחַדְּשִׁין בְּכָל יוֹם וַיּוֹם גְּזֵרוֹת רְעוֹת חֲדָשׁוֹת,
 וּמִרְדְּכִי יָדַע תֵּכֵן הַדָּבָר וּמִקּוֹר כַּח שֶׁל הַקְּלָפוֹת, שֶׁמֶשֶׁם
 יוֹצְאִים נִפְשׁוֹת הָרָשָׁעִים הָאֵלּוּ, הַחוּטָאִים בְּנִפְשׁוֹתָם. וְזֶהוּ
 שְׂאֵמֶר הַפֶּתוּב, שֶׁמִּרְדְּכִי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וְהִתְבּוֹנֵן
 כִּי גְבוּרַת יָד הַקְּלָפָה מַחֲמַת הַחוּטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיוּ
 בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, עַד שֶׁהֶצְרַךְ מִרְדְּכִי סְגוּף גָּדוֹל וְזַעֲקָה בַּתְּפִלָּה
 לְהַתִּישׁ כַּח הַסֵּטְרָא אַחֲרָא וּלְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן
 כָּתִיב: וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיִּשֶׂם שָׁק וְגו'. וְאַסְתֵּר הִצְדִּיקָה,

garments” (Esther 14:1). It is explained in the Zohar on Bereishis (*Tikkunim* 69, 117a) that other people only know what their eyes see, that the enemies of Israel like Haman and his colleagues seek to uproot Israel and that they continually increase in strength and renew their evil decrees daily.

But Mordechai knew the essence of the matter and the source of the power of the husks of impurity from which the souls of these evildoers and sinners derive. This is the meaning of the verse, “Mordechai knew *everything* that had transpired.” He reflected that the husks of impurity had waxed in strength on account of the sins of Israel in that generation. This made him aware of the need for great self-mortification and prayerful outcry to weaken the power of the *Sitra Achara* and arouse mercy on Israel’s behalf. Thus it states, “And Mordechai rent his garments and donned sackcloth, etc.”

Meanwhile the righteous Esther, who merited the spirit of

אֲשֶׁר זָכְתָה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, יָדְעָה גַם כֵּן תִּכְנֶן הַדָּבָר הַנִּזְכָּר, וְלִכְּנֹן כְּתִיב בָּהּ: וַתַּעֲמֵד אֶסְתֵּר בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ וְגו', וַיִּפְרֹשׁ הַזֶּה: אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תַּפְלָה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר: וַיַּעֲמֵד פְּנֹחַס וַיִּפְלֵל. וְהַרְבֵּתָה אֶסְתֵּר בַּתַּפְלָה, עַד שֶׁעָלְתָה תַּפְלָתָה לְמַעְלָה, לְמָקוֹם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא, הַנִּקְרָא 'בֵּית הַחֲצֵרוֹת'. וְהוּא הַחֲצֵר שֶׁלִּפְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֲשֶׁר שָׁם מִתְנוּצֵץ שֵׁם הַיְּהוָה. וְזֶהוּ: וַתַּעֲמֵד אֶסְתֵּר בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ – מֶלֶךְ זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלֹא כְּתִיב 'בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁירוֹשׁ'. וְכְתִיב בָּהּ: וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שַׁרְבִּיט הַזֶּהב, וַיִּמְשֹׁךְ אֶלֶיהָ חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלֹא לָהּ

prophecy, also knew the essence of the matter mentioned above. Therefore it states concerning her, "And Esther stood in the courtyard of the king, etc." (Esther 5:1). The Zohar (3:109a) explains that the word "standing" refers to nothing other than prayer, as it is stated, "And Pinchas stood and prayed" (Tehillim 106:30). Esther prayed again and again until her prayers ascended On High to a holy and awesome place called, "the houses of the courtyard." This "courtyard" is before the Heavenly Beis HaMikdosh, from where Hashem's four letter name radiates.

This is the meaning of the verse, "And Esther stood in the courtyard of the king." The "king" here refers to the Holy One Blessed is He. For this reason it does not state, in the courtyard of King *Achashveirosh*.

It is also written concerning Esther, "The king extended the golden scepter to Esther" (Esther 5:2). This means that Holy One Blessed is He caused there to descend upon her a thread of grace. The Zohar (ibid., 44b) adds, "And not only to her did

בְּלַחֲוָהּ אוֹשִׁיט הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָבִיט הַזֶּהָב, אֵלָּא
אֶפְלוּ דְּמִתְחַבְּרִין בְּהֵדָּה.

וְלָכֵן אֲנַחְנוּ, עַדֵּת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר שְׂרוּיִין בְּגוֹלָה וְסוּבְלִין צָעַר
הַגְּלוּת לְמַעַן כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִתְחַבְּרִין וּמִתְכַּנְּשִׁין
בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת, שֶׁהֵן נִקְרָאִים גַּם כֵּן 'חֲצִיר הַמֶּלֶךְ' — מִלְּכוּ
שֶׁל עוֹלָם — וּבִבְדָּאִי עַל יְדֵי אֲמִירַת הַסְּלִיחוֹת וְהַתְּפִלוֹת
אֲנוּ מְעוֹרְרִים אֶת מֶרְדֵּכִי הַצַּדִּיק וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. וּבִבְדָּאִי
הֵם מִתְחַבְּרִים עִמָּנוּ בְּיוֹם הַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר אֲנוּ
מִזְכִּירִין זְכוּתָן בְּאֲמִירַת 'כְּבִימִי מוֹר וְהֵדֶס הוֹשַׁעַת בְּנֵיךְ'.
וְלָכֵן הַיּוֹשְׁבֵי כְּפָרִים צָרִיכִין גַּם כֵּן לִהְיוֹת בְּחִבּוּרָה קְדִישָׁא
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, כִּי יוֹם זֶה הוּא מְסַגֵּל

the Holy One Blessed is He extend the golden scepter, but even to all who unite with her.” Therefore we, the community of Israel dwelling in exile and suffering the sorrow of the exile for the honor of the Holy One Blessed is He, must unite and assemble in our synagogues, which are also called the “court-yard of the King,” that is, the King of the Universe. And surely through the recitation of prayers of repentance and supplication we will succeed in invoking merits of the righteous Mordechai and Queen Esther. And surely they join with us on the Fast of Esther, on which we recall their merit, saying, “And as in the days of Myrrh [an allusion to Mordechai] and Myrtle [*hadas* — Esther, who is also called Hadassah] when You saved Your children” [*Selichos* liturgy of the Fast of Esther].

For this reason villagers must also join the holy assembly in the synagogue on the Fast of Esther. For this day is very

מֵאֵד שִׁיקְבֵּל תִּפְלְתְּנוּ בְּזִכּוֹת מֶרְדֵּכַי וְאַסְתֵּר. וְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ
 רַחֲמִים עַל אֵיזָה דָּבָר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל, יִקַּח פָּנָאִי
 לְעַצְמוֹ בַּיּוֹם הַתַּעֲנִית אֶסְתֵּר, וַיֹּאמֶר תְּחַלֶּה מִזְמוֹר כֵּב
 בְּסִפּוֹר תְּהִלִּים 'אֵילַת הַשַּׁחַר'. וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם
 לְבִרְכָּהּ, דְּאַסְתֵּר הִי תְּהֵא נִקְרְאת 'אֵילַת הַשַּׁחַר'. וְאַחֵר כֵּן
 יִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי ה' וַיִּבְקֶשׁ בְּקִשְׁתּוֹ וַיִּזְכֵּר זְכוֹת מֶרְדֵּכַי
 וְאַסְתֵּר, אֲשֶׁר בְּזִכּוֹתָם יַעֲתִיר לוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּפְתַּח לוֹ
 שַׁעֲרֵי רַחֲמִים, וְתִקְבֵּל תִּפְלְתּוֹ בְּרָצוֹן.

וּבְהִיּוֹת שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּהּ, שֶׁבִּשְׁעָה שְׂבָא
 הָמֵן לְמֶרְדֵּכַי לְהִרְכִּיבוֹ עַל סוּס הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוֹשׁ, וְלַעֲשׂוֹת
 לוֹ יָקָר כְּאֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוֹשׁ, מִצָּא לְמֶרְדֵּכַי דִּיתְבִּי

auspicious for our prayers to be heard in the name of Mordechai and Esther. Whoever is in need of mercy regarding any matter requiring prayer should set aside time for it on the day of the Fast of Esther. Let him begin by reciting Tehillim 22, "To the Chief Musician, upon *ayeles hashachar*." The Sages interpret the words *Ayeles HaShachar* as a reference to Esther (Yoma 29a; *Shocheh Tov*, Tehillim 22).

Afterwards let him pour out his heart before Hashem and make his request. And let him invoke the names of Mordechai and Esther, in whose merit he is beseeching the Holy One Blessed is He. Then Hashem will open for him the Gates of Mercy and his prayer will be accepted with favor.

The Sages teach (Megillah 16a) that when Haman came to lead Mordechai upon King Achashveirosh's horse and to honor him as the king had commanded, he found Mordechai with the scholars seated before him, demonstrating the laws of

רַבָּנָן קָמִיָּה וּמַחְוֵי לְהוּי הַלְכוֹת קְמִיצָה. וּפְרַשׁ רַשִׁי דְּדַרְשׁ מְרַדְּכִי בְּעִנְיָנוּ שֶׁל יוֹם, כִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם שָׁשָׂה עֶשֶׂר בְּנִיסָן הָיָה, שֶׁהוּא יוֹם הַנֶּפֶת הָעֹמֶר. אָמַר הָמֵן: אֵתָא מְלֵא קְמִצָּא קְמַחָא דִּידְכוּ וְדָחוּ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּכֶר כֶּסֶף דִּידִי. עַל כֵּן נָכוֹן לַעֲסֹק בְּעִנְיָנִי קְמִיצָה בְּשָׁשָׂה עֶשֶׂר בְּנִיסָן. וְהֵכֵל הוּא כְּדִי לַעֲוֹרֵר זְכוֹת שֶׁל אוֹתָם הַצְּדִיקִים.

עַל כֵּן אוֹהֲבֵי ה', עֲדַת עַם קֹדֶשׁ, הַנוֹעֲדִים לְדַבֵּר ה' לְשִׁמְעַ קוֹל מְגִלָּה בְּיוֹם הַמוֹעֵד הַזֶּה, שֶׁהוּא פּוּרִים, אֲשֶׁר לַעֲתִיד כָּל הַיָּמִים טוֹבִים יִהְיוּ בְּטָלִים, וַיָּמִי פּוּרִים לֹא נִבְטָלִים, צָרִיכִין אֲנוּ לְהַזְכִּיר זְכוֹתֵן שֶׁל מְרַדְּכִי וְאַסְתֵּר, כִּי יוֹם תַּעֲנִית אֲסֵתֶר וַיּוֹם פּוּרִים הֵם יָמִים שֶׁל רָצוֹן וְאַהֲבָה. לָכֵן טוֹב לְהִתְפַּלֵּל

kemitzah [the taking of a fistful of flour from a meal offering]. Rashi explains that Mordechai was merely lecturing on the subject matter of the day, because that day was the 16th of *Nissan*, which is the day that the offering of the new grain [the *Omer*] was made. Haman lamented, “Your fistful of flour has come and pushed aside my ten thousand talents of silver!” Therefore it is proper to immerse oneself in the laws of *kemitzah* on the 16th of *Nissan*. All of this is in order to invoke the merit of the righteous.

Therefore, beloved ones, community of the holy people gathering for Hashem’s sake to hear the *Megillah* on this special day of Purim, of which it is said that all other festivals will be nullified but not Purim (Midrash Shocher Tov, Mishlei 9), let us recall the merit of Mordechai and Esther. For the Fast of Esther and Purim are days of favor and love. Therefore it is

בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה יִקְבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. אָמֵן.

good to pray on the Fast of Esther, and may the One who hears
prayer accept our prayers with mercy and favor, Amein.

CHAPTER 98

פרק צח

מתחלת בְּרִיאַת הָעוֹלָם רָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאִין הָעוֹלָם יָכֹל לְהִתְקַיֵּם בְּדִין. מָה עָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? שִׁתַּף שֵׁם הַרְחָמִים וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁנֵאָמַר: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים – בְּמִדַּת הַדִּין, כִּי מִדַּת 'אֱלֹהִים' הוּא דִּין. וְאַחֵר כֶּךָ כְּתִיב: בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

וּמִצָּאתִי טַעַם הַגּוֹן, שֶׁכָּתַב הָרַב הַגָּאוֹן, בַּעַל הַמַּחְבֵּר "תּוֹרַת חַיִּים", הָעֲנִין שֶׁהַצַּדִּיקִים נִתְפָּסִין בַּעֲוֹן הַדּוֹר: לְפִי שֶׁהַמֶּדָּה שֶׁל דִּין הִיא רוּצָה לְכָלֹת אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁאִין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָיו מְרַחֵם

At the outset of creation the Holy One Blessed is He saw that the world could not survive on the basis of strict judgment. So what did the Holy One Blessed is He do? He appended the name of mercy [יהו"ה] and created the world (Bereishis Rabbah 12:15; Pesikta Rabbasi, 41). Thus it states, "In the beginning God [*Elokim*] created" (Bereishis 1:1) — that is, with strict judgment because the name *Elokim* indicates the attribute of judgment. But afterwards it states, "On the day that Hashem God [יהו"ה *Elokim*] made earth and Heaven" (Bereishis 2:4).

In the writings of the illustrious author of *Toras Chayim* (Chullin 86a) I have found a worthy explanation for the principle that the righteous suffer for the iniquities of the generation (Shabbos 33b). He writes that the attribute of judgment would really like to destroy the world whenever people fail to fulfill

על כל מעשיו, ולכן שתף הקדוש ברוך הוא מדת הרחמים, שהוא שם ה', עם מדת הדין. אף מדת הדין הוא מקטרג ומבקש שיעשה הקדוש ברוך הוא דין בעולם. מה עושה הקדוש ברוך הוא? נותן לו צדיק אחד, שהוא שקול כנגד כל העולם, ובזה הוא משתיק את הדין ומציל את כל העולם. אבל כשמת צדיק אחד, נולד במקומו צדיק אחר בסוד 'זרח השמש ובא השמש'. עד כאן דבריו של הגאון, מורנו הרב רבי חיים שור, זכרוננו לברכה, במסכת שבת, עין שם.

ועל פי זה נראה לי לתרץ קשיה גדולה בפסוקים במגלה:

the will of the Master of the Universe, but the Holy One Blessed is He in His abundant mercy takes pity on His handiwork. This is, after all, the reason that He adjoined the attribute of mercy, that is, the name יהו"ה, to the attribute of judgment.

However, the attribute of judgment continues to complain and demands that the Holy One Blessed is He should execute judgment upon the world. So what does the Holy One do? He grants the attribute of judgment a single righteous person who is weighed up against the entire rest of the world. In this way Hashem silences the attribute of judgment and saves the world. But just as soon as one righteous individual dies, another is born, in keeping with the verse, "The sun shines and the sun sets" (Koheles 1:5). This is the explanation of our teacher the illustrious Rabbi Chayim Shor in his commentary on the tractate Shabbos; see there.

According to this I believe we can resolve a very difficult

וַיֵּרָא הָמוֹן, כִּי אֵין מִרְדֵּכַי כּוֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיִּמְלֵא הָמוֹן חֶמָה, וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמִרְדֵּכַי וְגו'. וַיִּבְקֹשׁ הָמוֹן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת אַחַשְׁוֵירוֹשׁ, עִם מִרְדֵּכַי. וְלִכְאוּרָה קָשָׁה: מִרְדֵּכַי לִבָּד לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת, וַיִּבְקֹשׁ הָמוֹן לַעֲקֹר וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים? וְהִנֵּה אֵיךְ לְתַרְץ, כִּי הִנֵּה יָדוּעַ, שִׁישְׁרָאֵל שְׂבָאוֹתוֹ הַדּוֹר הָיוּ חַיִּבִּים כָּלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲוּ לַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר, אוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּהְנוּ מִסַּעֲדָה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע אַחַשְׁוֵירוֹשׁ. וְהִנֵּה הָמוֹן וְהַשָּׂטָן הָיוּ מְקַטְרָגִים עַל זֶה. וּמִדַּת הַדִּין הָיָה נוֹתֵן, שֶׁיִּכְלוּ יִשְׂרָאֵל כָּלָם, חֲלִילָה, וְלִכּוֹן הָיָה הָמוֹן מִתִּירָא, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה

problem arising from the verses of *Megillas Esther*. It is stated, "Haman saw that Mordechai would not kneel and bow to him and Haman was filled with wrath. But it was contemptible in his eyes to set his hand upon Mordechai alone. . . And Haman sought to destroy all the Jews in the entire kingdom of Achashveirosh, the people of Mordechai" (Esther 3:5-6).

On the surface it is difficult to understand why Haman sought to uproot and eradicate all the Jews when Mordechai alone refused to bow to him. But I believe that the explanation is as follows: We know that the Jews of that generation were deserving of death either because they bowed to the idol erected by Nevuchadnetzar or because they participated in the feast of the wicked Achashveirosh (*Megillah* 12a). Both Haman and Satan lodged accusations against them in this regard and in accordance with the attribute of judgment Israel should have been destroyed.

Haman then became concerned that the Holy One Blessed is He might do exactly as described above, that is, take away a

כֵּן, שִׁיטַל אֶת הַצַּדִּיק אֶחָד, שֶׁהוּא שָׁקוּל כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל, וְצַדִּיק אֲחֵר נוֹלָד, וַיְהִי יִשְׂרָאֵל חַיִּים וְקַיִמִין, וְלֹכֵן כְּתִיב: וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמֶרְדֵּכִי – לְחֹד, כִּי בָּזָה יְהִיָּה לְיִשְׂרָאֵל כַּפָּרָה בְּמִיתַת הַצַּדִּיק אֶחָד, שֶׁלְּפִי שְׁמֶרְדֵּכִי הָיָה שָׁקוּל כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלֹכֵן בִּקֵּשׁ הָמָן וְהִשְׁטֵן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים בְּכָל מַלְכוּת אַחַשְׁוֵירוֹשׁ, וְדו"ק.

וְהִנֵּה לַדָּעָה שֶׁאִמְרוּ, שִׁיִּשְׂרָאֵל שְׂבָאוֹתוֹ הַדּוֹר הָיוּ חַיִּבִּים כָּלְיָה מִפְּנֵי שִׁנְהֵנוּ מִסְּעוּדָתוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵירוֹשׁ דְּלִיכָא לְמִימַר דְּמִשּׁוּם דְּקֶאֱכָלִי מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, אֶתְחַיִּבִי, דְּהָא כְּתִיב: וְהִשְׁתַּיָּה כֹּדֶת אֵין אוֹנָס. וְהִפְרוּשׁ: לְפִי דֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד

single righteous individual who was equal in weight to the entire rest of Israel. He knew that if this were to happen, another righteous person would be born on the spot and Israel would remain alive and well! Therefore it states, "And it was contemptible in his eyes to set his hand upon Mordechai alone." For he knew that through the death of a single righteous individual, Israel would achieve atonement and he realized that Mordechai was equal to the rest of Israel put together. Therefore Haman and the Satan sought to destroy all the Jews in Achashveirosh's kingdom.

Now, according to the view that Israel had incurred the penalty of death in that generation because they participated in the feast of Achashveirosh it is impossible to say that they were guilty of consuming forbidden foods. For it states, "And the drinking was according to law, without compulsion" (Esther 1:8). This means that the drinking was in accordance with the laws of each individual. Therefore, since it is forbidden for a

הָיָה הַשְּׁתִּיָּה. וְיִשְׂרָאֵל, דָּאָסוּר לְהוּי יֵין נֶסֶךְ וַיֵּין שֶׁל עֲכוּ"ם,
 לֹא הָיָה מְשָׁקִי לְהוּי. אֲלֵא מִיֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְשִׁמְשִׁין שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל הָיוּ מוֹזְגִין לְהוּן. וְכֵן מֵאֲכָלִים, דִּהְיוּ יִהְבִּי לְהוּן
 לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה בְּשׁוּל יִשְׂרָאֵל, דָּאֲחֻשׁוּרוּשׁ לֹא הָיָה אָנִיס לְהוּן
 לְמִיכָלִי וּלְמִשְׁתֵּי מְאִי דָּאָסוּר לְהוּי, וּכְדֹכְתִּיב: אֵין אוֹנִס.
 וְעָשָׂה כְּרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ. אֲבָל חוּבָא דְלֵהוּן הָיוּ, כִּי אוֹתוֹ
 הִרְשָׁע כּוֹן בְּסַעוּדָתוֹ, שֶׁהִזְמִין יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְמִנְקִיט שְׁפַע
 דְּנִחְיִית מְלַעֲיָלָא, דִּלָּא יִשְׁפִּיעַ בְּשִׁכְיִנְתָּא, אֲלֵא בְּסִטְרָא
 אֲחֵרָא, וְלִכֵּן הִזְמִין יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְמִנְקִיט לְהוּי לְסִטְרָא דִּילֵיהּ.
 וְהוּא סוּד הַטֹּלֶת זֶהֱמָא, כִּיּוֹן שֶׁהִשְׁפַּע יִהְיֶה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל עַל
 יְדֵי הַסִּטְרָא אֲחֵרָא. וְזֶהוּ עֲנִין הַזֶּהֱמָא, שֶׁמְטִילִין בְּעוֹנוֹתֵינוּ
 הָרַבִּים, בְּקִדְשָׁהּ בְּגָלוֹת הַמֶּר עַל יְדֵי שֶׁהֵם רְאוּנוּהָ

Jew to drink wine that had been poured out by idolaters, they were served kosher wine served only by Jewish waiters. Similarly, the food that was served to them was cooked by Jews. Achashveirosh did not compel them to eat or drink anything that was forbidden to them, as it is stated, “without compulsion . . . according to the will of each man” (ibid.).

Rather, their crime was that Achashveirosh’s evil intention in inviting Israel was to divert the flow of bounty descending to them from On High so that instead of pour down through *Shechinah* it would pour down through the *Sitra Achara*. This is why he invited Israel — to divert them into his spiritual realm. This is called “injecting filth into them” because the flow pouring down to Israel would then come to them by way of the *Sitra Achara*. This is how the impure forces inject filth into concepts and conduct in this bitter exile, Because of our many sins,

לִינִיקָה, וּמִקְבָּלִין הַשֹּׁפֵעַ עַל יְדֵיהֶם, כְּמָה דָּאֵת אָמַר: הָיוּ צָרִיהָ לְרֹאשׁ. וְזֶהוּ הַסּוּד בְּגִמְרָא: יִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לְאֶרֶץ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּטִהְרָה. וְלֹא שֶׁלֹּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִהְנִין מִסְּעוּדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַרְשָׁע, לֹא הָיוּ אוֹתוֹ הַרְשָׁע פּוֹעֵל כָּלוּם, כִּי הִקְדָּשָׁה לֹא הִיְתָה מִקְבָּלֶת שׁוּם שֹׁפֵעַ מִסְטָרָא אַחֲרָא. אֲבָל כִּיּוֹן דִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל נִהְנִין מִסְּעוּדָתוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵירוֹשׁ, הָיוּ כְּאֵלּוּ כְּבִיכּוֹל יִנְקוּ מִסְטָרָא אַחֲרָא, וּבִהְיָ סְעוּדָתָא גָרַם לְאַטְלָא זֶהֱמָא בְּיִשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב דִּהְיוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מֵאֶכָּל כֶּשֶׁר וּמִשְׁקִין דִּהִתְרָא – אִף עַל פִּי כֵן נִחְשֵׁב לָהֶם כְּאֵלּוּ אָכְלוּ מִסְּעָדָה שֶׁל סְטָרָא אַחֲרָא.

עַל כֵּן צָרִיכִין אָנוּ לְהִזְהָר, כְּשֶׁעֲכו"ם עוֹשִׂין סְעָדָה, שֶׁלֹּא לְהִנּוֹת מֵאוֹתָן סְעוּדוֹת וְכִנּוּזָּכָר, חוּץ אִם הָעֲכו"ם מְשִׁדֵּר

they partake of this flow before us and then we receive it only through them. Thus it is stated, "Her oppressors became the head" (Eichah 1:5). This is also the meaning of the Sages' teaching that Jews who live abroad "serve idols in purity" (Avodah Zarah 8a).

If Israel had not taken part in the feast of that evildoer he would have been unable to do anything to them because the realm of holiness would not have received any of its bounty from the *Sitra Achara*. But since Israel did partake of the feast of Achashveirosh it was as if they drank from the *Sitra Achara* itself. Therefore that feast caused filth to be injected into them, even though they ate only kosher food and drank only permissible wine. Nevertheless, it was as if they partook of the feast of the *Sitra Achara*.

For this reason we must be wary when the other nations

לְיִשְׂרָאֵל חַיּוֹת, עוֹפּוֹת וְדָגִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶם לְבֵית יִשְׂרָאֵל, הוּא מֵתָר. אֲבָל בְּבֵיתוֹ שֶׁל עֶכּו"ם הוּא אָסוּר לֶאֱכֹל עִמּוֹ, אִם דָּאוּכָל מֵאֲכָל כָּשֶׁר וְשׁוֹתָה יַיִן כָּשֶׁר. וְכָל מִי שֶׁלֹּא נִזְהָר בְּדַבָּר זֶה, אֲזִי חֲטָאוֹ וְעָנְשׁוֹ גָּדוֹל מְאֹד, וְהִשְׁכִּינָה בָכָה תְּבַכֶּה עַל אוֹתָן אֲנָשִׁים. וְרֹאֶיָּה לְדַבָּר, שֶׁבִּשְׂבִּיל עֲבָרָה זוֹ הָיוּ כָּלל יִשְׂרָאֵל חַיִּיבִים כָּלֶיָּה בִּימֵי הָמָן וְאַחֲשֵׁירוּשׁ, וְעַל כֵּן רָצָה מְרִדְכִי לְבַדּוֹ שֶׁלֹּא לְהִנּוֹת מִסְּעוּדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, כְּדִי שֶׁבְּזָכוֹתָיו יִהְיוּ נִצּוּלִין כָּלל יִשְׂרָאֵל. וְאַף בִּימֵי מְרִדְכִי רָצָתָה מִדַּת הַדִּין לִפְגַּע בְּכָלל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּימֵי מֹשֶׁה: וְאֶכְלָה אוֹתָם כְּרָגַע,

make feasts not to derive any benefit from them, as mentioned above. The only exception is when the non-Jew sends animals, poultry, fish and the like to the home of the Jew. Then it is permissible. But it is forbidden for a Jew to eat in the home of the non-Jew, even if he consumes only kosher food and drinks only kosher wine. Whoever is lax about this commits a grievous sin and incurs severe punishment. Moreover, the *Shechinah* cries profusely over such people.

The proof is that it was on account of this sin that Israel was considered deserving of death in the days of Haman and Achashveirosh. That is why Mordechai alone refused to benefit from the feast of that evildoer in order that in his merit all of Israel would be saved.

But even so, the attribute of judgment wished to strike against all the Jews of that generation. For just as Hashem said to Moshe, "I will consume them in a moment" (Bamidbar 16:21),

וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל. וְרָצְתָה מִדַּת הַדִּין לְהִרְבוֹת זֶרְעוֹ
 שֶׁל מֶרְדֵּכַי כְּחוֹל הַיָּם, רַק מֶרְדֵּכַי בָּטַל הַגְּזֵרָה בְּתַפְלָתוֹ, כְּמוֹ
 שֶׁבָּטַל מֹשֶׁה רַבֵּנוֹ הַגְּזֵרָה בְּתַפְלָתוֹ. וְזֶהוּ שִׁכְתוֹב: וּמֶרְדֵּכַי
 יָדַע. רָצָה לוֹמַר, שִׁידַע תִּכֶּן הַדָּבָר, שֶׁהַגְּזֵרָה בָּאָה עַל יְדֵי
 הַפָּגָם הַגָּדוֹל שֶׁפָּגְמוּ בַּשְּׂכִינָה, עֲבוּר שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל נִהְנִין
 מִסְּעוּדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע. וְלָכֵן: וַיִּלְבֹּשׁ מֶרְדֵּכַי שֵׁק וְאַפֵּר,
 וַיִּזְעַק זַעֲקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וַיִּלְבֹּשׁ שֵׁק — לְכַפֵּר עַל חֲטָא זֶה
 וּלְהַתִּישׁ כַּח שֶׁל אֲרֻבַּע מֵאוֹת אִישׁ, שֶׁהָיוּ אֲרֻבַּע מֵאוֹת אִישׁ
 עִם עֲשׂוֹ הָרָשָׁע בְּבוֹאוֹ לִיעֲקֹב אָחִיו. וְלָכֵן: וַיִּרְא יַעֲקֹב מְאֹד
 — מֵהֵנִי אֲרֻבַּע מֵאוֹת קְלָפוֹת וּמִשְׁחִיתִים, שֶׁהָיוּ עִם עֲשׂוֹ,

and “I will make you into a great nation [in their stead]” (Shemos 33:10), so too the attribute of judgment wished to multiply Mordechai’s seed like the sand of the sea [in Israel’s stead]. But Mordechai nullified the decree with his prayer just as Moshe Rabbeinu had nullified the decree against the Jews of his day with his prayer.

This is the meaning of the verse, “And Mordechai knew” (Esther 4:1). That is, he knew the essence of the matter — that the decree had been issued on account of the great harm they had done to the *Shechinah* when they benefited from the feast of that evildoer. Therefore it states, “And Mordechai donned sackcloth and ashes and cried out with a great and bitter cry.”

“And he donned sackcloth” — This was to atone for the sin and to weaken the power of the “four hundred men” who accompanied Eisav when he came to meet his brother Yaakov. For it is stated concerning this event, “And Yaakov was very afraid” (Bereishis 32:8). That is, he was afraid of the four hundred impure husks and destroyers that accompanied Eisav. This

וְלִכְּנֹן לְבַשׁ שֵׁק, כִּי 'שֵׁק' הוּא גִמְטְרִיָּא אַרְבַּע מֵאוֹת, כְּדִי
 לְהַתִּישׁ כַּח שֵׁל עֵשׂו הָרָשָׁע. וּמֶרְדֵּכִי הוֹדִיעַ לְאַסְתֵּר גָּדֹל
 הַפֶּגֶם, הַנֶּעֱשָׂה בְּסַעֲוִדָּה שֶׁל אַחַשְׁוֵירוֹשׁ, וּמִיד כְּתִיב: וַתִּלְבַּשׁ
 אֶסְתֵּר מְלָכוּת – שֶׁלְבָשָׁה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְנִתְּנָה עֲצָה לְצוּם
 שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת, כְּדִי לְבַטֵּל הַזְּהֻמָּא שֶׁהִטִּיל הָמֶן
 וְאַחַשְׁוֵירוֹשׁ בְּסַעֲוִדָתָן, וּבָזָה יִתֵּשׁ כַּח הַזְּהֻמָּא, הַנֶּעֱשִׂים עַל
 יְדֵי אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה הַהוּא, וְעַל יְדֵי הַצּוּם הַתִּישׁ כַּח הַזְּהֻמָּא,
 וּכְנֻסַּת יִשְׂרָאֵל הָאִירָה כְּבָרָאשׁוּנָה.

וּמַעֲתָה מוֹבֵן לְפָנֵינוּ גַם בֶּן טַעַם לְתַעֲנִית זֶה, שֶׁהוּא תַעֲנִית
 אֶסְתֵּר, שֶׁאֲנִי נוֹהֲגִין לְהַתְעַנּוֹת לְדוּרֵי דוֹרוֹת. וְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד צָרִיךְ לִכְנוֹן בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל, שֶׁבָּאֵם נִדְבֵק

is why Mordechai donned sackcloth, because the numerical value of the word “sackcloth” [שֵׁק] is 400. Thus his intention was to weaken the power of the wicked Eisav.

Then Mordechai informed also Esther of the great harm that had been done at the feast of Achashveirosh. Therefore it states immediately after this, “And Esther donned ‘kingship’” (Esther 5:1). That is, she donned the spirit of prophecy (Megillah 14b). Esther then proposed that they fast for three days and three nights in order to counteract the filth that Haman and Achashveirosh had injected into them by means of their feast. In this way the power of the filth that had sullied them through that eating and drinking would be enfeebled, for it was weakened through their fasting, thereby enabling the collective soul of Israel to shine as before.

We now have another explanation for the Fast of Esther that we have been observing for generations. Accordingly every individual should reflect and pray on this day that if

בְּנוּ בַגְלוֹת הַמֶּר, שְׂאֲנוּ מִקְבָּלִין שְׂפַע עַל יְדֵי שְׁלַפְעָמִים אָנוּ
 אוֹכְלִים אֶצֶל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְכָל יִשְׂרָאֵל עֲרַבִּים זֶה לָזֶה,
 שֶׁתַּעֲמִד לָנוּ זְכוּת מֶרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר, שֶׁתִּקְנֵנוּ הַתַּעֲנִית וְקִבְּעוּ
 לַהֲתַעֲנוֹת בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁלֹּשָׁה עָשָׂר בְּאַדָּר כְּדֵי לְהַתִּישׁ כַּח
 הָאֲכִילָה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין בֵּין הָאֻמּוֹת, אֲזִי זְכוּת תַּעֲנִית
 אֶסְתֵּר יַעֲמִד לָנוּ לְשַׁבֵּר וּלְהַתִּישׁ וּלְהַסִּיר כַּח דְּסִטְרָא אַחֲרָא,
 שְׁרוּצָה לְהַדְבִּק דְּוָקָא בְּקִדְשָׁהּ, וְעַל יְדֵי הַתַּעֲנִית יִזְדַּכְּכוּ
 וַיִּטְהְרוּ הַפֶּגֶם הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְכָל מִי שֶׁנִּזְהָר, וְאִינוּ רוֹצֵה לְהִנּוֹת
 מִן אַחֲרִים, וּמִכָּל שָׂכָן מִן הָאֻמּוֹת – עָלָיו נֶאֱמַר: יִגִּיעַ כְּפִיד
 כִּי תֹאכַל, אֲשֶׁרִיד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָךְ – לְעוֹלָם הַבָּא.

anything has clung to us during this bitter exile in which we are sometimes forced to dine with members of the other nations [and we are all guarantors for one another; Sanhedrin 27b] that the merit of Mordechai and Esther should stand by us. For they are the ones who enacted this fast, decreeing that we fast on the 13th of *Adar* in order to weaken the effects of the Israel's dining with members of other nations.

Then the merit of the Fast of Esther will stand by us to shatter, weaken and eliminate the power of the *Sitra Achara* who desires to cling specifically to the realm of the sacred. But by means of the fast Israel is purified and cleansed of this great blemish.

And if a person declines to benefit from others at all, and especially not from the other nations, concerning him was it stated, “When you consume the toil of your hands you are fortunate and it will be well with you” (Tehillim 128b). “You are fortunate” — in this world. “And it will be well with you” — in the World to Come (Berachos 8a).

CHAPTER 99

פרק צט

אמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת מגלה: מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה. על כן מבאר במגלה זו כמה ענינים פלאים. ונזכיר דרך כלל דבר אחד, והוא דאיתא בזהר, פרשת פקודי, שיש חדר אחד למעלה, ויש להחדר ארבעה פתחים לארבע רוחות העולם, ועשרה ממנים לכל פתח ופתח, וחד ממנה על כלם, ואהריאל שמיה. והוא מלאך אחד מן האופנים, והוא אופן לפעל פעלות ונקמות על מצרי ישראל. והוא אופן עם הארבעים מלאכים הממנים הנזכרים עולין למעלה למקום אחר, שנקרא 'תא הרצים', ואז עולין עמו

The Sages teach in the tractate Megillah (7a) that *Megillas* Esther was delivered through the spirit of prophecy. For this reason it contains numerous esoteric secrets. We will discuss just one of these here in a general way: It is stated in the Zohar, *Parashas* Pekudei (249b) that there is a chamber On High with four entrances directed towards the four cardinal directions. There are ten officers appointed over each of these entrances and one officer, named VHRUEL appointed over all the others. This officer belongs to the class of the *Ofanim* and it is his task to take action and revenge against Israel's oppressors.

This *Ofan* together with the other forty officers ascends On High to a certain place that is called, "the chamber of the runners" (Melachim I:14:28) and other angels, known as CHSHMLM,

מלאכים, הנקראים 'חשמליו', ומקדימין את עצמן
במרוצה ובזריזות לערוך מלחמה עם שרי האמות לנצח
אותן ולעשות בהן נקמה. וכשהחטא גורם חס ושלום, אזי
יש רצים אחרים בסטרא אחרא, שמקדימין בקטרוגיהן
לשלט על ישראל ולהרע מזלן של ישראל. וזהו דכתיב:
הרצים יצאו דחופים – מסטרא אחרא – לעורר גזרות
על ישראל, ואז: והעיר שושן נבוכה. ואחר כך כשגרמה
תפלת מרדכי ואסתר, שעשו ישראל תשובה שלמה כדי
להעביר דעת המן, ועלתה צעקתם למרום, וה' ברחמיו
קבל את תפלת עמו, ונתגלה העת רצון – אז: הרצים
רוכבי הרקש יצאו מבהלים. רצה לומר: אותן המלאכים

ascend with him. They run ahead eagerly to wage war with the guardian angels of the nations to defeat them and wreak vengeance upon them. But when sin interferes, Heaven forbid, there are other runners emanating from the *Sitra Achara*, who proceed ahead with their accusations in order to rule over Israel and cause them misfortune.

This is the meaning of the verse, "The runners went out hurriedly" (Esther 3:15). That is, they went out from the *Sitra Achara* to provoke decrees against Israel, whereupon it is stated, "And the city of Shushan was thrown into dismay" (ibid.).

Afterwards, the prayers of Mordechai and Esther caused Israel to repent completely in order to avert Haman's evil plans. These prayers ascended On High and were accepted by Hashem in His mercy so that a time of favor was revealed. At that point it is stated that, "the runners, riders of the horses, went out hastily" (Esther 8:14). In other words, the holy angels

קְדִישִׁין הָיוּ רָצִים לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּהֶמֶן הָרָשָׁע, וְאָז: וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן צָהֳלָה וְשִׂמְחָה.

וְלָכֵן צָרִיךְ לְקִרְוֹת הַמְּגִלָּה מְלָה בְּמִלָּה, וְלֹא בְּמַהֲיִירוֹת, כִּי כָּל תִּבְיָה וְאוֹת יֵשׁ בָּהֶם קִדְשָׁה וְסוּדוֹת נִפְלְאוֹת. וְכֹדָאֵי מְרִדְכֵי וְאַסְתֵּר לְהַזְכִּיר שְׂבָחָן בְּכֹנֶנָה, כִּיּוֹן שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עֲבוּר יִשְׂרָאֵל בְּזַעֲקָתָן וּתְפִלָּתָן. וְאַסְתֵּר הִיָּתָה מוֹסֶרֶת נִפְשָׁה, כְּשֶׁהִלְכָה לִגְבִּי אַחַשְׁוֵירוֹשׁ אִמְרָה: וְכֹאֲשֶׁר אֲבִדְתִּי אֲבִדְתִּי.

וְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ יִשְׁן, שֶׁאַסְתֵּר אִמְרָה מִזְמוֹר כֹּב בְּסִפְר תְּהִלִּים: אֱלֹהִי, אֱלֹהִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי?! וְהָעִנִּין מִבְּאֵר בְּדַבְרֵי פֶה קְדוֹשׁ, הָאֵר"י זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה, וְהוּא, כִּי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַב רַחֲמָיו וְחֲסָדָיו מְשַׁגֵּיחַ וּמַבִּיט לְהָאִיר וּלְהַשְׁפִּיעַ שְׁפַע

ran to take vengeance upon the wicked Haman, after which it is stated, "And the city of Shushan was exuberant and joyful" (Esther 8:15).

For this reason one must read the *Megillah* word for word slowly. For every word and letter possesses sanctity and harbors esoteric secrets. It is also worthwhile mentioning the merits of Mordechai and Esther with intent because they sacrificed themselves on Israel's behalf with their cries and prayers. Esther also sacrificed herself by going in to Achashveirosh, as she herself declared, "And if I am lost, I am lost" (Esther 4:16).

It is related in Yalkut Shimoni (Esther 1056) that Esther prayed with the words of Tehillim 22, "My God, my God, why have You abandoned me?" This was explained by the holy mouth of the Ari, ז"ל (*Pri Eitz Chayim*, *Sha'ar HaPurim*, Chapter 6; *Sha'ar HaKavanos*, 109b). The idea is that the Holy One Blessed is

קדשה מפרום, רוח חכמה ובינה, על ידי שמות הקדושים, שכל שם הוא 'אל', שיוצאים מן הפסוק: מי אל כמוך. ושם שני יוצא מן פסוק: ה' ה' אל רחום וחנון. ושני פעמים 'אל' במלואם כזה: אל"ף למ"ד – גימטריא שלש מאות ושבעים, כי יש למעלה שלש מאות ושבעים נהורין דמאירין בשלש מאות ושבעים עולמות, והן מאירין לנשמת הצדיק, אשר עוסק תמיד בתורה ומתמיד בלמודו, והוא תמיד דבוק בתורה הנקראת 'אור', ובמצוה הנקראת 'נר'. ואלו שני שמות הן מסגלין לעורר חסד של אלו שלש מאות ושבעים נהורין על ידי עניית אמן בכונה, כי כל

He in His abundant mercy and lovingkindness supervises and watches over us in order to grant us illumination and to bestow upon us a holy outpouring of the spirit of wisdom and understanding from above, by means of His holy names.

Each of these names is an instance of the name "God" — א"ל. The first one comes from the verse, "Who is a God like You?" (Michah 7:18). The second comes from the verse, "Hashem, Hashem, merciful and gracious God" (Shemos 34:6). When this name is spelled out in full [אל"ף למ"ד] it has a numerical value of 185. Thus twice this name totals 370, corresponding to which there are 370 lights illuminating 370 worlds. These in turn illuminate the souls of the righteous departed who toiled constantly in Torah and were diligent in their studies, clinging uninterruptedly to the Torah, which is called "light," and to the commandments, which are called "lamps."

These two names possess the power to arouse an outpouring of lovingkindness from these 370 lights, which is

הַעֲוֹנָה אָמֵן בְּכוֹנָה, וּמְמַהֵר לְרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשִׁבְלֵי עֲנִית
אָמֵן, זֹכָה לֵאלֹלוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים נְהוֹרִין עַל יְדֵי עֲנִית
אָמֵן. וְכָל הַמְּבִזָּה אָמֵן, וְקַל בְּעֵינָיו עֲנִית אָמֵן, מְקַדִּימִין
לְנִשְׁמָתוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים קְלָפוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ,
וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ לְחֻדְרֵי חֹשֶׁךְ וְצִלְמוֹת, וְעֲלִיהֶם אָמֵר הַנְּבִיא:
עַשׂ יֵאכְלֵם.

וְהִנֵּה עַל אֶסְתֵּר הַצַּדִּיקָה הָיָה מֵאִיר אוֹתָן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים נְהוֹרִין, כִּי נִשְׁמָתָהּ הִיָּתָה מְשֻׁרֵשׁ הָאָרֶז זֶה, שֵׁשׁ
מֵאִירִים שְׁנֵי שִׁמּוֹת שֶׁל 'אֵל', שֵׁם ה'. מֵהֶם: ה' ה' אֵל רַחוּם
וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפִּים וְגו'. וְשֵׁם הַשְּׁנִי מִפְּסוּק: מִי אֵל כָּמוֹךָ.
וְכִשְׁהִלְכָה אֶסְתֵּר לְאַחַשְׁוֵירוֹשׁ, הִכְרָחָה לִילָךְ בֵּין שְׁתֵּי בֵּיתֵי

evoked by the responding of "Amein" with concentration. For whoever responds, "Amein" with intention and also rushes to the synagogue in order to respond "Amein," merits these 370 lights through his response of "Amein." On the other hand, if a person despises and takes lightly the response of "Amein," his soul is met by 370 impure husks, Heaven spare us, which lead him to the chambers of darkness and the shadow of death. Concerning them the prophet declared, "The moth will consume them!" (Yeshayahu 50:9).

These 370 lights shone upon the righteous Esther because her soul emanated from the same source as this illumination. In that place these two instances of the name *E-l* shine forth — one from the verse, "Hashem, Hashem, merciful and gracious God, long suffering, etc.," and the other from the verse, "Who is a God like You."

But when Esther went in to Achashveirosh she was

עבודה זרה, והיה שם מקום קלפות, והוטר ממנה הרוח
הקדש והארה של שם אחד, שהוא שם של 'אל' מי כמוך,
ולא נשאר בה כי אם הארה של: ה' ה' אל רחום. ועל כן
צעקה: אלי, אלי, למה עזבתני?! שעד עכשו היו מאירים
שני שמות של 'אל', ועכשו רק שם אחד.

ראה בעיניך קדשת מועדים אלו. בכל מועד ומועד יש בהן
קדשות וסודות נפלאים. וצריך אתה לדעת, כי יש עולם
חדש למעלה, שהוא קדוש ונורא מאד. ואין אותו העולם
מתגלה לחוץ מחמת רב קדשתו, כי אם פעם אחד בשנה,
ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגלה. ומזה העולם
היה שרש נשמתו של מרדכי הצדיק. וצריך לנו לעורר

compelled to pass between two houses of idolatry (Megillah 15b), which were sites of the husks of impurity. At that moment she was deprived of the spirit of prophecy, along with the illumination of one of those Names — the one from the verse, “Who is a God like You.” This left her with only the illumination of the one from the verse, “Hashem, Hashem, merciful and gracious God.” Therefore she cried out, “My God, my God, why have You abandoned me?” Because until that moment she had received the illumination of two instances of the name *E-I*, but now she received that of only one.

From this you can appreciate the sanctity of these festivals. Each festival is filled with sanctity and with amazing esoteric secrets. You must also know that there is a new world On High that is so holy and awesome that it is revealed here below only once a year. It begins to be revealed at the start of the *Megillah* reading. This is the world from which the soul of the righteous

רַחֲמִים, שִׁיתְגַּלֶּה הָעוֹלָם הַנִּזְכָּר לַעֵיל לַחוּץ, וַיִּשְׁפִּיעַ וַיֵּאִיר
עַל רִישִׁיהָ דְעַמִּיהָ, הַמִּתְאַסְּפִים לְשִׁמְעַת מִקְרֵא מְגִלָּה בְּלֵב
טָהוֹר, בְּלֵב שֶׁל כְּוִנָּה. וְזֶהוּ כְוִנַּת הַבְּרָכוֹת: בְּרוּךְ אַתָּה ה',
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרֵא מְגִלָּה. פְּרוּשׁ:
שֶׁצִּוָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר כְּוִנָּה, לְהוֹצִיא אוֹתָהּ
הָאֲרֶז גְּדוּלָּה לַחוּץ. וְזֶהוּ: עַל מִקְרֵא מְגִלָּה (כְּמוֹ: לְמִקְרֵא
הָעֵדָה וּלְמַסָּע אֶת הַמַּחֲנוֹת) וְעַל זֶה יַעֲנֶה הַקָּהֵל אָמֵן בְּכִוְנָה
גְּדוּלָּה. וּמֵאֵד מְאֵד צְרִיכִין לְעוֹרֵר בְּקִרְיַת הַמְּגִלָּה בְּשָׁעָה
שֶׁמְבָרֵךְ בְּצִבּוֹר 'עַל מִקְרֵא מְגִלָּה'. כְּשֶׁאוֹמֵר 'עַל מִקְרֵא'
שִׁילְבֵשׁ חֲרָדָה וְאִימָה עַל הַמְבָרֵךְ וְגַם עַל הַצִּבּוֹר בְּשִׁמְעָם

Mordechai was derived. Therefore we must arouse Heaven's mercy so that this world will again be revealed to bestow an outpouring of bounty and illumination upon the heads of those who gather to hear the *Megillah* reading with pure hearts and full intent.

This is the meaning of the blessing, "Blessed are You, Hashem, who has sanctified us with Your commandments and commanded us regarding the reading of the *Megillah*." That is, Hashem, may He be blessed, has commanded us to awaken in ourselves the intention to bring that great illumination out into the open. This is what is meant by, "regarding the reciting [or "calling"] of the *Megillah*." For the word *mikra* ["reciting" or "calling"] is used here in the same sense as in the verse, "For the *calling* of the congregation and the embarking of the camps" (Bamidbar 10:2). To this the congregation must answer "Amen!" with much concentration.

It is very, very important to make it known at the *Megillah* reading when they recite the blessing and come to the words,

הַבְּרָכָה. כְּשֶׁאָמַר שְׁלִיחַ צְבוּר 'עַל מִקְרָא מְגִלָּה' יִפֹּל עֲלֵיהֶם
חֲרָדָה וְאִימָה וְהִכְנָעָה גְּדוֹלָה, כִּי הוּא עוֹלָם אֲיִם, גְּדוֹל
וְנוֹרָא, וּמֵאֹר הָעוֹלָם הֵהוּא יָבֹא שְׁפַע וְנִיצוֹץ קִדְשָׁה
וְטָהָרָה לְהָאִיר עַל יִשְׂרָאֵל. וַיִּכּוֹן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא
כְּלִי מוֹכֵן לְקַבֵּל הַקִּדְשָׁה וְהַטָּהָרָה מִזֶּה הָעוֹלָם, וּבְאֹתוֹ אוֹר
שֶׁל רַחֲמִים יִזְכֶּה לְחַיִּים וְחֶסֶד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ יִשְׂרָאֵל לְשׁוּם
מַכְשׁוֹל, וַיִּמָּהַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים עָלֵינוּ לְהוֹצִיאָנוּ
מֵאֲפֶלֶה לְאוֹרָה. וְלָכֵן מְרַבִּין אָנוּ בִּנְרוֹת בְּפוּרִים, שֶׁיְהִיָּה
אוֹר בְּתֵי כְּנִסְיוֹת מְלֵא בִּנְרוֹת. וְהַכֹּל הוּא רֶמֶז עַל אוֹתוֹ אוֹר
גְּדוֹל מְשַׁלֵּשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים נְהוֹרִין, וְעַל זֶה כְּתִיב: לְיַהֲוָדִים

“regarding the reciting [or “calling”],” that the one reciting the blessing should be envelope with trembling and fear. And when the congregation hears him recite these words they must also be filled with great trembling, fear and submission. For they allude to the summoning of that great, awesome and terrifying world, from the light of which will come an outpouring of bounty and a holy and pure spark to shine upon Israel.

Every Jew must have in mind to be a receptacle that is prepared to receive the sanctity and purification emanating from that world. He must also intend that through the influence of that merciful light he will merit life and lovingkindness, that Israel will not suffer any mishap and that the Holy One Blessed is He will have mercy upon us speedily and take us out from thick darkness to light.

This is why we kindle numerous candles on Purim until the synagogue is filled with them. This is a hint to the great illumination of the 370 lights. Concerning this was it stated,

הִיְתָה אוֹרָה וְגו'. וּבִדְאִי כָּל הַיָּרָא וְחֵרֵד לְדַבֵּר ה', יִשְׁמַח וְיִגִּיל בְּגִילָה וּבְרַעְדָּה, כְּשִׁשׁוּמֵעַ קוֹל הַבְּרָכָה 'עַל מִקְרָא מְגִלָּה' כְּשִׁיוֹצֵא מִפִּי הַחֲזָן. עַל כֵּן חַיִּיב גָּדוֹל עָלֵינוּ לְטַהֵר אֶת עַצְמָנוּ בְּמִקְוֵה קֹדֶם שְׂלִיךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּדִי שְׂיִהְיֶה טָהוֹר לְקַבֵּל אוֹר טָהוֹר וְהַשְׁפַּע הַטָּהוֹר. וְכָל זֶה הָעֵתֶקֶתִי מִכַּתְּבִי רַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל, זְכָרוֹנוּ לְבָרָכָה.

וְהָאוֹר הוּא דְמִיּוֹן קִבְלַת נְשָׁמָה יִתְרָה לָמִי שְׂיִוִּדַע לְכוֹן לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּלִי מוֹכֵן לְקַבֵּל קִדְשָׁהּ הָעֲלִיוֹנָה. וּבְמַדִּינּוֹת פּוֹלִין רְאִיתִי מְנַהֵג הַגּוֹן, שֶׁהוּא מַלְבִּישִׁין כְּתָנֶת לָבָן וְנָקִי וּמְכַנְסִים לְבָנִים קֹדֶם קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וְהוֹלְכִין לְבֵית

“For the Jews there was light, etc.” (Esther 8:16). Surely everyone who fears and trembles at the word of Hashem will rejoice and exult with gladness and trembling when he hears the sound of the blessing, “Regarding the reading [or “calling”] of the *Megillah* emanating from the mouth of the *chazzan*.”

Therefore it is extremely important that we purify ourselves in a *mikveh* before going to the synagogue so that we will be able to receive the pure light and outpouring of bounty. I have transcribed all this from a letter of Rabbi Chayim Vital, *z”l* (*Pri Eitz Chayim, Sha’ar HaPurim*, Chapter 5). The receiving of that light can be compared to the receiving of the extra soul [at the onset of Shabbos] for the one who knows how to direct his thoughts to make himself into a receptacle that is prepared to receive this outpouring of supernal holiness.

I have observed a worthy custom in the land of Poland, according to which they dress themselves in clean white tunics

הַכְּנִסְתָּ בְּבִגְדֵי שַׁבָּת וַיּוֹם טוֹב, וּבֵין מְגִלָּה לְמְגִלָּה יִשְׂרָאֵל
 שְׂמֵחִין וְנוֹתְנִין שֶׁבַח וְהוֹדָיָה עַל רֹחַ וְהַצְלָה שְׁעִמְדָּה
 לַיהוּדִים. וְצָרִיךְ לְחַלֵּק לְעֲנִיִּים אֵיזָה דָּבָר, וּלְחַלֵּק מְנוֹת
 לְאַבְיוֹנִים. וְצָרִיךְ לְדַבֵּר בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, כְּמֵאמֶר חֲכָמֵינוּ
 זְכוּרֵנָם לְבִרְכָּה: לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה – זֶה הַתּוֹרָה, כְּמָה
 דָּאֵת אָמַר: כִּי נֵר מְצוּה וְתוֹרָה אוֹר. וְטוֹב לְאָדָם, שְׂיִלְמַד
 מִעַט קֹדֶם שְׂמַחַת סְעֻדַת פּוּרִים בַּיּוֹם, וְהַמְדֻקְדָּקִים נוֹהֲגִים
 לְהַתְפַּלֵּל מִנְחָה בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר קֹדֶם הַסְּעוּדָה, וְאַחֵר כֶּךָ
 אוֹכְלִין תְּבַשִּׁיל אֶחָד וּמִתְפַּלְלִין תְּפִלַּת מַעְרִיב, שֶׁלֹּא לְאַחֵר
 יוֹתֵר עַד הַלֵּילָה, פֶּן יִבְסֵם וַיְהִי בְכָלֵל שְׂכּוֹר שְׂאִינוּ רְאוּי

and white trousers before the reading of the *Megillah* and then go to the synagogue dressed in their Shabbos and Yom Tov garments.

Between one *Megillah* recital and the next Israel rejoices and gives praise and thanks for the reprieve and salvation that was granted to the Jews. One must also distribute something to the poor and give portions to the needy. And one must speak words of Torah, as the Sages have said (*Megillah* 16b), “‘For the Jews there was light’ — This refers to Torah, as it is stated, ‘For a mitzvah is a lamp but Torah is light’ (*Mishlei* 6:23).” It is praiseworthy to study a little before the rejoicing of daytime Purim feast.

The meticulous are accustomed to pray Minchah on the 14th before the feast. Then, afterwards, they eat a single cooked dish and pray Maariv. They do not postpone Maariv until later in the night lest they become intoxicated and unfit to pray. After one has prayed Maariv he should relate to

לְהַתְּפִלָּל. וְאַחֵר כֵּן, אַחֵר תְּפִלַּת מַעְרִיב, יִגִּיד לְבָנֵי בֵּיתוֹ
תִּקְוָה הַנֶּס שֶׁנַּעֲשֶׂה לְאַבֹּתֵינוּ.

וְהִנֵּה אֲצִיג לָךְ עֵינֵן אֶחָד מִפֶּה קָדוֹשׁ, הָאֵר"י, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּה,
כִּי צְרִיכִין אֲנוּ לַדַּעַת מַחֲשָׁבוֹת הַמֶּן הָרָשָׁע, צוֹרֵר הַיְּהוּדִים,
אֲשֶׁר נָתַן נַפְשׁוֹ לִהְיוֹת מִצַּר לְיִשְׂרָאֵל בְּחֹדֶשׁ אֲדָר דּוֹקָא, וְלֹא
בְּשָׂאָר הַחֳדָשִׁים שֶׁל שָׂאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה. דַּע, כִּי יֵשׁ שְׁנַיִם
עֶשֶׂר חֳדָשִׁים בְּשָׁנָה, וְהֵם נִגְדִּי שְׁנַיִם עֶשֶׂר צְרוּפֵי שֵׁם הַיְּוֵה,
וְעַל כֵּן חֹדֶשׁ נִתְמַנֶּה צְרוּף אֶחָד, עַד שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֲדָר הוּא
הַצְרוּף הָאַחֲרוֹן בְּהַפּוֹךְ אֶתְנוֹן כָּזֶה: הוּה"י. שֶׁהוּא סוֹד הַדִּין.
וְלָכֵן כְּשֶׁהַזָּכִיר הַמֶּן הָרָשָׁע שֵׁם הַיְּוֵה, הִיָּה מְזַכֵּירוֹ מִהַפּוֹךְ,
וְלָכֵן הִיָּה אוֹמֵר הַמֶּן: וְכָל זֶה אֵינוֹ שׁוֹה לִי – כִּי

his household the great miracle that was performed for our ancestors.

I would now like to present to you an insight from the holy mouth of the Ari, z"l (*Pri Eitz Chayim, Sha'ar HaPurim*, Chapter 6). For we must be aware of the intentions of the wicked Haman, oppressor of the Jews, that led him to give himself over to oppressing Israel specifically in the month of *Adar* as opposed to any other month of the year.

You must know that there are twelve months in the year, which correspond to the twelve permutations of the letters of the name יהו"ה. Each month is governed by one permutation so that the month of *Adar* is governed by the last one, in which the letters are completely reversed like this: הוה"י. This is a name indicative of judgment. Therefore when Haman mentioned the four-letter Name he specifically mentioned it in reverse, saying, "And all this is not worthwhile to me" — *Vekol zeH*

סופי תבות הוא הצרוף בהפוך כֶּזֶה: הוה"י, שִׁיכּוֹן לְעוֹרֵר לְדִינִים כְּפוֹלִים עַל יִשְׂרָאֵל: הָאֶחָד – שֶׁהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּהַפּוֹךְ. הַשֵּׁנִית – שֶׁהִיא מִזְכִּיר הַשֵּׁם בְּסוֹפֵי תַבּוֹת, וְלֹא בְּרֵאשֵׁי הַתַּבּוֹת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו, אֲשֶׁר הֶאֱזִין וְשָׁמַע לְתַפִּלַּתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְתַפִּלַּת מֶרְדֵּכִי הַצַּדִּיק וְתַפִּלַּת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, הַמְּכַתֶּרֶת בְּכֶתֶר מַלְכוּת, הִיתָה אֶסְתֵּר בְּאַמִּירָתָהּ מְכֻנָּת לַהֲפֹךְ מִדַּת הַדִּין לְרַחֲמִים, כִּי כֵן פָּעֲלָת הַצַּדִּיקִים שְׁמֵהֶפְכִּין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים. וְלִכֵּן אָמְרָה הַשֵּׁם הָרְמוֹז בְּרֵאשֵׁי תַבּוֹת וּבִישׁוֹר וְאָמְרָה: יְבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל הַמִּשְׁתֶּה, כִּי בְּאוֹתָהּ סְעוּדָה הִיתָה מְכֻנָּת לַהֲפִיל

ein enU shoveH IY (Esther 5:13). The final letters of the words of this verse comprise the permutation in which the letters are reversed like this: הוה"י. His intention was to arouse double judgment against Israel. First by mentioning the Name in reverse, and second by mentioning it as an acronym comprised of final letters rather than initial letters.

But Hashem in His mercy heard and heeded the prayers of Israel and the righteous Mordechai and Queen Esther, who had been crowned with a royal crown. On her part Esther intended with her words to transform the attribute of judgment into mercy. For this is the way of the righteous — to transform the attribute of judgment into the attribute of mercy. Therefore she mentioned the name in an acronym comprised of initial letters and in proper sequence, saying, “Let the king and Haman come today to the feast” — *Yavo Hamelech Vehaman Hayom el hamishte* (Esther 5:4). Her intention in making that feast was to bring about Haman’s downfall,

את הָמֶן מִגְדֵּלְתוֹ לִקְיָם הַפְּסוּק: אִם רָעַב שׁוֹנֵאֲךָ הָאֲכִילֵהוּ
 לֶחֶם. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסִּכִּים עַל יָדָהּ. אֲמָנָם כְּוֹנֵת
 אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה הִיְתָה לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים גְּמוּרִים, וְהַשֵּׁם
 כְּפִשׁוּטוֹ וּבִהְיוֹתוֹ הוּא רַחֲמִים גְּמוּרִים, כִּי לֹא־לֹא הַזְכִּירָה
 אֶסְתֵּר זֶה הַשֵּׁם בְּרֹאשֵׁי תְבוּתָהּ, לֹא הִיְתָה יְכוּלָה לִנְצַח אֶת
 הָמֶן, וְלָכֵן בְּחֻמְתָּהּ הִיְתָה צְרִיכָה גַם כֵּן קֶצֶת דִּין, כְּדִי
 שְׁיִהְיֶה הַדִּין נוֹקֵם בְּהָמֶן, צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, וְלָכֵן כְּתִיב: כִּי
 רָאָה כִּי כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ, וְהוּא מֶלֶךְ מַלְכוּ שֶׁל
 עוֹלָם, שְׁהִיָּה הַשֵּׁם בִּישָׁר בְּרַחֲמִים, שְׁמוּרָה רַחֲמִים עַל
 יִשְׂרָאֵל. אֲמָנָם נִרְמָז בְּסוֹפֵי תְבוּתָהּ לְרִמְזֵי הַדִּין הָעֲלִיוֹן,

in keeping with the verse, “If your enemy is hungry, feed him bread” (Mishlei 25:21), and the Holy One Blessed is He gave His approval.

In fact, Queen Esther would have liked to have evoked pure mercy, for the Divine name in its simple form [i.e., and not as an acronym] and in proper sequence is a Name of mercy. But if Esther had not mentioned this Name in an acronym of initial letters she would have been unable to defeat Haman. In her wisdom she knew that she must incorporate a small amount of judgment as well as mercy in order that this judgement would take revenge upon Haman, oppressor of the Jews.

After this it is stated, “For he saw that the evil was concluded against him from the king” — *Ki ra’ah kYchalsaHeilaVhara’aH mei’eis hamelech* (Esther 7:7), the “king” being an allusion to the King of Universe. Note that the Divine name appears here in proper sequence indicating mercy for Israel. Nevertheless, it appears as an acronym of final letters to hint at

שִׁיבּוֹא עַל הַמֶּן וּבְנָיו. הֲרִי עַד הֵיכָן הָיְתָה כּוֹנֵת אוֹתוֹ הָרָשָׁע
 לְהַרְע לְיִשְׂרָאֵל. וְעָלְיוּ נִתְקַיִם הַכְּתוּב: בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֶהוּ;
 בְּרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר טָמַן – נִלְכַּד בּוֹ. וְלֹכֵן צִוְּתָה הַתּוֹרָה לְמַחֲוֹת
 שֵׁם עַמְלֵק וְזָרְעוֹ וְזָרְעוֹ זָרְעוֹ. וַכְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם
 לְבִרְכָּה, שֶׁצָּרִיכִין לְמַחֵק שֵׁם עַמְלֵק אֲפִלּוּ מִן הָעֲצִים
 וְהָאֲבָנִים. וְלֹכֵן מְנַהֵג שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הוּא, לְהַקִּישׁ 'הַמֶּן'
 כְּדִי לְמַחֵק אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם עַמְלֵק. וְכָל הָרַאשׁוֹנִים
 וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ שֶׁלֹּא לְבַטֵּל הַמְּנַהֵג.

וְהִנֵּה שֶׁמַּעֲתִי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי הָעֵשִׁיל, זְכוֹרֹנוּ
 לְבִרְכָּה, שֶׁהִיָּה נוֹהֵג כְּשֶׁהִיָּה רוֹצֶה לְנִסּוֹת אֶת הַקּוֹלְמוֹס,

the judgment and destruction that was to befall Haman and his sons.

From here we can see the extent of the wicked Haman's evil intentions towards Israel. In him was fulfilled the verse, "He excavated a pit and dug it out" (Tehillim 7:16). That is, he was ensnared by the very trap that he laid. Therefore the Torah has commanded us to wipe out the name of Amaleik and his seed and the seed of his seed. Thus the Sages have taught (Sifri, Devarim 25:19; Mechilta DeRashbi, Shemos 17:14) that one must blot out the name of Amaleik even from upon the trees and stones. This is the source of the custom — and the customs of Israel are Torah — to bang upon hearing Haman's name, in order to wipe out his name and that of Amaleik. All the authorities, both earlier and later, have written that one must not abolish this custom.

I have heard it said regarding our illustrious teacher Rabbi Heshel, ז"ל, that whenever he wished to test his quill he would

הָיָה כּוֹתֵב שֵׁם עֲמֹלֵק אוֹ שֵׁם הָמָן וְזֶרֶשׁ, וְאַחֵר כָּךְ הָיָה מוֹחֵק אֶת שְׁמֵם כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת עֲשֵׂה: מַחֶה תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עֲמֹלֵק. כִּי אֲנַחְנוּ מְחִיבִים לְהִתְפַּלֵּל עַל מַחֲיַת עֲמֹלֵק, כְּדֵי שֶׁיְהִי הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכֶּסֶּא שָׁלֵם, וְאִזּוֹ יִתְקַיֵּם הַמִּקְרָא: וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ הָעַמִּים, וּבִיּוֹם הַהוּא יְהִי ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. מוֹרֵי וְרַבִּי, מוֹרֵנוּ הַרְבֵּי רַבִּי יוֹסֵף, זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָּה.

write the name of Amaleik or of Haman and Zeresh and then erase them. This was in order to fulfill the positive injunction, “You shall surely wipe out the memory of Amaleik” (Shemos 17:14; Devarim 25:19). For we are obligated to pray for the eradication of Amaleik in order that Hashem’s Name will be complete and His Throne will be complete.

At that time we will see the fulfillment of the verse, “And I will be magnified and sanctified among the peoples” (Yechezkeil 3:23), and the verse, “On that day Hashem will be one and His Name will be one” (Zecharyah 14:9). — Based upon the teachings of our teacher Rabbi Yosef, ז”ל (*Yesod Yosef*, Chapter 82).

CHAPTER 100

פרק ק

תמים תהיה עם ה' אלהיך. דע, כי מדת התמימות היא מעלה המעלה שבכל המעלות ומדות הטובות, שצריך להיות בבני אדם. ולכן כתיב באבינו יעקב: ויעקב איש תם יושב אהלים. יש לדיק: הלא בודאי כמה מעלות ומדות קדושות היו ביעקב אבינו, כגון מדות חסידות ויראה וענוה וקדשה וטהרה, ואין הכתוב מייחס אותן על מדות הללו, כי אם במדה של תמימות, כדכתיב: ויעקב איש תם. אלא מכרח לומר, כי תמימות כולל כל המדות טובות הקדושות. והאמת הוא כן. מי שהוא ענו ויש לו חסרון, שהוא רודף אחר הממון או נפשו חשקה

“Be wholehearted with Hashem your God” (Devarim 18:13). You must know that the trait of wholeheartedness is the loftiest of all the praiseworthy qualities and traits that a person must acquire. Therefore it states regarding our forefather Yaakov, “And Yaakov was a wholehearted man, dwelling in tents” (Bereishis 25:27). Surely Yaakov possessed numerous holy qualities and traits, such as piety, awe, humility, holiness and purity. Nevertheless, Scripture does not identify him with any of these traits but only with that of wholeheartedness, as it is stated, “And Yaakov was a wholehearted man.” Clearly, then, wholeheartedness must encompass all the other praiseworthy and holy characteristics.

And indeed this is so. For if a person is humble but has the flaw of pursuing wealth or if he yearns for a certain sin, he is

לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה אַחַת — הוּא אֵינוֹ אִישׁ תָּם בְּמַעֲשִׂים. וְאִישׁ כָּזֶה הוּא נִמְשָׁל לְכָלִי נָאָה, שֵׁשׁ בּוֹ פְּגִימוֹת וּשְׁבָרִים הֶרְבֵּה וְכִיוּצָא בָּזֶה. אֲמָנָם מִי שֶׁהוּא תָם וּמִשָּׁלָם בְּכָל מַדּוֹת הַכְּשָׁרִים, וְהוּא יָרָא, אֱהוּב, רוֹדֵף צְדָקָה וְיוֹשֵׁב אֱהָלִים בְּאֱהָלֵי תוֹרָה שֶׁל מֹשֶׁה וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה — אִזּוֹ כִּשְׁתִּיצָא נִשְׁמָתוֹ, יִהְיֶה זּוֹכֶה לֵישֵׁב בְּאֱהָל שֶׁל מַעֲלָה.

וְהַעֲנִין הַזֶּה מִבְּאֵר בְּמִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם, בְּזֹהָר, פֶּרֶשׁת חַיִּי שָׂרָה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא הַצַּדִּיק מִן הָעוֹלָם, בֵּית קוֹל יוֹצֵאת בְּגַן עֵדֶן: הִכִּינוּ מָקוֹם לְפָלוֹנֵי הַצַּדִּיק שֶׁיָּבֹא לִכְאוֹן וְכו'. וְכִיוֵּן שֶׁהַנֶּשְׁמָה זּוֹכֶה לִכְנֵס בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, אִזּוֹ מִיכָאֵל, שֵׁר הַגָּדוֹל, הוֹלֵךְ עִמָּהּ וּמִקְדִּים לָהּ שָׁלוֹם, וּשְׂאֵרֵי מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מִתְמַהִינִן וְשׂוֹאֲלִין: מִי זֶה

not whole in his deeds. Such a person is likened to a beautiful vessel with many chips and cracks. But if a person is whole-hearted and complete in every praiseworthy trait, and is God-fearing, beloved, charitable, dwelling in the earthly tents of Torah and toiling in Torah by night — then, when his soul expires, he will merit dwelling in the Heavenly “tent.”

This idea is expressed in the Zohar in Midrash Ne’elam, *Parashas Chayyei Sarah* (123b-125b). There Rabbi Pinchas teaches that before a righteous person leaves this world a Heaven voice proclaims throughout Gan Eden, “Prepare a place for the righteous So-and-so who is about to arrive, etc.” Then when the soul enters the gates of the Heavenly Jerusalem the great prince Michael goes to extend to it a greeting of “Peace!” This causes the rest of the ministering angels to

עולה מן המדבר – מן עלמא תתאה, דהוא עלמא דחרובא, שנקרא 'מדבר' נגד עלמא עלאה? ומיכאל, שר הגדול, משיב: אחת היא יונתי תמתי. רצה לומר, שאין מיכאל משיב המצוה הפרטית ומעלות הצדיק בצדקותו, כי אם אומר מעלת התמימות, שהיא כוללת כל המעלות ומדות טובות הכשרות. וכשם שהיא כוללת במעשה התמימות כל מדות הכשרים וישרים, כן הקדשה עליונה חופפת עליו תמיד. כשהוא עוסק בתורה או במצוות, אזי ארבע אמות סביבו יש עמו שלמות הקדשה, ושכרו הוא גדול מאד.

ודע, דאיתא בזוהר פרשת חיי שרה: רבי שמעון בן יוחאי

wonder and inquire, "Who is this ascending from the desert?" (Shir HaShirim 3:6). By which they mean from the desolate lower world, which is described as a "desert" by comparison with the upper world.

The great prince Michael responds, "She is unique, she is my dove, she is my whole one" (Shir HaShirim 6:9). Note that Michael does not praise the soul for any particular good deed or righteous quality but only for the quality of wholeheartedness, for this includes all praiseworthy qualities and characteristics. And because this soul embraced all fitting and upright characteristics in the wholeheartedness of its conduct, supernal holiness rests upon it continually.

When a person toils in Torah or the performance of the mitzvos, for a distance of four cubits all around him he is encompassed by complete sanctity and his reward is very great. The Zohar (*Parashas Chayei Sarah*, 132a) relates in this regard:

הוּי אֲזִיל לְטַבְרִיָּה. הִיָּה עֲמִיָּה רַבִּי אָבָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְרַבִּי אָבָא: גִּיזוּל דִּהָא אָנָּא חֲמִינָא דְבֵר נֶשׁ חַד יִמְטִי הַשְׁתָּא לְגַבֹּן, וּמַלִּין חֲדָתִין בְּפֻמִּיָּה. אָמַר רַבִּי אָבָא: הָא יִדְעָנָא, דְּבִכָּל מָקוֹם דְּמַר אֲזִיל, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁדֵּר מִלְּאָכִיו טַאסִין בְּגִדְפִיהוֹן לְאַשְׁתַּעֲשַׁע. עַד דִּהּוּי אֲזִילִין, סָלִיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחַאי עֵינָיו וַחֲמָא חַד בֵּר נֶשׁ, דִּהּוּי אֲזִיל וְרַהִיט. יִתְבוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחַאי וְרַבִּי אָבָא. כַּד מְטִי גַבִּיהוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחַאי: מֵאן אַנְתָּ? אָמַר לִיה: יְהוּדָאי מִקְפּוּטְקִיָּא אָנִי, וְאַנָּא אֲזִילִנָּא לְבֵית מִדְרָשָׁא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחַאי, דְּאַתְמַנּוּ חֲבָרִין יִדְעִין בְּמַלִּין יִדְעִין וְשִׁדְרוּנִי לְגַבִּיָּה. אָמַר לִיה: אִימָא בְרִי. אָמַר לִיה הָא

Rabbi Shimon ben Yochai was on his way to Tiberius accompanied by Rabbi Aba. Rabbi Shimon said to Rabbi Aba, "Let us go, because I see that a certain fellow will soon meet up with us with novel insights in his mouth."

Rabbi Aba said, "I know that wherever the master goes the Holy One Blessed is He sends His angels, soaring upon their wings, that he may delight in them."

While they were walking Rabbi Shimon raised his eyes and saw a man hurrying along, so Rabbi Shimon and Rabbi Aba sat down and waited. And when the man reached them Rabbi Shimon inquired, "Who are you?"

He replied, "I am a Jew from Cappotcia, and I am on my way to the study hall of Rabbi Shimon ben Yochai. For a certain group of scholars has voted to accept some enactments and they sent me to him [to inquire about the esoteric reasons for them]."

יְהוּדָאִי: אַנְתָּ בֶר יוֹחַאִי? אָמַר לִיה: אָנָּא. אָמַר לִיה: הָא
 אוֹקְמִינָא, דְּלֹא יַעֲבֹר הָאָדָם כְּנֶגְדַּת הַמִּתְפַּלְלִים תּוֹךְ אַרְבַּע
 אַמּוֹת, וְכֵן לֹא יִתְפַּלֵּל אִינֶשׁ אַחֲוֵי רַבִּיה — מַאי טַעְמִיה?
 אָמַר לִיה: הָעֲנִין הוּא כֶּף (אָמַר הַמַּעֲתִיק: אֵף שֶׁלֹּא כְּתִבְתִּי
 לְשׁוֹן הַזֹּהַר, מְכַל מְקוֹם כֶּף הוּא כְּוִנַּת הַזֹּהַר, עֵין שֶׁם) כִּי
 יְדוּעַ מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָה, שֶׁאִין לְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בַּעוֹלָמוֹ, אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הֶלְכָה. וְהִינוּ
 אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם אֲדָנִי, שֶׁנִּקְרָאת 'שְׂכִינָה קְדִישָׁא',
 וְהִיא הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּשֵׁם הַשֵּׁם, שֶׁנִּקְרָאת 'כֶּלָּה', וְעַל כֵּן

Rabbi Shimon said, "Speak, my son."

"Are you the son of Yochai?" he asked.

"I am," he answered.

So he related to him, "They decreed that a man must not pass within four cubits in front of one who is praying and that a man must not pray while standing behind his teacher. What is the reason for these things?"

Rabbi Shimon explained, "The idea is this. . ."

[Author's note — The following is the substance of the Zohar and not the exact wording]

According to a well known dictum the Holy One Blessed is He possesses nothing in His world other than the four cubits of the law. These are the four letters of the name "אֲדָנִי", which is called the holy *Shechinah*. This is the final *heh* of the name יהו"ה, which is known as *Kallah* — "Bride." Therefore the *Shechinah* is also called *HaKallah* [הכלה] — "*the* Bride," the letters of which can be transposed to form the word *halachah* [הלכה] — "law" (*Pri Eitz Chayim, Sha'ar Hanhagas HaLimud*).

נִקְרָאת הַכֶּלֶה, שֶׁהֵן בְּהַפּוּךְ אֶתוֹיִן הַלֶּכֶה. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַלֶּכֶה, דְּהִינוּ יַחֲדוּד שֵׁם ה' בְּתוֹךְ שֵׁם ה' בְּחִבּוּר כָּזֶה: יֵאֱהֹדוּנָה"י, שֶׁהוּא יַחֲדוּד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתִּיהָ. וְלִכֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה אָנוּ מִתְחִילִים לְהַתְּפַלֵּל: ה' שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ. וְהַכּוֹנֶה, שֶׁהִשְׁכִּינָה תְּקַבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ, דְּאִיהִי מְקַבֵּל כָּל צְלוֹתֵינוּ דִּישְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי הַכּוֹנֶה זֶה, שֶׁמִּכּוֹן הַיָּטֵב בְּמַחְשָׁבָה בְּרוּרָה, זָכָה וְיִשְׁרָה, וּבִלְב נִכְנָע וְטָהוֹר מִיַּחַד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתִּיהָ, אֲזִי הוּא עוֹמֵד מִמֶּשׁ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַקָּדָשׁ הַלֶּכֶה, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת הַכֶּלֶה, וּבָזֶה יוֹבֵן מִמִּילָא גָּדֹל הַפָּגֶם, כְּשֶׁאָדָם מִפְּסִיק וְעוֹמֵד כְּנֹגֵד הַמִּתְּפַלֵּל בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּהוּי

This is the meaning of the “four cubits of the law.” That is, the unification of the name יהו"ה within the letters of the name יֵאֱהֹדוּנָה"י like this: יֵאֱהֹדוּנָה"י. This is the unification of the Holy One Blessed is He with His *Shechinah*. Therefore before we pray we begin with the words, “My God [אדני], open my lips and my mouth will tell of Your praise.” That is, we ask *Shechinah* to accept our prayers, because the *Shechinah* receives all the prayers of Israel.

If one recites this meditation with full concentration, with clear, pure and upright thoughts and with a humble and pure heart, one causes the Holy One Blessed is He and His *Shechinah* to become united. Then one stands literally within the four cubits of halachah, which is comprised of the same letters as *HaKallah*.

It should now be clear the tremendous harm that is caused when one goes and stands within four cubits in front of

נחשב שהוא מפסיק ומפריד בין יחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתיה, חס ושלום. ואפלו בצד המתפלל תוך ארבע אמות יש לזהר, אף שהוא מתר מן הדין. והטעם דאסור להתפלל אחרי רביה — דכך הוא מפרסם מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: את ה' אלהיך תירא — לרבות תלמידי חכמים.

אמנם בעמדו להתפלל לא ישים מורא אחר לנגדו, כי אם מורא השמים. ומכאן ראה גם ראה גדל אזהרת תפלה בכונה. ומה לי להאריך ולהזהיר על זה?! כבר הזהרת בפרקים הקודמים. אך נלמד מזה המעשה גדל התמימות

someone who is praying. For this is as if he interposed himself and caused a separation in the unification of the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*, Heaven forbid. One should even avoid passing within four cubits to the side of someone who is praying, even though strictly speaking this is permitted.

As for the prohibition against praying behind one's mentor, this can be understood in light of the Sages' well known dictum regarding the verse, "You shall fear [*es*] Hashem your God." They comment that the word *es* [את — an untranslatable word indicating that something not mentioned is to be included] in this context means that one must fear Torah scholars as well (Pesachim 22b). However, when a person prays he must not have any other "fear" in front of him besides the fear of Heaven.

One can see from here the gravity of praying with concentration. But why should I elaborate further on this matter when I have already spoken of it in earlier chapters?

שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים. רָאָה גַם רָאָה: אֵף שֶׁהָיָה הַיְּהוּדִי שְׁלִיחַ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: אֵימָא בְרִי. וְאַחֵר כֵּךְ שָׁאַל הָאִי גִבְרָא. אָמַר לֵיהּ: אַנְתָּ בֶר יוֹחָאִי? אָמַר לֵיהּ: אֲנָא בֶר יוֹחָאִי. אִזְ הֲבִין הָאִי גִבְרָא, שֶׁהוּא וְדָאִי לֹא יִשְׁקֵר, כִּיּוֹן שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: אֲנָא בֶר יוֹחָאִי. וְאַחֵר כֵּךְ הָיָה אוֹמֵר עֶסֶק שְׁלִיחוּתוֹ, כִּי כֵן דִּין וְדַת תּוֹרַתְנוּ הִקְדוּשָׁה נוֹתֶנֶת, לְהִיּוֹת כָּל צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו. וְזֶהוּ עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הָאָדָם, שֶׁיְהִיָּה נֶאֱמָן בְּדַבּוּרוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁנֶה אֶת דְּבָרוֹ הֵן בְּמִילֵי דְשִׁמְיָא וְהֵן בְּמִילֵי דְעֲלָמָא, וּמִכָּל שְׁכָן — בְּמִשְׁאֵל וּמִתָּן. וְאֵל תִּפְּן אֶל מָמוֹן שְׁאִינוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי עֵקֶר הַחֲסִידוּת

From the incident above we can appreciate the profound wholeness of earlier generations. Just consider — even though this Jew was an emissary regarding a point of Torah, when Rabbi Shimon ben Yochai said to him, “Speak, my son,” he first inquired, “Are you the son of Yochai?” Then when Rabbi Shimon answered, “I am the son of Yochai,” the man understood that if he said that he was the son of Yochai he surely would not lie, so he related to him the matter of his errand.

This is precisely what our holy Torah requires — that every emissary perform faithfully the mission of those who sent him. This is the essence of wholeheartedness — that a person be faithful to his word, and not deviate from it, whether in matters of Heaven or in his mundane affairs, and especially not in monetary matters. One may not seek to gain money dishonestly, for the most fundamental expression of a person’s piety and wholeheartedness is in his conduct with regard to financial matters, as I have already discussed at length in

וְהִתְמִימוֹת הוּא תְּלוּי בְּמִמּוֹן, כְּאֲשֶׁר כְּתִבְתִּי בְּפֶרֶק נב עֵין שֶׁם בְּאֲרִיכוֹת, כִּי מִי שְׁאִינוֹ רוֹצֶה לְהִנּוֹת בְּמִמּוֹן הָאִסּוּר, אִישׁ זֶה נִקְרָא 'תָּמִים וְצַדִּיק'.

וְצָרִיד הָאָדָם לְהִזְהָר, אִף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לִכְוֹן הַכּוֹנּוֹת שֶׁל תְּפִלָּה עַל פִּי הַקְּבָלָה, מְכַל מְקוֹם הוּא אִסּוּר גָּמוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּאֲרִיכוֹת בְּשָׁעָה שֶׁהַצָּבוּר מִתְפַּלֵּלִין, רַק יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הָרִיב"ש בְּשָׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת שָׁלוֹ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאֲנִי מִתְפַּלֵּל כְּתִינוּק הַמִּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל, רַק אֲנִי מְכַוֵּן לְהַבִּין פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְרָאִיהָ מִן רַבִּי עֲקִיבָא: כְּשֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עִם הַצָּבוּר, הָיָה מִתְחִיל וּמְסִיִּים עִם הַצָּבוּר, כִּי הָיָה תְּפִלָּתוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ. מֶה שְׁאִין כֵּן כְּשֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּיַחֲד – כְּשֶׁאָדָם הָיָה מְנִיחוֹ בְּזוּיֹת זוֹ, הָיָה מוֹצֵא

Chapter 52. For anyone who refuses to benefit from illegitimate wealth is called whole and righteous.

Even if a person knows how to pray with all the Kabbalistic intentions, he must be wary of doing so because it is absolutely forbidden to pray at length when the rest of the congregation is praying only the plain meanings of the prayers. Thus the Rivash writes in a responsum (157), "But as for me, I pray like a child who is just learning to pray, intending only the plain meaning of the words and not more."

A support for this can be seen in the conduct of Rabbi Akiva (Berachos 31a). When he would pray with the congregation he would begin and end with them, praying only the plain meanings of the words. But when he prayed on his own, one would leave him in one corner and find him later on in a different corner.

בְּזוּיֵת אַחֶרֶת. וְזֶהוּ קִבְּלָהּ בְּיָדֶי: מִי שֶׁמֵּאֲרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ יוֹתֵר מִהַצְבוּר, עַל כְּרֹחַף הוּא עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְהוָה, עַל כֵּן אֵין תַּפְלָתוֹ נִשְׁמָעֶת. וְכֵן רָאִיתִי לְהַגְאוֹן אָבִי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי אֶהְרֹן שְׁמוּאֵל קִידְנֹר, זְכוּרֹנוּ לְבִרְכָּה. וְגַם לְשֹׁאֲרֵי רַבּוֹתָיו, שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְלִין וְלֹא הָיוּ מֵאֲרִיכִין כָּלֵל בְּתַפְלָה, וְהָיוּ מְלַעֲיָגִים עַל שֹׁאֲרֵי רַבָּנִים, שֶׁהָיוּ מֵאֲרִיכִין בְּתַפְלָה יוֹתֵר מִדִּי. וְכָל מִי שֶׁיִּרְאֶת אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ, צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִים עִם ה' אֱלֹהִים וְלִהְיוֹת נָקִי מֵה' אֱלֹהִים וּמִיִּשְׂרָאֵל, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: זֶה חֹסֵיד שׁוֹטֶה שֶׁמֵּאֲרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ, וְיִהְיֶה בְּכָלֵל מִחֻטֵּי־הָרַבִּים, רַק בְּכָל דֶּרֶכֶיךָ דַּעְהוּ, וְהוּא יִיָּשֶׁר אֶת דֶּרֶכְךָ, וְאִז טוֹב לְךָ יִהְיֶה סָלָה.

A tradition has been handed down to me that one who prays for longer than the rest of the congregation is undoubtedly guilty of ostentation and his prayers will therefore not be heard. Similarly, I observed that my illustrious father, Rabbi Aharon Shmuel Kaidenover, z"l and my other mentors did not prolong their prayers at all. In fact, they would heap ridicule upon other rabbis who prolonged their prayers excessively.

Whoever has fear of Heaven must be wholehearted with Hashem his God and behave innocently in the eyes of God and his fellow Jews. He must not behave in a way that leads people to say, "This is a pious fool who drags out his prayers," for then he would be guilty of causing the multitude to sin. Rather let him fulfill the verse, "Know Him in all your ways and He will straighten your path" (Mishlei 3:6). Then all will be well with you, *selah*.

CHAPTER 101

פרק קא

בזהר, פרשת תרומה, הוא מפליג מגדל שֶׁכָּר שֶׁל המוכיחים ומזכים את הרבים, שמונעין את הרבים מן החטא ופועלִין אַרְבָּעָה דְּבָרִים: בְּרָאשׁ, כִּי יְדוּעַ הוא, דִּהְיוּלָם נִדוֹן מִחֻצָּה עַל מִחֻצָּה, וְעוֹוֹן אֶחָד הוּא מְכַרֵּעַ בְּכָף חוּבָה לְכָל הָעוֹלָם, וּמִצָּוָה אַחַת מְכַרֵּיעָה לְכָף זְכוּת. וְעַל יְדֵי הַתּוֹכְחוֹת שֶׁהַמוֹכִיחַ מוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת, אִם שָׁב אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, נִמְצָא שֶׁעַל יְדוֹ הָעוֹלָם נִדוֹן לְכָף זְכוּת, וְנִמְצָא זְכוּת הָרַבִּים תְּלוּי בּוֹ.

שֵׁנִית, הַמוֹכִיחַ מְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה 'הוֹכַח תּוֹכִיחַ וגו'', וְעַל

In Parashas Terumah (128b) the Zohar elaborates on the great reward accruing to those who issue admonishment and benefit the public by saving them from sin. For by doing so they accomplish four things:

First — It is well known that the world is judged on a balance scale and is considered half meritorious and half guilty (Kiddushin 40b). Therefore a single sin can incline the entire world to the side of guilt while a single good deed can incline it to the side of merit. Thus by issuing rebuke and prompting even a single Jew to repent completely a person causes the entire world to be judged favorably and he receives credit for have brought merit to the multitude.

Second — The admonisher fulfills the positive Torah injunction, “You shall surely rebuke your fellow” (Vayikra 19:17).

יְדֵי הַתּוֹכָחָה מִתְגַּבֵּר הַקִּדְשָׁה, וְהַסְטָרָא אַחֲרָא מְכָרַח
לְהִיּוֹת מְכַנֵּעַ תַּחַת יַד הַקִּדְשָׁה.

הַשְּׁלִישִׁית, גּוֹרֵם שְׂכָבוֹד הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה
וּמִתְרוֹמֵם, וּשְׂכָרוֹ יִהְיֶה שְׂיִזְכָּה לְרֵאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
יִרְאִים וְשָׁלָמִים.

הָרְבִיעִי, כִּי לְאַחַר מוֹתוֹ מוֹלִיכִין אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּתַלְסָר תַּרְעִי
שֶׁל עוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְלִית מֵאֵן דִּימְחָה בִּידֵיהּ. וְעָלִיו
נֶאֱמַר: בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ, הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם. וְעוֹד: שְׁנוּסָף עַל
שְׂכָרוֹ שְׂכָר גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא זֶה: כִּי מִלְּאָף אֶחָד וּשְׁמוֹ
יְהוֹדְעִית, מִמֶּנָּה עַל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַמוֹכִיחִין לְשִׁמָּה. וְהוּא
מֵבִיא דְיוֹקְנִיהּ דְּהַהוּא מוֹכִיחַ, אֲשֶׁר הוּא מְזַכֵּה אֶת הָרַבִּים

Moreover, his rebuke increases the amount of holiness in the world until the *Sitra Achara* becomes subjugated to the realm of the holiness.

Third — He causes the honor of the Holy One Blessed is He to be elevated and exalted, in reward for which he will merit children and grandchildren who are God-fearing and whole in their character.

Fourth — Upon his death his soul will be escorted through thirteen gates of the supernal worlds and no one will object. Concerning such a one was it said, “My covenant was with him, of life and peace” (Malachi 2:5).

But on top of this he earns an even greater reward. Indeed, an angel named YHODAYS — יְהוֹדְעִית, has been appointed over the souls of those who issue rebuke for the sake of Heaven (Zohar, 2:129a). This angel takes the visage of the one who

בְּתוֹכָחָתוֹ וּמִכְרִיעַ אֶת הָעוֹלָם מִכֶּף חוֹבָה לְכֶף זְכוּת. וּבִשְׁעָה שֶׁמִּבִּיא הֵהוּא מִמֶּנֶּה הַדְּיוקְנָא הֵהוּא, כְּדִין מִלְכָּא קַדִּישָׁא מְבָרַךְ לְהֵהוּא דְּיוקְנָא בְּכָל בְּרַכָּאן, דְּנִתְבָּרַךְ אַבְרָהָם אֲבִינוּ כִּד קָרִיב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה לַעֲבוּדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר: וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחֶרֶן. וּמַעְלִין לְהֵהוּא דְּיוקְנָא בְּשַׁבְּעִין עֲלָמִין הַגְּנוּזִים, דְּלֹא זָכוּ בְּהוּ שׁוּם בֵּר נֶשׁ אַחֲרָא, חוּץ מֵאֵן דְּמִזְכָּה רַבִּים עַל יְדֵי הַתּוֹכָחָה.

וְאִם כֵּן, אִם כֵּךְ גָּדַל שְׂכָר הַמוֹכִיחִים הוּא, קָשָׁה בְּעֵינֵי דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: תִּמָּה אֲנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה מִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ. וְכִי רַבִּי עֲקִיבָא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שְׂכָר הַנִּזְכָּר לְעֵיל! הֲיָה לוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת הָרַבִּים, כְּדִי שְׂיִהְיֶה זְכוּת

benefited the public with his rebuke and inclined the world to the side of merit and brings it before the holy King. He then bestows upon it all the blessings that the patriarch Avraham received for having led idolaters to the worship of the Holy One Blessed is He, as it is stated, "And the souls that they made in Charan" (Bereishis 12:5). Afterwards that visage is allowed to enter seventy hidden worlds to which no one is admitted other than those who benefited the public through their rebuke.

Now if the reward of those who issue rebuke is so tremendous, it is difficult to comprehend Rabbi Akiva's statement that he would be "surprised if there is anyone in this generation who knows how to issue rebuke." Was Rabbi Akiva unaware of all the reward mentioned above? Why did he not rebuke the multitude for the sake of becoming a public benefactor? Moreover, as the outstanding personality of his generation was it not his responsibility to instruct the public?

הַרְבֵּים תָּלוּי בּוֹ, וְלִדְרֹשׁ בְּרַבִּים כִּי הוּא הָיָה מִפְּלֶג בְּדוֹרוֹ.
וְהִנֵּרְאָה בְּעֵינַי, דִּרְאָה רַבִּי עֲקִיבָא גָדֹל הָעֶנֶשׁ שֶׁל
הַמוֹכִיחִים, שְׁמוֹכִיחִים שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה וּמִבִּישִׁים אֶת הַבְּרִיּוֹת
בְּפָנֵי רַבִּים, עַל פִּי דְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְּרֻשֶׁת בְּהַר: וְלֹא
עָצַר כַּח יְרֻבְעָם עוֹד בִּימֵי אָבִיָּה, וַיִּגְפְּהוּ ה'. אָמַר רַבִּי
שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: אֵת סָבוּר לֹמֵר שֶׁיְרֻבְעָם נִגָּף! וְהֵלֵא לֹא
נִגָּף אֲלֵא אָבִיָּה! וְלָמָּה נִגָּף? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: עַל יְדֵי שְׁחָשְׁדָן
בְּרַבִּים. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב: וְאַתֶּם הֶמּוֹן רַב, וְעַמְּכֶם שְׁנֵי עֲגָלֵי
הַזֶּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְרֻבְעָם וְכו'. וְמָה אִם הַמֶּלֶךְ, עַל יְדֵי
שְׁהוֹכִיחַ אֶת הַמֶּלֶךְ כְּמוֹהוּ, עֲנִשׁוֹ הַכָּתוּב; הִדְיוּט, שְׁמוֹכִיחַ

I believe the explanation is that Rabbi Akiva also realized the magnitude of the punishment for rebuking the multitude with impure motives and for shaming people in public. Thus Midrash Vayikra Rabbah (*Parashas Behar*, 33:5) comments on the verse, “And Yaravam did not regain his strength again in the days of Aviyahu and Hashem struck him” (II Divrei HaYamim 13:20):

Rabbi Shmuel bar Nachmani said, “Do you think that Yeravam was stricken? In fact it was Aviyah who was stricken!”

And why was he stricken?

Rabbi Yochanan said, “Because he shamed [Israel] in public, as it is stated, ‘But you are a great multitude and with you are the two golden calves that Yeravam made for you, etc.’ (ibid. 13:8). If Scripture ascribes punishment to a king who only shamed a fellow king, how much more so a commoner who shames his fellow commoner!”

אֶת הַדְּיוּט חִבְרוּ — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה! וְלָכֵן לֹא רָצָה רַבִּי עֲקִיבָא לְהוֹכִיחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּפָנֵי רַבִּים, כְּדִי שֶׁלֹּא לִבְיֵשׁ אוֹתָן בְּרַבִּים. וְכָל הַמְּבִישׁ אֶת חִבְרוֹ בְּרַבִּים, אֵין לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן אָמַר: תָּמָה אֲנִי, אִם יוֹדֵעַ אָדָם בְּדוֹר הַזֶּה לְהוֹכִיחַ. וְעַכְשָׁיו רָאִיתִי מוֹכִיחִים, חֲדָשִׁים מְקֻרָבִים בָּאוּ, וְעוֹמְדִין וְדוֹרְשִׁים בְּרַבִּים וּמְבִישִׁין אֶת הַבְּרִיּוֹת דֶּרֶךְ פָּרֹט וְכָלֵל, וְאֵינָם יוֹדְעִין אֶת עֲנָשָׁן. וְה' נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים, שְׁחִבְרָתִי זֶה הַסֵּפֶר, כְּדִי שֶׁיִּקְרְאוּ בּוֹ הַבְּרִיּוֹת. וְאֵין רוֹצֶה אֲנִי לִבְיֵשׁ אוֹתָן בְּרַבִּים, כִּי כָּל אִישׁ יוֹדֵעַ מֶרֶת נִפְשׁוֹ בַּמָּה שְׁעוֹת, וְיוֹכִיחַ לְעַצְמוֹ לְתַקֵּן אֶת הַפְּשָׁעִים וְהַחֲטָאִים. וְכְדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת: אֵין הַלּוֹמְדִים יוֹדְעִים אֶת מַעֲשֵׂינוּ,

This is why Rabbi Akiva was so reluctant issue rebuke to the multitude — he was afraid of shaming them in public, for he knew that whoever shames his fellow in public loses his portion in the World to Come (Bava Metzia 59a). Therefore he declared, “I would be surprised if there is anyone in this generation who knows how to issue rebuke.” In recent years, by contrast, I have seen a new brand of admonishers who stand up in public and deliver orations, shaming the community as well as individuals, apparently oblivious to the magnitude of their guilt.

Hashem has granted me the gift of language with which to compose this book so that people will read it, and I have no desire to shame them in public. For every individual knows the sorrow of his own soul for what he has corrupted. Therefore let him rebuke himself and amend his transgressions and sins.

Let people not say, “The scholars do not know of our deeds nor are they concerned to watch over us.” For you must know

וְאִין חֲשִׁים לְרֹאוֹת אוֹתָנוּ, דַּע, כִּי בְּכָל קְהֵלָה וּקְהֵלָה יֵשׁ בְּנֵי
אָדָם, שְׂיֻדְעִין בְּקִלְקוּלָן שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, אֶךְ מִפְּנֵי הַחֲנֻפָּה
שְׂגוּבָרַת אוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ אִם כֶּךָ נֹאמֵר, וְאוֹי לָנוּ אִם לֹא
נֹאמֵר. לָכֵן אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבִי עָשִׂיתִי, וְכִתְבֹתִי קֶצֶת בְּדַבְּרִי
הַגָּדָה, שְׂמוֹשְׁכִין לְבָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, וּבְדַבְּרִי מִשָּׁל וּמְלִיצָה.
וְאַקְוָה לֵאל, שְׁעַל יְדֵי הַסֶּפֶר הַזֶּה מְזַכֶּה אֲנִי אֶת הָרַבִּים,
וְזִכּוֹת הָרַבִּים יִהְיֶה תְּלוּי בִּי. וְאֲנִי מִבְּקֵשׁ מִכָּל הַיּוֹדֵעַ לְקִרּוֹת
בְּזֶה הַסֶּפֶר, שְׂיִשִּׁים דְּבָרֵי כְּחוֹתָם עַל לְבֹו וְעַל זְרוּעוֹתָיו,
וְיִהְיוּ לְרִצּוֹן אֲמִרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי.

that in every community there are those who are aware of the flaws of their contemporaries, but because the traits of flattery has become so predominant they say, "Woe to us if we say anything and woe to us if we do not say anything!"

For this reason I have acted as my heart has instructed me and transcribed here a few words in the form of stories and parables that draw on people's hearts. I place my hope in God that through this work I will indeed bring benefit to the public and receive credit for causing them merit.

It is my request that everyone who knows how to read this book will place my words as a seal upon his heart and limbs. And, "may the words of my mouth and the meditations of my heart be acceptable before You, Hashem, my rock and my redeemer" (Tehillim 19:15).

CHAPTER 102

פרק קב

בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר. בְּתוֹרָתוֹ
 שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיָה כְּתוּב: 'כְּתָנוֹת אוֹר' – בְּאֶל"ף, וְהוּא
 תְּמוּהָ: לָמָּה דּוֹקָא בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר הָיָה כְּתוּב 'כְּתָנוֹת
 אוֹר' בְּאֶל"ף, וְלֹא בְּשֵׁאֵר סְפָרֵי תוֹרוֹת? (עֵין סֵפֶר 'בְּרֵכֶת
 שְׁמוּאֵל' שֶׁחֲבֵר הֶגְאֹון אָבִי מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי אֶהְרֹן שְׁמוּאֵל
 קֵאִי־דְנוֹר זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, עֵין שָׁם בְּשֵׁם
 הֶגְאֹון מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי לֵיִב צִינֶץ מֶה שֶׁכָּתַב. עֵין שָׁם).
 וְהִנֵּרְאָה לְתַרְץ עַל פִּי מֶה שֶׁשִּׁמְעֵתִי מִפֶּה קָדוֹשׁ, הֲלֹא הוּא
 הָאִישׁ הָאֱלֹהִי, מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי הָעֶשִׂיל צוֹרֶף זְכוֹרָנוּ לְבִרְכָּה,

The Sages relate in Bereishis Rabbah (*Parashas Bereishis* 20:12) regarding the verse, “And God made tunics of leather [*ohr*, spelled with an *ayin* (עור)] for Adam and his wife” (Bereishis 3:21): “In the Torah scroll of Rabbi Meir it was stated, ‘tunics of light’ [*or*, spelled with an *alef* (אור)].”

This Midrash is very perplexing. Why did the spelling, “tunics of light,” appear specifically in Rabbi Meir’s Torah rather in any other? [See what my illustrious father Rabbi Shmuel Kaidenover writes about this matter in *Birkas Shmuel*, *Parashas Bereishis*, 6c, in the name of the illustrious Rabbi Leib Zunz, z”l.]

I believe this can be understood in light of an astonishing, beautiful and satisfying insight I heard from the holy mouth of

שָׁאֵמַר בְּשֵׁם מְקַבֵּל אֶחָד דְּבַר נִפְלָא וְדְבַר נָאָה וּמִתְקַבֵּל,
וְהוּא זֶה: דַּע, כִּי צִפּוֹ בֶן אֵלִיפַז בֶּן עֵשָׂו, הִנֵּכְתָּב בְּתוֹרָה
'אֱלוֹף צִפּוֹ', הוּא הַקְּלָפָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבְּשִׁבְעִים אַמּוֹת,
וּכְנֻגָּדוֹ הוּא גַם כֵּן בְּקִדְשָׁה אֶרֶץ צוּף. אוֹתִיּוֹת דִּדִּין כְּאוֹתִיּוֹת
דִּדִּין. וְהוּא הָיָה מֶלֶךְ רִאשׁוֹן, וּמִמְשַׁלְתּוֹ הָיְתָה בְּמִדְיַת
פּוֹלִין וּמִרְמֵז לְפָלוּנִי, כִּי פָלוּנִי הוּא אוֹתִיּוֹת פּוֹלִין, שֶׁהוּא
גִּימְטְרִיא 'צִפּוֹ'. וְלָכֵן נִקְרְאת מַלְכוּת אֲדוֹם מְטָרופּוֹלִין שֶׁל
שִׁבְעִים אַמּוֹת, כִּי הַמְּדִינָה הַזֹּאת הִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת יַד הַשָּׁר
שֶׁל אֲדוֹם, וְהִיא קְלָפָה רִאשׁוֹנָה. וְדַע, כִּי הַקְּלָפָה שֶׁל צִפּוֹ

the saintly Rabbi Heshel Zoref, ז"ל, in the name of a certain Kabbalist. He said as follows: First you must know that Tzefo son of Elifaz son of Eisav, mentioned in the verse, "the chieftain of Tzefo" (Bereishis 36:15), was the first of the husks of impurity of the seventy nations. Corresponding to this on the side of holiness was the "land of Tzuf" (I Shmuel 9:5), for both names are comprised of the same letters.

Tzefo was the first king and his realm was the land of Poland [*Polin* in Yiddish]. This name alludes to the name Ploni [a nickname for the *Samech Mem*, the guardian angel of Eisav], for these two names also consist of the same letters. Note that the numerical value of Polin is the same as that of Tzefo.

For this reason, too, the kingdom of Edom [Eisav's descendants] is also known as the Metropolis [*Metropolin* in the language of the Sages] of the seventy nations (Megillah 6a). For this nation is under the guardianship of the angel of Edom, who was the first of the husks of impurity.

Know also that the impure husk of Tzefo was a product of the sin of Adam and Chava. The "tree" from which Adam ate

היא באה מחמת חטא של אדם הראשון וחוה, ואילן שאכל אדם הראשון חטה היתה, כי חטה גימטריא עשרים ושתים, שפגם בחטאו בעשרים ושתים אותיות של התורה. וידוע, שחטא של אדם הראשון היתה במדה של הוד, שהיא מדה השמינית, וחמש פעמים עשרים ושתים עולה גימטריא מאה שבעים ושש כמנין 'צפו', וזהו סוד חוה, שחטא בא על ידה, כי היתה נבראת ממדת הוד, שהיא מדה שמינית, ועל ידה היתה הפגם של עשרים ושתים אותיות וכנזכר לעיל.

והנה הנעלם מן חוה כזה: ח"ת, וא"ו, ה"א. קח הנעלם מן חוה במלואה כזה: ת', א"ו, א' — הוא גימטריא ארבע

was actually the wheat stalk (Berachos 40a), because wheat — *chital* [חטה] — has a numerical value of 22 (Tikkunei Zohar, *Tikkun* 16, 31a), indicating that by eating of it Adam blemished the twenty-two letters with which the Torah is written.

It is well known that Adam's sin affected the attribute of Splendor [*Hod*], which is the eighth attribute. Eight times twenty-two is 176, the numerical value of Tzevo. This is because the sin came about through Chavah, who was created from the attribute of Splendor, the eighth attribute, and through her came the blemish to the twenty-two letters, as above.

Now, when the letters comprising the name Chavah are spelled out in full they read, ח"ת וא"ו ה"א. Then if one drops the initial letters so that one is left with only the "hidden" letters [i.e., those that are not pronounced when the name is spoken] one receives, *tav*, *alef vav*, *alef* [תאוא], the numerical value of

מאות ושמונה. לרמז, שבשנת ארבע מאות ושמונה לאֵלף
הששי יהיה תגברת הקלפה של צפו, שהיה ראוי להיות
הגאלה בשנת 'בזאת יבוא אהרן אל הקדש', ובאותו שנה
הרבה עקדות היו בארץ פולין וליטא, כידוע ומפרסם
מגזרות רעות ודינים קשים, הנעשים בארץ פולין וליטא
בשנה זאת, שנהרגו כמה רבבות מישראל על קדשת השם.
והנעלם מן 'זאת' כזה: זי"ן, אל"ף, ת"ו. והוא י"ן, ל"ף, ו',
שהוא גימטריא 'צפו', שהוא נרמז בסוד 'פלוני'. וזהו
הסוד 'מצפון תפתח הרעה', כי 'צפון' הוא גימטריא

which is 408. This is a hint that in the 408th year of the sixth millenium [1648, the year of the Chmielnicki massacres] the husk of Tzefo would wax in its strength.

For that year was ripe for the redemption, as is alluded to in the verse, "With this [*zos*, the numerical value of which is 408] shall Aharon enter the holy place" (Vayikra 16:3). But instead, in that year many in the lands of Poland and Lithuania were martyred. For it is well known the terrible decrees and harsh judgments that befell the Jews of those lands in the year *zos*, in which tens of thousands of Jews were killed in sanctification of the name of Heaven.

When the [three] letters of *zos* [זי"ן אל"ף ת"ו] are spelled out they read, *zayin yud nun; alef lamed pei; tav var*. The numerical value of the "hidden" letters — *yud nun, lamed pei, var* — is 176, which is equal to the value of the name Tzefo. This is an allusion to the name Ploni, as was mentioned earlier. This is what is meant by the verse, "From the north [*tzafon*] the evil will begin" (Yirmiyahu 1:14). For the value of the word *tzafon* [226] is equal to the value of the names Polin and Lita [Lithuania]

‘פולין, ליטא’, ולכן היה הגזרה דוקא במדינה זו ובשנת ארבע מאות ושמונה דוקא. ודברי פי חכם חן.

והנה יש בידי עוד דברי כבושים, שאין אני רוצה לגלותם בפני כל אדם, כי אם לצנועין, מה שקבלתי מן האיש האלהי, מורנו הרב רבי העשיל צורף, זכרוננו לברכה, ודע כי ‘צפון’ גימטריא ‘פולין ליטא’ הוא מנין רכ”ו בסוד ‘כרו’ לי שיחה בעלילות שקרים ובהריגות צדיקים. וקלפה של עשו הוא ידוע בספרים, שהוא נקרא ‘חזיר מיער’, ולכן אות ע’ של ‘יער’ היא גדולה בספר תהלים לרמז שתולין

combined. Therefore these decrees occurred specifically in these lands and in the year 408. The words of a wise man are pleasing.

I have received additional esoteric insights from the saintly Rabbi Heshel but I am reluctant to reveal them to anyone but the circumspect.

You must know that there is an allusion to the word *tzafon* [north] — which is equal to the combined values of Polin [פולין=176] and Lita ליטא=50] — in the verse, “They dug [כרו, the value of which is also 226] pits for me” (Tehillim 119:85). This indicates that that our enemies attacked us with false accusations in order to murder the righteous.

It is well known from the sources (Shocher Tov 120; Midrash Shmuel 16) that the impure husk of Eisav is called a “boar of the forest” (Tehillim 80:14). In the book of Tehillim the letter *ayin* [the value of which is 70] of the word *ya’ar* — “forest” — is written in large to indicate that all the seventy nations are subservient to Eisav.

בו כל השבעים אמות, והיא ע של עשו, שמרמז על כתנות עור, בעוון שהיה קדם החטא 'כתנות אור' בא"ף, כידוע להמקבילים. ולכן לעתיד יתקן החטא, ויהיה הסוד 'כתנות אור' בא"ף, כמו שהיה קדם חטא אדם הראשון.

ורבי מאיר היה מזרע נירון קיסר, היה מתחיל לתקן פגם של עשו בסוד 'חזיר מיער' בעי"ן. וכשתכתב 'חזיר מיאר' בא"ף הוא אותיות 'מאיר'. וכשיתקן עשו, אז יהיה 'כתנות אור' בא"ף. ולכן היה בתורתו של רבי מאיר כתוב 'כתנות עור' בא"ף כזה: 'כתנות אור', וקל להבין.

This is the same *ayin* that appears in the name of Eisav [עשו]. It indicates at the “tunics of leather [*ohr* with an *ayin*]” that replaced the “tunics of light [*or* with an *alef*]” that Adam and Chavah wore before they sinned, as is known to the Kabbalists (*Eitz Chayim*, *Sha’ar* 49, Chapter 4; *Sefer HaLikkutim*, 6a). Therefore in the future when the sin is rectified those tunics will go back to being “tunics of light,” as they were before Adam’s sin.

Now, Rabbi Meir was a descendant of Emperor Nero (*Gittin* 56a) and it was he who first began rectifying the blemish caused by Eisav, the “boar of the forest” [*ya’ar* with a large *ayin*]. When the *ayin* of *ya’ar* is replaced with an *alef* this word [מיאר] will be comprised of the same letters as the root of the name “Meir” [מאיר]. And when the blemish of Eisav is completely rectified the tunics will again be “tunics of light.” Therefore in the Torah of Rabbi Meir [whose name means “illumination”] the phrase “tunics of leather” was written “tunics of light.” This should be clear.

וְזֶהוּ הַסּוּד: 'חֲזִיר' הוּא גִימְטְרִיָּא רכ"ה, כְּמִנִּין כָּרָה, וְעַם הָעִי"ן שֶׁל 'מִיעַר', שֶׁהוּא עֲתִיד לִהְיוֹת מֵאִיר (מִיָּאֵר) בְּאֶל"ף — הוּא רכ"ו — כְּמִנִּין 'כְּרוּ לִי שׁוּחָה'. וְהָאֲמוֹת, שְׁכּוּרִין שׁוּחָה תַּחְתֵּינוּ, יִהְיוּ לְעֲתִיד בְּטָלִין, כְּשֶׁתָּבֹא הַגָּאֻלָּה כְּשִׁיתִקֵּן הַחֶטָּא, וְיִהְיוּ 'כְּתָנוֹת אוֹר' בְּאֶל"ף, וְקָל לְהִבִּין.

וְהִנֵּה נִחְזָר לְעִנְיָנֵנוּ, כִּי מִצָּפוֹן תִּפְתַּח הָרָעָה. וְלָכֵן כְּשֶׁתָּבֹא הַגָּאֻלָּה תִּהְיֶה הַגָּאֻלָּה תַּחֲלָה בְּמַדִּינֹת צָפוֹן, שֶׁהוּא פּוֹלִין לִיטָא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: עוֹרֵי צָפוֹן וּבֹאֵי תִימָן. כִּי בַתְּחִלָּה יִהְיֶה הַתְּעוֹרְרוֹת הַגָּאֻלָּה מִצֵּד צָפוֹן, וְאַחֵר כֵּן.

Similarly, the word “boar” — חזיר — has a value of 225, which is equal to the value of the word כרה [“dug” in the singular]. But when the [numerical value of] *alef* [which is 1] from the word “forest” [יער or יאר] — after the *ayin* of this word has been exchanged for an *alef* — is added to the word *karah*, [כרה, 225] it will read *karu*, [כרו, 226] as in the verse, “They dug [כרו] a pit for me.” For when the redemption arrives the nations who dig “pits” beneath us will be nullified, that is, when the sin of Adam has been rectified and the tunics become “tunics of light” with an *alef*. This should be clear.

Now let us return to our original subject. As we mentioned, it is stated that, “From the north will the evil begin.” Therefore, when the redemption arrives it will begin from the north, that is, in Poland and Lithuania. This is also suggested in the verse, “Awaken O North and come O South” (Shir HaShirim 4:16). For the awakening in anticipation of the redemption will begin in the north. Then afterwards will be fulfilled the words, “Come O South.” At that time Israel will

‘ובואי תימן’. ואחר כך יזכה כלל ישראל לרב טוב הצפון לצדיקים.

והנה כתבנו לעיל, דמכח חטא אדם הראשון נעשה מן אות אל"ף אות עי"ן, וזהו 'כתנות עור', שהיה צריך להיות 'אור' באל"ף, ולכן נרנן מפריד אלוף, כמבאר ענין זה בכמה ספרי מקבליים. והאבות תקנו חטא ופגם זה על ידי שלש תפלות: שחרית, מנחה, ערבית — שהן ראשי תבות שמע. והנה ידוע שמכח חטא אדם הראשון גברו שתי קלפות: שור וחמור. וחמור הוא קלפת ישמעאל, ושור הוא קלפת אדום, ותבות 'אדום' ישמעאל' הן גימטריא

merit the great bounty that has been hidden away for the righteous.

I mentioned earlier that on account of Adam's sin the letter *alef* was exchanged for an *ayin* in the phrase, “tunics of leather,” which should have read, “tunics of light,” with an *alef*. Therefore it states, “The complainer [i.e., the serpent] alienates the Leader [*aluf*]” (Mishlei 16:28), as is explained in a number of Kabbalistic works (*Shelah*, Part I, *Ma'amar Beis David*, 16a).

The Patriarchs rectified this sin by means of the three prayer services they enacted, *Shacharis* שחרית — Morning service], *Minchah* מנחה — Afternoon service] and *Arvis* ערבית — Evening service], the acronym for which is the word שמע — “Hear” [as in, “Hear, O Israel, etc.]. And it is well known (Zohar, 1:167a; Tikkunei Zohar, *Tikkun* 10, 147b) that on account of Adam's sin, two husks of impurity waxed in strength — that of the ox and that of the donkey. The donkey is the husk of Yishmael while the ox is the husk of Edom.

חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁתַּיִם, כְּמִנּוֹן הַשָּׁנִים שֶׁהָיוּ הָאָבוֹת חַיִּים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּי אַבְרָהָם הָיָה חַי מֵאָה שְׁבַעַיִם וְחֲמֵשׁ שָׁנִים.
 יִצְחָק — מֵאָה וּשְׁמוֹנִים שָׁנִים. יַעֲקֹב — מֵאָה אַרְבָּעִים
 וּשְׁבַע שָׁנִים. מֵאָה שְׁבַעַיִם וְחֲמֵשׁ וּמֵאָה שְׁמוֹנִים וּמֵאָה
 אַרְבָּעִים וּשְׁבַע — צָרַפִּים יָחַד יֵהְיוּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁתַּיִם
 שָׁנִים. כִּי הָאָבוֹת הֵן בְּקִדְשָׁה נֶגֶד הַקְּלֵפָּה. וְזֶהוּ הַסּוּד: בָּשָׂר
 בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ. כִּי בָשָׂר הוּא גַם כֵּן גִּימְטְרִיָּא חֲמֵשׁ
 מֵאוֹת וּשְׁתַּיִם, וְקָל לְהַבִּין. וְהִנֵּה זֶה יָדוּעַ, שֶׁרֹאשִׁית גּוֹזִים
 הוּא עֲמֶלֶק, מִזֶּרַע עֲשׂוֹ הָרָשָׁע, וַיֵּשׁ לוֹ אַחְזָה בְּאֵל אַחֵר, כִּי
 'עֲמֶלֶק' הוּא גִימְטְרִיָּא מֵאֲתַיִם וְאַרְבָּעִים כְּמִנּוֹן 'אֵל אַחֵר',
 שֶׁהוּא גַם כֵּן גִּימְטְרִיָּא מֵאֲתַיִם וְאַרְבָּעִים, וּכְנִגְדּוֹ בְּקִדְשָׁה
 הוּא 'רוּחַ ה'". וְהִנֵּה כְּנִגְדִּי שְׁתֵּי קְלָפוֹת שׂוֹר וְחִמּוֹר יֵשׁ

The numerical value of Edom and Yishmael combined is 502, which is the exact number of years that the Patriarchs were alive in the world. For Avraham lived 175 years, Yitzchak 180 years and Yaakov 147 years, for a total of 502. This is because the Patriarchs corresponded to those husks on the side of holiness. This is the meaning of the verse, "Do not consume flesh [*basar*] that has been torn in the field" (Shemos 22:30). For the value of *basar* [בָּשָׂר] is also 502. This should be clear.

It is well known that Amaleik, who is the "first of nations" (Bamidbar 24:20), is a descendant of the wicked Eisav. He has a share in the concept of an "other god," because the value of Amaleik [עֲמֶלֶק] is 240, which is equal to the words אֵל אַחֵר — "other god." The corresponding principle on the side of holiness is רוח יהוה — "the spirit of Hashem" (Shoftim 11:29), which also has a value of 240.

בְּקִדְשָׁהּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, דֵּהוּא יִתְגַּבֵּר עַל הַקְּלָפָה שֶׁל חֲמוֹר
 בְּסוּד 'עֲנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר', וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף אֶקְרִי 'שׁוֹר',
 כִּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וְהִנֵּה אֵיתָא בְּזֵהָר,
 כִּי מִבֵּין שְׁתֵּי הַקְּלָפּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעִיל, דֵּהִינּוּ מִקְּלָפּוֹת שׁוֹר
 וְחֲמוֹר, יֵצֵא קְלָפָה אַחַת הַנִּקְרָאת 'צַפֵּעַ', כִּי מִשְׁרֵשׁ נֶחֱשׁ
 יֵצֵא צַפֵּעַ. וְ'צַפֵּעַ' גִּימַטְרִיָּא 'עַמְלֵק' מֵאֲתִים וְאַרְבָּעִים. וְלִכְּן
 צְרִיכִין אָנוּ לְכַתֵּב בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּמֵי עֶפֶץ, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת
 צַפֵּעַ בְּהַפּוּךְ אֲתוֹן, וּבְזֵה אָנוּ מְכַנְיְעִין הַקְּלָפָה שֶׁל צַפֵּעַ, מֵה
 שֶׁאָנוּ כּוֹתְבִין הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּמֵי עֶפֶץ. וְנֶחֱשׁ הוּא רֹאשִׁי
 תְּבוֹת נֶחֱשׁ, חֲמוֹר, שׁוֹר — שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ קְלָפּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת

Corresponding to the husks of the ox and donkey on the side of holiness are the two Moshiachs. Moshiach son of David overcomes the husk of the donkey, as it is stated, “A humble man riding on a donkey” (Zecharyah 9:9), while Moshiach son of Yosef is called an “ox,” as in the verse, “He has the majesty of a firstborn ox” (Devarim 33:17).

It is related in the Zohar (3:124b; Zohar Chadash Ruth, 101b) that from the joining of the two husks of the ox and donkey came another husk known as the “viper” [*tzeḥa*], as in the verse, “From the root of the serpent comes a viper” (Yeshayahu 14:29). The value of צַפֵּעַ equals that of “Amaleik” — 240. Therefore the ink with which a Torah scroll is written must contain *mei afatz* — “gallnut water” (Gittin 19a), because the word עֶפֶץ is the reverse of צַפֵּעַ. Thus, by writing the Torah scroll with gallnut water, we subjugate the husk of the viper.

The word *nachash* [נחש] — “serpent” — is an acronym for *nachash* [serpent], *chamor* [donkey], *shor* [ox]. For these were

שֶׁשֶׁשְׁבָעִים אַמּוֹת. וּקְלָפוֹת 'שׁוֹר', 'חֲמוֹר' גִּימָטְרִיָּא 'צִרְעַת'. לָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָּה: הֵנוּ סִלְעִין דְּהִנָּחַשׁ הִיא צִרְעַת. וּלְפִי שֶׁהִנָּחַשׁ דִּבֵּר לְשׁוֹן הָרַע, נִלְקָה בְּצִרְעַת. וְהִנֵּה עָשׂוּ בְּקִטְרוּגָם חֲרָבָן גָּדוֹל בְּאַרְץ פּוֹלִין וְלִיטָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִיל. וְלִקְחוּ הַשּׁוֹנָאִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הַסִּפְרֵי תוֹרָה, שֶׁנִּכְתְּבִים בְּקִדְשָׁה עַל גִּבִּי הָעוֹר מִצַּד בָּשָׂר, שֶׁהוּא גִימָטְרִיָּא חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁתֵּים, וְלֹא עַל גִּבִּי דּוֹכְסוֹסְטוֹס, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׁעָרוֹת, וְנִכְתָּב דּוֹקָא בְּמִי עָפֶץ, שֶׁהוּא נֶגֶד קְלָפוֹת עֲמֶלֶק, וְלָכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָּה: בְּסִפְרֵי תוֹרָה, שֶׁנִּשְׂרַף עִם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תַּרְדִּיּוֹן,

the first three husks of the seventy nations. The numerical value of *shor* and *chamor* combined [760] equals that of *tzara'as* — “leprosy.” Therefore the Sages have said that the pebble-like pattern on a snake is a form of leprosy (Bereishis Rabbah 20:4). This is because the serpent spoke slander, therefore it was stricken with leprosy.

The impure husk of Tzefto son of Elifaz son of Eisav, whose guardian angels are the *Samech Mem* and the wicked Lilis, brought about the terrible destruction of the lands of Poland and Lithuania, as I mentioned earlier. At that time, on account of our many sins, the enemy took hold of the Torah scrolls that were written with sanctity upon leather parchment, specifically on the flesh side of the hide and not on the side of the hair. The word for “flesh” is *basar*, the value of which is 502.

The Torah scroll is also written with gallnut water [*afatz*] in order to overcome the husk of Amaleik. Therefore the Sages relate that when the Torah scroll was burned by the Romans

אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת וְהִקְלָף נִשְׂרָף. וְכֵן בְּגִזְרוֹת פּוֹלִין הָיוּ
נִשְׂרָפִים כַּמָּה אֲלָפִים סִפְרֵי תוֹרָה, שְׂאוֹתֵיהֶן פָּרְחוּ,
וְהִקְלָף וְהֶעֱפֵץ נִשְׂרָף. וְהַשּׁוֹנְאִים אֵינָם יוֹדְעִים, שְׂמִכְחַ זֶה
אֵין לָהֶם שׁוּם אַחִיזָה בְּקִדְשָׁהּ, כִּי הַתּוֹרָה צוֹתָהּ: וּבִשְׂרָף
בִּשְׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ – בְּאַכִּילָה הוּא אָסוּר, אֲבָל מִתֵּר
לְכַתֵּב עַל גִּבֵּי עוֹר נִבְלָה וּטְרֵפָה, וּבִזָּה הִיא לָהֶם אַחִיזָה
בְּקִדְשָׁהּ. וְאַחֵר שֶׁנִּשְׂרָפוּ הַסִּפְרֵי תוֹרָה, מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
נִתְמַעֲטוּ כַח הַקְלָפוֹת הַנִּזְכָּרוֹת לְעֵיל, וַיִּכְרִיחַ כַּח שׁוֹר
וַחֲמוֹר שֶׁבְּקִדְשָׁהּ, שֶׁיָּבֹאוּ תָרִין מְשִׁיחִין: מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְהַמְקֻדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה יֵרֵד לְמַטָּה.

together with Rabbi Chanina ben Teradyon, the letters flew off and only the parchment was burned (Avodah Zarah 18a).

Similarly, in the pogroms of Poland thousands of Torah scrolls were burned, but their letters flew off and only the parchment and gallnut residue was burned. Moreover, the enemy does not realize that on account of this they no longer have any handhold in the realm of holiness, for the Torah has commanded us, “Do not consume flesh [*basar*] that is torn in the field” (Shemos 22:30). That is, it is forbidden to consume carrion but it is permitted, nevertheless, to write upon parchment made from the skins of carrion. Through this the impure forces had a handhold in the realm of holiness.

But once those scrolls were burned the power of the husks was diminished while the power of the ox and donkey on the side of holiness began to flourish. The ultimate result of this will be that the two Moshiachs, Moshiach son of David and Moshiach son of Yosef, will arrive and the Holy Temple will descend from Heaven to earth.

על כן כדי לסיים בדברי נחמה אכתב קצת: בבנין של בית המקדש, שעתיד לעמד בירושלים, יהיה שמונה עשרה מילין, ויהיה בנוי מכל אבנים טובות ויקר, ושלשה חומות יקיפוהו: אחת חומה של כסף, ואחת של זהב, ואחת של אבנים טובות מאירים בכל מיני צבעונים. וכל חומה תהיה רחבה שש אמות, וחוג לשלש חומות יהיה חומות אש סביב, ואלף וארבע מאות ושמונה ושמונים מגדלים של אבן יקר יהיה שם, ובין מגדל ומגדל יהיה מאה ועשרים שערים, וכל שער ושער יהיה מאבן יקר, ואלפים ושלש ברכות מים חיים יצאו מתחת ההרים, שבית המקדש יהיה עומד עליהם, והבית המקדש יהיה בנוי על

Therefore, in order to conclude with words of consolation I will write a few words concerning the Beis HaMikdosh that is destined to be established in Jerusalem. The Third Beis HaMikdosh is destined to be eighteen *mil* [1 *mil* = 1 kilometer] in length by eighteen *mil* in width, constructed entirely of precious stones. It will be surrounded by three walls — one of silver, one of gold and one of precious stones that will shine with an array of colors.

Each wall will be six cubits thick and outside of them will be another wall composed of fire surrounding the entire structure. The walls will have one thousand four hundred and eighty-eight towers made of gems and between every two towers will be a hundred and twenty gates, each of which will be made of precious stones.

Two thousand and three pools of spring water will emerge from the mountains upon which the Holy Temple will stand, for it will be erected upon the summits of the four mountains

אַרְבַּעַה הָרִים, וְאֵלּוּ הֵן: הַר סִינַי, הַר כְּרִמֶּל, הַר תְּבוֹר, הַר
 חֶרְמוֹן. וְקִרְתָּא דִּירוּשָׁלַיִם יִהְיֶה אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרָסָה.
 וְכִשְׂיִרְד הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה לַמָּטָה, אַז אַחֵר כֶּךָ יִקְבֹּץ
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא נְפֻצּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאִז נְשׁוּרֵר שִׁיר חֲדָשׁ,
 וְיִשְׁמְחוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו, וּבְנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם. וְהִשְׁטֹן
 וְהַקְלָפוֹת יִבְטְלוּ מִן הָעוֹלָם בְּבִיאת מְשִׁיחֵנוּ, כִּי הִכַּל יִהְיֶה
 מִתְקַן, וְהַיֵּצֵר הָרַע יִהְיֶה בָטֵל, וְאִז נִזְכֶּה כָּלֵנוּ לְכַתְּנוֹת אוֹר
 — בְּאֶלֶף, כָּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: וְהָיָה ה' לָךְ לְאוֹר עוֹלָם.
 אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

— Mount Sinai, Mount Carmel, Mount Tavor and Mount
 Chermon.

The city of Jerusalem will be four hundred *parsah* by four
 hundred *parsah* [1 *parsah* = 4 *mil*]. And when the Beis
 haMikdosh descends from Heaven to earth, the Holy One
 Blessed is He will gather in the exiles of Israel and we will sing
 a new song. Then Israel will rejoice in its Maker and the sons
 of Tziyon will exult in their King. With the coming of our
 Moshiach the Satan and the husks of impurity will be eradicated
 from the world, for everything will then be rectified and
 the evil inclination will be nullified.

At that time we will all merit “tunics of light” — [אִוֵּר with
 an *alef*]. For it is stated, “Hashem will be for you an eternal
 light” (Yeshayahu 60:19). Amein, so may it be His will.

BLANK

Rova HaKov

*A Collection of Prayers and Meditations
from Kav HaYashar*

*Collected by
Rabbi Shmuel Albaz*

1. This brief prayer for protection against the evil impulse is to be said upon exiting one's home (Ch. 1):

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! חוֹסֶה נָא עָלַי, לְמַלְטָנִי מִיֵּצֵר הָרָע
וְכָל כֹּחַ דִּילִיָּה, אָמֵן.

Master of the Universe! Please have pity upon me and spare me from the evil impulse and all its minions, Amein.

Afterwards one should recite the first paragraph of the Shema:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:

Silently:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-
מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל-לִבְבְּךָ: וְשִׁנְנָתָם לְבִנְיָךְ
וְדִבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבִלְכֻתְךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְכְךָ
וּבְקוֹמְךָ: וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל-יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹטְפוֹת בֵּין
עֵינֶיךָ: וְכָתַבְתָּם עַל-מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

Hear, Israel: Hashem is our God, Hashem is One.

Silently:

Blessed [is His] Name, Whose glorious kingdom is forever and ever.

And you shall love Hashem your God with all your heart and with all your soul and with all your possessions. And

these words which I command you today, shall be upon your heart. And you shall teach them sharply to your children. And you shall discuss them when you sit in your house, and when you travel on the road, and when you lie down and when you rise. And you shall bind them for a sign upon your hand, and they shall be for totafos between your eyes. And you shall write them upon the doorposts of your house and upon your gateways.

2. This prayer for the repentance of an acquaintance is to be recited every day in the blessing, הַשִּׁיבֵנוּ “Cause us to return,” in *Shemoneh Esrei* just before the words וְהִחְזִירֵנוּ בְּתִשְׁבָּה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ (Ch. 5):

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתַּחַתֹּר חֲתִירָה מִתַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדְךָ לְתִשְׁבָּת פְּלוֹנִי
בֶּן פְּלוֹנִית, וְכָל הָעוֹבְרִים עַל מִצְוֹתֶיךָ. יִהְיֶה לְבָבָם
לַעֲשׂוֹת רָצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם, כִּי יִמִּינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל
שְׂבִים:

May it be Your will, Hashem, our God and God of our fathers, to open a tunnel beneath Your Throne of Glory for the repentance of So-and-so son of So-and-so (mother's name), and all those who transgress Your commandments. May their hearts be transformed to do Your will with a whole heart, for Your right hand is extended to accept the penitent.

Continue with the conclusion of the blessing הַשִּׁיבֵנוּ.

3. It is praiseworthy to recite this meditation before praying (Ch. 5):

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה:

Let this serve to unite the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*.

4. This prayer for humility should be recited after *Shemoneh Esrei*, before saying יהיו לרצון אמרי פי “May the words, etc.” (Ch. 7):

רבונו של עולם, זכני למדת ענוה ולמדת הכנעה, כדי
שאיה מקבל ומרצה לעם.

Master of the Universe, allow me to merit the traits of humility and contrition so that I will be acceptable and desirable to the people.

5. This prayer is to be said after the blessing over the washing of the hands (Ch. 11):

אל אלהי הרוחות, יהי רצון מלפניך, ה' אלהי
ואלהי אבותי, שתעמד לנו זכות אברהם, יצחק
ויעקב, להציל אותנו ואת זרענו מכל פשע ועוון, כדי
לקיים מצוות תורתך הקדושה בלי שום מחשבה זרה,
וטהר לבנו לעבדך באמת ובתמים; אמן.

God, the God of all spirits, may it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that the merit of Avraham, Yitzchak and Yaakov will stand by us, saving us and our offspring from all transgression and iniquity, that we may fulfill the commandments of Your holy Torah

without any alien thought. And purify our hearts to serve
You in truth and innocence, Amein.

6. It is proper for a husband to recite the following prayer
throughout the first forty days after his wife conceives (Ch. 17):

יְהֵא רַעְוֹא מִמַּאֲרֵי עֲלָמָא, שְׁנִזְכָּה לְבָנִים יִרְאִים
וְשְׁלָמִים וְחִרְדִּים לְדָבָר ה', וְנִרְאָה בָּהֶם קִדְשֵׁת תַּנְאִים
וְאִמּוֹרָאִים, אָמֵן.

May it be the will of the Master of the Universe that we
merit God-fearing and flawless sons who tremble at the
word of Hashem. And may we observe in them the sanc-
tity of the Sages of the Mishnah and Talmud. Amein.

7. Since reciting a full confession of one's sins in the blessing,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה "Who hears prayer," may cause one to miss reciting
Kedushah with the congregation, one should instead recite this
abridged confession (Ch. 27):

רַבּוֹן הָעוֹלָמִים! הָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. עֲשֵׂה נָא לְמַעַן
שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל, שְׁתַּמְלֵא נָא בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל הַפְּגִימוֹת,
שְׁפַגְמַתִּי בְּשִׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים מִנְּעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.
סְלַח לִי, מַחֵל לִי, כַּפֵּר נָא לִי.

Master of the Worlds! I have done that which is evil in
Your sight. Please act on my behalf for the sake of Your
great name and let Your abundant mercy make good all
the blemishes I have caused in Your Holy Names from my
youth until this day. Pardon me. Forgive me. Grant me
atonement.

8. This is the list of the eleven verses beginning and ending with the letter *nun*, taken from the *Ma'amados* for Sunday. They are efficacious in warding off the evil eye and it is therefore good to be in the habit of reciting them. This is especially beneficial for expecting mothers. It is good to say the first verse three times (Ch. 32):

נִגַע צֶרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:

When there is a skin eruption of *tzora'as* on a person, he shall be brought to the *kohain*. (Vayikra 13:9)

נַחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לִפְנֵי ה' אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶתְּנוּ אֲחֻזָּת נַחֲלָתָנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן:

We will cross over, armed for battle before Hashem, to the land of Canaan. (Bamidbar 32:32)

נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן:

Hashem, your God will establish for you a prophet from your midst, from your brethren, like me; heed him. (Devarim 18:15)

נָהָר פִּלְגֵּיו יִשְׁמְחוּ עִיר־אֱלֹהִים קֹדֶשׁ מִשְׁכְּנֵי עֲלִיוֹן:

There is a river—its streams will make the City of God rejoice, the holiest of dwelling places of the Most High. (Tehillim 46:5)

נָחִיתָ כְּצֹאן עֹמֶךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

You led Your people like a flock, by the hand of Moshe and Aharon. (Tehillim 87:21)

נִגַּד אֲבוֹתָם עֲשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה־צֹעַן:

In the presence of their fathers He did wonders, in the land of Egypt, in the field of Zoan. (Tehillim 78:12)

נִפְתִּי מִשְׁכְּבִי מִרְאֵהִים וְקִנְמוֹן:

I fanned my bed with myrrh, aloes and cinnamon.
(Mishlei 17:12)

יֵרֵה' נֶשְׁמַת אָדָם חֶפֶשׁ כָּל־חֲדָרֵי־בֶטֶן:

Man's soul is Hashem's lamp, which scrutinizes all the [thoughts] of the innermost parts. (Mishlei 20:27)

נֹפֶת תִּטְפֹּנָה שִׁפְתֹתֶיךָ כֹּלָה דִּבֶּשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ
וְרִיחַ שְׁלִמְתֶּיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן:

Your lips drip flowing honey, O bride; honey and milk are under your tongue, and the fragrance of your garments is like the fragrance of Lebanon. (Shir HaShirim 4:11)

נָדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים צֵאוּ וְהִיוּ כְּעֵתוּדִים
לִפְנֵי־צֹאן:

Wander from Babylon's midst and from the land of the Kasdim; go out and be like goats before the flocks.
(Yirmiyahu 50:8)

נִשְׁקִי קֶשֶׁת מִיְמִינִים וּמִשְׁמָאלִים בְּאַבְנִים וּבַחֲצִים
בְּקֶשֶׁת מֵאַחִי שָׂאוֹל מִבְּנֵי־מֶן:

Armed with bows, they could throw stones or shoot arrows right or left handed; from the relatives of Shaul of the tribe of Binyamin. (Divrei HaYamim I 12:2)

Afterwards one should say this prayer:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הִצַּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי
כְּשׁוּפִים וּמִכָּל מִינֵי עֵין הָרַע, וּכְשֵׁם שִׁפְרָשֶׁת כְּנָפֶיךָ עַל
אַבֹתֵינוּ שֶׁבְּמִדְבָּר, שֶׁלֹא שָׁלַט עֲלֵיהֶם עֵינָא בִישָׂא
דְּבִלְעָם בֶּן בְּעוֹר, כֵּן תִּפְרָס כְּנָפֶיךָ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ

הַרְבֵּים לַהֲיֹת מְכֻסִּים (בְּמִכְסָּה וּבִהְנִהָגָה) בְּשִׁמּוֹתֶיךָ
הַקְדוּשִׁים מִכָּל עֵינָא בִישָׂא – אַתָּה סִתָּר לִי מִצָּר
תִּצְרֵנִי, רַנִּי פִלֵּט תִּסּוּבְּנִי סֵלָה.

Master of the Universe! Save Your people the House of Israel from all forms of sorcery and from all manifestations of the evil eye. And just as You spread Your wings over our ancestors in the desert so that Bilaam's evil eye would have no dominion over them, so too spread Your wings over us in Your abundant mercy that we should be concealed with a covering and shield of Your holy Names from every manifestation of the evil eye. You are my shelter, from distress You preserve me; with glad song of rescue You envelope me, *selah*.

9. In case a person has committed a transgression for which one is placed under a ban (*nidui*) by the Heavenly court it is worthwhile for him to carry out the rectification procedure of the Ari, ז"ל, found in *Or Tzaddikim* (35:14). On a certain day let him set aside all his other affairs and select a suitable place in his house. Then let him sit upon the ground and recite the following text (Ch. 33):

הֲרִינִי יוֹשֵׁב לִקְבֹּל עָלַי נְזִיפָה וְנִדּוּי, שֶׁהִתְחַיֵּבְתִּי מִפִּי
בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַל הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת וְהַפְּשָׁעִים,
שֶׁחֲטָאתִי וְשָׁעוּיִתִּי וְשִׁפְשָׁעִיתִי. אֲנִי עֹצֵב נִבְזָה, הַרְבֵּיתִי
אֲשָׁמְתִי בְּתוֹרָתְךָ, בְּגִדְתִּי בִּירְאָתְךָ, פָּגַמְתִּי בְּסִפּוּרֹתֶיךָ,
הִשְׁלַחְתִּי פָגָם בְּקִדְשֶׁיךָ, וְהִמַּסְתִּי הַיּוֹצְאִים מִבֵּית ה'
הוֹלְכֵתִים לְבֵית הַכֶּסֶּא – מְקוֹם הַטְּנֻפָּת, אֵשֶׁת הַזָּמָה,
הַרְסָתִי מִזִּבְחֶיךָ, חָלַלְתִּי בְּרִיתְךָ בְּהִכָּנְסֶת עֶרְלָה עַל

בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, פָּגַמְתִּי בְּזִ"ךְ אוֹתִיּוֹת הַקְּדוּשִׁים, נָתַתִּי
 גְּבוּרָה לַחֲיוֹנוֹנִים. וְהִנֵּה אִם נִתְחַיֵּבְתִּי נְדוּי מִפִּי בֵּית
 דִּין הַצֶּדֶק אוֹ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה, הֲרִי
 יִשְׁבְּתִי בְּדָד וְקִבַּלְתִּי עָלִי הַדִּין, וּמִתְחַרֵּט וּמִבְכָּה עַל
 עוֹנוֹתַי: חָטָאתִי, הֶעֱוִיתִי, לֹא אָשׁוּב עוֹד בְּדֶרֶךְ הַזֶּה.
 הִתֵּר, הִתֵּר, יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית! סֶלַח, אֲבִיר יַעֲקֹב, כִּי אֵל
 מֶלֶךְ טוֹב וְסֶלַח אַתָּה, וְסִיעֵנִי לְהִיּוֹת מֵהַשָּׁבִים אֵלַיךְ
 בְּכָל יוֹם בְּלֵב שָׁלֵם, וּלְחַטָּאתִי לֹא תִזְכֹּר עוֹד, אָמֵן
 סָלָה.

I am hereby sitting here in order to accept upon myself a rebuke and a ban because I have been condemned by the Heavenly court for my sins, iniquities and transgressions, by which I have sinned, acted iniquitously and transgressed. I am a despised form. I have incurred much guilt on account of Your Torah. I have behaved treacherously with regard to Your awe. I have blemished Your emanations. I have brought defect to Your holy things.

I have diverted the waters flowing from the House of Hashem towards the outhouse, a place of filth, a woman of harlotry. I have destroyed Your altar; I have defiled Your covenant by drawing a foreskin over the holy mark of the covenant. I have blemished the twenty-seven (the numerical value of *zach* — “pure”) holy letters. I have strengthened the malignant spirits called *chitzonim*.

And if I have incurred a ban from the court of righteousness or from the Holy One Blessed is He and His *Shechinah*, look, I have sat alone and accepted upon myself the decree. I am filled with remorse and weeping over my iniquities. I have sinned and done iniquitously, but I will return to those ways no more.

Therefore, Fashioner of Creation, release me! Mighty One of Yaakov, pardon me! For You are a benevolent and forgiving King. Help me to be among those who return to You every day with a whole heart and do not recall my sin any longer. Amein, *selah*.

Strictly speaking he should then recite the full unification procedure. But since this is dangerous if one does not understand it fully, he should instead recite this abridged version:

רבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך, כי חשקה נפשי
מאד לומר פסוקים של יחודים ולכון בהם יחוד גדול
ונורא ליחד שמותיך הקדושים באהבה, אך עוונותינו
גברו עלינו, וכמשא כבד יכבדו עלינו, ומחמת כן
נתרבה החמר הגשמי כל כך, עד שאין אנו יכולין לכוון
היטב פראוי, ופן נקלקל ולא נתקן מחמת עורון הנגע
בעווננו. איך אוכל לקרב ולגשת אל מקום הקדשה,
ואיך לבוא אל שערי מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך
הוא בלבוש שק?! ובכן, רבון עלמא, חוס נא וחמל
נא, אדון הסליחות, ויערב לפניך אל רם ונשא
תפלותינו, כאלו תקנתני כל הפגמים והעברתי כל
הפגמים על ידי פגמות היחודים; כן יהיו מתקנים
היטב בתפלה זו, שאני אומר בשברון לב וברוח
נמוכה, ולב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה!

Master of the Universe! It is openly known to You that my soul greatly longs to recite the verses of unification with the intention of bringing about a great and awesome unification of Your holy names with love. However, our

iniquities have overwhelmed us and they weigh upon us like a heavy burden. For this reason physicality has come to dominate us to the degree that we are unable to have the proper intentions. Therefore we are concerned lest we cause harm rather than rectification, on account of our iniquities.

How, then, can we possibly draw near and approach the holy place? How can we enter the gates of the King of the Kings of Kings, the Holy One Blessed is He, while we are dressed in sackcloth?

Therefore, Master of the Universe, please have pity and compassion upon us, Master of Forgiveness. And let our prayers be sweet to you, exalted and lofty God. And let all the blemishes be rectified and the stains cleansed through this prayer that I am reciting with a broken heart and a lowly spirit, just as if I had carried out the proper rectification. For, “a broken and contrite heart, O God, You will not despise” (Tehillim 51:19).

Then let him should rise and spend the rest of the day engaged in prayer and Torah study.

10. It is good to recite chapters 103 and 104 of Tehillim every day (Ch. 39):

קִג לְדוֹד בְּרָכִי נִפְשִׁי אֶת־ה', וְכָל־קִרְבִּי אֶת־שָׁם קִדְשׁוֹ:
 בְּרָכִי נִפְשִׁי אֶת־ה', וְאֶל־תִּשְׁכַּחֲכִי כָל־גְּמוּלוֹי: הַסֵּלַח
 לְכָל־עֲוֹנוֹכִי, הִרְפָּא לְכָל־תַּחֲלוּאֵיכִי: הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת
 חַיִּיכִי, הַמַּעֲטָרְכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים: הַמְשַׁבֵּיעַ בְּטוֹב עֵדֶיךָ,
 תַּתְּחִידֵשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרֵיכִי: עֲשֵׂה צְדָקוֹת ה', וּמִשְׁפָּטִים
 לְכָל־עֲשׂוּקִים: יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמִשָּׁה, לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

עֲלִילוֹתָיו: רַחוּם וְחַנוּן ה', אֶרְךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד: לֹא־
 לִנְצַח יָרִיב, וְלֹא לַעֲוֹלָם יִטּוֹר: לֹא כַחַטָּאֵינוּ עָשָׂה
 לָנוּ, וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָמַל עָלֵינוּ: כִּי כָגְבָה שָׁמַיִם עַל־
 הָאָרֶץ, גָּבַר חֶסְדּוֹ עַל־יִרְאָיו: כָּרַחַק מִזֶּרֶחַ מִמַּעַרְב,
 הִרְחִיק מִמָּנוּ אֶת־פְּשָׁעֵינוּ: כָּרַחַם אָב עַל־בָּנִים, רַחֵם
 ה' עַל־יִרְאָיו: כִּי־הוּא יָדַע יִצְרָנוּ, זָכוֹר כִּי־עָפָר אָנַחְנוּ:
 אָנוּשׁ כַּחֲצִיר יָמָיו, כָּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ: כִּי רוּחַ
 עֲבָרָה־בּוֹ וְאֵינָנוּ, וְלֹא־יִפְיֶרְנוּ עוֹד מְקוֹמוֹ: וְחֶסֶד ה'
 מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם עַל־יִרְאָיו, וְצַדִּיקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים:
 לְשִׁמְרֵי בְרִיתוֹ, וּלְזִכְרֵי פִקְדָּיו לַעֲשׂוֹתָם: ה' בְּשָׁמַיִם
 הָכִין כֶּסֶּאֱוֹ, וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה: בָּרְכוּ ה' מְלֹאכָיו,
 גְּבָרֵי כָח עֹשֵׂי דְבָרוֹ, לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרוֹ: בָּרְכוּ ה'
 כָּל־צַבָּאִיו, מְשֻׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ: בָּרְכוּ ה' כָּל־מַעֲשָׂיו
 בְּכָל־מְקוֹמוֹת מְמֻשְׁלָתוֹ, בָּרְכֵי נַפְשֵׁי אֶת־ה':

103 [A Psalm] of David. my soul, bless Hashem; and all that is within me [bless] His holy Name. My soul, bless Hashem; and forget not all His beneficial deeds. Who forgives all your iniquity, Who heals all your diseases. Who redeems your life from destruction, Who crowns you with kindness and compassion. Who satisfies your mouth with goodness, that your youth renews itself like the eagle. Hashem does deeds of righteousness, and deeds of justice to all the oppressed. He made known His ways to Moses, to the children of Israel, His deeds. Compassionate and gracious is Hashem, slow in anger and abundant in kindness. Not always will He contend [with us], and not forever will He keep ill will. Not according to our

sins has He treated us, and not according to our iniquities has He dealt with us. For as high as heaven is above the earth, has His kindliness been strengthened toward those who fear Him. As far as the east is from the west, so far has He removed from us our transgressions. As a father has compassion upon [his] children, so has Hashem compassion upon those who fear Him. For He knows our nature, He is mindful that we are but dust. As for man, his days are as grass; as a flower of the field, so he flourishes. If a deathly wind passes over him, he is gone, and his place knows him no more. But the kindliness of Hashem is from everlasting to everlasting upon those who fear Him, and His righteousness unto children's children. To those who preserve His covenant, and to those who remember His precepts to do them. Hashem has established His throne in heaven, [but] His dominion rules over all. Bless Adonoy, His angels, mighty in strength who fulfill His word, to hearken to the voice of His word. Bless Hashem, all His hosts, His servants who do His will. Bless Hashem, all His works, in all places of His dominion; my soul, bless Hashem.

קד בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת־ה', ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מָאֹד, הוֹד
וְהָדָר לְבָשֶׁת: עֲטֵה־אֹר כְּשִׁלְמָה, נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה:
הַמְקַרֶּה בְּמַיִם עֲלִיּוֹתָיו, הַשֵּׁם־עֲבִים רְכוּבוֹ, הַמְהַלֵּךְ עַל־
כְּנַפֵּי־רוּחַ: עֲשֵׂה מְלֶאכֶיו רוּחוֹת, מְשַׁרְתָּיו אֵשׁ לֵהֵט:
יִסַּד־אָרֶץ עַל־מְכוּנֶיהָ, בִּלְתַּמּוּט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם
כָּלבוֹשׁ כְּסִיתוֹ, עַל־הָרִים יַעֲמְדוּ מַיִם: מִן־גִּעְרָתָךְ
יְנוּסוּן, מִן־קוֹל רַעֲמֶךָ יִחַפְּזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקַעוֹת,
אֶל־מְקוֹם זֶה יִסְדֹּת לָהֶם: גְּבוּל־שְׁמֹת בְּלִי־עֲבֹרוֹן, בְּלִי־
יִשְׁבוֹן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחֲלִים, בֵּין

הָרִים יִהְלֹכוּ: יִשְׁקוּ כָּל־חַיֹּתָיו שָׁדִי, יִשְׁבְּרוּ פָּרָאם
צִמָּאִם: עָלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן, מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ־
קוֹל: מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו, מִפָּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
הָאָרֶץ: מִצִּמִּיחַ חֲצִיר לְבִהמָה, וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם,
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ: וַיֵּין יִשְׁמַח לְבַב־אָנוּשׁ,
לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן, וְלֶחֶם לְבַב־אָנוּשׁ יִסְעֵד: יִשְׁבְּעוּ
עֲצֵי ה', אֲרָזִי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר־שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ,
חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבוּהִים לַיַּעֲלִים, סֹלְעִים
מִחֲסָה לְשֹׁפְנִים: עֲשֵׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים, שָׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ:
תִּשְׁתַּחֲשֹׁף וִיחִי לַיְלָה, בּוֹ־תִרְמַשׁ כָּל־חַיֹּת־יָעַר:
הַכִּפְרִים שְׂאֲגִים לְטָרֹף, וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלִם: תִּזְרַח
הַשֶּׁמֶשׁ יֵאֱסָפוֹן, וְאֶל־מַעוֹנֹתָם יִרְבְּצוּן: יֵצֵא אָדָם לַפֶּעֱלוֹ,
וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד־יָעָרֵב: מִה־רָבוּ מַעֲשֵׂיךָ ה', כָּלֵם בַּחֲכָמָה
עֲשִׂיתָ, מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הֵימָּה גְדוֹל וְרוּחַב יָדַיִם,
שָׁם־רָמַשׁ וְאִין מִסָּפֵר, חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם־גְּדֹלוֹת: שָׁם
אֲנִיּוֹת יִהְלֹכוּ, לוֹוִיתָן זֶה־יִצְרֹף לְשַׁחֲקֵבּוֹ: כָּלֵם אֲלֶיךָ
יִשְׁבְּרוּן, לְתֵת אֲכָלֵם בָּעֵתוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֻטוֹן, תִּפְתַּח
יָדְךָ יִשְׁבְּעוֹן טוֹב: תִּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבְהִלּוּן, תִּסֹּף רוּחָם
יִגְוְעוּן וְאֶל־עַפְרָם יִשׁוּבוּן: תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן,
וּתַחַדֵּשׁ פָּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, יִשְׁמַח ה'
בְּמַעֲשָׂיו: הַמְבִּיט לָאָרֶץ וּתְרַעַד, יַגַּע בַּהָרִים וַיַּעֲשֻׁנוּ:
אֲשִׁירָה לִיהוָה בַּחַיִּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדִי: יַעֲרֵב עָלָיו
שִׁיחִי, אֲנֹכִי אֶשְׁמַח בָּהּ: יִתְמוּ חֲטָאִים מִן־הָאָרֶץ
וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בָּרֻכִּי נִפְשִׁי אֶת־ה', הִלְלוּ־יָהּ:

104 My soul bless Adonoy; Hashem, my God, You are greatly exalted; with beauty and splendor are You clothed. Enwrapped in light, garment-like, He spreads out the heavens like a curtain. He Who covers with water, His upper chambers; He Who makes clouds His chariot, He Who walks upon wings of wind. He Who makes winds His messengers, flaming fires His servants. He Who established the earth upon its foundations, [so] that it shall never be moved. The deep He covered as with a garment; waters remain on mountains. At Your shout they retreated, at Your thunderous voice they hastened away. They go up mountains, down into valleys, to the specific place You founded for them. You set a boundary [which] they may not cross, lest they return to cover the earth. He Who sends springs into streams to flow between the mountains; to water all the beasts of the fields; the wild ones quench their thirst. Over them dwell the birds of the sky, from among the branches, they give voice. [You] Who waters the mountains from His upper chambers, from the fruit of Your works the earth is sated. [You] Who causes grass to sprout for cattle, and vegetation for the labor of man, to bring forth bread from the earth; and wine to cheer the heart of man, to make [his] face shine from oil, and bread to sustain the heart of man. Hashem's trees are sated, the cedars of Lebanon that He planted; 17. where birds make their nests, the stork—the firs are her home. The high mountains [are] for the wild goats, the rocks a refuge for the rabbits. He made the moon to fix seasons the sun knows its place to set. You make darkness and night comes in which all the beasts of the forest move about. The young lions roar for prey, and seek their food from the Almighty. [When] the sun rises, they gather and come into their dens to lie. Man goes out to his work, to his labor until evening. How many are Your works,

Hashem! You made them all with wisdom; the earth is full of Your possessions! This sea, great and wide— therein are innumerable creeping things, animals small and great. There ships travel; this Leviathan You formed to frolic with. They all look to You expectantly, to provide their food in its time. [When] You give it to them, they gather it in; [when] You open Your hand they are sated with goodness. When You hide Your face, they are panic-stricken; when You gather in their breath, they perish, and to their dust they return. When You send Your spirit, they will be created [anew]; and You will renew the face of the earth. The glory of Hashem will endure forever, Hashem will rejoice in His works — He Who gazes upon the earth and it trembles; He Who touches the mountains and they erupt. I will sing to Hashem with my life; I will offer hymns to my God as long as I am alive. May my words be pleasant to Him; I will rejoice in Hashem. Sin will be excised from the earth, and the wicked will be no more; My soul bless Hashem, Praise God.

Afterwards let him recite this prayer:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּסַלַח
וְתִמְחַל לִי עַל כָּל פְּשָׁעִים וְחַטָּאִים מֵה שֶׁעָשִׂיתִי, הֵן
בְּרָאוֹת עֵינִי, הֵן מֵה שֶׁחָטָאתִי בְיָדִי וּרְגְלִי וּבְגוּפִי.
וּבְאֵם שֶׁהִגִּיעַ עֵת וְזָמַן פְּטִירְתִּי, וּמִכָּרַח אֲנִי לַפּוֹק מִן
עֲלָמָא דִּין — אֲזִי בְּאוֹתוֹ זָמַן לֹא אוֹכַל לְבָרְכָא יְתָךְ
וּלְאַתְבָּא בְּתִיבוּתָא; עַל כֵּן הַיּוֹם הַזֶּה אֲנִי מְבַקֵּשׁ שְׁלֹא
תִּסְרְנִי אַחֲרֵי מוֹתִי וּלְאַתְבָּא נִשְׁמָתִי בְּגֵן עֵדֶן בְּלִי שׁוּם
מוֹרָא וּפְחָד. וְזֶה שֶׁאֲמַר הַכְּתוּב בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה'
הַלְלוּ־יָהּ.

May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, to pardon and forgive me for the transgressions and sins that I have committed whether with the sight of my eyes or with the deeds of my hands, feet and body. And since when the time comes for me to leave this world I will no longer be able to bless you nor to repent, therefore I request now that You should not afflict me after my death but return my soul to Gan Eden without fear or dismay." Thus it is written, "Let my soul praise Hashem, Hallelu-yah!"

11. It is good to recite this prayer when immersed in a fast (Ch. 49):

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ, שֶׁהִקְרַבְתִּי חֲלָבִי
וְדָמִי, וְגוֹפִי הוּא נִדְלָק מִחֲמִימוֹת חֲלָשֶׁת גּוֹפִי, יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ שִׁיְהֶא הָרִיחַ הָעוֹלָה מִפִּי בְשַׁעַה זֹאת, כְּרִיחַ
נִיחוּחַ, כְּקִרְבָּנוֹת הַמִּזְבֵּחַ – וְתִרְצֵנִי!

Master of the Universe! It is openly revealed to You that I have offered up my fat and blood and that my body has burned with the warming that derives from its weakening. May it be Your will that the fragrance ascending from my mouth at this time be reckoned like the fragrance of the sacrifices on the altar and may I find favor in Your eyes.

12. This prayer should be memorized so that one can utter it at all times (Ch. 51):

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַכְּנִי לְהִיּוֹת כִּסֵּא לְשִׁכְנָה!

Master of the Universe! Cause me to merit becoming a throne for the *Shechinah*!

13. If a person has been offended by another he should forgive him immediately and make this declaration before reciting the bedtime *Shema* (Ch. 55):

שְׁרִי לִי הַמָּרִיב לְכָל מֵאֵן דְּמִצְעָרִין לִי:

May the Master forgive anyone who has caused me anguish.

Then let him recite the bedtime Shema with concentration, after which he should be careful to read the Ten Commandments every night. Specifically, he should read them as they appear in Parashas Va'eschanan.

14. In the morning, before leaving the house one must first wash his hands. Then let him go to the mezuzah and place his hand upon it, reflecting that the Holy One Blessed is He is the real Master of the house, whereas we are merely his house-guests. And let him reflect on the name Shadd-ai. Afterwards he should say three times:

May Hashem guard my going out and my coming in, in life and peace from now on.”

ה' יִשְׁמַר צֵאתִי וּבֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

Then he should say

בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעָהוּ, וְהוּא יִישר אֲרָחוֹתַי.

Know Him with all your ways and He will straighten your paths.

This verse encompasses the entire Torah. It also contains twenty-six letters corresponding to the numerical value of Hashem's four-letter name, which is the “Holy of Holies.” Moreover, the verse begins with the letter beis [the value of which is 2] and ends with a kaf [the value of which is 20], for a total of 22, corresponding to the twenty-two letters of the

Hebrew alphabet. Let him recite this verse six times while turning towards the six directions: East, South, West, North, up and down. And let him have in mind that he is delivering his life to the Holy One Blessed is He, Ruler of the six directions of the world. In this way he subjugates his soul and body to Hashem.

One who has time should also recite the following verses, each of which alludes to a different limb:

וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי, כְּבוֹדִי וּמִרְיִם רָאשֵׁי; בְּשִׁרְתִּי צֶדֶק
בְּקֶהֱל רַב, הִנֵּה שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא, ה' אַתָּה יִדְעָתָ; אֱלֹהֵי
פִּי קִרְאתִי וְרוֹמֵם תַּחַת לְשׁוֹנִי; פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם
מִשְׁמַחִי לֵב; מִצּוֹת ה' בָּרָא מְאִירַת עֵינַיִם; שְׁמַע קוֹל
תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֱלֹהֶיךָ, בְּנִשְׁאֵי יָדַי אֶל דְּבִיר קִדְשְׁךָ;
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהֵי חֲפִצָּתִי, וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מִעֵי; כָּל
עֲצָמוֹתַי תִּאֲמַרְנָה ה' מִי כְמוֹךָ; אֲבָרְךָ אֶת ה' אֲשֶׁר
יַעֲצָנִי, אֶף לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיוֹתַי; רַגְלִי עֲמָדָה בְּמִישׁוֹר,
בְּמִקְהֵלִים אֲבָרְךָ ה'.

And as for You, Hashem, You shield me, my soul, and lift up my **head** (Tehillim 3:4). “I proclaim righteousness among a large congregation, behold I will not refrain my **lips**; You know this, Hashem” (Tehillim 40:10). I called to Him with my **mouth** and exaltation was beneath my **tongue**” (ibid., 66:17). “Hashem’s instructions are upright, causing the **heart** to rejoice; Hashem’s commandments are pure, illuminating the **eyes**” (ibid., 19:9). “Hear the sound of my supplication when I cry out to You, when I lift up my **hands** towards Your holy sanctuary” (ibid., 28:2). “To do Your will, my God, was my desire, and Your Torah was within my **intestines**” (ibid., 40:9). “All my **bones** will declare, Hashem, “Who is like You?” ” (ibid.,

35:10). “I will bless Hashem who advised me, even at night my **kidneys** rebuke me” (ibid., 16:7). My **foot** stood upon a plain, among congregations I will bless Hashem” (ibid., 26:12).

Afterwards let him recite this Mishnah encompassing the entire body from top to bottom:

אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כֶּבֶד רֹאשׁ. חֲסִידִים
הָרָשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִין שָׁעָה אַחַת קֶדֶם שְׂתִתְפַּלֵּלוּ, כְּדִי
שְׂיִכְוְנוּ אֶת לֵבָם לַמָּקוֹם. אִפְלוּ הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל בְּשִׁלוּמוֹ,
וְאִפְלוּ נָחַשׁ כְּרוּךְ עַל עֵקְבוֹ – לֹא יַפְסִיק.

One may only stand to pray in a spirit of weighty-headedness [i.e., solemnity]. The pious of earlier times would pause for an hour before praying in order to direct their **hearts** towards the Omnipresent One. Even if the king asks after his welfare and even if a snake is wrapped around his **heel** he must not interrupt.

Afterwards let him say the verse:

סוֹף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע, אֶת הָאֱלֹהִים יִרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו
שָׁמַר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם.

The end of the matter when everything is heard is to fear God and keep His commandments, for that is the entirety of a man” (Koheles 12:13)

This verse alludes to the observance of all 613 commandments.

15. One should be in the habit of reciting this prayer at all times (Ch. 59):

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! זַכֵּנִי לְהִיּוֹת אֲנִי טָהוֹר וְכֹסֵא אֵל
הַשְׁכִּינָה! בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת ה', וְכֹל קִרְבִּי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ.

Master of the Universe! Enable me to remain pure and to become a throne for the *Shechinah*. Let my soul bless Hashem and all my innards His holy Name (Tehillim 103:1).

16. Before entering the synagogue it is appropriate to recite this prayer (Ch. 63):

נְדָבוֹת פִּי רָצָה נָא ה', וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי! יְהִי רָצוֹן
מִלִּפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּהַּא תִּפְלְתִּי צְלוּלָה
וְזָכָה וּבְרוּרָה מִכָּל עֲרֻבֹבִיָּא הַמַּבְטְלִים כְּוָנוֹת הַתִּפְלָה.

Please accept the gifts of my mouth, Hashem, and teach me Your laws (Tehillim 119:108). May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that my prayer should be lucid and pure and free of any hindrance that might interfere with proper intention.

17. One should recite this prayer before the *Amidah* and before reciting the blessing over washing the hands (Ch. 63):

שִׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת ה'.

Lift up your hands to the Sanctuary and bless Hashem!
(Tehillim 134:2)

18. It is proper to recite this prayer on behalf of one's parents and one's Torah mentor (Ch. 65):

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, יְהֵא רַעְוָא מִן קֳדָמְךָ, שְׁתִּתֵּן חַיֵּי אֲרִיכִי
וּמִזְוִי רֹיחִי וְסִיעָתָא דְשָׁמַיָּא לְאָבִי מוֹרִי וְאִמִּי מוֹרֶתִי,
וְלִרְבוֹתֵינוּ וּלְכָל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לְאַרְיִכוֹת יָמִים. יְהִיו
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי, וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי.

Master of the Universe! May it be Your will to grant long life, bountiful sustenance and help from Heaven to my father my teacher, to my mother my teacher. And grant long life to all my mentors and to all the members of my family. May the words of my mouth and the meditations of my heart be acceptable to You, my Rock and my Redeemer.

19. When contemplating one's iniquities it is worthwhile to reflect on this meditation (Ch. 66):

לְבִי לְבִי, אֲשֶׁר הוּא קָשָׁה כְּאֶבֶן וּבִלְתִּי נִמַּס מִרַב מְרִיד
הַקָּשָׁה. בְּזִכְרֶךָ, וְאִם נַעֲשִׂית בְּשִׁבִּיל הַחֲטָאִים
וּפְשָׁעִים כְּבָרָזָל וְכֶאֱבָנִים, אִם עַל פִּי כֵן רָאוּי לָךְ
לְהִפָּתַח מִרַב אֲנָחוּתִי, הַמְשַׁבֶּרֶת הָרִי בְרָזָל וְהָרִי
אֲבָנִים. הַטּוֹב לָךְ לְהִמָּתִין עַד כִּי תִפָּתַח לָךְ שׁוּחָה
בְּמָקוֹם צָר וְאֶפֶל בְּקֶבֶר, כִּי אִזְּתוּלַע קֶטֶן יִפָּתַח מוֹרָשִׁי
לְבַבְךָ וַיִּבְדֶּק הַיֵּטֵב כָּל חֲדָרֵי לְבָבְךָ, וַיַּחֲפֹשׂ מִזִּזְנוֹ בְּכָל
קִרְבֵּי מַעִיד, וַיֵּצֵא יָצוּא וַיָּשׁוּב כְּבַעַל הַבַּיִת בְּאַפְדָּנוֹ.
אֲמָנָם יוֹתֵר טוֹב לָךְ לְהִפָּתַח עֲתָה אֶל גְּנוּחֵי וּלְלֶלֶה עַל
חֲטָאִי וּפְשָׁעִי, אֲשֶׁר הִרְבֵּיתִי הִלְכָתִי אַחֲרֵי תַּאֲוֹת לְבִי,
וְמָה אֶעֱשֶׂה לַיּוֹם הַפְּקָדָה כִּי יִבְקֹשׁ חֲשָׁבוֹנִי. וְמָה אֲשִׁיב
עַל עֲוֹנוֹנִי.

O you my heart, O you my heart, as hard as stone and impervious to melting on account of your rebelliousness! When you recall these things — even if sin and iniquity have made you like iron and stone — nevertheless you should open up and melt on account of my copious sigh-

ing. For it is sufficient to shatter even mountains of iron and stone! Is it better for you to wait until you are in the confinement and darkness of the pit? For then even a small worm will be able to open the mansion of your heart and examine all the chambers therein. It will seek out its livelihood in all of your entrails, going in and out like a lord in his manner! Indeed, it is better for you to open up now to groaning and lamenting over my sins and transgressions, which have waxed numerous through following the passions of my heart. What will I do on the Day of Judgment when my record is examined? What will I answer I must account for my iniquities?

20. When bringing a child to *cheider* for the first time one should do as follows: Let the father waken the child and bring him there personally. The child should be concealed under his father's garment so that he will not see anything impure and the father should deliver the child into the teacher's lap.

A chart should be brought in upon which are written the letters of the alphabet. The teacher should read them forwards and backwards. Then the child should be urged to repeat the names of the letters after him. Then the teacher should recite the verse:

תּוֹרַה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב.

The Torah which Moshe commanded us, is the heritage of the congregation of Yaakov. (Devarim 33:4)

And the verse:

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיִּדְבֹּר ה' אֵלָיו מֵאֶהֱל מוֹעֵד לֵאמֹר:

And He called to Moshe, and Hashem spoke to him from the Tent of Meeting, saying. (Vayikra 1:1)

The child should repeat each word after him. Afterwards a bit of honey should be placed upon the letters and the child should be encouraged to lick it off. When this has been done the father should return the child to his home, trying not to let him see anything impure.

It is appropriate for the parents to fast on that day and to pray for the child's success in his studies and his moral development. After the fast they should make a festive meal for the poor and to give charity (Ch. 72).

21. It is good to recite these verses after the blessing over the *tzitzis* (Ch. 85):

קראתי בכל לב, עניי ה' חקיק אצרה.

I called with all my heart; answer me Hashem, I will treasure Your statutes. (Tehillim 119:145)

נדבות פי רצה נא ה', ומשפטיך למדני.

I beseech You Hashem, be pleased with the offerings of my mouth and teach me Your mandates (Ibid. 119:108)

אגורה באהלך עולמים, אחסה בסתר כנפך סלה.

I will dwell in Your tent forever; I will take refuge in the shelter of Your wings, *selah* (Ibid. 61:5)

הצילני מדמים אלהים אלהי תשועתי, תרנן לשוני צדקתך.

Save me from bloodshed, God, God of my salvation; my tongue will sing of Your righteousness (Ibid. 51:16)

שויתי ה' לנגדי תמיד, כי מימיני בל אמוט.

I have placed Hashem before me continually; for He is by my right hand so that I will not falter (Ibid. 16:8)

נוֹדַע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים, בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ.

God is known among Judah; His name is great among Israel (Ibid. 76:2)

אֲשָׂא כַנְפֵי שָׁחַר, אֲשַׁכְנֶה בְּאַחֲרִית יָם.

I will ascend upon the wings of the dawn; I will dwell beyond the sea (Ibid. 139:9)

תָּהִי יָדְךָ לְעֶזְרִי, כִּי פָקוּדֶיךָ בְּחִרְתִּי.

Let Your hand come to my aid, for I have chosen Your commands (Ibid. 119:173)

חֶסֶדְךָ ה' מְלֵאָה הָאָרֶץ, חֻקֶּיךָ לְמַדִּנִּי.

You lovingkindness, Hashem, fills the earth; teach me Your statutes (Ibid. 119:64)

נֹאֹר אַתָּה אֲדִיר מִהָרִי טָרֶף.

You are illumination, mightier than the mountains of prey (Ibid. 76:5)

מִכָּל פֶּשַׁעִי הַצִּילֵנִי, חֲרַפַּת נָבָל אֶל תְּשִׁימֵנִי.

Save me from all my transgressions; do not attribute to me the shame of an ingrate (Ibid. 39:9)

כְּחֶסֶדְךָ חַיִּינִי, וְאֶשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ.

Grant me life according to Your lovingkindness and I will keep the testimonies of Your mouth (Ibid. 119:88)

עֵינֵי תָמִיד אֶל ה', כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשֶׁת רַגְלִי.

My eyes are constantly upon Hashem, for He will extricate my feet from the net (Ibid. 25:15)

סַעֲדֵנִי וְאוֹשַׁעָה, וְאֶשְׁעָה בְּחֻקֶּיךָ תָּמִיד.

Support me and I will be saved and I will speak of your statutes continually (Ibid. 119:117)

Then one should recite this prayer:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֹא אֶכְעֵס
וְלֹא אֶכְעִיסְךָ, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! זְכֵנִי לְמִדַּת עֲנוּה וּלְמִדַּת
הַכְנָעָה, וְדַרְךְ שְׁקָר הִסֵּר מִמֶּנִּי וְתוֹרַתְךָ חֲנִנִי! הַדְרִיכֵנִי
בְּאַמְתְּךָ וַיַּחַד לִבִּי לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל,
הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא, בְּכָל לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי וּמַאֲדִי!

May it be Your will, Hashem my God and God of my fathers, that I should neither become angry nor cause You to become angry. Master of the Universe, grant me the attributes of humility and submission. Save me from the way of falsehood and bestow upon me Your Torah. Guide me in the way of Your truth and unify my heart to love and fear Your great, mighty and awesome name with all my heart, soul and resources.

22. If one has time in the morning before going to the synagogue it is good to recite the paragraph regarding the commandment of *tzitzis* while standing next to the *mezuzah*. Then one should place one's hand upon the *mezuzah* and then pass it over one's eyes and recite this prayer (Ch. 85):

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הִסֵּר מִמֶּנִּי הִרְהוּרִים, וְאַנְצִל הַיּוֹם
וּבְכָל יוֹם מִחֲטָא וּפְשַׁע בְּזָכוֹת שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת הָאֵלוֹ,
אֲשֶׁר הֵן שְׁלֹשֶׁת יָחַד, וְהֵן: מְזוּזָה וְתַפְלִין וְצִיצִית.
וְאַנְצִל מֵעֵין הָרַע וּמִכָּל כְּשׁוֹף.

Master of the Universe, save me from evil thoughts and let me be spared this day and every day from sin and transgression in the merit of these three commandments that are now joined together. They are the commandments of

mezuzah, *tefillin* and *tzitzis*. And let me be saved from the evil eye and from sorcery.

While he is still standing there let him say:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד. יְחִיד וּמִיָּחֵד, יְחִיד
לִבִּי לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל, הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא,
בְּכָל לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי.

Hear, O Israel, Hashem is our God, Hashem is one. O Unique and Unitary One, unify my heart to love and fear Your great, mighty and awesome Name with all my heart and soul.

Then let him say these verses beginning with the letter *hei* from Tehillim 119:

הוֹרֵנִי ה' דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ, וְאַצְרְנָה עֵקֶב: הַבִּינֵנִי וְאַצְרֶה
תּוֹרָתְךָ, וְאַשְׁמְרָנָה בְּכָל־לֵב: הִדְרִיכֵנִי בְּנִתִּיב מִצְוֹתֶיךָ,
כִּי־בֹ חֲפָצְתִּי: הִט־לִבִּי אֶל־עֲדוּתֶיךָ, וְאַל אֶל־בִּצָּע:
הַעֲבֵר עֵינַי מִרְאוֹת שׁוֹא, בְּדֶרֶךְ חֵינִי: הִקֵּם לְעַבְדְּךָ
אִמְרָתְךָ, אֲשֶׁר לִירְאָתְךָ: הַעֲבֵר חֲרָפְתִּי אֲשֶׁר יִגְרָתִּי, כִּי
מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים: הִנֵּה תִּאֲבָתִּי לִפְקֻדֶּיךָ, בְּצִדְקָתְךָ חֵינִי:

Teach me, Hashem, the way of Your statutes, and I will keep them [at every] step. Give me understanding and I will keep Your Torah, and preserve it with my whole heart. Guide me in the path of Your commandments, for therein is my desire. Incline my heart to Your testimonies, and not to [selfish] gain. Turn away my eyes from beholding vanity, in Your ways, give me life. Fulfill for Your servant, Your word [promise] that You gave [to me] who fears You. Turn away my humiliation which I dread, because

Your mandates are good. Behold, I long [to fulfill] Your precepts, in Your righteousness, give me life.

And then let him say the following prayer, reflecting that the concluding verse begins with a *beis* and ends with a *yud*, alluding to the 12 tribes:

מְגִדּוֹל עֵז שֵׁם ה', בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב. שְׁבִטֵי יִהְיֶה עֵדוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הַצִּילֵנִי
וּמַלְטֵנִי וּפְדֵנִי מִכָּל חַטָּא וּפֶשַׁע וְעוֹן בְּזָכוֹת שְׁלָשָׁה
מִצְוֹת הַנִּזְכָּרִים: בָּךְ ה' חֲסִיתִי, אֵל אֲבוֹשָׁה לְעוֹלָם,
בְּצַדִּיקְתְּךָ פִּלְטֵנִי.

The name of Hashem is a mighty tower, the righteous man runs into it and is protected (Mishlei 18:10). The tribes of God, as a testimony for Israel to give thanks the Name of Hashem (Tehillim 122:4). Master of the Universe, save me, deliver me and give me succor from all sin, transgression and iniquity in the merit of the three commandments mention above. 'I have placed my trust in You; let me not be ashamed forever; spare me in Your righteousness' (Tehillim 31:2).

Then let him say:

רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! בְּזָכוֹת י"ב שְׁבִטִים שְׁמַרְנִי וְהַצִּילֵנִי
מִכָּל חַטָּא וּמִכָּל עֵין הָרַע, שְׁלֹא יִשְׁלַט בִּי וְלֹא בְּזַרְעִי
זָרַע זָרַעִי עַד עוֹלָם; וְלֹא יִשְׁלַט עֵין הָרַע לֹא בְּמַאֲדָנוּ
וְלֹא בְּגוֹפָנוּ. ה' יִשְׁמַר צִאתִי וּבֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

ה' צִלֵּי עַל יָד יְמִינִי. גִּדְעָה וְנִרְדְּפָה לְדַעַת אֶת ה'. נִכוֹן
כְּשֶׁחָר מוֹצְאוֹ. לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם. פְּחַדְכֶם

וּמִוִּרְאָכֶם יִתֵּן ה' אֱלֹהֵיכֶם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר
תִּדְרֹכוּ בָּהּ, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. מִכְשָׁפָה לֹא תִחַיֶּה. וּלְכָל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרץ כָּלֵב לְשׁוֹנוֹ. אֶתָּה הָרֵאָתָ לַדַּעַת,
כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ.

Master of the Universe, in the merit of the twelve tribes guard me and save me from every sin and from every form of the evil eye. Let them have no dominion over me or my offspring or their offspring forever. And do not allow the evil eye to have dominion over my belongings or my body. Hashem, guard my going out and my coming in. Let them be towards life and peace from now and forever.

Hashem is my refuge upon my right hand. Let us know and run to know Hashem as clearly as the dawn when it has gone forth (Hoshea 6:3). No man shall stand up before you; Hashem your God will put fear and awe of you over all the land upon which you tread as He has promised you (Devarim 11:25). Do not allow a sorceress to live (Shemos 22:17). No dog will wag its tongue towards any of the children of Israel (Shemos 11:7). You have been shown that you may know that Hashem is God, there is no other beside Him (Devarim 4:35).

23. In the month of *Nisan*, before reciting the portion of each prince one should give charity in the merit of that tribe. Then one should say this prayer (Ch. 88):

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתֹּאִיר
הַיּוֹם בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל עַל נִשְׁמֹתַיִן קְדִישִׁין, דְּמִתְחַדְּשִׁין
כְּצִפְּרִים וּמְצַפְּצִפִּין בְּשִׁבְחִין וּמְצַלִּאִין עַל עַמָּא קְדִישָׁא
יִשְׂרָאֵל.

רבונו של עולם! תכניס ותעיל הנך צפּרים קדישין
לאתר קדישא, דאתמר עליהו: עין לא ראתה אלהים
זולתך.

יהי רצון מלפניך ה' אלהי וא-להי אבותי, שבאם אני
עבדך משבט פלוני, שקראתי בתורתך פרשה של
הנשיא היום, אזי יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל
האורות הקדושות הכלולות בקדשת זה השבט,
ואהיה מלבש בקדשת זה השבט להבין ולהשכיל
בתורתך וביראתך, לעשות רצונך כל ימי חיי, אני
וזרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם.

May it be Your will, Hashem our God and God of our
fathers, to shed light this day in Your abundant mercy
upon the holy souls that are renewed like the birds, chirp-
ing their praises and praying on behalf of Your holy peo-
ple Israel.

Master of the Universe, allow those holy birds to enter the
sacred place concerning which it is stated, "No eye has
beheld it other than You."

May it be Your will, Hashem my God and God of my
fathers, that if I, Your servant, am descended from the
tribe of Such-and-such, about whose leader I have read
this day from the Torah, then please cause to shine upon
me all the holy sparks and lights that are intermingled
with the sanctity of this tribe. And let me be arrayed in the
sanctity of this tribe so that I may have understanding and
insight into Your Torah and Your awe to perform Your
will all my days, myself and my offspring and their off-
spring from this time forth forever.